
SIGILLVM · COLLEGII · COLVMBIAE · NOVI · EBORACI
IN LVMINE TVO VIDEBIMVS LVMEN
I·PET·II·V·2·

מאת

צ'רלז דיקנס

תרגם מאנגלית

י. ח. טביוב

הוצאת אברהם יוסף שטיבל

ורשה, תרפ"ב

KLUB PICKWICKA □ □ □ □ □
□ □ □ □ □ □ □ K. DICKENSA
PRZEŁOŻYŁ: I. CH. TAWIOW □ □
□ □ □ WYDAWNICTWO-SZTYBEL
WARASZWA, 1921. □ □ □ □ □ □

DRUKARNIA I. HENDLERA □ □ □
□ □ □ □ WARSZAWA, DŁUGA 26

פרק א

הפִּיקְוִיקאים

קרן האורה הראשונה המגיהה את החשך ומהפכת ליפעה מבריקה את האֹפל, אשר כסה עד־עתה על ראשית מפעליו הצבוריים של פיקְויק בן־אל־מות, תופיע לעיני־כל מתוך קריאה פשוטה של הרשימה הזאת בספרי־הזכרונות של קלוב הפיקְויקאים, שהמוציא לאור את הכתבים הללו נותן לפני קוראיו בתענוג גדול, כדי להראות באיזה עיון עמֹק, באיזו שקידה מתמידה, ובאיזו הבחנה יפה בדק וחפש ונקר בתעודות מרֻבות־הצדדים, שהֻפקדו בידיו לעֲבוד.

הלא כה דברי הרשימה:

„מאי י״ב, 1827. בנשיאותו של האדון הנכבד יוסף סמיגרס. P. V. P. (1 M. P. C. – נתקבלו פה־אחד ההחלטות הללו:

„כי חברי האספה שמעו ברגשי עֹנג נעלה ובהסכמה בלתי־מֻגבלת את קריאת חבורו של האדון הנכבד שמואל פיקְויק G. C. M. P. C. (2 בשם: „הגיונות על מוצָאן של ברֵכות הַמפסטֶד עם קצת הערות על התֵּאוריה של הקברנונים״; ובשביל־כך מביעה האספה בזה את תודתת החמה לאותו האדון הנכבד שמואל פיקְויק G. C. M. P. C.

„כי האספה מכירה בהרגשה עמֻקה את הטובה המרֻבה שתגיע לַמדע מהיצירה הרוחנית, שאליה הפנו את לבם זה עתה, וכן גם

---

1) Perpetual Vice President; Member Pickwick Club. סגן־נשיא נצחי; חבר לקלוב הפיקְויקאים.

2) General Chairman; Member Pickwick Club. הנשיא הראשי; חבר לקלוב הפיקויקאים.

משאר חקירותיו החשובות של האדון הנכבד שמואל פיקויק G. C. M. P. C., אשר חקר ובדק בשקדנות בלתי־נלאה בהורנסי, הייגיט, בריקסטון וקמברול. ומתוך כך באה לידי הכרה והחלטה, כי התועלת תגדל עוד הרבה יותר, אם יעתיקו את חקירותיו של האיש המלמד הזה אל כר יותר־נרחב, על־ידי נסיעות יתר רחוקות, שבהן יתרחב חוג בדיקותיו והסתכלותו, להתפתחותו והתקדמותו של המדע ולהרבצת השכלה ברבים.

„כי מתוך הכרה זו שמה האספה את לבה בכונה עצומה להצעה שהכנים האדון הנכבד שמואל פיקויק הנ"ל G. C. M. P. C. עם עוד שלשה פיקויקאים האמורים למטה, על־דבר יסוד סניף חדש של חברת הפיקויקאים הכללית בשם אגֻדת הקוריספונדנטים של קלוב הפיקויקאים".

„כי ההצעה הנ"ל נתקבלה ונתאשרה באספה זו.

„כי אגֻדת הקוריספונדנטים של קלוב הפיקויקאים מתיסדת ומקֻימת בזה; וכי לחברי האגֻדה הזאת נתמנו האדונים הנכבדים: שמואל פיקויק G. C. M. P. C, טרַיסי טופמן M. P. C., אוגוסטוס סנודגרַס M. P. C. ונתנאל וינקל M. P. C.; וכי האדונים הללו מתבקשים להמציא לקלוב הפיקויקאים שבלונדון, מזמן לזמן, ידיעות מקוריות ומקֻימות על־אודות נסיעותיהם ונסיונותיהם, בדיקותיהם וחקירותיהם והתבוננותם בתכונות הבריות ובמנהגיהם, ועל־אודות כל מאורעותיהם והרפתקאותיהם, יחד עם כל הספורים והתֵאורים של המקומות והחברות ששם נמצאו.

„כי האספה הזאת מכירה ומודה מעֹמק הלב בעִקר הגדול שהציעו חברי אגֻדת הקוריספונדנטים, שכל אחד מהם לוקח על עצמו את הוצאות נסיעותיו; וכי אין היא רואה שום עכוב ומניעה מצדה, שחברי האגֻדה הנ"ל יוכלו להאריך את זמן נסיעותיהם ומחקריהם ככל אַות־נפשם, על־פי אותו התנאי העקרי הנ"ל.

„כי האספה הודיעה ומודיעה בזה לחברי האגֻדה הנ"ל, שהיא עינה היטב בהצעתם, לשלם בעצמם את דמי־הדאר בעד מכתביהם ושכר המשלוח וההובלה של צרורותיהם וחבילותיהם; וכי האספה

מוצאה את ההצעה הזאת ראויה לנשמות הגדולות שמהן יצאה, והיא נותנת בזה את הסכמתה המֻחלטת לכך.

— מסתכל צדדי, מִקרי — כך מוסיף המזכיר, אשר לרשימותיו אנו חַיָבים להודות על הידיעות הבאות להלן — מסתכל מִקרי אפשר שלא היה מוצא שום דבר נִפלה בראש הקֵרֵחַ ובמשקפים העֻגָלים, שהיו מְפנים בכונה אל פניו (של המזכיר), בשעת קריאת ההחלטות הנ״ל; ואולם אותם שידעו, כי מתחת לקָדקֹד החשוף הזה עובד המֹח הענקי של פיקוִיק, וכי בעד הזגוגיות העֻגָלות הללו משקיפות עיניו המזהירות של פיקוִיק, — להם היה המחזה הזה מלא ענין. כאן ישב האדם הגדול, אשר חקר וחפש וגִלה את מוצאן של בְרֵכות־הַמפסטֶד הכבירות, והרעיש וזִעזע את כל העולם המדעי בתֵאוריה שלו על־אודות הקברנונים, — הוא ישב עתה במנוחה ובלי־נוע, כאותם המים העֻמקים של הבְרֵכות ביום קרח, או כאותו הדג הקטן בתוך תוכו של כד חרש. ועוד הרבה יותר מעַנין נעשה המחזה, כאשר אותו האדם הגדול, לקול קריאות „פיקוִיק" שהתפרץ מפי מעריציו ברגע אחד, מבלי משים, נתמלא חיים והתלהבות וקם ועלה בנחת על כסא וִינדזור, שישב עליו עד־עתה, ופנה בנאום אל הקלוב אשר יסד הוא עצמו. איזה חֹמר נפלא היתה סצינה מעוררת זו יכולה להמציא לאמן־יוצר! פיקוִיק הדברן הנמלץ, כשידו האחת מסתירה בחֵן את כנפי בגדו מאחוריו, וידו השנית מתנופפת באויר, כדי להרבות עָצמה לנאומו הנלהב; עמידתו המרוממה, שהבליטה יפה את מכנסיו המהֻדקים ואֹת מנעליו, אשר אִלו לבשם אדם פשוט, אפשר שלא היה שום איש משים לבו אליהם, אבל עכשו שהמלֻבש בהם הוא פיקוִיק, הרי הם מעירים — כביכול — רגשי כבוד ויראת הרוממות; והוא מֻקף אותם האנשים אשר נדבם לבם לשאת אתו יחד את כל התלאות והסכנות של נסיעותיו, ואשר נועדו לקבל חלקם גם בכבוד ובתהלה של תגליותיו. מימינו ישב מ״ר טריסי טופמן, זה טופמן הנוח להתרשם יתר־מדי, אשר בו חֻברו יחדו החכמה והנסיון של הבא־בימים עם ההתפעלות וההתלהבות של העלם בולשה האנושית היותר מענינת והיותר ראויה לסליחה — באהבה. השָנים והפִטום הרחיבו ועִגלו את התבנית הזאת, שהיתה

לפנים רומנטית־דקה כל־כך: מקטורן המשי השחור התפתח יותר ויותר, ושרשרת הזהב אשר מתחתיו, התעלמה זרת אחר זרת, מחוג השקפתו של טופמן; ובאותה מדה עבר סנטרו הכביר את גבול העניבה הלבנה. אבל נשמתו של טופמן לא ידעה כל שנוי: הערצת המין היפה היתה עֲדַיִן התאוה השלטת בה בלי מעצור. משמאלו של מורהו הגדול ישב הפַּיְטן סנודגרַס והוא עוטה בדרך פיוטי אדרת כְּהֻלָּה סודית עם צוארון של עור־כלב, ואצלו חובב הספורטים וינקל, מתהדר במעיל־צַיָּדים ירֹק עם עניבה מְשֻׁבצת רבועים ומכנסים אפורים מְהֻדקים היטב לבשרו.

נאומו של מ"ר פיקוִיק יחד עם הוִכּוחים שנתעוררו אחריו נרשמו בדיוק בספר־הזכרונות של הקלוב. גם הנאום גם הוִכּוחים יש להם דמיון מֻחלט עם המשא־ומתן שבישיבותיהן של שאר החברות המְהֻללות; ויען כי תמיד מְעַנין הוא להקביל הקבלות בין מפעלותיהם והליכותיהם של אנשים גדולים, לכן אנחנו מוסרים בזה את כל דברי הפרוטוקול של אספה רבת־ערך זו.

„מ"ר פיקוִיק הֵעיר (כך מודיע המזכיר), כי פרסום ותהלה יקרים ללבו של כל אדם. תהלת משורר יקרה ללבו של ידידו סנודגרס; תהלת כבוש יקרה כמו־כן לידידו טופמן; והשאיפה לרכוש לו פרסום בכל מיני ספורטים שבשדות ויערות, ביבשה ובמים, ממלאה את כל לבו של ידידו וינקל. הוא עצמו (מ"ר פיקוִיק) לא יוכל לכחד, שגם הוא מֻשפע מתאוות אנושיות, מהרגשות אנושיות (מחיאות־כפים) – ואולי גם מחולשות אנושיות (קריאות בקול רם: לא! לא!); אבל עם זה הלוא יוכל להגיד, כי, אם לפעמים התלקחה בחֻבו אש האנכיות, הנה מיד באה השאיפה להועיל לבני־האדם בכלל וכבתה את האש הזרה. החֵפץ, לרכוש לו תהלת המין האנושי, עשה לו כנפים, ואהבת הבריות היתה לו במקום חברת אחריות מאש (מחיאות־כפים סוערות). הוא איננו בוש להודות, – ורשות לאויביו להשתמש בהודאתו זו ככל חפצם – שהיא הרגיש קצת גאוה, כשהגיש לעולם את התֵּאוריה שלו על־אודות הקברנונים. תֵּאוריה זו אפשר שתהיה מְהֻללת, ואפשר שלא תהיה (קול קורא: „היא מְהֻללת!" ומחיאות־כפים). הוא מקבל בתודה את החלטתו של אותו הפיקוִיקאי הנכבד, שהשמיע זה עתה את קולו – היא מְהֻללת. אבל, גם אם תהלת חבורו תגיע עד קצוי־ארץ,

לא יוכל רגש הגאון, שירגיש אז בתור מחברו, להדמות אף במקצת מן המקצת לאותו רגש הגאון שממלא את לבו, בהביטו סביבותיו ברגע זה, שהוא הרגע היותר נכבד וחשוב בימי חייו (מחיאות־כפים). הוא אינו אלא בריה עלובה, אדם פשוט (לא! לא!), אבל אי־אפשר לו שלא להרגיש, שהם בחרו בו למפעל רב־הערך ורב־הכבוד, שיש בו גם קצת סכנה. הדרכים הם עתה משֻבשים בגיָסות, ובעלי־העגלות פרועים לשמצה. יביטו־נא החברים הנכבדים על־פני חוץ ויתבוננו־נא במעשים שנעשים סביבותיהם: עגלות הדיליג'נסים והדאר נהפכות על־פניהן בכל עבר ופנה, סוסים מזדקרים ומתפרצים, אניות נטרפות בים, ודודי־קיטור מתפקעים, (מחיאות־כפים. קול קורא: לא!) לא? (מחיאות־כפים) יגש־נא הפיקוִיקאי הנכבד אשר קרא „לא" בקול רם כל־כך, ויכחיש את הדבר, אם יוכל (מחיאות־כפים). מי הוא זה אשר קרא „לא"? (מחיאות־כפים נלהבות). האם היה זה איזה אדם — הוא אינו רוצה לאמר „תגרן" (מחיאות־כפים סוערות) — אשר רדף אחר הכבוד ותוחלתו נכזבה, ואשר מקנאתו בתהלות ותשבחות שפזרו לו (למר פיקוִיק) בעד מחקריו — שאולי אין הם ראוים לכך — ומתוך צערו וכעסו על הבקֹרת הקשה שהוציאו על נסיונות־התחרותו הרפוים שלו, חש עתה מפלט לו אל תחבולת־מלשינות שפלה —

„מ"ר בלומון (מן אלדגיט) קם ומדבר לסדר העבודה. האם אליו מכֻוָנים דברי הפיקוִיקאי הנכבד? (קריאות: אל הסדר! הנשיאות! הן! לא! הוסף! רד! וכו').

„מר פיקוִיק לא יתן לבלבלו ולהשתיקו בקריאות וצעקות. כן, הוא התכַּוֵן באמת לאותו הג'נטלמן הנכבד (התרגשות עצומה).

„מר בלומון אין לו אפוא לאמר אלא זאת, שהוא מרחיק מעליו בשאט־נפש את האשמה הכוזבה והמנֻוָלה, אשר טפל עליו הג'נטלמן הנכבד מאד (מחיאות־כפים חזקות). אותו הג'נטלמן הנכבד אינו אלא פטפטן ומתערע. (מבוכה ומהומה גדולה. קריאות: הנשיאות! אל הסדר!)

„מר א. סנודגרס קם ודורש סדר. הוא פונה בענין זה אל הנשיא עצמו (שמעו!) הוא חפץ לדעת, אם אפשר להרשות שתמשך מחלֹקת מגֻנה זו בין שני חברי הקלוב הזה. (שמעו! שמעו!)

„ה נ ש י א מְבטח בהחלט, שהפיקְוִיקאי הנכבד יקח בחזרה את הבטוי, אשר השתמש בו זה עתה.

„מ ר ב ל ו מ ו ן, עם כל הכבוד שהוא הוגה לנשיא, הוא מְבטח בהחלט שלא יעשה כן.

„ה נ ש י א חושב לו לחובה הכרחית, לשאול את הג׳נטלמן הנכבד, אם השתמש באותו בטוי, שהתמלט מפיו זה עתה, בכַּוָּנתו הפשוטה והרגילה?

„מ ר ב ל ו מ ו ן אינו מפקפק כלל להגיד, שהוא השתמש באותה מלה רק בהוראתה הפיקְוִיקאית. (שמעו! שמעו!) הוא מְחֻיב גם להודיע, כי כשהוא לעצמו הריהו מכבד ומוקיר עד מאד את הג׳נטלמן הנכבד; והוא חשב אותו למתעתע רק מתוך נקודת־ראיה פיקְוִיקאית. (שמעו! שמעו!)

„מ ר פ י ק ְו ִי ק מוצא לעצמו ספוק גמור בבֵאור ההגון, הגלוי, המלא והשלם של ידידו הנכבד. והוא מבקש, שידעו ויבינו הכל, כי גם הדברים שהעיר הוא, היו מְכֻוָּנים גם הם רק בהוראתם הפיקְוִיקאית. (מחיאות־כפים).

ובזה תמו דברי הרשימה; ואף אין כל ספק אצלנו, כי גם הישיבה תמה בזה, אחרי שהגיעו הוִכוחים לנקודה רמה כזו של ספוק רוחני, שכלי ונמוסי. אין בידינו אמנם ידיעות רשמיות על־אודות העובדות שימצא הקורא בפרק הבא, אבל הן נאספו ונלקטו בדיוק ובעיון מתוך מכתבים ושאר כתבי־יד מקוריים ונאמנים כל־כך, שאנחנו לקחנו לנו רשות לחברם יחד לספור מסֻדר.

פרק ב

מסע היום הראשון ומאורעות הערב הראשון ותולדותיהם.

השַמש הדיקן של כל המפעלים, השֶמש, יצא זה עתה על הארץ והתחיל שופך את אורו על בָקרו של יום השלשה־עשר לחדש מאי, אלף שמֹנה מאות ועשרים ושבע; ויחד עמו קם ממשכבו עוד שֶמש אחר, מר שמואל פיקוִיק, פתח את חלון חדרו והשקיף על העולם אשר שם מתחת. רחוב גוסוֶל השתרע לרגליו, רחוב גוסוֶל נמשך לימינו, עד כמה שעיניו מגיעות, רחוב גוסוֶל התרחב לשמאלו, וגם מעֵבר לדרך התפתל רחוב גוסוֶל.

— כך הם — חשב מר פיקוִיק — כך הם אֳפקיהם הצרים של אותם הפילוסופים, המוצאים ספוקם בחקר הדברים הנמצאים לנגד עיניהם ואינם מבקשים את האמתיות הנסתרות מאחריהם. ככה יכֹלתי גם אני להסתפק עד עולם בהסתכלות ברחוב גוסוֶל לבד, בלי השתדלות כל־שהיא לחדור לארצות הנעלמות, המקיפות אותו מכל עֵבר.

ואחרי אשר הוציא לאויר העולם את הרעיון היפה הזה, התחיל מר פיקוִיק להכנים את גופו בבגדיו, ואת בגדיו בחבילה. אנשים גדולים אינם רגילים לדקדק בתלבשתם ובחיצוניותם; כי על־כן נעשה עד־מהרה כל עסק התגלחת, ההתלבשות וגמיעת הקהוה. ולא עברה שעה אחת וכבר הגיע מר פיקוִיק אל ככר סנט־מרטין, מקום מעמד עגלות הדיליג'נס, עם חבילת בגדיו בידו והטילֶיסקופוס שלו בכיס אדרתו ופנקסו במקטָרנו, מוכן ומזֻמן לקבל כל מיני תגליות הראויות להֵרשם לזכרון ולהִקבע לדורות.

— בעל־עגלה! — קרא מר פיקוִיק.

– כרגע, סיר! – ענה איזה דוגמא משֻנה של המין האנושי, לבוש אדרת־בד גס וסינר מאותו הארג גופא, ובצוארו תלוי פח־נחשת עם מספר מפֹרש, כאלו היתה בריה זו רשומה בקטלוג של בית־אסף דברים משֻנים יקרי־המציאות. זה היה המשגיח על הסדרים בבית־מִקוה בעלי־העגלות.

– כרגע, סיר! הו, בעל־העגלה הראשון!

ובעל־העגלה הראשון הוצא מבית־המרזח, ששם קטר את מקטרתו הראשונה, ותכף־ומיד הֻשלך מר פיקוִיק עם חבילת־בגדיו לתוך הקרון.

– גולדן קרוס! – הגיד מר פיקוִיק את מחוז חפצו.

– כל העסק אינו אלא שילינג אחד, תומי! – קרא העגלון במפח־נפש, כדי להודיע לידידו המפקח על הסדרים, כאשר אך זזה העגלה ממקומה.

– בן כמה שנים הוא הסוס הזה, ידידי? – חקר מר פיקוִיק לדעת, בשפשפו את חטמו בשילינג, שהכין לו קודם־לכן בעד תשלומי הנסיעה.

– ארבעים ושתים – ענה בעל־העגלה, בהביטו באלכסון על נוסעו.

– האמנם! – קרא מר פיקוִיק ויחטוף את פנקסו מתוך כיס מקטָרנו.

העגלון שָנה את עדותו, מר פיקוִיק נעץ את עיניו בפני האיש, ובראותו כי תוי פניו לא שֻנו אף במקצת, מהר ורשם את הדבר לזכרון בפנקסו.

– וכמה זמן הוא עובד אצלך בתכיפות? כמה ימים רצופים הוא רגיל למשוך בקרון? – המשיך מר פיקוִיק את החקירה והדרישה שלו.

– שבועות שנַים או שלשה – ענה הלז.

– שבועות! – קרא מר פיקוִיק בתמהון, ושוב הופיע הפנקס.

– האֻרוות שלנו הן בפֶּנטונוִיל, ושם ביתו – השיב בעל־העגלה בקרירות – אלא שאנחנו לוקחים אותו הביתה רק לעתים רחוקות, בשביל חלישותו.

– בשביל חלישותו! – שָנה מר פיקוִיק מבלי הבין.

– הוא נופל תמיד לארץ, כשמפַתחים אותו מן הקרון – הוסיף בעל־

העגלה – אבל כשהוא רתום אל העגלה, מהֻדק היטב, בלום ומֻרסן כראוי לו, אזי אי־אפשר לו לנפול ארצה כחפצו. וגם התקנו זוג של אופנים מֻבחרים שבמֻבהרים, ואם רק יזוז ממקומו, הרי הם רצים אחריו מאליהם, ולזוז הוא מֻחיב, אם יאבה או ימאן.

מר פיקויק רשם בפנקסו את כל דברי בעל־העגלה מלה במלה, במחשבה תחלה להודיעם אחרי־כן בקלוב, בתור דוגמא של סבלנות ואריכות־ימים עקשנית של סוס בתנאי־חיים קשים כל־כך. ואך כלה לכתוב בדיוק את כל הדברים והנה הגיעה העגלה לגולדן־קרוס. בעל־העגלה קפץ ממושבו, ומר פיקויק יצא בנחת ובזהירות מתוך הקרון. מר טופמן, מר סנודגרס ומר וינקל, שחכו כבר בדאגה לבוא מנהיגם המֻהלל, חרדו לקראתו בברכות־שלום.

– הרי לך שכר הנסיעה – אמר מר פיקויק, בהושיטו את השילינג לבעל־העגלה.

אבל מה גדל תמהונו של המלֻמד הגדול, כשאותו האדם המוזר חטף את השילינג וזרק אותו על המרצפת, ובנאום קצר ונמרץ, מלא ציורים מליציים, בקש שירשו לו את התענוג להאבק אתו (עם מר פיקויק) חלף שכרו.

– היצאת מדעתך? – אמר מר סנודגרס.

– או שכור אתה? – אמר מר וינקל.

– או זה וזה כאחד? – אמר מר טופמן.

– גשו הלום! – נהם בעל־העגלה ואגרופיו התחילו מנפנפים וסובבים באויר בחריצות של מֻמחה לאותו דבר – גשו הלום, כל ארבעתכם, אם רצונכם בכך.

– יקומו הנערים וישחקו לפנינו! – הריעו כחצי תריסר עגלונים בבת־אחת – צק לעם ויאכלו, Sam! (1 ובתרועות־גיל הקיפו את מערכת־המלחמה.

– מה הרעש, סם? – שאל ג'נטלמן אחד בשרולי קליקא שחור.

– הרעש! – ענה בעל־העגלה – וכי למה לו המספר שלי?

---

1) Sam הוא קצורו של השם Samuel („שם משמואל").

– אין לי כל־צורך במספר שלך – אמר מר פיקוִיק, משתומם למשמע אזניו.

– אם־כן אפוא, למה זה לקחת אותו? – שאל בעל־העגלה.

– לא לקחתי אותו – השיב מר פיקוִיק בכעס.

– הנשמע כדבר הזה? – הוסיף בעל־העגלה בפנותו אל הקהל – אדם נכנס לקרון במרגל, ולוקח ורושם לא רק את המספר אלא גם כל מלה ומלה שאומר לו העגלון. (קו אור נצנץ במֹחו של מר פיקוִיק – הלא זה דבר הפנקס!).

– בפֹעל ממש עשה כך? – התאוה עגלון אחר לדעת.

– בודאי; כך עשה – ענה בעל־העגלה הראשון – ואחרי שהעלה את חמתי בערמומיותיו ובנבליו כל־כך, עד שפקעה סבלנותי והתבוננתי לשלם לו שכרו משֻׁלם, הועיד כאן שלשה עדים לענות בי. אך אין בכך־כלום! אני אשיב לו גמולו, גם אם אכָּנס בעד זה לישיבה של ששה חדשים. ובכן, צא אלי!

ובעל־העגלה זרק את כובעו על המרצפת, בבטול גמור של קנינו הפרטי, הפיל לארץ את משקפיו של מר פיקוִיק, חִלק באגרופו מהלומה אחת על חָטמו של מר פיקוִיק, שניה על חזהו, שלישית מתחת לעינו של מר סנודגרס, ורביעית, משום שנוי, על מקֻטרנו של מר טופמן; אחרי־כן קפץ בקפיצה אחת לאמצע הרחוב, ומשם שוב על המדרכה, ובתור סיום שדד ממר וינקל את כל כַּמות אויר־הנשימה שנמצא לפי־שעה בריאתו, – וכל זה פעל ועשה במשך חצי תריסר סיקונדות.

– איה שוטר? – קרא מר סנודגרס.

– שימו אותם תחת המשאבה! – יעץ נושא עֻגות חמות למכירה.

– אתה עתיד לִתֵּן דין־וחשבון על־זאת! – פלט מר פיקוִיק מתוך נשימה כבדה.

– מרגלים! הריע כל הקהל.

– צא אלי! גש הלום! – שאג בעל־העגלה, שהוסיף לנופף את אגרופיו באויר.

עד־עתה עמד ההמון וצפה בשויון־רוח בכל אותו המחזה. אך באשר התפשטה ביניהם השמועה, שהפיקויקאים הם מרגלים ומלשינים,

התחילו דנים בהתענינות מרֻבּה בהצעתו המצננת של מוכר העֻגות הרותחות. וקשה לדעת איזו מעשי־אלמות היה ההמון מוציא מתחת ידו, אלמלא באו לכאן פנים חדשות ועשו קץ לכל אותו המאורע בדרך אשר לא פּלל לו שום איש.

— מה השחוק הזה לכם? — שאל איש צעיר לימים, גבה־קומה ודק־בשר, לבוש מעיל ירֹק, שהזדקר פתאם מלשכת פקידות הדיליג׳נסים.

— מרגלים! — הריע הקהל שוב.

— לא אמת הדבר! — צעק מר פיקויק בהטעמה, שהיתה צריכה להוציא אף ספק־ספיקא מלב כל שומע בלתי־משֻׁחד.

— אין אתם? אין אתם? — אמר הצעיר, בפנותו אל מר פיקויק ובפלסו לו נתיב בתוך ההמון על־ידי התחבולה הברוקה והמנֻסה של דחיפת המרפק בפרצופיהם של הנדחקים.

המלֻמד הגדול באר לו את המצב האמתי של כל אותו הענין במלים אחדות, שיצאו מפיו דחופות ומבֹהלות.

— אם־כן, לֵךְ אתי — אמר בעל־המעיל הירֹק במשכו את מר פיקויק אחריו במאמצי־כח ומבלי חדול לדבר בכל הדרך — הו, אתה, מספר 924, קח את שכר הנסיעה ופרַח לך! — זה ג׳נטלמן נכבד — ידוע לי היטב — איזו דברי שטות! — בדרך הזה, סיר — איה חבריך? — אך משגה הוא, כפי שאני רואה — ואולם אין בכך־כלום — מאורעות כאלה יִקרו לפעמים קרובות — במשפחות היותר חשובות ומסֻדרות — אין איש מת מזה — אבל הגש תלונתך עליו — יקבל מנה יפה — פרא־אדם ארור!

ובהוסיפו לפלוט פתגמים מֻרסקים ממין זה בפטפטנות מצֻינת, הוליך הצעיר הזר את מר פיקויק ואת תלמידיו־חבריו אל אולם־ההמתנה בשביל הנוסעים בעגלות הדיליג׳נס.

— הו, משרת! — הריע הזר בצלצלו בפעמון בחֹזק־יד — כוסות לכֻלנו! גרוג, רותח וחזק, ומתוק, והרבה, — עיניך נזוקה, סיר? — משרת! בּיפסטק חי לעינו של הג׳נטלמן — אין לך טוב לחַבּוּרה כביפסטק חי, סיר — גם עמוד־פנס קר הוא טוב מאד. אבל עמוד של פנס אינו נוח כל־כך — מֻגהך מאד לעמוד ברחוב כחצי שעה בעין סמוכה אל בלונס־הפנס — הָה הָה הָה! — אבל טוב הוא בכל־זאת — הָה הָה!

ומבלי הפסק אפילו כדי לשאף רוח, בלע הצעיר הזר תוך כדי־דבור בלגימה אחת כחצי הקיתון של הגרוג המעלה הבל, ואחר התנפל לתוך כורסה בהרוָחה ובהרחבת־הדעת, כאלו לא קרה שום דבר יוצא מגדר הרגיל.

ובעוד ששלשת בני־לויתו של מר פיקויק היו עסוקים באמירת מזמורי־תודה למַכָּרם החדש, לקח לו האדם הגדול בעצמו מועד להתבונן יפה בתלבשתו ובמראהו של זה.

זה היה אדם בעל־קומה בינונית, אלא שמפני דקות גוו ואריכות רגליו נראה גבֹהַּ הרבה יותר מכפי שהיה באמת. מעילו הירֹק היה בודאי מלבוש מהֻדר מאד בתקופת המודה של „זנב הסִים" זכור לטוב; אבל כפי הנראה שָׁוה בימים ההם הוד והדר על איש קצר־קומה הרבה יותר מהצעיר הזה, כי על־כן לא הגיעו עתה שרווּליו המלֻכלכים בשומן אפילו עד לפרקי־הידים של בעליו החדשים. מבלי שים לב לרֹב שניו רכס הצעיר את כל כפתוריו עד לסנטרו, ובזה הביא אותו בסכנה גלויה להִפקע על גבו. על צוארו עָנַד עניבה שחורה ישָׁנה, בלי כל זֵכר לצוארון של כתֹנת מתחתיה. במכנסיו השחורים והצרים נצנצו במקומות אחדים שטחים משֻׁפשפים, הרומזים על שמוש מֻרבּה; הם היו קשורים ומהֻדקים היטב למטה בשרוכים אל זוג של נעלים מטֻלאות, בכוָנה גלויה להעלים מן העין את הפוזמקאות הלבנים־המגֹאלים, שהציצו בכל־זאת בחֻצפה יתרה בעד הרוָחים הצרים. מתחת לשולי מגבעתו המעֻכה המפֻשלים ירדו תלתלי קוֻצותיו הבלתי מסֻדרות; ובעד הרוָחים שבין קצות שרווּליו ובין נעלי־ידיו נראה בשר פרקי־ידיו. פניו היו כחושים וחִורים; אבל ארשת של חֻצפה עליזה ושל שלמון מֻחלט ברוחו בצבצה ועלתה מכל הליכותיו של אדם זה.

כזה היה אותו האיש, אשר מר פיקויק הסתכל בו בעיון בעד משקפיו (שלאשרו מצא אותם שוב), ואשר אליו פנה עתה להביע לו במליצות מהֻדרות את תודתו החמה והמֻרגשת, לאחרי שההרישו אבריו, מאין עוד מזמורי־תודה בפיהם.

— אין הדבר כדאי — אמר הזר, בהפסיקו את הנאום תכף בראשיתו — כבר הרביתם לדבר — די בזה — ואולם בן־חיל הוא אותו

בעל־העגלה – עָבד באגרופיו בחריצות – אך אִלו הייתי אני במקומו של חברכם בעל בגדי־הציד – חי־נפשי – הייתי מרוצץ את גֻלגָלתו – וגם מוכר העֻגות היה יוצא מתחת ידי בשן ועין – בהן־צדקי!

הנאום הנמלץ הזה הֻפסק על־ידי ביאת הרַכב, שהודיע כי הדיליג'נס „קומודור" ההולך לרוצ'יסטר נכון לצאת לדרכו.

– קומודור! אמר הזר בקפצו ממקומו – „זוהי העגלה שאני צריך לה – הזמן בשבילי מקום – על הגג – ולכם אני מניח לשלם מחיר הגרוג – לי יש רק שטר בן־חמש – וצריך יהיה לפרטו – ומעות כסף רָבן רעות עתה – כפתורי בירמינגהם – זה ידוע – הלא?

והוא נענע בראשו בארשת של ידען גדול.

והנה נזדמן, שגם מר פיקויק ושלשת חבריו החליטו לעשות את רוצ'יסטר לתחנה הראשונה על דרכם. ואחרי שהודיעו זאת למַכרם החדש, גמרו לשבת כֻלם על גג העגלה, כדי שיוכלו לשוחח ברוָחה.

– עלו אפוא! – אמר הזר ויעזור למר פיקויק למפס בבהילות גדולה כל־כך, שלא היתה כלל לפי מנהגי חשיבותו של המְלֻמד הגדול וגם לא לפי כחותיו הגופניים.

– איזו צרורות וחבילות, סיר? – שאל הרַכב.

– למי? לי? הצרור הקטן בניָר האפורי הזה, זה הכל – יתר חפצי שלחתי באניה, דרך המים – ארגזים כבירים מסֻמרים וחשולים – גדולים וגבוהים ממש כבתים – כבדים, כבדים מאד, יקחם השד! – ענה הזר, בתחבו עמֹק עמֹק לתוך כיס־מעילו את צרור הניָר, שחזותו מוכיחה עליו שהוא מכיל חלוק אחד וממפחת־אף.

– ראשיכם! – שִמרו את ראשיכם! – קרא הזר המפטפטן בקול רם, כשהגיעה העגלה אל השער המְקֻמר, אשר בו היו הדיליג'נסים יוצאים ונכנסים בימים ההם – „מקום נורא – סכנת־נפשות – זה לא כבר – חמשה ילדים – ואֵם – אשה גבֹהה, אכלה עֻגות – שכחה את דבר השער – קיש, קיש, חלָף! – הילדים מביטים סביבותיהם – ראשה של אמם נעלם ואיננו – העוגה בידה – ואין פה לשימה בו – אבד ראש של משפחה – אים, נורא! – אתה משקיף על וימהולם, סיר? – בנין

מהדר – חלונות קטנים – כאן נכרת ראשו של מי־שהוא 1), הלא, סיר? – גם הוא לא נזהר, בודאי, ולא השגיח כהוגן – הלא, סיר?

– אני מהרהר בחליפות ותמורות בעסקי בני־האדם – אמר מר פיקוִיק.

– כן, כן – אני מבין – היום אתה נכנס בפרנת ההיכל, ולמחר אתה מְשלך בעד חלונו – אתה פילוסוף, סיר?

– מסתכל במבע האדם, סיר – ענה מר פיקוִיק.

– גם אני כן. וכן הם רֹב הבריות, כשאין להם לעבוד אלא מעט ולהרויח עוד פחות. גם פַּיְטן סיר?

– ידידי מר סנודגרס יש לו נטיה עצומה לשירה – ענה מר פיקוִיק.

– כן גם אני – אמר הזר – „שיר ספורי – עשרת אלפים שורות – ריבולוציה של יולי – חברתי תכף־ומיד, תוך־כדי־מעשה – מַרס ביום, אַפולו בלילה – יריות כלי־תותח, צלילי הכנור –

– ואתה היית עד־ראיה לאותו המאורע הגדול והמְהֻלל, סיר? – שאל סנודגרס.

– עד־ראִיה! איזו שאלה! יריתי מקנה־רובה – יריתי מתוך הרהור ברעיון – רצתי אל בית־היין – ארגתיו בחרוזים – ושוב החוצה – רעש יריות, שריקות כדורים – רעיון חדש – ושוב לבית־היין – עט ודיו – ושוב החוצה – הורגים ודוקרים – כן, עת נהדרה, סיר 2). ואתה עוסק בספורט, בציד, סיר?" – פנה פתאם אל מר וינקל.

– במקצת, סיר – ענה אותו ג'נטלמן.

– עסק מְהֻדר, סיר – עסק מְהֻדר. – וכלבים, סיר?

– אין לי עד־עתה – ענה מר וינקל.

– אה, עליך לגדל כלבים – חיות מצֻינות – בריות מְחֻכמות – היה לי פעם אחת כלב – חוש־הריח מפתיע – באחד־הימים הלכתי לצוד ציד – באתי אל מאחרי משוכה – שרקתי – הכלב עומד תחתיו – שרקתי

---

1) בויטהולם, לפני חלון היכלו, הומת המלך קארל הראשון בסַיִף.

2) כח דמיונו החזק הביא אותו לידי גבואה: הוא עומד בשנת 1827, והריבולוציה היתה בשנת 1830

שוב – „פונטו" – והוא ממקומו לא ימוש – קורא אני לו „פונטו, פונטו" – והכלב לא נע ולא זע, כמדקר – ועיניו נטויות אל קורה – הבטתי למעלה, ראיתי כתבת – „שומרי היער נצטוו לירות בכל כלב שימצא בקרפף זה" – והוא אינו עובר על קורה זו – כלב נפלא – כלב רב־ערך מאד.

– זוהי דוגמא מיֻחדת במינה – אמר מר פיקויק – התרשני לרשום אותה בפנקסי?

– בודאי, סיר, בודאי! – עוד מאות אַנֶיקדוטות מאותו הכלב עצמו – נערה יפה, סיר (אל מר טריסי טופמן, שעיניו ירו חִצי־מבט, אי־פיקוִיקִאִים בהחלט אל עלמה צעירה, שבאה בדרך לקראתם.

– מאד מאד! – אמר מר טופמן.

– נערות אנגליות אינן יפות כספרדיות – בריות אצילות – שֵׂער בעצי־הָבנים – עינים שחורות – תבנית מקסימה – בריות מתוקות – יפות, מהֻדרות.

– אתה היית בספרד, סיר? – שאל מר טופמן.

– התגוררתי שם – שנים רבות מאד.

– כִּבושים רבים, סיר? – חקר ודרש מר טופמן.

– כבושים? לאלפים! דון בולַרו פִּיצגיג – „גרַנד" ספרדי – בת־יחידה – דונה כריסטינה – בריאה נחמדה ונעימה – אהבה אותי עד למֵרוף־הדעת – האב קנא ונוקם – הבת נפש יפה ועֲגוּה – אנגלי יפה־תאר – דונה כריסטינה באה לידי יאוש – שתתה רעל – בצרורי נמצאה משאבת־הקֵבה – אני עושה בה אופירציה – בולארו הזקן מלא שמחה והתפעלות – מסכים לזִווגנו – משליב את ידינו – פלגי דמעות – מעשה רומנטי – מאד.

– האם אותה גבירה נמצאת עתה באנגליה, סיר? – חקר לדעת מר טופמן, אשר תֵּאור הוד־יפיה עשה עליו רשם כביר.

– מתה, סיר, מתה – ענה הזר בהגישו אל עינו הימנית שריד־כמעט של מטפחת־אף ישנה ובלה – „משאבת־הקבה" לא השיבה עוד לאיתנה – גוה נהרס – נפלה קרבן.

– ואביה? – שאל סנודגרס הפיוטי.

– מוסר־לב ויסורי־נפש – ענה הזר – „נתעלם פתאם – היה לשיחה בכל העיר – בקשו וחפשו בכל מקום – ללא־הועיל – המזרקה הגדולה שברחוב העיר חדלה פתאם לזנק מימיה – עברו שבועות – ומים אין – הובאו פועלים לנקות – פתחו את הסילון הראשי – נתגלה בו ראש חותני, ואחרי־כן רגליו – בנעלו הימנית מגלה ארכה – ודוי שלם ומלא – הוציאו אותו, והמזרקה חזרה לזנק מימיה כמקדם.

– התרשני לרשום בפנקסי את הרומן הקטן הזה, סיר? – שאל מר סנודגרס, נגרש מאד.

– בודאי, סיר, בודאי – ועוד חמשים ממין זה, אם רצונך לשמעם – משנים הם חיי – קורות־חיי משנות – לא יוצאות מן הכלל, אבל מוזרות ומענינות.

ובסגנון זה הוסיף הזר לפטפט כל הדרך, ולא היה מפסיק אלא כדי לשתות כוס שכר, בתוך מאמר המסגר, בכל מקום שעמד הרכב להחליף את הסוסים. וכאשר הגיעה העגלה לגשר רוצ'סטר, היו פנקסיהם של מר פיקויק ומר סנודגרס כבר כתובים פנים ואחור, מלאים רשימות ממאורעות חייו.

– הריסה נהדרה! – קרא מר אוגוסטוס סנודגרס בהתלהבות פיוטית המיחדת לו, למראה הריסות המבצר הישן.

– איזה חמר יפה לחוקר קדמוניות! – הוציא מר פיקויק מפיו, בכוננו את טיליסקופו מול עיניו.

– אה, מקום נפלא – אמר הזר – „גלים מהללים – כתלים מזרים אימה – קשתות מתמוטטות – פנות קודרות – מדרגות מפוררות – גם בית־תפלה עתיק – ריח־אדמה – הרצפה שחוקה ומשמשה ממצעדי רגלי הסירים – דלתות ספסוניות קטנות – כסאות והודוי דומים לכסאי־הגזברים בתיאטראות – בריות משנות אותם הנזירים – אפיפיורים ושרי אוצרות וכל מיני ברואים זקנים, עם פרצופים שמנים ואדמים וחטמים חרומים – ועם מקטרנים של עורות שור־הבר – וקני־ריבה ישנים – וארונות־אבן של מתים – מקום נפלא – גם אגדות עתיקות – ספורים משנים – הפלגה!”

וכך הוסיף הזר לשוחח יחידי, עד אשר עמדה עגלת הדיליג'נס ברחוב העליון לפני בית־המלון המכונה „בית־השור”.

– אתה תתאכסן כאן, סיר? – שאל מר נתנאל וינקל.

– אני? לא – אבל לכם הייתי יועץ להתאכסן כאן – בית מן המֻבחר – מטות נקיות ומרֻוחות – והמלון הסמוך, זה של רייט, יקר – יקר מאד – שלשה שילינגים יזקפו עליכם בחשבון בשכר הבטה גרידא על המשרת - אם תסעדו אצל מכריכם, תהיו חַיבים לשלם לבעל־המלון קנס, יותר משהיתה עולה לכם הסעֻדה באכסניא גופא – אנשים משֻנים – מאד.

מר וינקל גחן אל מר פיקויק ולחש לו דבר־מה. אחרי־כן התלחש מר פיקויק עם מר סנודגרס ומר סנודגרס עם מר טופמן, ובקריצות ורמיזות הביעו כֻלם את הסכמתם להצעת מר וינקל. אז פנה מר פיקויק אל הזר בדברים האלה:

– היום בבקר עשית עמנו טובה גדולה, סיר. הרשני־נא להראותך אות קלוש של תודתנו ולחלות פניך לכבדנו לסעוד אתנו.

– בענג גדול – לא אעז להעמים עליכם את טעמי שלי – אבל צלי־עופות עם פטריות – זה דבר נפלא! – באיזו שעה?

– נראה־נא – ענה מר פיקויק, בהוציאו את שעונו מכיסו – עתה קרוב לשלש, נאמר־נא בחמש, אם כשר הדבר לפניך.

– וזוהי לי שעת־הכשר מאין כמוה – ענה הזר – „ובכן, בחמש בדיוק – ועד השעה ההיא תספיקו להסתדר כראוי.

ובדברו הרים את שולי מגבעתו המֻפשלים כמלא שתי אצבעות, ואחר הִטה אותה בהתרשלות על אזנו האחת, ובהרחבת־הדעת עבר את חצר האכסניא ויצא אל הרחוב הראשי, כשחצי צרור הנָיר מבצבץ ועולה מתוך כיס מעילו.

– זהו, כפי־הנראה, איש אשר נסע בארצות רבות והסתכל יפה באנשים ובדברים – אמר מר פיקויק.

– הייתי חפץ מאד לראות את הפואימה שלו – אמר מר סנודגרס.

– ואני הייתי תאב מאד לראות אותו הכלב – אמר מר וינקל.

מר טופמן לא אמר כלום; אבל הוא הרהר בדונה כריסטינה, במשאבת־הקֵבה, במזרקה – ועיניו מלאו דמעות.

החברים שכרו להם אולם מֻיחד, בדקו את חדרי־המטות, הזמינו סעֻדת־הצהרים, ואחר יצאו לראות בעיר ובמסִביה.

אנחנו קראנו בעיון את רשימותיו של מר פיקוִיק על ארבע הערים: סטרוּנד, רוצ׳יסטר, צ׳אתם וברוֹמפטוֹן ולא מצאנו כמעט שום הבדל בין השקפותיו שלו ובין אוֹתן של נוסעים אחרים שעברו במקומות הללו. תאורו הכללי הוא, בקִצוּרה, כך:

„תוצאותיהן העִקריות של הערים הללו, הן, כפי־הנראה: חַיָלים, מלחים, יהודים, נתר, סרטנים, אופיצירים ופקידי־הנמל. הסחורות המֻצגות ביחוד לַרְאוה בחלונות המחסנים ברחובות הראשיים, הן: צרכי־אֹכל לכלכלת הצי, סֻכּר שרוף, תפוחים, דגים מְיֻבשים, וצדפות. הרחובות, למראית־עין, מלאים חיים ותנועה; ולזה גורמים ביחוד ארחות־חייהם העליזים של אנשי־הצבא. לב כל אוהב־אדם יעלוֹץ למראה אנשי־חיל הללו, התועים ומתנדנדים בלכתם מתוך בדיחות־דעת יתרה וחריפות־יין יתרה; ביחוד אם נשים אל לבנו את הענג הנקי והזול, שהם ממציאים בזה לאוכלוסי הילדים הרודפים אחריהם ומתלוצצים בהם. שום דבר (מוסיף מר פיקוִיק) לא יוכל להִדָמוֹת לבדיחותם ולרוחם הטובה. יום אחד לפני בואי הִנה אֵרע לאחד מהם דבר כזה: הוא נעלב קשה בבית־מרזח, כי הנערה המוכרת את היין הודיעה בהחלט, שהיא לא תתן לו עוד שום משקה. החַיָל טוב־הלב הוציא מיד את כידון־רובהו (כמובן רק לשם הלצה) ופצע את הנערה בכתפה. ואף־על־פי־כן בא אותו איש־החיל הנעים ביום־המחרת בבֹקר לאותו בית־המרזח בין עשרת הראשונים והודיע בפֵרוש, כי הוא נכון להשקיע את הדבר ולשכוח את כל אותו המאורע.

„כַּמות־הטבק שמבלים בערים הללוּ (מוסיף מר פיקוִיק) היא, כפי הנראה, עצומה מאד, והריח הממלא את הרחובות, מהַנה בודאי מאד את מעריצי העָשון. נוסע, המביט על הכל בהשקפה שטחית, יוכל למצא דֹפי בזֻהמא, שבה מצֻטיָנים הרחובות; אבל מי שרואה בזה סִמן לתנועת־מסחר ופרנסה מְרֻבה. הוא ישמח ממש על המחזה הזה".

בחמש שעות בדיוק הופיע הזר ותכף אחריו — סעֻדת־הצהרים. הוא השתחרר כבר מצרור־הנְיָר הכתֹם, אבל בתלבשתו לא היה כל שנוי, והתקרבותו ופטפטנותו התגברו עוד — אם רק אפשר הדבר.

— מה זאת? — שאל, כשהסיר המלצר את מכסה אחת הקערות.

— פורילות, סיר.

— פורילות — אה — דג מהֻדר — כֻּלם באים מלונדון — בעלי־עגלות הדיליג׳נס עורכים סְעֻדות פוליטיות — קרונות של פורילות — תריסרים של סלים — כת־ליצנים. כוס יין, סיר?

— בעֹנג גדול — ענה מר פיקוִיק. והזר שתה כוס יין ראשונה לחיי מר פיקויק, ואחר לחיי מר סנודגרס, ואחר לחיי מר טופמן, ואחר לחיי מר וינקל, ואחרי־כן כוס מְיֻחדת לחיי כל המסֻבים ביחד, והכל במהירות מדהימה כדבורו.

— איזו מהומה שם על המדרגות אצלכם, מלצר — אמר הזר — „גוררים ספסלים למעלה – נגרים עולים ויורדים – מנורות, כוסות, כלי־זמר. — מה כל התכונה הזאת?

— הכנות לנשף־מחולות, סיר — ענה המלצר.

— נשף־חשק של חברה? מה?

— לא, סיר, לא של חברה, סיר. זהו נשף־מחולות לטובת העניים, סיר.

— אולי ידוע לך, סיר, היש נשים יפות בעיר זו? — שאל מר טופמן את הזר בהתענינות מְרֻבה.

— מהֻדרות — נפלאות! — הלא אנחנו בנפת קֶנט, סיר — הכל יודעים את קֶנט — תפוחים, דֻבדבניות, כֻּשות ונשים — זאת תהלתה. כוס יין, סיר?

— בעֹנג גדול — ענה מר טופמן. והזר מזג כוסו והריק אותה בן־רגע.

— הייתי חפץ מאד ללכת לאותו הנשף — אמר מר טופמן — מאד מאד.

— כרטיסים יש להשיג בלשכה שלנו, סיר — ענה המלצר — עשרה שילינגים הכרטיס, סיר.

מר טופמן הביע שוב את חפצו האדיר להשתתף בנשף־המחולות, אך כאשר לא מצא מענה לא בעיניו המאפילות של מר סנודגרס ולא במבטו התוהה של מר פיקויק, פנה בהתענינות מְרֻבה אל יין־אופורטו ואל קנוח־הסְעֻדה, שהעלו ברגע זה על השלחן. המלצר יצא, ובני־החבורה נעזבו לנפשם, לבלות בנעימים את השעות האחרות שלאחרי הסְעֻדה.

— סלח־נא, אדוני — אמר הזר — „הבקבוק עומד בלי תנועה — יעש נא סבובו סביב השלחן — כדרך השמש — כוסות ריקות אסורות בראיה.

והוא הריק את כוסו שמלא שני רגעים קדם לכן, ושוב מלא ושתה כוס שנית, בארשת של אדם הרגיל בכמו אלה.

בקבוקי היין הורקו כלם, וחדשים ומלאים הוזמנו. האורח דבר בלי־פוגה, והפיקויקאים שמעו והאזינו. מר טופמן הרגיש, עם כל רגע, תשוקה יתר עזה ללכת אל הנשף. פניו של מר פיקויק נהרו בארשת־אהבה לוהטת לכל המין האנושי; ומר וינקל ומר סנודגרס התנמנמו.

— הם מתחילים כבר, פה למעלה — אמר הזר — „שמעו, האזינו! — צלילי כנורות — קול־נבל — עתה הולך הכל כשורה.

על־פי צלילי המנגינות, שהתגלגלו מלמעלה על המדרגות, נכר היה שהתחילה שם הקדריליה הראשונה.

— מה מאד חפצתי להיות שם — חזר ואמר מר טופמן.

— גם אני — אמר הזר — אבל חפצי אינם אתי — האניה הארורה אחרה לבוא — ואין לי מה ללבוש — מצב משנה, מה?

מדת הרחמים היתה אחד היסודות העקריים בתורת הפיקויקאים, ובמדה יפה זו הצטין מר טריסי טופמן שכם אחד על כל הבריה. אין מספר להוגמאות שנרשמו בספר הזכרונות של החברה, על־אודות העניים הרבים ששלח האדם היקר הזה לבתי יתר החברים, כדי שיעניקו להם בגדים ישנים או תמיכת־כסף.

— אני הייתי חושב לי לאשר גדול, להשאילך לצרך זה חליפות בגדים — אמר מר טריסי טופמן — ואולם אתה דק בשר, ואני... — בריא ושמן — כבכוס שירד מן החבית ולבש מכנסים — מה? — הו, בכוס מזקק שבעתים, הגישה הבקבוק.

קשה להגיד, אם היה מר טופמן ברגז קצת על־דרך הצווי המחלט, אשר בו דרש הזר להגיש לו את היין, שנעלם בגרוני במהירות מבהילה כל־כך או כי נרגז לשמוע, שמעזים לדמות באפן גס ומחפיר כל־כך את אחד מחשובי חברי הקלוב הפיקויקאי אל בכוס שירד מגדלתו. אך איך שיהיה, הוא הגיש לו את היין, ובמשך סיקונדות מועטות הביט אל הזר בעין חודרת וקשה; אך בראותו כי הלז לא נחת כלל ממבטו

הסוקר והחוקר, ומנוחתו ובדיחות־דעתו לא הֻפרעה אף כל־שהוא, הקל לאט לאט מן החֻמרה היתרה הזאת וחזר שוב לענין הנשף.

— חפצתי להעירך, אדוני — אמר אליו — כי, אם המלבוש שלי יהיה רחב יותר מכפי מדתך, הנה בגדו של מר וינקל אפשר מאד שיהלום אותך יפה.

הזר מדד בעיניו את מר וינקל מכף־רגל ועד ראש ופניו נהרו משבע־רצון באמרו: הוא הוא מה שדרוש לחפצי.

מר טופמן הביט סביבותיו. היין אשר פעל את פֻעלתו המיֻשנת על מר סנודגרס ומר וינקל, פרש מצודתו גם על חושיו של מר פיקויק. אותו הג'נטלמן עבר לאט־לאט את כל המדרגות, המוליכות אל התרדמה העֻמקה, הבאה אחרי סֻעדה שֻמנה ושתיה הגונה. הוא עבר את המעברות הרגילות, ממרום העליזות למעמקי היגון, ומתהום היגון אל שיא העליזות. כפנס של גז ברחוב, שאורו מבליח מנשיבות־הרוח, כן גם הוא רגע הבריק רוחו באור מסֻמא, ואחר שקע ודעך כמעט לגמרי; ואחר הפסקה קצרה התלקח שוב, כדי להאיר רגע קטן, ושוב התחיל מהבהב באור אי־בטוח, מפקפק, עד כי לאחרונה כבה כליל. ראשו ירד על חזהו, ורק קול־נחרה מתמידה, שלפרקים התערב בה קול־נאקה קלה, היה הסִמן המוחשי היחידי למציאותו של האדם הגדול.

על מר טופמן חזקו מאד פתויי היצר, ללכת אל הנשף ולראות את הרֹשם שיעשה עליו יָפְיָן של בנות קֶנט. אדיר היה גם חפצו לקחת אתו את הזר. הלא הוא עצמו אינו יודע כלל את המקום ואת אנשי המקום; תחת אשר הזר, כפי הנראה, יודע ומכיר את שניהם היטב, כאלו התגורר כאן מילדותו. מר וינקל נרדם, ומר טופמן היה בקי כל־צרכו בענינים כאלה כדי לדעת, כי ברגע שיעירו אותו, יתגלגל ויתנפל על המטה, כפי שמחַיב טבע הדבר. כי־על־כן לא יכול להחליט בדעתו מה לעשות.

— מַלא ארנ כוסך והגישה לי את הבקבוק — אמר האורח, אשר לא עיף ולא יגע לא בדבור ולא בשתיה.

מר טופמן עשה כדבריו, וההחיפה היתרה של הכוס האחרונה הביאה אותו לידי החלטה גמורה.

— חדר־משכבו של וינקל מְחֻבר בפתח אחד עם זה שלי — אמר מר טופמן אל הזר, — אם אעירנו עתה ואגיד לו את חפצי, הרי לא יבין את דברי. ואולם אני יודע, כי יש לו חליפת־בגדים בשק־מסעו; ולכן אם תלבש את הבגדים בלכתנו אל הנשף ותפשוט אותם בשובני, אזי אוכל להשיבם למקומם, מבלי הטריח את חברי כל־עִקר בכל אותו הענין.

— הפלגה! — ענה הזר — רעיון נפלא — מצב מְשֻׁנה ארור — ארבע־עשרה חליפות בגדים במרצופים, ואני מוכרח ללבוש בגד של איש אחר — מחשבה יפה מאד — מאד.

— עלינו לקנות כרטיסים לנשף — אמר מר טופמן.

— אינו כדאי לבקוע ליטרא־שטרלינג בשביל־כך — אמר הזר — „נשַׂחק במטבע ונראה מי ישלם בעד שנינו — אתה סַבב מטבע — ואני אגיד: — אשה — אשה — אשת־כשפים.

מר טופמן ירה את מטבע־הזהב שלו, והיא נפלה על השלחן עם צורת הדרקון למעלה (אותה צורה, שהזר קרא לה „אשה” משום הנימוס). אז צלצל מר טופמן בפעמון, קנה שני כרטיסים וצוה להביא נרות, לא עבר רבע שעה והזר עמד הדור בלבושו של מר נתנאל וינקל.

— זהו בגד חדש — העיר מר טופמן, כשהסתכל הזר להנאתו בראי־סובב — זהו הראשון שנקבעו בו כפתורי הקלוב שלנו.

והוא הראה לידידו החדש את הכפתורים המְזֻהבים הגדולים, שבאמצעיתם התנוססה תמונת מר פיקוִיק עם ראשי התֵבות P. C. (פיקוִיק־קלוב) משני צדדיה:

— שָׁנה הזר — „שלם מְשֻׁנה — ותמונתו של הזקן המוזר — מה פֵרוש הנוטריקון הזה. P. C? peculiar coat![1]).

בטַעם כבוש ובחשיבות מְרֻבה פתר לו מר טופמן את הנוטריקון הפלאי־המיסטי הזה.

— קצר קצת בַּמָּתנים, הלא? — אמר הזר, בהתפתלו סביבותיו לפני הראי, כדי לחטוף בעיניו סקירה כל־שהיא מכפתורי המתנים, שהגיעו לו עד חצי־גבו — ממש בגדי־השרד של נושא־מכתבים — מלבושים מְשֻׁנים הם —

1) בגד מְשֻׁנה.

נתפרים בקבלנות — לא לפי המדה — חלוקה פלאית של ההשגחה העליונה — כל שפלי־הקומה מקבלים בגדים ארוכים — כל רמי־הקומה — קצרים.

ובהוסיפו לפטפט על־פי דרכו, תקן לו סוף־סוף הבי־ו החדש של מר טופמן את מלבושו, כלומר: את זה של מר וינקל; ובלוית מר טופמן עלה במעלות אל אולם־המחולות.

— מה שמכם, אדוני? — שאל האיש העומד ליד הפתח.

מר טופמן היה מוכן ומזמן לפרש לפניו את שמו עם כנוייו וכל תאריו, אך הזר קפץ וקרא:

— אין כל צורך בשמות!

ואחר לחש למר טופמן: — למה לנו לקרא בשמותינו? — אין הם מפרסמים — שמות טובים הם כשהם לעצמם, אבל לא גדולים וחשובים — שמות מצינים בשביל חבורה קטנה, אבל לא יעשו רשם באספות פומביות — „אינקוגניטו", רוצים בעלום שמם — זהו ענין אחר לגמרי! — מבחר שבמבחר — ג'נטלמנים מלונדון — בני חוץ־לארץ רבי הערך — וכיוצא בזה.

הדלת נפתחה לרוחה, ומר טריסי טופמן והזר נכנסו אל האולם.

זה היה אולם ארך, עם ספסלים מחפים קטיפה אדמה, מואר בנרות־דונג, הקבועים במנורות־זכוכית. המנגנים ישבו בסתר, בכוך נשא, ושתים שלש חבורות של מרקדים הוציאו אל הפעל בתכלית הדיוק ובעמק העיון את מחול־הקדריליה. ובחדר הסמוך עמדו, פתוחים, שלחנות לשחוק הקלפים, ושני זוגות של גבירות זקנות עם מספר מקביל של ג'נטלמנים בעלי־בטן, שחקו בויסט.

לאחרי שתמה הקדריליה, התחילו הזוגות מטילים באולם, ומר טופמן וחברו עמדו בקרן־זוית להתבונן אל ההבורה.

— נשים יפות — אמר מר טופמן.

— חכה מעט — אמר הזר — „העקר עדין חסר — השועים והאצילים לא באו עדין — אנשי הצי ממדרגה עליונה אינם רוצים לדעת ולהכיר את אנשי הצי ממדרגה פחותה משלהם — אנשי הצי ממדרגה פחותה אינם רוצים לדעת ולהכיר את בעלי־האחזות הקטנות — בעלי־האחזות הקטנות אין להם דבר עם אנשי המסחר — ופקיד הממשלה אינו רוצה לדבר עם שום אדם.

— מי הוא זה העלם הקטן, צהב־השער וכחל־העינים, המלבש בגדים פנטסטיים כל־כך? — שאל מר טופמן.

— הס, בבקשה ממך — עיני־תכלת — מלבוש פנטסטי — עלם קטן — היצאת מדעתך? — הלא זה יונקיר בגדוד הצ"ז — וילמוט סניפ איש־הכבוד — משפחה רמה — הסניפאים -- מאד.

— סיר תומס קלבר, לידי קלבר, ומיסות קלבר! — הכריז שומר־הסף בקול אדיר וחזק.

באולם קמה התרגשות מוחשית, כשנראה בפתח ג'נטלמן רם־הקומה, לבוש פרק כחל עם כפתורים נוצצים, ואחריו גבירה רבת הממות בשמלת אטלס כחלה, ואחריהם שתי נערות צעירות, מאותו הבנין עצמו של האם, לבושות שמלות מהדרות מאותו הצבע עצמו.

— שר־הממשלה — פקיד ראשי של הנטל — אדם גדול — גדול במאד מאד — לחש הזר על אזנו של מר טופמן, בעת שחברי הועד למעשה הצדקה הובילו את סיר תומס קלובר ומשפחתו אל פנת־הכבוד של האולם. האדון הנכבד מאד וילמוט סניפ ושאר הג'נטלמנים רמי־הערך נדחקו, נחפזו, לתת כבוד למיסות קלובר; וסיר תומאס קלובר נצב הכן קוממיות, ובהוד וגאון השקיף ממעל לעניבתו השחורה על הקהל אשר באולם.

— מר סמיתי, מרת סמיתי, ומיסות סמיתי — השמיע שומר־הסף את כרוזו השני.

— מי הוא זה מר סמיתי? — שאל מר טריסי טופמן.

— מי־שהוא בפקידות הצי — ענה הזר בלי התפעלות.

מר סמיתי השתחוה בכבוד גדול לפני סיר תומס קלובר, וסיר תומס קלובר הואיל לענות על ברכתו בחסד גדול, לפנים משורת־הדין. לידי קלובר סקרה בגדל־לבב את מרת סמיתי ובנותיה מבעד הלורניטה שלה, ומרת סמיתי מצדה הציצה בגאוה אל מרת מישהיא אחרת, שבעלה לא היה בפקידות הצי כל־עקר.

— שר־האלף בולדר, מרת שרת־האלף בולדר, ומיס בולדר — הכריז שומר־הסף על האורחים שבאו אחריהם.

— שר חיל־המצב בעיר — ענה הזר על סמן השאלה, שנראה בעיניו של מר טופמן.

העלמות קלובר קדמו בחבה יתרה את פני מיס בולדר; מרת שרת־האלף בולדר התברכה עם לידי קלובר באהבה ורֵעות חמה; שר־האלף בולדר וסיר תומס קלובר הציעו איש לרעהו את קופסת הטבק שלהם והביטו סביבותיהם כזוג של שליטים בלתי מֻגבלים, „המושלים בכל מה שעיניהם רואות".

ובעת שהאריסטוקרטיה המקומית — הבולדרים, הקלוברים, הסניפאים — פקחו כבה על כבודם וחשיבותם בפנה העליונה של האולם, מהם ראו וכן עשו יתר המעמדות החברתיים בשאר קצוי החדר. האופיצירים של הגדוד הצ"ז, שאצילותם פחותה קצת, התעסקו עם משפחותיהם של פקידי הצי, שמדרגת חשיבותם אינה רמה כל־כך. נשיהם של עורכי־הדין ואשתו של סוחר־היין היו מרכז לכנופיא מיֻחדת ממדרגה יתר נמוכה (אשתו של מוזג־השכר היתה מבאי ביתם של הבולדרים); ומרת טומלינסון, חוכרת בית־הדאֹר, נבחרה, כפי הנראה, בהסכם כללי לראש מפלגת הסוחרים.

אחת הנפשות היותר פופולריות בחבורה מיֻחדת, היה איש גוץ ושמן, עם מסגרת של שערות שחורות מסביב לקרחת גדולה: הוא הדוקטור סלַמֶר, רופא־מחץ בגדוד הצ"ז. הוא החליף הרחת־טבק עם כל איש, פטפט עם כל אחד, צחק, רקד, התלוצץ, שחק בוִיסט, ידו היתה בכל והוא עצמו היה בכל מקום. מלבד עסקיו השונים והמרֻבים הללו, היה לו לרופא הגוץ עוד עסק אחד, שכפי הנראה היה חשוב בעיניו יותר מכלם: הוא לא עיף ולא יגע מהראות אותות חבה יתרה והתמכרות מֻחלטת לאלמנה אחת, באה־בימים קצת, שבגדיה היקרים ותכשיטיה המרֻבים העידו, שיש לאל ידה להכניס תוספת הגונה על הכנסה מֻגבלת.

עיניהם של מר טופמן ובן־לויתו היו נטויות זה זמן־רב אל הרופא והאלמנה; ופתאם הפסיק הזר את עיונם הדומם:

— ממון רב — בתולה זקנה — רופא נהדר — רעיון לא גרוע — הלצה יפה!

אלה היו הפתגמים המובנים על־נקלה שפלטו שפתיו. מר טופמן הביט אליו בסמן השאלה.

– כרגע אצא במחול עם האלמנה – אמר הזר.

– אבל מי היא זו? – שאל מר טופמן.

– איני יודע – לא ראיתיה מימי – תכף אדחוק אצלה את רגלי הרופא – אירש מקומו – אני הולך.

והזר עבר את כל האולם, ובהשענו אל כרכב האח התחיל משקיף במבט עגום מלא הערצה וכבוד על פרצופה השמן של האלמנה הזקנה. מר טופמן התבונן אליהם בתמהון דומם. הזר הפיק זממו בהצלחה מוחשית: הרופא הגוץ רקד באותה שעה עם גבירה אחרת; האלמנה השמיטה מידה את מניפה, הזר הרים אותו והגישו לה – בת־צחוק – השתחויה – מאור־פנים – חליפת דבורים אחדים. הזר צעד בגאון אל המפקח על המחולות והצירימוניות, ומיד שב אתו אליה; פנטומימה קצרה של הצגה דוממת – והזר ומרת בודג'ר עמדו במערכת מחוללי הקדריליה.

גדול היה תמהונו של מר טופמן על מהירות פעלתו והצלחתו של הזר, אך גדולה מזה הרבה יותר היתה השתוממותו של הרופא בשובו ממחולו. הזר היה צעיר לימים, והאלמנה נובלת; ואחרי שרקדה אתו פעם אחת, לא שמה עוד לב כלל לאותות חבתו של הרופא, במו שהזר לא שם לב כלל לאותות כעסו וחרון־אפו. הדוקטור סלמר היה פשוט נדהם ונקפא: הוא, הדוקטור סלמר, מן הגדוד הצ"ז הועם בן־רגע מפני איזה בן־אדם, אשר איש לא ראה אותו קדם לכן ואשר גם עתה אין איש יודע מי הוא! דוקטור סלמר – דוקטור סלמר מהגדוד הצ"ז, הושב ריקם מלפניה! זה דבר שאי־אפשר! אבל, לדאבונו, זהו מעשה שהיה, והרי שניהם לפניו. ולא עוד, אלא שאותו החצוף מציג גם את חברו לפניה! מה זה? הרופא לא האמין למראה עיניו. הוא הציץ והשקיף והביט, ולדאבונו נוכח, כי עיניו לא הטעוהו: מרת בודג'ר מחוללת לפניו עם מר טריסי טופמן, בלי שום טעות־ראִיָה. הנה האלמנה לפניו, מקפצת בכל גופה בכח שאינו מצוי; ומר טריסי טופמן אף הוא רוקד כנגדה בהתפעלות וחגיגיות יתרה, וכנראה הוא חושב, (כמו שהושבים באמת המון בריות) שמחול הקדריליה אינו דבר־שחוק, אלא נסיון קשה הדורש מאמצי־כחות החושים במדה גדולה מאד.

דומם ובארך־רוח מצַין נשא הרופא את כל זה, וגם את הגשת משקאות וחפוש כוסות וריצה אחרי עֻגות, ומבטי העגבנות הכרוכים בזה. ואולם רגעים אחדים אחרי אשר נעלם הזר עם מרת בודג׳ר, כדי ללוותה עד מרכבתה, קפץ הרופא ורץ אחריו מן האולם, וכל כעסו הכבוש תסס והתפרץ עתה מכל חלקי פרצופו בזעה של חמת־נקם.

בינתים שב הזר אל האולם עם מר טופמן ההולך לידו. הוא התלחש אתו וצחק בכל פה. הוא היה מלא שמחה ופניו הביעו ספוק גמור של נצחון מֻחלט. הרופא הגוץ שאף לדמו.

— אדוני! — אמר הרופא בקול נורא, בהוציאו כרטים מכיסו ובמשכו את הזר לקרן־זוית — „שמי סלמר, דוקטור סלמר, אדוני — הגדוד הצ״ז — הקסרקטין הצ׳יתמי — זהו כרטיסי, אדוני, כרטיסי שלי!

הוא אמר להוסיף עוד דברים, אבל קצפו שָׂם מחנק לו.

— אַה! — ענה הזר — „סלמר — תודה רבה על שימת־לבך — לפי־שעה אינני חולה, סלמר — אך לכשאחלה, אפנה, בלי־נדר, אליך — אעירך משנתך אפילו אחרי חצות.

— אתה — אתה רמאי, אדוני! — גמגם בחמתו הרופא הגוץ, בנשמו בכבדות — אתה מוג־לב — פחדן — שקרן — חצוף — כלום אין בכל זה כדי לעוררך לתת לי את כרטיסך אתה, אדוני?

— אה, אני מבין — אמר הזר כמדבר לעצמו — משקה חריף קצת יתר מדי — בעל־הבית העניק ביד רחבה — הסכיל לעשות — מאד — לימונדה היתה מתאימה יותר — חדרים חמים יתר מדי — הג׳נטלמן בא בימים — למחר יסבול קשה — קשה — קשה.

והוא צעד פסיעות אחדות לפנים.

— אתה מתאכסן במלון הזה, סיר — אמר האדם הגוץ בקצף — עתה הנך שכור, סיר — מחר בבֹקר תשמע על־אודותי — אני אבקשך ואמצאך — אני אמצאך ואדעך בשם.

— נקל לך לנַחש ממצוא אותי בביתי — ענה הזר במנוחה שלמה.

הדוקטור סלמר השקיף אליו בעינים מזרות ברקי־זעם, ויחבוש לראשו את מגבעתו בדחיפה של כעס ויצא. והזר עלה עם מר טופמן לחדר־משכבו של זה, כדי להשיב למקומן את הנוצות שהתהדר בהן

שלא מדעת בעליהן, כלומר: את בגדיו של מר וינקל, שישן עדין שנת ישרים ולא ידע בלקיחתם ובחזירתם.

חלוף הבגדים נעשה במהירות ובלי שום תקלה, הזר היה שמח וטוב לב עד מאד, ומר טריסי טופמן, שהמשקאות השונים ומאורות הגז הבהירים ומראה הנשים היפות השכירוהו והממוהו, מצא את כל אותו העסק מבדח מאד. לאחרי שעזב אותו ידידו החדש, התחיל מר טופמן מתעסק בהכנות לשנה, מה שלא עלתה בידו על־נקלה. ביחוד היה קשה לו למצא את פי מצנפת הלילה שלו, שהיתה לבאורה מיעדת מתחלת בריתה לחבוש לראשו, ורק אחרי מלחמה לא קצרה עם מצנפתו, ואחרי שהפך בהתגוששות זו את המנורה על פיה, הצליח לישב את הכפה בדחק על ראשו. וסוף סוף, אחרי עוד כמה וכמה הרפתקאות ואיבולוציות מסבבות עלה על מטתו, ועד מהרה שקע בתרדמה עמקה.

ביום המחרת בבקר, אך השמיע הפעמון את השעה השביעית, והנה קול דפיקה חזקה על דלת חדרו של מר פיקויק העיר את רוחו הכביר מן הקפאון, שנסכה עליו שנת הלילה.

— מי שם? — שאל מר פיקויק, בהתעודדו בחפזון במטתו.

— מנקה־הנעלים, סיר.

— מה לך?

— אנא, אדוני, אולי תוכל להגיד לי, איזה ג'נטלמן מבני־חבורתך יש לו פראק כחל־עז עם כפתורים מזהבים בעלי ראשי־תבות P. C.?

— אל־נכון נתן לו בגד זה להעביר עליו מגרדת, ועתה שכח האיש בגדו של מי הוא — כן חשב מר פיקויק בלבו; ואל המשרת קרא בקול: — מר וינקל, החדר השלישי מימין.

— תודה לך, סיר — אמר מנקה־הנעלים וילך לו.

— מה שם? — קרא מר טופמן, כשהתעורר מתרדמתו על־ידי קול־דפיקה חזקה על דלת חדרו.

— האוכל לדבר עם מר וינקל, סיר? — ענה מנקה־הנעלים מאחרי הדלת.

— „וינקל — וינקל!“ — קרא מר טופמן בקול רם לתוך החדר השני, הפתוח אל חדרו שלו.

– הו, הו! – ענה קול רפה מתוך הכרים והכסתות שבמטה בחדר הסמוך,

– „שואלים לך – איזה אדם מאחרי הדלת" – ואחרי שהוציא מפיו במאמצי־כח מרבים את המלים המועטות הללו, התהפך מר טריסי טופמן על צדו השני וכרגע נרדם שוב.

– שואלים לי! – אמר מר וינקל ויקפוץ בחפזון מעל מטתו וילבש במהירות את הבגדים היותר נחוצים – שואלים לי! במרחק רב כזה מלונדון – איזה שד נצרך לי כאן?

– ג'נטלמן מחכה לך בחדר־המשתה, סיר – ענה מנקה־הנעלים, לאחרי שפתח מר וינקל את הדלת והתיצב לפניו – ג'נטלמן אומר, שהוא לא יעצרך אלא רגע אחד, סיר, אבל בשום אפן לא ילך מזה בטרם יראה את פניך, כן הוא אומר.

– משֻׁנה מאד! – אמר מר וינקל – אמור לו, כי תכף ארד אליו.

הוא התעטף מהרה במטפחת־מסע, לבש את מעילו וירד במדרגות למטה. אשה זקנה ושני משרתים עסקו בנקוי אולם־הקהוה, ואופיציר אחד, לבוש בגדי־השרד שלו, עמד לפני החלון והשקיף על־פני הוץ. כאשר נכנס מר וינקל, פנה אליו האופיציר ואמר לו שלום בהרכנת־ראש מנֻמסת־קרה, ויצו את המשרתים לצאת, ויסגור את הדלת בדקדוק גדול, ואחר אמר:

– מר וינקל, כפי־הנראה?

– שמי וינקל, סיר.

– בודאי לא אפתיעך, סיר, אם אודיעך, כי אני בא אליך במלאכות ידידי הדוקטור סלמר מן הגדוד הנ"ז.

– דוקטור סלמר? – אמר מר וינקל בתמיה.

– דוקטור סלמר. הוא בקש ממני לגלות לך את דעתו, שאתה התנהגת אתמול בערב לא כג'נטלמן, וכי שום ג'נטלמן לא יוכל נשוא מנהג כזה.

תמהונו של מר וינקל היה תמים כל־כך ומוחשי כל־כך, שלא יכל להתעלם מעיני ידידו של הדוקטור סלמר, כי־על־כן והוסיף הלז:

– ידידי הדוקטור סלמר בקש ממני להוסיף, שלפי הכרתו הברורה

היית אמש שכור במשך זמן ידוע, ואפשר מאד שלא יכלת כלל לתת לעצמך דין־וחשבון על גֹדל העלבון שהעלבת אותו. ולכן הפקיד על־ידי להגיד לך, כי אם תאבה שתתקבל זאת בתור התנצלות על דרך מנהגך אמש, אזי עליך לכתוב בעצם ידך בקשת־סליחה, על־פי הנֹסח אשר אשים לפניך.

— לכתוב בקשת־סליחה? — שָנה מר וינקל בנגון של השתוממות עצומה.

— כמובן יודע אתה במה יגמר הדבר, אם ל א תסכים להצעתי זו — אמר האופיציר בקרירות.

— האם נמסרה לך שליחות זו בפֵרוש אלי, בשמי וכנויי? — הוסיף לחקור מר וינקל, שבמֹחו קמה מהומה נואשה על־ידי שיחה משֻנה זו.

— אני עצמי לא הייתי באותו מעמד — ענה האורח — אך מפני שסרבת בהחלט לתת את כרטיסך לדוקטור סלמר, נדרשתי מאותו ג'נטלמן לחקור ולדרוש אחרי בעליו של בגד מוזר ובלתי־מצוי כלל — פראק כחֹל־עז עם כפתורים מֻזהבים, שעליהם צורה בולטת עם ראשי התבות .P. C.

מר וינקל נזדעזע ממש מתמהון לשמע תאורו המדֻיק של מלבושו, וידידו של הדוקטור סלמר הוסיף:

— מתוך החקירה והדרישה שעשיתי בלשכת המלון הזה הֻברר לי, כי בעליו של אותו הפראק סר הלום אתמול אחר־הצהרים עם עוד שלשה ג'נטלמנים. מיד שלחתי אל אותו הג'נטלמן, שתֵארו לפני בתור ראש־החבורה, והוא הִמהנו אצלך.

אִלו עקר פתאם המגדל הכביר של מבצר רוצ'יסטר את רגליו והלך והתיצב מול חלון חדר־המשתה, לא היה תמהונו של מר וינקל דומה אף במקצת לזה שהרגיש עתה, בשמעו את דברי האופיציר הרֹשם הראשון שעשו עליו פרטי הספור היה, שבגדו נגנב.

— הואילה־נא לחכות לי רגע קטן — אמר אל האופיציר.

— בחפץ־לבב — ענה האורח הבלתי קרוא.

מר וינקל רץ בחפזון למעלה אל חדרו ובידים רועדות פתח את שק־מסעו. מלבוש־הכבוד שלו היה מֻנח על מקומו, אלא שלאחרי עמק

העיון גִלה בו סמנים מְבהקים המעידים, שלבשו אותן בליל אמש.

– בודאי כך היה הדבר – אמר מר וינקל, בשמטו את הבגד מידו – אני שתיתי אחרי סעֻדת־הצהרים יותר מכפי מדתי ואף נשאר במוחי זכרון מדֻמדם, שהתהלכתי אחרי־כן ברחובות העיר וקטרתי סיגרה. עובדה היא, שאני הייתי שכור עד־מאד – כפי־הנראה החלפתי את בגדי – הלכתי לאיזה מקום – והעלבתי שם איזה אדם – בזה אין עוד כל ספק – והשליח הזה הוא אחריתו המרה של כל אותו הענין.

ומר וינקל ירד במדרגות אל אולם־המשתה, עם ההחלטה הקודרה לקבל את הזמנת־הקרָב של הרופא השואף מלחמות, ולשאת באֹמץ־לב את כל התולדות הכרוכות בה, גם אם תהיינה אֲיֻמות עד־מאד.

לידי החלטה זו בא מר וינקל משום טעמים שונים: הראשון והחשוב שבכֻלם היה, הדאגה לשמור על שמו הטוב בקלוב. הוא נחשב שם תמיד לבר־סמכא בכל הענינים הנוגעים לתענֻגים ולזריזות וחריצות גופנית, בין לתגרה בין להגנה ובין לשם שחוק סתם. ואם עתה, כאשר נסה דבר אליו בפעם הראשונה, יבהל ויסוג אחור מפני הנסיון, לנגד עיני הנשיא והמנהיג, הלא יאבד שמו וערכו לנצח. שנית, נזכר ששמע פעמים רבות (אמנם רק בדרך השערה, מאנשים שאינם בעלי־נסיון בעצמם), כי על־פי הסכמה הדדית אין הסיקונדנטים ממלאים כלל את האקדחים בכדורים. ולאחרונה השיב אל לבו, כי אם יבחר במר סנודגרס לסיקונדנט שלו ויתאר לפניו בצבעים עזים את הסכנה הנשקפה לו, אזי אפשר מאד שאותו הג'נטלמן יספר את כל הענין למר פיקוִיק, והלז בודאי לא יאחר אף רגע אחד מלהודיע את הדבר לפקידי הרשות, כדי שלא לתת להרוג או לעשות לבעל־מום את בן־לויתו.

מתוך הרהורים הללו שב מר וינקל לאולם־המשתה והודיע את החלטתו, שהוא מקבל את הזמנת־הקרָב של הרופא.

– אולי תואיל, אפוא, להַמתני אצל אחד מידידיך, אשר אתו אוכל לקבוע את הזמן והמקום של הפגישה? – שאל האופיציר.

– אין כל צֹרך בזה – ענה מר וינקל – הועד לי את המקום והזמן, ואני אבוא למועד עם הסיקונדט שלי.

– אם־כן, נאמר היום בערב עם שקיעת־החמה; היֻכשר הדבר לפניך? – שאל האופיציר בשויון־רוח.

– טוב מאד – ענה מר וינקל; ובלבו אמר: רע מאד.

– היודע אתה את המבצר פיטא?

– הן; אתמול ראיתיו.

– אם־כן, תטרח־נא לצאת אל השדה אשר על שפת התעלה, ותאחז דרכך במשעול הצר משמאל לקרן־זוית של המבצר, ומשם תלך ישר נכחך, עד אשר תפגש בי, ואני אוליככם אל מקום בודד, ששם תוכלו לגמור את העסק בלי שום פחד מפני מפריעים.

– פ ח ד מפני מפריעים! – חשב מר וינקל בעגמת־נפש.

– כמדֻמני, שלא נשאר לנו עוד כלום על מה לדבר בענין זה – אמר האופיציר.

– כמדֻמני, שכבר הֻתנו בינינו כל הפרטים – ענה מר וינקל – שלום לך!

– שלום! – אמר האופיציר, ויצא מן האולם, בשרקו נגון עליז.

סעֻדת־הבֹקר של בני־החבורה לא היתה עליזה ביותר: מר טופמן לא היה בכחו לקום ממטתו אחרי ההוללות הבלתי־רגילה של ליל אתמול. מר סנודגרס היה, כפי־הנראה, אחוז בחבלי־לֵדה קשים של שירה. ואפילו מר פיקויק בכבודו ובעצמו הראה נטיה שאינה מצויה לשתיקה ולמֵי־סודה. מר וינקל חכה בקֹצר־רוח לשעת־הכֹשר להפיק זממו; והזדמנות זו לא אֵחרה לבוא: כי מר סנודגרס הציע לחבריו לבַקר את המבצר, ואחרי אשר מכל בני־החבורה נענה רק מר וינקל לבדו להצעה זו, יצאו שניהם יחדו לאותו טיול.

– סנודגרס – פתח מר וינקל, לאחרי שעזבו את הרחוב הגדול – סנודגרס, ידידי היקר, האוכל לסמוך על שתיקתך ולבטוח בך, שלא תגלה סוד?

ובאמרו זאת התפלל בסתר לבו, שלא יוכל לבטוח ולסמוך עליו בדבר הזה.

– תוכל לבטוח בי באמונה שלמה – ענה מר סנודגרס – אני נשבע לך – –

– לא, לא! – מהר מר וינקל להפסיקו, כי התפלץ לרעיון, שחברו, מבלי הדעת, ישבע באמת ובתמים, לבלתי גלות את הדבר – אל תשבע, אל תשבע, אין כל צורך בכך.

מר סנודגרס הוריד את ידו, שכבר הרים בתנועה פיוטית אל עבי־שַחק, כשהביע את חפצו להשבע. עתה עשה אזנו כאפרכסת לשמוע את דברי חברו.

– זקוק אני לעזרתך בתור סיקונדנט שלי, בעסק של כבוד – פתח שוב מר וינקל.

– בכל לבי נכון אני לעמוד לימינך – ענה מר סנודגרס, בחבקו בהתלהבות את יד חברו.

– עם רופא – דוקטור סלמר, מן הגדוד הצ"ז – הוסיף מר וינקל, בהשתדלו לשוות על העניין הוד וחגיגיות מְיֻחדת – עסק עם אופיציר שהסיקונדנט שלו יהיה גם הוא אופיציר, היום בערב עם שקיעת החמה בשדה בודד מאחרי מבצר פיטא.

– אני אהיה עמך – אמר מר סנודגרס.

הוא הראה קצת אותות של תִמהון, אבל אף לא רמז כל־שהוא של בהלה ודאגה. ובאמת אין לשער באיזו קרירות ושויון־נפש מתיחסות הבריות לעסקים מסֻכנים כאלה, כשאין הדבר נוגע נגיעה ישרה לעצמם ובשרם. אך מר וינקל שכח את האמת המרה הזאת. הוא דן מהרגשותיו שלו על אֹתן של חברו.

– תולדות הדבר עלולות להיות אֲיֻמות מאד – אמר מר וינקל.

– אקוה שאחריתו לא תהיה מרה – אמר מר סנודגרס.

– אותו הרופא הוא, כפי הנראה, רובה מֻמחה – אמר מר וינקל.

– כן הם רֻבם של נושאי־משרה בצבא – העיר מר סנודגרס במנוחה – אבל הן גם אתה מֻמחה לאותו דבר, הלא?

מר וינקל ענה בחיוב, ובראותו כי עֲדַיִן לא עלתה בידו להחריד את רעהו כל־צרכו, נסה לפעול עליו בתחבולה אחרת.

– סנודגרס – אמר בקול רועד מהתרגשות – אם אפול בקרב, אזי תמצא בצרור שאמסור לידך מכתב אל – אל אבי.

אבל גם תחבולה זו לא צלחה על ידידו הפיוטי. מר סנודגרס

נפעם אמנם, אבל קִבל עליו למסור את המכתב בדיוק לאשר נכתב אליו, כאלו שִמש כל ימיו בתור נושא־אגרות של הדואר.

— אם אפּל אני — הוסיף מר וינקל — או אם יפּל הדוקטור, הרי יתבעו גם אותך, ידידי היקר, לדין, על השתתפות במעשה־רצח. ומה מאד אצטער, אם בשבילי יחוב ידידי חובת־גלות — אולי לכל ימי־חייו.

רגע קטן נרתע מר סנודגרס לשֵמע נִמוק זה, אך רוח־הגבורה שלו היה עשוי לבלי־חת.

— למען ידידותנו נכון אני להכניס עצמי גם בסכנת־נפשות! — קרא בהתלהבות.

הוי, כמה קלל מר וינקל בשעה זו בעמקי לבבו את ידידותו הנאמנה ומסירת־נפשו של רעהו הפּיטן! זמן מועט הלכו דומם זה בצד זה, כל אחד מהם שקוע בהרהוריו. הבֹּקר פנה הלך לו, ועם רדת היום גדל יאושו של מר וינקל יותר ויותר.

— סנודגרס — אמר בעצרו בלכתו פתאם — „אל־נא תשקר לי בדבר הזה — אל־נא תודיע לפקידי הרָשות — אל־נא תפנה אל הבולשת, שישימו במשמר אותי או את הדוקטור סלמר, מן הגדוד הצ"ז, החונה לפי־שעה בקסרקטין הצ'תאמי, כדי למנוע אותנו מבוא בדמים, — אנא, אל־נא תעשה כדבר הזה.

מר סנודגרס תפש בהתלהבות בידי רעהו, ויען בהתפעלות:

— לא, לא! בעד כל חמודות־תבל לא אעשה כזאת!

רטט חלף את כל גופו של מר וינקל, כאשר נוכח בהחלט, כי אבדה תוחלתו להפחיד את ידידו, וכי הוא מיֻעד להיות מטרה חיה לכדור־המות של הרופא.

לאחרי שסִפר למר סנודגרס את עִקר המאורע שבשבילו נקרא לקרָב, סרו אל חנות של כלי־זַין ויקחו שם בשכירות ארגז עם אקדחים של „ספוק הכבוד", בהוספת כַּמות מספיקה של אבק־שרפה וכדורים. ואחרי־כן שבו שני החברים אל מלונם: מר וינקל כדי להרהר בקרָב העתיד לבוא, ומר סנודגרס כדי להתקין את כלי־המלחמה, באֹפן שיהיו מוכנים ומזֻמנים לשמוש תכף־ומיד.

היה ערב חם־כבד, משומם ומחניק, כאשר יצאו שוב החוצה לשים

פעמידהם לדרכם העצובה. מר וינקל התעטף באדרת כבירה, כדי שלא יראוהו ולא יתבוננו בו העוברים־ושבים; ומר סנודגרס נשא אחריו את כלי־המות.

– הלקחת אתך את כל הנחוץ לכך? – שאל מר וינקל בקול נגרש.

– הכל – ענה מר סנודגרס – המון צרכי־יריה, אם היריות הראשונות תהיינה ללא־הועיל. יש אתי בארגז רבע ליטרא אבק־שרפה, וגם שמתי בכיסי שני גליונות עתונים לצֹרך מִלוי האקדחים.

כל אלה היו סִמני ידידות מְבהקים כל־כך, שהיו צריכים לעורר רגשי הכרת־טובה ותודה בלב כל איש. ויש לשער, כי רגשות־התודה תקפו כל־כך על מר וינקל, שקצרה לשונו מהביעם במלים; כי על־כן לא אמר כלום, אלא הוסיף ללכת הלאה בצעדים לא־מהירים.

– אנחנו נבוא למועד המְתנה בדיוק – אמר מר סנודגרס, בטפסם על הגדר של השדה הראשון – השמש באה זה עתה.

מר וינקל הביט אל המאור הגדול השוקע לפאתי ים ובלב כואב חשב על־אודות האפשרות הקרובה של „שקיעתו" גם הוא.

– הנה האופיציר – קרא מר וינקל, לאחרי שצעדו עוד פסיעות אחדות.

– איה אפוא? – שאל מר סנודגרס.

– שָם. הג'נטלמן באדרת הכחֻלה.

מר סנודגרס נשא את עיניו לאותו העֵבר שהראה חברו באצבעו וירא תבנית אדם עוטה אדרת כחֻלה. האופיציר רמז להם בידו, לאות שהרגיש במציאותם, והם הלכו אחריו הרחק ממנו מעט.

צללי הערב הלכו והתקדרו מרגע לרגע, ורוח מפיל־עצבת יללה בין השדות השוממים, כאִלו שרק איזה ענק ממרחק לכלב־הבית שלו. המחזה העצוב של הככר הועיל לעורר רגשי־תוגה בלב מר וינקל. הוא נזדעזע כאשר הגיעו אל התעלה: נדמה לו, כי נפתח לפניו קבר שאין לו סוף.

האופיציר ההולך לפניהם סר פתאם מן הנתיב, ואחרי שעלה על סורג וטִפס על משוכה, נכנס לשדה בודד מֻקף מחיצה. שם חכו להם כבר שני ג'נטלמנים: האחד גוץ ושָמן, בעל שֵער שחור, והשני אדם של

צורה, גבה־קומה, לבוש מעיל־אטון עם כפתורים גדולים. הוא ישב לו בהרוָחה ובשַלות־השקט על כסא מתפרק.

– הנה צרינו, וכפי הנראה עם רופא־מחץ – אמר מר סנודגרס אל חברו – לחלת גרונך בטפה של יי״ש!

מר וינקל חטף את הבקבוק שהושיט לו חברו, ויגמע לגימה ממשבה מן הנוזל המעודד.

– זהו ידידי מר סנודגרס, סיר – אמר אל האופיציר שנגש אליהם.

הסיקונדנט של הדוקטור סלמר השתחוה, ויוצא מתחת למעילו ארגז, כאותו שהביא מר סנודגרס.

– כמדמני, שאין לנו עוד מה לדבר בענין זה, סיר – העיר בקרירות, בפתחו את הארגז – בקשת סליחה נדחתה בהחלט מן הצד השני.

– כן, לא־כלום – ענה מר סנודגרס, שהתחיל מרגיש עצמו לא על צד היותר טוב.

– אם־כן, נָמד את המרחק? – אמר האופיציר.

– בודאי – ענה מר סנודגרס.

המרחק נמַד וכל ההכנות נעשו ונסדרו.

– שלנו טובים משלכם – אמר האופיציר אל מר סנודגרס, בהראותו את האקדחים שהביא הוא – הלא ראית כשמלאתי אותם. התסכים ששני הצדדים ישתמשו בהם?

– בודאי, בודאי – ענה מר סנודגרס. הצעה זו של האופיציר חלצה אותו ממבוכה גדולה: כי ידיעותיו בהלכות מִלוי אקדחים היו מטֻשטשות ומבֻלבלות למַדי.

– אם־כן, הלא נוכל להציב את אנשינו על מקומם הנכון – אמר האופיציר בשויון־רוח גמור, כאִלו היו הנלחמים צעצועי האישקוקי, ושני הסיקונדנטים – המשַחקים בם.

– כמדְמני שנוכל – ענה מר סנודגרס, שהיה מוכן ומזֻמן להסכים לכל הצעה שתהיה, מפני שבאמת לא ידע כלום בהלכות הדואילים.

האופיציר נגש אל הדוקטור סלמר, ומר סנודגרס קרב אל מר וינקל.

– כל ההכנות נגמרו – אמר, בהושיטו לו את האקדח – תן לי את אדרתך.

– ואת ילקוטי עם המכתב לקחת אתך, ידידי היקר? – שאל מר וינקל האֻמלל.

– הכל ערוך ומסֻדר יפה. היה אמיץ ושוקט והתכוֵן לכתפו.

מר וינקל מצא, כי עצה טובה זו דומה מאד לאותה, שקהל־הצופים נותן תמיד לקטן שבנערים המתגוששים ברחוב, לאמר: „הדוף אותו תחתיך, ונַצחהו". העצה טובה עד מאד, אִלו רק היתה קלה להוציאה אל הפֹעל. אך איך שיהיה, מר וינקל התחיל פושט את אדרתו – תמיד נדרש זמן מֻרבה לפשיטתה של אותה אדרת – ולקח בידו את האקדח. הסיקונדנטים נסוגו אחור, גם הג'נטלמן עם הכסא המתפרק סר הצדה, ושני בעלי־המלחמה קרבו זה לזה.

מר וינקל הצטַין תמיד באהבת־הבריות במדה שאין למעלה ממנה. ויש לשער, כי מפני שנפשו היתה סולדת לעשות מום בכוָנה באדם שנברא בצלם כמוהו, לפיכך עצם את עיניו, בגשתו אל המקום המוכן לפורענות, – כי על־כן לא יכל לראות את התנהגותו המֻזרה מאד של הדוקטור סלמר באותה שעה. אותו הג'נטלמן נזדעזע, הסתכל באיש־מלחמתו בעינים מֻרחבות, נרתע לאחוריו, שפשף את עיניו והביט אליו שוב בעיון עמֹק, ולבסוף קרא בהתרגשות עצומה:

– עמוד! עִמדו!

– מה פשר הדבר הזה? – אמר, כאשר מהרו אליו הסיקונדנט שלו ומר סנודגרס – הן לא זה האיש!

– לא זה האיש! קרא הסיקונדנט של הדוקטור סלמר.

– לא זה האיש! – השמיע מר סנודגרס.

– לא זה האיש! – שָנה גם הג'נטלמן עם הכסא המתפרק בידו.

– בודאי לא! – השיב הדוקטור הגוץ – לא זה האיש שהעליב אותי בליל אמש.

– זהו מעשה משֻנה מאד! – קרא האופיציר.

– מאד! – אמר הג'נטלמן עם הכסא המתפרק – אלא שיש כאן מקום לשאול: מכיון שהג'נטלמן הזה עומד כבר על ככר־הקרָב, אולי מחֻיבת הפורמליות לחשבו לאותו האיש, שהעליב אמש את ידידנו הדוקטור סלמר, בין שהוא הוא באמת בין שאין הוא האיש.

ואחרי שהוציא מפיו את הסברא הזאת בארשת של חשיבות וסודיות יתרה, הֵריח בעל־הכסא המתפרק טבק מלא־אצבעותיו במתינות וחגיגיות מְיֻחדת והביט סביבותיו בעיון עמֹק, כבר־סמכא ומֻמחה לענינים שבאלה.

עתה פקח מר וינקל את עיניו וגם את אזניו, כששמע ש„אויבו" דורש לחדול ממלחמה. ואחרי שנתברר לו מתוך יתר הדברים, כי יש כאן משגה וכי נתחלף באחר הבין מיד כי תהלתו תגדל יותר, אם יעלים את הסבה האמתית, שגרמה לו לקבל את הזמנת־הקְרָב. כי על־כן נגש באֹמץ־לב אל הדוקטור וסיעתו ויאמר:

– אני אינני אותו האיש. זאת יודע אני היטב.

– אם־כן – אמר האיש עם הכסא המתפרק – דבר זה גופא יש בו עלבון לדוקטור סלמר, וממילא יש טעם מספיק להמשיך את הקְרָב.

– החרישה־נא, פין! – אמר הסיקונדנט של הרופא, ובפנותו אל מר וינקל הוסיף: – מדוע זה לא הגדת לי את הדבר היום בבֹּקר, סיר?

– כן, כן, מדוע לא הגדת? – שָׁנה בעל־הכסא בקצף.

– אני מבקש ממך להֵרגע ולדֹם, פין – השתיקו שוב האופיציר – רשאי אני לשנות את שאלתי, סיר?

– יען כי, סיר – ענה מר וינקל, שכבר הספיק להתישב יפה בדבר התשובה אשר ישיב – יען כי אתה, אדוני, אמרת לי, כי האיש השִׁכור שהתנהג שלא כדרך הג'נטלמנים, היה לבוש בגד, שאני מתכבד להיות לא רק בעליו אלא גם ממציאו – זהו בגד־השרד שהצעתי לחברי הקלוב הפיקוִיקאי בלונדון. אני רואה לי חובה להגן על כבודו של בגד־השרד הזה, ולכן קבלתי את קריאתך לקרב בלי שום טענות ומענות.

– אדוני היקר – אמר הדוקטור הגוץ, טוב־הלב, בהושיטו לו את ידו – אני מכבד ומוקיר אותך בגלל אֹמץ־לבך ונפשך היפה. הרשני־נא להגיד לך, כי התנהגותך מעוררת רגשי־הערצה בקרבי, ואני מצטער מאד מאד על שגרמתי לך את אי־הנעימות של ועידה זו ללא שום צֹרך.

– אל־נא, אדוני, הלא אין הדבר כדאי כלל להכביר מלים על־אודותיו – אמר מר וינקל.

– אתגאה להיות בין מכריך, סיר – אמר הרופא הגוץ.

— לעֹנג גדול אחשוב לי את הכרותנו, סיר — השיב מר וינקל.

אז יחבוק מר וינקל את ידו של הדוקטור סלמר, ואחר את ידו של הליטננט טַפלְטון (הסיקונדנט של הרופא), ואחר את זו של האיש עם כסא־החליות, ולאחרונה את זו של מר סנודגרס, שהיה מלא התפעלות על רוחו הנדיבה של ידידו האמיץ.

— כמדֻמני, שהעסק נגמר ואנו יכֹלים לשוב העירה — אמר הליטננט טפלטון.

— כמובן — הסכים הדוקטור.

— בודאי — מְלא אחריהם בעל־הכסא — אם רק לא יחשוב מר וינקל את עצמו לנעלב על־ידי הזמנת־הקרב. באֹפן כזה, חושב אני, יש לו הזכות לדרוש ספוק.

מר וינקל בוַתרנותו המצֻינת הודיע, כי אין לו שום טענות ותביעות וכי הוא שבע־רצון עד־מאד.

— או אפשר - הוסיף האיש עם הכסא המתפרק — אפשר שהסיקונדנט של הג'נטלמן חושב את עצמו לנעלב על־ידי הערות אחדות שיצאו מפי בראשית פגישתנו. אם־כן אהיה מאֻשר לתת לו ספוק תכף־ומיד.

מר סנודגרס מהר להודיע, כי הוא מחזיק טובה מְרֻבה לג'נטלמן שנאם באחרונה בשביל הצעתו הנדיבה, אלא שהוא מֻכרח לדחותה, מפני שהוא שבע־רצון מכל מהלך הענין, מראשו ועד סופו.

שני הסיקונדנטים השיבו את האקדחים לנרתיקם ולארגזיהם, וכל בני־החבורה עזבו את השדה הבודד במצב רוח יתר עליז מזה, ששרה עליהם בבואם.

— התשהה פה עוד זמן רב? — שאל הדוקטור סלמר את מר וינקל, בלכתם יחדו כרֵעים אהובים.

— אני חושב שנסע מזה מחרתים — ענה הנשאל.

— אקוה כי תעשו לי את העֹנג, אתה וחברך, לבקרני בביתי ולבלות עמכם את הערב בנעימים, אחרי המִשגה המגֻחך הזה. מְפנים אתם בערב הזה?

— יש אתנו במלוננו עוד חברים אחדים — ענה מר וינקל — וקשה

יהיה לנו לעזבם לבדם בערב הזה. אך אולי תואילו אתה ורעיך לבקרנו באכסניא שלנו, במלון „השור"?

— בענג גדול — ענה הדוקטור הגוץ — האם לא תהיה השעה העשירית מאֻחרת יתר מדי לסור אליכם לחצי השעה?

— כלל וכלל לא — ענה מר וינקל — אני אשמח מאד להציגך לפני חברי, מר פיקויק ומר טופמן.

— מֻבטחני שזה יהיה לי ענג גדול — אמר הדוקטור סלמר, שלא שער כלל, מי הוא מר טופמן.

— התבואו אל־נכון? — שאל מר סנודגרס.

— בודאי ובודאי!

בדברים האלה הגיעו עד המסלה, ובברכות־שלום חמות נפרדו איש מעל רעהו. הדוקטור סלמר הלך עם חבריו אל הקסרקטין, ומר וינקל שב בלוית רעהו, מר סנודגרס, אל האכסניא שלהם.

פרק ג

פנים חדשות. ספורו של הקומֶדיַנט. הפסקה מכעיסה ופגישה לא־נעימה.

מר פיקוִיק התחיל כבר דואג קצת לשני חבריו, בראותו שהם מתמהמהים זמן רב כל־כך בחוץ, ובפרט שהתנהגותם המסתורית במשך כל הבֹקר עוררה אצלו תמהון מרֻבֶּה. כי על־כן כאשר נכנסו החדרה, קם מכסאו בשמחה יתר גדולה מן הרגיל, כדי לקדם פניהם בברכה ובהתענינות יתרה שאל לסבה, שמנעה אותם מחברתו זמן מרֻבֶּה כל־כך. בתשובה על שאלה זו התכונן מר סנודגרס לבוא בהשקפה היסטורית רחבה על המאורעות, המסֻפרים בפרק הקודם והנה פתאם ראה, כי בחדר יושב, מלבד מר טופמן ובן־לויתם בעגלת הזיליג׳נס מיום אתמול. עוד איש זר, שגם הוא משֻנה מאד בחיצוניותו. זה היה איש שכפי הנראה הזקין קֹדם זמנו מרֹב דאגות וצרות, ואשר פניו התִורים־ירֻקים וצנומים ועיניו השקועות עמֹק בחוריהן הִבלטו לרעה עוד יותר על־ידי שערותיו השחורות המדֻלדלות, היורדות עד חצי פניו פרועות־מסֻבכות. עיניו היו חודרות ומאירות כמעט שלא כדרך הטבע; עצמות לחיָו היו גדולות ובולטות, ולסתותיו היו ארֻכּות ודקות כל־כך, שאפשר היה לשער, שהוא מושך אל בינותם את בשר פניו רגע אחד על־ידי איזו התכוצות השרירים, אִלולא פיו הפתוח למחצה ופרצופו חדל־התנועה העידו, שכך הוא מראהו הרגיל. צוארו היה מכֹרך במטפחת ירֻקה, ששני קצותיה ירדו מדֻלדלים על חזהו ונראו לפרקים מבעד ללֻלאות מקטֻרנו הישן. שאר מלבושו הצטמצם במעיל שחור ארֹך, מכנסים רחבים מארג גס, ומגָפים גדולים הבָּלים מרֹב־ימים.

אל הבריה המשֻׁנה הזאת נשא מר וינקל את עיניו בתמהון, ואליה נטה מר פיקויק את ימינו, באמרו: „זהו ידידו של ידידנו החדש. היום בבֹקר נודע לנו, כי ידידנו קשור אל התיאטרון המקומי, אף־על־פי שהוא אינו רוצה שיתפרסם הדבר בקהל. והג'נטלמן הזה גם הוא בן־אֻמנותו, וברגע שנכנסתם, היה מוכן ומזֻמן להֲנות אותנו בספור אחד מאותו מקצוע האֻמנות".

— ספורים לאין מספר — אמר הזר בעל־הבגד הירֹק מיום אתמול, בגשתו אל מר וינקל ובהשפילו את קולו כממתיק סוד — „בריה משֻׁנה — עושה את המלאכה הקשה — לא משַׂחק — אדם מוזר — כל מיני צרות — ג'ימי העצוב, כך אנו קוראים לו בכל הסביבה.

מר וינקל ומר סנודגרס נתנו שלום בחבה יתרה לג'נטלמן, המכֻנה בשם הנהדר „ג'ימי העצוב", ויֵשבו אל השלחן ויזמינו גם הם גרוג, בראותם על־פי השירַים, שגם חבריהם עשו כן.

— ועתה, סיר — אמר מר פיקויק — אולי תואיל לעשות לנו את העֹנג להחל בספור, שהיית נכון לספרו לנו?

האדם הקודר הוציא מכיס בגדו מגִלה ישנה ומגֹאלה ובפנותו אל מר סנודגרס, שכבר הזדַיֵן בפנקסו, אמר אליו בקול עמום המתאים יפה לחיצוניותו:

— האתה הוא הפַּיְטן?

— אני — אני עוסק קצת במקצוע זה — ענה מר סנודגרס, שנבוך קצת על־ידי שאלה פתאומית זו.

— אה, השירה נותנת לחיים מה שהמאורות וכלי־הזמר נותנים לבמת־המשחק. קחו מן התיאטרון את קשוטיו המזֻיפים ומן החיים את האילוזיות שלהם, ומה ישאר בשניהם מן האמת המציאותית, שכדאי לחיות בשבילה או להתענין בה?

— אמת ונכון מאד, סיר — ענה מר סנודגרס.

— לאור פנסי התיאטרון — הוסיף האדם האֻמלל — נדמה לך, שהנך יושב בארמון מלך ונהנה מזיו בני־ההיכל ומבגדי המשי המהֻדרים של הקהל המפֹאר. ואולם מאחרי הקלעים הנך אחד מאותם, העושים את כל הפאר וההדר הזה, אחד מאותם העלובים, שאין איש שואל

להם ואין איש דואג להם, שנעזבים לנפשם להִטָבע או לשחות, לגוע או לחיות, הכל לפי רצונו של המזל.

— כמובן — אמר מר סנודגרס, שעיניו השקועות של האיש האֻמלל היו נעוצות בו, ולכן ראה חובה לעצמו לענות דבר.

— פתח פיך, ג'ימ'! — אמר התַּיָר הספרדי — רב לך להאנק — כאותה שושנה שחורת־העינים — הסר דאגה מלבך — האירה פניך.

— רצונך להכין לך עוד כוס אחת בטרם תחל לספר, סיר? — אמר מר פיקוִיק.

האיש האֻמלל קבל את ההצעה ברצון גדול, ואחרי אשר מסך לו כוס יי"ש עם מים וגמע במתינות את מחציתה, פתח את מגִלת הנְיָר והתחיל קצת קורא וקצת מסַפר על־פה את המאורע הבא להלן, שמצאנו רשום בספר־הזכרונות של הקלוב, המכֻנה בשם:

ספורו של הקוֹמידיאנט.

בספורי לא תמצאו שום דבר נפלא — פתח האיש האֻמלל — ואף לא שום דבר שאינו מצוי כל־כך. עֳני ומחלות הם מחזות שכיחים יותר־מדי בחיי האדם, בשביל שיהיו ראוים לשימת־לב מיֻחדת. אני העליתי את המאורעות הללו על הגליון, רק מפני שבעל־הדבר היה ידוע לי היטב במשך שנים רבות. אני רשמתי בדיוק את כל מדרגות ירידתו מדחי אל דחי, עד אותה השעה, שהגיע אל הדיוטא התחתונה של העֳני והמחסור, שממנה לא יכל עוד לקום.

אותו האיש היה מְשַחק פנטומימי משפל־המדרגה, וככל בני־אֻמנותו היה שַתְיָן גדול. בימיו הראשונים הטובים, בעוד אשר לא נחלש משכרות ולא נרזה ממחלה, היה מקבל שכר הגון, ואלו היה זהיר ועוצר ברוחו, אזי היה יכל להוסיף להשתכר כך עוד מספר שנים — לא רבות: כי האנשים העוסקים באותה אֻמנות, או שהם מתים בחצי ימיהם, או שמתוך התאמצות אי־טבעית של כחותיהם הגופניים, הם מאבדים קֹדם זמנם אותם הכחות, שהם לבדם מקור פרנסתם. אך תאותו הרעה תקפה עליו כל־כך, שאי־אפשר היה עוד להשתמש בו

באותם התפקידים, שבהם היה באמת מביא תועלת לתיאטרון, בית־המרזח משָׁכו אליו בחבלי־קסם, שלא יכֹל לעמוד בפניו. מחלות מְזנחות וְעָני נואש, וגם המות בעצמו היו מְחיבים להיות מנת־כוסו, אם יוסיף ללכת בדרך־חיים כזה; והוא ה ו ס י ף לעשות זר מעשהו, והתולדות מובנות מאליהן: הוא לא יכֹל למצֹא עבודה בשום תיאטרון וירעב ללחם.

כל הבקי קצת בעניני תיאטראות יודע מה רב מספר היצורים האֻמללים, הרשים והרעבים, התלויים מסביב לבמת־משחק של מוסד גדול כזה, — לא משַׂחקים קבועים, שנשכרים לשנה ויותר, אלא אנשי הבַּלֶט, סטַטיסטים, בדחנים, ועוד המון בריות ממין זה, שכירים ארעיים, שמשתתפים רק בפנטומימה אחת או במחזה אחד, שמציגים במשך שבוע של חג, ואחרי־כן פוטרים אותם לביתם, עד שיֵעָרך מחזה חדש מאותו הסוג, אשר בו זקוקים לעזרתם. בעסקים כאלה הֻכרח אותו האיש לבקש לו פרנסתו, ומלבד זה היה לו תפקיד תמידי באיזה בית־משחק ממדרגה פחותה, הפתוח בלילה לאחרי שכבר נסגרו בתי־התיאטראות, מה שהכניס לו עוד שילינגים אחדים לשבוע, באֹפן שהשיגה ידו למלא את תאותו הרעה.

אבל גם מַעין פרנסתו זה נסתם עד־מהרה, כי מפני שכרותו גֹרַש אף מבתי־המשחק השפלים הללו, והיה צפוי למיתת רעב, אלמלא חשו לפעמים לעזרתו חבריו הקודמים בהלואה מועטת, או שמצא לו לעתים רחוקות משׂכֹרת דלה ללילה אחד באחד מבתי־התיאטראות היותר פחותים. ואך הרוית פרוטות אחדות, מצאו להם תכף קבר בבית־המרזח.

יותר משנה שלמה עברה עליו במצב נורא כזה ואיש לא ידע מהיכן ירק זה חי. באותה העת נשכרתי אני לזמן מועט לאחד התיאטראות שמעבר לנהר תימזה, ושם נראה לי שוב אותו האיש, שימים רבים נתעלם מעיני: כי אני שחקתי כל אותו הזמן בערי־השדה, והוא היה משוטט אז בשדרות ובכרים בלונדון. בערב אחד, לאחרי אשר תם המחזה, ואני לבשתי את בגדי הפשוטים ואעבור את במת־המשחק האפלולית והשוממה, כדי לצאת מן התיאטרון, והגה אותו האיש ספק לי על שכמי. עד עולם לא אשכח את התמונה המבֹערה,

שנגלתה לעיני, כאשר הסבֹתי את ראשי אליו. התמונות הדמיוניות ב„מחול־המות", אותן הצורות האיֻמות, אשר צִיֵר האמן היותר גדול על הבד, לא יכלו לעורר זועה אף למחצה מזו, שעורר מראהו שלו באותה שעה. הוא היה לבוש בגדי מוקיון (קלוין) מגֻחכים ומאוסים, לצרך הפנטומימה הבאה אחרי המחזה. גופו הנפוח ורגליו המֻדקות — שכֻעורם הֻבלט ביתר־עז על־ידי מלבושו הפנטסטי — עיניו הדלוחות והקמות בעיני זכוכית, שעשו עוד רֹשם יותר קשה בתוך הכֹחל הלבן, שנמשח בשִׁכבה עבה על פרצופו; התסרקֹת המשֻׁנה של ראשו, המרתת מתוך פלצות וידיו הארֻכּות הגרומות, המשֻׁפשפות בסיד לבן, — כל זה שִׁוה עליו מראה נתעב ואי־טבעי, שאי־אפשר לתאר במלים אפילו בקֵרוב, ואשר עד היום אני מזדעזע לזִכרו.

הוא הטני הצדה, ובקול חלול ורועד ובדבורים מֻרסקים הוציא לפני במספר מחרֹזות ארֻכּה של חלאים ויסורים ומחסורים וגמר, כנהוג, בבקשת הלואה נחוצה של סכום זעיר מאד. אני תקעתי לכפו שילינגים אחדים, וכאשר עזבתי את הבמה שמעתי מאחרי קול־צחוק אדיר, אשר בו פגש הקהל את הופעתו הראשונה של המוקיון.

ימים אחדים אחרי־כן מסר לי בתיאטרון נער אחד פתקה מגֹאלה, שעליה היו רשומים בעפרון מלים מטֻשטשות אחדות, המודיעות כי אותו האיש חולה מחלה מסֻכּנת ומבקש אותי, שאחרי תֹם המחזה אסור אליו לבקרו במעונו, ברחוב — ששכחתי עתה את שמו — לא־רחוק מן התיאטרון. אני הבטחתי לבוא, ותכף לאחרי שהורד המסך רצתי אל החולה המסֻכּן.

השעה היתה כבר מאֻחרת, כי תפקידי היה במחזה האחרון, ומפני שזה היה ערב של בינַיִּפים, לכן ארכה ההצגה יותר מכפי הרגיל. היה ליל־אֹפל קר, עם רוח טחוב, שהצליף בזעף את אגלי המטר על תריסי החלונות ופתחי הבתים. בצות גדולות נתהוו ברחובות הצרים והריקים מאדם; הפנסים, שגם זולת־זאת היו יקרי־המציאות ברחובות הללו, כבו רֻבם בנשיבות הרוח החזקה, באֹפֶן שההליכה במקום הזה היתה לא רק אי־נעימה אלא גם ללא־הועיל, כי בחשכה כזו אי־אפשר היה להולך למצוא את טחוז־חפצו. לאשרי

הלכתי, במקרה, בדרך הנכון, ואחרי מעט עמל ותלאה, עלתה בידי למצא את הבית האמור בפתקה: זה היה דיר של פחמים עם עליה על גבו, אשר בחדרה האחרון שכב היצור האֻמלל שבקשתי.

אשה לבושה בגדי עני, זוגתו של אותו האיש, יצאה לקדם פני על המדרגה, ותודיעני שהחולה התנמנם קצת זה עתה, ותכניסני בזהירות, בלאט, אל החדר, ותושיבני על הכסא ליד המטה. החולה שכב מוסב־פנים אל הקיר, ואחרי שברגעים הראשונים לא הרגיש במציאותי, היה לי פנאי להסתכל יפה סביבותי.

הוא שכב על מטה ישנה, שהיתה עומדת זקופה במשך היום; שרידי־סחבות של יריעה כרותה היו תלויים מסביב למראשותיו, כדי להגן על החולה מפני הרוח, שהיה פורץ לו דרך אף־על־פי־כן בחדר הריק בעד המון הסדקים והחורים שבדלת ומגיע עד התריס הגרוע הזה ומנפנף אותו לרגעים. על מחתה חלודה מתנדנדת עִמעמו גחלים אחדות, ולצדה עמד שֻלחן ישן מגֹאל, שלש־הקצוות, ועליו מעט בקבוקי רפואות, ראי שבור, ועוד כלי־בית אחדים. תינוק קטן ישן על משכב ערֵאי שהוצע על הרצפה, ועל־ידו ישבה האשה על כסא. על שני רבָדים קטנים עמדו פנכות אחדות, כוסות ופכים קטנים, ומתחתיהם תלויים זוג של נעלי התיאטרון וקצת מכשירי תלבשתו של הזמוקין. מלבד חבילות אחדות ובלויי־סחבות המתגוללים בכל הפנות, לא נמצא במעון הזה שום כלי־בית אחרים.

בעוד שהסתכלתי סביבותי והקשבתי לנשימתו הכבדה ולזעזועיו הקדחתניים, התנודד החולה והתאמץ בלי־הרף למצוא מנוח לראשו; ובנסיונותיו אלה הוציא את ידו מחוץ למטה, והיא נגעה במקרה בידי. הוא הזדעזע ויבט לתוך פרצופי בעינים תועות.

– זה מר הוטלי, י'והן – אמרה אליו אשתו – הלא ידעת – אותו מר הוטלי, ששלחת אליו היום בבקשה לבקרך.

– אה – אמר החולה, בהעבירו את ידו על מצחו – הוטלי, הוטלי – אראהו־נא.

במשך רגעים אחדים התאמץ, כנראה, לכַנס את פזורי רעיונותיו, ואחר תפש בחזקה את ידי ואמר בהתרגשות:

– אל־נא תעזבני – אל־נא תלך ממני, חברי הטוב! היא רוהרגני; אני יודע, היא זוממת להרגני.

– האם זה זמן רב הוא שרוי במצב כזה? – שאלתי את אשתו שהתפרצה בבכי.

– מליל־אתמול – ענתה – י'והן, י'והן, האינך מכיר אותי?

– אל תתננה לגשת אלי – אמר החולה ברעדה, בראותו שהיא גוחנת על מטתו, – גרש אותה מזה! אינני יכל לשאתה בקרבתי.

הוא הביט אליה באימת־מות, ואחר גחן ולחש באזני:

– אני הכיתי אותה, יֶםָ; הכיתיה אתמול, וכמה פעמים קֹדם לכן. אני עִניתי אותה ברעב, אותה ואת התינוק; ועתה אני חלש אין־אונים, והיא תהרג אותי בגלל־זה. אני יודע זאת בבֵרור; היא מתנכלת אלי להמיתני. אִלו שמעת את קול בכיה ואנקותיה, כמו ששמעתי אני, אזי ידעת זאת גם אתה כמוני. גרש אותה ממני.

הוא הרפה מידי, וראשו שקע באין־אונים על הכר.

הבינותי היטב את כל הדבר. ואִלו הייתי מְסֻפק רגע אחד, אזי היה די לי במבט אחד על פניה החִורים של האשה ועל גוה השחוף, בשביל לברר לי את מצב הענין כמו שהוא באמת.

– מוטב שתסורי מזה – אמרתי אל הבריה העלובה – הן להיטיב ולעזור לו לא תוכלי. אולי ירגע רוחו, אם לא יראה אותך לנגד עיניו.

היא התרחקה עד כדי שלא יוכל לִראותה. הוא פקח את עיניו אחרי רגעים מועטים ויבט סביבותיו בחרדה.

– היא הלכה מזה? – שאל בלחישה סודית.

– כן, כן – עניתי – היא לא תעשה לך כל רעה.

– אני אגיד לך דבר – אמר החולה בשפל־קולו – היא ע ו ש ה לי רעה. יש בעיניה דבר־מה המעורר בלבי אימה גדולה כל־כך, שאני ירא פן אצא מדעתי. כל ליל־אתמול לא סרו מנגדי עיניה הגדולות, הקמות ופניה החִורים; אל כל מקום שפניתי, פנו גם הם, ובכל פעם שהקיצותי משנתי, והנה היא עומדת ליד מטתי ומביטה אלי.

הוא זז במטתו כדי להתקרב אלי יותר, ובקול לחש נפחד הוסיף:

– יודע אתה, יֶםָ? היא בודאי רוח־רעה – שֵדה. כן, כן, אני־

יודע זאת בבֵרור. אִלו היתה אשה פשוטה, בשר ודם, אזי מתה זה כבר. שום אשה לא היתה יכֹלה לשאת מה שסבלה היא.

אני נזדעזעתי, בשוותי לנגדי, כמה צרות ויסורים אכזרים הרבו לעַנות את העלובה הזאת, עד שעשו רֹשם אפילו על איש כזה. אני לא עניתי דבר, — כי איזו תקוה, או איזו תנחומים אפשר לאמר לבריה ששקעה עמֹק כל־כך?

ישבתי אצלו יותר משתי שעות, ובכל אותה העת התנודד והתהפך בלי־חשך מצד אל צד, בהשמיעו נהימות של כאב או של קֹצר־רוח, ובנטותו את זרועותיו לכל עֵבר. לבסוף נפל לתוך אותו מצב של שכחה ואי־דעת, אשר בו מרפרף הרוח ממחשבה למחשבה, ממקום למקום, בלי שום השגחה ובדיקה של השכל, אך גם בלי יכֹלת להשתחרר מהרגשת יסורי הרגע. ובהִוָכחי מתוך דבוריו המבֻלבלים, שהוא שרוי עתה במצב זה, ובשערי, כי, כפי־הנראה, לא תשתנה מחלתו לרעה במהירות, עזבתי אותו, בהבטיחי לאשתו האֻמללה, לשוב לבקרו בערב השני ולשבת למטתו כל הלילה, אם תהיה נחיצות בכך.

ואני קִיַמתי את הבטחתי. במשך יום ולילה אחד נתהוה בו שנוי גדול לרעה. עיניו השקועות והדועכות נוצצו פתאם בנֹגה מבהיל. שפתותיו נקרשו ויבשו בקלִפה, ובמקומות אחרים נסדקו, עור בשרו היבש והקשֶה התחיל מצהיב מתוך קדחת יוקדת, ופניו הפיקו אימת־שגעון, כמעט למעלה מן הטבע, שהעידה בסִמנים מֻבהקים על מעשֵה ההרס של המחלה. נִכַּר היה, שהקדחת הגיעה למרום קצה והוא איננו עוד מן העולם הזה.

תפשתי לי מקום על אותו הכסא, שישבתי עליו בערב הקודם, ובמשך שעות רבות האזנתי לקולות, העלולים להרעיש עד היסוד גם לב קשה כאבן: קולות דבורי־הזיה של גֹוֵע. מתוך דברי הרופא הבינותי, שאין לו לחולה כל תקוה: ישבתי למטתו של הולך־למות. ראיתי את אֵבריו הצנומים, שלפני שע־ת אחדות התפתלו להנאתם של ההמונים בדיוטה העליונה בתיאטרון, מתעַוְתים עתה מתוך יסורים של קדחת יוקדת. שמעתי את החֹובא הקולנית של המוקיון, מעֻרבבת באנקות העמומות של הגֹוֵע.

מחזה נוגע עד הנפש הוא, לראות את הרוח והמחשבה חוזרים וסובבים אל עניני חיי יום־יום ועסוקים במעשיו הרגילים של אדם שלם בבריאותו, בעת שהגוף מונח לפנינו חלש ואין־אונים. אבל הרשם יחזק עוד יותר, אם אותם העינים הרגילים, המעסיקים אותו ברגעיו האחרונים, אין בהם אף שמץ של רצינות וחגיגיות. התיאטרון ובתי־המרזח היו החֹמר הראשי לדבורי־הקדחת של האֻמלל הזה. בהזיותיו נדמה לו, שעליו לשַׂחק איזה תפקיד בערב הזה, וכבר הגיעה השעה, והוא מְחֻיב לרוץ מיד אל התיאטרון. ומדוע זה עוצרים אותו ומונעים אותו מללכת? הלא הוא יפסיד את משכֻּרתו. הוא מְחֻיב ללכת. לא! הם אינם מניחים אותו. הוא כבש את פניו בידיו הלוהטות והתחיל מילל ונאנק על חולשתו הוא ועל אכזריותם של לוחציו.

הפסקה קצרה – והוא פצח רִנה: התחיל מזמר איזו חרוזים של דֹפי, שלמד זה לא כבר. הוא הזדקף במטה, הרים את זרועותיו השחופות כשלד והתחיל עושה תנועות משֻׁנות ומגֻחכות: הוא משַׂחק על הבמה. שתיקה של רגע, ושוב הוא מתחיל מזמזם איזה זמר קולני. עתה הגיע לבסוף אל בית־המרזח הישן, החביב. מה גדול החֹם בחדר! הוא היה חולה מסֻכן, אך עתה כבר שב לאיתנו והוא בריא ומאֻשר. ימהרו וימזגו לו את הכוס! מי הוא זה שדחף וזרק אותה משפתיו? זהו אותו האויב עצמו, שרדף אותו קֹדם לכך.

הוא נפל אחור על הכר ונאנק במרירות. רגעים אחדים של עלוף ושכחה, והנה הוא משוטט בלַבִּירינת של חדרים שפלי התקרה, נמוכים כל־כך, שלפעמים הוא מֻכרח לזחול על ידיו ועל ברכיו, כדי לעשות דרכו הלאה; סביבו צר וחֹשך, ואל כל צד שהוא פונה, יש איזה מעצור הגודר את ארחו. יש כאן גם רמשים, אימתנים קטנים, הרוחשים על הקירות ועל הרצפה, וגם האויר מלא מהם, והם לוטשים אליו עינים אֲיֻמות, הנוצצות מתוך העלטה העבה. והתקרה משתרעת למרחב אין־קץ, וצורות מבהילות מרחפות הנה והנה, וביניהן גם פרצופי אנשים הידועים לו, אלא שנַעוו עד לזועה מתוך צחוק־קלסה פרוע; הם מַכּוים אותו בשפודים מלֻבּנים ומהדקים את ראשו בכבלים, עד אשר יז דם מרקותיו – והוא נלחם במאמצי־כח בעד חייו – ומתהפך וקופץ במטתו בחמת־שגעון.

לאחרי אחת מפגיעות־קדחת כאלה, שֶׁבָּה הייתי מחֻיב להחזיק בו בכל מאמצי־כחי, לבל יקפוץ ויפול מן המטה ארצה, צנח פתאם על הכר והשתקע במצב שנראה לי כתנומה. הייתי עיף מאד מעבודתי ומן הערות הארֻכּה ועיני נאחזו בחבלי שֵׁנה; אבל אך עצמתי אותן והנה הרגשתי תפיסת־יד חזקה בכתפי. הקיצותי כרגע, והנה הוא התרומם ויֵשב במטתו. בפניו נראה שנוי איֹם, אך דעתו היתה צלולה לפי־שעה כפי־הנראה, כי הרגשתי שהוא מכיר בי. התינוק, ששנתו הֻפרעה זה כבר על־ידי זעקות השגעון של אביו, קם ממשכבו וירץ אליו בקול בכי. אמו מהרה והפשה אותו בזרועותיה, לבל יעש לו אביו רעה, כשיתקפהו שגעונו פתאם; אך בהסתכלה בפני אישה שרשמיהם שֻׁנו עד לזועה, קפאה מאימה ליד המטה. הוא לחץ בידו האחת את כתפי מתוך עוית, ובידו השנית תופף על לבו, בהתאמצו להוציא מלה מפיו. אך לשוא – קולו נחבא. אז נטה את זרועו אל האשה והתינוק, ונסה שוב להתאמץ לדבר; אך גם נסיונו זה לא הצליח. מתוך חזהו התפרצה אנקה מֻרסקה – עיניו הבריקו רגע – והוא נפל אחור על הכר – מת!

אנחנו היינו באמת מאֻשרים מאד, אִלּוּ יכֹלנו להביא בזה את דעתו של מר פיקויק על ספורו של המשַׂחק, ואף אין כל ספק, שהיה לאֵל ידינו לתתה לפני קוראינו, אלא שלצערנו אֵרַע מקרה אחד, שמנע אותנו מהפיק הפצנו.

מר פיקויק העמיד על השלחן את הכוס, שהחזיק בידו במשך דברי המספר האחרונים, וכנראה היה מוכן ומזֻמן לנאום נאום – ומתוך רשימותיו של מר סנודגרס בפנקסו, שהוא בודאי בר־סמכא בנִדון זה, נראה בפֵרוש, שמר פיקויק פתח כבר את פיו – והנה נכנס המשרת והודיע:

– באו ג'נטלמנים אחדים, סיר.

משערים בצדק, כי מר פיקויק התעתד באותו רגע להעיר הערות אחדות, שהיה בהן כדי להאיר לארץ ולדרים; וראיה לדבר: כי הביט ברצינות אל־פני המשרת, ואחר על כל המסֻבים, כאִלו בקש בֵרור־דברים על־אודות האורחים החדשים, שהודיע המשרת.

— אה! — אמר מר וינקל בקומו — ידידי הם, הכניסם אלינו.

ולאחרי צאת המשרת הוסיף:

— אנשים נעימים מאד, אופיצירים מן הגדוד הצ״ז, שנודעתי אליהם היום בבקר בדרך משנה קצת. הם ימצאו חן בעיניכם מאד.

הבאור הזה הרגיע את רוחו של מר פיקויק כליל. המשרת הכניס החדרה שלשה ג׳נטלמנים, ומר וינקל הציגם לפני המסבים:

— ליטננט טפלטון — מר פיקויק; הדוקטור פין — מר פיקויק; את מר סנודגרס כבר יודעים ומכירים אתם — ידידי מר טופמן — הדוקטור פין; דוקטור סלמר — מר פיקויק; מר טופמן — דוקטור סלמר —

כאן הפסיק מר וינקל פתאם, כי סמני התרגשות עצומה נראו בפניהם של מר טופמן ושל הדוקטור גם יחד.

— עם הג׳נטלמן ה ז ה נפגשתי קדם לכן — אמר הדוקטור סלמר בהדגשה מיחדת.

— אמנם כן! — קים מר טופמן.

— וגם — וגם עם האדם הזה, אם לא אשגה — הוסיף הדוקטור, בסקרו בעין חדה את הזר ירק־המעיל — כמדמני, שמסרתי לאדם זה הזמנה מאיצה מאד, שהוא מצא לטוב לו לדחותה.

ובדברו זאת הביט אל הזר בגאוה ובוז, והתלחש עם הליטננט טפלטון.

— האמנם? לא אאמין — אמר הליטננט בתשובה על לחישתו.

— כן הוא באמת — השיב הדוקטור סלמר.

— עליך להכותו ארצה תכף־ומיד — נהם בעל־הכבא של הליות ברצינות גדולה.

— השקט והרגע־נא, פין — השתיק אותו הליטננט. ואחר פנה אל מר פיקויק, שהביט בלי־חמדה על התלחשות אי־נמוסית זו, ויאמר:

— הרשני־נא לשאלך, סיר, האם האדם הזה הוא מבני־חבורתך?

— לא, סיר — ענה מר פיקויק — הוא אורח שלנו.

— אבל הלא הוא חבר לקלוב שלכם? או טעות היא בידי? — הוסיף הליטננט לחקור ולדרוש.

— כלל לא — ענה מר פיקויק.

— והוא אינו לובש מעולם את בגד־השרד עם הכפתור של הקלוב שלכם?

— מעולם לא! — ענה מר פיקויק בתמהון גדול.

הליטננט פנה אל ידידו, הדוקטור סלמר, בתנועת־כתפים קלה, כמסתפק קצת בבת־זכרונו. הרופא הגוץ הראה פנים נכעסים, אבל גם נבוכים. ומר פין הציץ בחמה עזה אל פניו הנוהרים של מר פיקויק שלא־מדעת.

— סיר — פנה פתאם הדוקטור סלמר אל מר טופמן בקול, שהתיר אותו ממקומו, כאלו נעץ לו איש ברשעות מחט בסבך־רגלו — סיר, אתה בקרת אמש את נשף־המחולות שבכאן!

מר טופמן הוציא מתוך גרונו „הן" חנוקה, מבלי גרוע עין ממר פיקויק.

— ואדם זה היה גם הוא אתך — הוסיף הדוקטור, בהראותו באצבע על הזר, העושה את עצמו כאלו אין הדבר נוגע לו כל־עקר.

מר טופמן קִיֵם גם עובדה זו.

— ועתה, סיר — פנה הדוקטור אל הזר — אני שואל אותך עוד פעם, בפני הג'נטלמנים הללו: התאבה לתת לי את כרטיסך, כדי שאוכל להתנהג אתך כעם ג'נטלמן, או תכריח אותי לשלם לך כפעלך תכף־ומיד?

— אל־נא, אדוני — התערב מר פיקויק בדבר — באמת אינני יכל להרשות, שהדבר ימשך ככה במעמדי, בטרם ינתן לי בֵאור מספיק. טופמן, סַפר־נא גוף הענין.

על הזמנה הגיגית זו ענה מר טופמן בספור קצר של עצם המעשה; נגע בהזכרה חטופה בבגד השָאול, הדגיש ברֹב דברים, כי כל זה נעשה „אחרי הסעֻדה"; הביע בנִדון זה רגשי חרטה מצדו והניח לזר להטהר ולהצטדק ככל אשר יוכל.

הלז היה נכון, כפי־הנראה, לפתוח בבֵרור־דברים, אך הליטננט טפלטון, שהציץ בו כל העת בסקרנות מרֻבה, שאל אותו פתאם בבוז גלוי:

— האם לא ראיתי אותך, סיר, על במת־תיאטרון?

— בודאי! — ענה הזר בלי כל בֹשת.

— הוא, אפוא, משַחק נודד — אמר הליטננט בשאט־נפש, ובפנותו

אל הדוקטור סלמר הוסיף: — „הוא משתתף במחזה, שהאופיצירים מן הגדוד הנ״ב יערכו מחר בערב בתיאטרון הרוצ׳יסטרי. אתה לא תוכל להתחשב אתו, סלמר — זה דבר שאי־אפשר!

— אי־אפשר לחלוטין! — קיֵם פין בחשיבות יתרה.

— צר לי מאד, שהבאתיך במצב לא־נעים זה — אמר הליטננט בפנותו אל מר פיקויק — ואולם הרשני־נא להעירך, כי התחבולה היותר טובה להמנע מסצינות מדאיבות כאלה, היא, להיות זהיר יותר בבחירת חברים. שלום לך, סיר!

והליטננט הסתער מן החדר.

— והרשני־נא גם אותי להגיד לך — ענה הדוקטור פין הכעסן אף הוא חלקו — כי, אִלו הייתי אני במקומו של טפלטון או במקומו של סלמר, אזי הייתי משרבב את חטמך אתה, סיר, ואת חטמם של כל בני־החבורה הזאת. כן, סיר, — של כל המסֻבים בכאן. כך הייתי עושה אני. שמי פין, סיר — דוקטור פין מן הגדוד המ״ג. ערב טוב, סיר!

ואחרי אשר כלה את נאומו והוציא מפיו את שלש המלים האחרונות בקול רם מאד, הפליג מן החדר בגאון אחרי רֵעהו הליטננט, ותכף מאחריו צעד הדוקטור סלמר, שלא אמר כלום, אלא הסתפק לסקור את כל החבורה במבט־בוז.

לשֵמע כל אותם הדבורים המעליבים ולמראה כל אותם סִמני הבוז במבטיהם ובתנועותיהם של הדוקטור וסיעתו, שבאו עליו לפתע־פתאם, התגעש לבו הנדיב של מר פיקויק בחֵמה עזה כל־כך, עד שמקטִרנו חִשב להתפקע. הוא עמד כמבֻלבל וכמסֻמר על מקומו ועיניו היו נטויות אל הפתח, אשר בו יצא זה עתה הדוקטור פין. רק קול סגירת הדלת הוציא אותו ממצב קפאונו ותמהונו העצום. הוא התפרץ אל הפתח לרדוף אחרי מעליביו, ופניו לוהטים מקצף ועיניו מלאו זעם. ידו תפשה בכף־המנעול — עוד רגע אחד והיא היתה חונקת את גרונו של הדוקטור פין מן הגדוד המ״ג, אִלולא מהר מר סנודגרס ואחז בכנף־בגדו של מורהו הגדול ומשך אותו לאחור.

— וינקל, טופמן — צעק מר סנודגרס — החזיקו בו! אל תניחו לו לסַכן את חייו היקרים בשביל דבר שבזה!

— הרפו ממני! — קרא מר פיקוִיק.

— החזיקו בו בכל כֹּחכם! — צִוָּה מר סנודגרס, ובמאמצי־כחותיהם של כל בני־החבורה עלתה בידם להושיב את מר פיקוִיק בכִּרסא.

— עזבו אותו לנפשו — אמר הזר יְרֹק־הבגד — „כוס של גרוג — אמיץ־לב הוא ג'נטלמן זקן זה — גבורה עצומה — גמַע זאת! — אה — משקה מצֻיָּן.

ולאחרי שטָעם בעצמו מלֹא־לֻגמו מן הכוס שמסך האיש האֻמלל, הגיש אותה אל פיו של מר פיקוִיק, ובִן־רגע התעלמה כל שארית המשקה בגרונו של האדם הגדול.

קמה דומיה קצרה. הגרוג עשה את משלחתו באמונה, ועד־מהרה שבה אל פניו של מר פיקוִיק הארשת הרגילה של טוב־לב.

— אין הם כדאים שתשים לב להם — אמר האיש האֻמלל.

— צדקת, סיר — ענה מר פיקוִיק — באמת אינם כדאים. בוש אני על שהנחתי לחושַי להשתרר עלי רגע קטן. הקרב את כסאך יותר אל השלחן, סיר.

האיש האֻמלל לא סרב אף רגע אחד, ושוב ישבו כֻּלם בעִגול מסביב לשלחן, ושוב שררה אחדות מֻחלטת בכל החבורה. רק לבו של מר וינקל, כנראה, לא נח עדַין לגמרי מזעפו, — אולי בשביל הגנבה הזמנית של בגדו; אף כי קשה לשער, כי דבר קל־ערך כזה יוכל לעורר רגשי כעס בלבו הנדיב של פיקוִיקאי אמתי, אפילו רק לרגעים אחדים. אך בכל אֹפֶן היה הוא יוצא־מן־הכלל, ומלבדו היו כל בני־החבורה טובי־לב במקֹדם, והערב נגמר באותה עליזות, שֶׁבָּהּ התחיל.

פרק ד

יום אחד בשדה־המלחמה. עוד חברים חדשים. הזמנה לגאות־שדה.

רֹב המחברים מסרבים להודיע לקוראיהם את המקורות, שמהם לקחו חֹמר חשוב לספריהם. אנו אין חלקנו עמהם, ואנחנו חושבים סֵרוב זה, לא רק לעקשנות משֻׁנה, אלא גם לגנֵבת־דעת. כי על־כן אנו משתדלים רק למלא ביֹשר ובאמונה את החובות, שאנו אחראים להן בתור מוציאים־לאור. וגם אם בתנאים אחרים אפשר, שאהבת־הכבוד היתה מפַתָּה אותנו, לִטֹל לעצמנו את זכות־האבהות על ספורי המאורעות הללו, אבל כבודה של האמת היקרה בעינינו יותר מכל, מונע אותנו מדרוש לעצמנו שום זכות אחרת, מלבד זו של עריכתם הנבונה ומסירתם בדיוק בלי שום פניות צדדיות. כתבי הקלוב הפיקוִיקאים אצרו לנו חֹמר עצום של עובדות רבות־הערך, ואנו אין לנו אלא לסדרם יפה ולהוציאם לאור עולם לטובת האנושיות, הצמאה למדעי הפיקויקאים.

ובהוסיפנו לעבוד את עבודתנו ברוח זה ובדרך־אמונה זו, לקרא בשם את האבטוריטטים, שלהם אנו חַיָבים להודות על החֹמר שהמציאו לנו, הננו מודיעים עתה בתם־לבב, כי הדברים המסֻפרים בפרק זה ובבאים אחריו, לקוחים מפנקסו של מר סנודגרס. ואחרי אשר רחצנו בנקיון כפינו ויצאנו ידי־חובתנו לאמת ולישר, הננו מוסרים את העובדות כמו שהן, בלי שום בֵאורים ופֵרושים יתרים.

כל אנשי רוצ׳יסטר והעֲיָרות הסמוכות קמו ממטתם ביום־המחרת, בבֹקר־השכם, ובהתרגשות ועסקנות מרֻבה. מחזה גדול של מִפקד־החֲיָלות היה מוכן ומזֻמן להם ביום ההוא: עין־הנשר של המפקד

הראשי עתידה לבקר ולבדוק את המַניברות של חצי־תריסר גדודי צבא. לתכלית זו הוקמו מבצרים ארעיים; בשעת המניברות צריכים הגְיָסות להשתער על המצודה שבעיר וללכדה, וגם מינה צריכה להתפוצץ.

מר פיקוִיק היה מעריץ נלהב של הצבא, כפי שראו כבר קוראינו מתוך הלקוטים, שהבאנו מפנקסו על־אודות העיר צ'יתם. שום מראה לא יכֹל להשביעו עֹנג יתר גדול ולהתאים גם לרגשותיהם של כל בני־חבורתו כמחזה כזה של מלחמה לדוגמא. כי על־כן השכימו גם הם קום וימהרו ללכת אל שדה־המלחמה, ששמה נהרו כבר המונים המונים מכל עֵבר ופִנה.

מכל התכונה שעל שדה־המערכה נִכַּר, שהצירימוניה העתידה לבוא היא גדולה וחשובה עד־מאד. מסביב למקום המערכה הוקמו חַיָלי־משמר, כדי להגביל את העם לבל יהרסו להתקרב יתר־מדי. על הבטיריות עמדו משרתים, ששמרו על המקומות המיֻעדים לגבירותיהם; ושוטרים התרוצצו אנה ואנה, עם פנקסים מחֻפי עור תחת אצילי ידיהם. שר־האלף בולדר, לבוש בגדי־שרד של נוי לכבוד היום ורוכב על סוס אביר, היה עסוק וטרוד עד־מאד: עתים דהר מקצה המערכה ועד קָצֶהָ; עתים הרתיע את סוסו אחורנית לתוך ההמון, כדי להדפם מן המקום הקדוש שנדחקו אליו; עתים הבריח את סוסו לעשות דהירות וסבובים וכרכורים משֻׁנים; עתים צעק בקול אדיר והזק עד כי נחר גרונו ופניו אדמו כדם, אף כי לכאורה לא היתה שום סבה מוחשית לזאת. אופיצירים רצו, אצו, נחפזו, לפנים ולאחור, נדברו בתחלה עם שר־האלף בולדר, ואחר צוו דבר לסרג'נטים ולסגנים, ולבסוף נעלמו כֻּלם במרוצה. ואפילו החַיָלים הפשוטים עצמם הציצו מתחת לכובעי־המתכת שלהם בארשת של חגיגיות סודות, שהעידה למדי על חשיבותו המיֻחדת של המאורע העתיד לבוא.

מר פיקוִיק ושלשת חבריו תפסו להם מקום בשורה הראשונה של הצופים ויחכו בארך־רוח להתחלת המחזה. ההמון הלך ורב מרגע לרגע סביבם, כי על־כן הֻכרחו לאמץ את כל כחותיהם, כדי להתחזק על המקומות שתפסו להם, מה שהעסיק למדי את כל שימת־לבם,

באופן שלא הרגישו שום שעמום במשך שתי השעות שעמדו והכו. יש שהתנגש העם מאחריהם עד־מאד, ומר פיקוויק נדחף או נזרק לפנים, במרחק אמות אחדות, במהירות ובגמישות גדולה, שלא התאימו כלל לחשיבותו התמידית, המתונה והמנומסת. אף יש שהחילים העומדים על המשמר הציעו לפני קהל־הצופים להסוג אחור ולהסתלק לצדדים, ובאותה שעה היתה הקת של הרובה צונחת על בהונות רגליו של מר פיקוויק, כדי לעורר את שומת־לבו על הצעה זו, או שהיתה נלחצת אל חזהו, כדי לעזור לו למלא אותה. ומצד שמאל התחילו ג'נטלמנים ליצנים אחדים להתנגש ולהדחק מסביב למר סנודגרס, ואחרי שלחצו אותו כמעט עד יציאת־הנפש, שאלו אותו בסקרנות גדולה, משום מה הוא דוחק ולוחץ ככה. וכאשר הביע מר וינקל את התמרמרותו הצודקת על השחוק המגונה הזה, שעשו בפניו לחברו הפיטן, מחא לו אחד מכת־הליצנים מחי מסים על מגבעתו, עד שצנחה למטה מחטמו ובקש ממנו להרשות לו להצניע את ראשו בכיס־בגדו. כל הקנטורים הללו, ועוד אחרים הדומים להם, בצרוף התעלמותו הפתאומית של מר טופמן (שבקשוהו ולא מצאוהו), עשו את מצבם בלתי־נעים ועליז כל־עקר.

לבסוף עבר בין הקהל אותו קול דממה דקה, המבשרת על־פי ר̇ב את בוא הדבר, שאליו הכו זמן־רב. כל העינים נסבו אל עבר המבצר; ואחרי רגעים מועטים של צפיה קדחתנית, התחילו דגלים מתנפנפים באויר וכלי־נשק נוצצים לאור־השמש, וגדוד אחרי גדוד השתפכו על־פני הככר. המחנה עמד תחתיו והסתדר במערכה, אמרות־צו מרסקות התחילו עוברות בשורות החילים, נשמע צלצל הרובים לפקודת „הגישו הנשק!" והמפקד הראשי, בלוית שר־האלף בולדר והמון אופיצירים, הופיע רוכב בדהרה קלה אל החזית. והנה התחילו כלי־הזמר של כל הגדודים לנגן בבת־אחת, הסוסים הזדקפו על רגליהם האחרונות, דהרו אחורנית וכשכשו בזנבם לכל עבר, הכלבים התחילו נובחים, ההמון הריע, אנשי־הצבא התיצבו במערכה, ובמרחבי כל הככר, עד מקום שהעין מגעת, לא נראה בלתי אם שורה ארכה של מעילים אדמים ומכנסים לבנים, קפואים בלי נוע.

מר פיקוויק היה עסוק כל־כך בנפילה בין רגלי הסוסים ובהתמלטות,

בדרך נס, מביניהן, שלא היה לו פנאי להסתכל במחזה שנגלה לנגד עיניו, עד שהגיעו הדברים לנקודת ה„קפאון" האמורה. אך לאחרי שעמד הכן על רגליו, גדלה מאד שמחתו והתפעלותו על מראה עיניו.

— כלום אפשר שיהיה בעולם מחזה יפה ונהדר מזה? — פנה בשאלה אל מר וינקל.

— אי־אפשר! — ענה הג'נטלמן המאשר הזה, אשר במשך רבע שעה קודם לכן עמדו על שתי רגליו שני אנשים גוצים.

— זהו באמת מראה נפלא, מלא־הוד ונדיבות! — אמר מר סנודגרס, שבלבו התלקחה שלהבת השירה — מה נהדר הוא לראות את מגני הארץ הגבורים האמיצים, נצבים במערכה ברב פאר והדר לפני האזרחים השלוים; פניהם מבריקים לא מתוך פראות־מלחמה, אלא מתוך עדינות התרבות; עיניהם נוצצות לא באש־זרה של שאיפת־נקם או תשוקת בזה, אלא באור המתוק של שכל טוב ואהבת־הבריות.

מר פיקוויק הסכים לדברי התהלה הללו בדרך־כלל, אבל פרטים אחדים לא היו מהורים לו כל־צרכם. ולמשל „האור המתוק של שכל טוב", היה כהה וקלוש מאד בעיני החילים; כי לאחרי שנתן הצו: „העינים לפנים!" לא ראו הצופים אלא איזו אלפי זוגות של עינים לטוטות אליהם, בלי שמץ של ארשת כל־שהיא.

בינתים התפזרו האנשים סביבותיהם, והפיקויקאים נשארו כמעט בודדים על מקומם.

— עתה הננו עומדים במרחב, בהרוחה נפלאה. — אמר מר פיקויק, בהביטו סביבותיו.

— בהרוחה נפלאה! — ענו אחריו מר סנודגרס ומר וינקל בקול אחד.

— מה הם עושים עכשו? — שאל מר פיקויק, בתקנו את משקפיו.

— כ—כמדמני — גמגם מר וינקל ופניו השתנו כברום — כמדמני, שהם מתכוננים לירות.

— מה אתה סח! — אמר מר פיקויק בהתרגשות.

— גם — גם לי נראה, שהם מתעתדים לירות— קיים מר סנודגרס בקול נגרש.

— אי־אפשר! — קרא מר פיקויק.

ואך הוציא את המלה מפיו, והנה כל ששת הגדודים כאחד כוננו את רוביהם אל מטרה אחת, אל מקום עמדתם של הפיקוִיקאים, ובִן־רגע נשמע קול־יריה חזקה ונוראה, אשר כמוהו לא הרעיש מעולם את הארץ עד היסוד־בה ואת ג'נטלמן מזדקן עד היסוד־בו.

במצב קשה שכזה, בתוך יריות ריקות שאינן פוסקות, בשאון מרגיז של שפעת קלגסים, שהתגבר עוד על־ידי המענה של המחנה המתנגד, — בשעה רעה שבזו התנהג מר פיקוִיק באותה הקרירות וכבישת־הפחד, שהם הסמנים המֻבהקים בכל כבירי־הרוח. הוא תפש את מר וינקל בזרועו, ובהתיצבו בעצמו בינו ובין מר סנודגרס, הפציר בהם ברצינות גדולה להשיב אל לבם, כי מלבד האפשרות להתחרש על־ידי קול־הרעש, אין כל סכנה נשקפת להם מן היריות.

— אבל — אבל — הרי אפשר הדבר, שאיזו חַיָלים יִירו, על־פי טעות, בכדורים ממש — טען מר וינקל, ומיד הלבינו פניו כסיד לשֵמע הנחה אימה זו, שהוציא בעצמו מפיו — הנה שמעתי זה עתה קול־שריקה באויר — חדה מאד — סמוך לאזני.

— אולי ניטיב לעשות, להתנפל על הארץ ולכבוש פנינו בקרקע? — הציע מר סנודגרס.

— לא — לא — עתה, כנראה, תם ונשלם הכל — אמר מר פיקוִיק.

בדברו זאת רעדו אמנם שפתיו ולחייו חורו מאד, אבל שום הֶגה של פחד או דאגה לא התמלט מפיו של בן־אל־מות זה.

ואמנם צדק מר פיקוִיק: היריות חדלו. אבל עוד לא הספיק להתברך על השערתו, שכֻּונה בדיוק אל האמת, והנה תנועה עזה ונחפזה הֻרגשה בכל הככר: קריאות־הפְּקֻדות הצרודות הרעימו לאֹרך כל השורה, ועד שלא הספיקו הפיקוִיקאים לנחש ולשער מה נהיתה, והנה כל חצי־תריסר הגדודים השתערו במהירות אימה עם כידוני רוביהם לפנים אל אותו המקום, שעליו עמד מר פיקוִיק עם בני־חבורתו.

כל אדם אינו סוף־סוף אלא בשר ודם; ולכל גבורה יש גבול, אשר גם אמיץ־לבו בגבורים לא יוכל לעברו. רגע קטן הציץ מר פיקוִיק בעד משקפיו בגיָסות המשתערים עליו, ואחר פנה להם עֹרף ככתוב, [—אינגו רוצים לאמר „וינס": ראשית, מפני שזהו בטוי לא מנֻמס, והשנית,

מפני שבנין־גוו של מר פיקויק לא היה מסֻגל כל־עקר למין נסיגה שכזו – אבל הוא טפף משם בכל אותה המהירות שהרשו, לו רגליו הקצרות וגופו העגל, והוא נחפז כל־כך, שלא הרגיש באי־הנעימות של מצבו בכל מדתה, אלא באחור זמן יותר מדי.

הגיָסות של המחנה המתנגד, שהתקרבותם הפתאֹמית הביאה במבוכה גדולה כל־כך את מר פיקויק רגע קטן קֹדם לכן, נצטוו להדוף אחור את השתערותו השתקנית של המחנה הצורר, אשר שָׂם מצור מדמה על המבצר; ומתוך־כך נמצאו פתאם שלשת הפיקויקאים סגורים בין שתי שורות־חַיָלים ארֻכּות עד־מאד, שהאחת צעדה לפנים במהירות גדולה, והשניה עמדה תחתיה, מוכנת ומזֻמנת ומזֻינת, להכות אחור את צבאות המשתערים.

– הו, הו! – צרחו האופיצירים של המחנה המשתער.

– סורו מן הדרך! – שאגו האופיצירים של צבאות המְגִנִּים.

– אבל אנה אפוא נלך? – שִׁועו הפיקויקאים נבוכים ונגרשים.

– סורו, סורו, הלאה! – באה אליהם התשובה משני הצדדים.

רגע אחד קמה מהומה ומבוכה גדולה: שעטת צעדים כבדים, התנגשות עצומה, צחוק כבוש; ששת הגדודים היו עוד רחוקים כאלף אמה, וכפות־נעליו של מר פיקויק התנפנפו כבר באויר.

מר סנודגרס ומר וינקל התהפכו על ראשם מתוך קפיצה אנוסה ומבֹהלת, בחריצות מסֻימת. וכאשר ישב מר וינקל על הארץ וסכר בממפחת־משי צהֻבּה את זרם הדם שקלח מחטמו – תולדת ה„התהפכות" המֻצלחה – ראה פתאם והנה מורהו הגדול והנערץ רודף בשדה אחרי מגבעתו, שנתרה על הארץ והתרחקה ממנו יותר ויותר, כמו להרעימו במתכַּוֵּן.

קשה למצֹא בחיי האדם מומֶנטים, שבהם יהיה צערו מגֻחך כל־כך ורחמי הבריות עליו מועטים כל־כך, כבשעה שהוא רודף אחרי מגבעתו. כדי לתפוש מגבעת מתחמקת צריך אדם להזדַיֵּן בקרירת־רוח מֻרבּה ובבינה יתרה. אם יחָפז ברוצו, יעבור תמיד את המטרה; ואם יהיה מתון יתר מדי, לא ישיגנה עולמית. הדרך היותר טובה היא, שתתנהג עִמה בנעימות, תרוץ תמיד על צדה, תהיה עֵר ופִקח וזהיר וערום ובשעת

הכּשר – להִסּב פתאם ותחסום הדרך בפניה ותמהר לתפשה במרום־שיאה, ולחבשה היטב הדק על ראשך; ובכל אותה העת עליך לצחוק מטוב־לב, כאִלו כל הדבר מְגחך גם בעיניך כבעיני אחרים.

על־פני השדה מִילה רוח מצויה, ומגבעתו של מר פיקויק נתרה ונתגלגלה לפניה בהנאה עצומה. הרוח נָשף, וגם מר פיקויק נשף ונשם, והמגבעת התגלגלה הלאה, הלאה, ברתענוג מְרֻבֶּה, כחזיר־הים בשעת תגבֹּרת שטף־המים. ומי יודע עד־כמה היתה מרחיקה להתגלגל, אלמלא נעצרה פתאם במרוצתה, בדרך נס, כשכבר אמר בעליה להתיאש ממנה ולעזבה לגורלה.

כי בעת שמר פיקויק העָיף והיגע החליט כבר לחדול מרדוף אחרי המגבעת הבוגדה, נתקלה זו באופן של אחת המרכבות, שעמדו בשורה ארֻכּה על אותו המקום, שאליו כונן הפילוסוף שלנו את צעדיו. ובראותו שהשעה משחקת לו, הורהו רוח־בינתו להשתמש בלי־איחור בהזדמנות מְצלחת זו, וכחץ מקשת עף אל השובבה המתחמקת, תפש אותה בשתי ידיו וחבש אותה לראשו בהדגשה מְיֻחדת, ואחר עמד תחתיו לשאוף רוח. לא עבר עליו במצבו זה רגע אחד, והנה הגיע לאזניו קול קורא אליו בשמו, ומיד הכיר וידע, כי זה קולו של מר טופמן, וכאשר נשא את עיניו לראות מאין בא הקול, נגלה לפניו מחזה, שמִלא אותו תמהון ועֹנג גם יחד.

במרכבה פתוחה, אשר סוּסה הֻתַּר ממוסרותיו, כדי שירָוַח לו קצת בדֹחק הגדול, עמד ג׳נטלמן זקן ושָׁמן, לבוש מעיל כחֹל עם כפתורים נוצצים, מכנסים של פשת־גפן, ומגפים עם שולים מְפשלות, ועל־ידו שתי עלמות עם קשורים ונוצות; עול־ימים אחד, שכפי־הנראה, היה אחוז־אהבה לאחת משתיהן; גבירה אחת שימי־שנותיה מֻטלים בספק, ושבודאי היתה דודתן של הצעירות; והמאסף לכל המחנה הזה היה מר טופמן, שעמד בהרוָחה ובחֹפש ובפשטות נעימה כל־כך, כאִלו הוא שַׁיך לאותה המשפחה מראשית ילדותו. אל המרכבה מאחריה היה קשור סל רחב־ידים – אחת מאותן הכלכלות, המעוררות בלב רואיהן שתוף־רעיונות עם ציד־עופות, לשונות צלויות ובקבוקי יין. ועל מושב־הרַכּב התנמנם לו בהוּר בריא, אדמוני, אשר כל בר־דעת שהציץ בו

רגע אחד, היה מחיב לחזות בו מיד את הממֻנה על הסל הנקוב למעלה, העתיד לחלק את תכנו, כשיגיע תורו של זה למלא כרֵסם של אנשי המרכבה.

כמעט הספיק מר פיקויק לסקור במבט חטוף את כל הדברים המעניינים הללו, והנה הגיע לאזנו שוב קולו של תלמידו וחברו הנאמן, הקורא אליו:

— פיקויק! פיקויק! עלֵה אלינו! חיש מהר!

— סורה־נא אלינו, סיר, בבקשה, בוא־נא! — מִלא אחריו הג'נטלמן השמן — יוסי! יוסי! יקחהו השד, את הבחור הזה! הנה נרדם שוב. יוסי, הורד את המדרגה, למען יוכל הג'נטלמן לעלות.

הבחור הבריא ירד במתינות גדולה מעל מושבו, הוריד את המדרגה, ובסבר פנים־יפות למדי פתח את פשפש המרכבה. באותו רגע נגשו אליה גם מר סנודגרס ומר וינקל.

— יש מקום לכֻלכם, אדונַי — אמר הג'נטלמן השמן — שנים בפנים, ואחד בחוץ. — יוסי, פַנה מקום לג'נטלמן אחד על מושבך. ועתה, טפסו, אדוני!

והג'נטלמן השמן נטה את זרועו וימשוך לתוך העגלה ביד חזקה בראשונה את מר פיקויק ואחריו את מר סנודגרס. מר וינקל טפס ועלה על מושב הרַכב, ועל־ידו התנענע רגע קטן הבחור הבריא ותכף התנמנם שוב.

— מאד מאד שמח אני לראותכם — אמר הזקן השמן — אני יודע אתכם היטב, אף כי אתם בודאי אינכם זוכרים אותי עוד ולא הכרתוני. אני בליתי ערבים אחדים בקלוב שלכם בחֹרף שעבר — והיום בבֹקר פגשתי בידידי מר טופמן ואשמח מאד לראותו. ומה שלומכם אתם, אדוני? חזותכם מעידה עליכם, כי אתם מרגישים עצמכם על צד היותר טוב.

מר פיקויק הודה על הקומפלימנט הזה, שהיה מכֻוָן ביחוד אליו ובחבה רבה תקע כפו לג'נטלמן השמן, בעל המגפים מְפשלי־השולים.

— ומה שלומך אתה, סיר? — פנה הג'נטלמן הזקן אל מר סנודגרס בחבת־אב — טוב מאד, הלא? כך צריך להיות — כך נאה לך. ואתה, סיר? (אל מר וינקל). שמח אני מאד לשמוע מפיך, כי שלום לך בכל —

שמח מאד. אלה הן בנותַי, אדוני, וזאת היא אחותי, מיס רחל וַרדל. היא עודנה עלמה, אף שאין היא נראית כך בהשקפה ראשונה, — הלא?

והג'נטלמן השמן צחק בכל פה ותקע את מרפקו בין צלעותיו של מר פיקוִיק מטוב־לב.

— אל אלהים, אחא! — דובבה מיס ורדל בבת־צחוק של תחנונים.

— אמת, אמת — הוסיף הג'נטלמן הבריא — איש לא יוכל להכחיש זאת. רבותי, הרשוני־נא להציג לפניכם את ידידי מר טרונדל. ועתה, אחרי שהתוַדעתם כֻּלכם איש לרעהו, נשתדל־נא להיות עליזים וטובי־לב ולהביט בהרוָחה על כל מה שנעשה סביבותינו. כך דעתי.

והג'נטלמן הבריא הרכיב את משקפיו על חטמו, ומר פיקוִיק הוציא את קנה־הצופים שלו, והכל עמדו במרכבה והביטו איש ממעל לכתפו של רעהו על המלחמה־בשלום של שני המחנות.

המניברות היו מצֻיָנות במינן: שורת־החַיָלים אחת ירתה ממעל לראשה של חברתה, ומיד נסוגה אחור במרוצה; ואחרי־כן ירתה השנית ממעל לראשה של הראשונה, ותכף נסוגה גם היא אחור. אחרי־כן התיצבו הצבאות ברבועים, והאופיצירים עמדו בתָּוֶך, בתור מרכז. אחרי־כן ירדו לתוך חפירות המצור בסֻלמות, ועלו מן הצד השני גם־כן בסֻלמות; גם כבשו בסערה בַּריקַדות של סלים והרסו אותן עד היסוד, והכל בגבורה נפלאה עשויה לבלי־חת. אחרי־כן בא מִלוי התותחים הכבירים על־ידי הארטילירסטים, העומדים על הבטיריות, שתחבו את זיונם לתוך לועם האים במין מטאטאי־סחבות; ואחרי ההכנות האלה, שעלו להם בעמל כבד, התפרצו היריות בשאון נורא כל־כך, שהאויר מסביב נרעש מקול־צְוחת הנשים. שתי העלמות ורדל נבהלו כל־כך, שמר טרונדל הֻכרח להחזיק באחת מהן, לבל תפול במרכבה, בעת שמר סנודגרס תמך בשנית. ועצביה של מיס רחל ורדל נזדעזעו כל־כך, שמר טופמן ראה לו לחובה ללפות את גִזרתה, לבל יעמדו קרסוליה. בכלל נמצאו הכל במצב של התרגשות חזקה, מלבד הבחור הבריא, אשר נם את שנתו בתוך רעש יריות התותחים, כאִלו היה זה שיר־הערש התמידי שלו.

לאחרי שנלכדה המצודה, והצרים והנצורים ישבו לאכול, קרא הג'נטלמן הזקן בקול רם:

— יוסי, יוסי! בחור ארור שכמותו — שוב התנמנם לו — אנא, אדוני, הואילה־נא לצבוט אותו יפה — ברגלו — זוהי התחבולה היחידה להעירו — תודה לך, סיר! — יוסי, התר את הכלכלה!

הבחור הבריא, שבאמת הקיץ על־ידי לחיצת חלק של רגלו בין אגודל לאצבע של מר וינקל, קפץ שוב מעל מושבו והתחיל מפתח את הסל בזריזות יתרה, שאי־אפשר היה כלל לחכות לה על־פי מעשיו הראשונים.

— ועתה, הבה, נבחר לנו מקומות־ישיבה — אמר הג'נטלמן הזקן.

ואחרי המון דברי־בדיחה על התפוצות שרולי־הנשים הרחבים, והתביישות והתאדמות מרבה מצד הנשים על ההצעה ההלצית, שתשבנה בחיקם של הגברים, הצטפפו סוף־סוף כל בני־החבורה במרכבה, והג'נטלמן השמן התחיל מסדר את כל הדברים, שמסר לו הבחור האדמוני מאחורי המרכבה.

— ועתה, יוסי, סכינים ומזלגות! — פקד הג'נטלמן הזקן.

הגשו גם הסכינים והמזלגות, והגבירות והג'נטלמנים שבפנים, ומר וינקל שבחוץ על המושב, הזדינו כל אחד בכלי־שמוש הנחוצים הללו.

— פנכות, יוסי, פנכות!

גם כלי־היוצר נתחלקו בין המסבים, על־פי הסדר האמור.

— ועתה, יוסי, הבה ציד־העופות! — ארור הבחור הזה! הנהו מתנמנם שוב. יוסי, יוסי! (חבטות־מקל אחדות על ראשו, העירו את הבחור הבריא סוף־סוף מתרדמתו הלֶתרגית). — הגישה את המאכלים, יוסי!

במלים האחרונות האלה היה, כפי־הנראה, קסם מיחד, שהעביר כליל את רוח התרדמה, הנסוכה על הבחור הדשן. הוא נתר ממקומו ועיני־העופרת שלו, המכסות בהרי־חלב מאחרי לחייו הכדוריות, ננעצו בתשוקה עזה במזונות, כשהתחיל מוציאם מתוך הסל.

— עושה, חושה! — האיץ מר ורדל, בראותו שהבחור השמן נצמד לתרנגול־הודי ואינו יכול כלל להפרד מעליו.

הבחור נאנח מעֹמק הקֵבה, ובהביטו עוד פעם בחבה יתרה על שמנוניתו של העוף מסר אותו בלי חמדה לידי אדוניו.

— טוב מאד. ועתה פקח עיניך — הבה הלשון — ועכשו הפשטידא עם בשר היונים — הזהר בצלי־העגל וכתלי־החזיר — שים עינך על הסרטנים — הוצא את החסה מתוך חפויו — תן לי את המפה —

הצויים הללו יצאו בחפזון מפי מר ורדל, בהכניסו לתוך המרכבה את כל אלה המאכלים שקבל מידי הבחור, ובתחבו אותם לידו של כל אחד מן המסֻבים, וגם על ברכיהם, בכמות מסֻיָמה.

— ומה? האם אין זה נפלא? — שאל בעל־הבית העליז, לכשהחלו כֻלם לשלח את שִׁניהם בצידה.

— הפלא ופלא! — קִיֵם מר וינקל, בברתו על דוכנו תרנגלת צלויה.

— כוס יין?

— בעֹנג גדול!

— הלא ייטב לך לקחת אליך בקבוק מיֻחד, שם על הדוכן; מה?

— מה רב טובך, אדוני!

— יוסי!

— הנני, סיר. (הפעם לא התנמנם; כי עלתה בידו למשך לו פשטידא של עגל).

— בקבוק יין לג'נטלמן שעל המושב. מה שמח אני לראותך, סיר!

— תודה רבה! — ומר וינקל הריק את כוסו והעמיד את הבקבוק על־ידו.

— התרשני לשתות אתך כוס יין, סיר? — פנה מר טרונדל אל מר וינקל.

— בענג גדול! — ענהו מר וינקל, ושני הג'נטלמנים שתו, כל אחד את כוסו, בבת־אחת, ומהם ראו וכן עשו כל בני־החבורה, לרבות גם הנשים.

— ראה־נא, איך אמיליה היקרה מרבה בפלירט עם הג'נטלמן הזר — לחשה מים רחל באזני אחיה, מר ורדל, באותה קנאה עֻקָה, המיֻחדת לדודה־בתולה מזקנת.

– ומה בכך? – ענה הג'נטלמן הזקן טוב־הלב – זה טבעי מאד? אין כאן שום דבר היוצא מגבול הרגיל, לפי־דעתי. מר פיקויק, כוס יין?

מר פיקויק, שהתעמק באותה שעה לחקור ולבדוק את תוך־תוכה של פשטידת־היונים, קבל את הצעת בעל־הבית תכף־ומיד.

– אמיליה, יקירתי – אמרה הדודה הבתולה, בהעמידה פנים של פטרונית – אל־נא תדברי בקול רם כל־כך, חמדתי.

– מה, דודתי?

– כמדֻמני, שהדודה ואותו הג'נטלמן הזקן, הגוץ, רוצים להתעלס באהבים רק הם שניהם לבדם – אמרה מיס איזבל ורדל לאחותה אמיליה.

שתי העלמות הצעירות צחקו מטוב־לב, והמזדקנת התאמצה גם היא להראות פנים שוחקות, אבל לא עלתה בידה.

– עלמות צעירות הן תמיד עליזות כל־כך – אמרה מיס ורדל אל מר טופמן בנִגּון של סליחה מתוך חבה יתרה; כאלו היתה העליצות סחורה אסורה, ובדיחות־הדעת בלי רשיון מיֻחד – עון כבד וחֹסר־נמוס.

– כן, כן, וזה לוקח את הלבבות – ענה מר טופמן שלא ממין התשובה הנכספה.

– הִמ... דובבה מיס ורדל בלשון־ספק.

– האם רשאי אני? – אמר מר טופמן בקולו היותר מלטף, בנגעו באצבעו בידה של רחל המקסימה, ובהרימו בחֵן בידו השנית את הבקבוק – התרשיני?

– אָה, סיר!

מר טופמן הביט אליה בהתפעלות, ורחל הביעה את פחדה, פן יתחילו שוב לירות בתותחים, ואז, כמובן, תהיה זקוקה שוב לתמיכת ידו.

– מה דעתך על בנות אחי? יפות הן בעיניך? – לחשה דודתן־אוהבתן למר טופמן.

– כן היו בעיני שלא בפני דודתן – ענה הפיקויקאי הנחמד, בבלעו אותה בעיניו.

– הוי, איש רשע – אבל, באמת, אלו היה צבע פניהן טוב מעט

יותר, האם לא היו אז, לפי־דעתך, נערות נאות למראה — לאור נר?

— כן, כמדֻמני — ענה מר טופמן בארשת של שויון־רוח.

— הוי, לץ! — אני יודעת, מה שחפצת לאמר.

— ומה זה? — שאל מר טופמן, שבאמת לא היה בדעתו לאמר כלום.

— אתה רצית לאמר, כי איזבל כפופת־גב — כן, כן, אני יודעת — אתם הגברים מסתכלים בעין חדה — ובאמת כן היא; זאת אי־אפשר להכחיש. ובודאי אין לך דבר המכעיר כל־כך את תארה של נערה, כגב כפוף. אני אומרת לה תמיד, כי לאחרי שתזקין קצת, תהיה אֻימה למראה. כן, כן, אתה לץ גדול!

מר טופמן לא סרב כלל לקנות לו שם טוב כזה במחיר זול כל־כך. כי על־כן לבש צורה של ידען גדול וגחך לו בלאט, כאלו דבר־סתר יצוק בו.

— איזו בת־צחוק של לעג חריף! — קראה רחל הנוחה להתפעל — אני אומרת בפֵרוש, שאני יִרֵאה ממש מפניך.

— מפחדת מפני!

— ממני לא תוכל לכסות דבר — אותי לא תַרַמה — אני יודעת היטב, מה פֵּרושה של בת־צחוק זו.

— ומה פֵּרושה? — שאל מר טופמן, שבעצמו לא ידע מזה כלום.

— זהו פֵּרושה — ענתה הדודה הטובה, בהשפילה קולה עוד יותר — אתה מתכַּוֵן לאמר, כי, לפי־דעתך, אין גבה הכפוף של איזבל רע כל־כך כחֻצפתה של אמיליה. כן, היא באמת חצופה. ואתה לא תוכל לשער, כמה אני מצטערת על־זאת, כמה לילות אני בוכיה על־זאת. אחי הוא טוב־לב כל־כך ורחוק מחשדנות כל־כך, שאינו מרגיש בזה כלל. אלו ידע זאת, אזי מֻבטחת אני, שלבו היה נשבר בקרבו. מה מאד הייתי חפצה לחשוב, שאין זאת אלא מעשה־נערות — מי יתן והיה כן — (כאן נאנחה הדודה הטובה מעֹמק הלב והניעה ראשה בנואשה).

— מֻבטחת אני, שהדודה מדברת עתה על־אודותינו — לחשה מיס אמיליה ורדל לאחותה — „אני יודעת זאת אל־נכון — פניה מפיקים רִשעות מרֻבה כל־כך.

— האמנם? — ענתה איזבל — המ... דודה יקירה!

— מה, אהובת־נפשי?

— אני דואגת מאד, שמא, חלילה, תצטנני — מוטב שתחבשי מטפחת־משי לראשך הזקן, היקר — באמת היית צריכה להשמר ולהזהר יותר — שימי לבך לשנותיך!

אף כי עקיצה זו לא היתה אלא מדה־כנגד־מדה, בכל־זאת היתה בה חמת־נקם רבה כל־כך, שאי־אפשר היה לעבור עליה בשתיקה. ומי יודע, באיזו צורה אֲיֻמה היתה מתלבשת תשובתה של הדודה המתמרמרת, אלמלא שִׁנה מר ורדל את פני־הדברים, שלא במתכֻּוָן, בקראו פתאֹם בקול רם אל יוסי:

— הוי, אותו הבחור הארור! הוא התנמנם שוב.

— זהו באמת צעיר מְשֻׁנה! — אמר מר פיקוִיק — האם תמיד הוא נוטה להתנמנם כך?

— להתנמנם! — ענה הג'נטלמן הזקן — הוא שקוע בתרדמה יום ולילה. הוא הולך בשליחות כשהוא ישן, וקול־נחרתו — אימה, כשהוא מְשַׁמש אצל השלחן בשעת־אכילה.

— זהו מוזר מאד! — אמר מר פיקוִיק.

— זהו בודאי חזיון לא־נפרץ — השיב הג'נטלמן הזקן — „ואני מתגאה בבחור זה — ולא אפרד ממנו בעד כל־הון — זהו קוריוזום של הטבע! הו, יוסי, יוסי! — סַלק את כל זה, ופתַח בקבוק חדש. השמעת?

הבחור השמן התעורר, פקח את עיניו לרוָחה, מִהר ובלע חתיכת־פשטידא כבירה, שהיה עסוק בלעיסתה עוד קֹדם לכן, אלא שקפצה עליו התנומה והפסיקה אותו באמצע מלאכתו, בעוד הטרף בין שִׁניו; ובעצלתים מלא את פְּקֻדת אדוניו, בלטשו את עיניו אל שרידי המאכלים, שחזר והנית בסל. הבקבוק החדש הורק עד־מהרה, הסל נקשר שוב אל מקומו הראשון, הבחור הבריא עלה שוב לדוכנו, המשקפים והשפופרות וקני־הצופים נצמדו שוב אל העינים, והחַיָלים המשיכו את המלחמה־לדוגמא. ושוב היו קולות וברקים של התותחים והתפלצות וצוָחות של הנשים, ולבסוף התפוצצה מינה, להנאתם העצומה של כל הקהל, ואחרי שעלתה המינה בסערה התעופפו והתפזרו להם גם

בעלי־השמחה — הגְיָסות — וגם האורחים הצופים, וילכו להם לדרכם.

לאחרי שיחה נעימה בסוף המניברות, שהֻפסקה לרגעים על־ידי רעם היריות, אמר הג'נטלמן הזקן אל מר פיקוִיק, בתקעו לו כפו בחבה יתרה:

— ובכן, זכור ואל תשכח, סיר: למחר אתם קרואים אלי כֻּלכם בביתי, בנחלת־השדה שלי.

— כל מה שאומר בעל־הבית נעשׂה — ענה מר פיקוִיק.

— את מקום אחוזתי תזכור?

— מֶינר־פַּרם, דִינגלֶי דֶיל — ענה מר פיקוִיק, בהציצו בפנקסו.

— כן הוא — אמר הג'נטלמן הזקן — וידֹע תדע, כי אחזיקכם בביתי, לכל־הפחות, שבוע אחד, ואשתדל להראותכם כל מה שראוי לשימת־לב אצלנו. אם באתם הנה, כדי ללמוד לדעת את חיי־הכפר, תמצאו אצלי את החיים הללו חמרים־חמרים. יוסי! — הו, הבחור הארור — הנה התנמנם שוב — יוסי, עזוֹר לתוֹם לאסור את הסוסים.

הסוסים נאסרו, הרַכב עלה לדוכנו, הבחור הדשן ישב לצדו, — ברכות־פטורים מאיש לאיש והמרכבה נסעה לה. כאשר הסבו הפיקוִיקאים את ראשם, לזון עיניהם בה עוד פעם אחת, שפכה השמש השוקעת נֹגה־ארגמן על פרצופיהם של בעל־הבית טוב־הלב וכל חבורתו, וגם על תבניתו הכדורית של הבחור הבריא. ראשו צנח לו על חזהו והוא נרדם.

פרק ה

פרק קצר. בו נראה, בין יתר הדברים, איך שמר פיקויק קבל עליו לנהג בעגלה ומר וינקל — לרכב, וכיצד הפיקו שניהם את זממם.

פני השמים היו בהירים ושותקים, האויר מבֻסם, ומראה כל הדברים מסביב היה יפה ונעים, בשעה שנשען מר פיקויק על מסעד־גשר רוצ'יסטר, כדי לֵהנות מזיו־הטבע ולחכות לארֻחת־הבֹקר. ואמנם התמונה, שנִגלה לנגד עיניו, היתה עלולה להקסים גם את הצופה, שאיננו מעמיק להסתכל ומעמיק לחשוב כראש הפיקויקאים.

משמאל לצופה נמשכה החומה ההרוסה, מפֹרצת במקומות רבים, ובמקומות אחרים הֵגֵנָה בעבי־גבה על החוף הצר של נהר מֶדוַי השוטף לרגליה. אניצי־סוף כבירים היו תלויים על האבנים המחֻדדות, העשויות שנתות, והתנדנדו לכל נשיבה של רוח; ומסביב לשְני החומה הקודרות והשבורות הסתבך בעצבון הקיסוס הירֹק. מאחריה התנשאה המצודה הישנה, עם מגדליה מחֻסרי־גג וקירותיה האטומים, ההולכים ומתפוררים, ושעֲדַיִן הם מספרים לנו בגאוה על־אודות חָסנם ותפארתם בימים ההם, כשבע מאות שנה קֹדם לכן, כשרעשו לקול צחצוח־חרבות וצלצול חליצות ונשק, או לשאון־עליזים במשתה ושיר. ומשני עבריה, עד מקום שהעין מגעת, השתרעו חֻפי המדוי, מכֻסים בשדות־בר וכרים למרעה, שביניהם מנצנצים לפרקים רֵחַים־של־רוח או בית־מסגד רחוק. זה היה נוף מהֻדר רב־החליפות בשלל־צבעיו, שנעשה עוד יותר יפה ומגֻון על־ידי הצללים השונים המתשוטטים עליו, בהנשא באויר עבים קלים משְני הצורות לאור קרני שמש הבקר. הנהר שטף והלך לו

בחשאי למרחקים, בהחזירו במימיו הנוצצים ומבריקים את תכלת-הרקיע הטהורה; ורק משוטי הדיגים השמיעו לפרקים במימיו השוקטים שקשוק מצלצל, בשוט על-פניו בנחת עם הזרם סירות-הדוגה הכבדות, אבל הציוריות מאד.

המראות היפים האלה נסכו על מר פיקויק רוח-הזיה נעימה ותנומה קלה. אך פתאם התעורר לשמע אנחה עמֻקה בקרבתו ובהרגישו מגע-יד בבתפו. הוא הפנה ראשו, והנה האדם האֻמלל עומד לצדו.

– נהנה מזיו התמונה? – שאל אותו האיש.

– כן, נהניתי – ענה מר פיקויק.

– והתברכת בלבבך על אשר השכמת קום?

מר פיקויק קִים את הדבר בנענוע-ראש.

– כן, אדם צריך לקום בבקר-השכם, כדי לראות את השמש בכל הודה והדרה, כי בהירות אורה אינה מאריכה, על-פי-רֹב, כל היום כֻלו. יש דמיון גדול בין בָקרו של היום ובין בָקרם של החיים.

– כדברך כן הוא, סיר – אמר מר פיקויק.

– לעתים קרובות אומרים: „הבֹקר יפה מאד מלשהות זמן רב" – הוסיף האיש האֻמלל – וכמה מכֻוָנים הדברים גם לחיי יום-יום. הה, אלי! כל מה שיבקשו ממני הייתי נותן, כדי להשיב לי את ימי-ילדותי, או כדי שאוכל לשכוח אותם עד-עולם!

– צרות רבות השיגוך בימי חייך – אמר מר פיקויק בחמלה רבה.

– כן הדבר. עֻניתי מאד, – קִים האיש האֻמלל בחפזון – הרבה יותר מאשר יוכלו רואַי עתה לשער.

הוא החריש רגע קטן, ופתאם שאל שלא מן העינין:

– האם לא עלתה על-דעתך טעולם, למראה בֹקר יפה כזה, כי אֹשר גדול ושלום-אמת הוא להִטבע?

– לא! אלהים ישמרני מזה! – ענה מר פיקויק, בהסוגו מעט מן הגונדרית, מדאגה, פן תעלה על-דעתו של האיש האֻמלל להשליכו המימה, כדי להוכיח את אמִתת דבריו על-ידי הנסיון.

– על-דעתי אני עלתה מחשבה זו פעמים רבות – אמר הלז, שלא הרגיש כלל בתנועת-זהירותו של איש-שיחתו – לי נראה תמיד, כי

המים השלֵוים, הזכים, הקרירים הללו, מזמינים אותי בהֶמְיַת־לחישתם, לבקש לי בתוכם מנוחה ושַלוה. רק קפיצה אחת — התָזת רסיסים — התאבקות קצרה — רגע קטן יכו המים גלים, שיתהפכו לאט־לאט לסלסול קל — אחר יאטרו על ראשך וישובו למנוחתם, וגם אתה תנוח, ולכל יסוריך וצרותיך יבוא הקץ עד־עולם.

עיניו השקועות של האיש הקודר רָבו ברקים בדַברו, אך התרגשותו הרגעית הזאת חלפה פתאם. במנוחה שלמה הפנה ראשו אל איש־שיחתו ואמר:

— אבל — נֶחדַל מזה. רוצה אני לדבר אתך בענין אחר. אמש בקשת ממני לקרא באזניכם אותה מגִלה, ואתם עשיתם אזנכם כאַפרכסת, כשקראתיה לפניכם.

— כן, הקשבתי בשימת־לב — קִיֵם מר פיקוִיק — ואני חשבתי לנכון —

— אינני שואל לדעתך — הפסיק אותו האדם הקודר — וגם אין לי צֹרך בה. אתם נוסעים לשם תענוג ולהוסיף דעת. נניח, שאני אגיש לכם כתב־יד מעַניֵן — שים לב לדברי: לא מעַניֵן משום נוראותיהם של הדברים המסֻפרים בו או בשביל שהם יוצאים מגדר הרגיל, אלא מעַניֵן בתור דף של רומַן מחיי המציאות. התאבה לשים אותו לפני הקלוב, שעל־אודותיו הרבית לדבר כל־כך?

— בודאי! — ענה מר פיקוִיק — אם רצונך בכך; והוא יתפרסם בספר־הזכרונות של הקלוב.

— אם־כן אמציאהו לידך — אמר האיש האֻמלל — הכתֹבת שלך?

מר פיקוִיק הגיד לו את סדר־הנסיעה המשֻער שלהם, והאיש רשם לו הכל בדיוק בפנקס מזֻהם. אחר לִוה את מר פיקוִיק לבית־מלונו, ומבלי הֵעָתר להפצרתו לאכל אִתם פת־שחרית, הלך לדרכו בצעדים מתונים.

מר פיקוִיק מצא את שלשת חבריו יושבים ומחכים לו, כדי להתחיל בסעֻדת־הבֹקר, שכבר נסדרה על השלחן בתערוכה מגָרָה את הקֵבה. הם ישבו ארבעתם אל השלחן, וכתלי־חזיר וביצים ומֵּה וקהוה ושאר מיני פת־שחרית, התחילו נשמדים ומתעלמים במהירות גדולה, שהעידה גם על טוב המאכלים גם על בריאות תאבונם של המסֻבים.

– ועתה בדבר מינר־פרם – אמר מר פיקויק – כיצד נגיע שמה?

– מוטב שנשאל תחלה את פי המשרת, כך נראה לי – יעץ מר טופמן.

הצעה זו נתקבלה פה־אחד, ומיד קראו למשרת.

–דינגלי־דיל, אדוני – חמשה־עשר מיל, אדוני – מסלה גרועה – מרכבת־הדאר, אדוני?

– במרכבת־הדאר אין מקום אלא לשנים – העיר מר פיקויק.

– צדקת, סיר – ואני מבקש סליחה, סיר – יש אתני מרכבה נחמדה בת־ארבעת אופנים, סיר – שני מקומות־מושב בתוך – ואחד על הדוכן לג'נטלמן, אשר יתפוש במושכות – אה, אני מבקש סליחה, סיר – הרי יש בה, בסך־הכל, מקום רק לשלשה.

– ומה, אפוא, נעשה? – אמר מר סנודגרס.

– אולי יואיל אחד מן הג'נטלמנים לִרְכַּב, סיר? – הציע המשרת, בהציצו אל מר וינקל – יש אתנו סוסים טובים מאד לרכיבה, סיר – ואחד מאנשי מר ורדל, הרגילים לבוא לרוצ'יסטר, יביא את הסוס בחזרה, סיר.

– זוהי עצה טובה מאד – אמר מר פיקויק – התאבה לִרְכַּב, וינקל?

כשהוא לעצמו היו לו למר וינקל בסתרי לבבו הרבה ספקות ופקפוקים על־אודות כשרון־הרכיבה שלו. אבל, כדי שלא לעורר שום שמץ חשד בנִדון זה אצל הבריו, מהר לענות בגבורה נדיבה:

– בודאי! בעֹנג גדול מאד – הרכיבה היא משוש־דרכי.

הוא הפיל את עצמו בעינים עצומות בידי גורלו; תחבולה אחרת לא היתה לו.

– אם־כן, יֻתן הסוס והמרכבה לפני שער המלון בשעה האחת־עשרה – אמר מר פיקויק.

– כן אעשה כאשר אמרת, סיר – ענה המשרת ויֵצא מן החדר.

לאחרי אשר כִלו לאכול, עלו הנוסעים איש איש לחדרו, כדי להכין להם חליפות־בגדים, לקחת אתם בנסיעתם הצדדית הקרובה.

מר פיקויק התקין עצמו גם־הוא לנסיעה, ואחרי שגמר את הכנותיו, עמד אל חלון אולם־הקהוה והשקיף על העוברים בחוץ. נכנס

המשרת והודיע, כי המרכבה רתומה, ותוך־כדי־דבורו הופיעה זו עצמה מעבר לחלון האמור.

אותה מרכבה היתה מין תֵבה יְרֻקה קטנה על ארבעת אופנים, עם מושב נמוך בתּוך לשנים ודוכן מורם קצת לפנים בשביל הרַכָּב. היא היתה רתומה לסוס כתֹם גדול, שאפשר היה לספור את כל עצמותיו. שומר־הסוסים של המלון עמד על־ידו ואחז ברסנו של סוס גדול שני – שנראה קרוב מאד קרבת־משפחה לאותו של המרכבה – חבוש לרכיבה בשביל מר וינקל.

– רבונו של עולם! – קרא מר פיקוִיק, בעמדם לפני תבת־קרון זו, בעת שהמשרת הניח בתוכה את חליפות־בגדיהם – רבונו של עולם! מי זה ינהג בעגלה? לזה לא שמתי את לבי כלל!

– אתה, כמובן – אמר מר טופמן.

– כמובן – קִיֵם מר סנודגרס.

– אני?! – זעק מר פיקוִיק.

– אין כל דאגה וסכנה – התערב בדבר שומר־הסוסים – הסוס תמים ונוח, סיר. גם תינוק מוטל בזרועות אמו יוכל לנהג בו.

– והוא אינו נרתע לאחוריו? אינו נבעת? – חקר מר פיקוִיק.

– איזה „נרתע לאחוריו", סיר! הוא לא יבעת, אפילו אם יפגוש בקרון מלא קופים שרופי־זנב.

על מופת חותך שכזה לא היה עוד מה להשיב ולהשיג. מר סנודגרס ומר טופמן נשתלשלו לתוך התבה, ומר פיקוִיק עלה לדוכן ותמך את רגליו בדף־עץ מחֻפה ארג, העשוי לתכלית זו.

– ועתה, וילי ם הנוצץ – אמר שומר־הסוסים אל סגנו – הגש לג'נטלמן את המושכות.

וילי ם הנוצץ – שנקרא כן, מסתמא, על־שום שערו המְצֻהב ופניו המכֻסים חֵלב – שָׂם את המושכות ביד שמאלו של מר פיקוִיק, והשומר בעצמו תחב בימינו את השוט.

– הו, הו! – צעק מר פיקוִיק, בראותו, כי הבהמה בעלת־האברים יש לה נטיה מֻחלטת להדוף את העגלה לאחור לתוך חלון אולם־הקהוה.

– הו, הו! – זעקו מתוך התבה גם מר טופמן ומר סנודגרס.

– זאת הוא עושה רק בדרך הלצה, אדוני – הרגיעם שומר־הסוסים – עצָר־נא בבהמה, וילים!

הסגן אחז שוב ברסן הסוס, כדי לעצור במשובתו, והשומר בעצמו רץ לעזור למר וינקל, לעלות על סוסו הוא ולהושיבו כהֹגן על הכר.

– הואילה־נא לעלות מן הצד השני, סיר.

– יבוא עלי... אם לא יפול רוכב זה אחור – לחש אחד הרַכָּבים מתוך העויות משֻנות אל משרת־המלון, שקבל את דבריו והעוויותיו בהנאה עצומה.

לאחרי ששמע מר וינקל הערה זו, התחיל מטפס על הכר באותה כבדות, שהיה מרגיש אִלו היה צריך לעלות על אנית־מלחמה, בשעה שהיא מפליגה בים לשם השתערות.

– הכל נכון כתקונו? – שאל מר פיקוִיק, ולבו אמר לו, כי הכל לא נכון ולא מתֻקן.

– הכל נכון – ענה מר וינקל בשפה רפה.

– ילך־לו! – קרא שומר־הסוסים – התחזק על מושבך, סיר.

והקרון עם מר פיקוִיק על דוכנו, וסוס־הרכיבה עם מר וינקל על גבו זזו משם, להנאתם ולבדיחת־דעתם של כל העומדים על כבר בית־המלון.

– מדוע זה הוא נוטה תמיד לצדדים? – שאל מר סנודגרס מתוך התבה את מר וינקל הרוכב על סוסו.

– לא אוכל להבין – ענה מר וינקל, שסוסו התנועע ברחוב באמת באֹפן משֻנה מאד: צדו הולך לפניו, לרֹחַב הרחוב, וראשו נוטה לעֵבר הדרך מזה, וזנבו לעֶברו השני.

למר פיקוִיק לא היה פנאי להרגיש בזאת ולא בשום זרות אחרת, כי כל עיונו היה מֻרכז באותה שעה בבהמה הרתומה אל עגלתו, שמנהגיה המשֻנים היו עלולים לענֵין את האנשים העומדים מבחוץ, אבל לא היו עשויים כלל, לשעשע את זה היושב מאחריה. הסוס הניע את ראשו, בלי־חשך, מלמטה למעלה, כאלו היה שרוי בצער גדול, ובשעת־מעשה מתח כל־כך את המושכות, עד שבעמל רב עלתה בידי

מר פיקויק להחזיק בהן. ומלבד זה היתה לו לסוס נטיה ישׁנה לקפץ ולדלג פתאם מצד אחד לצדו השני של הדרך, או גם לעמוד פתאם תחתיו ולדהר אחרי־כן במשך רגעים אחדים במהירות מבהילה, שלא היה בכח־אדם לעצור בעדו.

— מה זה היה לו לסוסנו? — אמר מר סנודגרס, לאחרי שעשה הסוס את תעלוליו אלה בפעם העשרים.

— גם אני אינני יודע — ענהו מר טופמן — הוא נראה כמשתמה ומרתיע, האין זה?

מר סנודגרס התכונן לחוות דעתו בגדון זה, והנה הפסיק אותו מר פיקויק בקול זעקה:

— הוי! השוט נשמט מידי ונפל ארצה

באותו רגע הגיע אליהם מר וינקל, הרוכב על בהמתו הגדולה מאד, ומגבעתו יורדת לו על אזניו, וכל גופו מזדעזע ומתנדנד, כאלו מתכַּוֵן הסוס לטלטלו אֵברים־אֵברים.

— וינקל — קרא אליו מר סנודגרס מתוך התבה — הלא חבר טוב אתה, הרימה־נא את השוט.

מר וינקל המה ראשו ורֻבו לאחור ומשך ברסנו של הסוס הגדול בכל מאמצי־כחו, עד שנעשו פניו שחרחורים־אדמדמים. ואחרי שעלתה בידו סוף־סוף לעצור בבהמתו, קפץ ארצה, השיב למר פיקויק את אבדתו, תפש שוב באפסר, והתכונן לעלות ולִרְכֹּב.

והנה קשה להכריע, אם התאוה פתאם הסוס הגדול, החומד לצון, להשתעשע ולהתלוצץ קצת במר וינקל, או כי בדק ומצא, שייטב לו וינעם לו יותר לעשות דרכו הלאה בלי רוכב על גבו, — אך איך שיהיה ומה שהיו נמוקיו של הסוס, הנה זה ידוע לנו בברור, כי כמעט תפש מר וינקל ברסן, השפיל הסוס את ראשו לארץ ונסוג פתאם לאחור, באֹפֶן שרוכבו נשאר עומד לפניו.

— ידידי הטוב! סוסי הזקן הטוב! — כך השתדל מר וינקל לפַיֵּס את הסרבן ולעשות לו חֲנֻפָּה. אך ה„ידיד הטוב" אטם אזנו משמוע חלקות. וכל מה שהתאמץ מר וינקל להתקרב אליו, כן הלך והתרחק הוא ממנו, ולמרות כל דברי החבה והחנֻפּה והלטיפות והערמומיות,

שבהם חזר הרוכב אחרי סוסו, בסבבם זה את זה במשך עשרה רגעים תמימים, נשארו לבסוף שניהם על מקומם הראשון, רחוקים זה מזה באותה מדה שהיו קֹדם לכן. זה היה מצב לא־נעים כלל וכלל, ובפרט במסלה שלא עבר בה איש, ושאי־אפשר היה לקוות לעזרה מן החוץ.

— מה אעשה אפוא? — צוַח מר וינקל, לאחרי שהסתובב עם סוסו עוד זמן מסֻים — מה אעשה אפוא? אינני יכל לעלות עליו, אין הוא מניח לי.

— מוטב שתובילהו ברסנו ברגל, עד שנגיע לאיזו גדר או משוכה — ענהו מר פיקוִיק מעל דוכנו.

— אבל הוא איננו הולך — שאג מר וינקל — אנא, בוא־נא ועזרני להחזיק בו.

מר פיקוִיק היה סמל הרחמים ואהבת־הבריות. השליך את המושכות על גב סוסו, ירד ממושבו, הטה את הקרון אל בין השיחים שבצד הדרך, כדי שלא יהיה למפגע לעוברים־ושבים, ואחר הלך לעזרת חברו האמלל, בעזבו את מר סנודגרס ומר טופמן בתוך התבה.

אך ראה הסוס את מר פיקוִיק הולך לקראתו עם השוט בידו, מיד שִׁנה את תכסיסו, ותחת התנועה הסבובית, אשר בה השתעשע עם רוכבו, נסוג עתה פתאם לאחור בדהרה נמרצה כל־כך, שמר וינקל, שהחזיק עֲדַיִן בקצה רסנו, הֻכרח לשוב על עקביו בדרך אשר בא, בִמהירות שלא היתה כלל לפי טבעו וכח רגליו. מר פיקוִיק חש לעזרתו, אך ככל אשר מהר הוא לרוץ לפנים, כן רץ הסוס ביתר־עז לאחור. משעטת פרסות הסוס ומריצת רגליהם של שני הפיקויקאים, רעמו אבני הדרך ועמודי־אבק התאבכו סביבם, ולבסוף, כשהרגיש מר וינקל, כי עוד מעט תֵקע זרועו מִקָנה, הֻכרח להשמיט את הרסן מידו. הסוס עמד תחתיו, הביט נכחו בתמהון, הניע בראשו, הפך ודהר במנוחה שלמה לארוָתו ברוצ׳יסטר, והשאיר אחריו את מר פיקויק ומר וינקל עומדים ומביטים זה אל זה בפנים מביעים בהלה ומבוכה ויאוש. פתאם הגיע לאזניו קול־רעש אופן, ואך הפנו ראשם לראות, השמיע מר פיקוִיק הנואש זעקה גדולה ומרה:

— אהה, אלהים! הנה נמלך גם הסוס השני לשוב הביתה!

וכן היה באמת: הסוס הרתום אל העגלה נבעת מן הרעש, שעורר סוס־הרכיבה, ומכיון שהמושכות היו מונחות על גבו, הרי נקל לשער מה שעשה: השתער לפנים ומשך אחריו את תבת ארבעת האופנים ואת מר טופמן ומר סנודגרס היושבים בתוכה. אך טיולו החפשי לא שהה הרבה: מר טופמן קפץ מתוך התבה והתנפל לתוך השיחים, ומר סנודגרס עשה גם הוא כמוהו, והסוס השליך בדהרת־משובתו את העגלה אל גונדרית של גשר־עץ, הסיר את האופנים מן הקרון ואת התבה מעל מוט־האופנים, ולבסוף עמד תחתיו בלי־נוע, כדי לזון עיניו בחָרבן אשר עולל.

מר פיקוִיק ומר וינקל יצאו מן ההפכה הזאת שלֵמים בגופם, ותהי ראשית מעשיהם לחלץ את שני חבריהם האֻמללים מבין השיחים העוקצים, שבחרו להם למשכב מֵאֻנָּס. ולשמחתם הגדולה נוכחו, כי גם שני אלה לא נִזוקו כמעט כלל, מלבד איזו קרעים בבגדיהם ושרטות שונות בעור בשרם. אחרי עבודת הצלה זו, עסקו ארבעתם בהתרת מוסרות הסוס, וכאשר נגמר בשלום גם העסק המסֻבך הזה, הקיפו כל בני־החבורה את הסוס וינהגוהו אִתם בדרך, ואת העגלה השבורה עזבו לגורלה.

לאחרי שהלכו כשעה תמימה, הגיעו הנוסעים שלנו אל פונדק קטן, שעמד על־שפת המסלה בין שני עצי־תאשור, עם אבוס לסוסים ועַמוד למודעות לפניו, שתי ערמות־שחת מאחריו, גן־ירק לצדו, ומוסכים ודירים רקובים ואסמים הרוסים פזורים בערבוביא משֻנָּה סביבותיו. איזה בן־אדם אדמוני עשה את מלאכתו בגן, ואליו פנה מר פיקוִיק בקול רם:

— הו, הו, אתה!

האדמוני הזדקף לאִטו, סכך בכפו על עיניו והתחיל סוקר את מר פיקוִיק וחבריו בשויון־רוח.

— הו, אתה! — שָנה מר פיקוִיק את קריאתו.

— הו, אתה! — ענה האדמוני כהד.

— העוד רב הדרך מכאן ועד דינגלי דיל?

— שבעה מילין מלאים וגדושים.

— והדרך טובה?

– לא כלל.

ואחרי שהוציא מפיו את התשובה הקצרה הזאת, ואחרי שזן עיניו די־צרכו בפנים החדשות, שב האדמוני למלאכתו.

– אנו רוצים להשאיר כאן את הסוס הזה – אמר מר פיקויק – הלא נוכל לעשות זאת?

– להשאיר כאן את הסוס שלכם? – שנה האדמוני, בהשענו על מעדרו.

– כן, כן – ענה מר פיקויק ויַקרב את הסוס אל גדר הגנה.

– בעלת־הבית! – שאג האדמוני, בצאתו מן הגנה ובהסתכלו בעיון גדול בסוס – בעלת־הבית!

לקול הקריאה הזאת הופיעה אשה גדולה, עצמנית, ישרה וזקופה כמוט, לבושה שמלה כחֻלה גסה, וגזרתה כורת או זרתַים למטה מאצילי ידיה.

– הלא תרשי לנו להשאיר כאן את הסוס, אשה טובה? – אמר מר טופמן, בגשתו אליה ובדברו בקולו היותר מלטף.

האשה הביטה בחשד על כל ההבורה, והאדמוני לחש לה דבר באזנה.

– לא – ענתה אחרי ישוב־הדעת קצר – אני מפחדת.

– מפחדת! – קרא מר פיקויק בתמיה – מפני מה מפחדת האשה?

– כבר שבעתי רגז למַדי מענין כזה בעת האחרונה – אמרה האשה, בשימה פעמיה לביתה – ואיני רוצה עוד להביא עלי שוב כעש ומכאובים.

– בריה משֻנה כזו לא ראיתי מימי! – אמר מר פיקויק בתמהון.

– אני – אני חושב – אמר מר וינקל בלחישה, בהתקרבו אל חבריו – כי נראה, שהם חושדים אותנו, שהסוס ב·י לידינו שלא כדין.

– מה? – צעק מר פיקויק בסערת־חמה.

מר וינקל שָנה את השערתו בנחת ובענוה.

– הו, אתה האיש – קרא מר פיקויק הנכעס אל האדמוני – האמנם חושב אתה, כי הסוס גנוב הוא אתנו?

– אני ב ט ו ח, כי כן הוא – ענה האדמוני בצחוק גס, שעוה את

פניו מאזן ועד אזן. ובאמרו זאת פנה ונכנס אל הבית, ואת הדלת סגר אחריו ברעש.

— כחולם אני — קרא מר פיקויק — וחלום איֹם עד מאד. הלא נורא הדבר: להסתחב כל היום עם סוס מגֻזל, מבלי כל יכלת להפטר ממנו!

הפיקויקאים הנדכאים שמו לדרך פעמיהם ברוח עצובה, והסוס הגדול, שכֻּלם הרגישו אליו גֹעַל־נפש, הלך בעקבותיהם לאטו במנוחה שלמה.

כבר עברו כמה שעות אחרי הצהרים, כשהגיעו ארבעת החברים עם בן־לויתם ההולך על ארבע, אל המשעול העולה למינר־פרם. כל ההנאה שהיו מרגישים בעת אחרת, בהתקרבם למחוז־חפצם, התנדפה הפעם כעשן לזֵכר חיצוניותם המשֻׁנה ומצבם המגֻחך: בגדים קרועים, פנים משֹרטים, נעלים מרֻפשות, עיפים ויגעים עד להתעלף, וגֻלת־הכֹתרת — אותה הבהמה הארורה. הוי, כמה קללות קָבה אותה מר פיקויק בלבו! לרגעים ירה בה מבטים מלאים זעם, משטמה ושאיפת־נקם. פעמים רבות עשה חשבון לעצמו, בכמה יעלה לו התענוג לשחוט את הסוס הזה, שנוא־נפשו; ולאט לאט נהפכה אצלו מחשבה זו לתאוה עזה, להרגו או להשליכו על־פני השדה ולעזבו לגורלו.

מתוך הרהורים אכזרים הללו נתעורר מר פיקויק פתאם על־ידי פגישת פנים חדשות. זה היה מר ורדל עם משרתו הנאמן, הבחור השמן.

— הוי, איפה זה הייתם? — קרא הג'נטלמן הזקן טוב־הלב — אני חכיתי לכם כל היום. רואה אני את פניכם והנכם עיפים ויגעים מאד. מה זה? שרטות! אקוה, כי לא נפצעתם; מה? לא? שמח אני לשמוע כזאת — מאד. אם־כן, נתגלגלתם, מסתמא, מתוך העגלה? זה אינו כלום. מאורעות כאלה הם מעשים בכל יום במחוזות הללו. יוסי! — הנה התנמנם שוב! — יוסי, קח את הסוס מידי הג'נטלמן ונהג אותו אל האֻרוה.

הבחור הבריא התנהל אחריהם עם הסוס בעצלתַּים. והג'נטלמן הזקן נחם את אורחיו והביע להם בדברים חמים את השתתפותו בצערם על ההרפתקאות שעברו עליהם — כמובן, על אותן, שמצאו

לנכון לספרן לו. וכאשר הגיעו למינר־פרם, הוליך אותם ישר אל חדר־הכירַים, באמרו:

— כאן נתקין ארחכם תהלה, ואחר אכניסכם אל אולם־האורחים. אֶמה! הביאי את יי״ש הדֻבדבניות; ואַת, ג׳נה, תני לנו מחט וחוטים; ואַת, מירי, הגישי מים ואלונטיות. מהרנה, חושנה, נערות!

שלש, ארבע אמהות חיות וזריזות התרוצצו לעברים שונים, להביא מה שנצטוו; בעוד שמשרתים זכרים אחדים, רחבי־ראש ועגֻלי־פנים, קמו מאחרי התנור והכירַים (כי אף שזה היה ערב נעים של חֹדש מאי, בכל־זאת נצמדו באהבה עזה כל־כך אל מדורת־האש, כאִלו שׂדי החֹרף בכל תקפו) והתעלמו באיזו מחבואים אפלים, ועד־מהרה שבו משם עם בקבוק של שְחור־לנעלים וכחצי־תריסר מגרדות.

הזדרזו! האיץ שוב הג׳נטלמן הזקן. אך המרצה זו היתה באמת שלא־לצֹרך. כי אמה אחת כבר מזגה את היי״ש, והשנית הביאה את האלונטיות, ואחד המשרתים חטף פתאם במרץ את רגלו של מר פיקוִיק (מה שהביא אותו כמעט לידי אבוד שווי־המשקל) והתחיל מגהץ את נעלו בשקידה עצומה, עד שהאדימו כל היבלות שעל רגליו. ובאותה שעה שפשף משרת אחר את מר וינקל במגרדת כבירה, בשרקו בשעת־מעשה אותו הנגון, השגור בפי הסוסרים, בקרצפם את הסוסים.

ומר סנודגרס, לאחרי שהתרחץ והתקין את תלבשתו, עמד מוסב־גב אל הכירה וסגר את החדר, בגמעו בהנאה מרֻבה את יי״ש הדֻבדבניות. לפי התֵאור שמצאנו בספר־זכרונותיו, אנו רואים, שזה היה חדר רחב־ידים, עם רצפת לבנים וכירה גדולה מאד. התקרה היתה מקֻשטת במחרֻזות של בצלים. כתלי־חזיר ותחיכות־חֵלב. ועל הקירות התנוססו שוטי־ציד אחדים, שנים שלשה רסנים, כר לרכיבה וקנה־רובה ישן מֻחלד, עם כתֹבת למטה „ממֻלא״, — שזה מעיד, לפי־דברי בר־סמכא הנ״ל, שכלי־זין זה הוא לכל־הפחות בן־מאה שנה. באחת הפנות עמד לו בנמוס ובשלוה מִשֶבת שעון־קיר עתיק־ימים ותִקתק לו בחשיבות; ועל אחד הוָוים המרֻבים, שפארו את המזנון התדלדל שעון־כסף, בן־גילו של זה.

– ומה? מוכנים ומזֻמנים? – שאל הג'נטלמן הזקן בעין בוחנת את אורחיו, לאחרי שרֻחצו ונִתַּקנו ונטלאו ונתקרצפו והֻשקו יי"ש.

– בכל הבחינות! – ענה מר פיקוִיק.

– אם־כן, נלכה.

ושלשת הנוסעים הלכו אחרי בעל־הבית דרך מבואות ומסדרונים אפלים, וכאשר הגיעו עד פתח האולם התחבר אליהם גם מר טופמן, שנתעכב קצת בחדר־הכירַים, בנסותו לחטוף נשיקה משפתי־השָני של אָמה, נסיון שעלה לו במספר הגון של בעיטות ושריטות.

– ברוכים הבאים! – קרא בעל־הבית טוב־הלב, בפתחו לפניהם לרוָחה את דלתי האולם – בואכם לשלום, ג'נטלמנים, בטינר־פרם!

פרק ו

שחוק־קלפים על־פי הנוסח הישן. חרוזיו של הכהן האנגליקני. ספורו של השב מעבודת־פרך.

כאשר נכנס מר פיקוִיק עם חבריו אל האולם העתיק, קמו מקצת האורחים שישבו שם מכבר וקדמו פניהם בברכת־שלום. ובשעת הצירימוניה הארֻכּה של הצגת הקרואים איש לפני רעהו, עם כל דקדוקי הנמוס התלויים בה, מצא לו מר פיקוִיק פנאי לסקור את המְסבּים ולהתבונן אל תכונתם ומנהגיהם ודרכיהם, כאשר הסכין לעשות תמיד באותה אהבת־הסתכלות, המשֻתפת לכל כבירי־הרוח.

על מושב־הכבוד בקרן הימנית של האח המבֹערת תפשה לה מקום גבירה זקנה מאד, עם כִּפָּה רמה ונשאה על ראשה ושמלת־משי מטֻשטשת־הצבע, — זאת היתה אמו של מר ורדל בכבודה ובעצמה. ולאות ולעֵד כי היא חֻנכה בנעוריה על־פי דרכה ושגם כשהזקינה לא סרה ממנו, היו תלויים על קירות האולם, בתור זכרונות מימים עברו, פתגמים תפורים על בד, מחזות־נוף מעשה־רקמה, וגם מפת־משי אֲדֻמָּה לקומקום של מֵה מתקופה מְאֻחרת קצת. הדודה הטובה, שתי העלמות, וגם מר ורדל בעצמו, התחרו בהשתדלות למצא־חן בעיני הזקנה ולהעתיר עליה אותות חִבה וטִפּול והשגחה יתרה, בהקיפם בלי־הפסק את כסאה: האחת החזיקה בשפופרת־הדבור שלה, השנית קלפה לה תפוח־זהב, השלישית הגישה לה צלוחית של פליטון, בעוד שמר ורדל בעצמו היה עסוק בלי־הרף לחבוט ולמעך ולִטפּח ולספוק על הכרים והכסתות, שסבבו אותה על מושבה.

ממולה, בקצה האח השני, ישב ג'נטלמן זקן, קֵרֵחַ, עם פנים

מפיקים טוב־לב ובדיחות־הדעת — זה היה הכהן לעדת דינגלי־דיל; ואצלו ישבה אשתו, זקנה שמֵנה עם פנים צוהלים ופורחים עֲדַיִן, שהעידו עליה, שהיא לא רק מֻמחית ובקיאה על בֻּרְיָם בכל מסתרי המשק ובהכנת דברים, הסועדים לבם של אחרים, אלא שלעתים קרובות היא טועמת אותם גם עצמה בכמות הגונה.

ובאחת פִּנות האולם ישב איש גוץ, עֲגֹל־הראש, עם פנים הדומים מאד לתפוח־ריבסטון ושוחח לו עם ג'נטלמן זקן בעל־בטן. ולאֹרך הקיר ישבו להם עוד שנים, שלשה זקנים ושתים, שלש זקנות, דומם ובלי־נוע, מזדקפים כבולי־עץ, והביטו בפנים נזעמים אל מר פיקוִיק ובני־לויתו.

— מר פיקוִיק, אמא! — קרא מר ורדל בכל מאמצי־כח קולו, בהציגו את האורח לפניה.

— אַה — אמרה הגבירה הזקנה, בהניעה בראשה — אינני שומעת כלום.

— מר פיקוִיק, סבתא! — הריעו שתי נכדותיה בבת־אחת.

— אַה! — קראה הזקנה בקול ממֻשך — לי אחת היא. הרי גם הוא, מֻבטחת אני, לא ישים לב לסבתא זקנה כמוני; ומה לי ולו?

— אני מבטיח אותך, גבִרתי — אמר מר פיקוִיק, בחבקו את ידה של הזקנה, ובהרימו את קולו כל־כך, שפניו הטובים והנוחים אדמו כתולע — אני מבטיח אותך, גברתי, כי שום דבר אינו מענג ומשמח אותי כל־כך, כמראה גבירה משנות־חייך, אֵם למשפחה גדולה וחשובה כזו, ועודנה מלאה כח־עלומים ובריאות שלֵמה כמוך.

— אה — אמרה הזקנה לאחרי הרהור מועט — מֻבטחת אני, כי דבריך טובים ויפים; אבל אינני שומעת כלום.

— לפי־שעה אין רוחה של סבתא טוב עליה — אמרה מיס איזבל ורדל בלאט — אבל עוד מעט תשיח אתך.

מר פיקוִיק נענע בראשו לאות, כי הוא מוכן ומזֻמן להתחשב עם חולשות הזקנה ולהשתעבד לשנוי רוחותיה, ואחר פנה משם ומיד השתתף בשיחה כללית עם שאר הקרואים.

— מושב האחֻזה הזאת יפה ונחמד מאד — אמר מר פיקוִיק.

— נחמד מאד! — ענו כהד כל שלשת בני־לויתו.

— מי כמוני יודע זאת! — אמר מר ורדל.

— בכל פלך קֶינט אין חלקת־אדמה יפה וטובה מזו – קִיֵם האיש הגוץ עם פני־התפוח – אני מבטיח אתכם, אדוני, כי אין כמוה.

והוא הביט סביבותיו בנצחון, כאלו התנגד לו זמן הרבה בעל־דין קשה; וסוף־סוף הכריע אותו בטענותיו.

— כן הדבר, בכל פלך קינט אין חבל־אדמה טוב ויפה מזה – חזר ואמר הג'נטלמן בעל ראש־התפוח, אחרי הפסקה קצרה.

— מלבד אדמת מוֹלינס־מִידוס – העיר הג'נטלמן הזקן השמן בחגיגיות מְיֻחדת.

— מולינס־מידוס! – קרא הלה בבוז גלוי.

— כן, מולינס־מידוס – שנה הזקן השמן, לקַיֵם דברו.

— בודאי אדמה טובה היא – אֲשֶׁר איש בריא אחר.

— בזה אין כל ספק – מלא אחריו איש בריא שלישי.

— זה ידוע לכל־אדם – אמר האורח בעל־הבטן.

האיש בעל ראש־התפוח הביט סביבותיו כמפקפק, אך בראותו כי רבו עליו המתנגדים, לבש צורה של בעל־רחמים, כנֶד להם, ולא אמר עוד כלום.

— על מה הם מדברים? – שאלה הגבירה הזקנה את אחת מנכדותיה בקול רם מאד; כי, ככל החרשים, חשבה גם היא, שגם האחרים הם כִּבדי־אזן משמוע את דבריה.

— על־אודות אדמתנו, סבתא.

— מה־זה הם מדברים על־אודותיה? וכי מה אֵרע?

— לא אֵרַע כלום, סבתא. מר מילר אמר, כי אדמתנו טובה מזו של מולינס־מידוס.

— וכי מה הוא יודע בנדון זה? – אמרה הזקנה בבטול – מילר הוא טפש עקשן, וזאת תוכלי להגיד לו בשמי.

ולאחרי שחרצה משפט זה, ולא כלל בקול־מלחשים, הזדקפה הזקנה והביטה בעין קשה אל מילר הנאשם, הוא בעל ראש־התפוח.

— דַיֵנוּ, דַיֵנוּ! – קרא בעל־הבית הזריז, בהשתדלות מובנת להשיא לענין אחר – מה דעתך על־אודות „רובר" של וויסט, מר פיקוִיק?

— אני מבכר את משחק־הוויסט על כל השעשועים – ענה הנשאל –

אבל, בבקשה ממך, אל־נא תערוך את הפרטיה רק בשבילי לבד.

— אה, אני מבטיח אותך, כי גם אמא מחבבת מאד שחוק־קלפים זה — אמר מר ורדל — האין זאת, אמי?

הגבירה הזקנה, שלגבי ענין זה לא היתה, כנראה, חרשת כל־כך, מהרה להביע את הסכמתה בהרכנת־הראש.

— יוסי, יוסי! — קרא בעל־הבית — הוי, אותו הארור — אך לא — הנהו — ערוך את שלחנות הקלפים!

הבחור המתנמנם ערך בעצלתים שני שלחנות: האחד למשחק „האפיפיור יוחנן", והשני לוויסט. בשחוק הוויסט השתתפו מר פיקויק והגבירה הזקנה מצד אחד, ומר מילר והג'נטלמן השמן מן הצד שכנגדם. יתר הקרואים ישבו מסביב לשלחן השני.

ה„רובר" התנהל באותה הרצינות והחגיגיות וישוב־הדעת, הראויים לעסק החשוב, המכֻנה „וויסט", שלפי־דעתנו אין השם „שחוק", שניתן לו בודאי רק מתוך קלות־ראש, כלל וכלל לפי כבודו וערכו. ואולם מן השלחן השני עלו לרגעים קולות־צחוק עליזים, שהפריעו, כנראה, מאד את מר מילר מלהעמיק עיונו כראוי, ומתוך כך הוציא מתחת־ידו הרבה „הליכות" שאינן מתֻקנות, ועולל כמה וכמה שגיאות ומשגות וגם עונות כבדים, שהעלו את המתו של הג'נטלמן השמן עד להשחית, ובאותה מדה עוררו את בדיחות־דעתה של הגבירה הזקנה.

— הנה! — קרא מר מילר העלוב בתרועת־נצחון, בהרימו את ה„לקיחה" השביעית — כמדֻמני, שאי־אפשר היה לשחק באֹפן טוב מזה — אני לוקח לי רשות להחליט, כי אין להמציא „הליכה" טובה מזו.

— מילר היה צריך להכות במנצח את המרֻבעים, האין זאת, כיר? — אמרה הזקנה, בפנותה אל מר פיקויק.

מר פיקויק הסכים לדעתה בהרכנת־הראש.

— האמנם הייתי צריך להכות? — פנה האֻמלל בבקשת־רחמים אל בן־זוגו.

— במובן היית צריך — ענה הג'נטלמן השמן בקול אים.

— על־זה אני מצטער מאד — אמר מילר הנפחד.

— התישב בתחלה ולא תצטער לאחר מעשה — נהם בן־זוגו.

– יחד עם ה„מְכַבְּדים" הרי לנו שמֹנה – אמר מר פיקוִיק.
התחילו לחלק את הקלפים מחדש.
– התוכל עוד „רובר" אחד? – שאלה הגבירה הזקנה.
– יכֹל אני – ענה מר פיקוִיק, בסדרו את קלפיו בידו – שנים בפשוט, וקלף האחד במנצח.
– זוהי הצלחה שאינה מצויה – אמר מר מילר.
– קלפים שאינם מְצֻיָּנים – נהם הג'נטלמן השמן.
קמה דממה חגיגית: מר פיקויק מְבֻדח־הדעת, הגבירה הזקנה מרֻפֶּזֶת ברצינות, הג'נטלמן השמן נרגז, ומר מילר נפחד.
– עוד קלף של שנים – אמרה הגבירה הזקנה בשמחת־נצחון, ולזכר המאורע הניחה תחת המנורה מטבע של חצי־השילינג וחצי־פֵּיני כפוף.
– ועוד שנים, סיר – הודיע מר פיקוִיק.
– רואה אני, סיר – ענה הג'נטלמן השמן קשות.
ב„רובר" השני, שאחריתו היתה כזו של הראשון, עשה מר מילר האֻמלל שגיאה גסה, שהביאה את הג'נטלמן השמן לידי חמת־שגעון ממש, ובמצב זה שהה עד גמר המשחק, ואז פרש לו לקרן־זוית וַיֵּשב שם דומם שעה ועשרים ושבעה רגעים, ואחרי־כן הופיע ממחבואו והציע למר פיקויק הרחת־טבק, בארשת של איש־חסיד, שכפף את יצרו לסלות לעלבונות ולעֲוֹלות, שעוללו לו. חוש־השמיעה של הגבירה הזקנה הוטב הרבה, באֹפן מוחשי, ומר מילר האֻמלל הכיר יותר ויותר באשמתו והרגיש את עצמו שלא במקומו, ממש כדולפין בסוכת נֹמר.
ועל השלחן השני התנהל שחוק־הקלפים הנוח בעליזות יתרה. איזבל ורדל שחקה בשֻׁתפות עם מר טרונדל, ואמיליה ורדל – עם מר סנודגרס; ומר טופמן והדודה הבתולה נעשו גם הם אֲגֻדה אחת. מר ורדל הזקן היה על מרום־עליצותו ובדיחות־דעתו; והוא נהל את ה„בנק" בהלצות יפות כל־כך, והגבירות הזקנות שאפו לזכות בתאוה עזה כל־כך, שלא פסקו צחוק וצהלה מפי המְסֻבִּים אף רגע אחד. בין המשתתפות במשחק היתה זקנה אחת, שאחרי כל סבוב וסבוב נתחַיבה לשלם לכל־הפחות בעד חצי־תריסר קלפים, מה שעורר תמיד

את צחוקם של המסֻבּים; וכאשר הראתה הזקנה פנים זועפ׳ת על שהיא חַיֶבת לשלם, גדל הצחוק עוד יותר, ואז אורו פניה לאט־לאט, ולבסוף צחקה גם היא עם כל המקהלה מטוב־לב. גם כאשר עלו בחלקה של הדודה הבתולה קלפים של „זווג", נתנו העלמות הצעירות בצחוק קולן, מה שהכעים אותה תמרורים; אך תכף הרגישה, כי מר טופמן לוחץ את ידה מתחת לשלחן, ואז נהרו פניה ועיניה הביטו נכחן בערמה. כאִלו יודעת היא בסוד, ש„החתֻנה" אינה רחוקה ממנה כל־כך כלל, כמו שאחרים חושבים. ואך הרגישו המסֻבים בכך, התחילו צוחקים שוב, וביחוד מר וּרדל הזקן, שאהב שחוק וליצנות לא פחות מבני־הנעורים.

ומר סנודגרס לא עשה כלום, אלא לחש בלי־הרף על אזנה של „בת־זוגו" דברי פיוט, המביעים את הרגשותיו החמות, מה שהביא את אחד הג׳נטלמנים הזקנים לידי הערה הלצית־ערמומית על שֻתפות בקלפים ושֻתפות בחיים, הערה שלוה בקריצות ורמיזות וחוכות, שהצחיקו מאד את כל המסֻבים וביחוד את אשתו. ומר וינקל הוציא מבית־גנזיו חדודים, המפֻרסמים יתר־מדי בכרך, ושאינם ידועים כל־עִקר בעֲיָרות ובכפרים; ומכיון שכל המסֻבים מלאו פיהם צחוק עליהם ואמרו, שהם נפלאים במינם, נתמלא לבו של מר וינקל שמחה וגאון, והרגיש עצמו מֻקף כבוד ותהלה.

והכהן טוב־הלב הביט על כל זה בנחת ובמדת־הרחמים; כי הזקן הטוב הזה היה מאֻשר גם הוא, בראותו סביבותיו פנים מפיקים אֹשר ושמחה; ואף שהעליצות היתה סואנה קצת יתר־מדי, אבל היא יצאה מן הלב, ולא מן השפה ולחוץ, וזהו העִקר.

הערב חלף לו מהר בשעשועים נעימים כאלה. ואחרי סעֻדת־הערב — ארֻחה ביתית, אבל רבת־הכמות והכלכלה — כשישבו כֻּלם, כאנשים אחים, מסביב לאח המבֹערת, הביע מר פיקויק את דעתו, שמעולם לא הרגיש עצמו מאֻשר ושמח כל־כך, ובכל ימי חייו לא היה נוטה ונוח כל־כך לֵהָנות במדה מרֻבּה מן הרגע העובר, כבשעה זו.

— הִנֵה זה כאשר אהבתי! — אמר בעל־הבית, השָש להכניס אורחים, בשבתו בכבוד ליד הכורסא של אמו ובהחזיקו את ידה בידו

בחבה רבה — הרגעים היותר מאֻשרים שבימי־חיי עברו עלי ליד האח הזאת, ואני קשור אליה ומחבב אותה כל־כך, שאני מבעיר עליה בכל ערב מדורה גדולה, עד שאי־אפשר לעמוד אצלה מפני חֻמָּה. ואמי הזקנה היקרה היתה רגילה לשבת על השרפרף הקטן הזה לפני המוקד הזה, עוד בילדותה; האין זאת אמא?

הגבירה הזקנה הניעה ראשה בבת־צחוק עגומה, ועל לֶחיה התנוססה אותה הדמעה, המתפרצת מעין־אדם שלא מדעתו, כשמזכירים לו פתאם את ימי־נעוריו ואת אשרו לפנים.

— הלא תסלח לי, מר פיקוִיק, על שאני מרבה לדבר על־אודות המקום הישן הזה — הוסיף בעל־הבית אחרי הפסקה קצרה — אבל זהו מקום חביב לי מאד, ואיני יודע אחר טוב ונעים ממנו. הבית הזה וגם כל השדות האלה נראים לי תמיד כידידים חיים; וכן הוא בעיני גם בית־תפלתנו הקטן עם הקיסוס המשתרג עליו, שבדרך־אגב אודיעך, כי ידידנו הכהן היקר חִבר עליו שיר, כאשר בא לשבת בתוכנו. מר סנודגרס, כמְדֻמני, שכוסך ריקה כבר.

— לא, תודה לך, יש בה עוד רב — עָנה הג׳נטלמן הזה, שדבריו האחרונים של בעל־הבית עוררו את סקרנותו הפיוטית — סלח־נא לי, אבל הלא הזכרת איזה שיר על הקיסוס?

— בדבר הזה עליך לפנות אל ידידנו היושב ממולך — ענה בעל־הבית, ברמזו בנדנוד־ראש על הכהן.

— האם רשאי אִני לבקש ממך אדוני, לְהַנות אותנו בקריאת אותו השיר? — שאל מר סנודגרס.

— באמת, זהו דבר קל־ערך מאד — ענה הכהן — וההתנצלות היחידה על אשר עוללתי אותה יצירה, כביכול, היא, כי זו חטאת־נעורים. ואולם, אם רצונכם בכך, הריני לקרא את החרוזים באזניכם.

כמובן התחילו הכל פוצרים בו, והזקן הנכבד דִקלם את החרוזים הללו, בהטותו אֹזן לפרקים ללחישות זוגתו, שחשה לעזרתו כשראתה, כי כח־זכרונו אומר לבגד בו:

על־פי בקשת מר סנודגרס קרא הכהן טוב־הלב את השירה לפניו פעם שנית, כדי שיוכל לרשמה בפנקסו. ובעת שכתב מר סנודגרס

את החרוזים מפי הכהן, הסתכל מר פיקויק בעֹמק העיון בתוי־פניו של זה, וככלות ההכתבה אמר אליו:

– סלח־נא לי, אדוני, אם ארהיב עֹז בנפשי לשאלך דבר, למרות מעוט זמן התודעותנו. אבל אין כל ספק בעיני, כי ג׳נטלמן שכמותך ראה במשך ימי־כהונתו הרבה דברים ומאורעות, הראוים להזכר לדורות. האין זאת, סיר?

– כמובן הייתי עד־ראיה להרבה מעשים ומקרים – ענה הכהן הזקן – אבל גם המאורעות גם האנשים שפעלו ושנפעלו בהם, היו מן המין המצוי, כי חוג־פעֻלתי מצֻמצם בספירה צרה מאד.

– כמדֻמני, שרשמת לך בספר־זכרונותיך כמה דברים על־אודות י׳והן אֶידמונדס, האין זאת? – שאל מר ורדל, שהשתדל „להפיץ את מעינות הכהן חוצה”, לתועלתם ולהנאתם של אורחיו החדשים.

הכהן הזקן ענה „הן” בהרכנת־ראש קלה, וכבר אמר לעבור לענין אחר, והנה פנה אליו מר פיקויק בשאלה:

– סלח לי, אדוני, אם אקח לי רשות לשאלך, מי זה היה אותו י׳והן אידמונדס?

– אותה שאלה עצמה חפצתי גם אני לשאל – אמר מר סנודגרס בחֹם.

– הנה נפלת לידינו! – קרא בעל־הבית העליז – סוף־סוף תהיה מחֻיב לתת ספוק לסקרנותם של הג׳נטלמנים הללו, עתה או לאחר זמן. ואם־כן, מוטב שתשתמש תכף־ומיד בשעת־הכשר הזאת.

הכהן הזקן חִיֵך בבדיחות־הדעת והקריב את הכורסא שלו סמוך למדורת־האש. גם כל המסֻבים הצטפפו והתקרבו אל האח, ביחוד מר טופמן והדודה הבתולה: אולי מפני שהיו כבדי־אֹזן קצת; קרן־השמיעה של הגבירה הזקנה נהדקה היטב אל מקומה הנכון; ומר מילר, שנרדם בשעת־קריאת החרוזים, התעורר מתנומתו על־ידי צביטת־תוכחה, שהעניק לו תחת השלחן אותו הג׳נטלמן השמן והרציני, שהיה בן־זוגו; והכהן הזקן התחיל, בלי שום הקדמה, לספר את הספור הזה, שאנו לוקחים לנו רשות לקראו בשם:

שִׁיבתו של הנִדון לעבודת פרךְ.

„לפני עשרים וחמש שנה, כאשר אך באתי לכַהן בכפר הזה, היה מפֻרסם לגנאי בין כל בני־עדתי אדם אחד ששמו אידמונדס, שהיה חוכר פֵירמה קטנה בקרבת המקום הזה. הוא היה איש רע, אכזרי, עצל, הולל ומֻפקר בכל ארחות־חייו. מלבד מתי־מספר של ריקים ופוחזים, שהיה מתשוטט עמהם בשדות ובדרכים או סובא עמהם בבתי־המרזח, לא היה לו שום חבר או מודע ומכר. שום איש לא חפץ להכנס בדברים או לבוא באיזו מגע־שהוא עם אדם, שהרבה יָראו והכל תעבו אותו, ועל־כן שָׂטו והתרחקו ממנו כל בני־העדה.

לאיש הזה היתה אשה ובן־יחיד, אשר לעת בואי הלום היה כבן שתים־עשרה. אין די מלים בפי לתאר לפניכם, וגם אין בכחו של שום דמיון לשער כמו, את צרותיה ומכאוביה של אותה אשה, ובאיזו הכנעה וסבלנות שתקנית נשאה אותם, ובאיזו אהבה עמֻקה ומסירות־נפש גִדלה והנכה את בנה. יסלח לי אלהים על השערתי, אם אינה אלא חשד־שוא, אבל אני מאמין באמת ובתמים, כי במשך כמה שנים השתדל בעלה להוגות את נפשה בכל מיני יסורים בכונה, כדי שתמות מתוך צער. ואולם היא נשאה וסבלה הכל למען בנה, וגם – אף שדבר זה נראה כאי־אפשר – למען אביו. כי למרות־מה שהתנהג אתה באכזריות כחיה רעה, לא יכלה לשכוח את אהבת־נעוריה אליו, ובזכרה מה שהיה לה לפָנים, התעוררו בה, בשעת מכאוביה ויסוריה, רגשי־רחמים וסליחה וַותרנות, אשר מכל ברואיו של הקדוש־ברוך־הוא, חָננו בהם רק הנשים.

הם היו עניים – מה שהיתה תולדה מחֻיֶבת מארחות־חייו הרעים והחטאים של האיש; אבל עמלה ויגיעה של האשה, שעבדה בלי־חשך יום ולילה, ערב ובקר וצהרים, הצילו אותם מרעב וממחסור גמור. אך לא כגמול ידה שֻלם לה בעלה. האנשים שהיו עוברים על־פני ביתם בערב, וגם בשעה מאֻחרת בלילה, היו שומעים את זעקותיה ונאקותיה ואת קול־המהלומות, שהערֵיר עליה בעלה. אף יש, שזמן־רב אחרי חצות־הלילה היה הנער דופק בלאט על פתח־ביתו של שכן, ששָמה שלחתהו אמו להִמלט מחמת־שכרותו של אביו האכזרי.

ובכל אותם הימים, וגם בעת שלא יכלה להסתיר לגמרי את עקבות המכות, שהֻכתה בידי בעלה, היתה עלובה זו מבקרת בדיוק את בית־תפלתנו הקטן. בכל שעת עבודת־אלהים – בכל יום־ראשון, בתפלת־שחרית ובתפלת־ערבית, היתה יושבת שם על אותו מקום עצמו, עם בנה לצדה. ואף כי שניהם היו לבושים בגדי־עֹני (תלבֹשת גרועה הרבה יותר מזו של שכניהם, שהיו עניים יותר מהם), אבל מלבושם היה תמיד נקי. כל אחד השתדל להסביר פנים „למרת אידמונדס העלובה", לברך אותה בהרכנת־ראש של ידידות או לאמר לה איזה דבר של חבה; ולפעמים, לאחרי תֹם התפלה, כאשר עמדה לשיח מעט עם שכניה בשדרת־העצים הקצרה, אשר לפני שער בית־התפלה, או בשנחשלה אחרי היוצאים, כדי להשקיף בנחת־רוח ובגאון־אם על בנה הבריא, אדְם־הלחיים, שׂחק עם איזו נערים קטנים, אזי היתה מנצנצת בפניה ארשת של תודה לבבית, והיא נראתה באותה שעה, אם גם לא שמֵחה ומאֻשרת, אך לכל־הפחות שוקטה ושבעת־רצון.

עברו חמש, שש שנים; הנער היה לעלם בריא וחסֹן. ואולם הזמן, שחזק ואמץ את אבריו הדקים והרפויים של הילד ויצק בהם גבורת־עלומים, אותו הזמן עצמו כפף את גבה ורופף את הלוכה של האם. אבל הזרוע, שהיתה צריכה לתמוך אותה, לא היתה עוד שלה־בה בזרועה, והעינים, שהיו צריכות לתת שמחה בלבה, לא פנו עוד אליה. היא הוסיפה עוד לבקר בבית־התפלה ולשבת על מקומה הראשון, אבל המקום שעל־ידה נשאר פנוי. הביבליה השתמרה אצלה גם עתה בהשגחה מעֻלה, ובמקומות הדרושים להפצה היו הדפים מקֻפלים בקצותיהם, כדי להקל החפוש, אבל לא היה עוד אצלה מי שיקרא עִמה יחד, וטפות־דמעה עבות נשרו על הספר וטשטשו ובלבלו את האותיות לנגד עיניה. שכניה עוד הוסיפו להתנהג אתה בחבה וידידות, אך היא היתה מסבה ראשה מפניהם, כדי להשתמט מברכות־שלומם. עתה לא היתה מתעכבת עוד בשדרת־העצים הזקנים, ובלבה לא היה עוד אוצר גנוז של שמחה ואֹשר. האשה האֻמללה היתה מורידה את מטפחת־ראשה על עיניה, ונחפזה ללכת לביתה.

וכי צריך אני להגיד לכם סבת הדבר? אותו הבן, אשר אִלו חפש ברוחו והסתכל עמק בסתרי־לבו, היה מוצא שם אוצר יקר של זכרונות עוד מקדמות ילדותו, למן העת אשר למד לחשוב מעט ועד־עתה, — זכרונות של אהבת־אם בלי־מְצָרים, אשר מנעה הכל מנפשה, למען יהי לו רב, זכרונות של יסורים ומהלומות ועגויים ועלבונות, שנשאה אמו בסבלנות בשבילו, רק בשבילו, — אותו הבן שכח הכל בזדון, ומבלי שים לב לעגויי־נפשה, התחבר עם עדת בני־בליעל ובעינים עצומות הלך בדרך־חטאים, שהיתה מְחִיבת להביא מיתה של קלון עליו עצמו, וכלִמת־נצח על אמו האֻמללה. הוי על טבע האדם!

ואמנם נראה היה, כי סאת יגונה וצרותיה קרובה להתמלא: בסביבות המקום קרו הרבה מעשי־שוד וגנבה; הפושעים לא נתגלו, ובשביל־כך גדלה עוד חֻצפתם ועַזותם. ואולם מעשה־שוד אחד, בתנאים מחמירים ביותר ובחֻצפה יתרה, עורר את הבולשת לחִפוש מְדֻקדק והביא לידי דרישה־וחקירה, שקשה היה לאנשי־הבליעל להִמלט ולהשתמט ממנה כפעם בפעם. אידמונדס הצעיר נחשד יחד עם שלשה חבריו. הוא נתפש — נאסר בכלא — הָעמד למשפט — ונִדון — למיתה.

עוד תצִלֶנה אזני גם עתה מקול הזועקה האֻימה, קול אשה מר צורחת, שהרעיש את אולם־המשפט, בשעה שנקרא פסק־הדין. ואותה הזועקה החרידה בזועה את לבו של הנִדון, אשר עד־עתה לא זעזעו אותו לא החקירה־והדרישה, לא המאסר, לא פסק־הדין, ואף לא קרבת המות עצמו. שפתותיו, שהיו חשוקות בעקשנות ארסית, רטטו ונגד רצונו נפתחו, פניו הָורו כאפר, וזעה קרה פרצה מכל נקבוביות שבהם, אבריו החֻסנים רעדו, והוא התמוטט על ספסל־הנאשמים.

בהתפרצות הראשונה של יאושה התנפלה האם האֻמללה על ברכיה לרגלַי, והתחילה מתחננת אל האלהים, אשר עזר לה עד־עתה בכל מצוקותיה, שיחלץ אותה מהעולם הזה, המלא צרה ויגון, ותחת זה יחשוך טמות את נפש בנה יחידה. אחרי־כן נתנה קולה בבכי מר ובאנקות אֻימות של מלחמה פנימית, אשר מי יתן ולא אשמע כמוהן עוד פעם שנית בימי־חיי. הרגשתי, כי מאותה שעה נשבר לבה בקרבה; אבל מן היום ההוא והלאה לא שמעתי עוד מפיה כל תלונה וכל קובלנא.

ואולם מחזה קורע־לב היה לראות את האשה הזאת, באה יום־יום לחצר בית־הכלא ומתאמצת בכל מיני תחבולות, בלטיפות ובתחנונים, להרך את לב־האבן של בנה הנקשה. אך כל עמלה היה לשוא. הוא הוסיף להיות קודר, זועם, קשה־ערף וכבד־לב. גם כאשר החליפו לו את משפט־המות בגלות לארץ־גזרה לארבע־עשרה שנה, לא עשתה עליו המתקת־דין זו – שאיש לא פלל לה – שום רשם, ואף רגע אחד לא שִׁנה את מנהגי עזותו הזועפה.

ואולם רוח־ההכנעה והסבלנות, שעודד את אמו זמן רב כל־כך, לא היה בכחו סוף־סוף להגבירה על רפיון־גופה ומחלותיה. היא חלתה ונפלה למשכב; ובכל־זאת התאמצה וקמה ללכת לבקר את בנה עוד פעם אחת. אבל כחה עזבה, והיא נפלה אין־אונים לארץ.

זאת היתה אבן־בֹּחן לקרירותו ושויון־רוחו של הבן, שהבליט עד־כה בגאותו ובגֹדל־לבבו וקשיות־ערפו; והגמ״ל שהושב עליו הביא אותו כמעט לידי שגעון. עבר יום, ואמו לא באה לבקרו; חלף יום שני, והיא איננה; הגיע הערב השלישי, והוא לא ראה אותה עֲדַיִן, – ובעוד עשרים וארבע שעות עליו לעזוב אותה, אולי לנצח. הוי, מה הסתערו עתה בעמקי נשמתו זכרונות ימים ראשונים, שנשכחו מלבו זה כבר, עתה בהתרוצצו, רוץ ושוב, בחצר כלאו הצרה – כאלו בהחפזו לרוץ, תמהר לבוא הבשורה הנכספה – ומה אימה היתה הרגשת עזובתו ויאושו שתקפה אותו, כשנודעה לו האמת המרה! אמו, היצור האחד שאהב אותו, אמו הורתו מֻטלת חולה – ואולי היא נוטה למות – במרחק מיל אחד מן המקום שהוא עומד עליו: אלו היה חפשי ולא אסור בכבלי־ברזל, הרי היה עומד בעוד רגעים מועטים למראשותיה! הוא השתער במשֻׁגע על דלת כלאו, ומתוך יאוש אמץ את כל כחותיו, להסיע את בריחי־הברזל ממקומם, אף התנפל על הקיר, כאומר לפרץ לו דרך בחזקה בין אבני החומה. אבל הבנין המוצק לָעג להתאמצותו, והוא פרש בידיו והתחיל בוכה ומתיפח כתינוק.

אני מסרתי לַבֵּן האסיר את סליחת אמו וברכותיה, ואני נשאתי אליה, אל ערש־חָליה, את הבטחתו בשבועה חמורה לחזור בתשובה ואת בקשתו החמה, לסלוח לו על כל אשר חטא לה. ביגון ובחמלה

שמעתי לדברי הבן המתחרט, איך הוא מתיעץ ונמלך וזומם אלפי תכניות שונות לרוחתה ולתמיכתה של אמו, לאחרי שישוב מגלותו; והן אני ידעתי, כי עוד ירחים רבים בטרם יגיע לארץ־גלותו, לא תהיה כבר אמו בארץ־החיים.

הוא נשלח למקום־גלותו בלילה, ושבועות אחדים אחרי־כן יצאה נשמתה של האשה האמללה – למקום אשר־נצח ושלות־עולמים, כפי שאני מקוה ומאמין. אני ערכתי את סדר־קבורתה; על קברה בבית־העלמין הקטן שלנו אין כל מצבה וכתֹבת. אף אין כל צֹרך בכך: יגונה וצרותיה היו ידועים לבריות, וצדקתה ומעשיה הטובים – לאלהים.

כפי שנדברתי עם האסיר לפני השלחו מכאן, התחיב לכתוב לאמו מארץ־גלותו תכף לכשתנתן לו רשות לכך, ואת מכתביו ישלח על שמי; כי אביו התנכר לו לגמרי תכף לאחרי שנאסר בכלא, מאן לראותו, וגם לא חפץ לדעת כלל אם חי הוא או מת. אבל עברו כמה שנים, ושום ידיעה לא נתקבלה מן הבן; ואחרי שחלפו חצי שנות־גלותו, ושום מכתב לא הגיע לידי, חשבתי לנכון שהוא מת כבר; ואף אמנם אודה, כי חפצתי במיתתו – לטובתו.

ואולם אידמונדס, כאשר הגיע למקום־גלותו, נשלח עוד משם והלאה, הרחק מאד, לפנים־הארץ; וכפי־הנראה, זו היא הסִבה, שמכל מכתביו ששלח אלי, לא קבלתי אף אחד. באותו המקום בלה את כל ארבע־עשרה שנות עבודתו, שהֻטל עליו לרצות את עונו. וכאשר מלא צבאו, שמר את דברו אשר גמר בלבו ואשר הבטיח לאמו, ולמרות כל התלאות והסכנות אשר בדרך רחוקה כזו, שב לאנגליה, ומקץ שלש שנים בא ברגליו למקום־מולדתו.

בערב יפה אחד של יום א׳, בחֹדש אוגוסט, עמדו רגליו של י׳והן אידמונדס שוב על אדמת כפרו, אשר עזב בחרפה וקלון לפני שבע־עשרה שנה. הדרך היותר קצרה לביתו עברה דרך שדה־הקברות שמאחרי בית־תפלתנו, ולבו התכַּוֵץ בקרבו, כאשר נכנס לתוך שדרת־העצים הזקנים, שקרני השמש השוקעת פזזו עוד בעד ענפיהם, זעיר־שם זעיר־שם, על המשעול המכֻסה בצל. זכרונות קדומים, זכרונות ילדותו, התעוררו בקרבו. זכר את הימים, אשר היה הולך עם אמו, עליז וצוהל,

אל בית־התפלה, בהחזיקו בידה; נזכר, איך שהיה רגיל אז להרים ראשו ולהביט אל פניה החוַרים, ואיך היו עיניה מתמלאות לפעמים דמעות, כשהשקיפה עליו, והדמעות היו נופלות רותחות על מצחו, כשגחנה עליו לנשק לו, והיו מעוררות גם אותו לבכי, אף שלא הבין אז כלל את המרירות והצער העמֹק שבבכיתה. כמו־חי ראה עתה לפניו את המחזה, איך שהיה מתרוצץ עם חבריו במשחק עליז במשעול הזה בין השדרות, בהסבו ראשו לרגעים, כדי לַחדות על בת־צחוק שלה או לשמוע את קולה החביב והמלטף. אבל כאן נפסקו זכרונותיו הנעימים, ועל מקומם רבצו אדים כבדים, ענני זכרונות קודרים, של דברי־חבה שנשארו בלי־מענֶה, של תוכחות רבות שנדחו בבוז, של הבטחות שהֻפרו, — ולבו התכַּוֵץ בקרבו, והוא לא יכֹל עוד נשוא את הזכרונות הללו.

הוא נכנס לבית־התפלה. תפלת־הערב כבר נגמרה, הצבור כבר נתפזר, אבל הדלתות עוד לא נסגרו. קול צעדיו עורר הד עמום־מאַיִם בבנין הנמוך, ובדידותו בתוך שלות־השקט זו שבחלל הריק, הפחידה אותו גם היא כמעט. הוא הביט סביבותיו: שום דבר לא נשתנה, הכל כמלפנים. ההיכל נראה לו עתה קטן משהיה בילדותו, אבל עדַין עמדו בו כל מצבות־הזכרון העתיקות, שהיה מציץ אליהם לפנים ביראה ילדותית; גם הקתדרה הקטנה עם הכר, שנטשטשה צורתו מרֹב־ימים, עוד עמדה על מקומה יחד עם השלחן הקטן של הכהן, אשר לפניו שָׁנה פעמים רבות כל־כך את עשרת־הדברות, שהיה מוקיר ומכבד בילדותו ושזלזל בהם ושכח לכשהגדיל. הוא נגש אל מקום־מושבה הישן של אמו, ומצא אותו קר ושומם: הכר נִטַל מעליו, והביבליה איננה עוד על העמוד לפניו. אפשר — כך חשב — שאמו הֻכרחה מתוך עֹני להשפיל שֶׁבת, על ספסל אחר, או אולי היא חלושה ורפת־אונים כל־כך, שאין עוד בכחה ללכת לבדה לבית־התפלה. ואולם השערה אחרת, אותה שיָרא מאד, לא מצא עֹז בנפשו להעלותה על לבו; קרירות עזה הרעידה את כל גופו והוא פנה לצאת מבית־התפלה.

כאשר הגיע אל השער נפגש בזקן אחד. אידמונדס נרתע לאחוריו, כי ידע והכיר בו: פעמים רבות היה רואה אותו לפנים, חופר קברים

בבית־העלמין הקטן שמאחרי בית־התפלה. מה יאמר אותו האיש לפושע השב מגלותו?

הזקן נשא את עיניו אל הזר, ברך אותו ב„ערב טוב" וילך לו לאטו הלאה. הוא שכח אותו ולא הכירו.

אידמונדס ירד מעל הגבעה ויבוא לתוך הכפר. הערב היה חם ונעים, ואנשי המקום ישבו לפתחי־בתיהם, או התהלכו בגניהם הקטנים, כדי לֵהָנות ממזג־האויר היפה, בנוחם מעמל היום. רבים מהם נתנו עיניהם בו, בעברו על פניהם, והוא גם הוא הציץ אליהם בדאגה, לראות היכירו בו, היכנסו אתו בדברים, או שמה ישטו מעליו. כמעט בכל בית ראה פנים־חדשות, בלתי־ידועות לו; אצל פתחים אחדים הכיר את הפנים הנפוחים של איזה חבר־בית־הספר, שבימים ההם היה נער קטן, ועתה הוא יושב במסבת ילדיו העליזים; ואצל בתים אחרים ישבו בכורסותיהם זקנים חלושים, שבעזבו אותם היו אברים חסֻנים ורעננים. וכֻלם שכחו אותו, ואיש לא הכיר בו ולא דבר אליו דבר, בעברו על־פניהם.

קרני־השמש השוקעת האירו עוד בנגֹהותיהם האחרונים את הארץ, שפכו שפע־ארגמן על אלֻמות הבר הצהֻבות והאריכו את צלליהם של עצי הגנות, כשעמדו רגליו לפני הבית הישן, קן־ילדותו, שאליו ערגה נפשו בגעגועי־אהבה אין־קץ, כל אותן שנות־גלותו ויגונו הארֻכות והקשות. הגדר היתה נמוכה, אף שזכר היטב את הימים, שנדמתה לו כקיר גבוה. הוא השקיף מעל לגדר לתוך הגן הישן: שם היו עתה צמחים ופרחים נאים ועליזים הרבה יותר מלפנים, אבל גם העצים הזקנים עוד היו בחיים; וביחוד אותו העץ הענֵף, אשר בצִלו שכב אלפי פעמים, כשהיה עָיֵף ויגע ממשחקו בשמש, והתנומה הנעימה של הילדות המאֻשרה אחזה שמורות־עיניו. מתוך הבית עלו קולות דברים. הוא הטה אזנו לשמוע, אבל הקולות עשו עליו רֹשם מוזר: הוא לא ידע אותם. גם שמחים וצוהלים היו; ונפשו ידעה מאד, כי אמו הזקנה האֻמללה לא יכלה להיות עליזה, כשהוא אין אִתה.

הדלת נפתחה, וחבורת ילדים צוהלים ורוקדים ומתחבטים התפרצו החוצה. אחריהם יצא האב, עם תינוק קטן בזרועו, והם

הקיפו אותו, במחאם בכפיהם הדקות ובמשכם אותו בכנף־בגדו, שישתתף גם הוא במשחקי־שעשועיהם. הגולֶה זכר אז, כמה פעמים נרתע לאחוריו, באותו המקום עצמו, למראה פני אביו; כמה פעמים כבש את פניו בכרי־מטתו והסתיר את ראשו ברעדה מתחת לשמיכה, ושמע משם את הדבורים הגסים של אביו, ואת קול החביטות והצליפות, ואת יבבות אמו. הוא התיפח עתה בקול רם מתוך מצוקות לבו, בסורו משם ללכת הלאה; אך אגרופיו היו קפוצים ושִׁניו מְהַדקות, בחמת־רוחו הקשה, בהתרחקו מבית הוריו.

כך היתה תשובתו הביתה, אשר אליה כלו עיניו מְיַחל במשך שנים רבות ורעות, ואשר בשבילה נשא וסבל עמל ותלאות רבות כל־כך! שום ברכת־שלום, שום מבט של סליחה, שום בית לאספו, שום יד לתמכו – לא־כלום – וכל זה בכפר מולדתו, בין אנשים, אשר עמהם נתגדל ונתחנך. בדידות כזו בסביבה זו, היתה קשה ומרה לו אלפי פעמים מאותה שביערות ובמדבריות, שאליהם נשלח ביד פשעו, ואשר שם לא נראו פני אדם מעולם.

עתה הרגיש והבין, כי בארץ עבדותו וחרפתו שִׁוה לנגדו בהרהוריו את מקום־מולדתו, כמו שהיה בעת שעזב אותו, אבל לא כמו שיהיה בשובו אליו. המציאות המרה־הקרה פגעה קשה בלבו וגבורתו נשתה. לא קמה בו עוד רוח לחקור ולדרוש, או להתיצב לפני הנפש האחת, שהיתה עלולה לקבלו בחבה וברחמים. הוא הוסיף ללכת הלאה, בנטותו מן הדרך הכבושה, כפושע הירא להתראות, עד אשר בא אל שדה, שהיה ידוע לו היטב מילדותו; שם התנפל על הדשא, כבש פניו בכפות־ידיו והתפרץ בבכי.

הוא לא ראה, כי בקרבתו שוכב איש על הארץ. רק כאשר התהפך האיש להציץ בפנים־החדשות, ומתוך־כך רשרשו בגדיו, רק אז הרגיש אידמונדס בו, וירם את ראשו לראות מי שם.

עתה ישב האיש על העשב, ולכן נוח היה לאידמונדס להסתכל בו. גבו של האיש היה כפוף מאד, ופניו מוריקים ומְקֻמטים. בגדיו העידו בו, כי הוא מיושבי בית־העבודה־לפושעים. למראית־עין היה זקן מאד, אבל נִכָּר היה, כי קפצה עליו זִקנה מתוך חיי־הוללות או מתוך מחלות,

ולא מפני אריכות־ימים. הוא הביט בעיון אל הזר; ואף שבהשקפה הראשונה היו עיניו דלוחות וסגורות למחצה, אך עד־מהרה נצנץ בהן זיו לא־טבעי ושביב של פחד ודאגה, לאחרי שננעצו באידמונדס זמן מועט, ולבסוף הֻרחבו כל־כך, כאִלו חָשבו לצאת מחוריהן.

אידמונדס קם והתעודד לאט לאט על ברכיו, והתחיל מסתכל גם הוא ברצינות יתרה בפני־האיש. ככה הביטו איש אל רעהו דומם.

פתאם הלבינו פני־הזקן כסיד. הוא רעד כֻּלו, ורגליו מעדו וממו, כאשר נסה לקום ולעמוד. אידמונדס קפץ אליו. הלז נרתע לאחוריו צעד או שנים. אידמונדס הלך וקרב אליו.

– השמיעני את קולך! אמור מלה! – קרא הגולה בקול עמום ורצוץ.

– גש הלאה! – צעק הזקן, בקללו קללה נמרצת.

אך הגולה קרב אליו יותר ויותר.

– גש הלאה! – צרח הזקן, ומתוך חֵמה וזועה הרים את מקלו ויך בו מכה קשה על פניו של הזר.

– אבא, שֵׁד! – דובב הגולה מתוך שִׁניו המהֻדקות. הוא התנפל בזעם־אפו על הזקן והתחיל חונק אותו בגרונו – אך כרגע נזכר שהוא אביו, וזרועו צנחה אין־אונים על צדו.

הזקן הוציא מגרונו אנקה אִימה, שעברה על־פני השדות השוממים בילדה של רוח־רעה. ברכיו כשלו, והוא נפל מלא־קומתו ארצה, פניו הֻשחרו, ומפיו ומחטמו התפרץ זרם דם, שהאדים את העשב בנפלו. וָריד פקע אצלו; הוא מת תחתיו, עד שלא הספיק בנו להרימו ולהוציאו מתוך רקק הדם.

* *

*

– באותה הפנה השוקטה של שדה־הקברות הקטן שלנו, שהזכרתי קֹדם לכן – סִיֵם הכהן הזקן את ספורו אחרי הפסקה קצרה – באותה הפנה ישן שנת־עלומים איש אחד, ששרת אצלי במשך שלש שנים אחרי המאורע הזה, – איש שהתחרט ונחם על עונו מעֹמק הלב, בעל־תשובה אמתי, מאין כמוהו, ענו, צנוע ונכנע. חוץ ממני לא ידע שום אדם בחייו מי הוא ומאין בא: – זה היה יוֹהן אידמונדס, הפושע ששב מארץ־גלותו.

פרק ז

איך שמר וינקל, תחת לירות אל היונה ולהמית את העורב, ירה אל העורב ופצע את היונה. איך שהקלוב שבדינגלי־דיל התהרה במשחק הקרוֹקֶיט עם הקלוב של מוגלטון, ואיך שמוגלטון אכל את סְעֻדת־הצהרים על חשבונו של דינגלי־דיל; ועוד כמה וכמה דברים מעניינים ומועילים.

קשה להכריע, אם היתה זאת פְּעֻלת ההרפתקאות והתלאות של אותו היום או השפעת הספור המַיְשִׁן של הכהן והזקן, אבל עובדה היא, כי אך עלה מר פיקוִיק על ערש־יצועו נפלה עליו הרדמה עזה, והוא ישן כנשימה אחת כל אותו הלילה, שֵׁנה עמֻקה, בלי שום חלום, עד שזרחה עליו השמש ממחרת בבֹּקר וקרניה חדרו אליו מבעד תריסי החלון, כאלו באו להוכיחו ע ל ־ פ נ י ו, על שהוא מאַחר לישון. ומר פיקוִיק לא היה מן העצלנים, וכחַיָל זריז ערוך־מלחמה קפץ מיד מאהלו – ממטתו.

– מקום יפה ונחמד עד מאד! – נאנח הג'נטלמן שלנו הנות להתפעל, בפתחו לרוָחה את החלון המֹסרג – כלום יוכל עוד, מי שנהנה מזיו מחזות־הטבע כאלה, אף רק פעם אחת, להוסיף לחיות במקום, שהוא מֻכרח לזון עיניו יום־יום בקירות הלבֵנים ובגגות הצְפחה? מי יוכל להוסיף לחיות במקום שאין פָּרות, מלבד הפָּרות שעל שלטי חֲנֻיות־החָלב, במקום שאין קציר, מלבד קצירי ומריעי, ואין בר מלבד בר־

מינן? מי יוכל למשוך בעל־חיים כאלה? אני עומד ושואל: מי יוכל לשאת ולסבול חיים כאלה?

ואחרי אשר ערך עוד המון שאלות כאלה אל החלל הריק, על־פי דוגמאות מפֻרסמות של המשוררים אנשי־השם מעולם, הוציא מר פיקויק את ראשו מבעד לחלון והשקיף סביבותיו.

הריח הרענן והמתוק של ערמות־שחת עלה עד לחלון חדרו. האויר מסביב היה ספוג שפע־בשמים של גן־הפרחים הקטן אשר מתחת לחלון. הכרים הירֻקים־עַזים זרחו בטל־בֹקר, שנצנץ על כל עשב ועשב, המרטט ברוח הצח; והצפרים רננו בהתלהבות עצומה כל־כך, כאִלו כל טפת־טל נוצצת היתה להם מקור־שירה. מר פיקויק השתקע בהזיה נעימה של התפעלות.

– הו, הו – זה היה הקול, שהוציא אותו מעולם־ההזיה לעולם המציאות הפשוטה.

מר פיקויק פנה לימין, ולא ראה שם איש; הביט לשמאל, ואין כל נפש־אדם; מבטיו חדרו עד לקצה האֹפק, וגם שם פגשו רק בחלל ריק; נשא עיניו למרומי־רקיע, וגם שם אין דורש לו. אז נמלך לעשות, מה שאדם פשוט היה עושה תכף בתחלה: הוא הציץ לתוך הגן, ושם נראה אליו מר ורדל.

– מה שלומך? – אמר בעל־הבית ברוח־הדעת, שׂמח מראש על התענוגים, הנשקפים לו היום – בֹקר מְהֻדר, מה? שמחתי מאד לראות, שהשכמת קום. מהר ורד אפוא, אחכה לך פה.

מר פיקויק לא חכה להזמנה שניה. בעשרה רגעים גמר את תלבשתו, ותכף עמד ליד בעל־הבית טוב־הלב.

– הו, הו! – קרא עתה מר פיקויק, בראותו בידי מר ורדל קנה־רובה אחד, ועל הדשא רובה שני – מה זאת אומרת?

– זאת אומרת – ענה מר ורדל – כי אנחנו, חברך ואני, יוצאים לירות בעורבים לפני סעֻדת־הבֹּקר. הוא, כפי־הנראה, מפליא לעשות בירִיה, האין זאת?

– שמעתי אותו אומר, שהוא מורה מצֻין – ענה מר פיקויק – אך מעולם לא ראיתיו יורה בשום דבר.

– חבל, שאיננו ממהר לבוא – אמר בעל־הבית – יוסי! יוסי!

לאחרי רגעים מועטים בא מן הבית, לקול הקריאה, הבחור הדָשן, אשר תחת השפעתו של הבֹקר הרענן לא התנמנם בלכתו אלא למחצה או לשלשה רבעים.

– עלֵה וקרא לג'נטלמן ואמֹר לו, כי אחכה לו, יחד עם מר פיקויק, ביער במעון־העורבים. והוליכהו בעצמך אל המקום. הבינות?

הבחור הלך לו לעשות כמִצְוָה עליו, ובעל־הבית יצא עם מר פיקויק מן הגן, בנשאו את שני הרובים, כרובינסון קרוזו בשעתו.

– הנה מחוז־חפצנו – אמר מר ורדל לאחרי הליכה קצרה של רגעים אחדים, בעמדו תחתיו בתוך שדרת־עצים. ואמנם הודעה זו היתה מְיֻתרת לגמרי: כי צריחת העורבים שאינה פוסקת העידה למדי על טיבו של מקום זה.

הג'נטלמן הזקן הניח רובה אחד לארץ, והתחיל ממלא את השני.

– הנה הם באים – אמר מר פיקויק, בראותו מרחוק את מר טופמן, מר סנודגרס ומר וינקל. כי הבחור השָמן, שלא ידע בבֵרור, לאיזה משלשת הג'נטלמנים שלהחו אדוניו, התחכם בחריפות שכלו וקרא לשלשתם יחד, כדי שלא לתת מקום לשום טעות.

– מַהרה הלום – הריע מר ורדל לקראת מר וינקל – גבור־ציד כמוך היה צריך להקדים לבוא אל מקום־המוּעָדה, אפילו בשביל עסק קטן ודל כזה.

מר וינקל ענה על־זה בבת־צחוק מעֻשֶה, ולקח את הרובה המיֻעד לו בארשת־פנים, שהיתה ראויה לאיזה עורב חקרן־נקרן, אשר נִחש ומצא סִמנים מֻבהקים להריגתו הקרובה. אפשר שזה היה רק שויון־רוח, אבל הוא דמה מאד מאד לרפיון־רוח.

הג'נטלמן הזקן נתן אות בהרכנת־הראש, ושני פִרחחים פוחחים, שנשלחו כאן מקֹדם לצֹרך זה, התחילו מטפסים על שני אילנות.

– מה טיבם של הנערים הללו? – שאל מר פיקויק בבהילות. הוא היה נרגש מאד; כי מתוך ששמע כמה שמועות על־אודות גורל־חייהם הקשה של עובדי־אדמה, חשב, שהנערים הללו, בני־אכרים, אכף עליהם המחסור לבקש להם פרנסה מקרית וקרובה קצת לסכנה, בזה, שהם שמים את עצמם למטרה לצידים בלתי־מֻמחים.

– רק כדי להפריח את הצַיִד – ענה מר ורדל, במלֹאו שחוק פיו.

– מה זה? – הוסיף מר פיקויק לחקור.

– בלשון בני־אדם: כדי להחריד רִבצם של העורבים.

– רק לשם כך?

– כן, ועתה שבה נפשך למנוחתה?

– תודה לך. עתה נרגעתי.

– אם־כן, רשאי אני להתחיל? – אמר בעל־הבית, בפנותו אל מר וינקל.

– אנא, הואילה נא – ענה הלז, מלֵא־שמחה על הארכא המועטת, שנִתְּנה לו על־ידי כך.

– הסתלקו לצדדים! אני מתחיל.

אחד הפרחחים שעלה על העץ הריע בקול רם והתחיל מנענע בכל כחו ענף אחד, אשר עליו קננו עורבים. כחצי־תריסר בני־עורב, שהיו שקועים בשיחה קולנית מאד, טשו תכף מן הקן לראות מה נהיתה. הג׳נטלמן הזקן יִרה אליהם: אחד מהם נפל ארצה, והנשארים פרחו להם.

– הרם אותו, יוסי! – צוה מר ורדל.

בת־צחוק של נחת־רוח האירה את פניו המפֻטמים של הבחור הבריא, בגשתו אל העוף המומת. אל־נכון דמדמו בטוחו חזיונות נעימים של פשטידא ממֻלאת בבשר עירב. וכאשר הרים את העוף נהפכה בת־הצחוק לצחוק מלא ורחב: זה היה בן־עורב בעל־בשר.

– עתה הגיע התור שלך, מר וינקל – אמר בעל־הבית, במלאו שוב את רובהו.

מר וינקל קרב ויכונן את רובהו. מר פיקויק וחבריו מהרו להמלט ממקום־הסכנה, כדי שלא יזקו משפעת בני־עורב אשר, לפי־דעתם, יפלו על הארץ חמרים־חמרים מן הירִיה המשמידה של חברם. רגע אחד שררה דְמיה חגיגית – ואחרי הדממה – קול־תרועה – מטק־כנפים – חריקה רפויה.

– הו, הו! – קרא הג׳נטלמן הזקן.

– הירִיה לא יצאה אל הפֹעל? – חקר מר פיקויק לדעת.

— הרובה סרב — ענה מר וינקל, שפניו חורו כסיד: מסתמא ממפח־נפש.

— משֻׁנֶה הדבר — אמר הג'נטלמן הזקן, בקחתו את הרובה לבדקו — מעולם לא אֵרַע בו שום סֵרוּב. אבל, מה זאת? הרי איני רואה בו עקבותיו של הפיסטון.

— האמנם? — קרא מר וינקל — אם־כן, שכחתי, כפי־הנראה, לשים את הפיסטון בקנה־הרובה.

שגיאת־שכחה זו נתקנה עד־מהרה. מר פיקוויק מהר שוב להמלט הרחק „כמטחוי קשת", ומר טופמן הציץ ממחבואו, מאחרי העץ. מר וינקל צעד פסיעה אחת לפנים, באחזו את הרובה בשתי ידיו, ופניו הפיקו תֹקף והחלטה אמיצה. הפרחח שבראש האילן השמיע קול גדול, וארבעה בני־עורב טשו מקנם. מר וינקל כונן את הרובה ויוֹר. נשמעה זעקת־שבר, אבל לא של בן־עורב, אלא של בן־אדם. מר טופמן הציל חייהם של המון עופות שקטים והגונים: הוא קבל את רֻבּוֹ של זיון־הרובה בזרועו השמאלית.

אי־אפשר לתאר את המהומה והמבוכה, שקמה תכף לאחרי מעשה משֻׁנה זה. גם עט סופר מהיר לא יספיק לספר, איך שמר פיקוויק, בהסתערות־התמרמרותו הראשונה, קרא למר וינקל „נבל", איך מר טופמן שכב בפשוט ידים ורגלים על הקרקע, ומר וינקל, נפחד ונרעש ואכול־חרטה, כרע לצדו; איך שמר טופמן בטֵרוף־דעתו קרא בשם אשה אחת, ואחר פקח עין אחת, ותכף לאחריה גם את השנית, ולבסוף נפל אחור ועָצם שוב את שתיהן. כל זה יכבד מאד לתאר בפרוטרוט, כמו שקשה לצַיֵּר, איך ששבה נפשו של הנפצע האֻמלל בהדרגה למנוחתה, איך שחבשו את זרועו בממפחות, ואיך שהובל הביתה בפסיעות דקות, כשחבריו החרדים תמכו אותו בזרועותיהם.

כאשר קרבה התהלוכה העצובה אל הבית, עמדו כבר הנשים הכבודות ליד פתח הגן וחכו לשיבת החבורה ולסעדת־הבֹקר. הופיעה הדודה הבתולה: היא רמזה לבני־החבורה, בבת־צחוק של נחת־רוח וחבה יתרה, להחיש פעמיהם ולמהר לבוא. ברור היה, שהיא לא ידעה מאומה ממקרה האסון. העלובה! יש אשר אי־הידיעה הוא באמת אֹשר וברכה.

חבורת הצידים העגומים קרבה יותר ויותר.

— מה זאת? — העירה איזבל ורדל — מה זה קרה לג'נטלמן הזקן הגוץ?

הדודה הבתולה לא שמה לב להערה זאת; היא חשבה, שזו מתכַּוֶנת למר פיקויק, — שהרי בעיניה ה י א היה טריסי טופמן איש-צעיר לימים, כי הביטה על שנותיו באספקלריא מְקטנת.

— אל-נא תבהלנה! — קרא מר ורדל מרחוק אל בנותיו, בהשתדלו להרגיען; ובאותה שעה הקיפו בני-החבורה הקטנה את מר טופמן מכל צד, כדי שלא תראינה הנשים מה קרהו.

— אנא, אל-נא תבהלנה! — שָנה בעל-הבית את קריאתו אל הנשים.

— מה נהיתה? — צוחו הנשים, נפחדות ביותר על-ידי בקשת בעל-הבית.

— למר טופמן אֵרע מאורע קל-ערך — ויותר אין בכך כלום.

הדודה-הבתולה צרחה בקול מר, התפרצה בצחוק הִיסטֵירי, ונפלה אחורנית בזרועות בנות-אחיה.

— זרקו עליה מים קרים! — פקד הג'נטלמן הזקן.

— לא, לא! — דובבו שפתי הדודה-הבתולה — אין צֹרך בכך; כבר הוקל לי. איזבל, אימיליה — מהרנה את הרופא! — הוא נפצע? — הוא מת? — הוא, הוא — הַ־הַ־הַ!

וכאן תקְעה אותה שוב צחוק היסטירי, מעֹרב בקול מר צורח, בצֵרוף התעלפות נומר 2.

— הרגעי נא! — דובב מר טופמן, שהשתתפות חמה כזו בצערו ומכאוביו נגעה עד נפשו והביאתהו לידי דמעות — הרגעי-נא, גברתי היקרה, היקרה מאד.

— זה קולו שלו! — קראה הדודה-הבתולה, ותוך-כדי-דבור נראו בה סִמנים מֻבהקים של התעלפות נומר 3.

— אל-נא תתרגשי ככה, גברתי היקרה מאד! אני מפיל תחנתי לפניך, אל-נא תעַני את נפשך ככה! — דובב מר טופמן בקול מפַיֵס ומלטף.

— אם-כן אפוא, לא נהרגת? — הריעה הגבירה ההיסטירית — אנא, הגידה-נא, כי לא נהרגת, כי חי חי אתה!

— אל־נא תשתטי, רחל! — הפסיק אותה מר ורדל בקול גס קצת, שלא התאים כלל לפיוטיותה של כל אותה הסצינה — איזה שד כופה אותך לדרוש מן הג'נטלמן, ש י ג י ד כי לא מת?

— לא, לא, אינני מת — קִיֵם מר טופמן את מציאותו — ואין לי צֹרך בעזרת אחרים, אלא בעזרתך בלבד. הרשיני־נא להשען על זרועך. ובגחנו עליה לחש באזנה:

— אה, מיס רחל!

הגברת הנגרשה קרבה אליו במהירות ותושט לו את זרועה לתמיכתו, וכך נכנסו שניהם לאולם־האֹכל. מר טופמן לחץ ידה למו־פיו בחבה נמוסית ויצנח על הספה.

— האם מתעלף אתה? — שאלה רחל בדאגה ופחד.

— לא! — ענה מר טופמן — אין זה כלום. תכף ירוַח ויקל לי. והוא עצם את עיניו.

— הוא ישן — דובבו שפתי הדודה־הבתולה. (הוא ישב בעינים עצומות כרבע רגע) — הוא נרדם — מר טופמן היקר — החביב!

מר טופמן קפץ ברגע על רגליו ויקרא:

— אָה, שְׁנִי־נא אותם הדברים שאמרת!

הגבירה נזדעזעה.

— אקוה, שלא שמעת אותם — אמרה בבֹשת־פנים.

— לא, לא, אני שמעתים! — ענה מר טופמן — אנא, שְׁנִי־נא אותם. רצונך שאשוב לאיתני, שְׁנִי אותם.

— הס! הנה אחי! — אמרה הדודה בלחישה.

מר טופמן השכיב את עצמו שוב כחולה, ומר ורדל נכנס החדרה בלוית רופא.

הרופא בדק וחבש את זרועו של מר טופמן והודיע, כי זהו פצע קל מאד. ואחרי אשר נרגע רוחם של בני־החבורה, נגשו להרגיע ולתת ספוק לתאבונם התבען, ושוב צהלו כל פנים משמחה ונחת־רוח. רק מר פיקוִיק נשאר דומם ושקוע בהרהורים: בטחונו במר וינקל רופף מאד מאד על־ידי המאורעות של אותו בֹקר.

— המשַׂחק אתה בקְרִיקיט? — שאל מר ורדל את גבור־הציד.

בשָׁנים כתקונן היה מר וינקל עונה על שאלה כזו „בהן" מְחלט; אבל הפעם, אחרי התקלה שאֵרעה לו, לא היה עוד תקיף כל־כך בדבר־שפתים, אלא ענה בענוה „לאו".

– ואתה, סיר? – שאל מר סנודגרס את בעל־הבית.

– לפנים הייתי מן המשחקים – ענה הלז – אך עתה זנחתי את המשחק לגמרי. אמנם עודני חבר לקלוב של הקריקיטיסטים שבכאן, אבל אינני משַחק.

– כמדֻמני, שהיום יהיה משחק־ההתחרות הגדול – העיר מר פיקְויק.

– כן הדבר – קִיֵם בעל־הבית – כמובן יגעם לכם לראות במחזה?

– אני – ענה מר פיקויק – אני אוהב ומתענג להביט אל כל מיני ספורט, שאין בהם כל סכנה לבעליהם, ואשר אי־חריצותם ומעוט־יכלתם של המשתתפים בהם לא יוכלו להעמיד בסכנה את חיי אחרים.

כאן הפסיק מר פיקויק קצת בדבורו ונתן עיניו במר וינקל, והלה עמד ככלי מלא בושה וכלִמה תחת מבטו הקשה, החוקר והסוקר, של המנהיג הגדול. ואחרי הבטה זועמה של רגעים אחדים, הסב מר פיקויק את עיניו ממנו והוסיף ואמר:

– האם רשאים אנחנו לעזוב את חברנו הפצוע, בהפקִידנו אותו בידי הגבירות הרחמניות?

– השגחה יתר מעֻלה ופקוח עדיף מזה אי־אפשר להמציא לי כלל – אמר מר טופמן.

– אי־אפשר למסרו בידים יתר נאמנות – קִיֵם מר סנודגרס.

ובכן הֻחלט, כי מר טופמן ישאר בבית תחת השגחתן ופקוחן של הנשים הכבודות, ויתר בני־החבורה ילכו, תחת הנהגת מר ורדל, אל המקום אשר שם תהיה אותה התחרות של זריזות וחריצות, שעוררה את מוגלטון כֻלה מקהותה וכבדות־תנועתה והלהיבה את דינגלי־דיל באש־קדחת של התרגשות.

אל מקום־ההתחרות היה עליהם ללכת יותר משני מילים, והדרך עבר בין שיחים מצֻלים ומשעולים בודדים. כל שיחתם בלכתם היתה רק במחזות־הנוף היפים, שהיו מֻקפים מכל צד, ומר פיקְויק היה נוטה

כמעט להצטער, על אשר בא הקץ לטיולם, כשראה את עצמו עומד ברחוב הראשי של מוגלטון.

כל מי שיש לו השגה כל־שהיא בגיאוגרפיה יודע היטב, כי מוגלטון היא עְיָרה הגונה עם אזרחים ובורגנים ובני־חורין וראש־אזרחים ואֲגֻדות־סוחרים ואֻמנים. וכל מי שקרא בעיון את הנאומים וכתבי־הבקשות של ראש־האזרחים אל בני־החורין, או של בני־החורין אל ראש־האזרחים, או של שניהם אל האֲגֻדות, או של שלשת־אלה אל הפרלמנט ילמד מכך, מה שהיה צריך לדעת קֹדם לכן, כי מוגלטון היא עיר־שוק עתיקה ונאמנה, אשר בה התאחדה קִנאה עזה לעִקרי הנצרות עם דבקות עֲמֻקה בזְכֻיות־המסחר; ולראיה על זאת הגישו לעתים שונות, האֲגֻדות וראש־האזרחים ושאר התושבים לא פחות מאלף וארבע מאות ועשרים כתבי־בקשה ומחאה נגד עבדות הניגרים בחוץ־לארץ, וכאותו המספר עצמו — נגד כל התערבות של הממשלה בעניניהם ע״ל בתי־החרשת ובתי־המסחר בארץ, ששים ושמֹנה — בעד הזכות לעשות עסקי־מסחר ברכושה של הכנסיה הדתית; ושמֹנים וששה — בעד אִסור התגרנות ברחוב ביום א׳.

מר פיקויק עמד ברחוב הראשי של עיר־תהלה זו והביט בסקרנות, שיש בה גם קצת התענינות, על הדברים הסובבים אותו. היה כאן ככר־שוק מְרֻבע, שבמרכזו התנשא פונדק גדול. השלט של אכסניא זו הצטַיֵן בציור של בריה, המצויה באמנות ואינה שכיחה כלל בחיי־הטבע — הינו, אריה כחֹל, ששלש כפיו מורמות באויר, וכל כֹבד גופו הכביר מסתמך רק על ראש הצפֹרן האמצעי של כפו הרביעית. הככר היה מֻקף חֲנֻיות, מחסנים, בתי־מסחר וקוֹנטורות שונות, כגון: לשכת אוקציונטור ושל חברת־אחריות מאש, קונטורה של סרסור־תבואה, חנות של כלי־לבן, של ברר, של יי״ש, של צרכי־אֹכל, של נעלים, — בזו הנקובה לאחרונה נמצאו למכירה גם מגבעות, כובעים, בגדים, מחסיות של צמר־גפן ועוד דברים שונִים, מועילים ונחוצים. היה כאן גם בית לבֵנים אֲדֻמות, ולפניו חצר קטנה מְרֻצפת, ותכף בהשקפה ראשונה היה כל איש מנַחש, שזהו ביתו של עורך־הדין המקומי. ומלבד זה עמד שם עוד בית לבנים אֲדֻמות עם שמשיות ויניציָניות, ועל דלתו

לוח נחשת־קלל, שעליו חרותה באותיות מאירות־עינים הידיעה המועילה, שזה הבית שַׁיָּך לרופא. בחורים אחדים התנהלו לאֹרך הרחוב אל מקום־ההתחרות, ושנים שלשה חנונים, שעמדו לפתחי חנויותיהם, נראו כאלו התאוו גם הם ללכת לאותו המקום, — מה שהיו יכולים באמת לעשות בלי הפסד מְרֻבֶּה של „פדיון".

מר פיקויק עמד תחתיו זמן־מה, כדי לרשום בפנקסו הערות חטופות, על כל־מה שראו עיניו, הערות, שירחיב בֵּאורן בשעת־הפנאי. ואחרי־כן מהר לרוץ אֹרח, כדי להדביק את חבריו, שכבר עברו את הרחוב הראשי והתקרבו אל שדה מערכות־המלחמה.

שערי־הכניסה לכִכר־ההתחרות כבר הוקמו, וכן גם אֹהלים אחדים להִנפש ולהחליף כח בשביל המתחרים. המשחק עוד לא החל. שנים, שלשה מן המשתתפים בהתחרות מצד הקלוב הדינגלי־דיל ומצד זה של כל־מוגלטון השתעשעו לפי־שעה בזריקת כדורים מיד ליד, בארשת של הוד נורא. הם היו מְלֻבשים חֻלצות של פלַניל עם מכנסים לבנים ומגבעות של קש על ראשם — תלבֹּשת שנראו בה כמסתתי־אבנים מתלמדים. ג'נטלמנים אחדים, לבושים גם הם כמוהם, שוטטו בין האהלים, אשר אל אחד מהם הוליך גם מר ורדל את בני־חבורתו.

כמה וכמה תריסרים של שאלת „מה־שלומך?" הקיפו את הג'נטלמן הזקן, בהֵראותו אל הקהל, וכל מגבעות הקש הורמו, וכל חֻלצות הפלַניל נכפפו, כאשר הציג לפניהם את אורחיו בתור ג'נטלמנים מלונדון, שכלתה נפשם לראות במחזה־ההתחרות, שאין כל ספק אצלו, כי יתענגו עליו מאד.

— לפי־דעתי מוטב, שתכנסו אל האהל, סיר — אמר ג'נטלמן אחד מְרֻבֵּה־הכמות מאד, אשר גוו ורגליו דמו למחציתה של חבילת פלַניל ענקית, שנזקפה על זוג של חִפּויי־כסתות נפוחים.

— שם ינעם לכם יותר, אדוֹנַי — קִיֵּם ג'נטלמן בריא אחר, שדמה מאד למחציתה השנית של חבילת הפלַניל האמורה.

— אני מודה לך על טוב־לבך, אדוני — ענה מר פיקויק.

— זה הוא הדרך — אמר הג'נטלמן הראשון, בלכתו לפניהם מתוך

התנפחות ונשיפות – כאן הם „משַׁנִּים". זהו המקום היותר־טוב בכל הככר.

– „משחק מצֻין – ספורט נעלה – חלוץ־עצמות נפלא" – הקריאות הללו פגעו באזניו של מר פיקוִיק, תכף בשנכנס האֹהלה; והגוף הראשון שפגשו עיניו היה מַכָּרו, בעל הבגד הירֹק מן הדיליג'נס הרוצ'יסטרי, שהתחיל זה עתה להטיף מלתו, להנאתם ולתועלתם של חבורה נבחרה מברורי־המתחרים של כל־מוגלטון. מלבושו היה מתֻקן קצת יותר, וגם מגפים היו על רגליו; אך אי־אפשר היה שלא להכירו.

גם הזר הכיר מיד את ידידיו הישנים. קפץ ותפש את ידו של מר פיקוִיק, משך אותו בבהילות, כדרכו, אל כסא והושיבהו עליו ביד־חזקה, בדברו בכל העת בלי הפסק, כאִלו כל סדרי־ההתחרות נעשו תחת פטרונותו והנהלתו והוראתו הפרטית.

– כאן המקום הנכון – מחזה מעַנין עד־מאד – ים של שֵׁכר – תלי־תלים של בשר – ראשי־חזירים – שוק וירך של שור – עגלים – קרונות של חרדל – יום מיֻחס – שב־נא בהרוָחה – עשה כמו בביתך – אשמח לראותך – מאד.

מר פיקוִיק ישב כמו שנצטוה מפי־הגבורה, וגם מר וינקל ומר סנודגרס נשמעו לפקֻדות ידידם הפלאי. מר ורדל הביט משתאה אל הזר והליכותיו.

– מר ורדל, אחד מידידי – הציג אותו מר פיקוִיק לפני הזר.

– ידידך שלך? – מה שלומך, אדוני היקר? – ידיד של ידידי – תנה לי את ידך, סיר –

והזר אחז בידו של מר ורדל ולחץ אותה בכל אותה החמימות של ידידות רבת־שנים, ואחר נסוג אחור צעדים אחדים, כאִלו חפץ להתבונן בו יפה מכף־רגל ועד ראש, ולבסוף תקע לו כפו שוב והגיע את ידו עוד ביתר חֹם וביתר חבה מבתחלה, אם רק אפשר הדבר.

– ואיזה הדרך באת הֵנה? – שאל מר פיקוִיק בבת־צחוק בלולה מטוב־לב ותמהון גם יחד.

– באתי? – ענה הזר – „התאכסנתי בכתר" – „כתר" שבמוגלטון – מצאתי שם חבורה שלֵמה – חֲלצות של פלניל – מכנסים לבנים – עֻגות עם אנשובית – חברים מהֻדרים – מהֻללים –

מר פיקוִיק היה בקי למַדי בשיטה הסטינוגרפית של הזר, בשביל להבין מתוך הדבורים המקֻטעים והמֻרסקים הללו, שהוא הצליח, באיזה אֹפֶן שהוא, להתוַדע אל חבורת הכל־מוגלטונים; ועל־פי התחבולות המיֻהדות לו, עלתה בידו להפוך את „מכריו" בני־רגע אלה לחברים טובים, שסוף־סוף, כמובן, להזמינו להתחבר אליהם, כלומר: לחיות לפי־שעה על חשבונם. ואחרי אשר נִתַּן סִפּוק זה לסקרנותו של מר פיקוִיק, שפשף יפה את משקפיו והתכונן לחזות במשחק־ההתחרות, שהתחיל באותו רגע.

על־פי הגורל נִתְּנה לקלוב של המוגלטונים הזכות להתחיל במשחק, והתענינותו של הקהל התגברה מאד, כאשר יצאו אל המערכה שני גבורי הקריקיט המהֻללים של אותו הקלוב החשוב מאד, מר דומקִינס ומר פודֶיר, איש ואַלָּתו בידו, הלוך וצעוד בהוד שבגבורה אל „שעריהם". מן הצד שכנגד, נבחר מר לופֵי, גאונה ותפארתה של דינגלי־דיל, לגלגל את כדורו נגד דומקינס הנורא על כל המתחרים אתו, ומר סטרוגלס נועד להראות כחו וגבורתו נגד פודיר, שעד עתה לא נצחהו איש. הרבה מן המשתתפים בהתחרות הֻצבו במקומות שונים של שדה־המערכה בתור „אורבים" לכדורים, וכל אחד מהם העמיד את גופו מיד במצב הראוי לכך: נשען בכפות־ידיו על ברכיו וכפף את גבו בשעור מסֻים, כאִלו הוא מעמיד אותו לנער המתלמד בקפיצת „צפרדע". כך עושים כל המשַחקים הקבועים: כי מְקֻבל הוא באֻמה זו, שאי־אפשר כלל ל„ארוב" בעמידת־גוף אחרת.

השופטים עמדו מאחרי ה„שערים", ו„המונים" היו מוכנים ומזֻמנים לרשום ב„שנתות" את מספר הריצות. כל הקהל צפה בדממה, בעצירת־נשימה. מר לופי נסוג צעדים אחדים מאחרי שערו של פודיר הסוקט, ובמשך סיקינדות אחדות החזיק את כדורו סמוך לעינו הימנית, כדי לכַוֵן יפה. דומקינס חִכה למעוף־הכדור במנוחה של הבטוח בכחו, ולא גרע עין מתנועותיו של לופי.

— התחילו! — קרא פתאם המשַחק הזורק, ובו ברגע עף הכדור מידו כברק אל מרכזו של ה„שער". אבל דומקינס הנזהר הקדים רפואה ל„מכה": הכדור נפל על ראש האַלָּה שבידו ונִתז לאחור,

הרחק מאד, ממעל לראשי האורבים, ששחחו באותו רגע עמק־עמק, כדי לתת לו מקום לעבור עליהם במעופו.

— רוצו — רוצו — כדור אחר. — עתה זרוק אותו — מעלה מעלה — עמוד — אחר — לא — הן — לא — זרוק אותו — למעלה! — אלה היו הקריאות, אשר באו בעקבה של המכה הראשונה, אשר על־ידה זכו המוגלטונים לשתי שנתות.

גם פודיר לא התעצל לרכוש זרי־דפנא, כדי לפאר בהם את עצמו ואת מוגלטון. הוא גדר ארחם של הכדורים הבינונים, הסב עיניו מן הגרועים, וקבל באַלֻתו רק את המצֻינים והעיף אותם לכל עברי הככר. האורבים היו עיפים ושטופי־זעה; הזורקים עבדו מַפָּח, והם זרקו עד אשר יבשה זרועם; אבל דומקינס ופודיר נשארו בלי־הת ובלתי־מנֻצחים. נִסה ג׳נטלמן אחד, בא־בימים, לעצור בעד מעיפו של הכדור שנדהף לאחור, אך זה נתגלגל לו בין רגליו או חלף ועבר בין אצבעותיו. נסה ג׳נטלמן אחר, ארֹך ודק־בשר, לתפוש בכדור המתעופף, אך זה נקף לו על חטמו ונִתז הלאה, בקפיצות עליזות וביתר מהירות מבתחלה, ועיני הג׳נטלמן הרזה והארֹך מלאו מים וכל גופו נַעוה ממכאוב. ואם נזרק הכדור ישר לתוך מרכז השער, הקדים דומקינס להגיע שמה לפני הכדור ולהַתיזו לצדדים. בקִצור, לאחרי שיגעה ויבשה ידם של דומקינס ופודיר, כבר היו להם על לוחם של הכל־מוגלטונים חמשים וארבע שנתות, תחת אשר לוחם של הדינגלי־דילים היה לבן כפניהם. זה היה הבדל עצום, שאי־אפשר עוד לשַנותו. לשוא התאמץ לופי הנלהב וסטרוגלס המתפעל לעשות כל מה שאפשר להשיג על־ידי כשרון ובקיאות וחריצות, כדי להשיב לדינגלי־דילים מה שאבד להם במלחמת ההתחרות, — כל עמלם היה ללא־הועיל, ועד־מהרה הֻכרח הקלוב של דינגלי־דיל להכנע ולהודות בנצחונו של כל־מוגלטון.

והזר לא חדל בכל אותה העת לאכול ולשתות ולדבר. על כל זריקה שעלתה יפה הביע קורת־רוחו והסכמתו למשַחק, בטון של פטרון רב־חכד. מה שכמובן היה נעים מאד ל„צד" הנוגע בדבר; ולעֻמת זה, על כל נסיון להתיז את הכדור או לחטפו, שלא הצליח, היה מביע את אי־רצונו הפרטי ואומר גנותו של בעל־הנסיון האמלל בפניו בדברים קשים מעין אלה:

— הו, הו! — מַפש — אצבעות של חמאה — שוטה — עושה מלאכתו רמיה — נרפֶּה —

וכדומה מן הקריאות, שבשבילן התחיל הקהל הסובב אותו, לחשוב באמת ובתמים, שהוא מֻמחֶה גדול ובקי עד להפליא בכל מסתריו של שחוק־הקריקט הנעלה.

— „משחק מצֻין — שִׂחקו אותו יפה — זריקות אחדות היו נפלאות" — אמר הזר, בשנכנסו האֹהלה שני הצדדים לאחרי גמר המִשחק.

— ואתה בעצמך משַׂחק בקריקט, סיר? — שאלהו מר ורדל, שהתענ מאד על פטפטנותו.

— שחקתי? — איזו שאלה! — אלפי פעמים — לא כאן — בהודו המערבית — משחק מלבב ומגֻרה — עבודה קשה — מאד.

— ב הותו אקלים זהו בודאי עסק חם מאד — העיר מר פיקוִיק.

— חם? — רותח — מחרך — לוהט. שחקתי פעם אחת — ב„שער" אחד — עם ידידי שר־האלף — סיר תומַס בלַזו — בהתחרות — מי יַרבה בזריקות מְצלחות — זכיתי אני — התחלנו בשבע שעות בבֹּקר — ששה הודיים לארוב לכדורים — התזתי לאחור את כל כדורי שר־האלף — החֹם נורא — ההודיים התעלפו כֻלם — נשאו אותם משם — חצי־תריסר אחרים תחתם — התעלפו גם הם — בלזו זורק — ושני הודיים תומכים בו — לא יכל להתיז את כדורי — התעלף גם הוא — פִּנו אותו משם — אני איני רוצה להפסיק — רעֵהו הנאמן — קְוַנקו סַמבָּה — האחרון שעמד עוד על רגליו — החמה יוקדת — האַלָּה העלתה אבעבועות — הכדור נחרך — חמש מאות ושבעים זריקות — גם אני כבר יגעתי — קונקו תוגר שארית כחו — משיב את כדורי אחור — התרחצתי באמבטי והלכתי לסעֻדת־הצהרים.

— „ומה היתה אחריתו של אותו - מה שְׁמו?" — שאל הג'נטלמן הזקן.

— בלזו?

— לא; הג'נטלמן ה...

— קונקו סמבה?

— כן, סיר

— קונקו העלוב — לא שב עוד לאיתנו — חדל לשחק — חדל לחיות — מת, סיר.

כאן כבש הזר את פניו בקנקן כתֹם, ואיננו יודעים בברור, אם כדי להסתיר את צערו או כדי לגמוע מה שבתוכו. רק זאת אנו יודעים, שהוא הפסיק פתאם בדבורו, נאנח מעֹמק הלב והביט נכחו בדאגה, כשנגשו שנים מראשי חברי הקלוב הדינגלי־דילי אל מר פיקויק ואמרו אליו:

— אנחנו מתכוננים לערֹך סעֻדת־חברים פשוטה ב„אריה הכחֹל", סיר, נקוה, כי אתה ורעיך תואילו להתחבר עמנו.

— כמובן! — קרא מר ורדל — ובמספר ידידינו ימָנה גם מר — ועיניו הישירו לנוכח הזר.

— ג'ינגל — חש לעזרתו הזר הפטפטן, שקלט את מבטו כרגע — ג'ינגל, אלפריד ג'ינגל, אציל מ„לא־דבר" ב„לא־ארץ".

— אני מבטיחכם, שאשמח מאד לקבל את הזמנתכם — ענה מר פיקויק.

— וגם אני — אמר מר אלפריד ג'ינגל מלא־ארץ, בקחתו בידו אחת את זרועו של מר פיקויק, ובשנית את זו של מר ורדל; לחש באזניו של הראשון: — „סעֻדת־צהרים מצֻינה — צוננת, אבל נפלאה — הצצתי בבקר לתוך החדר — המון עופות ופשטידות וכיוצא בזה — חברים נעימים הם הללו — מחֻנכים יפה — מנֻמסים — מאד.

ומכיון שלא נדרשו שום הקדמות והכנות, התחלקה לה החבורה לפלוגות קטנות וצעדו להם העירה. ובעוד רבע־שעה היו מסֻבים כלם באולם הגדול של הפונדק „האריה הכחֹל", במוגלטון, עם מר דומקינס בתור יושב־ראש ומר לופי — סגנו.

האולם הָמה מקול־המולת הדבורים וצלצול הסכינים והמזלגות וקשקוש הפנכות והכוסות. שלשה משרתים מסֻבלים קערות רבות־הכמות והתֹכן, התרוצצו כנרדפים על צוארם, והמאכלים המֻרבים והשונים שהעמידו על השלחן, נכהדו כרגע בחפזון מבהיל. ולכל אחד מאותם מיני המהומה והרעש והבהילות שחד מר ג'ינגל בדוח־הדעת מכחו לא פחות מעזרתם של חצי־תריסר אנשים בינונים. ולאחרי אשר

כל אחד מבני־החבורה אכל ככל יכלתו, הוסרו כלי השלחן, ועל מקומם באו בקבוקים, כוסות ופרפראות לקנוח־סעֻדה; והמשרתים יצאו „לפַנות" את השיָרים, כלומר: לקחת להם, לטובתם ולהנאתם, את שרידי האֳכָלים והמשקאות, ככל אשר תעלה בידם לקנות „במשיכה".

בתוך השאון העליז של השיחות והצחוק, שקם אחרי הסעֻדה, נראה יושב לו לבדד בדְמית־השקט אדם גוץ אחד, מתנפח, עם פרצוף־פנים האומר לכל: „אל תדברו אלי מאומה", או: „אני את־נגד לכל מה שתאמרו". לפעמים כשהשיחה הכללית רפתה מעט, הביט סביבותיו, כאלו הוא מתכונן להוציא מפיו איזו הערה רבת־הערך מאד; אך תמיד יצא אז ידי־חובתו רק בשעול קצר של השיבות כבירה. אך לבסוף, כאשר קם רגע של דממה יחוסית, קרא האיש הגוץ פתאם בקול רם וחגיגי מאד:

– מר לופי!

הכל השתקעו בדמיה מחלטת, והאיש אשר אליו פנה בקריאתו, ענה:

– סיר?

– אני חפץ לערוך אליך מלים אחדות, סיר, אם תואיל לבקש מאת הג'נטלמנים למלא את גביעיהם.

מר ג'ינגל הוציא מפיו „שמעו, שמעו!" בקול של פטרון, וכל המסֻבים שִׂגו את הקריאה הזאת במקהלה. ולאחרי שמזגו את הכוסות, לבש הסגן צורה של בינה יתרה, בתוך דממת ההקשבה הכללית, ואמר:

– מר סטֵיפֶל.

– סיר – פתח ואמר האדם הגוץ בקומו – אני חפץ לפנות בדברים שיש לי להגיד, אליך, ולא אל הנשיא הנכבד שלנו, יען כי הנשיא הנכבד שלנו הוא במדה ידועה – אפשר לאמר: במדה מֻרבה – נושא־הענין, שעליו אני רוצה לדבר, או גם ל-- ל –

– לברר – חש לעזרתו מר ג'ינגל.

– כן, לברר – שָׁנה הנואם הגוץ – אני מודה לידידי הנכבד, אם רק יַרשני לכנותו כך (ארבע „שִׁמעו"! ו„כמובן" אחת מצדו של מר ג'ינגל), בעד הערתו. סיר, אני איש דילי – דינגלי־דילי (מחיאות־כפים). אינני יכל

לְמול לי את הכבוד להיות נפש אחת מאוכלוסי מוגלטון; וגם אודה בתם־לבב, כי אינני רודף כלל א רי הכבוד הזה, ואני אגיד לכם מדוע (שמע !). אני מוכן ומזֻמן לתת למוגלטון כל הכבוד והיקר, הראוי להנתן לה, שהרי באמת זכיותיה ויתרונותיה רבים ועצומים מספור וגלוים וידועים לכל. אבל, רבותי, בשעה שאנחנו זוכרים, כי מוגלטון ילדה לנו את דומקינס ואת פודיר, אל־נא נשכח, כי דינגלי־דיל יכלה להתפאר, שבה יצאו לאויר העולם אנשים כלופי וסטרוגלס (קריאות התפעלות ומחיאות־כפים סוערות). אל־נא יחשדוני, שאני מתכַּוֵן להפחית את כבודם ותהלתם של הג'נטלמנים, שהזכרתי בראשונה. אדרבה, אני מקנא בהם על רגשי־האֹשר, שהם מרגישים בודאי ביום הגדול הזה (מחיאות־כפים). כֻּלכם יודעים בודאי את תשובתו של אותו האיש, — אשר לפי המבטא הוולגרי „הוקיע" את עצמו בחבית — לאלכסנדר מוקדון: „אלמלא הייתי דיוגינס, הייתי חפץ להיות אלכסנדר", כמדֻמני, שאותם הג'נטלמנים שנקבתי בשמותם יכֹלים לאמר: „אלמלא הייתי דומקינס, הייתי חפץ להיות לופי; אלמלא הייתי פודיר הייתי חפץ להיות סטרוגלס" (קריאות־התפעלות). אבל, רבותי המוגלטונים, האם רק בקריקט לבד מצֻיָנים שני בני־עירכם אלה? האם לא שמעתם מעולם, כי דומקינס והחלטה תקיפה הם שמות נרדפים? כלום לא למדו אתכם מעולם לצרף את השם פודיר עם זכות הקנין הפרטי? (מחיאות־כפים). האם לא באתם מימיכם בהלחמכם לחרותכם, למשפטכם ולזכיותיכם הפרטיות, לידי פקפוק ויאוש, ואם גם רק רגע אחד? ובשעת רעות כאלה, האם לא לִבה זכרון שמו של דומקינס את האש, שהיתה קרובה לכבות בלבבכם? וכלום לא הספיק דבור אחד מפיו של האדם הגדול הזה לפחת אותה לשלהבת גדולה, כאִלו לא שקעה מעולם? (קריאות נלהבות). רבותי, אני מציע להקיף בקריאות־התפעלות ובמחיאות־כפים עצומות את שני השמות המְחֻברים „דומקינס ופודיר".

האדם הגוץ כלה לדבר, ומיד התחילה החבורה בקריאות ובתרועות ובדפיקות וחבטות על השלחנות, שנמשכו בהפסקות קצרות כל אותו הערב. ברכות־הכוס, ה„טוסטים", רבו עד לאין־מספר. מר לופי ומר סטרוגלס, מר פיקויק ומר ייִנגל, כֻּלם זכו, בזה אחר זה, לתהלות

והתשבחות, שאינן ראויות להם כלל, וכֻלם בזה אחר זה, השיבו תודות על הכבוד שנעשה להם.

באותה התלהבות, אשר בה התמכרנו לעבודתנו הנעלה הזאת, היינו מתמלאים רגשי־גאון, שאין להביע במלים, והיינו מֻבטחים שעשינו דבר, המזַכה אותנו לאל־מות (שאנחנו מחֻסרים עתה), אִלו יכֹלנו לתת לקוראינו הוָתיקים לכל־הפחות ראשי־פרקים מן הנאומים, שנשמעו באותו הערב. אמנם מר סנודגרס העלה על דפי פנקסו, כמשפטו תמיד, המון רשימות, שהיו עלולים בודאי להמציא לנו חֹמר רב־הערך בנִדון שלפנינו; אך מפני אש־דברנותם הנלהבה של הנואמים או מפני הפעֻלה הקודחת של היין, רעדו כל־כך ידי הפַיְטן, ברשמו את הדברים, שכתָבו נעשה מטֹרף עד לבלי קרוא, וכן גם סגנונו. רק בעמל כבד מאד, ביגיעת־פה עצומה, עלתה בידינו למצוא באותיות אחדות איזה דמיון לשמות הנואמים; וכמו־כן הצלחנו לברר איזה קטע של פזמון (שהושר, על־פי השערתנו, על־ידי מר ויינגל), אשר בו חוזרים חלילה המלים „אגן", „פרתיח", „אֹדם", „בהיר", ו„יין". וכמדֻמה לנו, כי באותיות המטֹרפות שבסוף הרשימות יש למצוא בקֵרוב, את המלים „עצמות", „צלי", „צונן"; אבל יען כי המסקנות, שהיינו יכולים להוציא מן הרמזים הללו, אינן סוף־סוף אלא השערה בעלמא, לכן איננו רוצים להודיע בקהל את מחשבותינו הפרטיות בנִדון זה.

ועל־כן מוטב שנשוב אל מר טופמן. ובטרם נִפָּרד מעל החבורה העליזה, נודיע רק זאת, כי רגעים אחדים לפני חצות־הלילה הושר במקהלה באותה האספה של נכבדי דינגלי־דיל ומוגלטון בהתלהבות עצומה הזמר הלאֻמי הפיוטי הזה:

לֹא נָשׁוּב לְבֵיתֵנוּ עַד מָחָר,
לֹא נָשׁוּב לְבֵיתֵנוּ עַד מָחָר,
לֹא נָשׁוּב לְבֵיתֵנוּ עַד מָחָר,
עַד אֲשֶׁר יאור הַבֹּקֶר!

פרק ח

מראה בעליל, כי דרכי האהבה האמתית אינם ישרים כמסלת־הברזל.

הבדידות הגמורה של דינגלי־דיל, מציאותן של בריות רבות כל־כך מהמין היפה ודאגתן והשתתפותן וחמלתן שהראו לנפצע, הועילו יחדו לפתח ביתר־עז אותן ההרגשות הרכות, אשר נטע הטבע עמק עמק בלב מר טריסי טופמן, ואשר עתה, כנראה, נועדו להתרכז על נפש אהובה אחת. העלמות הצעירות היו יפות ונעימות, נמוסיהן לוקחי־לב, ומזגן בלי דפי; אבל בגילן הרענן חסר להן, כמובן, אותה החשיבות שבארשת הפנים, של הדודה־הבתולה, אותו „אל־תגע־בי" שבדרך הלוכה, אותו ההוד שבמבטי־עיניה, שבגללם היתה מצֻיָנה בעיני מר טופמן מכל הנשים, אשר חזה בימי־חייו. ברור הדבר, כי היה איזה יחס של קרבות בין טבע שניהם, איזה דמיון מיֻחד בין נשמותיהם, איזה קשר מסתורי בין לבותיהם. השם שלה היה המלה הראשונה, שפרץ מפיו של מר טופמן, כששכב פצוע על העשב; וצחוקה ההיסטירי היה הקול הראשון, שפגע באזניו כשהובא הביתה. אבל, האם באה התרגשותה זו מתוך רך־נפשה וחמלתה הרבה בכלל, שבתור אשה רחמניה היתה מראה במקרה כזה לכל אדם, או שהתפרצה מתוך הרגשה יתר חמה ויתר סוערה, שרק הוא לבד, מכל האדם אשר בארץ, יכל להעיר ולעורר בקרבה? אלה היו הספקות שנקרו במוחו, כששכב סרוח על הספה; אלה היו הספקות, אשר החליט לבררם ולשים להם קץ בלי אחור ודחוי.

היה ערב. איזבל ואימיליה יצאו לטיל עם מר טרונדל; הגבירה

הזקנה החרשת נרדמה בכורסה שלה, ומחדר-הבשול הרחוק עלה קול נחרתו המונוטונית של הבחור השמן; המשרתות הבריאות והתאוניות עמדו בהבוק-ידים ליד השער, נהנו מזיו-הערב הנעים ומתענגות של עגבנות פרימיטיבית עם פועלים אחדים, בהמות-גסות, שעמדו בפרטה. ובאולם-האורחים ישב לו הצמד המענין, עזובים לנפשם, נשכחים מכל ושוכחים את הכל, ומהרהרים אך איש ברעהו: בקצור, הם ישבו כזוג של נעלי-ייד מקפל בדקדוק - קשורים זה בזה.

– אני שכחתי את פרחי – אמרה הדודה-הבתולה.

– ה..קי-נא אותם עתה – יעץ מר טופמן בלשון של פתוי.

– אבל דואגת אני, פן תאחזך צנה באויר הערב – מענה הדודה-הבתולה בחבה ורך.

– לא, לא – קרא מר טופמן בקומו – אדרבה, זה ייטיב לי. הרשיני-נא ללותך.

הבתולה התעכבה קצת לתקן את חתול-הכתפה, אשר בו שומה זרועו השמאלית של הצעיר שלה, ואחר אחזה בימינו ותובילהו הגנה.

בקצה הגן עמדה סכה של סמלק, קפריפוליום וצמחים משתרגים – אחד מאותם החביונות הנעימים, שהכפריים הטובים ומיטיבים מקימים לרוחתם ולהנאתם של העכבישים.

הדודה-הבתולה לקחה מאחת הפנות קנקן-השקאה גדול ואמרה לעזוב את הסכה, אך מר טופמן עצר בעדה, משך אותה אל ספסל והושיבה על-ידו.

– מיס וררל! – לחש מתוך אנחה.

הדודה-הבתולה הזדעזעה כל-כך, שאבני-חצץ אחדות, שנפלו במקרה לתוך הקנקן האדם, התחילו מתנדנדות ומשתקשקות בקול משנה.

– מיס ורדל! – חזר ולחש מר טופמן – הנך מלאך!

– מר טופמן! – קראה רחל והתאדמה כקנקן אשר בידה.

– בן, כן – אמר הפיקויקאי הנמלץ – נפשי יודעת זאת מאד.

– כל הנשים הן מלאכים לפי-דבריכם – דובבה הבתולה במתלוצצת.

– אם־כן, למי אדַמה אותך? מי ישוה ומי יערך לך? – ענה מר טופמן – וכי יש בעולם אשה אחת הדומה לך? במי אוכל לקוות למצוא התחברות יקרה של לב טוב ויפי, כאשר מצאתי בך? במי אוכל לבקש ולמצוא – הו!

כאן הפסיק מר טופמן ויחבק את היד, התופשת באננו של הקנקן המאֻשָר.

הבתולה הסבה את ראשה מנגדו, ושפתיה דובבו בלחישה:

– הגברים הם רמאים גדולים כל־כך.

– כן הם באמת – קרא מר טופמן – אך לא כֻלם. לכל־הפחות יש אחד, אשר לא יבגוד ולא ישתנה לעולם – איש אשר ישמח להקדיש את כל חייו לך ולאשרך – איש החי רק באור־עיניך – הנושם רק בחן־צחוקך – הנושא את סבל־החיים הכבד רק למענך ובשבילך.

– אִלו נמצא איש כזה! – אמרה הבתולה.

– אבל הוא נמצא! – הפסיק אותה מר טופמן הנלהב – הוא ישנו במציאות. הנהו לפניך, מיס ורדל!

ובטרם תספיק הדודה־הבתולה לנחש, את אשר הוא אומר לעשות, כבר כרע על ברכיו לרגליה.

– מר טופמן! קום־נא, קומה! – קראה רחל.

– לא אקום עד עולם! – באה תשובתו המְהֻלטת – הו רחל!

והוא אחז בידה והדביקה אל שפתיו, והקנקן נשמט ונפל לארץ.

– הו רחל! אִמרי, שאַת אוהבת אותי.

– מר טופמן – ענתה הבתולה, בהסבה את עיניה מנגדו – אינני יכלה להוציא מפי את המלים שאמרת; אבל – אבל – אינני מתיחסת לך בשויון־רוח.

אך שמע מר טופמן את ההודאה הנעימה הזאת, וימהר לעשות את אשר האיצו בו הרגשותיו והתפעלותו, ומה שהכל עושים, מסתמא, במקרים כאלה, לפי השערתנו (כי ידיעתנו במקצוע זה היא מעטה ודלה מאד). הוא קפץ ועמד על רגליו, חבק בזרועו את צוארה של הבתולה והעתיר על שפתותיה המון נשיקות רותחות, שאחרי נסיונות קלושים של סרוב והתנגדות, כביכול, קבלה אותן בשתיקה ובהסכמה

מורה, עד שאי־אפשר להגיד, כמה היה יכל להעניק לה עוד אלמלא נרתעה פתאם — לא לטראית־עין — וקראה בקול נבהל:

— מר טופמן! אורבים לנו! רואים אותנו! נגלו מצפונינו! נתפשנו!

מר טופמן הביט סביבותיו. בקרבתו עמד בלי־נוע הבחור השמן, ועיניו העגלות, האחוזות־תנומה הישירו נכח הסכה, אך פניו לא אמרו כלום, ואף הבקי היותר גדול בחכמת־הפרצוף לא היה יכל למצא בהם שום סמן ורמז לתמהון, לסקרנות או לשום אחת מן ההפעליות, העשויות לסער את לב האדם. מר טופמן הסתכל בבחור הבריא, והבחור הבריא הביט אליו בעיניו הקמות; וככל אשר הוסיף מר טופמן להציץ בריקניות המְחלטת שבפניו של הבחור השמן, כן הִברר לו יותר ויותר, שהלז לא ראה ולא ידע ולא הבין מכל הנעשה. ומתוך הכרה ודאית זו שאל את הבחור בקול תקיף:

— מה לך פה?

— סעֻדת־הערב מוכנת — ענה הלז במנוחה שלמה.

— זה עתה באת? — שאל מר טופמן ועיניו בחנו אותו במבט חודר.

— זה עתה — ענה הבחור הבריא.

מר טופמן נעץ בו שוב את עיניו, אבל לא הרגיש בו אף נדנוד־עפעפים כל־שהוא, ואף לא שום שנוי ברשמי־פניו.

אז השליב מר טופמן את ידו תחת זרועה של הבתולה שלו, וישימו פעמיהם אל הבית, והבחור השמן הלך אחריהם.

— הוא אינו יודע מאומה מכל הדבר — לחש מר טופמן באזני רעיתו.

— כן, לא כלום — קִיְמָה רחל.

מאחריהם נשמע קול משֻנה קצת, בקול־צחוק כבוש למחצה. מר טופמן פנה לאחור במבט קשה. אך לא; אי־אפשר שזה היה צחוקו של הבחור השמן; בכל פרצופו הגדול לא נראה אף רמז לעליצות או לכל הרגשה שהיא.

— הוא התנמנם בודאי כל אותה העת — לחש מר טופמן.

— בלי שום ספק — ענתה הבתולה המְאֻשרת.

ושניהם מלאו פיהם צחוק.

ואולם מר טופמן טעה. בפעם הזאת, כיוצא מן הכלל, לא התנמנם הבחור הבריא. הוא היה עֵר – ער מאד לכל הנעשה.

סְעֻדת־הערב עברה בלי שום נסיון לשיחה כללית. הגבירה הזקנה הלכה לישון; איזבל ורדל היתה נתונה כֻּלה רק למר טרונדל לבדו; הבתולה הזקנה שָׂמה את כל מֵעיניה רק במר טופמן; ומחשבותיה והרהוריה של אימיליה היו, כפי־הנראה, „מחוץ לטחנה", – אפשר שפרחו להם אל מר סנודגרס.

עברה השעה האחת־עשרה – השתים־עשרה – וגם השעה הראשונה אחרי חצות־הלילה, והג'נטלמנים עוד לא שבו הביתה. על כל פנים נראו אותות דאגה וחרדה. אולי התנפלו עליהם לסטים ושדדו אותם והציגום כבלי־ריק? האם צריך לשלוח אנשים עם פנסים אל כל הדרכים, שהם עלולים לשוב בהם? או אולי – הס! האזינו! הנה הנם! מה זה עצרם זמן רב כזה? הנה גם קול זר! קולו של מי הוא?

כל המְסֻבים רצו אל חדר־הבשול, ששם הופיעו זה עתה החוגגים העליזים, ומיד הֻברר להם כל הענין למַדי.

מר פיקוִיק עמד לו נשען אל המזנון, ידיו תחובות לו בכיסי־מעילו ומגבעתו שמוטה לו על עינו השמאלית, והוא מנענע את ראשו ימינה ושמאלה, ועל פניו מופיעות בלי־הרף בת־צחוק נעימות וחביבות ועליזות עד־מאד; ואין לדעת בשביל מה הן באות ולמי הן מכֻוָנות. מר ורדל הזקן, עם פני־להבים, עומד ומחבק בחבה יתרה את ידו של איזה ג'נטלמן זר, ומגמגם שבועות והבטחות של אהבת־עולם. מר וינקל מסתמך על ארון־השעון העתיק, כדי לשמור את שווי־המשקל של גופו „המֻטל בספק", ובקול רפה הוא ממטיר אָלות וקללות וחרמות על ראשו של כל אחד מבני־הבית, אשר ימָלך להשיאו עצה ללכת לישון.

ומר סנודגרס השתקע בכורסה, וכל רשמי־פניו המלאים חיים הביעו את הצער והיאוש היותר גדול, שאפשר לבן־אדם לצַיר בדמיונו.

– האם קרה אתכם דבר־מה? – שאלו שלש הנשים פה־אחד.

– לא כלום – ענה מר פיקוִיק – „אנחנו – אנחנו הננו – בחיים ושלום – ורדל, אני אומר שאנהנו שלמים ובריאים – האין זאת?

– פשיטא! – ענה בעל־הבית העליז – יקירותי שלי, זהו ידידי, מר ג'ינגל, ידידו של מר פיקויק – מר ג'ינגל בא אלינו להתארח אצלנו זמן־מה.

– האם קרה דבר־מה את מר סנודגרס? – שאלה איטיליה בדאגה יתרה.

– לא־כלום, גברתי – ענה הזר – סעֻדת־רֵעים לכבוד הקריקט – חבורה נהדרה – זמירות מְצִינות – יין־אופורטו ישן – גם בורדו טוב – טוב מאד – יין, גברתי – יין.

– זאת לא פעֻלת היין – דובב מר סנודגרס בקול רצוץ – לא היין, אלא האִלתית. (במקרים כאלה, כידוע, מאשימים את כל דבר שבעולם, רק לא את היין).

– האם לא מוטב, שילכו כלם לישון, גברתי? – יעצה המשרתת אָמה – שנים מן הפועלים יוכלו לשאת את הג'נטלמנים לחדריהם.

– אני לא אלך לישון – הודיע מר וינקל בתקיפות מְיֻחדת.

– שום פועל חי לא ישא אותי – אמר מר פיקויק ביתר־עז, ועוד שב לחַיֵך כבראשונה:

– הורא! – גמגם מר וינקל בשפה רפה.

– הורא! – ענה מר פיקויק כהד לעֻמתו, וישלך את מגבעתו ארצה ואת משקפיו זרק באויר, ויצחק בכל־פה על „הלצה" זו.

– „יִתן לנו – בקבוק – אחר" – צוח מר וינקל: התחיל בקול רם מאד וסִיֵם בלחישה מגמגמת. בעוד רגעים מועטים הוריד ראשו על חזהו, ובהוסיפו לגמגם את החלטתו התקיפה, שלא ילך לישון, ואת הבעת־צערו האכזריה על אשר „לא עשה כָּלה את טופמן הזקן" היום בבקר, התנמנם ויֵרָדם; ובמצבו זה נשאוהו לחדרו שני ענקים צעירים, תחת השגחתו הפרטית של הבחור השמן. לטפולו המְיֻחד של זה האחרון הִפקיד עוד מעט גם מר סנודגרס את גופו הפיוטי. מר פיקויק קבל ברצון את זרועו של מר טופמן, שהושיט לו זה והתעלם לו בשתיקה, בחִיכו עוד יותר מבראשונה. ומר ורדל, לאחרי שנפטר מכל בני־ביתו בברכת־פרֵדה חמה ורכה ומְרגשת, כאלו הוא עולה לגרדום, זִכה את מר טרונדל בכבוד המְיֻחד, להובילו למעלה אל חדרו, ובצארו התאמץ לשוא ללבוש צורה של חגיגיות וחשיבות.

— מה נורא המחזה הזה! — קראה הדודה־הבתולה.

— פשוט גֹעל־נפש! — מלאו אחריה שתי העלמות.

— „אים — אים!" — קִיֵם מר י׳ינגל ברצינות גדולה (הוא אמנם היה יתר על כל אחד מבני־החבורה, בבקבוק וחצי, לכל־הפחות) — „מראה נתעב — מאד!".

— אך זה איש־חמודות! — לחשה הבתולה באזני מר טופמן.

— וגם טוב תֹאר! — העירה אימיליה ורדל.

— כן, באמת — קִיְמָה הדודה.

מר טופמן נזכר באלמנה הרוצ׳יסטרית, ודאגה באה בלבו. והשיחה הכללית, שנמשכה אחרי־כן כחצי־השעה, לא היתה גם היא עשויה להרגיע את רוחו. האורח החדש דבר באין־הפוגות, ומִספר האניקדוטות המְרֻבות שלו, לא השיג את כַמוּת החלקות והמחמאות אשר פִזר לכל הגבירות. מר טופמן הרגיש, כי במדה שפופולריותו של מר י׳ינגל הולכת ומתגברת, בה במדה הולך הוא ושוקע בצל. צחוקו היה עתה מַעֲשה ובדיחות־דעתו מלאכותית. ולאחרונה, כאשר הניח את רקותיו הקודחות על כרי־המטה, חשב בתענוג אכזרי, כמה גדולה היתה נחת־רוחו. אִלו היה ראשו של מר י׳ינגל בשעה זו בין הכסת ובין תמזרון.

ביום־המחרת קם הזר הזריז בבֹקר־השכם, ובעת אשר חבריו שכבו עוד במטתם, עיפים ומְדֻכאים ממשתה־ההוללות של אמש, השתדל הוא, וגם הצליח, לשעשע ולבדח את הנשים הכבודות על שלחן־הבֹקר. השתדלותו זו עלתה בידו כל־כך, עד שגם הגבירה הזקנה, החרשת האיצה בנכדותיה למסור לה בדיוק, בעד שפופרת־הדבור, שתים, שלש מהלצותיו המֻבחרות, ואף הואילה בגֹדל חסדה להעיר לדודה־הבתולה, כי הוא, י׳ינגל, צעיר חצוף ולץ גדול, — דעה, שהסכימו לה כל בנות־ביתה, המְסֻבות שם באותה שעה.

בבקרים היפים של ימי־הקיץ היה מנהגה של הגבירה הזקנה לשהות זמן ידוע באותה הסֻכה, אשר בה גלה מר טופמן את רגשותיו הסוערים. והדבר היה נעשה בסדר כזה: קֹדם־כל היה הבחור השמן נוטל מעל יתד שמאחרי דלת חדר־משכבה מין כפה או כבינה של

אַטְלַס שחור, מעטפה חמה, ומקל עב עם גֻּלָּה מְרֻוַּחַת על ראשו. אחרי־כן היתה הגבירה הזקנה חובשת לראשה בדקדוק מֻיחָד את הכבינה, ומתעטפת יפה־יפה במעטפה, ואז היתה נשענת בידה האחת על מַטֵּה־עָזָּה, ובשנית — על כתפו של הבחור הבריא וצועדת לה בנעימות ובמתינות אל הסֻכָּה, ששם היה הבחור השמן עוזב אותה לשבת ולֵהָנות מזיו־הבֹּקר באויר הצח, ומקץ חצי־השעה היה שב אליה ומובילה הביתה.

הגבירה הזקנה אהבה מאד את הדיוק והכדר והקביעות. ומפני שבמשך שלשה קיצים רצופים נשתמר הסדר הזה בדיוק בלי שום שנוי כל־שהוא, לפיכך השתוממה לא־מעט באותו הבֹּקר, בראותה, כי הבחור השמן, תחת להתרחק מן הסֻכָּה כמשפטו תמיד, צעד רק פסיעות אחדות מחוץ לה, הביט בדאגה אל כל עֵבר, ומהר ושב אליה כמתגנב, כשפניו מביעים סודות ומסתורין.

הגבירה הזקנה היתה פחדנית — כרֹב בנות־גילה — וברגע הראשון נצנץ במוחה הרעיון, כי הבחור הנפוח מתכַּוֵּן לשלוח בה יד, כדי לרכוש לו את המָעוֹת הקטנות הנמצאות בכיסה. היא אמרה לצעק לעזרה, אבל רֹב־שנים ורֹב־מחלות שללו ממנה זה כבר את היכֹלת להרים בכח קולה, כי על־כן צמצמה את כל תחבולות־הגנתה בזה, שארבה בעין־פקוחה וברגשי־זועה לכל תנועה ונדנוד של הבחור; וחרדתה לא נפחתה כלל, כאשר נגש אליה קרוב מאד והריע באזנה בקול נגרש, שנשמע לה כקול מאַיֵּם:

— גברתי!

והנה נזדמן הדבר, כי באותה שעה התהלך מר י״ינגל בגן, לא רחוק מן הסֻכָּה. הוא שמע גם את קול־התרועה „גברתי“, ומיד עמד תחתיו ועשה אזנו כאפרכסת. ומפני שלשה טעמים עשה כן. ראשונה, משום שהיה כקרן והולך־בטל; שנית, מפני שלא היה כלל מן המדקדקים ביותר בעניני נמוס ודרך־ארץ; ושלישית, מפני שעמד מאחרי השיחים והיה רואה ואינו נראה. ובכן עמד תחתיו והטה אזנו להקשיב.

— גברתי! — הריע שוב הבחור הבריא.

— שמע־נא, יוסי — ענתה ברעדה הגבירה הזקנה — הלא ידעת,

כי אני הייתי לך תמיד גבירה טובה, תמיד התנהגתי אתך בחבה רבה. מעולם לא הטילו עליך עבודה מרֻבה, ותמיד האכילוך די־שבעך.

זה הנמוק האחרון היה מכֻוָּן יפה לרגשותיו של הבחור השמן, היותר נוחים להתפעל. וכנראה נגעו הדברים האלה באמת עד לבו, כי ענה בקול נמרץ:

— יודע אני כי כן הדבר.

— אם־כן אפוא, מה זה אתה אומר לעשות לי עתה? — אמרה הגבירה הזקנה, שתשובתו נתנה אֹמץ בלבה.

— אני רוצה לזעזע את בשרך — ענה הבחור.

תשובה שואפת־דמים שכזו, בתור הבעת־תודה והכרת־טובה, היתה משֻׁנה קצת; ומתוך שהגבירה הזקנה לא יכלה להבין, באיזה דרך יוציא את חפצו זה אל הפֹעל, לפיכך שבו אליה כל פחדיה הראשונים.

— הידעת, גברתי, מה ראיתי אמש בסֻכה זו עצמה? — שאל יוסי המגֻשם.

— הרחמן יצילנו! מה זה? — קראה הגבירה הזקנה, שהתרגשה עוד יותר על־ידי הארשת החגיגית של הבחור הנפוח.

— הג'נטלמן הזר — בעל הזרוע הפצועה — נשק וחבק —

— את מי? אקוה, כי לא את אחת מאמהותינו.

— עוד רע מזאת — הרעים הבחור הבריא באזני הגבירה הזקנה.

— אבל הן לא אחת מנכדותי?

— עוד רע מזאת.

— עוד רע מ ז א ת, יוסי? — קראה הגבירה הזקנה, שחשבה ז א ת לקצה־גבול האכזריות והגסות — מי־זאת היתה אפוא? אני דורש ממך, יוסי, לקראה לי בשם!

הבחור השמן הביט סביבותיו בזהירות, ואחרי אשר כלה את בדיקתו, צעק באזני הגבירה הזקנה:

— מיס רחל!

— מה? — קראה הגבירה הזקנה בקול צורח — הרם־נא את קולך!

— מיס רחל! — הרעים הבחור הבריא.

— בתי?!

הרכנות־הראש המרֻבות, שבהן ענה הבחור הבריא בחיוב על שאלתה, זעזעו כל־כך את לחייו השמנות, עד שדמו למִקפָּה קרוש שנִשא בקערה.

— והיא לא סרבה? — זעקה הגבירה הזקנה.

— „היא השיבה לו את נשיקותיו — בעיני ראיתי” — ענה הבחור השמן, וצחוק־ערמה גם חלף על רשמי־פניו.

אִלו יכֹל מר י׳ינגל לראות ממקום־מחבואו את ארשת־הפנים של הגבירה הזקנה לשֶמע הדבר הזה, אזי אין כל ספק, שצחוק אדיר היה מגַלה את שבָנותו הקרובה לבית־הקיץ. אבל הוא לא יכֹל לראות אלא לשמוע, ולאזניו הגיעו רק קטעי־קריאות של כעס, מעין: „בלי רשיוני!” — „בגיל שבזה!” — „אוי לי, זקנה אֻמללה!” — „לוא המתינה לכל־הפחות עד לאחרי מותי!” — ואחרי־כן שמע את קול צעדיו הכבדים של הבחור הבריא, המַגרם במגפיו את אבני־החצץ בשובו הביתה ובעזבו את הגבירה הזקנה לנפשה ולצערה.

אפשר, שזה היה רק מקרֶה נִפלֶה, אבל עובדה היא, כי חמשה רגעים אחרי שבא מר י׳ינגל למינר־פרם בליל אתמול, כבר גמר בדעתו לשים מצור על לבה של הדודה־הבתולה, בלי אִחור. הוא היה פקוח־עין ובעל־נסיון למדי, בשביל להרגיש, שהליכותיו הנחפזות ומנהגיו החפשיים אינם כלל וכלל אי־רצויים לנפש היפה, אשר הוא יוקש לה; וגם היו לו כמה וכמה נמוקים לחשוד בה, שיש לה הקסם היותר מפליא לעשות: נדוניא יפה, המבטיחה לבעליה חיים מרֻוָחים ובלתי־תלויים בדעת־אחרים. כי־על־כן נצנץ תכף הרעיון במוחו, כי חובה היא לו והכרחיות מֻחלטת, להגות מן המסלה את איש־תחרותו, ומיד גמר בלבו לא וז בלי דחוי בתחבולות, המכֻוָנות לתכלית הנכספה הזאת. פילדינג אומר, כי האיש הוא אש, והאשה — נעֹרת, והשטן עושה לו שחוק לקרבם ולהציתם. ומר י׳ינגל ידע גם הוא, כי אנשים צעירים הם לדודות בתולות כגז בוער לאבק־שרפה, ועל־כן החליט להשתדל לקרב את הנפץ, בלי אבוד זמן.

מְלֵא הרהורים על־אודות החלטתו החשובה הזאת, זחל ממארבו ובסתר־השיחים שלצדי הנתיב התגנב אל הבית. וכפי־הנראה החליטה גם ההצלחה עצמה להועיל לו להפיק זממו. הוא ראה מרחוק, כי מר טופמן ושאר הג'נטלמנים יצאו מן הגן בעד השער שמן הצד, ואף ידע, כי העלמות הצעירות הלכו ולהן לטַיֵל תכף לאחרי ארֻחת־הבֹקר. ובכן, פתח פתות לו נוי.

דלת חדר־האֹכל היתה פתוחה למחצה. הוא הציץ לתוך האולם. הדודה־הבתולה ישבה לפני מלאכת־רקמה. הוא השתעל; היא נשאה את עיניה ותחַיֵך. פקפוקים והתיצבות מֻרבה לא היו לפי רוחו של מר אלפריד ייִנגל. הוא שם את אצבעו על שפתיו ברמז של סוד, נכנס החדרה ונעל את הדלת אחריו.

— מיס ורדל — אמר ברצינות מלאכותית — „סלחי לי את חֻצפתי — הֶכֵּרות קצרה — לא עת עתה לנמוסים וצירימוניות — הכל נתגלה!

— כיר! — קראה הדודה־הבתולה, שהתחילה חושדת בו, שנטרפה דעתו עליו.

— הסי! — אמר מר ייִנגל בלחישה תיאטרונית — „הבחור המְגֻשם — הפרצוף של פשמידא — העינים העֲגֻלות — נבל!

ועל כל מלה ומלה נענע בראשו להדגשה מיֻחדת, והדודה הבתולה התחילה רועדת מהתרגשות וחרדה.

— כפי־הנראה הנך מתכַוֵן ליוסף, סיר? — אמרה בהתאמצות עצומה להתראות כשלֵוה ושוקטה.

— כן, גבִרתי — ארור זה הבהור יוסי! — כלב מלשין, יוסי! — הגיד לגבירה הזקנה — הגבירה הזקנה מלאה חמה — זועמה — יצאה מדעתה — הסַכה — טופמן — חבוק ונשוק — וכל ביוצא בזה - הנ, גברתי — מה?

— מר ייִנגל! — קראה הדודה הבתולה — אם באת להעליבני — —

— לא כלל — לא עלתה על דעתי כל־עִקר — באזני שמעתי כל אותו הספור — באתי להזהירך מן הסכנה — להציע לך את שֵׁרותי ועזרתי — לשים קץ לרכילות — אך אין דבר — את חשבת זאת לעלבון — הנני הולך לי —

והוא הפנה את שכמו כמתכוין לצאת מן החדר באמת.

– מה אעשה אפוא אני! – קראה הבתולה האֻמללה ותתן בבכי קולה. – הלא אחי יתעבר עד להשתגע.

– בודאי ישתגע – חרפה – פגיעה בכבודו –

– הוי, מר י'ינגל! מה אומר ומה אגיד אני? – זעקה הדודה הבתולה מתוך יאוש.

– אמרי, שהבחור השמן ראה כל זה בחלום – ענה מר י'ינגל בקרירות.

קרן־אורה של תקוה, רֶוח והצלה, זרחה בלבה של הבתולה, לשֵמע העֵצה הזאת. מר י'ינגל הרגיש בדבר, וימהר להשתמש בזה לטובתו.

– אֲהה – אין דבר קל מזה – פרחח כוחז – אשה נעימה – הנער השמן ילקה – בך יאמינו – קץ לדבר – הכל יבוא על מקומו בשלום.

אין אנו יודעים, אם התקוה להחלץ ממבוכתה באֹפן קל כזה, שִמחה אותה כל־כך, או שהכנוי „אשה נעימה" הועיל לגרש את יגונה; אך אם־כה ואם־כה, הנה פניה אדמו מעט והיא שלחה מבט מלא תודה כלפי מר י'ינגל.

והג'נטלמן החנף, הגונב לבבות, התאנח מעֹמק הלב, נעץ עיניו בדודה הבתולה, שנים, שלשה רגעים רצופים, ואחר הזדעזע ברטט מילודרמטי, ופתאם הסב פניו מנגדה.

– כפי־הנראה הנך איש אֻמלל, מר י'ינגל – אמרה הדודה בחמלה רבה – אולי תרשני להביע לך את תודתי, בזה, שאשאלך לסִבת צערך, שאשתדל להסירו או להפחיתו, ככל יכלתי?

– הוי! – קרא מר י'ינגל ברטטו שנית – להסירו ולהפחיתו! איך אוכל להנחם, בעת שאַת מעניקה אהבתך היקרה לאיש, שאינו יודע כלל להעריכה – לאיש אשר גם בשעה זו הוא זומם לכבוש את לב בת־אחיה של הבריה הנעלה – אך לא! ידידי הוא, לא אגלה תרמיתו. הֱיי שָלום, מיס ורדל!

וככלותו את נאומו זה – היותר מחובר ו„המטכי" מכל מה שיצא מפיו מימיו – הדביק מר י'ינגל לעיניו את צְריד המטפחת, שהזכרנו כבר פעמים אחדות ופנה אל הדלת לצאת.

– עמוד, מר י׳ינגל! חכה־נא – קראה הדודה הבתולה בהתרגשות – ארזה רמזות בדבריך כלפי מר טופמן, – באר־נא לי את הרמז כל־צרכו.

– עד־עולם לא אעשה זאת! – השמיע מר י׳ינגל בקול אומנותו (כלומר: קול תיאטרוני) – לעולם לא!

ובתור מופת חותך, שאין הוא רוצה להחקר עוד בענין זה, חטף כסא ויֵשב סמוך לדודה הבתולה.

– מר י׳ינגל – פתחה הבתולה שוב – אני מבקשת ממך, אני מתחננת אליך, לגלות לי את הסוד הנורא על־אודות מר טופמן, אשר אפס קצהו רמזת עליו.

– איך אוכל – ענה מר י׳ינגל וינעץ את עיניו בפניה של הדודה – איך אוכל לראות – בריאה נחמדה – עולה לקרבן – לשואף־בצע –

רגע קטן נראה כאלו נלחמות בקרבו הרגשות שונות, מתנגדות זו לזו ושָמות מחנק לו, ולבסוף הוסיף בקול נמוך ועמום:

– טופמן שואף רק לכספך.

– הנבל! – קראה הבתולה בחמה עזה. (ובזה הֻתרו ספקותיו של מר י׳ינגל: יש כסף לאדונית זו).

– יתר על־כן – הוסיף מר י׳ינגל – הוא אוהב אחרת.

– אחרת? – זעקה הבתולה – מי היא זו?

– נערה קטנה – שחורת־עינים – בת־אחיך, אימיליה.

קמה דממה.

בכל העולם כֻּלו היתה רק בריה אחת, שהדודה הבתולה התיחסה אליה בקנאה עֲמֻקה וקשה ועזה כמות – זו בת־אחיה האמורה. ועתה לשֵמע השם הזה השתפכה אדמומית עזה על פניה ועל צוארה, והיא הניעה את ראשה דומם בארשת של בוז אין־קץ. לבסוף הרימה את ראשה בגאון, ובנשכה את שפתותיה הדקות אמרה:

– זה אי־אפשר. אינני מאמינה.

– ארבי להם אַת בעצמך – הציע מר י׳ינגל.

– כן אעשה.

– שימי לב למבטיו.

– כן אעשה.

– ללחישותיו.

– כן אעשה.

– הוא יֵשב אצלה אל השלחן.

– יֵשב לו.

– הוא ידבר אליה חלקות ומחמאות,

– ידַבר לו.

– הוא יחזור אחריה ויטפל בה בכל סִמני הבה.

– יעש כן.

– ואותך יזניח ולא ישגיח בך כלל.

– אותי יזניח! – צעקה הבתולה – הוא לא ישגיח בי בכלל! בי!

– והיא רעדה מחמה וקנאה,

– אַת תּוֹכחי בעצמך למראה עיניך? – אמר י'ינגל.

– כן אעשה.

– ואז תַראי את אֳפְיֵךְ האמיץ?

– כן אעשה.

– ולא תאבי ולא תשמעי לו עוד?

– עד־עולם לא!

– ואַת תבחרי לך אחר תחתיו?

– כן.

– בַחרי!

ובאמרו זאת נפל על ברכיו ושהה במצב של כריעה חמשה רגעים רצופים – והוא קם על רגליו בתור בחירה של הדודה הבתולה, כמובן בתנאי, שבגידתו של מר טופמן תתברר ותתגלה בלי שום ספק.

מר י'ינגל קבל עליו להוכיח זאת באותות ובמופתים; ועוד באותו יום, בשעת סְעֻדת־הצהרים, עלתה זאת בידו. הדודה הבתולה לא האמינה כמעט למראה עיניה. מר טריסי טופמן יָשב אל השלחן ליד אימיליה, קרץ לה בעיניו, לחש באזנה, לא חדל לדבר ולשחוק אתה, על אפו ועל חמתו של מר סנודגרס; ואף לא מלה אחת, לא מבט אחד, לא רמיזה אחת, לא אָצל למלכת־לבו של הערב הקודם.

– אותו הבחור הארור! – הרהר בלבו באותה שעה מר ורדל הזקן, שאמו ספרה לו כבר את כל המעשה הנורא – אותו הבחור הארור! אין כל ספק, שהוא היה מתנמנם וראה הבל בחלום. בודאי זה רק חזיון-לבו ודמיונו.

– הבוגד! – חשבה באותה שעה הדודה הבתולה – מר ייִנגל החביב לא רִמָני. הוי, כמה שונאה אני אותו נבל!

כדי לבאר ולהסביר לקורא את השנוי המוזר, שנתהוה פתאם במנהגו של מר טופמן, הננו לשים לפניו את השיחה הזאת, שנשמעה באותו היום לעת ערב בגן. שני אנשים התהלכו שם במשעול מן הצד; האחד גוץ ובעל-בטן למדי, והשני רם-קומה ודל-בשר. האחד היה מר טופמן, והשני – מר ייִנגל.

בעל-הבטן פתח את השיחה בשאלה:

– איך מלאתי את תפקידי?

– על צד היותר טוב! – יפה להפליא – אני בעצמי לא הייתי מיטיב לעשות ממך – עליך לִשנות כן גם למחר – ובכל ערב – עד פְקֻדה חדשה.

– וכך רצונה של רחל?

– כמובן – קשה לה הדבר – אבל אי-אפשר באֹפֶן אחר – כדי להעביר שמץ חשד – היא יִרְאה את אחיה – אומרת, שאין עצה ותחבולה אחרת – רק עוד ימים אחדים – הזקנים ירגעו – יֻכּו בסנורים – אז יהיה אָשרך שלם ובטוח.

– היא מסרה לך איזו שליחות אלי?

– אהבה – אהבה עזה – חבה יתרה – התמכרות מֻחלטת. ומה אֹמַר לה בשמך?

– ידידי היקר – ענה מר טופמן התם, בלחצו בהתלהבות את יד „ידידו“ – שא אליה את אהבתי העמֻקה – אֱמֹר לה, כמה קשה לי להתחפש ולהתנכר – אֱמֹר לה עוד כיוצא-בזה; אבל הוסף-נא, שאני מכיר ומודה בנחיצותה ובהכרחיותה של התחבולה, שיעצה לי על ידך היום בבקר. – אֱמֹר לה, שאני מתפעל מחכמתה וזהירותה ומעריץ את בינתה היתרה.

– כן אעשה. יש לך עוד דבר אליה?

– לא, רק הוסף־נא, שאני מחכה בכליון־עינים לעת, אשר אוכל לקיאה בפרהסיא כּלה שלי, ולא יהיה עוד שום צוֹרך במעשה־תעתועים והתחפשות.

– בודאי, בודאי. ומה עוד?

– הוי ידידי! – אמר מר טופמן העלוב, בלחצו שוב את יד חברו – קבל־נא את תודתי החמה על חסדך ואמוּנך, וסלח־נא לי, אם חשדתי אותך – ואפילו רק בהרהור הלב – שאתה עלול לעמוד על דרכי בצר ומתחרה. אמר־נא, ידידי היקר, במה אוכל לשלם לך על כל תגמוליך עלי?

– אין כדאי לדַבר על דבר מועט כזה – ענה מר ו׳ינגל; ופתאם הפסיק, כאלו נזכר באיזה ענין, והוסיף: – „בדרך־אגב" – אולי תוכל להלוותני עשר לירות? – דבר נחוץ מאד – בעוד שלשה ימים אשיב לך.

– כמדֻמני שאני יכל – ענה מר טופמן מתוך לב מלא רגשי תודה – אתה אומר, שתסלק בעוד שלשה ימים?

– רק שלשה ימים – אז יעבור הכל – יוסרו כל המפריעים.

מר טופמן מנה את הכסף על־יד רעהו, והלה שלשל אותם לתוך כיסו, מטבע אחר מטבע, בלכתם יחד אל הבית.

– ובכן הזהר לך – אמר מר ו׳ינגל – אף לא מבט אחד.

– אף לא רמז כל־שהוא – החזיר על עצמו מר טופמן.

– אף לא מלה אחת.

– אף לא הברה אחת.

– כל מַעֲיָניך יהיו רק בבת־האח – וכלפי הדודה עדיפה גסות יתרה – הדרך האחת להוליך את הזקנים שולל.

– אשתדל בדבר – אמר מר טופמן.

– וגם אני אשתדל – הרהר מר ו׳ינגל בלבו; ושניהם שבו הביתה.

ומר טופמן עשה בדיוק כעצת ו׳ינגל, גם בסעֻדת־הערב של אותו יום, וגם בסעֻדות־הצהרים והערב של שלשת הימים הבאים. ביום הרביעי היה בעל־הבית שמח וטוב־לב עד־מאד, כי בא לידי

הכרה מְחלטת, שמר טופמן חף מכל פשע. כן היה גם מר טופמן, כי מר י'ינגל הגיד לו, כי בקרוב יגיע הדבר אל התכלית הנכספה. כן היה גם מר פיקוִיק, יען כי זה היה מצב־רוחו התמידי. לא כן היה מר סודגרס, כי בו בערה אש־הקנאה למר טופמן. כן היתה גם הגבירה הזקנה, כי היא זכתה בוויסט. כן היו מר י'ינגל ומרת רחל. משים סבות השובות כל־כך לספורנו רב־העלילה, שראוי להקדיש להן פרק מְיֻחד.

פרק ט

גלוי ורדיפה.

השֻלחן היה ערוך לסעֻדת־הערב, הכסאות העמדו מסביב, על דף־המזנון נסדרו יפה שורות של בקבוקים, כוסות ופכים גדולים וקטנים, - בקצור, הכל העיד על קרבתה של השעה היותר נעימה ועליזה וחברתית „ומשתאית" שבכל עשרים וארבע השעות של מעת־לעת.

– ואיה רחל? – שאל בעל־הבית.

– כן, ומר ו״ינגל? – הוסיף מר פיקויק.

– בא.ת! קרא מר ורדל – נפלאת היא, שלא הרגשתי בחסרונו קדם לכן. כמדֻמני, שזה שתי שעות, לכל־הפחות, שלא שמעתי את קולו. אימיליה יקירתי, צלצלי נא בפעמון.

לקול הצלצול הופיע הבחור השמן.

– איה מיס רחל?

הוא לא יכל לדעת.

– ואיה אפוא מר ו״ינגל?

אינו יודע.

הכל הביטו בתמהון; שהרי השעה מאֻחרת, לא רחוק מחצות הלילה. אך מר טופמן תֵיך לו בחשאי: הם משוטטים באיזה מקום ומדברים על־אודותיו. האח! זהו מעשה יפה, הלצה מהֻדרה.

– אין בכך כלום – אמר בעל־הבית אחרי הפסקה קצרה – מֻבטחני, שיבואו מיד. בסעֻדת־הערב אינני נוהג לחכות לשום אדם, יהי מי שיהיה.

– זהו מנהג יפה מאד – העיר מר פיקויק – ראוי להתהלל!

— אנא, שבו־נא — הזמין בעל־הבית את אורחיו.

— בודאי! — הסכים מר פיקויק.

הכל ישבו אל השלחן.

על השלחן התנוסס נתח כביר של בשר צונן, ומר פיקויק קבל ממנו חתיכה הראויה להתכבד. הוא כבר הרים את המזלג אל שפתותיו וכבר אמר לפתוח פיו ולשלח שניו במאכלו החביב, והנה פתאם עלה מחדר־הבשול שאון קולות בלולים. מר פיקויק הפסיק והניח את המזלג על פנכתו. מר ורדל, שעסק בנתות, הפסיק גם הוא, ומבלי משים הרפה ידו מנצב־הסכין, שנשאר כך תקוע וזקוף בתוך הנתח. הוא הביט אל מר פיקויק, ומר פיקויק הביט אליו.

במסדרון נשמע קול צעדים כבדים, ופתאם נפתחה הדלת ברעש ואל חדר־האכל התפרץ ראשונה אותו האיש, אשר נקה את נעליו של מר פיקויק ביום בואו, ואחריו הבחור השמן עם כל המשרתים והמשרתות.

— לעזאזל! מה פשר הדבר הזה? — קרא בעל־הבית.

— האם נפלה דלקה בפית־הארבה? האין זאת, אמה? — שאלה הגבירה הזקנה.

— לא, סבתא, לא! — צעקו שתי נכדותיה בכל גרונן.

— מה זאת אפוא? — הרעים האדון.

האיש, שנקה את הנעלים, נשם ונשף בכבדות ובשארית־כחו צעק:

— הם נסעו מזה, אדון! — ברחו בהחבא, אדון!

הכל ראו, כי לשמועה הזאת השמיט מר טופמן את הסכין והמזלג מידו, ופניו חורו מאד.

— אבל מי נסע מזה? — התקצף מר ורדל.

— מר ג'ינגל ומים רחל, במרכבת־הדאר, מן „האריה הכחל" שבמוגלטון. הייתי שם בשעת־מעשה, אך לא יכלתי לעצור בהם, על־כן רצתי הנה להודיעך.

— ועל הוצאותי הם נוסעים! — קרא מר טופמן, בקפצו על רגליו בחמת־שגעון — הוא הוציא ממני בערמה עשר ליטרות! — תפשוהו! — הוא רמני, סבבני בכחש! — לא אוכל לשאת זאת! — משפט אדרוש, פיקויק! — נקם אקח! — לא אוכל להתאפק!

ובקריאות מרסקות ומטרפות מעין אלה התרוצץ הג'נטלמן האמלל בחדר הנה והנה כמשגע.

– אל רחום וחנון! – קרא מר פיקויק בזועה, בראותו את תנועותיו המשנות של חברו – הוא יצא מדעתו! ומה נעשה לו אפוא!

– מה נעשה? – אמר בעל־הבית הזקן הבריא, שקלט באזנו רק את הדבור האחרון – רתמו את המרכבה לסוס! אני אסע אל „האריה הכחול"; שם אקח לי עגלת־דואר וארדוף אחריהם בלי אחור. איה אותו יוסי הנבל? – קרא פתאם, כאשר רץ האיש החוצה למלא את פקודתו.

– הנני, פה, אבל אינני נבל – ענה קולו של הבחור השמן.

– הניחה לי, פיקויק, להגיע אליו – צעק מר ורדל, בהשתערו אל הבחור רע־המזל – הוא קבל שחד מאותו הרמאי ג'ינגל, כדי להוליכני תועה על־ידי ספור־בדותה, מעשה באחותי ובחברכם טופמן. (מר טופמן צנח לתוך כורסה). הניחה לי ואשלם לו כפעלו!

– אחזו בו! אל תתניהו לגשת אליו! – צוחו כל הנשים; אך גם מתוך צעקתן נשמעה התיפחותו של הבחור השמן.

– איני רוצה שיאחזו בי! – הרעים הזקן – מר וינקל, כפך מעלי הרחק! סורה ממני, מר פיקויק! הניחו לי ללכת!

באמת מחזה נהדר היה לראות, בשעת מהומה ומבוכה זו, את ארשת המנוחה והשלוה הפילוסופית בפניו של מר פיקויק, שאמנם אדמו קצת מהתאמצותו היתרה, בלפתו בזרועותיו בהזקה את מתניו הבולטות מאד של בעל־הבית הבריא, כדי לעצור ברוחו הסוערה, בעת שכל הנשים הנאספות שם שרטו וסחבו והדפו ודחפו את הבחור השמן, בדי להוציאו מן החדר. ואך הרפה מר פיקויק ממנו, והנה בא האיש והודיע, כי המרכבה רתומה.

– אל תתנו לו לנסוע יחידי! – צרחו הנשים – הוא יהרוג איש באפו!

– אני אסע אתו – אמר מר פיקויק.

– הנך חבר טוב, פיקויק – אמר בעל־הבית, בלחצו את ידו – אמה, תני למר פיקויק מטפחת־צואר לכרוך על צוארו – אגל מהרינא.

השגחנה, בנות, על הסבתא, היא אומרת להתעלף. ועתה נחושה־נא. ההנך נכון לדרך?

מכיון שפיו וסנטרו של מר פיקויק נתעטפו ונכרכו בחפזון במטפחת גדולה, ומגבעתו נחבשה לראשו והורדה על עיניו, ואדרתו נזרקה לו על זרועו, לפיכך ענה בחיוב.

הם קפצו לתוך המרכבה.

— שַׁלח את הרסן מעל פניך, תם! — קרא בעל־הבית אל המשרת; והעגלה דהרה בין המשעולים הצרים, נתרה בעקבות המסלול ומחוץ לו, התנקפה בגדרות שמשני צדי הדרך, ולרגעים חָשבה לְהִשבר.

— האם קדמו אותנו הרבה? — צעק ורדל, כאשר הגיעו לשערי „האריה הכחֹל”, שסביבותיו התאסף קהל גדול, אף שהשעה היתה מְאחרת.

— לא יותר מבשלשת רבעי שעה — ענה כל הקהל פה־אחד.

— הבו עגלה רתומה לארבעה סוסים! — חיש־מהר! — את מרכבותי תשלחו מחר לביתי!

— הו, נערים! — קרא בעל־האכסניא — עגלה וארבעה! — הזדרזו!

המשרתים והסוסרים מהרו נחפזו למלא את הפקֻדה. הפנסים התנצנצו בחשך, זעיר־שם, זעיר־שם, כשהתרוצצו האנשים הֵנה והֵנה. פרסות־ברזל של הסוסים השתקשקו על המרצפת הגבנונית של החצר. אופני העגלה סאנו, כשמשכו אותה מתוך הדיר, — בקִצור: שאון והמולה ומהומה אין־קץ.

— ומה? התרתמו את העגלה עד עלות השחר? — צעק מר ורדל בקֹצר־רוח.

— הנה היא יוצאה מן החצר — ענה משרת האֻרוה.

העגלה הוצאה — הסוסים נאסרו — הרַכָּבים קפצו על דוכנם — והנוסעים ישבו בתוכה.

— זכרו! — שבעה מילין בפחות מחצי־השעה! — צעק ורדל.

— סעו!

הרכבים הטעימו את הסוסים טעם שוטיהם ודרבנותיהם, המשרתים הריעו, הנערים עודדום בקריאות של חבה, העגלה התעופפה כחץ מקשת.

— מצב נאה — אמר מר פיקויק בלבו, כשמצא לו רגע של מנוחה להשוב מהשבות — מצב נאה בשביל הנשיא הראשון של קלוב הפיקויקאים. עגלה רעועה ולחה, כוסים מטרטים, חמשה־עשר מיל בשעה ובהצות הלילה.

בשלשה, ארבעה מילים הראשונים היה כל אחד מהם שקוע בהרהורי לבו ואיש משניהם לא הוציא מלה מפיו. אך כאשר עברו שמה ידוע, והסוסים הנחמים החילו לדהור כסדרם ולגמא ארץ, נתרחבה עליו דעתו של מר פיקויק ממהירות התנועה, ובטוב לבו לא יכל עוד לשבת דומם.

— מבטחני, שאנחנו נשיגם — פתח ואמר.

— כן אקוה גם אני — ענה חברו.

— לילה נהדר — העיר מר פיקויק, בנשאו עיניו אל הירח הבהיר ברקיע.

— זה רע לנו — השיב ורדל — שהרי הם ישתמשו לטובתם באור הירח, להחיש נסיעתם, ואנחנו לא נהנה מזיוו, כי בעוד שעה יאסוף נגהו.

— זה יהיה בודאי לא־נעים לנסוע בחשך במהירות גדולה כזו? — התאוה מר פיקויק לדעת.

— בודאי לא ינעם — ענה חברו בקול זועף.

התלהבותו הארעית של מר פיקויק הצטננה קצת, כשהתחיל חושב על תלאותיה וסכנותיה של האכספידיציה, שקפץ והשתתף בה בפחזות וקלות־דעת שכזו. מתוך הרהוריו אלה העירה אותו תרועה גדולה של הרכבים.

— יו — יו — יו — יואֵי! — משך בקולו הרכב הראשון.

— יו — יו — יו — יואֵי! — הרעים השני.

— יו — יו — יו — יואֵי! — ענה לעמתם ורדל הזקן בקול אדיר וחזק, בהוציאו את ראשו ורבו בעד חלון המרכבה.

— יו — יו — יו — יואֵי! — החרה החזיק אחריהם גם מר פיקויק, באמצו את כל כח־גרונו, אף שלא ידע כל־עקר מה פרושן וכונתן של הקריאות הללו.

ובעוד הם „יואים" במקהלה, עמדה לה העגלה פתאם תחתה.

— מה זאת? — שאל מר פיקויק.

— פֹּה קורה מבריחה — ענה מר ורדל — וכרגע נשמע דבר על־אודות הבורחים.

אחרי חמשה רגעים של קריאות ודפיקות יצא מִסֻּכַּת־הנוטר איש זקן, לבוש כתֹּנת ומכנסים, ויסלק את הקורה.

— לפני כמה זמן עברה כאן מרכבת־דֹאר אחרת? — שאל מר ורדל.

— לפני כמה זמן?

— כן!

— כמה? באמת קשה להגיד בדיוק. לא זמן ארֹך, וגם לא זמן קצר — אפשר, כך, בינוני, ממֻצע.

— האם בכלל עברה כאן מרכבה?

— מה? בודאי! אחת עברה.

— לפני כמה זמן, ידידי? — התערב מר פיקוִיק בדבר — אולי שעה אחת?

— אולי כן הוא — הסכים האיש.

— ואולי שתי שעות? — שאל הרכב שעל הסוס העִקרי.

— גם זה אפשר. קשה להכריע — ענה הזקן כמִסַפֵּק בדבר.

— נסעה ונלכה מזה, רכבים! — קרא מר ורדל בזעף — אך לשוא נאבד זמן עם הדיוט זקן זה!

— הדיוט' — שָׁנה הזקן בצחוק־ערמה, בעמדו באמצע השער הסגור למחצה והביטו אחרי המרכבה, המתעלמת מן העין במהירות מְרֻבּה — לא, ידידי, לא כך כמו שאתה חושב. הנה אבדת כאן עשרה רגעים, וסוף־כל־סוף לא חכמת יותר בנסעך מזה. ואם שאר הנוטרים יַצאו ידי חובתם, בעד הליטרא שקבלו, באופן לא גרוע ממני, אזי לא תשיג את המרכבה לפני השלג הראשון, זקן גוץ בעל־בטן שבמותך.

והזקן עוה פניו שוב בצחוק־ערמה, הבריח את הקורה כֻּלה, שב לסֻכּתו ואת הדלת גדר אחריו בבריח.

ומרכבת הרודפים התעופפה הלאה בלי כל מעצור. הירח שקע עד־מהרה, כאשר אמר מר ורדל. שורות של עננים שחורים, שהתפשטו לאט־לאט, זה בבר, על־פני הרקיע, היו עתה לגוש אפל אחד ממעל

לראשי הניסעים. טפות־גשם גדולות התדפקו לרגעים על חלון המרכבה. כאלו התכונו להקדים ולהודיע לנוסעים, כי שואה קרובה לבוא. הרוח, אשר נשב אל עבר פניהם, סער עליהם עמודי־אבק בנתיב הצר והיליל נכאים בין העצים אשר לצדי הדרך. מר פיקויק התעטף ביתר הרוק באדרתו הרחבה, התקין לו מקימו בפנת העגלה ביתר הרוחה והשתקע בתרדמה עמקה. אך שנתו לא ארכה, כי עד־מהרה נעור על־ידי עמירת המרכבה, צלצול הפעמון וקול אדיר הקורא:

— סוסים! חושו, מהרו!

ובתחנה זו היה שוב עכוב. על הרכבים שבכאן נפלה תרדמה עזה, מסתורית כל־כך, שכדי להעירם, צריך היה לבלות דמשה רגעים על כל אחד מהם. שומר־הסוסים שכח פתאם את מקום־המפתח של הארוה, וגם כאשר מצא אותו אחרי חפוש מרבה, בלבלו שני עוזריו המנמנמים את כלי־הסוסים, ועכק הרתימה נמשך לאין־קץ. אלו היה מר פיקויק לבדו, אזי היו כל אלה המניעות והעכובים שמים בוראי קץ לרדיפה; אבל ורדל הזקן לא היה נוח להכנע וידיו לא רפו על־נקלה. הוא אמץ את כחו ואת ידי העושים במלאכה, בתקיפות והתלהבות, דחף את האחד, הכה באגרוף את השני, הדק היטב את החבק פה ורכס את השנצים שם, עד שהמרכבה נרתמה בזמן קצר הרבה יותר, ממה שאפשר היה לשער לפי המניעות והמפריעים הרבים.

ושוב התחילה נסיעת־החפזון, אבל בתנאים שאינם מעודדים את הרוח בכלל. עד התחנה הסמוכה מרחק חמשה־עשר מיל, והלילה אפל, והרוח חזקה, והגשם נתך בזעף. במסבות כאלה אי־אפשר לנסוע במהירות הנכספה. ובאמת כבר עברו שתי שעות אחרי חצות, כשהגיעו אל התחנה הסמוכה; ואולם כאן נראה לעיניהם דבר, שהחיה שוב את תקותם ואמץ שוב את רוחם.

— מתי באה הלום העגלה הזאת? — קרא ורדל הזקן, בקפצו ממרכבתו ארצה ובהראותו על עגלה, שעמדה בחצר־התחנה, ושעוד לא יבש הרפש שעליה.

— זה רק כרבע־שעה, סיר — ענה אחד המשרתים, שאליו ערך ורדל את שאלתו.

– ג'נטלמן עם גבירה? – שאל ורדל בקֹצר־רוח.

– כן, סיר.

– ג'נטלמן רם־הקומה – רגלים אֲרֻכּות, – גוף דק – לבוש־פרַאק?

– כן, סיר.

– גבירה, לא־צעירה – פנים דקים – גוף כחוש, עור ועצמות?

– כן, סיר!

– אי שמים! הלא זה הזוג שלנו, פיקויק! – הריע הג'נטלמן הזקן.

– הם קוו להגיע הֵנה הרבה קֹדם לכן, אלא שנשבר להם חִשֻׁר האופן במרכבתם – אמר המשרת.

– הם הם! תי יְפּיטר! – קרא ורדל – הבו לי כרגע מרכבה וארבעה סוסים! עלינו להשיגם עוד בטרם יגיעו אל התחנה הכמוכה. ליטרא לגלגלת, נערים! – הזדרזו אפוא – התעוררו – עוש, חושו, חברים טובים!

ובדברי זר ז והמרצה כאלה התרוצץ הג'נטלמן הזקן בהצר־הדֹאר, ועסקנותו והתרגשותו גדלה כל־כך, עד שמבלי משים דבקה גם במר פיקוִיק והביאה את האדם הגדול הזה לידי כך, שמרֹב זריזות הכתבכו רגליו בעבות־העגלה, נפל לרגעים בין רגלי הסוסים ואופני־המרכבה וחשב באמת ובתמים, כי בזה הוא מביא תועלת עצומה ומחיש את ההכנות להמשכת הנסיעה והרדיפה.

– נו, קפוץ לתוכה, קפוץ! – קרא ורדל הזקן, בטפסו על מדרגות המרכבה, ויקפוץ לתוכה ויגגור את הדלת בעדו – מהר ועלה! עוטה, חושה! – ועד שלא הספיק מר פיקוִיק לראות, מה יעָשה בו, כבר הרגיש, שהוא מֻשלך לתוך הפתח השני של המרכבה על־ידי משיכת ידו של ורדל מצד זה ודחיפותיו של המשרת מצד זה – והמרכבה טסה לה.

– אה, עתה אנחנ זָזים – אמר הג'נטלמן הזקן בהנאה עצומה.

והפעם זזו באמת, כפי שהעידו טלטוליו והנודותיו הבלתי־פוסקים של מר פיקוִיק, שגופו החשוב התנגש לרגעים או בדפני־העגלה הקשים או בבטנו ובשאר אבריו של בן־לויתו.

– התחזק־נא על מושבך! – קרא הזקן השמן, כשראשו של מר פיקוִיק השתקע עמֹק במקטָרנו רחב־הידים.

– מימי לא הרגשתי טלטול עז כזה – התאונן מר פיקוִיק.

– אין דבר – ענהו חברו – זה יעבור בקרוב. ביתר־עז! ביתר־עז!
מר פיקויק הצטמצם והתבצר בפנתו בכל מיני חזוק וסעד שיכל, והעגלה התעופפה עוד ביתר מהירות מבראשונה.

כך נסעו כשלשה מילים; והנה מר ורדל, שהוציא את ראשו בעד החלון, להשקיף בחשכת־הלילה, נרתע פתאם לאחוריו עם פניו, שהָזוּ ברפש ובהתרגשות עצומה ונשימה קטועה קרא:

– הנה הנם!

מר פיקויק הוציא גם הוא את ראשו, בעד החלון שלצדו הוא. כן; שם, לפניהם, לא הרחק ממרכבתם, דהרה לה עגלה אחרת במעוף כביר.

– דלקו אחריהם! דלקו והדביקום! – צרח הג'נטלמן הזקן – שתי ליטרות לכל אחד מכם, נערים! אל תתנום להתרחק מעלינו. רִדפו אחריהם, רדפו והשיגום!

הסוסים של העגלה הראשונה אמצו את כחותיהם עוד יותר ודהרו כשֵׁדים; ואותם של מר ורדל השתערו אחריהם כסופה.

– אני רואה את ראשו! – שאג הג'נטלמן הזקן, שתקפה אותו שוב חמת־שגעון – לכל הרוחות הרעות שבעולם! אני רואה אותו!

– גם אני! – ענה אחריו מר פיקויק – הוא הוא, הוא ולא אחר!

ואף אמנם לא שגה מר פיקויק ברואה. מבעד חלון העגלה הראשונה נראו בדיוק פניו של מר ג'ינגל, מלֻכלכים כֻּלם ברפש, שהתיזו האופנים, ומתנועות זרועו העזות כלפי הרכָּבים שלו נִכָּר להדיא, שהוא זֵרֵז אותם להריץ עוד יותר את הסוסים.

התחרות־המרוץ התגברה עד מאד. שדות, אילנות, משוכות, חלפו על פניהם כסופה; כל־כך מהירה היתה טיסתם. הם הגיעו כבר עד סמוך לעגלה הראשונה. קולו של ג'ינגל, המאיץ בנערים, נשמע בפֵרוש, למרות רעש האופנים. ורדל הזקן היה מלא חמה והתרגשות ומפיו יז קצף. הוא הרעים תריסרים, תריסרים של „נבל", „רמאי" וכיוצא קריאות־חבה כאלה, קפץ את אגרופו והניע אותו כלפי איש־חרמו: אבל מר ג'ינגל ענה על כל חרופיו ואיומיו רק בבת־צחוק של בוז או בתרועת־נצחון, בראותו כי סוסיו, תחת השפעת השוטים והדרבנות,

שהעתירו עליהם הרכבים, הגבירו חילים ובמהירות כפולה התרחקו יותר ויותר מרודפיהם.

מר פיקויק הכנים שוב את ראשו לתוך המרכבה, וגם מר ורדל, שכבר עיף ויגע מאד מהתרגשות וקריאות של זֵרוז, עשה גם הוא כמוהו, והנה פתאם טִלטלו טלטלה עזה על־ידי דחיפה עצומה מאד — נשמע קול־חבטה אֻימה — קול נפץ ושבר — אחד האופנים נעקר ממקומו, והמרכבה התהפכה על צדה.

אחרי רגעי־מספר של מהומה וערבוביא, שבהן אפשר היה להבחין רק בעיטות הסוסים ונפץ זגוגיות, הרגיש מר פיקויק, שיד חזקה סוחבת אותו מתחת לשברי העגלה, וכאשר עמד על רגליו והוציא את ראשו מתוך צווארון־אדרתו הרחבה, ששָׂם לאַל את תועלת משקפיו, אז חזו עיניו את האסון אשר קרם, לכל פרטיו.

ורדל הזקן עמד ליד בן־לויתו. מחֻסר־מגבעת וקרוע־בגדים, ולרגליהם היו מפֻזרים ומפֹרדים שברי העגלה. הרכבים, מגֹוּלים ומלֻכלכים בטיט ורפש, ומשחתי־המראה מן הרכיבה הנחפזה, הצליחו כבר לכרות את המושכות, עמדו אצל ראשיהם של הסוסים והחזיקו אותם ברסניהם. כמאה צעדים משם והלאה נראתה העגלה האחרת, שעמדה תחתיה לשמע קול־מפלתם. הרכבים השקיפו ממרום שבתם בצחוק־קלסה, שִׁוּה את פרצופיהם הרחבים, על חבריהם שרדפו אחריהם. ומר י׳ינגל הביט בעד חלון מרכבתו, בנחת־רוח גלויה, על המהפכה והשבר.

— הו, הו — הריע החצוף — „איש לא נפצע? — ג׳נטלמנים באים בימים — מן הבנין הכבד — הדבר מסֻכן — מאד.

— הנך נבל! — הרעים מר ורדל.

— הַ הַ הַ! — נתן י׳ינגל בצחוק קולו, ובקרצו בעיניו בערמה ובהראותו באגֻדלו על תוכה של המרכבה, הוסיף: — אני אומר לכם — היא מרגישה את עצמה יפה — צִותה למסור לכם ברכות־שלומה — מבקשת, שלא תתרגשו ולא תדאגו — חבה יתרה ל „טופי" — אולי תאבו לשבת אצלנו באחורי־המרכבה? — הלאה! נהגו וסעו, נערים!

הרכבים הריצו את הסוסים בשוטיהם, והעגלה עברה בסערה;

ומר ייִנגל הוציא ראשו ורֻבו בעד החלון ונפנף, דרך ליצנות, במטפחת־האף שלו לעזובים העלובים.

שום דבר בכל אותו המאורע, ואף לא המהפכה גופה, לא הצליח להרגיז את מנוחת־נפשו הפילוסופית של מר פיקויק. אבל כאשר העיז החצוף, שלוה כסף מאת חברו ותלמידו הנאמן, לקצר את שמו של זה, דרך בזיון, ולכנותו „טופי”, לא יכל עוד גם האדם הגדול להתאפק. הוא התאדם עד למעלה ממשקפיו, ובנשימה כבדה ובקול נמוך ומְרֻסק מהתרגשות אמר:

– אם אפגוש שוב בבן־אדם זה, אזי – – –

– כן, כן – הפסיקו מר ורדל – כל זה טוב מאד. אבל עד שאנחנו עומדים ומשוחחים פה, יספיקו הם לקבל את ההרשאה ולהכנס לחֻפה בלונדון.

וידום מר פיקויק, ואת שאיפת־נקמתו צפן בחֻבו, עמֹק עמֹק בסתרי לבבו.

– כמה מכאן עד התחנה הסמוכה? – שאל מר ורדל את אחד הרכבים.

– ששה מילים; האין זאת, תום?

– כן, מעט יותר.

– ששה מילים ומקצת, סיר.

– אין עצה ואין תחבולה אחרת, פיקויק, עלינו ללכת ברגלינו את המרחק הזה – אמר מר ורדל.

– אין עצה אחרת – ענה אותו האדם הגדול באמת.

מר ורדל צוה את אחד הנערים לִרְכַּב לפניהם אל התחנה הסמוכה, להזמין שם בעדם מרכבה וסוסים, ואת השני העמיד לשמור את העגלה השבורה. ושני הנוסעים נשאו את רגליהם וילכו, לאחרי שקשרו והדקו יפה את מטפחותיהם מסביב לצואריהם וחבשו היטב את מגבעותיהם לראשיהם, כדי להגן על עצמם בכל האפשר מפני הגשם, אשר אחרי הפסקה קצרה התחיל יורד בזעף.

פרק י

ישיב לאל את כל הספקות (אם היו כאלה) על־אודות נקיון־כפיו ושנאת־הבצע של מר ז׳ינגל.

עד היום עוד נשארו עומדים וקימים בלונדון מספר פונדקות עתיקים, שהיו לפנים המעון הראשי של הדיליג׳נסים המהֻללים, בימים הראשונים הטובים, אשר בהם היו אותם הדיליג׳נסים עושים את דרכם ביתר חשיבות וביתר חגיגיות, מאשר בזמן הזה. ואולם אותם הפונדקות ירדו מגדֻלתם זה כבר, ולאט לאט נהפכו למקלט ולמקום־מעמד לעגלות־מסע של יושבי הכפרים הסמוכים. לשוא יבקש עתה הקורא את האכסניות העתיקות הללו בין „שערי הזהב״ ו„שוָרי הזהב״ ו„צלבי הזהב״, המבליטים כיום את חזיותיהם הנאדרות ברחובות לונדון, המתֻקנים והמשֻפרים. אם יחפוץ לפגוש בשרידי עתיקות הללו, עליו לשים פעמיו למבואות היותר אפלים שבחלקי העיר היותר רחוקים ושוממים, ושם ימצא אחדים מהם, הממשיכים עֲדַיִן את קיומם בקשיות־עֹרף קודרה בתוך הבנינים החדשים ושאר החדושים הסובבים אותם.

ביחוד בפרבר בורו נשארו לפלֵטה כחצי־תריסר אכסניות עתיקות כאלה, שבהן נשתמרו עֲדַיִן כל סִמני חיצוניותם בלי שום שנוי, ואשר הצליחו להנצל גם מבולמוס התקונים והשכלולים של העסקנים הצבוריים, גם משאיפת־הבצע של הספסרים הפרטיים. הבתים העתיקים הללו הם בנינים גדולים, רחבי־ידים משֻנים ועקֻמים, עם המון יציעות ומבואות ומסדרונים ולולים ומדרגות, רחבים למדי ועתיקים למדי ואפלים למדי, שיש בהם כדי להספיק חֹמר למאות ספורי רוחות ושדים, אם נניח שבזמן מן הזמנים נבוא לידי ההכרח המעציב, להמציא ספורים כאלה, או

שהעולם יאריך ימים כל־כך, עד שיכלו כל כפורי־האגדות האמתיים, הקשורים עם הגשר הלונדוני העתיק והסביבה שלו.

בחצרו של אחד הפונדקות הללו — זה של ה„צבי הלבן", שהיה מן המפרסמים ביותר בשעתו, — בבקר שלאחרי ליל־המאורעות, המספרים בפרק הקדם, היה איש אחד עסוק מאד בנקוי זוג של מגפים מן הרפש המרבה שעליהם. הוא היה לבוש מקטרן גס עקוד עם שרולים של קליקא שחור וכפתורי־זכוכית כחלים, מכנסי אטון עב ונעלים ארכות. על צוארו היתה קשורה מטפחת אדמה־עזה, קשר רפה, בלי שום כונה לאיזה „נוסח" שהוא, ועל ראשו היה עומד בנס ומטה הצדה כובע לבן ישן. שתי שורות של מגפים עמדו לפניו, האחת מנקה והשנית מלכלכת, ובכל פעם כשנוסף זוג על השורה של המנקים, היה פוסק ממלאכתו רגע קטן ומביט בנחת־רוח גלויה על פרי יגיע־כפיו.

בהצר לא הרגש שום שאון והמולה ועסקנות, אותם הסמנים המבהקים של כל מקום־מעמד לדיליג'נסים. שלשה, ארבעה קרונות גדולים, כל אחד עמוס תלי־תלים של סחורות שונות מתחת לחפתו הרחבה, עד לגבהו של חלון בדיוטא השניה של בית בינוני, עמדו למעצבה מן הצד תחת מוסך גבוה, שהיה מתוח ממעל לחלקה הקיצוני של החצר. עוד קרון אחד, שכפי־הנראה היה מוכן לנסיעה באותו בקר, העמד במקום גלוי באמצע החצר. שתי שורות של יציעות, זו למעלה מזו, עם מעקית עשויות מלאכה גסה, הקיפו את הבנינים, שמשני צדי החצר, ואליהן פתוחים המון חדרי־משכב. ושתי שורות של פעמונים, המתאימים לאותם החדרים, היו תלוים ממעל לפתח הביאה, וגג משפע קטן הגן עליהם מפני הרוחות והגשמים. שתים, שלש עגלות־כפריים קטנות ומ־כבות־דאר נראו מתחת למוסכים שונים קטנים; ושעטה עראית של פרסות־סוס, או צלצול שלשלאות, שנשמע לפעמים מירכתי־החצר, הודיעו לכל מי שהדבר נוגע לו, כי הארוות נמצאות באותו מקום. ואם נוסיף על התמונה הזאת עוד מספר נערים מלבשי בלוזות, שישנו על חבילות גדולות וכבדות, ושקי צמר, ועוד דברים כיוצא־בזה, שהיו מפזרים על ערמות של תבן, אזי יצאנו לגמרי ידי־חובת תאורה של חצר „הצבי הלבן", ברחוב הגבוה, בפרבר בורו, באותו הבקר.

לקול צלצול חזק של אחד הפעמונים הופיעה על היציע העליון משרתת יפה וקוקיטית. היא דפקה באחת הדלתות, ולאחרי שקבלה פקֻדה מפנים החדר, נחנה על המעקֶה וקראה לתוך החצר:

– סם!

– הנני! – ענה האיש בעל־המגבעת הלבנה.

– מספר כ״ב דורש את מגפיו.

– שאל את מספר כ״ב, אם רצונו שיובאו לו מיד, או שימתין עד שיקבלם – באה תשובה של סם.

– חדל לך מדברי־אִוֶלת, סם! – אמרה הנערה בקול מלמף – הג׳נטלמן נצרך למגפיו תכף־ומיד.

– טוב מאד, הנך נערה נחמדה בשביל נשף מוסיקלי – ענה מנקֵה־הנעלים – ראי־נא, הנה אחד־עשר זוגות של מגפים, ונעל אחת, ששַׁיֶכת למספר ששה, בעל־רגל העץ. את אחד־עשר המגפים צריך להגיש בשמֹנה וחצי, ואת הנעל – בתשע שעות. מי הוא זה אותו מספר כ״ב, העומד למעלה מן הזמן והסדר? לא, לא; איש איש ותורו, כמו שהיה י׳ן קֶטש אומר, בתלותו את הג׳נטלמנים. צר לי מאד, שאני מֻכרח לתתך להמתין, סיה, אבל בוא אבוא אליך במהרה בקרוב.

ובדברו זאת התנפל האיש לבֶן־המגבעת על מַגף עם שולים מֻפשלות והתחיל משפשף אותו בשקידה כפולה־שמֹנה.

ושוב נשמע קול צלצול־פעמון חזק, וכרגע הופיעה בעלת־האכסניא הזקנה, העסקנית על היציע שמנגד.

– סם! – קראה בעלת „הצבי הלבן״ – איהו אפוא אותו העצל, הנרפה – אה, סם, הנך כאן; אם־כן מדוע זה אינך עונה?

– לא מן הנמוס הוא לענות בטרם תכַלי לדבר – השיב סם לא בלשון רכה.

– קח ונקה מיד את הנעלים הללו בשביל מספר י״ז, והביאם אל החדר המיֻחד, מספר חמשה, בדיוטא הראשונה.

ובדברה זרקה בעלת־האכסניא זוג של נעלי־אשה לתוך החצר, ותפן ותתעלם בעסקנות זריזה.

– מספר חמשה – אמר סם, בהרימו את הנעלים, ויוציא מכיסו

חתיכת־נתר וירשום על עקבן את המקום שיעדו להן — נעלי אשה וחדר מיֻחד! מְבטחני, שהיא לא באה הֵנה בעגלת־אכרים.

— היא באה היום בבקר עם ג׳נטלמן אחד במרכבה שכורה — קראה המשרתת, שעמדה עֲדַיִן נשענה על מעקֶה־היציע — ואותו האיש הוא הוא שדורש את מגפיו למספר כ״ב, ומוטב שתמהר להתקינם — ויותר לא־כלום.

— מדע לא אמרת זאת קֹדם לכן? — קרא סם בכעס גדול, בחטפו אותו זוג המגפים מתוך השורה הארֻכה אשר לפניו — דמיתי שהוא אחד מבעלי־שלשה פִּינים הקבועים. חדר מיֻחד! בצֵרוף אשה! אם יש בו משהו של ג׳נטלמן, הרי הוא שוה לי שילינג ליום, מלבד שכר השליחות.

מֻזרז על־ידי ההרהורים הנעימים הללו התחיל מר שמואל מגהץ את המגפים והנעלים בחשק נלהב ובשקידה נמרצה כל־כך, עד שבעוד רגעי־מספר נוצצו כשמיר שחור, ומיד העלה אותם אל מספר חמשה ודפק בדלת החדר בנחת ובהכנעה.

— הִכָּנס! — קרא אליו קול־גבר מתוך החדר.

סם השתחוה בקִדה מהֻדרה ויעמוד תחתיו לפני הג׳נטלמן והגבירה, שישבו אל השלחן לארֻחת־הבֹקר. לאחרי שהעמיד את המגפים לרגלי הג׳נטלמן ימין ושמאל, ואת הנעלים לרגלי הגבירה ימין ושמאל, פנה אל הדלת כאומר לצאת.

— מנקה־המגפים! — קרא אליו הג׳נטלמן.

— סיר — ענה סם, בסגרו שוב את הדלת ובאחזו בכף־המנעול.

— היודע אתה — מה שמו של אותו דבר — אה, כן — חברת יודעי דת ודין?

— יודע אני, סיר.

— והיכן היא?

— על ככר בית־תפלת־פויל, סיר. שער מקֻמר, נמוך מאד, מצד אחד בית־מסחר־ספרים, ומצד שני בית־מלון עם שני שומרי־הסף, שהם מין אנשי־בינים, סרסורים, וביחוד שתדלנים מפֻרסמים, להשיג הרשאות לכל הנצרך לכך.

— הרשאות לחתֻנות! — אמר הג'נטלמן.

— בן, שתדלנים להרשאות לחתֻנות — קַיָם סם — „שני בני־אדם בסנרים לבנים — נוגעים תכף במגבעתם, כשאתה נכנס לפרוזדור — „הרשאה, סיר, הרשאה?" — בריות משֻנות, וכן גם בעליהם — ממש בקטגורים של בית־המשפט לדיני־נפשות.

— מה זה הם עושים? — חקר הג'נטלמן לדעת.

— עושים? לך, סיר, לא יאֻנה כל־רע. אבל הם מכניסים לראשם של ג'נטלמנים זקנים דברים שלא עלו על לבם כלל. אבי, סיר, היה עגלון בדיליג'נס, אלמן היה ואיש בריא מאד — שָמֵן יתר מדי. מתה בעלת־הדיליג'נס והניחה לו יְרֻשה ארבע מאות ליטרא. הולך הוא אל אותה „החברה", להתראות עם עורך־הדין ולערוך את הנְיָרות הדרושים לכך. הולך הוא הָדור־נאה — מגפים עם שולים מְפֻשלים — צרור־פרחים בלולאת־הכפתור — מגבעת רחבת־השולים — מטפחת־צואר ירֻקה — ממש ג'נטלמן. נכנס אל השער המקֻמר, שקוע במחשבות, מה לעשות בכסף־הירֻשה — והנה השתדלן לקראתו, נוגע במגבעתו — „הרשאה, סיר, הרשאה?" — „מה אתה סח?" אומר אבי — „הרשאה, סיר" עונה הלז — „איזו הרשאה?" שואל אבי — „הרשאה לחתֻנה", עונה השתדלן — „מה לי ולהרשאה כזו?" קורא אבי „מעולם לא עלתה על דעתי כלל" — „ואני חושב, כי היא דרושה לך", מתעקש השתדלן — אבי עומד תחתיו ומתחיל מהרהר בדבר — „לא", הוא אומר „לעזאזל! כבר זקנתי מהיות לבעל־אשה, ומלבד זה הנני רחב־ידים יתר מדי", הוא אומר — „לא כלל!" אומר השתדלן „אין בכך כלום, סיר!" — „האֻמנם?" שואל אבא — „אין בכך כלום", משיב השתדלן, „ביום ב' שעבר השאנו ג'נטלמן עבֶה פי־שנים ממך" — „באמת ובתמים?" שואל אבא — „כאשר אמרתי כן הוא, עונה השתדלן „אתה הנך ממש תינוק לעֻמתו — הנה הדרך, סיר — הכנס־נא" — ובלב בטוח הולך אבא אחריו, בקוף־תרבות אחרי תבת־זמרה, ונכנס ללשכה הדומה למאורה ובה יושב, בתוך נְיָרות מזֻהמים וקופסות של פחים, מין פקיד, כביכול, ועושה עצמו כאלו הוא עסוק עד־מאד. — „אנא, שב־נא, סיר, עד אשר אכתוב את ההרשאה", אומר אותו עורך־הדין — „תודה רבה" עונה אבא

ויושב לו על כסא, ובפה פעור ובעינים פקוחות לרוָחה הוא מציץ אל השמות, הכתובים על הקופסות – מה שמך, סיר?" שואל עורך־הדין – „טוני וֶלֶר", עונה אבא. – „מאיזו כומְרִיָה?" שואל הלז – „הפראית היפה", עונה אבא; כי הוא היה מתאכסן באותו פונדק, בנסעו בדרך, ועל־אודות כומריות לא ידע כלום. – „ומה שם הגבירה שבחרת לך?" מוסיף הלז לשאול. כאן נדהם אבא ונתבלבל לגמרי. – „חי נפשי, אם אדע", הוא אומר. – „אינך יודע? היכי תימצי?" תמה הלה. – „בודאי איני יודע, כמו שאתה אינך יודע", אומר אבא „אולי אפשר לרשום את השם אחרי־כן?" – „בשום אֹפֶן אי־אפשר!" עונה הלז. – „טוב מאד", אומר אבא, לאחרי שנמלך קצת „כתוב אפוא מ ר ת ק לַ ר ק" – „איזו קלרק?" שואל הלז, בטבלו את עטו בדיו. – „שושנה קלרק, מן „המרקיזה גרַנבי", בדורקינג", מבאר אבא „היא תחפוץ בי, אם אשאלנה – כך דומה אני – אמנם לא דברתי עמה מעולם בנִדון זה, אבל אני בטוח, שהיא תאבה להיות לי לאשה" – ההרשאה נכתבה ונחתמה, ואותה שושנה נאותה לו באמת; ולא אותו בלבד לקחה לה, אלא גם את כל כספו, באֹפן שלא זכיתי לראות אף פרוטה אחת מארבע מאות הליטרא, בישׁ־גדא שכמותי! סליחה, סיר!" – אמר סם, בכלותו את ספורו – „אבל כשאני נזכר בצערי זה, הריני מדבר והולך ואיני יכל להפסיק, בעגלה חדשה, שאופַניה נמשחו יפה.

כאשר כלה לדבר התעכב עוד רגע קטן, לראות אם לא יתנו לו איזו פְקֻדה, ואחר יצא מן החדר.

– תשע וחצי – זוהי השעה הנכונה – עתה עת ללכת – אמר הג'נטלמן, שכמובן היה מר ו'ינגל.

– ללכת? לשם־מה? – שאלה הדודה־הבתולה בקוקיטיות.

– לשם הרשאה, מלאכי, חמדת־נפשי – להודיע בבית־התפלה – כדי שתהיי כֻלך שלי, למחר – ענה מר ו'ינגל, בלחצו את ידה של הדודה־הבתולה.

– ההרשאה! – אמרה רחל בהתאדמה – אתה דוחק את השעה כל־כך!

– נמהר נחישה – השעות, הימים, השבועות, החדשים, השנים

יחלפו כברקים – לאחרי שנהיה מאֻחרים – חץ – רביבים – מכונת־קיטור – לנסיעה בת אלפי סוסים – כאין הם לעֻמת מהירות חיינו, הבאים עלינו לטובה.

– אולי אפשר – אולי אפשר שנכנס לחֻפה לפני בֻקרו של מחר? – שאלה רחל.

– אי־אפשר – בשום־אֹפֶן – הכרזה בבית־התפלה – קבלת הרשאה היום – החתֻנה למחר.

– אני מפחדת מאד, פן יגַלה אחי את עקבותינו! – אמרה רחל.

– יגַלה? – הבל־הבלים – טֻלטל ונתנדנד יתר מדי בשבר העגלה – מלבד זה – זהירות מרֻבה מצדנו – עזבנו את מרכבת־הדֹאר – הלכנו ברגלינו – לקחנו עגלה שבורה – באנו לבורו – המקום האחרון בכל העולם כֻלו, ששם תעלה על דעתו לבקשנו – הַ הַ הַ! – זהו רעיון מצֻין – מאד.

– אל־נא תשהה שם זמן־רב – אמרה הדודה־הבתולה באהבה רבה, כאשר תקע מר י״ינגל על ראשו את מגבעתו המעוכה.

– זמן רב אתרחק ממךָ? – קוסמת אכזריה! –

ומר י״ינגל פזז אליה בשחוק, הדביק נשיקה צנועה על שפתיה, ויֵצא מן החדר ברקוד.

– איש־חמודות! – אמרה הבתולה, בסגרה את הדלת אחריו.

– בתולה זקנה טפשית – אמר מר י״ינגל, בעברו את המסדרון.

קשה לנו לבוא בהגיונות ורעיונות על־אודות תרמיתם של בני־מיננו. כי על־כן לא נרדוף אחרי מחשבותיו של מר י״ינגל, שהעסיקוהו כל עת לכתו אל „חברת יודעי דת־יודין״. לצֹרך ספורנו יספיק להודיע, כי לאחרי שהצליח להִמלט ממוקשי הדרקונים, לובשי הסנרים הלבנים, השומרים את המבוא לאותו המקום המֻקסם, הגיע בשלום אל לשכתו של סגן ההגמון הראשי, וזה ערך לו בלי־אִחור את התעודה הדרושה, כתובה על קלף בנוסח נעים מאד, מאת הארכיהגמון הקֶנטרבורי אל „הנאהבים והנעימים, אלפרד י״ינגל ורחל ורדל, שהוא דורש שלומם בחבה רבה״, ותתן־דנן שלשל בזהירות יתרה את התעודה החשובה לתוך כיס־בגדו ושב על עקביו, בנצחון, לבורו.

ובעוד הוא בדרך והנה שני ג׳נטלמנים בעלי־בשר ואחד דק ושחוף,

באו לחצר „הצבי הלבן”, והתחילו מבקשים סביבותיהם במבטי עיניהם איזו נפש אדם, אשר אליו יוכלו לפנות בשאלות וחקירות. מר שמואל וֶלר היה עסוק אז בגהוץ של זוג מגפים מְפשלי השולַים, קנינו הפרטי של כפ״י אחד, שבאותה שעה סעד את לבו בארְחת־בֹּקר קלה של שתים, שלש ליטרות בשר־צונן ושני בקבוקי פּוֹרטֶר, כדי להחליף כח אחרי התלאות והעמל הכבד של שוק בורו.

הג'נטלמן הצנום נגש אפוא אל סם.

— ידידי — פתח ואמר.

— הנך מסתמא מחברת „שואלי חנם” — חשב סם בלבו — אלמלא כן לא היית עושה אותי לידידך על רגל אחת.

ובקול רם שאל:

— מה חפצך, סיר?

— הגידה־נא, ידידי — אמר הג'נטלמן הדק, בשֶׁעול של פיוס — היש לכם עתה אכסנאים רבים? הנך עסוק מאד — הלא?

סם בחן בעיניו את השואל. זה היה אדם גוץ וצנום, עם פנים שחרחורים מְהֻקצעים, ועינים קטנות שחורות, שלא פסקו מלקרוץ ולרמוז לשני צדי החֹטם המחֻדד והסקרן, כאִלו הן משחקות במחבואים עם האבר הזה. הוא היה לבוש כֻּלו שחורים, שבעדם הֻבלט ביותר הענק הלבן שעל צוארו וכתנתו הצחורה, ועל רגליו היו מגפים, שנוצצו בעיניו. שרשרת־שעון של זהב וחותמות ירדו מתוך כיס־מקטָרנו והתלבטו על מכנסיו. את נעלי־ידיו נשא בתוך ידיו, ולא עליהן; ובדברו היה מניח ידיו מתחת לקפולי־בגדו, בארשת של איש המְלֻמד לערוך שאלות, המביאות את הנשאל בין המצרים.

עסוק מאד, הלא? — חזר ואמר האיש הגוץ.

— די והותר, סיר — ענה סם — אין אנו פושטים את הרגל, ואין אנו מאספים ממון. אנחנו אוכלים את בשר־הכבש שלנו בלי קפריסין, ואין אנחנו מחזרים אחרי חזֶרת, אם יבוא לידינו בשר־שור.

— הנך לץ גדול, כפי־הנראה — אמר האיש הגוץ.

— אחי הבכור היה נגוע במחלה זו — ענה סם — לכן אפשר שדבקה גם בי, כי היינו שוכבים במטה אחת.

– אכן בנין עתיק משְנה הוא הבית הזה! – העיר האדם הקטן, בהביטו סביבותיו.

– אִלו הואלת להודיענו מראש, כי תכבדנו בבקורך, אזי היינו מתקנים ומחדשים אותו – ענה סם העשוי לבלי־חת.

התשובות המשתממות הללו הכזיבו, כפי־הנראה, את תוחלתו של האיש הגוץ; כי על־כן הסתלק הצדה עם שני הג'נטלמנים בעלי־הבשר, כדי להתיעץ מה לעשות. ואחרי תֹם אספת־המועצה הקצרה, הריח האיש הגוץ במתינות קצת טבק מקֻפסת־כסף מְארכה, וכנראה היה נכון לחדש את החקירה והדרישה, והנה אחד משני הג'נטלמנים הבריאים, אשר, מלבד פנים מפיקים טוב־לב, הצטַין גם בזוג משקפים ובזוג של נעלים נמוכות, נגש פתאם אל סם ואמר:

– בעצם הדבר כך הוא המעשה: ידידי זה (בהראותו באצבע על בעל־הבטן השני) רוצה לתת לך חצי־הליטרא. אם תענה על שתים, שלש – – –

– „אבל אדוני הנכבד – אדוני הנכבד מאד" – הפסיקו האיש הגוץ – הרשני־נא, אדוני הנכבד, להזכיר לך את העִקר הראשון והכלל הגדול בענינים כאלה: מכיון שמסרת דבר בידיו של הממֻחה לכך, אין לך עוד רשות להתערב במהלך העסק, ואתה מחֻיב לסמוך עליו ולבטוח בו באמונה שלמה. באמת, מר – – – (והוא פנה אל הג'נטלמן השמן השני ואמר אליו) שכחתי את שמו של ידידך הנכבד.

– פיקוִיק – ענה מר ורדל, כי, כמובן, היה זה בעל־אחֻזת מינר־פַּרם העליז.

– אה, פיקוִיק – כן, כן, מר פיקוִיק: סלח־נא לי, אדוני הנכבד. אשמח מאד לשמוע את דעתך הפרטית, בתור חובב עניני דת ודין; אבל הלא תבין בעצמך, כי לא טובה כלל התערבותך, בשעה שאני עוסק בדבר, ובפרט כשאתה בא עם הצעה מושכת ומפַתה כזו של חצי־ליטרא. באמת, אדוני הנכבד, באמת.

והאיש הגוץ תחב בחטמו קֹמץ טבק מסֻים במרץ גדול, כדי לתת יתר חזוק לדבריו, ופניו הפיקו עמקות יתרה.

– כַונתי היחידה היתה רק להחיש קצו של ענין רע זה, ולא יותר – באר מר פיקוִיק.

— נכון מאד, נכון מאד, — אמר האיש הגוץ.

— ועל־כן — הוסיף מר פיקויק — השתמשתי בתחבולה, אשר נסיונותי וידיעתי את הבריות הורוני, שהיא עלולה ביותר להביא אל התכלית הנכספה.

— כן, כן — אמר האדם הקטן — טוב מאד, טוב מאד. אבל עליך היה להציעה לי. אני בטוח, אדוני הנכבד, כי לא נִכחד ממך, באיזו בטחון בלי־מצרים צריך בעל־הדין לסמוך על הפרקליט המְמחה, המֻרשה שלו. ואם דבר מפֻרסם כזה צריך עוד ראיה, הריני להזכירך, אדוני הנכבד, את המשפט הידוע בדבר בַּרנֶל — —

— אין מביאים ראיה ממשפט ג׳ורג׳ ברנול — הפסיקו סם, שהאזין עד־עתה בתמהון לשיחת־וִכוח זו — הכל יודעים, מה היה טיבו של משפט זה, ודעתי היתה תמיד, כי האשה הצעירה, היא היא שהיתה צריכה להתנדנד על עץ־התליה, ולא הוא. אבל מה שעבר עבר, וגם כל אותו הענין אינו שַׁיָך כלל לנִדון שלפנינו. גופה של עובדה היא, שאתם חפצים, שאקבל מכם חצי־הליטרא. טוב מאד: הריני מוכן ומְזֻמן לקחת את ה„מִזֻמן״, — כמדֻמני, שאיני יכל לענות תשובה יתר הגונה, האין זאת, סיר? (מר פיקויק שוחק). ועתה נשארה עוד רק שאלה אחת: איזה שד אתם דורשים ממני? כמו שאמר אותו האיש, בשעה שנגלה לעיניו רוח מעולם־האמת.

— אנחנו חפצים לדעת — — פתח מר ורדל.

— אדוני הנכבד — אדוני הנכבד — שסע אותו האדם הקטן בזריזות יתרה.

מר ורדל הניע את כתפיו וידֹם.

— אנחנו חפצים לדעת — אמר האיש הגוץ בחגיגיות מְיֻחדת — ואנחנו עורכים את השאלה אליך, כדי שלא לעורר דאגה ופחד בבית פנימה, — אנחנו חפצים לדעת, מי מתאכסן עתה בבית הזה?

— מי נמצא עתה בבית הזה! — ענה סם, שבמוחו התגשמו תמיד האכסנאים באותו חלק של תלבשתם, שעמד תחת השגחתו הפרטית — יש רגל־עץ במספר 6; יש זוג של מגפים היסיים במספר 13; יש שני זוגות של חצאי־נעלים בחדר־המסחר; יש עוד המגפים מְפשלי־השולים

הללו בחדר המיֻחד שמאחרי המזנון; ועוד חמשה זוגות כאלה באולם־הקהוה.

— ולא יותר? — שאל האדם הקטן.

— חכה מעט — ענה סם מתוך הרהור, כמתאמץ לזכור נשכחות — כן, יש עוד זוג מגפים בנוסח וֶלינגטון, בָּלים למדי, וזוג נעלי גבירה במספר 5.

— איזה מין נעלים הן? — שאל מר ורדל בחפזון, לאחרי שהוא ומר פיקויק עמדו נדהמים לשֶׁמע סטטיסטיקה משֻׁנה זו,

— מלאכת ערי־השדה — ענה סם.

— ושם הסנדלר רשום עליהן?

— כן, ברוין.

— מאיזה מקום?

— מוגלטון.

— הם הם! — קרא ורדל — חי־אלהים, אנחנו מצאנום.

— הס! — השתיקו סם — מגפי ולינגטון הלכו אל לשכת יודעי דת־ודין.

— אי־אפשר! — אמר האדם הקטן.

— כן, הלכו לקבל הרשאה.

— אם־כן באנו בעוד מועד! — קרא מר ורדל בקול רם — הכניסנו מיד אל החדר; אסור לנו לאבד אף רגע!

— אנא אדוני הנכבד — אמר האיש הגוץ — בבקשה ממך, אדוני הנכבד: זהירות, זהירות!

ובדברו הוציא מכיסו ארנקי של משי אדם, ומתוכו מטבע של ליטרא־סטרלינג, ונעץ עיניו בסם. הלה עוה פניו בצחוק רב־הכונה.

— הכניסנו אל החדר תכף־ומיד, בלי שאלה והודעה מראש, והמטבע כֻּלה שלך — אמר האדם הקטן.

סם השליך את המגפים מִפשלי־השולים לקרן־זוית, ויולך את הג'נטלמנים דרך מבוא אפל על מדרגה רחבה. כאשר הגיעו אל הדיוטא השנית, עמד תחתיו ויושט את ידו.

— הרי לך — לחש עורך־הדין וישלשל את מטבע הזהב לתוך כפו של מורה־הדרך.

סם צעד עוד פסיעות אחדות לפנים ויעמוד לפני דלת אחת.

– זהו החדר? – שאל הפרקליט הגוץ.

סם הרכין ראשו לאות „הן".

ורדל הזקן פתח את הדלת, ושלשת הג'נטלמנים נכנסו החדרה, בו ברגע שמר י'ינגל, ששב זה עתה הביתה, הראה לדודה-הבתולה את תעודת-הרשיון שקבל.

הבתולה צרחה מר, ותתנפל על כסא ותכבוש פניה בכפיה. מר י'ינגל קמט את כתב-ההרשאה בידו ויתחבהו לתוך כיס-בגדו. והאורחים הלא-קרואים צעדו לפנים ויעמדו באמצע החדר.

– אתה – אתה הנך נבל כדאיבעי – קרא מר ורדל בנשימה קטועה מתוך סערת-חמה.

– אדוני הנכבד, אדוני הנכבד – פנה אליו הפרקליט הגוץ, בהניחו את מגבעתו על השלחן – אנא, הזהר נא! העלבה בדבור-פה – קובלנא – תשלומי קנס – הֵרָגע נא, אדוני הנכבד – בבקשה ממך –

– איך נועזת לסחוב את אחותי מביתי? – הרעים הג'נטלמן הזקן.

– כן, בן – זה טוב ונכון – הסכים הפרקליט הקטן – כך רשאי אתה לשאול. כן, איככה נועזת, סיר? הלא תענה, סיר.

– מי א ת ה, שד גוץ? – שאג מר י'ינגל בקול מאַיֵם כל-כך, שהפרקליט הקטן נרתע לאחוריו פסיעות אחדות.

– מי ה ו א, אתה הרמאי? – קרא מר ורדל – הוא עורך-הדין שלי, מר פֶּרְקֶר. פרקר, אני חפץ שהבליעל הזה ימסר לדין, שיאסרוהו בכלא, שיגזרו עליו גזר-דין קשה – אני חפץ – אני חפץ לאבדו, לעשות אתו כָלה! – ואַת, רחל" – פנה פתאם אל אחותו – „אַת בשנות-חייך, שכבר זקנת למדי לדעת ולהבין מה שאת עושה – אַת ברחת בהחבא עם איזה ריקא נע-ונד, לחרפת משפחתך ולאסונך אַת. כלום לא שמת לבך כלל על מעשיך? – חבשי לראשך את מגבעתך, ונסע יחדו הביתה. משרת! יֻתַּן לנו תכף-ומיד מרכבה, והבא את חשבונה של הגבירה. השמעת?

– כרגע! – ענה סם, אשר לקול-צלצולו הסוער של ורדל הנגרש, טס לתוך החדר במהירות גדולה, שהיתה עלולה להפליא את

מי שלא ידע, שבכל עת הראיון הזה עמד מאחרי הדלת בעין מְצֻמֶדת אל חור־המנעול.

– חבשי מגבעתך לראשך! – חזר ואמר מר ורדל.

– אל תחבשי! – אמר י׳ינגל – עזבו את החדר, אדוני – אין לכם עסק בכאן – הגבירה רשאית לעשות כטוב בעיניה – הלא כבר מלאו לה עשרים ואחת שנה.

– עשרים ואחת! – קרא ורדל בבוז – יותר מארבעים ואחת!

– זה לא אמת! – קראה הדודה־הבתולה, אשר כעסה התגבר על החלטתה הראשונה להתעלף.

– אמת ויציב! – השיב מר ורדל – כבר הנך בת־חמשים, מבלי הפחית אף שעה אחת.

אז צעקה הבתולה מרה ותתעלף.

– כוס מים! – מהר מר פיקויק הרחמן ללכת לבקש מאת בעלת־האכסניא.

– כ ו ס מים! – שָׁנה מר ורדל הרותחן – הביאו עביט מלא ושפכו עליה! כך נאה לה.

– הוי, איך תוכל להתנהג ככה כבהמה־גסה! – קראה בעלת־האכסניא רכת־הלב – העלובה, האֻמללה! – שובי לאיתנך, יקירתי – שתי־נא מעט מן השקוי הזה – אז ייטב לך – אל־נא תתיאשי – אוהבים אותך –

בקריאות קטועות כאלה ודומיהן, התעמלה בעלת־האכסניא, בעזרת אמָתה, להשיב רוחה של רחל אל קרבה: שפשפה את רקותיה בחֹמץ, ספקה לה על כפות ידיה, דִגדגה לה בחטמה. פתחה לה את הקורסיט, ובכלל עשתה לה את כל הסגלות והתחבולות, שרגילות נשים רחמניות לעשות לגבירות עדינות, המתלמדות בהיסטיריקה.

– המרכבה נכונה – אמר סם, בהופיעו בפתח.

– הבה, נלכה – קרא מר ורדל – אני אשאנה למַטה!

לשֵמע הצעה זו, התגברה ההיסטיריקה ביתר־עז.

בעלת־האכסניא היתה מוכנת כבר למחות בכל תקף נגד זממו

של מר ורדל, אף כבר שאלה אותו, האם חושב הוא את עצמו למושל עולם, - אך כאן התערב מר י״נגל בדבר.

- איש־הנעלים! - קרא אל סם - לך וקרא לי את השוטר!

- חכה־נא, המתן־נא - אמר מר פרקר הגוץ - הִמָלֵך־נא, סיר. התישב בדעתך -

- איני רוצה ואיני צריך להמלך ולהתישב - השיב י״ינגל - „היא גבירה ח שית - ואני חפץ לראות, מי שיעיז לקחתה מזה בחזק־יד - בעל־ברחה.

- איני רוצה שיקחוני מזה - צפצפה הדודה־הבתולה - אין רצוני בכך. (כאן התחדשה ההיסטיריקה וההתעלפות בצורה איֻמה).

- אדוני הנכבד - אמר האדם הקטן בקול נמוך, במשכו את מר ורדל ואת מר פיקויק הצדה - אדוני הנכבד מאד. אנחנו נמצאים עתה במצב קשה מאד. זהו ענין רע מאד, שכמוהו לא נזדמן לי בכל ימי פרקליטותי. הלא באמת, אדוני הנכבד, באמת אין לנו כל יפוי־כח לבדוק ולבקר את מעשיה של גבירה זו. כי על־כן הזהרתי אותך, אדוני הנכבד, עוד לפני בואנו הלום, שאין כאן שום דרך אחרת מלבד פשרה.

- איזה מין פשרה היית מציע לנו? - שאל מר פיקויק אחרי שתיקה כללית קצרה.

- ראה־נא, אדוני הנכבד מאד, הנה ידידנו נמצא עתה במצב לא־נעים עד מאד. ועל־כן עלינו להָביא קרבן־כסף.

- אני מוכן ומזֻמן לסבול כל הפסד־ממון שיהיה, ובלבד שלא להמיט עלינו חרפה שכזו ולא לתת לאותה מטֹרפת לעשות את עצמה אֻמללה לכל ימי חייה - אמר מר ורדל.

- אם־כן, נראה לי, שלא קשה יהיה להתפשר - אמר הגוץ בעסקנות זריזה; ואחר הוסיף בקול רם: - מר י״ינגל, אולי תואיל לעבור אתנו, לרגע קטן, אל החדר הסמוך?

מר י״ינגל הסכים לכך, וארבעתם סרו לחדר פנוי.

- עתה, אדוני - פתח ואמר האדם הקטן, לאחרי שנעל היטב את הדלת - נראה־נא, אולי נוכל לסדר את הענין בדרך שלום -

הואילה־נא, אדוני, ללכת אתי לפנה זו, ליד החלון – שם נוכל לשיח שנינו באין מפריע – אנא, אדוני, שב־נא. עתה, אדוני הנכבד, בינינו לבין עצמנו, הרי אנחנו יודעים, כי ברחת עם הגבירה הזאת מאהבתך העזה לממונה. אל־נא בקצפך, אדוני – בינינו לבין עצמנו יודעים אנחנו ברור, כי כן הדבר. אנחנו שנינו הננו אנשים מן העולם הגדול, ואנחנו יודעים היטב, כי ידידינו אלה אינם כן כלל, – האין זאת?

פניו של מר י״ינגל אורו לאט־לאט לשמע הדבורים הללו, ובעינו השמאלית נוצצה, לרגע קטן, מעין קריצת־ערמה של הסכמה.

– טוב מאד, טוב מאד – הוסיף הפרקליט הגוץ, בראותו את הרשם, שעושים דבריו על איש־שיחתו – ואולם עובדה היא, כי מלבד מאות אחדות, אין לה לגבירה זו כמעט כלום עד מות אמה – והגבירה הזקנה היא מן הבנין החזק.

– הגבירה הזקנה! – הפליט מר י״ינגל בהדגשה מיֻחדת.

– אמנם כן – ענה הפרקליט מתוך שעול קל – צדקת, אדוני הנכבד, היא איננה עוד צעירה־לימים. אבל היא בת למשפחה עתיקה וכבירת־ימים, מגזע ישישים. אביה הראשון של המשפחה התישב במחוז קֶנט בימים אשר בא יוליוס קיסר להלחם בבריטניה; ובכל צאצאיו, עד הזמן הזה, היה רק אחד שמת לפני מלאת לו שמנים וחמש שנה, וגם זה רק, מפני שאותו האחד נכרת ראשו בפקֻדתו של אחד מן ההיינריכים. ואל תשכח, אדוני היקר, כי לגבירה הזקנה עוד לא מלאו שבעים ושלש.

והאדם הקטן עשה הפסקה, וירח מלא־אצבעו טבק.

– ובכן? – קרא מר י״ינגל.

– ובכן, אדוני הנכבד והיקר – אתה אינך מן המריחים? – אשריך וטוב לך – זהו הרגל שעולה בדמים מרֻבים – ובכן, אדוני הנכבד, אתה הנך צעיר יפה־תאר, זריז, אדם מן העולם, מסֻגל להתקדם ולהתגלות בחיים, אם רק יהיה בידך הכסף הדרוש לכך – הלא?

– ובכן? שנה מר י״ינגל.

– כלום לא הבינות את כונתי? –

– לא כל־צרכי –

— האם אינך חושב — אני נגש עתה לעצם הדבר בלי הקדמות — האם אינך חושב, אדוני היקר, כי חמשים ליטרא וחפש, עדיף הרבה ממים ורדל ותוחלת ממשכה?

— לא יספוק — זה אינו אפילו החצי! — ענה מר ייינגל בקומו.

— אל־נא, אל־נא, אדוני הנכבד — התנגד הפרקליט הגוץ, בתפשו אותו בכפתור בגדו — „זהו סכום הגון מאד — איש זרוז כמוך יוכל להרבותו פי־שלשה בזמן קצר עד־מאד. הרבה יש לעשות בהטשים ליטרא, אדוני הנכבד.

— ועוד יותר במאה וחמשים — השיב מר ייינגל בקרירות.

— אדוני הנכבד, אל־נא נבלה עתנו בבקיעת תבן — נאטר — נאטר — שבעים.

— לא יספיקו.

— אל־נא תברח, אדוני הנכבד — אנא, אל־נא בהפזון — ובכן: שמנים — הנני ואכתוב לך צ׳יק תכף־ומיד.

— לא יספיקו!

— אם־כן, אדוני היקר — אמר האדם הקטן, בהוסיפו לאחוז בכפתורו — אם־כן אפוא, הגידה־נא אתה כמה יספיקו.

— העסק מרבה בהוצאות — כלתה פרוטה מן הכיס — מרכבית־הדאר תשע ליטרות — הרשאה שלש — הרי לך שתים־עשרה — דמי־פצוי מ א ה — בסך־הכל מאה ושתים־עשרה. חלול כבודי ועזיבת הגבירה...

— כן, כן, אדוני היקר — הפסיקו הפרקליט בקריצה של ידען — שני הפרטים האחרונים אינם שוים לדבר עליהם — ובכן מאה ושתים־עשרה — נאמר מספר עגל: מאה —

— ועשרים — מלא אחריו מר ייינגל.

— רב לך, רב לך! כרגע אכתוב לך צ׳יק — אמר האדם הגוץ, וישב אל השלחן לכתוב.

— אני אקבע את זמן הפרעון ליום־מחרתים — הוסיף הפרקליט, בהביטו אל מר ורדל בשואל בעצתו — ובינתים נספיק להוליך מכאן את הגבירה.

מר ורדל הרכין ראשו לאות „הן", בפנים זועפות.

— אם־כן, מאה — אמר הפרקליט הנוץ.

— ועשרים — עמד מר ג'ינגל על דעתו.

— אבל אדוני הנכבד — התחיל טוען הפרקליט.

— תנם לו, וילך לו! — קרא מר ורדל.

האיש הנוץ כתב את הצ'יק, ומר ג'ינגל מהר ושלשל אותו לתוך כיסו.

— ועתה צא מן הבית הזה כרגע! — קרא מר ורדל בקומו.

— אדוני הנכבד מאד — טען הפרקליט הנוץ.

— ודע לך — הוסיף מר ורדל, מבלי שים לב לאזהרות פרקליטו — דע לך, כי שום דבר בעולם, ואף לא קלון ביתי, לא היה מכריח אותי להסכים לפשרה זו, אלמלא ידעתי אל־נכון, כי כל מה שתוסיף להניח כסף לתוך כיסך, כן תמהר לנפול בכפיו של השד — אף שבאמת התמסרת לו זה כבר —

— אדוני הנכבד מאד — האיץ בו הפרקליט שוב.

— הנח לי, פרקר — אמר הג'נטלמן הזקן בקֹצר־רוח; ובפנותו אל ג'ינגל הוסיף: — ועתה עזוב את החדר תכף־ומיד!

— כרגע אסע מזה — ענה ג'ינגל במנוחה שלמה — שלום, שלום, פיקוִיק!

אלו יכל אדם מן הצד להסתכל בפניו של האדם הגדול — הנושא הראשי של ספרנו — במשך החלק האחרון של שיחה זו, היה בודאי תמה מאד, היאך לא נתפקעו זגוגיות־משקפיו מאש החֵמה, שֶשלהבת בעיניו, כששמע את שמו יוצא מפי הנבל באינטימיות כזו, כאִלו למו גם בו כל הימים. חמתו בערה בו עד להשחית, נחיריו התרחבו, ואגרופיו נקפצו מאליהם — אבל הוא עצר ברוחו הסוער ולא הפך את הבליעל לגל של עצמות.

— הרי לך — הוסיף הרמאי החצוף, בזרקו את ההרשאה לרגלי מר פיקויק — „אין לכם אלא לשַנות את השם — אז תסכון, יחד עם הגבירה, „לטופי".

מר פיקויק היה אמנם פילוסוף, אבל הרי גם הפילוסופים אינם סוף־סוף אלא אנשי־מגן, מלֻבשים שריון ההכמה. החץ אשר ירה אליו הנבל, חדר בעד הדבקים של שריון הפילוסופיה שלו, ויפגע בעצם לבבו.

בזעם־אפו זרק הדיותה אחריו, ואף הוא עצמו השתער אליו. אך מר ג'ינגל כבר גז חיש, והפילוסוף נגל בזרועותיו הפתוחות של סם.

— הו, הו! — אמר המשרת המיוחד במינו — כלי־בית הם, כפי־הנ־אה, בזול גדול במחנכם, סיר. ראה־נא, מה נפלאה היא הדיו שלנו: הי׳א כותבת מאליה. הנה רשמה על הקיר את חתימת־ידך, ג'נטלמן זקן. עמוד תחתיך ועצור ברוחך, סיר. כלום יש תועלת לדלוק אחרי איש בעל־מזל, שכבר הגיע בודאי אל קצהו השני של בורו!

לבו של מר פיקויק, כאותו של כל האנשים הגדולים באמת, היה פתוח תמיד לדברים של טעם. הוא היה מהיר ונמרץ בשקול־הדעת, כי על־כן הספיק לו רגע אחד להביאו לידי הכרה, כי אין לו על מי לשפוך חמתו, וקצפו אין־אונים.

ובאותה מהירות שהתלקחה חמתו, כך שקעה ודעכה. הוא שאף רוח בכבדות והביט על חבריו בחבה נעימות.

האם נספר לקוראינו את כל צרתה ויגונה ויללותיה של מיס ורדל, לאחרי שנודע לה את אשר עולל לה מעריצה הבוגד? האם נערוך כאן את פרשת הסצינה הקורעת־לב הלזו, כפי אשר תאר אותה מר פיקויק באמנות מצוינת? ספר־זכרונותיו פתוח לפנינו, נכתם בדמעות של רחמים רבים וחמלה אנושית; מלה אחת, ותאורו יעבור ליד המדפיס. אך לא! נהיה־נא תקיפים *בהחלטתנו! לא נקרע את לב הקוראים בציור יסורים כאלה!

עצובים ודוממים התנהלו בכבדות ביום־המחרת במרכבת־הדאר העולה למוגלטון, שני הרעים והבתולה העזובה. צללי ליל־קיץ עכורים וקודרים כסו את כל הסביבה, כאשר הגיעו הנוסעים העגומים לדינגלי־דיל ורגליהם עמדו שוב בשער מינר־פרם.

פרק יא

נסיעה שניה וגלוי עתיקות. החלטתו של מר פיקויק להשתתף בבחירות. כתב־יד של הכהן ־ הזקן.

ליל־מנוחה ונפש בתוך השלוה המְחלמת שבדינגלי־דיל, ושעה אחת של טיול בבֹקר למחרתו באויר הרענן והריחני, הספיקו להשיג את מר פיקויק לאיתנו הראשון ולהשכיח: כליל את כל התלאות וענויי הגוף והנפש, אשר מצאוהו בנסיעתו. האדם הגדול הזה לא ראה את חבריו ותלמידיו שתי מעת־לעת רצופות; ועל־כן, כאשר פגש במר וינקל ומר סנודגרס, בשובו מטיול־הבֹקר שלו, קדם פניהם בשמחה ובהנאה עצומה ונתן להם שלום בחֹם ובהתפעלות, שלא יוכל הדמיון הפשוט לשער כלל. ואמנם השמחה היתה הדדית, – כי מי זה יוכל להפקיע עצמו ממנה, למראה הפנים הנהרים של מר פיקויק? ואולם על פניהם של חבריו רבצה בכל־זאת עב קטנה, שלא נעלמה מעיני האדם הגדול, אבל לא יכל למצא לה פתרונים. בפניהם היתה ארשת של סוד ומכתורין, שאינה מצויה בהם כלל, ועל־כן עוררה דאגה.

– ומה שלום טופמן? שאל מר פיקויק, לאחר שנתן להם, שלום בתקיעת־כף של חבה יתרה.

מר וינקל, שאליו נערכה השאלה ביחוד, לא ענה דבר. הוא הסב את ראשו והשתקע, כנראה, בהרהורים נוגים.

– סנודגרס – אמר מר פיקויק ברגש – מה שלום ידידנו? החולה הוא?

– לא – ענה סנודגרס, ובין ריסי־עיניו ההוזות רעדה דמעה כמפת־גשם על מסגרת־חלון – לא, הוא איננו חולה.

מר פיקויק החריש רגע ויסתכל בפניהם של שני רעיו חליפות.

— וינקל, סנודגרס, מה פשר כל זה? — אמר לבסוף — איה ידידנו? מה אֵרַע? דברו! אני משביע אתכם, אני מתחנן אליכם — לא — אני מצוה אתכם — ענוני־נא!

— בכל ישותו של מר פיקויק היתה איזו חגיגיות, איזו חשיבות, שאי־אפשר לעמוד בפניה.

— הוא הלך מזה — ענה מר כנודגרס.

— נסע מזה! — זעק מר פיקויק — עזב אותנו!

— נָסע — שָׁנה מר סנודגרס.

— לאן? — קרא מר פיקויק.

— בבֵרור איננו יודעים, אבל אפשר לשער על־פי הפתק הזה — ענה מר סנודגרס, בהוציאו מכיסו מכתב שהושיט לחברו ומורהו — אתמול בבֹקר, כשנתקבל מכתב מאת מר ורדל, שהודיע כי ב״רב תשובו הביתה עם אחותו, הרגשנו, כי היגון שהקדיר את רוחו של ידידנו כל אותם הימים, התגבר עוד יותר. רגעים מעטים אחרי־כן התעלם מן העין. בקשנו אותו כל היום כלו, ולעת ערב הובא לנו מכתב זה על־ידי משרת של „הכתר״ במוגלטון. ידידנו מסר לו את המכתב עוד בבֹקר, אך צוהו בפקֻדה נמרצה לבל ימצאהו לידינו, עד אשר יכסה החשך את הארץ.

מר פיקויק פתח את המכתב זה היה כתב־ידו של טופמן ובו נאמר כדברים האלה:

פיקְוִיק יקירי!

אתה, ידידי הנכבד, עומד למעלה מכל סערות־היצר ומכל החֻלשות, שרֹב בני־תמותה משֻׁעבדים להם. כי על־כן לא תוכל לדעת ולהבין, מה זאת אומרת, להיות, בשעה אחת, נעזב מנפש אהובה וטלאה קסם וחן, ומִרְמה על־ידי נכליו של נבל, שהסתיר את ערמתו ונבלותו תחת מסוה הידידות. אקוה, כי לעולם לא תדע ולא תרגיש זאת.

אם תפנה אלי במכתב על־פי הכתֹבת: „בקבוק העור״, קובהם, קֶנט, הגע יגיע לידי — אם רק אהיה עוד בחיים. אני ממהר לצאת מאותו חלק העולם, שנעשה מאוס ושנוא עלי ביותר. אפשר, שאצא מן העולם בכלל, ואז — גודה לי וסלח לי. החיים היו לי לזרא — נלאיתי נשוא. האש היוקדת

בתוך כל אחד מאתנו, דומה לוָו של סַבָּלים, ובו תלוי כל המשא הכבד של הדאגות והצער וצרות החיים. ואם תדעך האש הזאת, לא יהיה בנו עוד כח לשאת ולסבול, ואנחנו נכרע ונפול תחת כֹבד המשא. תוכל לאמר לרחל... הוי, השם הזה! —

טריסי טופמן.

— עלינו לעזוב את המקום ה״ה תכף־ומיד — אמר מר פיקוִיק, בקפלו את המכתב — הן חוץ מכל זה לא מן הנמוס היה לנו לשהות פֹה עוד, אחרי כל אותם המאורעות, ועתה הלא אנחנו מְחֻיָּבים למהר לנסוע מזה, כדי להחל לבקש את ידידנו.

ובכלותו לדבר כונן צעדיו אל הבית.

מחשבתו נמסרה תכף לבעלי־הבית. אלה נסו לעצרו עוד על־ידי בקשות והפצרות חמות היוצאות מן הלב, אך מר פיקוִיק היה הפעם קשה כארז. עסקים נחוצים, אמר, מכריחים אותי לנסוע מזה.

באותו מעמד היה גם הכהן הזקן.

— האמנם אומר אתה לעזבנו? — שאל, במשכו את מר פיקוִיק הצדה.

מר פיקוִיק שָׁנה לו, כי זוהי ההלטתו המוצקה, וממנה לא יזוע.

— אם־כן — אמר הכהן הזקן — הנני מוסר לך כתב־יד קטן, אשר קויתי בתחלה להתכבד לקראו לפניכם במו־פי. אחד מידידי היה רופא בבית־התעלה לחולי־הרוח שבכאן, ואחרי מותו מצאתי כתב־יד זה בתוך ערֵמת כתבים אחרים, שהיתה רשות בידי לשמרם או להכחידם לפי שקול־דעתי. הכתב איננו של ידידי המת; אבל אינני יכל להכריע, אם יצא באמת מתחת ידו של מטֹרף, או מאיש בריא כתבו על־פי הזיותיו של אחד האֻמללים ההם (מה שמתקבל על דעתי יותר). קחהו וקרא בו, אדוני הנכבד, ושפוט בעצמך.

מר פיקוִיק לקח את כתב־היד ויפָּטר מן הזקן הנעים מתוך הרבה דברי חבה ויקר.

קשה יותר היתה פרֵדתם מבני־הבית, אשר נהגו בהם מדת הכנסת־אורחים בחבה ונעימות רבה כל־כך. מר פיקוִיק נשק לעלמות,

הצעירות, – כמעט שאמרנו „בנשיקות אב", אבל הרי אפשר, שהכנים בסטני־ברכה אלה חמימות יתר גדולה קצת. ולכן אולי לא יעלה הדמיון יפה. מעל הגבירה הזקנה נפרד בחבוק ולטיפות של בן אוהב; ובדרך פטריארכלי גמור טפח להן למשרתות על לחייהן הורודות, בתחבו לתוך ידיהן אותות־חסד יתר מוחשים.

ארוכה ונלבבה ביותר היתה ההתפטרות מבעל־הבית, הזקן הנעים, וממר טרונדל. באותה שעה התעלם פתאם מר סנודגרס, וצריכים היו לקרא אליו כמה פעמים, עד אשר הופיע מירכתי מבוא אפל, ואחריו מיס אימיליה, שעיניה הבהירות והנוצצות תמיד, נראו הפעם מועָמות ומדֻמדמות מאד. אז התאוששו שלשת החברים וַיְעָקרו מחבוקיהם של בעלי־הבית. ובצאתם לאִטם מן האחֻזה, הביטו עוד פעמים רבות מאחריהם, כדי לזון עיניהם עוד בנוה־השלום והנדיבות והשמחה הזה; ומר סנודגרס הגריח כטה וכמה נשיקות באויר, לתשובה והודאה על נפנוף של ממפחת־אף (של אשה, כפי־הנראה), מאחד החלונות של הדיוטא העליונה, שלא חדלה להתנפנף באויר, עד שפני הנוסעים לקרן־זוית, והבית נתעלם מן העין.

במוגלטון תפסו להם מקום בדיליג'נס העולה לרוצ'יסטר, וכאשר הגיעו לעיר זו, כבר רפתה מעליהם תוגת־הפֵרדה במדה מספיקה, עד שהיה ביכלתם לאכל לתֵאבון סְעֻדת־צהרים רבת הכמות והאיכות. ואחרי אשר חקרו ודרשו היטב על־אודות הדרך לקובהם, שמו פעמיהם לאותו מקום.

זה היה טיול נחמד, באותו בין־השמשות של חֹדש יוני. הדרך עבר בחֹרש מֵצל, בין עבֻתים, שאוירו התקרר עוד יותר על־ידי הרוח הצח, אשר זעזע בנעימות את העפאים, ומסביבם רעש היער מקול־זמירות הצפרים, שהתנדנדו בנחת על בדי הדליות. הקיסוס והאזוב השתרגו עלו באשכלות עבים על גזעי העצים הכבירים, עתיקי־הימים, והדשא הרך כסה במרבד־משי ירֹק את כל פני הקרקע.

לאחרי שיצאו את היער הגיעו החברים המטֻילים אל גן פתוח, שבתוכו התנשא ארמון עתיק, בנוי בטעמו המֻשנה ובנוסח הציורי של דור אלישבע המלכה. בין עצי אלונים ותדהר ענקיים נגלו פרספקטיבות

רחוקות לכל עבר; עדרים גדולים של צבאים ואַיָּלים לחכו את העשב הרענן, ולפעמים טסה על־פני הדרך ארנבת נפחדה, קלה ופזיזה, בצלם של העבים הקטנים, המרחפים על הנוף, המופז בקרני שמש־קיץ.

— אם זהו המקום — אמר מר פיקוִיק, בהביטו סביבותיו — אם אל המקום הזה יחושו מפלט להם מן העולם כל אלה, המנֻגעים במחלת ידידנו הנעלם, אזי אדַמה, כי עד־מהרה תשוב אליהם אהבת החיים ודבקותם באותו העולם, שהם אומרים לצאת ממנו.

— גם אני כן אחשוב — אמר מר וינקל.

— ובאמת — הוסיף מר פיקויק, כשהגיעו אל הכפר לאחרי טיול של חצי־שעה — באמת לא ראיתי מימי מקום יפה, נחמד ונעים כזה, אף ששונא־אדם בחר לשבת בו.

מר וינקל ומר סנודגרס הסכימו גם הם לדעה זו; ואחרי שהראו להם אנשי הכפר את הדרך אל „בקבוק העור”, באו אל בית־המשתה הנקי והמְרוח הזה ומיד שאלו לג'נטלמן ששמו טופמן.

— הכנס את הג'נטלמנים אל האולם, תום — צותה בעלת־הבית.

הכפרי הצעיר, בחור כארזים, פתח להם דלת בקצה המסדרון, ושלשת החברים נכנסו לחדר ארֹך ונמוך, מלא כסאות עם גבות־עור רמים מאד, עשויים בתבנית משֻׁנָּה, וקירותיו מקֻשטים בהמון תמונות וציורים, מלאכה גסה מזמן קדום לפי הערך. בקצה החדר עמד שֻׁלחן, מכֻסֶה מפה צחורה, ועליו צלי־ברבור שמן, כתלי־חזיר, שכר וכל כיוצא בזה. ואל אותו השלחן ישב לו מר טופמן, שבאותה שעה לא דמה כל־עִקר לאיש, שמתעתד לצאת מן העולם.

כשנכנסו חבריו מהר והניח את הסכין והמַזלג על פנכתו, וילך לקראתם בפנים קודרים.

— לא פללתי לראותך פֹּה — אמר, בחבקו את ידו של מר פיקוִיק — מה טוב לבך!

— אה! — אמר מר פיקוִיק — בשבתו על כסא ובמחותו מעל מצחו את אגלי הזעה, שהוליד הטיול — כלה את סעודתך ובוא לטַיֵּל אתי. צריך אני לדבר אתך ביחידות.

מר טופמן עשה כמו שנצטוה; ומר פיקויק ישב והכה לו, אחרי

שהשיב נפשו בלגימת־שֵׁכר מסֻימה. לאחרי שעה קלה גמר מר טופמן את סעֻדתו, ושני החברים יצאו החוצה.

במשך חצי־שעה נראו שני החברים מהלכים אֲרֻכות וקצרות בשדה־הקברות הכפרי; ועל־פי תנועותיהם היה נִכָּר, כי מר פיקוִיק מתאמץ להוכיח לרעהו את בטול דעתו הנפסדה. ללא־ה ע״ל יהיה להביא כאן את כל טענותיו וסברותיו; כי שום לשון שבעולם לא תצלח למסרן באותו המרץ ובאותו כח־ההוכחה, שהכניס בהן האדם הגדול על־ידי דרכי דבורו ותנועות ידיו וגופו המיֻחדות לו. אף אין שום נפקא־מינה בדבר, אם כבר מאס מר טופמן בבדידותו, או כי לא יכל עמוד בפני כח־דברנותו של המנהיג הגדול, — אך עובדה היא, כי אחרי שיחת זו לא עמד עוד על דעתו לפ־וש מחבריו ומן העולם.

— באמת, אחת היא לו — אמר — באיזה מקום יסתחב עם שארית־חייו, הבזויים והשנואים עליו; אך מבין שידידו נותן ערך גדול כל־כך לחברתו העלובה, הריהו מוכן ומזֻמן לקחת חבל בכל הרפתקאותיו ותלאותיו.

מר פיקוִיק גִחך, ושני הרֵעים תקעו כפם איש לרעהו בחבה יתרה; ויפנו לשוב אל יתר חבריהם.

ובאותו רגע גִלה מר פיקוִיק את המציאה הגדולה, אשר עשתה לו שם־עולם לא־יכרת, ושהיתה גאונם ותפארתם של ידידיו, וקנאתם וכעשם של כל חובבי עתיקות בארץ ובחוץ־לארץ. הם עברו על־פני בית־מלונם, כי שכחו את מקומו וירחיקו ללכת בתוך הכפר. וכאשר הרגישו בטעותם ושבו על עקבם, נמשכו עיניו של מר פיקוִיק אל פלח־אבן קטן, שרֻבו היה שקוע באדמה ממול סִפַּת אכר אחד.

כרגע עמד מר פיקוִיק תחתיו.

— זהו דבר משֻׁנֶה מאד! — פלט האדם הגדול.

— מה זה משֻׁנה? — שאל מר טופמן, בהתבוננו אל כל הדברים אשר בקרבתו, מלבד אותו הדבר, שאליו התכֵּון מר פיקוִיק — הגידה־נא, מה יש כאן להתפלא?

השאלה האחרונה הזאת יצאה מפיו, מתוך שראה את מר פיקוִיק, בהתפעלות תגליתו, כורע לפני האבן ומסיר מעליה את האבק במטפחת־אפו.

– יש כאן כתֹבת! – קרא מר פיקויק.

– האָמנם? – אמר מר טופמן.

– ואני מתחיל מבחין באותיותיה – הוסיף מר פיקויק, בשפשפו את האבן בכל מאמצי־כחו – ובהעמיקו לעַיֵן בה מבעד משקפיו – אני רואה כבר בבֵרור אות על צלב, אות B ואחריה T. זה השיב כאד – קרא בעמדו על רגליו – זוהי כתֹבת עתיקת־ימים עד מאד, אולי עוד מְרורות שלפני המבול. גלוי בזה אסור לאבד בידים!

והוא נגש אל הֻכָּה וידפוק בדלת. האכר, בעל־הבית, הופיע בפתח.

– אולי יודע אתה, ידידי, איזה הדרך באה האבן הזאת לכאן? – שאלהו מר פיקויק בחסד גדול.

– לא, איני יודע, כיר – ענה האכר בנִמוס – היא היתה כאן עוד לפני הִוָּלדי, ובודאי קדמה בזמן לכֻלָנו.

מר פיקויק קרץ בעיניו לחברו, לאות נצחון.

– אתה – אתה, כפי־הנראה, אינך נותן לה חשיבות יתרה – אמר מר פיקויק, וכֻלו רועד מהתרגשות – ובודאי לא תסרב למכרה, הלא?

– בודאי, אבל מי זה יקנה אותה? – שאל האכר, בהשתדלו להשכין על פניו ארשת של ערמומית, כביכול.

– אני אשלם לך במהירה תכף עשרה שילינגים, אם תחפור ותוציאנה מן האדמה ותתננה על־ידי.

האכר הוציא את האבן מן האדמה במכוש־מעדר אחד, ומר פיקויק נשא אותה בעצם ידיו, בהתלהבות עצומה, דרך כל הכפר, לתמהונם הגדול של האכרים. תכף כאשר בא עם מציאתו היקרה אל בית־מלונו, רחץ את האבן במים בדקדוק מעֻלֶה, ואחר הניחה על השֻלחן.

אין לתאר ואין לשער את התפעלותם וחדוָתם של הפיקויקים, בראותם כי אֹרך־רוחם ושקידתם, רחיצתם וגרידתם, הביאו לידי התכלית הנכספה. האבן לא היתה חלקה, אלא מלאה חריצים חריצים, והאותיות היו מפֻזרות שלא כסדרן, ובכל־זאת נקל היה

לקרא את השריד הזה של הכתֹבת, מתחת לאות הצלב

B I L S T
U M
P S H I
S. M.
A R K

עיניו של מר פיקויק נוצצו מגיל ותענוג, כשישב אל השלחן ולטף במבטיו את האוצר, אשר הוציא מבטן האדמה. במפעלו זה השיג את מרום קץ שאיפתו לכבוד ותהלה. במחוז המהֻלל בהמון שרידי עתיקות שלו, בכפר שנשתמרו בו הרבה מצבות וזכרונות של הדורות הראשונים, גלה הוא, הוא הנשיא של הקלוב הפיקויקאי, כתֹבת משֻׁנה מיֻחדת במינה, ובלי כל ספק כבירת־ימים מאד, שנעלמה עד־עתה מעיניהם הסוקרות והמנקרות של המון חוקרי־קדמוניות, שחפשו בכל הסביבה חפש־מחֻפש. הוא עצמו כמעט שלא האמין למראה עיניו ולמשמוש אצבעותיו.

– הדבר הזה מביא אותי לידי ההלטה שאין להשיב – אמר המלֻמד הגדול – מחר אנחנו שבים לונדונה.

– מחר! – קראו הבריו־מעריציו.

– מחר – שנה מר פיקויק – את האוצר הזה צריך להפקיד מיד במקום שיש יכֹלת לחקרו לכל פרטיו ולפתור את כל תעלומותיו. ועוד נמוק אחד יש לי להחלטתי. בעוד ימים אחדים תהיינה הבחירות לפרלמנט בעֲירה איטנסויל, ומר פֶרקה, ג׳נטלמן שהתודעתי אתו זה לא כבר, הוא המֻרשה של אחד הקנדידטים. באֹפֶן כזה תהיה לנו הזדמנות ללמוד לדעת בתכלית הדיוק, לכל פרטיו, את המחזה המעַניֵן כל־כך את כל איש אנגלי.

– אתך אנחנו אל כל אשר תלך! – קראו שלשה קולות נלהבים בבת־אחת.

מר פיקויק הביט סביבותיו בגאון. דבקותם והתמכרותם הנלהבה של חבריו־תלמידיו עוררו גם בקרבו חֹם של התפעלות. הוא היה מנהיגם ומושלם, והוא הרגיש זאת היטב.

— הבה — קרא — נהגה־נא את פגישתנו המשמחת הזאת במשתה־יין!

גם הצעה זו נתקבלה פה־אחד במחיאת־כפים. מר פיקויק הניח בעצם ידו את האבן היקרה בארגז־ארן קטן, אשר קנה לתכלית זו מאת בעלת־הבית; ואחר ישב בכורסא בראש השלחן, וכל הערב הֻקדש לחגיגה עליזה ולשיחות־ידידים.

כבר עברה השעה האחת־עשרה — שעה מְאֻחרת מאד לכפר קטן כזה — כאשר פרש מר פיקויק לחדר־המשכב שהוכן לו. סלק את וילון החלון, העמיד את הנר על השלחן והתעמק בהרהורים על־אודות המאורעות, המְרֻבים והתכופים של שני הימים האחרונים.

גם המקום גם השעה היו מסֻגלים ביותר להגיונות ומחשבות; ורק כאשר התחיל השעון של מִגדל־בית־התפלה להשמיע את השעה השתים־עשרה, נעור מר פיקוִיק מהרהוריו. הקשקוש הראשון של השעון צלצל באזניו בקריאה הגיגית ורצינית, אך כאשר חדל הצלצול, והדְמִיה שררה שוב בהדר, היתה קשה לו מאד דממה מֻחלטת זו. — הוא הרגיש איזה צער מְיֻחד, כאלו אבד לו חבר טוב. הוא היה מְזֻעזע־עצבים ונגרש מאד; כי על־כן מהר ופשט את בגדיו, העמיד את הנר בכירה וישכב על מטתו.

הכל יודעים מן הנסיון אותו מצב־הרוח הבלתי־נעים, כשעיפות־הגוף נלחמת לשוא עם אי־היכלת לישון. ובמצב־רוח כזה נמצא מר פיקוִיק באותה שעה. הוא התנודד והתהפך מצד אל צד, ועצם את עיניו בחזקה, כאִלו הוא מתאמץ לפתות את עצמו להֵרדם. אך כל התחבולותיו היו לשוא. אם היתה זאת תולדת היגיעות, אשר לא הֻכּנן בהן, או פֻעלת הגרוג, או שנוי המִטה גרם לכך, — איך שיהיה, שנתו נדדה מעיניו: רעיוניו התרכזו בעקשנות מרגיזה. על אפו ועל המרתו, בציורים האיֻמים שעל קירות חדר־האֹכל ובאגדות העתיקות הכרוכות בם, שסֻפרו בשעת משתה־הערב. אחרי אשר שבע נדודים כחצי־השעה, בא לידי הכרה מרה, כי כל נסיונותיו להתנמנם יעלו בתֹהו. כי על־כן קָם ממשכבו והתלבש למחצה: מוטב שיעשה כל מה שיעשה, מלשכב עֵר על יצועו ולהעלות על לבו כל מיני הרהורים רעים ונוראים. הוא השקיף

בעד החלון – חשך ואפלה מסביב. הוא התהלך בחדר הֵנה והֵנה – בדידות אִיֻמה.

פעמים אחדות כבר עבר מן החלון אל הפתח ומן הפתח אל החלון, והנה נזכר פתאם בכתב־יד, שמסר לו הכהן הזקן. זה היה רעיון מְצלח. אם תֹכן הכתב לא יעַנְין אותו, הלא יפיל שֵנה על עיניו. הוא הוציא את המגִלה מכיס־בגדו, הקריב שלחן קטן אל מטתו, מחט את פתילת הנר, הרכיב את משקפיו על חטמו והתקין עצמו לקריאה. הכתב היה מְשֻנֶה והנְיָר מעֻך ונכתם במקומות רבים. למקרא שֵם המגִלה חלף רטט על בשרו, ומבלי משים הציץ בחדר מסביב בעין סוקרת ודואגת. אך עד־מהרה השיב אל לבו, כמה טפשי הוא להתמכר להרגשות לא־פילוסופיות כאלה, ועל־כן התאזר עֹז, מחט את הפתילה שנית והתחיל קורא כדברים האלה:

כתבי מְשֻגע.

„בן – של מְשֻגע! הוי, איך היתה מלה זו מחרידה את לבבי שנים אחדות קֹדם לכן! איך היתה מעוררת בי אותה הזְוָעה, שהיתה נופלת עלי לפעמים: הדם היה מפעפע ורועש בעורקי, עד אשר טל־האימה הקר התפרץ בטפות גסות על עור־בשרי וארכֻבותי התנקשו זו לזו מיראה ורעד. ועתה, עתה מוצאה מלה זו חן בעיני. זהו כנוי יפה. הראוני נא אותו המושל הכביר, אשר מפניו הזועפים יגורו ויבהלו כל־כך, כמו ממבט־עינו הנוצץ של מְשֻגע – או אשר סֵיָפו וחבלו חזקים ובטוחים כל־כך, כתפיסת־כפו של מְשֻגע. הו, הו! דבר גדול הוא להיות מְשֻגע! להיות נשקף בעד השבכה של הסוגר כארי נוהם – לחרוק בשִניו ולהיליל, בדומית הלילה הארֹך, לקול־צלצול העליז של כבלי־ברזל – להתגולל ולהתפתל על יצוע־התבן, מתוך התפעלות על המוסיקה העדינה הזאת! יחי בית־המְשֻגעים! זהו מקום נחמד שאין כמוהו!

ואני זוכר את הימים, אשר פ ח ד ת י פן אצא מדעתי; כשהייתי קופץ ברעדה מתוך שנתי ומתנפל על ברכי ומתפלל, שאנצל מן המאֵרה הזאת, הרובצת על בני משפחתי; כשהייתי מתחמק ממראות גיל ואושר, כדי להסתתר באיזו פנה בודדת, ולבלות שעות קשות בבדיקה מעַנה, לראות עד כמה מתגברת הקדחת, העתידה לשרוף

ולאַכּל את מוחי, ידעתי, כי השגעון מְבלע בדמי ובמוח־עצמותי, כי דור אחד במשפחתי יצא בשלום ולא נפגע מן המגפה הזאת, ואני הוא הראשון של שורת משֻׁגעים חדשה. ידעתי, כי כן מְחֻיב להיות: כי כן היה תמיד וכן יהיה לדור־דורים. וכשהייתי מתכַּוֵן באיזו פנה אפלה של אולם, הומה מאדם ומלא שמחה וגיל, וכשהייתי רואה אנשים מתלחשים ורומזים ומסבים עיניהם אל עֵבר־פּנתי, אזי ידעתי, שהם נדברים על השגעון שנגזר עלי; ואז התגנבתי מן האולם ההוֹמֶה והלכתי שוב להתבודד עם הרהורי האִימים.

כן עברו עלי שנים רבות — שנים אֲרֻכּות של ענויים קשים. גם פּה יש, שהלילות אֲרֻכּים, אֲרֻכּים מאד, — אבל כמוהם כאין לעֻמת לילות־הנדודים וחלומות־הזועה, אשר עִנו אותי בימים ההם. קרת־אימה תקפיאני עוד עתה לזכרם. תמונות ענקיות, מְדֻמדמות־כהות, עם פרצופים של ערמה ולעג, זחלו בכל פנות החדר, ובלילה גחנו על מטתי, והשתדלו להביאני לידי טֵרוף־הדעת. הם ספרו לי בקול נמוך בלחישת־צפצופים, כי הרצפה של הבית הישן, אשר בו מת אבי־אבי, נכתמה בדמו שלו, ששפך בעצם ידו, כשנטרפה עליו דעתו. אטמתי את אזני באצבעותי, כדי שלא לשמוע לחישתם, אבל אז הרעימו עלי בקולם, עד שרעש כל החדר, וכהלמות־פטיש צללו בראשי דברי ספורם, כי דור אחד לפני אבי־זקני נשתתק השגעון במשפחתנו, כאלו נרדם לזמן־מה, אך אבי־אביו של זקני היו ידיו מְרֻתקות בשלשלאות אל הרצפה, בדי שלא יטרוף נפשו בכפו, ולא יקרע את עצמו לקרעים. ואני ידעתי, כי כל ספוריהם הללו דברי־אמת הם — זאת ידעתי היטב. לי נודע הדבר עוד שנים אחדות קֹדם לכן, אף כי הכל התאמצו להעלימו ממני. הַ הַ הַ! אני הייתי ערום מהם, אף שהם חשבוני למשֻׁגע.

וכוף־כל־סוף תקף אותי השגעון, ואז תמהתי מאד, למה זה יראתי מפניו ככה. עתה יכלתי לבקר את נשפי „החברה״, להתהלך ב„עולם״ החשוב ולצחוק ולהתוַכּח עם המְעֻלים שבהם. ידעתי שכבר השתגעתי, אך הם לא חשדו אותי כלל בכך. ומה מאד הייתי מתענג ונהנה, על שהצלחתי עתה להוליך אותם שולל, אחרי רמיזותיהם וקריצותיהם והתלחשותם עלי מלפנים, בימים שלא הייתי עדין משֻׁגע,

אלא רק יראתי, פן אבוא לידי־כך! וכמה הייתי מטלא פי צחוק מתענוג וגיל, בשעה שהייתי יושב יחידי וחושב, איך הצלחתי לכסות ולהעלים את סודי מהם, ואיך ימהרו ידידי הטובים לנוס מפני, אלו נודעה להם האמת. כשסעדתי ביחידות עם איזה בחור יפה מהעולמות העליונים, הייתי עלול לשאוג מהתפעלות, בשוותי לנגדי, איך היו פניו מלבינים, ואיך היה נושא את רגליו להמלט בחפזון, אלו ידע, כי הברו היקר, היושב סמוך אצלו ומשחק בסכין חד ומבריק, הוא משגע, שיש לו כל הכח, ובמקצת גם הרצון, לתקוע אותו הסכין בלב בן־סעדתו. האת, אותם ימי חיי היו עליזים מאד!

הון עצום היה לי, שפע של עשר ירד עלי, ואני התמכרתי לכל מיני תענוגים, שנעמו לי ביותר על־ידי ההכרה, שסודי שמור אצלי יפה כל־כך. נחלת־אחוזה גדולה נפלה לי בירושה. החק – זה החק עם עיני־הנשר שלו – לא ראה גם הוא נכוחות, והוא מסר לידיו של משגע אלפים ורבבות, שרבים ערערו עליהם. איפה היה שכלם ועינם החדה של האנשים הבריאים בדעתם? איה אפוא היתה זריזותם והריצותם ונקרנותם של עורכי־הדין, הלהוטים כל־כך לגלות את הפגימה הדקה מן הדקה, ולבקש ולמצא תאנה כל־שהיא? ערמתו של המשגע גברה על כלם.

כסף רב היה לי – והכל חזרו אחרי ושתו לי בחלקות. בזבזתי את הוני מלא־חפנים – והכל הללו אותי. איך השפילו את עצמם לפני אותם שלשת האחים הגאיונים! ואפילו האב הישיש בעצמו עם שיבת־ראשו כמה משא־פנים – כמה כבוד – כמה ידידות דבקה – כמה הערצה גמורה הראה לי! לזקן היתה בת, ולצעירים – אחות, והמשהם היו עניים; ואני הייתי עשיר, – וכאשר לקחתי את הנערה לאשה, ראיתי בת־צחוק של נצחון על פניהם של קרוביה האביונים, כי שמחו על אשר הפיקו זממם יפה כל־כך, ועל השלל הרב אשר מצאו. אך באמת הייתי צריך אני לצחוק. לצחוק! לצהול ולהריע הייתי צריך, ולגוז את ראשי, ולהתגולל על הארץ במצהלות־גיל. הן לא עלתה על דעתם כלל, שהשיאו את אחותם למשגע!

אבל, הבה־נא מעט. אלו ידעו, כלום הצילו אותה? אשרה של

אחות, לְעֻמת זהבו של בעלה! נוצה קלה, שאני מַשיב באויר, לְעֻמת שלשלת־הברזל הנאדרה, המפארת את גופי!

רק בדבר אחד הייתי מְרֻמֶה, למרות כל ערמתי — אלמלא הייתי מְשֻגע — כי אף־על־פי שאנו, המשֻגעים, הננו חריפי־שכל למדי, יש שאנו נלכדים במוקשי־מרמה — אלמלא הייתי מְשֻגע, הייתי צריך להרגיש ולהבין, כי נוח לה לַנערה, שישכיבוה קרה וקפואה בארון־עֹפרת חתום וסתום, מתובל בתֻפים ובמחולות, בתור כלה הראויה לקנאה, אל בית תפארתי והיכל חמדתי. צריך הייתי לדעת, כי לבה נתון לאותו העלם שחור־העינים, ששמו לחשה פעם אחת בשפתיה מתוך שנת־נדודים. צריך הייתי להכיר ולהבין, שאותה העלו לי לקרבן, כדי להציל מריש ומהסור את האב לבן־השֵעָר ואת האחים הגאיונים.

אינני זוכר עתה את קלסתר־פניהם של האנשים, אשר ראיתי לפנים, אבל יודע אני, כי אותה הנערה היתה יפת־תאר עד־מאד. אני יודע זאת בבֵרור; כי בלילות־ירח בהירים, כשאני מקיץ פתאם משנתי וכביבותי דוטיה ושקט מֻחלט, נשקפת לי תמיד מאחת הפנות של תא־כלאי זה תמונה דוממה ובלתי־נעה של אשה כחושה וחלושה עם שערות שחורות ארֻכות, היורדות לה על ערפה ומרפרפות על כתפיה, מבלי אשר ינשוב בהן רוח ארצי, ועינים הנועצות בי את מבטיהם הקמים ואינן קורצות ואינן רוזמות ואינן נעצמות לעולם. הו! דמי יקפא בלבי בכתבי זאת: — אותה התמונה — היא היא! הפנים חִורים עד־מאד, והעינים הקמות נוצצות כזכוכית, — אבל אני מכיר ויודע אותם היטב. אותה תבנית אינה זזה מעולם; היא אינה מעמידה עלי עינים זועמות ואינה חורקת עלי בשִנים, כמו שעושות התמונות האחרות, המתגודדות לפעמים בתָאִי זה, — אבל היא אִימה לי יותר מִכֻּלן, אפילו מאותן הרוחות הרעות, שהיו באות לפתותני ולהדיחני לפני כמה שנים. — היא תמיד בעולה זה עתה מן הקבר, ודמות־המות לה בתכלית הדמיון.

כמעט במשך שנה תמימה ראיתי את הפנים האלה הולכים ומלבינים מיום ליום; כמעט שנה תמימה ראיתי דמעות נוזלות דומם על הלחיים העגומות, ולא ידעתי מה־זה ועל מה־זה, אך סוף־כל־סוף

*

גליתי את סודה, וכל התאמצותם של קרוביה להסתירו ממני ימים רבים, לא הועילה להם. היא לא אהבה אותי מעולם; ואמנם מעולם לא חשבתי, שהיא אוהבת אותי. היא בזה ותעבה את עשרי, ושנאה את ההדר והתפארת, אשר בתוכם חיתה – זאת לא דמיתי ולא פללתי כלל. היא אהבה איש אחר – וזאת לא עלתה על דעתי כלל. אז תקפו אותי הרגשות משֻׁנות, ומחשבות ורעיונות, שהעסקו עלי על־ידי איזה כח טמיר, התחילו סוערות כס פרה במוחי. לא שנאתי אותה, אף כי שנאתי את הבחור, שהיא מבַכָּה אותו עֲדַיִן. צר היה לי עליה – כן, צר מאד, על החיים האֻמללים, שגזרו עליה קרוביה האכזרים באכזריותם. אני ידעתי, כי היא לא תאריך ימים, אבל הדאגה פן תספיק עוד, לפני מותה, לתת חיים ליצור רע־מזל, המֻיעד להנחיל את השגעון לצאצאיו אחריו, – הרעיון הזה הביא אותי לידי החלטה. אני גמרתי בלבי להמית אותה.

במשך כמה שבועות חשבתי על־אודות כם־המות; אחרי־כן זממתי להטביעה, ולבסוף נועצתי לשרפה באש. מה יפה ונהדר היה מחזה כזה! הארמון הגדול בוער באש, ואשת המשֻׁגע מהבהבת בו לאפר! גם יש כאן מקום להלצה יפה: הבעל יקצוב פרס עצום למי שיציל אותה, ואחרי־כן יאשים איש נקי, שהוא הבעיר את הבערה, ואיש חלום ובריא בשכלו יתנפנף באויר מעל־גבי התליה, וכל זה בערמתו של משֻׁגע! זמן רב הגיתי ברעיון זה, אך לבסוף בטלתי אותו מפני מחשבה אחרת. האח, מה נעים ומעֲנג הוא להשחיז יום־יום את התער, לעבור בצפרן על חֻדו המֻלטש ולחוש מראש את הכליון החרוץ, אשר יביא חתוך אחד של חֻדו הדק והנוצץ!

לאחרונה באו הרוחות הישנות, שהיו מבקרות אותי לפנים לעתים קרובות כל־כך, באו ולחשו באזני, שכבר הגיע הזמן ותקעו להוך כפי את התער הכתוח. הפשתי אותו ביד חזקה, התרוממתי בלאט במטתי וגהנתי על אשתי הנרדמה. פניה היו כבושים בכפות־ידיה. הסירותי אותן בנחת, והן נפלו בעצלתים על שדיה. כפי־הנראה בבתה קדם לכן; כי עקבות דמעות לחות נכרו עוד על לחייה. ואולם פניה היו שלוים ונעימים; ובעת שהסתכלתי בהם, האירה בת־צחוק של נחת־רוח את רשומיהם הזֹרים. הנחתי את ידי בלאט על כתפה.

היא נזדעזעה — אך זה היה רק חלום עובר. סמכתי ידי עליה שוב. היא צעקה בקול רם, ותיקץ.

תנועה קלה אחת של ידי, והיא לא תשמיע עוד כל קול וכל הגה עד עולם. אבל אני נִבְעַתִּי ונרתעתי לאחורי: עיניה היו נעוצות בשלי. איני יודע מפ י מה ולמה, אבל הן הפחידוני והכניעוני, ורוחי וידי רפו תחת מבטן. היא קמה ממטתה, מבלי גרוע עין ממני. ההער היה עוד בכפי, אבל אני רעדתי בכל גופי ולא יכלתי להניע אבר. הוא כוננה צעדיה אל הפתח, וכאשר קרבה אליו הפנתה את שכמה, והסב את עיניה מנגדי. אז סר קסמן מעלי, וידי לא היו עוד אסורות בחבלי־כשפים. זנקתי אחריה ואתפשנה בזרועה. היא נפלה ארצה בזעקות וצריחות אימות.

יכל הייתי להמיתה בן־רגע, בלי שום התאבקות. אבל כבר קם שאון והתרגשות בבית, ועל המדרגות נשמע קול מצעדים. מהרתי ואשיב את התער לנרתיקו והנחתיו במקומו הרגיל, ואפתח את הדלת ואקרא לעזרה בקול רם.

התאספו אנשים; הרימו אותה מעל הארץ וישכיבוה על מטתה. היא שכבה בהתעלפות כמה שעות רצופות. וכאשר שב רוחה אליה עם חוש־הראיה וכח־הדבור, הסתתרה בינתה, והיא גִבבה בלי־השך דברי־הזיה בהתרגשות אימה וחמת־פראים.

נקראו רופאים; והאנשים ההכמים והמלֻמדים הללו באו איש אחרי רעהו אל שערי ביתי במרכבות־תפארה עם סוסים אבירים ומשרתים מתהדרים במלבושי־שֵרות נוצצים. הם לא סרו כמעט מאצל מטתה שבועות אחדים. ולבסוף נועדו יחדו לאספה רבה בהדר הסמוך, ושם התיעצו בקול נמוך ובהשיבות חגיגות מיֻחדת. והנה יצא האחד, המהֻלל והגדול שבהם, וימשכני הצדה, ואחרי אשר הציע לי להכון לבשורה רעה מאד, הודיע לי — לי, לנשְׁ;ע! — כי אשתי יצאה מדעתה. הוא עמד סמוך אצלי, ליד חלון פתוח, עיניו הישירו אל פני, וידו סמוכה על זרועי. בתנופת־יד חזקה אחת יכל הייתי להשליכו בעד החלון ההוצה: שעשוע יקר־המציאות כזה היה גורם לי בודאי הנאה מְרֻבה; אבל אז הייתי מעמיד את סודי בסכנה, מה שלא היה

רצוי לי כלל; — על־כן התאפקתי ואהנהו לצאת בשלום.

ימים אחדים אחרי־כן הודיעו לי, כי עלי להעמיד את אשתי תחת השגחה מעלה, כי צריך אני לקחת לה נומר, אשר יפקח עליה. אני צריך לעשות זאת! יצאתי מחוץ לעיר, אל השדות והכרים הריקים, אשר שם לא ישמע איש את קולי, ואתפרץ בצחוק אדיר והזק, עד אשר הריע כל האויר מסביב.

היא מתה ביום־המחרת. הזקן עם ראש השיבה הלך אחרי ארונה, והאחים הגאיונים הטיפו דמעה על הגוף המחכר־הרגשה של זו, אשר בחייה ראו את יסוריה ומכאוביה בקרת־רוח ובלב־אבן. כל זה היה מזון יפה לבדיחותי החשאית, ובשובנו במרכבתי הביתה מן ההלויה, כבשתי פני במטפחתי וצחקתי בלי־הרף, עד אשר פרצו דמעות מעיני.

ואולם, אף כי הפקתי את זממי והבאתי אותה לידי מיתה, בכל־זה הייתי דואג ונגרש מאד, והרגשתי, כי לא יארכו הימים וסודי יגלה. לא יכלתי להסתיר בחבי את עליצותי הפרועה, שהיתה כאש עצורה בעצמותי, ואשר הכריחה אותי, בהיותי בביתי לבדי, לקפץ ולדלג, למחא כף אל כף, לרקד ולפזז מסביב לכל החדר ולהריע ולשאוג. כשהייתי יוצא מביתי ורואה את ההמונים הנפזים ברחוב בעסקנות מרבה, או כשהייתי הולך אל התיאטרון ושומע נגינות המוסיקה ורואה את המחוללות, היתה תוקפת אותי חדוה עזה כל־כך, שהייתי עלול להתנפל לתוכם ולקרוע אותם לקרעים, אברים אברים, בשאגה של התפעלות. אבל התאפקתי: חרקתי בשני, רקעתי ברגלי על הארץ, ונעצתי את צפרני החדים עמק לתוך כפות־ידי. כך עצרתי ברוחי, ואיש לא ידע עדין, כי משגע אני.

והנני זוכר — וזה אחד מן הדברים האחרונים, שאני יכול לזכור; כי עכשו, אני מבלבל ומערבב את המציאות בהזיותי וחלומותי, ומתוך שאני עכוק פה מאד ותמיד אני טרוד ונהפז, לפיכך אין לי פנאי להפריד בין שניהם ולפתח את פקעת הערבוביא המשנה — אני זוכר, איך סוף־כל־סוף גליתי סודי. הי־הי־הי! כמדמה לי, שאני רואה עדין את פניהם הנפחדים ומבטיהם הנבהלים, ומרגיש עדין באיזו קלות וזריזות זנקתי ופזרתי

אותם אל כל עֵבר ותופפתי באגרופי הקפוצה על פרצופיהם הלבנים, ואחרי־כן פרחתי לי כסופה ועזבתי אותם צועקים וצורחים במרחק נהל מאחרי. עוד עתה, לזכר הדבר הזה, יתחדש בי כח־ענקים. הנה — ראו־נא, איך יִכֹּף מוט־הברזל הזה תחת לחיצת ידי העזה. יכֹל הייתי לרצצו בקנה, אלא שיש כאן יציעות ומבואות אֲרֻכִּים עם הרבה פתחים — ואינני בטוח, שאמצא לי את דרכי בתוכם על־נקלה — וגם אם אמצא, הלא יודע אני, כי שם למטה יש שערי ברזל, שהם סוגרים ומבריחים תמיד. הם יודעים איזה מְשֻׁגָּע־פקח הייתי, והם מתגאים בי ומשתדלים שאשהה אצלם ימים רבים, כדי להראותני למבקרי הבית.

ובכן — מה זה חפצתי להגיד? כן. פעם אחת יצאתי לטַיֵּל, ובשובי לביתי היתה השעה מְאֻחרת בלילה, ולכן תמהתי קצת, כשנודע לי, שהגֵאֶה בשלשת האחים הגאיונים מחכה לי. דבר נחוץ לו אלי — כך אמר; זאת זוכר אני היטב. שנאתי את האיש הזה בכל עֹז־המשטמה של מְשֻׁגע. כמה וכמה פעמים היו אצבעותי מזנקות לרסק את אבריו. והנה עתה הֻגד לי, שהוא כאן בביתי. עליתי בחפזון על המדרגות. הוא קם ואמר, כי דבר לו אלי. צויתי את המשרת לצאת. השעה היתה מְאֻחרת מאד, ואנחנו נשארנו שנינו לבדנו, באין איש אתנו, בפעם הראשונה בחיינו.

בתחלה התאמצתי, שלא להביט אליו; כי ידעתי מה שלא עלתה על דעתו כלל — ואני התגאיתי בידיעתי זו — שלהב השגעון בוער בעיני באש. רגעים אחדים ישבנו דוממים. לבסוף פתח את פיו. חיי ההוללות והבזבוז, שנהגתי אז ורמזים מְעֻנים אחדים, שהוצאתי מפי זמן מועט אח־י מות אחותו, היו, לפי־דעתו. עלבון לזכרונה ופגיעה בכבודה. בהעלותו עתה בזכרונו מעשים ופרטים שונים, שבשעתם לא שם לב אליהם, ובחברו אותם עתה יחדו, הוא בא לידי הכרה, כי אני התנהגתי אתה שלא כהוגן. ועל־כן הוא חפץ לדעת, אם צדקה השערתו, שאני התכַּוַּנתי לגַנות את זכרה ולהעליב את משפחתה. בגדי הצבא שהוא לבוש, מכריחים אותו לדרוש בֵּרור־דברים זה.

אותו אדם נשא באמת משרה בפקידות הצבא, — משרה שקנה

לו בכספי שלי ובחרבן חייה של אחותו! אדם זה השתתף בשקידה יתרה בנכלים ובמוקשים, אשר סביב שתו עלי, כדי לצודני ברשתם ולעשות בהוני כאדם העושה בתוך שלו. הוא הוא שהאיץ באחותו ביתר־עז להנשא לי, אף כי ידע היטב, שלבה נתון לאותו הבחור הבֵּכְיָן־השחוף, בגדי־השרד מכריחים אותו! תלבשת העבדות של חרפתו.

לא יכלתי עוד להתאפק ואשא את עיני אליו, אך לא הוצאתי דבר מפי. והנה ראיתי את השנוי הפתאומי, שנתהוה בו תחת מבטי־עיני. הוא היה חצוף ועז־נפש, אך עתה הלבינו פניו כסיד, והוא נרתע לאחוריו יחד עם כסאו. משכתי את כסאי קרוב אליו, וכאשר נתתי קולי בצחוק – כי הייתי עלז מאד באותה שעה – ראיתי שנזדעזעו כל אבריו. הרגשתי, שהשגעון תוקף אותי, והוא ירא מפני.

– אהבת מאד את אחותך, כשהיתה עוד בחיים? – שאלתי אותו – אהבת מאד?

הוא הביט סביבותיו בדאגה, אף ראיתי, כי ידו אוחזת בחזקה בגב־כסאו, אך לא ענה דבר.

– הוי נבל! – קראתי בקול רם – גליתי את מצפוניך, את כל נכלי־התֹּפת אשר התנכלת לי. אני יודע, כי לבה הלך אחר איש אחר, בעת שהכרחת אותה להנשא לי. אני יודע זאת – אני יודע זאת!

הוא קפץ פתאם מכסאו ונופף אותו באויר, בקראו אלי שאסוג אחור; כי בכל עת דברי התקרבתי אליו יותר ויותר.

אני צעקתי יותר משדברתי; כי הרגשתי כבר מהומה של סערות־יצר מתחוללת בעורקי, והרוחות הידועות לי מכבר לחשו לי והסיתו אותי לעקור את לבו תכף־ומיד.

– ארור אתה! – קראתי בהשתערי אליו – אני הֵמִתִּי אותה. אני מְשֻׁגָּע. כְּלָיָה עליך! דם, דם! לדמך אני שואף!

בדחיפה אחת סלקתי הצדה את הכסא, שהניף עלי באימתו, וביד חזקה לפתתי את איש־מַצותי, וברעש גדול נפלנו והתגלגלנו יחד על הרצפה.

זו היתה התאבקות מְהֻדרה; כי הוא היה רם־הקומה, חסן ואמיץ,

הנלחם על חייו, ואני משֻגע, גדל־כח, השואף לעשות אתו כָלה. ידעתי כי שום כח ועזוז לא ידמה ולא ישוה לשלי – ובזה צדקתי, צדקתי, אף־על־פי שאני משֻגע! – ואף אמנם, עצמת התאבקותו רפתה לאט לאט. כרעתי על לוח־לבו, ואלפֹת בשתי ידי את צוארו רב־השרירים. פניו אדמו כתולע, עיניו יצאו מחוריהן, ולשונו היתה שלוחה מפיו, כאִלו הוא לועג לי. ואני חנקתי ביתר־עז, ביתר הַדוק.

פתאם נפתחה הדלת ברעש גדול, והמון רב התפרץ החדרה בשאון נורא, בצעקם איש אל רעהו לתפוש את המשֻגע.

סודי נגלה אפוא, ועלי היה להלחם על חרותי, על החֹפש. קפצתי על רגלי בטרם תגע בי יד ואתנפל לתוך קהל המשתערים עלי, וזרועי הכבירה עמדה לי לפלס לי נתיב בּיניהם ולהפּילם מימיני ומשמאלי, כאִלו חצבתי בהם בגרזן. כך הגעתי עד הפתח, דלגתי על בדי־השבכה, ובעוד רגע עמדו רגלי ברחוב.

רצתי במהירות גדולה לפנים, ואיש לא ערב לבו לעצר־בי. לפרקים הגיע לאזני שאון מרוצתם של הדולקים אחרי, ואז הרחבתי צעדי עוד יותר. אך קול פסיעותיהם הלך ורפה, ועוד מעט נדם לגמרי במרחק. ואולם אני הוכפתי לרוץ, לקפץ ולדלג על בּצות ותעלות, על גדרים ומחיצות, בהשמיעי תרועות פרועות, שהבריות המשֻנות שהתכנסו סביבותי ענו בהד לעֻמתי, עד אשר צלל כל האויר מן הקולות. נִשאתי על זרועות שֵדים־מזיקים, אשר דאו על כנפי־רוח וסחפו על דרכם עצים ומשוכות, והסתובבו אתי כסופה, עד אשר ראשי היה סחרחר, ולבסוף השליכו אותי מעליהם בטלטלה עזה; נפלתי לארץ כאבן כבדה.

כאשר שב רוחי אלי, מצאתי את עצמי כבר כאן – פֹּה בתא העליז הזה, אשר אור־השמש יחדור אליו רק לעתים רחוקות מאד, וקרני־הירח מתגנבות אליו, רק כדי להראותני את הצללים הקודרים. הסובבים אותי ואותה התמונה החִורת, העומדת דומם שם בפנה. כשאני שוכב ער בלילה, אני שומע לפעמים קולות וצעקות ונאקות משֻנות מחדרים רחוקים שבבנין הגדול והרחב הזה. מה הם הקולות הללו אינני יודע; אבל בכל אֹפן אין הם יוצאים מאותה התמונה החִורת, ואין להם שום דבר עִמה. כי למן ראשית דמדמי־הערב ועד

אור־הבקר היא עומדת בלי־נוע באותו מקום עצמו, מאזינה למנגינות של שלשלת־הברזל שלי ומביטה אל קפיצותי ונדנודי על יצוע התבן שלי. —

בסוף המגלה נמצאה הערה זו, כתובה בידי איש אחר:

„אותו האמלל, אשר דברי־הזיותיו המטרפים כתובים למעלה, יכל לשמש דוגמא מעציבה, עד כמה איֻמות תולדותיהם של חיי הוללות ופזרנות בשנות־עלומים, כשהם נמשכים גם בגיל מאֻחר, עד שאין להם עוד תקנה. הבזבזנות בלי חשבון ודעת וההוללות הפרועה של ימי עלומיו הביאו אותו סוף־סוף לידי קדחת וטרוף־הדעת. התולדה הראשונה של מצבו ההולני הזה היתה דעתו המשֻנה, שנהפכה אצלו לאמונה עורת, שמחלת השגעון עוברת בירֻשה במשפחתו. דעת זו, המיֻסדת על תֵאוריה מפֻרסמת, שהרבה מחכמי הרפואה מחזיקים בה בכל תקף, ואחרים מתנגדים לה בכל התקף, נסכה עליו בתחלה רוח עצ בה, „מרה שחורה" קבועה ועקשנית, שהתפתחה ברבות הימים לרוח שמות חולנית ונהפכה לבסוף לשגעון נורא. אין כל ספק, כי המאורעות שהוא מספר במגלתו, נקרו ויאתיו באמת, אף שבטרוף־דעתו ודמיונו ההולני סלף ועוֻת אותם בודאי. ולא עוד, אלא שהאנשים שידעו את חיי־נעוריו ועלומיו המֻשחתים, צריכים לתמוה, כי יצרו הרע, בעת שהשכל לא משל ולא עצר בו עוד, לא הביא אותו לידי מעללים יותר איֻמים, מאותם שהודה עליהם בעצמו".

נרו של מר פיקויק הגיע לקצו בו ברגע, אשר כלה לקרא את כתב־היד של הכהן הזקן; וכאשר כבה פתאם לגמרי, מבלי השתלהב מראש בתור התראה אחרונה, נזדעזע כל גופו של הפילוסוף הגדול, שהיה כבר נגרש למדי גם בלעדי זאת. הוא מהר והתפשט את מעט הבגדים, שלבש תחלה בקומו ממשכב־נדודיו, ואחרי אשר הציץ סביבותיו בעינים נפחדות, צנח והשתקע בחפזון בין הסדינים, ועד־מהרה התנמנם וירדם.

כאשר הקיץ ביום־המחרת כבר זרחה השמש בחדרו בכל גבורתה, והשעה לא היתה עוד מֻקדמת כלל. רוח העצב, אשר ירד עליו אמש, כלה וילך עם צללי הלילה, ורעיונותיו ורגשותיו היו עתה בהירים ועליזים כאור־הבקר. אחרי פת־שחרית מסֻימה שמו ארבעת החברים את פעמיהם לגריבֶסֶנד, שֶשָמה נשלחו הפציהם מרוצ'יסטר, ואחריהם נשא איש את ארגז־הארן עם האבן היקרה אשר בו. הם הגיעו לאותה עיר בשעה הראשונה אחרי הצהרים, ולשמחתם מצאו להם מקום טוב על גג הדיליג'נס, ההולך לונדונה, ולפנות ערב באו למטרופולין שלֵמים בגופם וברוחם.

שלשת או ארבעת הימים הבאים היו החברים עסוקים בהכנות לנסיעתם אל העָירה איטֶנסוִיל. אך יען כי העסק הגדול הזה דורש לו בשביל חשיבותו פרק מיֻחד, לכן נשתמש בשורות המעטות של סוף הפרק הזה לספר בקצור נמרץ את קורות הגִלוי הארכיאולוגי של מר פיקוִיק.

מתוך ספרי־הזכרונות של הקלוב נראה, כי תכף בערב השני לאחרי שובם לונדונה קרא מר פיקוִיק באספה כללית של חברי הקלוב דין־וחשבון מפֹרט על־אודות תגליתו, והציע לפני הנאספים המון השערות חריפות ומלֻמדות לפתרון הכתֹבת הסתומה. כמו כן נודע לנו מתוך הפרוטוקולים של הקלוב, כי אמן אחד העתיק את הכתֹבת בדיוק מצֻין וחרת אותה על אבן אחרת, וההעתקה נשלחה אל החברה הארכיאולוגית המלכית ולעוד חברות מלֻמדות; וכי לרגלי הדבר הזה נצתה אש־הקנאה בחוגים ידועים, שהביאה לידי וִכוחים עזים ופולמוסים קשים, שהשתפכו במבול של מאמרים בכתבי־העתים ובחוברות מיֻחדות; וכי מר פיקוִיק בעצמו כתב חוברת בת תשעים וששה דפים באותיות קטנות מאד, ובה הציע עשרים ושבעה פתרונים שונים לכתֹבת הסתומה, וכי שלשה ג'נטלמנים זקנים העבירו נחלה מבניהם הגדולים שילינג לגֻלגלת, על אשר נועזו להטיל ספק בעתיקותה של הכתֹבת, ואיש נלהב אחד הוציא את עצמו מן העולם קֹדם זמנו, מתוך יאוש על אשר אין ביכלתו לעמוד על כַוָנתה האמתית. וכי מר פיקוִיק נבחר לחבר נכבד בשבע־עשרה אגֻדות, בארץ ובחוץ־לארץ, בעד תגליתו; וכי אף

אחת משבע־העשרה לא ידעה מה טיבה של תגלית זו, אבל כל השבע־עשרה הסכימו, שהיא רבת־הערך מאד.

אמנם מר בלוטון – והשם הזה יהיה לחרפה ולשנינה לכל החובבים את המסתורין ואת הנשגב מבינת אדם – מר בלוטון, באיתני ספקנות ובאותם תאנות ועקיפים, המיוחדים לכל הנפשות השפלות, הביע לגלות בנדון זה דעה אחרת לגמרי, נתעבה ומגוחכה גם־יחד. במחשבה בזויה להעיב את אור־כבוד־שמו של פיקוויק בן־אל־מות, נסע מר בלוטון בעצמו לקובהם, ובשובו משם הודיע בקלכה, בנאום אשר נשא בקלוב, כי זכה לראות את האיש, אשר ממנו נקנתה האבן, וכי אותו האיש מודה אמנם גם הוא, שהאבן היא כבירה לימים, אבל הוא מכחיש בכל תקף את עתיקותה של הכתבת, ולא עוד, אלא שהוא מחליט, כי הוא בעצם־ידו חרת אותה באבן בשעת־בטלה, ופתרונן של האותיות, שפזר בכונה מתוך משובה, הוא פשוט בתכלית הפשטות:

Bill Stumps, His Mark

(ביל סטומפס, זה תָּוו)

ויען כי מר סטומפס אינו מֻמחה גדול לעניני כתיבה, והוא רגיל להעריך את המלים רק לפי משמע אזניו, לפי צלצולן, ולא לפי חֻקות האורתוגרפיה, לכן השמיט את הL השני בסוף שמו הפרטי.

הקלוב הפיקוויקאי – מה שמובן מאליו במוסד נאור כזה – התיחס להודעה זו בבוז הראוי לה, הוציא את בלוטון הגאה וחסר־נמוס מן החברה והחליט להגיש תשורה למר פיקוויק משקפים של זהב, לאות אמונה והסכמה; ובתור תשובה על זאת נתן להם מר פיקוויק במתנה את ציור תמונתו וצוה לתלותו באולם האספה של הקלוב.

ומר בלוטון, אף כי הוצא מן הקלוב, בכל זה לא ראה את עצמו כמֻנצח. הוא כתב גם הוא חֹברת עבת־הכרס, מֻקדשת לשבע־עשרה האֲגֻדות המלֻמדות, שבארץ ובחוץ־לארץ, ובה הודיע את כל אשר הגיד לו ביל סטומפס ועוד הוסיף נֹפך משלו, ברמזו ברמזים שקופים למדי, כי כל שבע־עשרה האגֻדות המלֻמדות מהבל המה יחד. על פגיעה קשה כזו בתמותן וכשרותן בערה חמתן של שבע־עשרה

האֲגֻדות המְלֻמדות שבארץ ובחוץ־לארץ, ועד־מהרה נתך זרם חדש של חִבּרות על שוק הספרים; האֲגֻדות המְלֻמדות שבחוץ־לארץ באו בחליפת־מכתבים שקודה עם האֲגֻדות המְלֻמדות שבארץ; אלו שבארץ תרגמו אנגלית את החִבּרות של אותן שבחוץ־לארץ; ואותן שבחוץ־לארץ תרגמו ללשונות שונות את החִבּרות של אותן שבארץ; וכך התחילה אותה המחלֹקת המדעית, הידועה בכל קצוי ארץ בשם „הפולמוס הפיקוִיקי".

ואולם הנסיון הנבזה לחלל את כבודו של מר פיקויק, נִתַּז ממנו והלאה וירד על קדקדו של בעל־הנסיון עצמו. כל שבע־עשרה החברות המְלֻמדות הכריזו והודיעו פה־אחד, כי בלוטון הוא בור גמור, הדיוט מתגאה, המתערב בענינים הזרים לו לגמרי; ועוד הוסיפו לכתוב חבורים עמקי־בינה על האבן והכתֹבת, כהנה וכהנה. והאבן עצמה עודה משתמרת עד היום הזה, כמצבת־זכרון חתומה וסתומה לגדולתו של מר פיקויק ולשפלותם של אויביו.

פרק יב

בו יְרֻבּו על־אודות מעלל רב־הערך של מר פיקויק, שהוא פרק חשוב בחייו, כמו שהוא גם בספורנו זה.

מעונו של מר פיקויק ברחוב גוסוֶל לא הצטַיֵן אמנם בגדלו וברחבו, אבל עם זה היה נָוֶה יפה ונעים ומְרֻוח, המסֻגל ביחוד למשכנו של איש־הרוח ואוהב־עיון והסתכלות כמוהו. אולם־הקבלה שלו תפס מקומו בדיוטא הראשונה לעֵבר הרחוב, וחדר־משכבו – בדיוטא השניה, מְפנה גם־כן לרחוב; כי על־כן, בין שהיה יושב וקורא וכותב אל שלחנו באולם, בין שהיה עומד ומתגלח ומתלבש לפני הראי בקיטונו, היתה לו תמיד הזדמנות להסתכל ולהתבונן בטבע הבריות בכל מצביו השונים, כפי שהוא מתגלה באותו הרחוב, המְרֻבֶּה באוכלוסין והמפֻרסם למאד. בעלת־הבית שלו, מרת בַּרדיל, אלמנתו ויורשתו היחידה של אחד מפקידי המכס, היתה אשה דשנה, עסקנית וזריזה ונחפזה, עם פנים נעימים וכשרון טבעי לחכמת הבִשול, כשרון שהשתכלל עד־מאד על־ידי למוד ושמוש מעשִׂי מְרֻבֶּה. בבית לא היו לא ילדים ולא משרתים ומשרתות ולא תרנגולים ושאר עופות. דרי המעון, מלבד בעלת־הבית, היו: אדם גדול ונער קטן; האדם הגדול היה דַיָר, והנער הקטן היה פרי־בטנה של מרת ברדיל. האדם הגדול נמצא בביתו תמיד בשעה העשירית בערב בדיוק, שאז היה מצמצם בגבולותיה של מטה צרפתית ננסית בירכתי החדר. ומר ברדיל הקטן היה מצמצם את משחקי־ילדותו ותרגיליו הגימנסטיים בגבולותיהם של הרחובות והבִצות הסמוכים. נקיון ושלוה שררו בכל הבית, ורצונו של מר פיקויק נחשב בו כחֹק, שאסור להרהר אחריו.

כל מי שידע אפוא את הסדרים המצוינים של הבית הזה ושוויי המשקל הנפלא, שבמצב־רוח והרגיל של מר פיקויק, היה צריך לתמוה על התנהגותו המשנה והמכתורית בבקר שלפני יום הנסיעה לאיטֶנסויל. הוא התהלך בחדרו לפנים ולאחור בפסיעות נחפזות ונגרשות, הוציא את ראשו והשקיף בעד החלון כמעט בכל שלשה רגעים. הסתכל בלי־חשך בשעונו, ובכלל הראה סִמנים שונים של קֹצר־רוח, שאינם כלל לפי מזגו והרגלו. נִכָּר היה, שהוא מקשה לילד איזה זמם רב־הערך עד מאד, אך מה הוא אותו הזמם, זאת לא יכלה לנַחש אפילו מרת ברדיל בכבודה ובעצמה.

– מרת ברדיל – אמר מר פיקויק לבסוף, כשאותה הבריה הנעימה היתה קרובה לגמור את עבודת הסרת־האבק בחדרו, שארכה אצלה הפעם יתר מכפי הרגיל.

– סיר? – ענתה מרת ברדיל.

– בנך הקטן לא שב עֲדַיִן, אף כי יצא מביתו זה כבר.

– אבל הלא הדרך רחוק למדי מכאן עד לבורו – השיבה מרת ברדיל, ובקולה נשמע מעין תוכחה.

– אַה, באמת כן הוא – אמר מר פיקויק.

והוא השתקע שוב בדְמיה, ומרת ברדיל חזרה שוב לאַבֵק.

– מרת ברדיל – השמיע מר פיקייק שוב מקץ שנים, שלשה רגעים.

– סיר? – ענתה שוב מרת ברדיל.

– מה דעתך: האם פרנסתם של שנַים עולה בדמים מְרֻבים הרבה יותר מזו של אחד?

– מה אתה סח, מר פיקויק! – קראה מרת ברדיל והתאדמה עד לשפת שביסה, כי נדמה לה, שגלתה מעין רמז של השתדכות בעיניו של דַיָרה – איזו שאלה היא, מר פיקויק!

– ובכל־זאת, מה דעתך? – התעקש מר פיקויק לחקור.

– זה תלוי הרבה – ענתה מרת ברדיל, בהקריבה את־נוצת־האבוק סמוך למרפקו של מר פיקויק, שנשען על השֻלחן – זה תלוי הרבה בטיבה של הנפש השניה, אם היא חסכנית ובקיאה יפה בהנהגות הבית –

– כמיבן, צדקו דבריך – אבל לפי־דעתי יש כל אותן המדות בנפש, טאני מתכַּוֵן לה (מר פיקויק, נעץ עיניו במרת ברדיל); ומלבד זה יש בה גם בינה יתרה וידיעת הבריות והעולם והחיים במדה מְרֻבּה, מה שיוכל להביא לי תועלת מוהשית, מרת ברדיל!

– מה אתה סח, מר פיקויק! – שָׁנתה מרת ברדיל, והאדמומית עלתה שוב עד לשפת כִּפָּתה.

– כן, כן, בזה אני בטוח – סיף מר פיקויק באותו המרץ המתגבר, שהיה מְיֻחד לו, בשעה שהיה מובד על ענין, המעַנין אותו ביותר – אני בטוח באמת ובתמים. ולא עוד, אלא שאני רואה לי חובה לגלות לך, מרת ברדיל, שכבר באתי לידי החלטה בנִדון זה.

– אל רחום ו נון! – קראה מרת ברדיל.

– אפשר שתחשבי את הדבר למוזר ומתמיה מאד – הוסיף מר פיקויק הנעים, בהציצו אל בת־שיחתו מתוך בדיחות־דעת יתרה – אפשר שתתמהי מאד, על אשר לא נועצתי אתך בענין זה, וגם לא נגעתי בו כלל, עד אשר שלחתי את בנך בשליחות מְיֻחדת בבֹקר הזה – האין זאת?

מרת ברדיל לא יכלה לענות אלא במבט דומם בלבה. היא העריצה את מר פיקְוִיק בסתר־לבה זה כבר, כמשא־נפש מרום ונשגב ממנה; והנה פתאם נִשאה לשיא־מרומים, אשר לא פללה ואשר לא מָלְאה לבה לקוות אף בחלומותיה והזיות־דמיונה היותר פרועות. שהרי מר פיקְוִיק מוכן ומזֻמן לעשות לה „הצעה" – ועל־פי תכנית, שערך מראש אחרי ישוב־דעת מְרֻבּה – כי־על־כן שלח את בנה לבורו, כדי שלא יפריע בדברים שבינו לבינה – מה עמקו מהשבותיו! – מה דקה הרגשתו, ומה יפים נמוסיו!

– ובכן, מה דעתך על זה? – שאל שוב מר פיקְוִיק.

– הו, מר פיקְוִיק! – קראה מרת ברדיל, רועדת כֻּלה מתוך התרגשות – מה רב הסדך, סיר!

– זה יחשוך ממך הרבה עמל ויגיעה – האין זאת?

– אָה, מעולם לא שמתי לבי אל העמל, סיר – השיבה מרת ברדיל – ועתה, כמובן, אשתדל ואנרח ואעמול עוד יותר למצא חן

בעיניך. אבל מה רב טובך, מר פיקויק, שדאגת כל־כך לבדידותי!

— אמנם כן; אף כי, באמת, לא עלתה זאת על לבי מעולם — ענה מר פיקויק — וכאשר אשהה בעיר, יהיה לך תמיד מי שישב על־ידך וישיח אתך. בזה אין כל ספק.

— בטוחה אני, שאהיה מעתה אשה מאֻשרה עד־מאד — אמרה מרת ברדיל.

— ובנך הקטן — — הוסיף מר פיקויק.

— אלהים יחֹן אותו! — התיפחה מרת ברדיל, בתקוף אותה רגשותיה של אם רחמניה.

— הוא גם הוא ימצא לו חבר — המשיך מר פיקויק את דבריו — חבר עליז, חי ורותח, אשר ילמדהו תעלולים במשך שבוע אחד יותר, משהיה לומד מעצמו במשך שנה תמימה — בזה בטוח אני" — ומר פיקויק חִיֵך מטוב־לב.

— הו, אתה האהוב והחביב — — התחילה מרת ברדיל שופכת את רגשותיה.

מר פיקויק נרתע לאחוריו.

— הו, אתה הטוב, הנעים, העליז, היקר — המשיכה מרת ברדיל את השתפכות־נפשה; ובלי שום הכנות ושהיות קמה מכסאה ולפתה בזרועותיה את צוארו של מר פיקויק, בלוותה את לטיפותיה בזרם־דמעות ובהתיפחות ונאקות ויבבות.

— רבון העולמים! — קרא מר פיקויק המשתומם — אנא, מרת ברדיל — בבקשה ממך, אשה טובה — הוי, אלי! איזה מצב! — השיבי־נא אל לבך — הרפי־נא — הרי אם יבוא עתה איש —

— יבוא מי שיבוא! — צעקה מרת ברדיל במטרפת — אני לא ארפה ממך, ולא אעזבך, יקירי, חביבי, מחמדי, נשמתי —

ובדברה חבקה אותו ביתר־עז וביתר־הדוק.

— מדת הרחמים עלי התגלגלי! — נאנק מר פיקויק, בהתאמצו בנואש להשתחרר מחבוקיה — הנני שומע קול צעדים על המדרגות — חדלי־נא, הרפי ממני — רחמי עלי — הלא אשה טובה את —

אבל גם תחנוניו, גם תוכחותיו וגערותיו, היו ללא־הועיל, כי מרת ברדיל התעלפה בזרועותיו. ובטרם יספיק להשכיבה על כורסא,

כבר נכנס החדרה הנער ברדיל, שהביא אתו את מר טופמן, מר וינקל ומר סנודגרס.

מר פיקויק היה כאיש נדהם, מבלתי יכלת לנוע ממקומו או להוציא הגה מפיו. הוא עמד בתוך החדר עם משאו הנעים בזרועותיו, ובעינים לטושות אל פ־צופיהם של ידידיו, מבלי נטות אף נסיון כל־שהוא לתת להם שלום או לתת להם איזה באור. ואף הם הביטו אליו בתמהון גדול; והנער ברדיל לטש עיניו לכֻלם, מבלי הבין עד־מה.

התמהונם של הפיקויקאים היה כֹה עז, ומבוכתו של מר פיקויק היתה כֹה גדולה, עד שבודאי היו מוסיפים לעמוד נדהמים ואובדי עצות, עד שיהי רצון מלפני הגבירה דקת־ההרגשה ורכת־העצבים להשיב רוחה ונשמתה אליה. אך, לאשרם, נחלצו ממצב המֵצר הזה על־ידי ההפרצות של אהבת־בן יגה ומגיעה־לב מצד הנער הקטן. הג׳נטלמן הזעיר הזה, המהֻדק היטב במלבוש של קטיפת־פסים עם כפתורי נחשת גדולים מאד, עמד בתחלה ליד הפתח והביט נכחו בעינים תמוהות, מבלי הבין עד־מה. אך לאט־לאט התיקם במוחו הבלתי־מפֻתח כל צרכו הרעיון, כי אמו נ בלה, נפגעה בגופה; ובהשבו לנכון, כי מר פיקויק הוא החובל והמזיק, געה בבכי וצרח מר בקול פרא, ובראש טח לפנים השתער אל בן־אל־מות זה והתחיל ממטיר על גבו ועל רגליו מהלומות וצביטות ומריבות בהתמרמרות עזה ובבכי גדול, בכל אשר השיגה ידו בשעת התרגשותו הנדיבה הזאת.

— גרשו מלפני את השקץ הפעוט הזה! — קרא מר פיקויק מתוך יאוש — הוא יצא מדעתו!

— אך מה פשר כל זה? — פתחו שלשת הפיקויקאים, נאלמי התמהון, את פיהם בבת־אחת.

— אינני יודע גם אני — השיב מר פיקויק בזעף — הסירו מעלי את הנגע הזה!

מר וינקל תפש ונשא בזרועותיו את הנער המקנא לאמו, ויניחהו בירכתי החדר, למ־ות צעקותיו ובעיטותיו והתעצמותו נגדו.

— ועתה, עזרוני־נא לשאת את האשה הזאת אל תחתיה למטה — הוסיף מר פיקויק.

— אה, עתה הוקל לי מעט — דובבו שפתיה של מרת ברדיל.

— הרשיני־נא להוֹבילך למַטה אל חדרך — אמר מר טופמן בג֜נטיותו התדירה.

— תודה לך, סיר! תודה לך! — קראה מרת ברדיל בקול היסטירי, והיא הובלה על המדרגות למטה, ובנה אוהבה הולך אחריה.

— אינני יכל להבין — אמר מר פיקויק, לאחרי ששב מר טופמן למעלה — אינני יכל להבין, מה זה היה לה פתאם לאשה זו. אני הודעתי לה, פשוט, את מחשבתי לקחת לי משרת, וידיעה זו הביאה אותה לידי פרוכסיסמוס והתעלפות, כאשר ראיתם בעיניכם. זה דבר משֻׁנה מאד!

— מאד, מאד! — קָמו שלשת החברים פה אחד.

— ובזה הביאה אותי לידי מצב לא־נעים כל־כך — הוסיף מר פיקוִיק.

— מאד, מאד! — קָמו שוב שלשת החברים, בהשתעלם קצרות ובהביטם זה אל זה כמסֻפקים.

מבטם זה לא נעלם מעיני מר פיקוִיק. הוא הרגיש בחֹסר־אמונתם והבין, שהם חושדים בו.

— שם למטה במסדרון עומד איש ושואל לך — אמר מר טופמן לאחרי דְמיה קצרה.

— הוא האיש אשר אמרתי לכם — ענה מר פיקוִיק — אני שלחתי אל הפרבר היום בבֹקר לקרא לו. הואילה־נא, סנודגרס, ואמור לו לעלות אלי.

מר סנודגרס עשה כמו שנצטוה, וכרגע הופיע בחדר מר שמואל וֶלֶר.

— הלא תכירני בודאי? — אמר אליו מר פיקויק.

— כמדֻמני — ענה סם בקריצה של פַּט־ון — מענֻיָן מאד היה אותו בן־חיל, אבל הוא היה לא לפי כֹחך, הלא? הוא חרוץ מאד, ומרט אתכם כהֹגן — מה?

— זה אינו עתה ענין לכאן — הפסיק אותו מר פיקויק בחפזון — רוצה אני לדבר אתך בענין אחר. שב־נא.

— תודה לך, סיר — ענה סם, ומבלי סרב ישב על הכסא, אחרי שהניח את מגבעתו הלבנה הישנה על אדן־החלון — „עכשו אין היא

עוד יפת־תֹאר כל־כך, — הוסיף ברמזו אל מטבעתו — אבל היא נעימה לחבוש לראש; ולפני אשר אזלו להם השולַים היתה גַּג נאה מאד. אך בלתם היא קלה יותר — זו היא מעלה אחת, ועוד מעלה שניה יש בה עתה: בעד כל חור וחור נכנס מעט אויר, ולכן קראתי לה „קִידֵי־וֶנטִילַציה".

ואחרי אשר חִוה את דעתו זו הביט מר וֶלר בנחת־רוח אל הפיקויקאים.

— ועתה בדבר הענין, שבשבילו שלחתי לקרא לך בהסכמת הג'נטלמנים הללו — אמר מר פיקויק.

— כלומר: עתה הגיע זמן פרעון — הפסיק אותו סם — הוצא ושַׁלֵם, כמו שאמר אותו האב אל תינוקו שבלע פרוטה.

— קֹדם־כל אנו רוצים לדעת — פתח מר פיקויק — אם יש לך איזו סבה, שלא למצא סִפּוק במִשׂרתך הנוכחית.

— בטרם אענה על שאלתכם זו, אדוני — השיב מר וֶלר — הייתי רוצה אני לדעת, קֹדם־כל, האומרים אתם להמציא לי אחרת, טובה ונאה מזו?

קרן־אורה של סבר־פנים צנחה על פרצופו של מר פיקויק בענותו:

— כמעט שיש בדעתי לקחתך למשרת לי —

— האמנם? קרא סם.

מר פיקויק ענה „הן" בהרכנת הראש.

— ומשכֻּרתי? — שאל סם.

— שתים־עשרה ליטרה לשנה — ענה מר פיקויק.

— ומלבושים?

— שתי חליפות לשנה.

— והחובות משמרתי?

— להיות אצלי ולשרתני תמיד, וגם לנסוע אתי ועם הג'נטלמנים הללו.

— אין צרך בכתבים ושטרות! — קרא סם בהתלהבות — אני רואה, כי נפלתי בידי ג'נטלמן אמתי, והתנאים נאים ומתקבלים על הלב.

— ובכן אתה נכון לקבל את המשרה עליך? — שאל מר פיקויק.

— כמובן! — השיב סם — ואם הבגדים יתאימו לי אפילו רק מחצית, מכפי שהמשרה מתאימה לי, אזי אהיה לעילא־ולעילא.

— ותעודת־המלצה עליך תוכל בודאי להמציא לנו?

— שאל־נא על־אודותי את הפונדקית של „הצבי הלבן”, סיר — ענה סם.

— התוכל להכנס למשמרתך אצלי עוד בערב הזה? —

— אם בגדי־השרות כאן, הריני מוכן ללבשם תכף־ומיד — השיב סם בבדיחות־הדעת.

— בא הנה בשמנה שעות בערב — אמר מר פיקוויק — ואם מסקנת החקירה והדרישה על־אודותיך תהיה לטובתך, תשיג את הבגדים עוד היום.

הידיעות על־אודות התנהגותו של מר ולר — מלבד פרט אחד בלתי־חשוב — הפיקו רצון מאת מר פיקוויק, ולכן החליט להביא את הדבר לידי גמר בו בערב. ובאותה הטהירות והמרץ, שבהם הצטינו, לא רק מפעליו הצבוריים, אלא גם עסקיו הפרטיים של האדם הנפלא הזה, הוליך תכף את משרתו החדש אל אחד המחסנים הנוחים, שבהם יכל כל איש למצא בכל עת ובכל שעה בגדים מן המוכן, מכל המינים, יפים ובינונים, מבלי שיצטרך להטריד את עצמו בצירימוניה הטרחנית והמסבכה של „המדידה”. ועד שלא שקעה החמה כבר היה מר ולר מלבש בגד אפר עם כפתורים גדולים נוצצים בא תיות P. C. (פיקוויק־קלוב), ומגבעת שחורה גבוהה עם קוקרדה, ומקטרן של פסים, ומכנסים קצרים וצרים עם נעלים נמוכות, ועוד המון מכשירי־שרות, שרבו מספור.

— טוב מאד — אמר בן־אדם זה, כאשר תפס לו מקום. ביום־המחרת בבקר, בדיליג'נס ההולך לאיטנסויל ובהרהרו על־אודות השנוי הפתאומי, שנתהוה בחיצוניותו ובמצבו — עתה לא יוכל איש לדעת מה אני: משרת, רכב, משגיח על בבר או מוכר זרעים. לפי מלבושי הריני תערבת־משנה של כל אלה ביחד. אך אין בכך־כלום: יש כאן שנוי אויר, מראה־עינים עד בלי די, ועבודה בתכלית המעוט; וכל זה יפה מאד למחלתי שאינה מצויה. כי על־כן אני קורא בגרון: חיים ארכים לפיקוויקאים!

פרק יג

קצת ידיעות על־אודות איטנסויל, על מצב המפלגות שבקרבה ועל בחירת ציר נאמן, שישתדל בפרלמנט לטובתה ולהצלחתה של אותה העָיָרה העתיקה, הנאמנה והפטריוֹטית.

אנו מחֻיבים להודות בתם־לבב, כי לפני שהשקענו את עצמנו בתוך ערמת הכתבים וספרי־הזכרונות של קלוב הפיקוִיקאים המנוח, לא שמענו מעולם את שמה וזאת טמעה של איטנסויל. וכמו כן אנחנו מודים בתם־לבב, כי לשוא בקשנו והפשנו סִמן וזכר למציאותה בספרי הגיאוגרפיה ובמפות־הארץ שבידינו. אבל מרעתנו, כי כל דבר ודבור שברשימותיו של מר פיקוִיק הוא למעלה מכל ספק ופקפוק ואסור להרהר אחריו, לא נועזנו לסמוך על ידיעותינו ועל כח־הזכרון שלנו בלבד, נגד עדותו המפֹרשת של האדם הגדול הזה, ולכן פנינו בנדון זה אל כל המֻמחים המֻסמכים והמפרסמים ואל כל אמצעי־העזרה הבדוקים והמֻנסים, שיש בהם כדי להאיר עינינו בפרובלימה חשובה זו. עברנו בעֹמק העיון על כל השמות שבטבלאות A, B (בחֻקים על־דבר זכות־הבחירה של הערים והעָיָרות והכפרים), אך לא מצאנו בהם את שם המקום איטנסויל; בדקנו בתכלית הדקדוק כל תָו וכל נְקֻדה שבמפות העָיָרות והכפרים, שהוצאו לטובת החברה האנושית על־ידי טלינ"ו המצֻינים, — אך לדאבוננו היה גם עמלנו זה לשוא, ואת אשר בקשנו לא מצאנו.

ועל־כן אנו צריכים לשער, כי מר פיקוִיק, מתוך זהירותו היתרה, שלא להעליב את מי־שהוא, ומתוך אותה אסטניסות ונקיות־הדעת, שהצטַיֵן בהן תמיד, כידוע לכל מכריו, קרא ברשימותיו בכִוּון שם בדוי

לאותו המקום, אשר עליו כתב מה שכתב. ולהשערתנו זו אנחנו מוצאים חזוק גם בפרט קטן אחד, שכשהוא לעצמו אינו חשוב לבאורה כל־עקר, אבל כשנביא אותו בחברת עם השערתנו יגדל ערכו למדי. בפנקסו של מר פיקויק נאמר במקום אחד, כי הוא וחבריו נסעו בדיליז'נס העולה לגורביץ'; אך אחר־כן עבר בקולמוס על רשימה זו ומחק אותה, כאלו השתדל להעלים אפילו את הדרך והסביבה, אשר בה עומדת אותה עירה, שנסע אליה וראה שם מה שראה. ולכן חלילה לנו מהביע שום השערה על־אודות שמו האמתי של המקום, שהאדם הגדול רצה לכסות, ואין לנו אלא להמשיך את ספורנו על־פי החמר רב־הערך שהספיק לנו.

מתוך רשימותיו של מר פיקויק נראה, כי בני־איטנסויל, כיושבידן של רב העירות הקטנות, חשבו את עצמם לקהלה רבת־ערך עד־מאד, וכל אחד מהם, בדעתו את חשיבותו בתור גרם מהכלל הגדול והנכבד הזה, ראה לו לחובה מוסרית לדבוק, בגוף ונשמה, באחת משתי המפלגות הגדולות, שחלקו את אזרחי איטנסויל לשתי מחנות, הצוררות זו את זו: מפלגת ה„כחלים" ומפלגת ה„צהבים". ה„כחלים" השתמשו בכל שעת־הכשר שנזדמנה להם, בשביל להתנגד ל„צהבים", וה„צהבים" לא החמיצו שום הזדמנות, בשביל להתנגד ל„כחלים"; והיוצא מזה היה, כי בכל פעם ובכל מקום שנפגשו ה„כחלים" וה„צהבים" באספות של פומבי, בישיבות של מועצת־הקריה, בירידים, או, פשוט, בשוק, התחוללו ביניהם דברי־ריבות ודבורים עזים. במצב מתמיד של פולמוס כזה, מובן מאליו הוא, כי כל דבר קטן נהפך באיטנסויל לשאלה מפלגתית ולסלע־המחלקת. אם הציעו ה„צהבים" לחדש את גג־הזכוכית שעל ככר־השוק, מיד ערכו ה„כחלים" אספות פומביות, שבהן במלו את ההצעה כעפרא דארעא. ואם הציעו ה„כחלים" להקים עוד משאבה אחת ברחוב הגדול, מיד קמו כל ה„צהבים" כאיש אחד באף ובחמה ובקצף גדול נגד המזמה האיומה הזאת. היו חנויות בעיר ל„כחלים" לבד ול„צהבים" לבד, גם בתי־מרזח לכל מפלגה לבדה, ואפילו בבתי־התפלה היו מקומות מיוחדים ל„כחלים" ול„צהבים".

מובן מאליו, שאי־אפשר למפלגות בבירות ותקיפות כאלה בלי

בלי־מבטא מיֻחדים, כלומר: עתונים, שהם שופרן ובאי־כחן. ולכן היו באותו מקום שני מכתבי־עתים, שם האחד „איטנסויל גַזיט", ושם השני „איטנסויל אִינדִיפֶּנדֶנט"; הראשון נלחם בעד עקריהם של ה„כחֻלים", והשני החזיק ותמך בקנאה עזה את ה„צהֻבים". יפים ונחמדים היו שני העתונים הללו. איזו מאמרים ראשיים מְצֻינים, ואיזו מאמרי־פולמוס חריפים! — ה„גַזיט", זה העתון הנתעב" — ה„אינדיפנדנט", זה העתון המְנֻול והשפל" — ה„גַזיט", זה העלה הנדף, שכל דבריו שקר וכזב" — ה„אינדיפנדנט", זה המלשין המְזֻהם והבזוי" — בטויים נמלצים כאלה היו משתפכים בכל יום על עמודיהם של שני העתונים, והיו מעוררים בלבות האזרחים רגשי־ענג בלי־מצרים או התמרמרות אין־קץ, — הכל לפי המפלגה.

מר פיקויק, בחריפותו ובינתו היתרה, בחר לו לבִקורו בעִירה זו את השעה היותר מְכֻשרת לכך. מעולם לא היה ריב־המפלגות קשה ועז כל־כך כבאותם הימים. האדון הנכבד, מר שמואל סלומקי, בעל־אחוזת סלומקי־הָל, היה הקנדידט לפרלמנט מצד ה„כחֻלים", והאדון הנכבד מאד, מר הוֹרציו פִיזקין, בעל־הנחלה „פיזקין לודג'", בקרבת אִיטנסויל, הואיל להעתר לבקשת ידידיו לעמוד על הבחירה לטובתם ולהנאתם של ה„צהֻבים". ה„גַזיט" התרה והזהיר יום־יום את הבוחרים האיטנסויליים, כי לא רק עיני אנגליה, אלא עיני כל העולם הנאור נשואות אליהם. וה„אינדיפנדנט" דרש יום־יום בכל תֹקף מאת האיטנסויליים לעות תשובה ברורה על שאלתו: אם הם עֲדַיִן אותם הבוחרים הנאמנים, הישרים, הבלתי־משֻחדים, כמו שהיו נודעים לתהלה מאז מעולם, או שנהפכו לכלי־יוצר נבזה, לעבדים שפלים, נכנעים וחנפים, שאינם ראויים לשם אנגלים ולא לברכותיה של החֵרות המדינית? — כל זה הביא את האזרחים לידי התרגשות במדה שלא היתה כמוה מעולם.

כבר היתה שעה מאֻחרת בערב, בעת שמר פיקייק וחבריו, ירדו, בסיוע של מר סם, מעל גג הדיליג'נס ברחובה של איטנסויל. מתחת לחלונות של הפונדק „מגן העיר" התנפנפו דגלי־משי גדולים, ומודעות, מְדֻבקות בין חלון לחלון, פרסמו באותיות ענקיות, כי פֹה יושב יום־

יום ועד־הבחירה של האדון הנכבד מר שמואל סלומקי. המון הולכי־בטל התאספו ברחוב לפני הפונדק, והביטו בפיות פעורים אל איש, שעמד על מעקה־החלון וקרא בקול צרוד ובפנים אדֻמים מהתאמצות יתרה דברים, שהיו כפי־הנראה, מכֻוָּנים לטובתו של מר סלומקי. אך עֻזָן וָפִין של מליצותיו וטענותיו וסברותיו הֻפרתו קצת על־ידי רעש התפיפה, שאינה פוסקת, של ארבעת תֻפים כבירים, שהעמיד הועד של מר פיזקין בקרן־זוית של הרחוב. אך בכל־זאת עמד ליד הנואם איש גוץ עסקני, שהרים לעתים קרובות את מגבעתו ונפנף בה באויר כלפי ההמון, לרמוז להם שהגיע זמן למחוא כף, מה שהנאספים עשו ברצון גדול ובהתלהבות הנכספה כפעם בפעם. ומכיון שהנואם הוסיף לדבר ופניו התאדמו יותר ויותר, הרי נראה, שמלא את תפקידו יפה, ממש כאִלו היו דבריו נשמעים.

אך ירוד ירדו הפיקיקאים מעל גג הדיליג'נס, והנה הקיף אותם חלק מן ההמון של הישרים והנאמנים והחפשים וכבד אותם בשלש שאגות־שמחה מחרישות אזנים, שנִשנו עד־מהרה על־ידי הקהל הגדול, שעמד מרחוק (כי לקהל גדול אין צֹרך כל־עִקר לדעת, מפני־מה ולמה הוא מריע ושואג), והיו לתרועת־נצחון אדירה וחזקה, שבלבלה קצת אפילו את הנואם אדֻם־הפנים שם, על מעקה־החלון.

— הורא! — הרעים ההמון לבסוף.

— ועוד תרועה אחת! — קרא האיש הגוץ, יד־ימינו של הנואם אדֻם־הפנים.

ושוב הריע ההמון בקול אדיר כל־כך, כאִלו היו להם רֵאות של ברזל־עשת.

— יחי סלומקי! — שאגו הישרים, הנאמנים והחפשים.

— יחי סלומקי! — הדד מר פיקויק, בנופפו את מגבעתו.

— איננו רוצים בפיזקין! — הריע ההמון.

— בודאי לא! — שאג גם מר פיקויק.

— הורא! —

ולעֻמַּת קריאה זו ענתה שאגה אֲיֻמה, שדמתה לאותה של בֶּבר שלם, לאחרי שמשך הפיל בפעמון, להודיע שהגיע זמן הפטום.

– מי הוא זה אותו סלומקי? – שאל מר טופמן בלחישה.

– אינני יודע כל־עקר – ענה מר פיקויק גם הוא בלחש – הס! אל תבוא בשאלות. תמיד טוב בענינים כאלה לעשות מה שעושה ההמון.

– אך הלא אפשר, שיש כאן שני „המוניב"? – העיר מר סנודגרס.

– אזי צריך לשאג יחד עם אותו ההמון, המרבה יותר באוכלוסים – ענה מר פיקויק.

ספרים בני כמה וכמה כרכים לא היו יכלים להגיד יותר, ממה שגלה האדם הגדול באמרה קצרה זו!

הפיקויקאים נכנסו אל הפונדק בתוך שדרת ההמון, ששם להם ידים ועמד כחוטה מימינם ומשמאלם, בהוסיפו להרעים קריאות־הסכמה ורצון.

ראשית־כל ראו הפיקויקאים להם חובה לתפוס מקום ללינת־לילה.

– הנוכל למצא כאן מטות לכלנו? – שאל מר פיקויק את המשרת.

– אינני יודע, סיר – ענה האיש – כמדמני, שכבר מלאים אנו מפה־אל־פה. אך מכל־מקום אלך ואשאל.

הוא הלך, אך בעוד רגע שב, כדי לשאל, אם הג'נטלמנים „כחלים" הם.

מפני שלמר פיקויק ו־בריו לא נגעה שאלת הקנדידטים עד הנפש, ואחת היתה להם מי מטניהם יבחר, לכן לא נקל היה להם לענות מיד על שאלתו של המשרת. אך לאשרם נזכר כאן מר פיקויק פתאם במכרו החדש, מר פורקר.

– הידוע לך ג'נטלמן, ששם משפחתו פורקר? – שאל מר פיקויק את המשרת.

– בודאי ובודאי, סיר! הלא הוא המרשה של האדון הנכבד מר סלומקי.

– הוא אל־נכון, מן ה„כחלים"?

– כמובן, סיר.

–ובכן, גם אנחנו „כחלים" – קרא מר פיקויק. אך בראותו, כי המשרת מביט אליו בקצת חשד ופקפוק, על היותו נוח ומהיר כל־כך

לבחור בצבעים, נתן לו את כרטיסו ויצוהו למסרו תכף־ומיד למר פורקר, אם רק ישנו עתה בבית־המלון. המשרת התעלם, וכרגע שב ויבקש את מר פיקויק ללכת אחריו אל האולם הגדול, אשר בדיוטא הראשונה. שם ישב מר פורקר אל שלחן ארוך, מלא תלי־תלים של ספרים ומכתבים.

— אָה, אָה, אדוני היקר והנכבד מאד — קרא הג׳נטלמן הגוץ, בלכתו לקראת מר פיקויק — אני שמח מאד לראותך, אדוני הנכבד, שמח מאד. אנא, שב־נא. ובכן, בצעת את מחשבתך? באת הלום לחזות בבחירות, הלא?

מר פיקויק ענה בחיוב.

— קשה אצלנו מאד מלחמת־הבחירות, אדוני היקר והנכבד — אמר האיש הגוץ.

— ועל זה אני שמח מאד — השיב מר פיקויק, בשפשפו את ידיו — אני אוהב את התלהבות העזה של הפטריוטיזמוס, באיזו מפלגת שהיא מתפרצת. ובכן, המלחמה קשה?

— כן, קשה מאד — ענה האיש הגוץ — אנחנו תפשנו לנו את כל בתי־המלון ובתי־המשתה שבעיר, ולא הנחנו למתנגדינו, אלא את בתי־השֵכר בלבד — זהו מעלל פוליטי מחֻכם, אדוני היקר והנכבד — הלא?

והאיש הגוץ חִיֵך לו בהנאה עצומה, ומתוך הרחבת־הדעת תחב לו בנחיריו כַּמות מסֻימה של טבק.

— ומה תהי אחרית המלחמה, לפי־דעתך? — שאל מר פיקויק.

— זה קשה להגיד מראש, אדוני היקר והנכבד — ענה האיש הגוץ — לפי־שעה מוטל הדבר בספק. אנשיו של פיזקין השיגו בעדו שלשים ושלשה בוחרים, כלואים באֻרוה של „הצבי הלבן“.

— באֻרוה? — קרא מר פיקויק, תמה מאד על התחבולה הפולימית של הצד שכנגד.

— הם עוצרים אותם שם, סגורים ומסֻגרים, עד אשר יצטרכו להם — המשיך האיש הגוץ את דבריו — למה? פשוט, כדי למנוע אותנו מלקרב אליהם ולנסות דבר אליהם. אבל לוא גם עלה הדבר בידינו, גם אז היה ללא־הועיל, כי הם מחזיקים אותם במצב של שכרות

שאינה פוסקת. אדם זריז וחרוץ הוא המֻרשה של פיזקין — שבתו את אני מחיב לאמר שלא בפניו.

מר פיקויק לטש עיניו, אך לא אמר כלום.

— ואף־על־פי־כן, סמוך לבנו, במ״ח — אמר מר פורקר, בהטפילו קולו עד כמעט ללחישה — אמש ערכנו כאן משתה־תה — ארבעים וחמש נשים, אדוני היקר והנכבד — ובצאתן מזה נָתַנו לכל אחת ואחת מַחסֶיָה ירֻקה.

— מחסיה! — התפלא מר פיקויק.

— עובדה היא, אדוני היקר והנכבד, עובדה. ארבעים וחמש מַחסיות, שבעה שילינגים וששה פֶּנסים מחיר כל אחת. כל אשה אוהבת להתהדר ולהתקשט — והמחסיות הללו עשו רשם כביר והביאו לידי תוצאות חשובות מאד: ארבעים וחמש הנשים הבטיחו לנו בהחלט את כל בעליהן ואת מחצית אחיהן. זה היה הרעיון שלי, אדוני היקר והנכבד, כֻּלו שלי. במה נחשבים כל אותם הפוזמקאות, הפלנילים, וכל מיני החפצים הנבובים והנפוחים, שנותנים אחרים! אבל מחסיות, אדוני היקר והנכבד! — יהי בהוץ ברד, גשם, אור־שמש, — לא תוכל ללכת ברחוב ארבע אמות, מבלי פגוש, לכל־הפחות, חצי־תריסר מחסיות ירֻקות.

כאן תקפה את האיש הגוץ מין גילה־ברעדה, שהיתה עלולה להמשך זמן רב, אלמלא נפסקה על־ידי הופעת פנים חדשות בהדר.

זה היה איש ארוך ודק, עם ראש אדמוני, שכבר נִכרו בו סִמני קרחה, ופנים המפיקים חשיבות חגיגית יחד עם עיון עמֹק. הוא היה לבוש מעיל כתֹם ארֹך, ומכנסים כהי־הצבע ומקטֹרן שחור, שממנו השתלשל בינוקל, ולראשו חבש מגבעת נמוכה עד־מאד עם שולַים רחבים עד־מאד. מר פורקר הציג את האורח לפני מר פיקויק בשם מר פֶּט, עורכו של ה„גזיט" האיטנסוילי. אחרי הערות כלליות אחדות פנה מר פט אל מר פיקויק ואמר בחגיגיות:

— המלחמה שבעירנו מעוררת התעניְנות רבה במטרופולין, סירי

— בודאי היא מעוררת — ענה מר פיקויק.

— ואני בטוח — הוסיף מר פט, בהביטו אל מר פורקר, כאִלו הוא

דורש ממנו לקַיֵם את הדבר – ואני בטוח, כי מאמרי בגליון של יום־השבת שעבר הועיל לא־מעט לתגבֹרת התעַנְיְנות זו.

– בלי שום ספק! – קִיֵם האיש הגוץ.

– התנועות היא כח מניע כביר, סיר! – אמר פט.

מר פיקויק הסכים להנחה זו, בלי כל פקפוק.

– ואולם רשאי אני להחליט באמת ובתמים – הוסיף פט – כי מעולם לא השתמשתי לרעה בכח הכביר אשר בידי, אני יכֹל להתפאר כי מעולם לא ערכתי את הנשק הנדיב הזה, שנמסר לידי, כלפי חביון־קדשם של החיים הפרטיים או נגד הפרח הרך של כבוד־שמו של האיש הפרטי. רשאי אני להתגאות בזה, כי הקדשתי ושִׁעְבַּדתי את כל כחותי – את כל המרץ שלי – לתעמולה – שהיא אולי רפויה, כרפיון כחותי – לתעמולה שקודה – להטיף לעקרים־לעִקרים של – אשר הם –

עורכו של ה„גזיט האיטנסוילי" הסתבך, כנראה, במעמקי רעיוניו; אך מר פיקויק חש לעזרתו ויחלץ אותו מן המֵ־ר, בקראו:

– בודאי! כמובן!

– ועתה – אמר פט – עתה הרשני־נא, אדוני, לפנות אליך, כאל איש שאין לפניו משוא־פנים ואינו נוגע בדבר, בשאלה: מה היא דעת־הקהל הלונדוני על הפולמוס שלי עם ה„אינדיפנדנט"?

– אין כל ספק, שהם מתְעַנְיְנים בו בלב ונפש – מהר מר פורקר לענות במקום הנשאל, במבט ערמה שנראה במקרי.

– הפולמוס הזה – הוסיף פט – הפולמוס ימָשך כל זמן שיהיה בי כח יבריאות ואותה מַתת־הכשרון, שהעניק לי הטבע. מן הפולמוס הזה, אדוני, – אף שהוא מרעיש את לבות הבריות ומרגיז את רגשותיהן ושולל מהן את היכֹלת להתמכר במנוחה לעסקי יום־יום של החיים הפשוטים. – מן הפולמוס הזה לא ארפה ולא אחדל עד אם אציג את עקבי על ה„אינדיפנדנט האיטנסוילי". חפץ, אני כי יכירו וידעו יושבי לונדון וכל יושבי ארצנו, שהם יכולים לסמוך עלי – שלא אעזבם ולא אטשם – כי החלטתי לעמוד לימינם ולתמוך בם ולהגן עליהם עד־עולם –

– הנך מתנהג בנדיבות, שאין למעלה ממנה, סיר! – קרא מר פיקויק ויחבק את ידו של בעל־הרוח הנדיבה.

— רואה אני, סיר, כי אתה בעל־נפש ובעל־כשרון — אמר מר פט, שכמעט לא נותרה בו נשמה מעצמת התלהבותו בהכרזתו הפטריוטית — ואני מאֻשר מאד, אדוני, שזכיתי להתודע לאדם שכזה.

— ואני — השיב מר פיקויק — אני חושב לי לכבוד גדול מאד את גלוי־דעתך זה על־אודותי. ברשותך, אדוני, אתכבד גם להציג לפניך את בני־לויתי, חברי הקלוב, שביסודו אני מתגאה.

— על זה אשמח מאד — ענה מר פט.

מר פיקויק יצא לרגע, ומיד שב עם חבריו, ויציגם לפני עורך ה„גזיט האיטנסוילי" בכל דקדוקי הנמוס.

— ועתה, פט יקירי — אמר מר פורקר הגוץ — עתה מתעוררת השאלה, מה לעשות לידידינו אלה כאן?

— כמדֻמני, שאנחנו יכלים להשאר במלון הזה — חוה מר פיקויק את דעתו.

— פה אין אף מטה פנויה אחת, אדוני היקר והנכבד, אף לא אחת — ענה מר פורקר.

— זה רע מאד — אמר מר פיקויק.

— מאד מאד — קימו בני־לויתו.

— יש לי הצעה בנדון זה — אמר מר פט — וכמדֻמני, שהיא יכלה להתקבל בהצלחה מרֻבה. הנה ב„טַוָס הכסף" יש שתי מטות פנויות, ואני ערב את לבי להבטיח בשם מרת פט, שהיא תתן מקום בביתה, ברצון ובשמחה רבה, למר פיקויק ולאחד מחבריו, אם שני הג'נטלמנים הנשארים יאבו להסתדר בכל האפשר, יחד עם משרתם, ב„ט.ה הכסף".

אחרי שהרבה מר פיקויק לסרב ולהחליט בכל תקף, שחלילה לו מהפריע ומהלאות את מרת פט טובת־הלב, ואחרי שהרבה מר פט להפציר בו, באו סוף־כוף לידי הכרה והחלטה, שאין עצה ותחבולה אחרת לצאת מן המצר. ואחרי שאכלו כֻלם יחד את סעֻדת־הצהרים ב„מגן העיר", נפרדו החברים הפיקויקאים: מר טופמן ומר סנודגרס שמו פעמיהם אל „טוס הכסף", ומר פיקויק ומר וינקל הלכו להתאכסן בצל־קורתו של מר פט. ובפֵרוש התנה, כי מחר בבקר יתאספו שוב ב„מגן

העיר", כדי להשתתף בתהלוכה של האדון הנכבד מאד, מר שמואל סלומקי, אל בית־הבחירה.

חוג־משפחתו של מר פט הצטמצם בו ובזוגתו בלבד. כל האנשים, שגאוניותם העמידה אותם ברמו של עולם בחיים הצבוריים, יש להם, על־פי רב, איזו חולשה קטנה, שנבלטת ביחוד על־ידי נגוד לאָפיו הכללי של בעליהם, כפי שהוא מתגלה בעסקנותם הצבורית. והחולשתו של מר פט — אם לא יצא מן הכלל בבחינה זו — היתה, כפי־הנראה, הכנעתו היתרה לעריצותה המעליבה ולדעתה התקיפה של זוגתו. ואולם אין אנו קובעים מסמרות בהנחה זו; כי אמנם בפעם הזאת לא שָׂמה מרת פט לב כלל לבעלה, אלא השתדלה בכל תחבולות של חבה ונעימות לקבל ברצון את שני האורחים, שהכנים לביתה.

—יקירתי — אמר מר פט — הנה מר פיקויק, מר פיקויק מלונדון.

מרת פט קבלה בנעימות מקסימה את להיצת־ידו של מר פיקויק — הרך־חבה של אב, — בעת שמר וינקל, שלא הֻצג עדַין כלל, קדר והשתחוה מתוך קרן־אפלה, שנסוג אליה, בענוה מֻמסרת.

— יקירי — פנתה מרת פט אל בעלה.

— אור־חיי — השיב מר פט.

— הציגה־נא לפני את הג'נטלמן השני.

— אמנם חטאתי — אני מבקש אלף מחילות — הרשוני־נא להציג מרת פט — מר — —

— וינקל — חש לעזרתו מר פיקויק.

— וינקל — חזר אחריו מר פט, וסדר ההצגה נערך בכל פרטיו ודקדוקיו.

— עלינו לבקש ממך, גברתי, סליחה ומחילה — אמר מר פיקויק — על אשר באנו להפריע את סדרי ביתך, בלי שום הקדמות והודעה מראש.

— אל־נא, אדוני! כלום כדאי לדבר על זה! — ענתה פלג־גופו המֻבחר של מר פט — אדרבה, אני מבטיח אותך, כי ענג גדול הוא לי לראות פנים חדשות בביתי. הלא אני יושבת שוממה במקום המשֻעמם הזה, מיום ליום, ומשבוע לשבוע, מבלי ראות צורת אדם.

– שום צורת אדם, יקירתי? – קרא מר פט בקריצת־ערמה.

– שום צורת אדם לבד ממך – השיבה זוגתו בקצת מרירות.

– באמת צריך אני להודות, מר פיקויק – ראה בעל־הבית חובה לעצמו לבאר את תלונתה של אשתו – כי במדה ידועה אנהנו משוללים במה תענוגים ושעשועים, שהיינו יכולים להנות מהם בתנאים אחרים: מצבי הצבורי בתור עורך של ה„גזיט האיטנסוילי", עמדתו הרמה של העתון הזה בכל מרחבי ארצנו, השתקעותי המתמידה במצולות הפוליטיקה – –

– אנא, יקירי – הפסיקה אותו זוגתו.

– חַיַי בתור – – נסה העורך להמשיך את נאומו.

– חפצה הייתי, יקירי, שתטרח למצוא חֹמר־שיחה, שיהא בו כדי לעַנְיֵן יוֹתר את הג'נטלמנים הללו.

– אבל, מחמד־נפשי – השיב מר פט בהכנעה רבה – הלא מר פיקויק מתענין מאד בחֹמר זה.

– אשריו וטוב לו, שהוא יכֹל להתענין בכך – אמרה מרת פט במרץ – ואולם לי כבר היתה לזרא כל אותה הפוליטיקה שלך, כל אותן הקטטות וההרפות, שבינך ובין ה„אינדיפנדנט", וכל יתר ההבלים והשטֻיות, שאתה מפרנסני בהם כל הימים. ואף משתוממת אני לראות, איך אתה מוקיע ככה את טפשותך לעיני כל.

– אבל, אהובת־לבי – נסה מר פט להצטדק.

– אל תוסף דַבּר! אחת אמרתי: כל זה הבל ואִולת רבה, ויותר איני רוצה לשמוע בענין זה – הכריעה מרת פט, ובפנותה אל מר וינקל הוסיפה: – משַׂחק אתה ב„איקַרטי", סיר?

– אהיה מְאֻשר מאד ללמוד את השחוק הזה בהדרכתך – ענה מר וינקל בחבה של נמוס.

– אם־כן, העתק־נא את השלחן הקטן הזה אל החלון, למען אשר לא תשמענה אזני אותן שיחות הפוליטיקה התפלות.

– ג'נה – אמר מר פט אל המשרתת, שהביאה נרות אל החדר – רדי אל לשכת־המערכת והעלי לי משם את כל גליונות העתון לשנת 1828. אני אקרא לפניך – הוסיף בפנותו אל מר פיקויק – אני

רוצה לקרא באזניך איזו מן המאמרים הראשיים, שכתבתי באותם הימים נגד גוליהם של ה„צהֻבים", שוטטו למנות מוכס חדש ליד שער העיר. אקוה, שהם ישעשעו את נפשך —

— בודאי ובודאי! בהנאה עצומה אאזין לקריאה זו — ענה מר פיקויק.

הגליונות הובאו, והעורך ישב ליד מר פיקויק והתחיל קורא לפניו ומהנהו מפרי עטו.

חפשנו ובדקנו בעֹמק העיון את כל דפי פנקסו של מר פיקויק, בתקותנו למצא לקטים או תמצית כל־שהיא מאותן היצירות היפות של מר פטו; אך כל עמלנו היה לשוא. ואולם יש לנו יסוד לשער, שראש הפיקויקאים היה מֻדשן־ענג ומלא־התפעלות מן הסגנון החריף נהרענן של העורך, כי על־כן מצַין מר וינקל ברשימותיו את העובדה, שכל זמן־הקריאה היה עיניו עצומות, כאלו מתוך מתיקות ועצמת התענוג.

הודעת המשרתת, שסעֻדת־הערב הֻעלתה על השלחן, הפסיקה גם את שחוק ה„איקרטי" גם את הבדיקה החדשה של היופי המֻיחָן שב„גזיט". מרת פט היתה שרויה בשעה זו במצב־רוח מרומם, ולבה היה טוב עליה עד־מאד. מר וינקל השתדל והצליח לשאת חן וחסד לפניה במדה מסֻימת, עד שלא נמנעה מלאמר לו בלחישה, בסוד, כי מר פיקויק הוא „ישיש נחמד". בכנוי זה יש אמנם בטוי של התקרבות יתרה, שאותם שזכו להיות מֻקרביו האמתיים של בעל־הרוח הכביר והמקיף הזה, לא היו מרשים לעצמם להשתמש בו. ובכל־זאת מסרנו אותו כמו שיצא מפיה של אותה האשה, כדי להוכיח בראיה ברורה ובעדות נאמנה של מסיחה־לפי־תֻמה כזו, עד־כמה היה נחשב ונכבד בכל המעֻטרות של החברה, ובאיזו קַלות מצא לו נתיבות בלב כל איש ואשה.

היתה כבר שעה מאֻחרת בלילה — זמן רב לאחרי שמר טופמן ומר סנודגרס כבר נמו שנתם תחת כנפי „טוּם הכסף" — כששני החברים עלו על מטותיהם בחדרי בית־העורך, המכנים־אורחים. מר וינקל נרדם אמנם גם הוא עד־מהרה, אך לבו היה ער ונגרש, ורגשותיו מלאים

התפעלות; ושעות רבות אחרי אשר שללה ממנו השֵׁנה כל הרגשה ארצית־ממשית, עוד העסיקו פניה ותארה של מרת פט הנעימה את דמיונו הנסער.

השאון והתנועה, שהתחוללו בבקר ממחרת, היו מספיקים לגרש מלבו של בעל־הזיות היותר רומנטי כל דמיון וכל רעיון, שאין לו יחס ישר עם הבחירות, הממשמשות ובאות: רעם־התֻּפים, תקיעת־השופרות והחצוצרות, תרועת־ההמון, שעטת־פרסות הסוסים, הרעישו את האויר בלי הפסק עוד מראשית דמדומי־השחר. לפרקים היו ההכנות החשובות הללו למלחמה הגדולה העתידה לבוא, מקבלות רוח־חיים וחליפות נעימות על־ידי מצה ותגרה ארעית, שקמה ברחוב בין צעירים נלהבים של שתי המפלגות.

בו ברגע שגמר מר פיקויק את תלבשתו, הופיע סם בפתח חדר־משכבו.

— ומה, סם? — פנה מר פיקויק אל משרתו — ההתעוררות גדולה בעיר?

— ממש כאִלו אחזם בולמוס, את כֻּלם, סיר — ענה מר וֶלֶר — האדונים שלנו גם הם תפסו להם מקום זה כבר ב„מגן העיר", וכבר הספיקו לצעק ולהריע דַים, עד שנִחר גרונם.

— ובכן, הם מסורים למפלגתם בלב ונפש, כפי־הנראה?

— מסירות־נפש כזו לא ראיתי מימי, סיר.

— במרץ גדול, — מה?

— שאינו מצוי כלל! — ענה סם; — מעולם לא ראיתי אנשים אוכלים ושותים במרץ מֻרְבֶּה כל־כך. תָּמֵהַ אני, שאין הם דואגים כלל, שמא תתפקע כרֵסם.

— זהו מתוך טוב־לבם ורֹך נפשם של אנשי המקום שבכאן.

— אפשר מאד — ענה סם בקצרה.

— הם נראים כֻּלם בריאים, דשנים ורעננים — אמר מר פיקויק, בהשקיפו בעד החלון.

— רעננים ורטֻבים — ענה סם — אני ושני המשרתים ב„טַוָס והכסף" דלינו ויצקנו מן המשאבה על כל הבוחרים החפשים, שמלאו כרֵסם אמש באותו פונדק.

— מה זאת אומרת „יצוק על בוחרים חפשים"? – השתומם מר פיקויק.

— דברים כפשוטם וכהויתם! כל אחד מהם נפל על הארץ ונרדם כמת, במקום אשר שתה לשכרה. והיום בבקר סחבנו אותם, אחד אחד, אל המשאבה, יצקנו עליהם מים כל־צרכם, ועכשיו הם כסדרם וכתקונם, מוכנים ומזֻמנים לבחור בדעת צלולה. שילינג לגֻלגֹלת שִׁלם לנו הועד בעד טִרחה זו.

— האמנם אפשר למעשים שכאלה? – קרא מר פיקויק בתמהון גדול.

— אלהים יָחֹנך, אדון! – השיב סם – מפני־מה והיכן הטבילו אותך למחצה? – הלא זה אינו כלום! יש עוד מעשים יפים מאלה!

— זהו לא־כלום?

— לא־כלום – השיב המשרת – הנה, למשל, מה שאֵרַע כאן בבחירות האחרונות. בערב שלפני יום־הבחירה שִׁחדה מפלגה אחת את האמה ש„במגן העיר", כדי שתרקיח את סָבאם של ארבעה־עשר בוחרים מן הצד שכנגד, שהתאכסנו שם.

— מה זאת אומרת „כדי שתרקיח את סבאם"? – חקר מר פיקויק לדעת.

— כלומר: שתשים סם מיַשן בגרוג שלהם – באר סם את דבריו – ואף אמנם המציאה להם מנוחה נכונה: הם האריכו לישון עוד שתים־עשרה שעות לאחרי שכבר תם ונשלם סדר־הבחירות. היטב חרה להם לאנשי המפלגה השנית: הם לקחו אחד מארבעה־העשר ונשאו אותו באַלֻנקי אל הצריף – אל בית־הבחירה – לשם נסיון, פן ואולי – אך הנסיון לא עלה יפה – שם, בצריף, לא קבלו את „דעתו" של הנרדם – והם הֻכרחו לשאתו בחזרה ולהשכיבו על מטתו אצל חבריו.

— תחבולות משֻׁנות שכאלה! – העיר מר פיקויק, קצת כמדבר לעצמו, וקצת כמתכון לסם.

— וכל זה אינו כלום נגד המאורע הנפלא, אשר קרה את אבי בשעת בחירות, כאן, באותו מקום עצמו, סיר.

— מה זה אֵרַע לו?

— אבי משך אז בקרון, בדיליג'נס שהלך מלונדון לכאן ומהכא להתם. הגיעו ימי הבחירות, ומפלגה אחת שכרה אותו שיביא לכאן את בוחריה מלונדון. והנה בלילה לפני אותו היום, שהיה צריך

לנסוע לשם־כך ללונדון, שלח אחריו הועד של הצד שכנגד שליח מיֻחד, להביאו אליהם חֶרש. הולך אבי עם השליח, והלה מכניסו לאולם רחב־ידים – המון ג'נטלמנים – תלי־תלים של נְירות, קולמוסים ודיו, וכל כיוצא־בזה. – „אה, מר וֶלר!" – קורא אליו הג'נטלמן היושב בראש – „שמח אני מאד לראותך, סיר; מה שלומך?" –

– „שלום לי, ברוך השם; תודה רבה, סיר" – עונה אבי: „אקוה, כי גם אתה אינך חולה". – „גם לי שלום רב, תודה לך, סיר" – אומר הג'נטלמן: „שב־נא, מר ולר, אנא, שב־נא" – ובכן ישב לו אבי ממולו, והם התחילו לוטשים עיניהם זה לזה בשתיקה. – „כלום אינך זוכר אותי ואינך מכיר בי עוד?" שואל הג'נטלמן. – „אי־אפשר לי לאמר, שאני מכיר ויודע אותך", עונה אבי. – „ואני יודע אותך היטב", אומר הג'נטלמן: „אני ידעתיך עוד כשהיית נער". – „ומכל־מקום איני נזכר בך כל־עִקר", אומר אבי. – „זהו משֻנֶה מאד", אומר הג'נטלמן. – „כן, מאד מאד", אומר אבי. – „כח־הזכרון שלך, כפי־הנראה, רפה מאד, מר וֶלר", אומר הג'נטלמן. – „האמת נִתְּנה להאמר: הוא גרוע מאד", אומר אבי. – „כך שערתי לי מיד", אומר הג'נטלמן. ואחרי־כן הוא מוזג לו כוס יין, ומתחיל להלל ולקלס את „עגלנותו" ואיך הוא נוהג יפה בסוסים, וכך הוא מַשרה עליו רוח טובה ומביאו לידי בדיחות־הדעת, ולבסוף הוא מוציא מכיסו שטר בן־עשרים ליטרה ומראהו לאבא ושואל אותו: „הדרך רע מאד מכאן ללונדון?" – „כן, במקומות אחדים מתנהל הקרון בכבדות", אומר אבי. – „ביחוד בקרבת התעלה, לפי־דעתי", אומר הג'נטלמן. – „קשה למצא מקום יותר מרֻפש ומקֻלקל", אומר אבי. – „ובכן, מר וֶלר", אומר הג'נטלמן: „הרי אתה עגלון מצֻיָן, ויכל אתה לעשות עם סוסיך כל מה שלבך חפץ, כפי שידוע לכֻלנו. ואנחנו כֻלנו מחבבים אותך מאד, ולכן, אם תארע לך איזו תקלה, לכשתוביל בוחרים הלום, ואם יתהפך עליהם הקרון והם יפלו כֻלם אל התעלה – מבלי אשר יֻנזקו בגופם – הרי לך שטר זה בתור פצוי, על כל צרה שלא תבוא". – „מה רב חסדך, ג'נטלמן!" אומר אבי: „ואני מוכן ומזֻמן לשתות עוד כוס יין לחייך ולחיי כל המסֻבים בכאן". אומר – ועושה, ואחרי כן הוא משלשל את הכסף לתוך כיס־מכנסיו, רוכס את כפתורי

בגדו, משתחוה לכל הג'נטלמנים והולך לו. — ומה אתה חושב, סיר? — הוסיף סם, בהביטו אל אדונו בחִצפה שאין לתאר — „בעצם היום ההוא, כאשר הוביל את יהבוחרים לכאן, נתקלה עגלתו באותו מקום גופא, וכֻלם נשפכו לתוך התעלה.

— ומסתמא הוצאו כלם משם עד־מהרה? — שאל מר פיקויק בבהילות.

— איני יודע בברור — ענה סם במתיקות מְרֻבה — כמדֻמני, שג'נטלמן זקן אחד חסר להם מן המנין. יודע אני, שמצאו את מגבעתו, אבל איני יכול להחליט בבטחה, אם נמצא בה גם ראשו או לא. ואולם אותי מענין ביחוד אותו המקרֶה הנפלא, שהעגלה נתקלה דוקא באותו יום ובאותו מקום, אשר אמר הג'נטלמן לאבי!

— זהו באמת מקרה שאינו מצוי — הסכים גם מר פיקויק — ואולם מהר ונַקה־נא את מגבעתי, סיר, כי הנני שומע קולו של מר וינקל, הקורא לי לארֻחת־הבקר.

עד־מהרה ירד מר פיקויק לחדר־האֹכל, ושם מצא את ארֻחת־הבקר מוכנת ומזֻמנת, ובני־הבית מסֻבים כבר אל השלחן. הארֻחה נאכלה בחפזון; ואחרי־כן קשטה מרת פט בעצם־ידיה היפות את מגבעתו של כל אחד בקוקַרדה כחֻלה ענקית. מר וינקל קבל עליו ללַוות את בעלת־הבית על גג של בית, הסמוך לבית־הבחירה, ועל־כן הלכו מר פיקויק ומר פט לבדם אל „מגן העיר", ששם התאסף כבר הועד של מר שמואל סלומקי. בעד אחד החלונות של הפונדק נשא אחד מחברי הועד נאום נלהב אל ששה פרחחים ונערה קטנה אחת, שעמדו ברחוב, ואת הקהל הנכבד הזה היה מכַנה בכל פסוק ופסוק בשם „אזרחי איטנסויל", שעל זה ענו ששת הפרחחים תמיד בתרועות־גיל ומחיאות־כפים סוערות.

בחצר המלון נראה באֹפן מוחשי כל הודם וגְדֻלתם, תקפם וגבורתם, של ה„כחֻלים" האיטנסוילים. היה שם מחנה כבד של דגלים כחֻלים, מקצתם בעלי יד אחת, ומקצתם בשתי ידות עם כתֹבות נאותות באותיות של זהב, גבוהות ארבע רגל ועבות לפי הערך. היה שם גדוד של מחצצרים בחצוצרות, ותוקעים בשופרות ומחללים בחלילים ומתופפים בתֻפים, מסֻדרים במְרֻבעים, ארבעה, ארבעה בכל שורה, שהתאמצו בכל כחם לעשות מלאכתם

באמונה. ביחוד הצטינו ב י ג י ע ־ כ פ י ה ם המתופפים, שהיו בעלי שרירים חזקים ומוצקים ביותר. היתה שם פלוגה של שוטרים עם מַטות כחֻלים, עשרים חברי־הועד עם פתילים כחֻלים, והמוני בוחרים עם קוקרדות כחֻלות. היו כאן בוחרים רוכבים על סוסים ובוחרים הולכים ברגליהם. היתה כאן מרכבה פתוחה, רתומה לארבעה, בשביל האדון הנכבד מאד, מר שמואל סלומקי, וארבע מרכבות רתומות לשנים בשביל ידידיו ועוזריו. והדגלים התנפנפו, וכלי־הזמר נגנו, והשוטרים חרפו וקללו, ועשרים חברי־הועד התקוטטו, וההמון הריע, והסוסים הרתיעו, והרכָבים ומשרתי־הדֹאר הזיעו, — וכל זה היה לכבודו ולתהלתו של האדון הנכבד מאד, מר שמואל סלומקי, בעל־האחֻזה סלומקי־הל, אחד הקנדידטים, המיֻעד להיות צירה ובא־כחה של העֲירה איטנסויל בבית־התחתון של הפרלמנט של הממלכה המאֻחדה.

כשנראה ראשו האדמוני של מר פט באחד החלונות, השמיע ההמון תרועות־גיל והסכמה ממִשכות וקולניות, ואחד הדגלים הכחֻלים, עם הכתֹבת „חֹפש הדפוס", התנפנף ברשרוש מרעיש. ואולם השמחה וההתפעלות הגיעה למרום קִצה, כשהופיע באותו החלון האדון הנכבד שמואל סלומקי, בכבודו ובעצמו, במגפים מְפשלי־השולים על רגליו ובענק כחֹל על צוארו. ובאחזו בידו של פט התחיל מראה ומסביר להמון אשר בחוץ, באותות ובתנועות מילודרמטיות, את רחשי־תודתו החמים והעמֻקים לעורכו של ה„גזיט" האיטנסוילי.

— הכל מוכן ומסֻדר ומתֻקן? — שאל האדון הנכבד שמואל סלומקי את מר פורקר.

— הכל, הכל, אדוני היקר והנכבד מאד — ענה האיש הגוץ.

— אקוה, כי לא שכחת כלום — אמר האדון הנכבד שמואל סלומקי.

— כלום לא נשכח ולא נזנח, אדוני היקר והנכבד, שום דבר גדול או קטן. לפני השער עומדים עשרים אנשים, שידיהם רֻחצו יפה יפה, כדי שתתקע להם כף בחִבה ואהבת־הבריות, וששה תינוקות נשואים בזרועות אמותיהם, שעליך להחליק בידך את ראשיהם ולשאל לשנותיהם. שים לבך ביחוד לילדים, אדוני היקר והנכבד, — דבר זה עושה תמיד רֹשם בביר.

— אני אשתדל — השיב האדון הנכבד שמואל סלומקי.

— ואולי, אם אפשר, אדוני היקר והנכבד — הוסיף האיש הגוץ, הזהיר והפקח —, אלו היית יכל — אינני אומר, כי זה נחוץ והכרחי — אבל אלו הואלת לטרוח לנשק את אחד הפעוטות הללו — זה היה עושה רשם אדיר וחזק מאד על ההמון הגדול.

— האם לא יהיה הרשם גדול כל־כך, אם יעשה הדבר על־ידי המציע והמרשה עצמו? — שאל האדון הנכבד שמואל סלומקי.

— דואג אני, שאז לא יגדל הרשם כל־כך — ענה המרשה — אך אם אתה, אדוני היקר והנכבד, תואיל לעשות את הדבר, מבטחני, שבזה תקח את לב ההמון ותקנה לך פרסום ופופולריות גדולה עד־מאד.

— טוב מאד — אמר האדון הנכבד שמואל סלומקי בארשת של רזיגנציה — הנני מחיב, אפוא, לעשות זאת.

— הסתדרו בתהלוכה! — שאגו עשרים חברי־הועד.

ולקול־תרועת ההמון תפסו להם מקום בתהלוכה כלי־הזמר והשוטרים וחברי הועד והבוחרים והרוכבים והמרכבות. כל אחת מהעגלות הרתומות לשנים היתה מלאה וגדושה ג'נטלמנים עומדים צפופים, ככל אשר אפשר היה לתחוב לתוכה. והמרכבה שנועדה למר פורקר הכילה בקרבה את מר פיקויק ואת מר טופמן ואת מר סנודגרס, ומלבד אלה עוד חצי־תריסר חברי הועד, חוץ לחשבון.

ברגע אשר קרב האדון הנכבד שמואל סלומקי לעלות אל מרכבתו, קמה דממה של יראת־הכבוד בתוך התהלוכה. ופתאם התפרצה תרועת־גיל מחרישה־אזנים מתוך ההמון שעמד בחוץ.

— הוא הולך! — אמר מר פורקר בהתרגשות עצומה, שגדלה עוד יותר, מפני שעמידתו הרחוקה במרכבתו לא נתנתהו לראות מה שנעשה בחוץ.

ושוב הריע ההמון, בקול יתר רם ויתר נלהב.

— הוא תקע כפו לאנשי המקום — קרא המרשה הגוץ.

ושוב נשמע קול־ההמון ברעו בהתפעלות יתר עצומה.

— הוא החליק בידו את ראשיהם של התינוקות — קרא מר פורקר, רועד כלו מהתרגשות.

סער של מחיאות־כפים הרעיש את האויר.

– הוא נשק את אחד מן העוללים! – צעק האדם הגוץ בהנאה עצומה.

ושוב סער של מחיאות־כפים.

– הוא נשק עוד אחד! – צרח בלי־נשימה המֻרשה הנגרש.

סער שלישי.

– הנה הוא נושק לכֻלם! – שאג הג'נטלמן הגוץ בהתפעלות אין־קץ.

ולקול־תרועת ההמון, שהגיעה כמעט עד למדרגת שגעון, זזה התהלוכה ממקומה.

איך ואיזה הדרך התנגשה והתערבה בתהלוכה של הצד שכנגד, ואיך נחלצה מן המהומה והמבוכה, שקמה לרגלי ערבוביא זו, זאת אין ביכלתנו לתאר; ובפרט, כי תכף בראשית ההתנגשות נחבטה לו למר פיקויק מגבעתו על עיניו ועל חָטמו ועל פיו, בכח־מַכּוּש אחד של מוט־דגל צהֹב, באֹפֶן שלא היה לאֵל־ידו לספר בפנקסו את הדברים כהתהוותם. רק באותם הרגעים המעטים, שהצליחה עינו לקלוט בסקירה חטופה מקצת מן הנעשה סביבותיו, הוא מתאר את עצמו במֻקף מכל צד פרצופים זועמים, מלאים חמת־שגעון, ענני־אבק ופקעת מסֻבכה של נלחמים ומתגוששים. כמו כן הוא מודיע ברשימותיו, כי איזה כֹּח נעלם הוציא אותו בחזקה מתוך המרכבה והכריח אותו להשתתף במלחמת־אגרוף; אך עם מי ואיך ולמה, זאת אי־אפשר לו כלל לברר. אחרי־כן הרגיש, שאנשים העומדים מאחריו דחפו אותו אל מדרגות־עץ, וכאשר עלתה בידו סוף־סוף להרים את מגבעתו מעל עיניו, ראה את עצמו בתוך חבריו, בשורות הראשונות של אספת הבוחרים משמאל. השורות שבצד ימין נועדו ל„צְהֻבים", ובמרכז תפסו להם מקום ראש־העיר וסגניו ועוזריו: אחד מהם — הכָּרוז השמן של קהלת איטנסויל — צלצל בפעמון בכל כחו, כדי להשתיק את ההמון, ומר הורציו פיזקין והאדון הנכבד שמואל סלומקי, בידיהם על לבם, לא פסקו כל אותה העת מהשתחוות בחבה יתרה ובפנים שוחקות, אל ים־הגֻלגלות הסוער, שהציף את כל הככר, ושעלה ממנו רעש של שאגות, תרועות,

שריקות וצריחות, שלא היה נופל כלל מזה של רעידת־אדמה.

– הנה שָׁם וינקל שלנו – אמר מר טופמן, במשכו בלאט בשרוּלו של מר פיקויק.

– איהו? – שאל מר פיקויק, בהרכיבו על חָטמו את משקפיו, שלאשרו היו מונחים לו עד־עתה בכיס־בגדו.

– שם, על גג הבית ההוא – הראהו מר טופמן.

ובאמת, שם, על גג של רעפים, בתוך מרזב של עֹפרת, ישבו להם בטוחים ומרֻוָחים על שני כסאות, סמוכים זה לזה, מר וינקל ומרת פט. ונפנפו את מטפחותיהם בשקידה, לאות שהם רואים את החברים. בתור תשובה על ברכה־ממרום זו, שלח מר פיקויק אל הגבירה נשיקות־יד באויר.

הבחירות עוד לא התחילו; ומתוך שהמון בטל נוטה תמיד לשחוק וליצנות, לכן גם מעשה־נמוס תמים זה של מר פיקויק הספיק לעורר את רוח־ההתולים של הקהל.

– הוי, אתה בעל־עֲבֵרה זקן! – קרא קול אחד מתוך ההמון – הנך מחזר כאן אחרי נשים?

– הוי, הדרו־נא פני ישיש, שנשתרש בחטא! – קרא השני.

– שורו־נא, הנה הציב לו את אֲרֻבּות־משקפיו בחלונות עיניו, כדי להסתכל יפה באשת־איש! – אמר השלישי.

– אני רואה שהוא קורץ אליה בעיניו, בעיני זקן ורגיל – הריע הרביעי.

– הוי, פט! השגיחה־נא על זוגתך! – שאג החמישי.

ואחרי כל אִמרה ואִמרה התפרץ רעם של צחוק כללי.

אך מפני שההלצות הללו באו בלוית דמיונות מְגֻנים בין מר פיקויק ובין תיש זקן, ועוד דברי חדודים ממין זה, ובפרט שהתכַּונו להטיל צל על כבוד שמה של אשה, חפה מעון, לכן גברה מאד מאד התמרמרותו וחמתו של מר פיקויק. ואולם באותו רגע נשמע מצד הנשיאות קול קורא: הס! ולפיכך הסתפק האדם הגדול לשרוף את ההמון במבט של בוז וחמלה גם יחד על גסות־רוחם, ובזה עורר מצדם עוד צחוק אדיר ופרוע יותר.

– הסו! – שאגו עוזריו של ראש־העיר.

– ויפין, הַשתק את העם! – השמיע ראש־העיר בקול של הוד וגאון, הראוי למעלתו הרמה.

כדי למלא את הפקֻדה הזאת ערך הכָּרוז תזמורת חדשה בפעמונו – ועל זה ענה ג'נטלמן אחד מתוך ההמון בקריאת „גלוסקאות חמות!" (כי כן נוהגים מוכרי גלוסקאות לקשקש בפעמון שבידם, כדי לעורר שימת־לבם של העוברים בחוץ), מה שהביא את הצבור שוב לידי צחוק.

– ג'נטלמנים! – פתח ראש־העיר, בהרימו את קולו בכל כח גרונו – ג'נטלמנים! אחינו, בעלי־הדעות של העָיָרה איטנסויל! התאספנו כאן היום, בכדי לבחור לנו את בא־כחנו, במקום – תחת – הקודם –

אך כאן נפסק נאומו על־ידי קריאתו של אחד מתוך ההמון:

– יעל ויצלח אדוננו ראש־העיר! – קרא אותו הקול – ואל יעזוב ואל ימוש את מסמריו וקלחותיו, שבהם שֻמן חלקו!

רמז זה לעסקיו הפרטיים של הנואם נתקבל בתרועת־גיל, שבצֵרוף קשקוש־הפעמון, שבא בעקבה, החביאו לגמרי את קולו של ראש־העיר, עד שלא נשמע עוד כלום מנאומו, מלבד הפסוק האחרון, אשר בו הודה לקהל הנכבד, על אשר הקשיב רב־קשב לכל דברי הנאום, – הבעת־תודה, שעוררה אצל ה„קהל הנכבד" בדיחות־דעת קולנית, שנמשכה כרבע שעה.

אחרי־כן עלה על הבימה ג'נטלמן רם־הקומה ודק־הבשר, עם ממפחת־צואר לבָנה, נקשה בעמילן, ועם קול נמוך כל־כך, שפעמים אחדות יעצוהו מתוך הקהל „לשלוח את אחד־הנערים אל ביתו, לראות אם לא שכח את קולו תחת כרי־המִטה". הג'נטלמן הזה בקש רשות להציע לפני קהל הבוחרים איש ראוי והגון להיות בא־כחם בפרלמנט. וכאשר קרא בשמו של האיש: הורציו פיזקין, אציל, בעל־האחוזה פיזקין־לודג' בקרבת איטנסויל, התחילו הפיזקינאים מוחאים כף והסלומקאים שואגים ושורקים בקול רם כל־כך וזמן רב כל־כך, עד שהנואם יכל היה בינתים לזמר איזה פזמון בדחני במקום נאומו, מבלי שהיה איש מרגיש ומשגיח בבך.

ובעוד שבעלי־בריתו של הורציו פיזקין, אציל, מריעים ומוחאים כף לכבוד הקנדידט שלהם, עלה על הבימה איש גוץ, בעסן, עם פנים

זעירים ואף מְהַדֵר, וגם הוא בקש רשות להציע איש ראוי והגון להיות בא־כחם של אורחי איטנסויל. אך לא הספיק לקרא בשם את הקנדידט שלו; כי משום כעסנותו, ומפני שבדיחות־הדעת של ההמון זרה לרוחו, התקוטט עד־מהרה באותם שהעֵזו להפסיקו, אחרי שהוציא מפיו ציורים מליציים אחדים, ומתוך־כך קמה מהומה אֵימה, שהכריחה אותו להביע את רגשותיו רק בקריצות ורמיזות רבות־הכונה, ולהניח את מקומו לעוזרו, שעלה על הבימה תכף אחריו וקרא מפי הכתב נאום ארֹך במשך חצי־שעה, וכל עמל המתנגדים להשתיקו עלה בתֹהו, כי כל דברי הנאום נדפסו כבר בבֹקר בגליון של הגזיט האיטנסוילי, מלה במלה.

אז יעלה על הבימה הורציו פיזקין, אציל, בעל־האחֻזה פיזקין־לודג' בקרבת איטנסויל, כדי לדבר בכבודו ובעצמו אל הבוחרים. אך כמעט פתח את פיו, ערכו כלי־הזמר, העומדים מצד האדון הנכבד שמואל סלומקי, תזמֹרת קולנית אֵימה כל־כך, עד שמנגינתם באותו הבֹקר היתה רק קול־מלחשים לגבי זו. בתשובה על זאת התחילו ה„צהֻבים" „לכַבד" ולעַבד כהֹגן את ראשיהם וכתפיהם של ה„כחֻלים", הסמוכים להם, וה„כחֻלים" התאמצו בכל כחם להחלץ ולהפטר משכניהם המרחנים הללו. מתוך־כך קמה מהומה ומצה ותגרה, והתאבקות ובעיטה ודחיפה, שאין ביכלתנו לתארן, כמו שלא היה ביכלתו של ראש־העיר להשקיטן ולהשקיען, אף־על־פי שצוה בכל־תֹקף לשנים־עשר השומרים לתפוש את „ראשי־הגדוד", שמספרם עלה למאתים וחמשים, או בערך זה.

כל זה הכעיס תמרורים את הורציו פיזקין, אציל, בעל־האחֻזה פיזקין־לודג', ואת ידידיו ואנשי בריתו, עד שלבסוף בקש הורציו פיזקין רשות לשאל את מתנגדו, את האדון הנכבד שמואל סלומקי, בעל־הנחלה סלומקי־הֹל, אם אותם כלי־הזמר הקולניים מנגנים על־פי פְקֻדתו. וכאשר מֵאֵן האדון הנכבד שמואל סלומקי לענות על שאלה זו, נופף הורציו פיזקין, אציל, בעל־האחֻזה פיזקין־לודג', את אגרופו מול פרצופו של האדון הנכבד שמואל סלומקי, בעל־הנחלה סלומקי־הֹל. על זה הֻרתח דמו של האדון הנכבד שמואל סלומקי וחמתו בערה בו, ובעברתו

הקשה קרא את האציל הורציו פיזקין למלחמת־שנים, לחיים ולמות.

בגלל הפרעת־מנוחה כזו והפרת כל החֻקים והמנהגים, המקֻבלים בבחירות מימות־עולם, במדה שלא היתה כמוה, פקד ראש־העיר על הפעמון לפצוח רנה חדשה, ואחרי־כן הודיע גלוי לכל, כי יצוה להביא לפניו את שניהם: את הורציו פיזקין, אציל, בעל־האחֻזה פיזקין־לודג', ואת האדון הנכבד מאד שמואל סלומקי, בעל־הנחלה סלומקי־הל, כדי להשביעם שישמרו את השלום והמנוחה. נגד האיום הנורא הזה התקוממו בעלי־בריתם של שני הקנדידטים, ואחרי אשר בני כל מפלגה ומפלגה התקוטטו, זוגות זוגות, במשך שלשת רבעי שעה, בא הסכסוך לידי גמר טוב כזה: האציל הורציו פיזקין נגע במגבעתו בקצה אצבעו מול האדון הנכבר שמואל סלומקי, והאדון הנכבד שמואל סלומקי נגע במגבעתו בקצה אצבעו מול האציל הורציו פיזקין; מקהלת המנגנים נשתתקה; ההמון נרגע קצת; ולהאציל הורציו פיזקין נִתנה האפשרות להמשיך את נאומו.

נאומיהם של שני הקנדידטים, אף שהיו שונים מאד בכל הבחינות, בכל זאת היה בהם צד שוה אחד: שניהם פזרו תהלות ותשבחות לבוחרים האיטנסויליים ולרום מעלתם וערכם. כל אחד משניהם הביע את דעתו, מתוך הכרה פנימית, כי מעולם לא היה עלי אדמות קבוץ אנשים יותר חפשים, יותר נאורים, יותר „צבוריים" ופטריוטים, יותר נדיבי־רוח, יותר נקיי־כפים ושונאי־בצע, מאותם שהבטיחו לתת לו את דעותיהם. וכל אחד משניהם הביע את דעתו, ברמזים שקופים למדי, כי הבוחרים של הצד שכנגד הם בעלי־מומים רוחניים ומוסריים, שכורים מנֻולים, מטֻמטמי־המוח, שאינם מֻכשרים ומסֻגלים כלל להבין ולמלא כהוגן את החובות החשובות, שהוטלו עליהם. פיזקין הודיע, שהוא מוכן ומזֻמן לעשות כל מה שידרשו ממנו; וסלומקי הביע את החלטתו הגמורה שלא לוַתֵּר אף בקוצו של יוד על כל מה שיבקשו ממנו. שניהם אמרו, כי האֻמנות, בתי־החרשת, המסחר, וכל מה שיועיל להצלחתה ולהפרחתה של איטנסויל, יקר ללבם מכל המודות־התבל. וכל אחד משניהם הגיד בפה מלא, כי סמוך לבו בטוח, שהוא יהיה הנבחר, הוא ולא אחר.

אחרי תֹּם הנאומים עמדו הבוחרים למנין על־ידי הרמת הידים. ראש־העיר ספר את הידים המורמות והודיע, כי ברֹב דעות נבחר האדון הנכבד מאד, מר שמואל סלומקי, בעל־האֲחֻזה סלומקי־הל. אז דרש הורציו פיוקין, אציל, בעל־האחֻזה פיוקין־לורג׳, בחירות חשאיות, על־ידי פתקאות; וראש־העיר צוה לעשות כדרישתו.

אחרי־כן הֻצעה ונתקבלה הבעת־תודה לראש־העיר על הנהגתו היפה ורבת־הכשרון בכסא־הנשיאות. על זה השיב ראש־העיר תודתו, באמרו כי מאד מאד חפץ שיהא לו כסא, שיוכל להראות בו את כשרונות נשיאותו (כי בכל עת הנאומים והבחירות עמד על רגליו). בינתַים הסתדרו התהלוכות לחזרה, המרכבות התחילו נוסעות לאט בתוך שדרות ההמון, וזה לִוה אותן בתרועות־גיל והסכמה או בצריחות ושריקות, הכל לפי הרגשותיהם ומצב רוחם באותה שעה.

במשך כל עת הבחירות היתה העיר שרויה במצב של התרגשות קדחתנית, הכל נעשה באֹפֶן היותר מרְוח והיותר נעים. משקאות חריפים ומעוררים נמכרו בזול גדול בכל בתי־המשתה; וקרונות עם משקאות מרגיעים עברו בכל הרחובות, לרַוחתם ולתועלתם של אותם הבוחרים, שתקפה אותם סחרחֹרת־הראש, — מחלה אפידימית, ששררה בין בעלי־הדעות במדה מרֻבה בכל עת מלחמת־הבחירות, ותחת השפעתה היו מוטלים על המרצפת במצב של העדר־הרגשה מֻחלט. עוד ביום האחרון של הבחירות נשאר מספר ידוע של בוחרים, שהתמהמהו ופקפקו לתת את דעותיהם. אלה היו אנשים בעלי־חשבון ועמקי־בינה, שלא באו עדין לידי הוכחה והכרה והחלטה על־ידי טענותיהן ונמוקיהן של שום אחת משתי המפלגות, אף שהרבו לשאת ולִתֵּן עם המנהיגים של כל אחת ואחת. ואולם שעה אחת לפני נעילת הבחירות, בקש לו מר פורקר את הכבוד הגדול של ראיון מיֻחד עם אותם האנשים המשכילים, הנדיבים והפטריוטים. הכבוד הזה נִתַּן לו. הנִמוקים אשר ערך לפניהם היו קצרים מאד, אבל מספיקים. האנשים הללו הלכו כֻּלם אל בית־הבחירה, וכאשר יצאו משם, יצא גם האדון הנכבד שמואל סלומקי, בעל־האחֻזה סלומקי־הל, בעטרת־נצחון.

פרק יד

יכיל תֵּאור קצר של החבורה, שנתאספה ב„טַוָס", וגם מעשה שסִפֵּר סוכן־נוסע.

אחרי ששבענו, די־והותר, מן תגרות וקרבות ומהומות של החיים המדיניים, הלא ינעם לנו להפנות עינינו אל המנוחה ושַלְוַת־השקט של החיים הפרטיים. אף כי באמת לא נטה מר פיקויק לשום צד משני הצדדים, בכל זאת הצליח מר פּט בכח פיו להלהיב אותו כל־כך, עד־כדי שיקדיש כל עתו ועֹמק עיונו למעשים המסֻפּרים בפרק הקודם, שעִבדנו אותם על־פי רשימותיו שבפנקסו. ובעת שהוא היה שקוע כֻּלו בעסקים החשובים הללו, שעומדים ברומו של העולם המדיני, באותו זמן לא ישב גם מר וינקל בחבוק־ידים, אלא התעסק בשקידה עצומה בטיולים ובמסעי־תענֻגות קצרים בסביבות המקום, עם מרת פּט, שלא הזניחה מעולם שום הזדמנות שכזו, כדי לקבל תנחומים ושִלוּמים במקצת בעד המונוטוניות של חייה, המשעממת כל־כך, שעליה היתה קובלת בלי־הפוגות.

ובעוד ששני הפיקויקאים הללו הסתדרו יפה כל־כך בביתו של העורך, היו מר טופמן ומר סנודגרס עזובים לנפשם ומְבַרחים להמציא לעצמם עסקים ושעשועים. הם לא התעניינו הרבה בעסקי־הפוליטיקה, ולכן השתדלו לבלות את זמנם באותם השעשועים, שיכול „הטַוָס" לסַפּק להם, ואלה הצטמצמו בבִּילַרד שבדיוטא הראשונה ובמסלת־קונאות, שהֻקצתה למשחק זה בירכתי־החצר בתעלומותיהם ודקדוקי פרטיהם של שני המשחקים הללו, שאינם קלים להבין כלל, כפי־שנראה לאנשים פשוטים, קנו להם שלמות לאט־לאט בהוראתו והדרכתו של מר וֶלר, שהיה ידען גדול בשעשועים כאלה. ועל־כן, אף שהסרון הברתו

הערֵבה והמועילה של מר פיקויק היה מֻרגש אצלם מאד, בכל־זאת עוד היה לאֵל ידם לבלות את שעות־הפנאי המרֻבות שלהם ולהנצל מן השעמום שארב להם.

ביחוד בשעות־הערב היה לו ל„טַוָס" כח־מושך מיֻחד, שנתן להם היכֹלת לעמוד, אפילו בפני הזמנותיו המפצירות של העורך רב־הכשרון והמשעמם קצת. בערב היה „אולם־המסחר" של הפונדק מתמלא חבורת אנשים בני מעמד מיֻחד, שמנהגיהם ואָפים המציאו חֹמר־הסתכלות יפה ומלבב למר טופמן, ומעשיהם ודבריהם היה מר סנודגרס רושם בפנקסו בדיוק ובהנאה מרֻבה.

הכל יודעים מה טיבם ותכונתם של „אולמי־המסחר" בפונדקות; וגם זה של ה„טַוָס" לא היה יוצא מן הכלל. זה היה חדר רחב־ידים, חסר־קשוטים, עם כלי־בית, שבודאי היה נאים יותר כשהיו חדשים, היינו: שֻלחן גדול שעמד באמצע, והמון שלחנות קטנים שעמדו בפִנות, שכֻּלם היו מֻקפים כסאות מכל המינים ומכל הצורות. על הרצפה היה שטוח מרבד טורקי, שהיה לפי מדתו של האולם, כמטפחת־כיסה של גבירה לפי קרקעיתה של סֻכת־שומר. הקירות היו מֻקשטים בשתים, שלש מפות גיאוגרפיות גדולות; והמון אדרות־נסיעה לקויות־גשם, עם כבינות מסֻבבות, התדלדלו מעל שורה ארֻכּה של יתדות־עץ באחת הפנות. על דף־האח התנוססה דיותא של עץ, שהכילה שבר של קולמוס וחתיכה של אדמת־חותם, ספר כתֹבת מסעי־הדֹאר, היסטוריה של המחוז, מחֻסרת־כריכה, ושרידיה הארציים של פורֵילה בארון של זכוכית. על־גבי המזנון נערמו המון כלים וחפצים שונים משֻנים, שמהם היו בולטים ביותר: קֻפסות של ציר־דגים, מאֻבקות ומעֻשנות מאד, שנים שלשה שוטי־סוסים, שמיכות־נסיעה כמספר הזה, סרידה של סכינים ומזלגות, ופך של חרדל. האויר היה ספוג ריח־טבק חריף, שעשָׁנו שוה צבע כהה־מֻזהם על כל אשר בחדר, וביחוד על יריעות־החלונות האדֻמות המאֻבקות.

ובאותו האולם ישבו להם מר טופמן ומר סנודגרס בערב שלאחרי גמר הבחירות, עם עוד דַיָרים ארעיים של הפונדק, ושתו וקטרו יחדו.

— לחיינו ולבריאותנו המעֻדנה, ג'נטלמנים! — הרים את כוסו איש רם־

הקומה ובריא־בשר, כבן־ארבעים, בעל־עין אחת, עין של אש שחורה, שקרצה בערמומית ובדיחות־הדעת של לץ גדול — כך הוא הטוסט, שאני מציע תמיד לבני־החבורה, אך כשאני לעצמי הריני שותה לחיי מירי. הו, מירי, האין זאת?

— הרף ממני, אתה הנוכל! — ענתה המשרתת, שבכל־זאת לא היה לה הקומפלימנט הזה למֹרת־רוּח.

— אל־נא תלבי מזה, מירי! — אמר שחור־העין.

— הניחה לי, עז־פנים! — ענתה אותה ריבה.

— אל־נא תבכי ואל ידאב לבך על פְּרֵדה זו — קרא אחריה בעל־העין האחת, בעזבה את החדר — עוד מעט אצא בעקבותך, מירי. ובינתים יהי־נא רוחך נכון בְּקרבך!

ובדברו זה קרץ בעינו האחת בערמומית יתרה לבני־החבורה, להנאתו העצומה של איש אחד בא־בימים, בעל פנים מְזֻהמים ומקטרת של חמר.

— בריות מְשֻׁנות הן הנשים — העיר בעל־הפרצוף המְזֻהם, לאחרי הפסקה קצרה.

— זו מנויה וגמורה מכבר — אמר איש אֲדֻם־פנים מאד מאחרי עמוד־עשן של סיגרה ענקית.

אחרי שיחה פילוסופית קצרה זו קמה שוב דממה.

— ובכל־זאת יש בעולם דברים מְשֻׁנים עוד יותר מן הנשים — אמר שחור־העין, בְּמַלאו טַבק, במתינות יתרה, את מקטַרתו ההולנדית הגדולה מאד.

— נשוי אתה? — שאל בעל הפנים המְזֻהמים.

— איני יכֹל להחליט בבֵרור.

— כן דמיתי גם אני — אמר בעל הפנים המזֻהמים; ועל תשובתו המחֻכמה הזאת התפתל ממש מצחוק ובדיחות־הדעת. ותכף השתתף בעליצותו איש בעל־קול רך ופנים נוחים ושלוים, שהיה נוהג להסכים עם כל אדם ולכל דבר.

— ואולם, הנשים, רבותי — אמר מר סנודגרס הפיוטי — הנשים הן סוף־כל־סוף תנחומותינו ותענוגנו בחיים.

— בזה אין כל ספק — הסכים בעל הפנים הנוחים.

— כשרוחן טוב עליהן — הגיה בעל הפנים המְזֻהמים.

— זהו אמת־ויציב — הסכים שוב הנוח לבריות.

— אני מוחה נגד התגאי הטמעם הזה — אמר מר סנודגרס, שהיה מהרהר באותה שעה באימיליה ורדל — אני דוחה אותו מפני בבוז, בהתמרמרות. הראוני איש, שאומר דבר נגד הנשים, ואני אומר בפה מלא, שהוא אינו אדם.

ומר סנודגרס הוציא את הסיגרה מבין שפתיו וַיַך באגרופו על השלחן.

— זהו נִמוק ברור, שאין עליו תשובה — אמר האיש הנוח לכל.

— שמכיל הנחה, שאני כופר בה לגמרי — הפסיקו בעל הפנים המְזֻהמים.

— וגם בהערתך זו, אדוני, יש בודאי הרבה מן האמת — אמר הג'נטלמן, המסכים לכל.

— לחייך, סיר! — אמר הסוכן־הנוסע בעל העין האחת, בהרימו את כוסו במבט של רצון והסכמה כלפי מר סנודגרס.

מר סנודגרס הודה בנמוס על אות־רצון זה.

— אני אוהב תמיד לשמוע נִמוקים חשובים — הוסיף הסוכן־הנוסע — ביחוד נִמוק חריף, כאותו ששמענו עתה: זה משכיל ומאַלף. ואולם אותו הוִכוח הקטן על־אודות הנשים הזכירני ספור, ששמעתי מפי דודי הזקן, ואשר על־כן אמרתי זה עתה, כי יש בעולם דברים עוד יותר משֻׁנים ומפליאים מן הנשים.

— חפץ הייתי לשמוע אותו הספור — אמר האיש אֲדֹם־הפנים מאחרי עמוד העשן של הסיגרה הענקית שלו.

— באמת ובתמים? — השיב הסוכן־הנוסע, בהוסיפו לקטר במרץ עז.

— גם אני — הוציא מר טופמן מפיו את המלה הראשונה בכל אותו הערב; כי עסוק היה תמיד בהסתכלות, כדי להרחיב ולהעשיר את אוצר נסיונותיו.

— גם אתה חפץ לשמוע? אם כן אספרו לכם. אך לא — לא אספר; שהרי יודע אני מראש, כי לא תאמינו — אמר בעל העין האחת, שהבריקה עכשו בערמומית יתרה.

— אם תגיד לי, כי הספור הוא מעשה שהיה באמת, אזי, כמובן, אאמין – אמר מר טופמן.

— בתנאי זה נכון אני לכפרו לכם – ענה הסוכן – השמעתם מְיטיבכם את שם בית־המסחר של בילסון וסלום? אך באמת אין נפקא־מינה, אם שמעתם או לאן כי הם עזבו את עסקי־מסחרם זה כבר. לפני שמנים שנה קרה לסוכן־נוסע של אותו בית־המסחר הדבר, אשר אספר לכם. אותו הסוכן היה אוהב דבק לדודי, ודודי כפר לי את כל הדבר. הוא קרא את הספור בשם המשֻנה קצת:

ספורו של הסוכן־הנוסע

ובמנגין זה, בקֵרוב, היה רגיל לספר אותו:

„באחד מערבי החֹרף, בשעה החמשית בערך, כשהחֹשך התחיל כבר לפרוש צלליו על הארץ, אפשר היה לראות איש נוסע בקרון ומריץ את סוסו הנלאה, במסלה העוברת בעמק מילבורו, בואך בריסטול. אני אומר „א פ ש ר היה לראות", ובודאי אפשר היה לראות, אִלו רק עבר באותו דרך באותה שעה אדם שאיננו עִור בשתי עיניו. אבל מזג־האויר היה אז רע מאד, קר ולח, עד שמלבד מי־הגשם לא נמצא מאומה בחוץ; כי על־כן התנהל הנוסע בקרונו, באמצע המסלה, בודד זועף ועצוב־רוח למדי. אך אִלו נזדמן אז באותו הדרך איזה סוכן־נוסע והציץ אל מין קרון מסֻכן זה עם תבתו האפֹרה ואופַניו האדֻמים, ואל הסוסה החומה, העצלנית, הכעסנית והעקשנית, אזי היה מחליט תכף ומיד, שהנוסע יכל להיות רק תום סמַרט, הוא ולא אחר, תום סמרט, המשמש בבית־המסחר הגדול של בילסון וסלום ברח ב קֶטיטון, בסיטי הלונדונית. אך מכיון שלא נזדמן שם שום סוכן־נוסע, לא נודע הדבר לאיש, והכל נשאר בסוד אצל תום סמרט עם קרונו האפֹר אֲדֻם־האופנים וסוסתו העקשנית, המתנהלת בכבדות.

גם בעולם העכור הזה יש מקומות נאים ונעימים הרבה יותר מעמק מי־לבורו, בשרות חזקה נושבת עליו. ואם תצרפו לזה ערב־חֹרף קודר, דרך מקֻלקל ומרֻפש, וזרם עז של גשם מקפיא, ואת הרֹשם של כל המחמדים האלה תניחו לפעול על עצמכם ובשרכם, בתור

נסיון, אזי תדעו להעריך כל־צרכה את אמתת ההערה הזאת.

והרוח נשב לא במעלה־הדרך ולא במורד — מה שבודאי היה גם־כן רע למדי — אלא לרחבו, באפן שהצליף את טפות הגשם בשורות אלכסוניות, מן הצד, כאותן השורות, שהנהיגו במחברות של תלמידי בתי־הספר, כדי להרגילם בהטית האותיות כהוגן. לפרקים שקט הרוח מזעפו, והנוסע כבר התחיל להשלות את נפשו בתקוה, שמתוך שנתיגע בסערת־חמתו, נח ונשתתק ונרדם לגמרי, — אך אהה! זו אינה אלא תקות־שוא: עד־מהרה נשמע שוב קול־יללתו ושריקתו מרחוק, והוא עולה בסערה על הגבעות ויורד בזעף אל העמקים, ומאמץ את כחו ומגבר חילים, בכל אשר הוא הולך וקרב, עד אשר ישתער בהמה עזה על האדם והבהמה, והצליף לתוך אזניהם את נטפי המטר הדוקרים, והקפיא את בשרם ואת מוח־עצמותיהם בנשמת־אפו הקרה, ועבר על פניהם הלאה, הלאה בקול־רעש מחריש אזנים, כאלו הוא שוחק ולועג לרפיונם ומתגאה ומתפאר בכחו וגבורתו.

הסוסה ההומה משתכשכת בתוך הרפש ובצעי־המים באזנים מקֻטפות, ולפרקים היא מנענעת בראשה, כאלו מביעה את געל־נפשה נגד הנהגה בלתי־מנֻמסה זו של האיתנים. אך בכל־זאת עוד הוסיפה לדהור כהוגן, עד אשר המתער עליהם הרוח ביתר־עז וביתר חמה, — אז עמדה תחתיה פתאם, פשקה את ארבע רגליה ונעצה אותן בקרקע, כדי שלא תֻשלך ארצה. ואף אמנם היה זה נס מן השמים, שהתעוררה לעשות כזאת; כי היא עצמה היתה כחושה וקלה, והקרון היה גם הוא קל, ותום כמַרט היה קל־שבקלים, ואלו הפיל הרוח את הסוסה ארצה, אזי היו שלשתם מֻרדפים כמֹץ לפני רוח ומתגלגלים והולכים, זה על גבי זה, עד אשר הגיעו לקצוי־ארץ או עד אשר שככה חמת־הרוח: ואם כה או כה, קרוב לודאי הוא, כי גם הסוכה העקשנית, גם הקרון האגֹר אדֻם־האופנים, גם תום סמרט בכבודו ובעצמו, לא היו ראויים שוב להשמישם עולמית.

— ארור שר־נעלי וזקן־להיי! — קרא תום כמרט (לפעמים היו לו נוכחאות של שבועות וקללות משֻנות כאלה) — נשבעתי בשרוך־נעלי ובזקן־לחיי, אם אין זו נסיעה נעימה ונהמדה. יקני הרוח!

תשאלוני בודאי, למה זה הביע תום סמרט חפץ כזה, מכיון שהרוח היה נכון כבר לטלטלו; על זאת לא אוכל לענותכם כלום, – אני יודע רק, כי תום סמרט אמר כך – או, לכל-הפחות, הגיד לדורי שאמר כך, והינו-הך.

– יקחני הרוח! – קרא תום סמרט; והסוסה צהלה, כאלו היתה גם דעתה היא כך בנדון זה.

– עורי, התעוררי, בת לה זקנה! – אמר תום, כלטפו את צוארי הסוסה בקצה שוטו – בלילה ארור כזה לא נרהיק ללכת; בבית הראשון שיזדמן לנו נעצור בנסיעתנו ונרד ללון. ולכן, כל מה שתמהרי לדהור, כן תמהרי לבוא אל המנוחה והמרגוע. ובכן, עושי, חושי, בתולה זקנה!

אינני יודע, אם היתה הסוסה העקשנית בקיאה ומבחינה יפה כל-כך בנגוני קולו של תום, עד כדי להבין את כונת דבריו, או שבדקה ומצאה בעצמה, כי עמידתה בקרת הלילה וברוח הנושבת קשה לה יותר ממשיכת הקרון; אבל זאת יודע אני בברור, כי אך כלה תום לדבר, זקפה את אזניה והתחילה רצה לפנים בדהירה מהירה, שטלטלה והנידה את הקרון האפור כל-כך, עד שאפשר היה לחשוב, כי עוד מעט יתפוצצו כל חשקי האופנים לרסיסים על-פני בקעת מרלבורו. ואף שהיה תום עגלון ומנהיג בקי ורגיל, בכל-זאת לא עלתה בידו, בכל מאמצי-כחו, לעצור בעדה או לצמצם קצת את דהרותיה, עד אשר עמדה פתאם מאליה לפני פונדק לימין הדרך, כחצי מיל מקצה העמק.

תום זרק את המושכות אל המשרת, אשר יצא אל האורח, תקע את השוט בנרתיקו של הדוכן והציץ בסקירה מהירה אל הבית. זה היה בנין ישן משנה, בנוי מחלמיש-צור וקורות משלבות, עם חלונות, המציצים מתחת לגג המחדד ונשקפים על הנתיב, ופתח נמוך עם פרוזדור אפל, ושתי מדרגות תלולות לרדת אל הבית, תחת אשר בעת החדשה הנהיגו לעלות בחצי-תריסר של מדרגות מרוחות וסמוכות זו לזו. ובכל-זאת נראה הבית כאכסניא נעימה, כי בעד חלון האולם הגדול השתפך אור גדול ועליז על המסלה, שהאיר גם את

המשיכה אשר מנגד, ובחלון שנ נצנץ אור אדמדם בעד הוילון הפרוש עליו, פעם כאלו הוא דועך ופעם בבהירות מבהיקה, שמתוך־כך בא הצופה לידי הכרה, ששם בוערת אש על האח. תום הבחין בכל הסמנים הללו בעין של נוסע בקי ורגיל, ומיד קפץ מעל הקרון בכל אותה המהירות, שהרשו לו אבריו, הקפואים למחצה, ונחפז להכנס אל הבית לחסות בו.

לא עברו חמשה רגעים, וכבר הכתדר תום ברוָחה בחדר מול האולם הגדול – אותו החדר ששם היתה צריכה, לפי השערתו עוד בעמדו בחוץ, להמצא האח המבֹערת – לפני מדורת־אש גדולה, בפֵּנל ממש, של פחמים ועצים בכמות עצומה עד־מאד, שהשמיעה קול־רעש והריקה וקשקוש, שהוא לבדו היה מספיק כבר להחם את לבו של כל נבון־דבר. זה היה בודאי טוב ונעים, אך בזה עוד לא תמו נעימותיו והרוָחותיו של החדר; כי נערה נאה, בעינים מזהירות ובמלבוש נקי וגנדרני שפרשה מפה צהורה על השלחן, הוסיפה עליו לוית־חן. ומלבד זה, כאשר ישב תום לפני האש, והסנדלים שעל רגליו נשענים בהענות על שפת־האח, וערפו פונה אל הפתח הפתוח של האולם, נשקף לעיניו, בראי אשר ממעל לאח, מחזה נחמד ומלבב של המזנון אשר באולם, שעליו מסֻדרים בשורות ארֻכּות, המרחיבות דעתו של אדם בקבוקים ירֻקים עם כתֻבות מֻזהבות, פכים עם ירקות ממֻלחים וכבושים, קערות עם גבינה מכל המינים, כתלי־הזיר, כרכשאות, נתחים של בשר־שור ועוד כמה דברים נחמדים, המגרים את התֵאבון, והמביאים לידי נסיון אפילו את הנזיר שבנזירים. אך גם בזה עוד לא תמו כל מחמדי הפונדק! כי מאחרי המזנון, כמוך אל התנור המֻסק, ישבה אל שלחן קטן יפה מאד ושתתה תה אלמנה בריאה ודשנה כבת־ארבעים ושמנה, עם פנים מלבבים ומגרים כאותו המזון עצמו, אשר כפי־הנראה היתה בעלת־הבית, המושלת העליונה בכל הקנינים הנעלים הללו, רק צל אחד העיב קצת את יפיה של התמונה הנהדרה הזאת; זה היה איש גדול – רם־הקומה עד־מאד – עם זקן־לחיים שחור ותלתלים שחורים, לבוש בגד כהֹם עם כפתורים נוצצים, גדולים מאד, שישב אל שלחן־התה ליד האלמנה; וגם בלי הריפות יתרה היה נקל להבין,

שהוא מדבר על לבה – ולא בלי הצלחה – לחדול מהיות אלמנה ולתת לו את הזכות לשבת אתה מאחרי המזנון המלבב הזה כל שארית ימי־חייו.

תום סמרט לא היה מטבעו לא נוח לכעוס ולא נוח להתקנא, אבל האדם רם־הקומה הזה עם בגד הכתֹם והכפתורים הנוצצים, הביא לידי רתיחה את מעט המרה אשר בו והכעיס אותו תמרורים; ביחוד כשראה לפרקים, בראי אשר לפניו, סמני־חבה אחדים שבין האיש הגבוה ובין האלמנה הדשנה, סמנים קטנים אמנם, אבל מספיקים למדי להוכית, כי חִנו של האיש היה גדול בעיניה כמדתו.

תום אהב פונש רותח – אני ערב לבי לאמר: אהב אותו מאד – ועל־כן, לאחרי שהלך אל האֻרוה וראה בעיניו, שסוסתו העקשנית קבלה אֻרחה הגונה ומצע־תבן הגון, ואחרי שאכל עד תֻמה את הסֻעדה החמה והערֵבה, שערכה לו האלמנה בעצם־ידיה, צוה להביא לו כוס של המשקה החביב שלו, רק לדוגמא ונסיון בלבד. והנה נמצא, שהאלמנה, המצֻיֶנת בכל האֻמניות הביתיות, עולה על כֻלן ביחוד בהכנת הפונש; והכוס הראשונה ערבה לחכו כל־כך, עד שצוה להביא לו, בלי התמהמה, כוס שנית. ואתם הלא תדעו, רבותי, כי פונש רותח הוא דבר נחמד ונעים – נעים עד־מאד בכל המסבות – אבל באותו האולם העתיק, המֻרוח והשאנן, לפני האח המבֹערת בקול נגינה נעימה של רעש עצי המדורה, בעת שבחוץ סוערת רוח חזקה, המרעידה את שמשות החלונות, עד שהן מחֻשבות להשבר, – במסבות הללו נדמה לו לתום סמרט, כי המשקה הזה הוא ממש הפלא ופלא. על־כן הזמין לו עוד כוס, ועוד אחת – אינני יכֹל להגיד בבֵרור באיזה מספר פסקו הזמנותיו, אבל זאת יודע אני אל־נכון, כי ככל אשר הוסיף לשתות את הפונש הרותח, כן הוסיף להרהר באותו האיש רם־הקומה.

– חצוף ארור שכמותו. – אמר תום לנפשו – מה לו פה בנוה השאנן הזה, מאחרי המזנון הנעים הזה? ומה מכֹער הוא המנֻול הזה! אלו היתה האלמנה בעלת־טעם במקצת, אזי מצאה לה בודאי נאה הימנו.

כאן הסב תום את עיניו מן הכוס, שנשקפה לו בראי, אל הכוס

המוחשית שעל השלחן; ומתוך שהרגיש עצמו במצב־רוח סנטימנטלי ביותר, הריק את כוסו עד היסוד־בה והזמין כוס אחרת.

לכם לדעת, רבותי, כי לתום סמרט היתה תמיד שאיפה חזקה לעבוד לטובת הכלל. ועל־כן נכסף נכסף כל הימים, שיזכה לעמוד מאחרי שלחן־המזנון בבית־מרזח, שיהיה קנינו שלו ולשמש את הצבור במעיל ירק, במכנסי־קטיפה ובמגפים מעשלי־השולים. הוא העריך מאד את הישיבה־בראש בסעודות צבוריות, ופעמים רבות חשב בלבו, כמה היה מצליח במקצוע הדבור אלו ישב בראש באולם־האכל באותו בית שלו, ובמה היה יכל להיות למופת נעלה למעו־ופיא שלו במקצוע השתיה. כל המחשבות האלה חלפו עתה בחפזון במוחו של תום, בשעה שישב ושתה את הפונש הרותח לפני האח המבערה; והוא הרגיש בלבו התמרמרות צורקת ונאותה, על אשר אותו המנול רם־הקומה קרוב לזכות בפונדק מצין שכזה, תחת אשר הוא, תום סמרט, עודנו רחוק מן המטרה כאז כן עתה. ועל־כן כשהגיע לשתי הכוסות האחרונות, התישב בדעתו, בעמק־העיון, אם רשאי הוא בלי שום פקפוק לבוא בריב עם רם־הקומה, על שהוא משתדל ומצליח לקחת את לבה של האלמנה הבריאה; וסוף־סוף בא לידי המסקנה הנוחה, שהוא, תום סמרט, רע־מזל, נרדף מכל, ואין טוב לו כי אם ללכת לשכב.

ובכן עלה תום על מעלות החבות וישנות, אחרי המשרתת הנאה, שהובילה אותו דרך לבירינת מסבך של חדרים ודירים ומבואות. המשרתת סככה בכפה על הנר שבידה, לבל יכבנו הרוח, הנושב כאן בחזקה, אבל, אף שהיה כאן לרוח, בבנין הרעוע הזה, מקום רחב־ידים להתחולל ולהסתער ככל הפצו, מבלי נגוע בנר הקטן, בכל זאת נשף בו יכבהו: מה שנתן מקום לשנאיו של תום להוציא דבה, כי לא הרוח, אלא הוא עצמו כבה אותו, ובעת שלפי דבריו השתדל לשוב להדליקו, באותה שעה היה עסוק באמת בנשיקת הריבה הנאה. אך יהי איך שיהיה, הנה סוף־סוף הדלק הנר שוב, והנערה הוסיפה להובילו דרך הלבירינת, עד שהגיעו אל חור־המשכב, שיעדו והכינו לו. שם ברכה אותו בשנה ערבה ותלך מנו, והוא נשאר לבדד.

תום עמד עתה בחדר גדול מאד, עם מטמורות וכוכים רחבים

בצלעות הקירות, ומטה כבירה, שעליה יכלו להשתרע ברווחה כל ההניכים של פנסיון בינוני, וזוג של ארונות־אלונים, שהיה בהם מקום לכל הכבודה של מחנה לא־גדול. אבל מה שמשך עליו ביחוד את עיניו של תום, זה היה כסא־מסעד גדול מאד, משנה וקודר למראית־עין, מפתח צורות פנטסטיות עד־מאד, עם גב גבוה, כר דמשקי מגוהץ ורגלים עבות, אשר בליטותיהן העגולות בקציהן מכרכות יפה באמון אדם, כאלו נגוע הככא בפגיעה בבהונות־רגליו. אלו ראה תום כורסא משנה אחר, היה חושב בלבו, שזה כורסא משנה, ודיו; אבל בכורסא הזה היה דבר־מה – שלא ידע אמנם לבטאות ולכמן בדיוק – מוזר ומשנה, שלא ראה מימיו בשום כלי־בית אחרים, ואשר על־כן נראה כאלו לבב והקסים אותו.

הוא ישב אפוא לפני האח המבערת ולטש עיניו אל הכורסא העתיק והציץ בו במשך חצי־שעה, בלי הפסק. יקחהו השד! זה כלי־הבית הישן משנה כל־כך, עד שאיננו מניח לו לגרוע עין ממנו.

– חי נפשי! – אמר תום, בפשטו את בגדיו במתינות אטית, מבלי הסב עין אף רגע אחד מן הכסא, שעמד קודר, זועף ומעלף־סודות, ליד המטה – מימי לא ראיתי דבר מתמיה כזה. משנה, מוזר, משנה מאד – הוסיף תום, שהפונש הרותח העמיק את מחשבותיו ביותר. הוא הניע את ראשו בארשת של חכמה יתרה והציץ שוב אל הככא. אך למרות הסתכלותו הממשכה, לא העלה בעיונו כלום, ועל־כן עלה על המטה, התכסה לחום לו, וישכב וירדם.

לא עברה חצי־שעה ותום הקיץ פתאם מתוך חלום מבלבל, שהיה מרכב מאנשים רמי־קומה וקיתונות של פונש; והעצם הראשון שנגלה לעיניו, האחוזות בהבלי־שנה, היה הככא המשנה.

– לא אוסיף עוד להביט אליו! – אמר תום לנפשו, ויעצום את עיניו בחזקה, וישתדל להשלות את נפשו, כי הוא הולך ונרדם. אך לשוא לנגד עיניו פזזו רק כסאות משנים לאין־מספר, הריטו את רגליהם באויר, קפצו ודלגו זה על־גבו של זה, ועשו כל מיני תעלולים ומעשי־קונדס.

– אם־כן אפוא, מוטב שאביט אל ככא מוחשי אחד, מראות עשרות דמיונים – אמר תום, בהוציאו את ראשו מתחת השמיכה.

והעצם המתמיה עמד על מקומו, נראה לעין בתכלית הדיוק לנגה אש האח, וחזותו מרגיזה כמקדם.

תום הביט אליו שוב בעיון, ופתאם נדמה לו ששנוי עצום מתהוה בו. הפתוחים שעל־גבו לבשו מעט־מעט צורה של פני־איש־זקן מקמטים; הכר הדמשקי נהפך למקטרן ישן ומדלדל; הרגלים העבות והעגלות היו לזוג של רגלי אדם ישרות וארכות. נעולות ערדלי אמון אדם; וכל חזותו של הכסא הישן היתה עתה זו של זקן מכער, מן המאה שעברה, שעמד בידים נשענות בצדדיו.

תום התרומם וישב במטתו, וישפשף את עיניו למען ינדוף מחזה־השוא. אך לא: זאת לא היתה טעות ראיה. הכסא היה, בפעל ממש, ג'נטלמן זקן מכער; ולא עוד, אלא שגם קרץ בעיניו לתום סמרט.

תום היה מטבעו עשוי לבלי־חת, ומלבד זה הלא נמצא באותה שעה בחברת חמש כוסות של פונש רותח, שבאו אל קרבו ולכן אף שברגע הראשון נרתע קצת למראה־עיניו, אך עד־מהרה נטשטשה הרגשתו זו ולא הרגיש עוד, אלא כעס והתמרמרות על הג'נטלמן הזקן, הקורץ אליו בעיניו בחצפה ובקלכה גלויה כל־כך. ולבסוף בא לידי החלטה, שאי־אפשר לו עוד לשאת ולסבול כזאת, ובראותו שהזקן מוסיף לרזום בעיניו, קרא אליו בקול נכעס מאד.

– בשם השד! למה זה אתה קורץ ורומז אלי?

– מפני שכך טוב בעיני, תום סמרט – ענה הכסא, או הג'נטלמן הזקן, כפי שתרצו לכנותו. ובכל־זאת חדל לקרוץ בעיניו, אלא שתחת זה התחיל צוחק בהעויות מכערות כקוף זקן.

– מאין אתה יודע את שמי, פרצוף נעוה זקן? – שאל תום משתומם ונבוך קצת, למרות החלטתו זו התקיפה לשאת הכל במנוחה.

– אל־נא, תום! – ענה הג'נטלמן הזקן – לא כך מדברים אל מהגוני ספרדי עתיק. הנך מעז פנים נגדי, כאלו הייתי עץ פשוט, רק מצופה מהגוני, – השמר לך!

יבי־ביו הביט אליו הזקן בחמה עזה כל־כך, עד שתום סמרט התחיל מפחד.

— לא עלתה על דעתי כלל להעליבך, סיר — אמר תום בקול רך וצנוע הרבה יותר מבראשונה.

— יהי כן — ענה הזקן — אפשר שלא נתכונת לכך. תום —

— מה?

— אני יודע כל על־אודותיך, תום — הכל. עני אתה מאד, תום.

— כן אני באמת — אמר תום — אבל מי גלה לך רז זה?

— זה אינו נוגע לך. ועוד זאת אמר לך: אתה אוהב פונש יותר מדי, תום.

תום היה נכון כבר להבטיח ולהוכיח באותות ובמופתים, כי לא באה אף טפה אחת אל פיו מיום־הֻלדתו האחרון. אך כאשר נפגשו עיניו באותן של הזקן, נשקפו לו מתוכן ידענות וערמומית מֻרבה כל־כך, עד שפניו אדמו מבֹשת, והוא מצא טוב לכניו לשתוק.

— תום — הוסיף הזקן — האלמנה היא אשה נאה — משופרא דשופרי — האין זאת, תום?

ובאמרו זאת עוה את עיניו, הרים אחת מרגליו הצנומות, וכֻלו לבש צורה מכֹערה כל־כך של בעל־עֲברה זקן, עד שתום הרגיש גֹעל־נפש כלפי קלות־ראש שכזו אצל זקן שכמותו.

— הן אני אפיטרופוס שלה, תום! — הוסיף הג'נטלמן הזקן.

— האמנם? — שאל תום.

— ידעתי את אמה, תום — ענה הזקן — וגם את אם־אמה. היא אהבה אותי אהבה עזה, עד לשגעון. ואת המקטֹרן הזה היא תפרה לי, תום.

— האמנם?

— וגם הסנדלים הללו מלאכת־ידה הם — אמר הישיש, בהרימו שוב אחת מרגליו המכֹרכות באטון אדום — אבל אתה, תום, אל תפטפט על־אודות זאת. איני רוצה, שידעו הבריות, כמה דבקה נפשה בי. זה עלול לגרום קצת אי־נעימות למשפחה.

ובדברו לבשו פני בעל־התאוה הזקן ארשת של חֻצפה עזה כל־כך, שהכעיסה תמרורים את תום, וכפי שספר אחרי־כן היה נכון באותו רגע לקפוץ ולשבת עליו, בלי כל מוסר־לב.

— הייתי חביבן של הנשים בס תי, תום — המשיך הפריץ הזקן את פטפטנותו — מאות נשים יפות ונחמדות היו יושבות על ברכי שעות שלמות. מה תאמר לזאת, אתה הכלב, מה?

והזקן התכונן לספר עוד ממעשי־תקפו וגבורתו בימי נעוריו, אך פתאם תקפה אותו חריקה עזה בכל גופו המשֻׁנֶה. עד שהֻכרח להפסיק בדבורו.

— כך נאה לך, זקן הולל! — חשב תום בלבו, אבל לא הוציא מלה מפיו.

— אָה — אמר הישיש הפטפטן לבסוף — מחלתי זו מרידה אותי עכשו מאד. אני הולך ומזקין, תום, ירוקה מתשת כחי ומשחיתה הודי ויפיי. וזה לא כבר עשו לי נתוח — תחבו לי איזה טלאי קטן בגבי — זה היה ענוי גדול — יסורים קשים, תום.

— יכֹל אני לשער —

— אבל לא זה עִקר כַּוָּנָתִי. תום! רוצה אני להשיאך את האלמנה —

— אותי, סיר?

— כן, אותך — קִיֵּם הזקן.

— יברך אלהים את תלתלי שיבתך הכבודה! — קרא תום (מתוך הכסא בצבצו, זעיר־שם זעיר־שם, שערות־סוס מפֻזרות) הרי היא לא תחפוץ בי.

ותום התאנח שלא במתכֻוָן, כי זכר המזנון עלה לפניו.

— היא לא תחפוץ בך? מה אתה סח! — השיב הזקן.

— לא, לא — עמד תום על דעתו — שם עומד לי צר ושטן: איש רם־הקומה — גדול ורם עד־מאד — עם זקן־לחיים שחור.

— תום — אמר הזקן בהקיפות — היא לא תהיה לו לאשה עד־עולם!

— בך? ואולם אִלו עמדת בקרבת המזנון, זקן נכבד, אזי היית מדבר בלשון אחרת.

— אל־ א ב„מרה שחורה" כזו! אני יודע כל אותו הענין.

— איזה ענין?

— הנשיקות מאחרי הדלת במבואות אפלות, וכל כיוצא בזה.

תום — אמר הישיש. ושוב הביט בארשת של פריצות מגֻלה כזו, שהרתיחה את דמו של תום; שהרי אתם יודעים, רבותי, כי אין לך דבר מעורר על־נפש יותר, משמוע נבול־פה של זקן, שלפי שנותיו היה צריך להרהר בענינים אחרים לגמרי.

— יודע אני כל התעלולים הללו, תום — הוכיח הזקן — מעשים כאלה ראיתי הרבה בימי־חיי, בין המין בריות שאיני רוצה ואיני יכול לקרא בשם לפניך; אך מעולם לא יצא מזה כלום.

— בודאי ראית הרבה מעשים מסֻנים בימי־חייך — אמר תום במבט סוקר וחוקר.

— בזה תוכל להיות בטוח — ענה בעל־התאוה הזקן בקריצת ערמה רבת־הכונה. ואחרי־כן הוסיף באנחת־תוגה: — הנה נשארתי האחרון מכל משפחתי.

— ומשפחתך רבת־נפשות היתה? — שאל תום סמרט.

— שנים־עשר אחים היינו, כֻלם יפים וחסֻנים, בחורים כארזים, תאוה לעינים. לא כאותם הנפלים דהאידנא, העֻברים שלא כלו להם חדשיהם — לא כאלה היה חלקנו! כֻלנו בעלי־זרוע, עם־מדה ידועה של גהוץ והדור, שהפליא את הלבבות — אף כי לא נאה לי לאמר זאת.

— ומה זה היה בסופם של האחרים?

הזקן הגיע את מרפקו לעיניו וענה בקול עצוב:

— ספו תמו, תום. חיים מרים וקשים נפלו בגורלנו, תום, עבודה המפרכת את הגוף, ואחי לא היו כֻלם מן הבנין המוצק כמוני. תקף אותם רֻמטיסמוס בידיהם וברגליהם והֻשלכו אחד־אחד לחדר־המבשלים, ואחרי־כן לבית־החולים. והאחד, מעבודה קשה וממֻשכה, נטרפה עליו דעתו לגמרי: נשתטה כל־כך, עד שההליטו לשרפו באש. זהו דבר מרגיז מאד, ת ם.

— נורא, איֹם! — קרא תום סמרט.

הזקן החריש רגעים אחדים, כי תקפו עליו רגשותיו, ואחר שב לדבר:

— אבל הנה נטיתי מעצם הענין, תום. אותו בן־אדם רם־הקומה

הוא נוכל נע־ונד. אם תנשא לו האלמנה, אזי תכף למחרת יום החתֻנה ימכור כל אשר בבית ויתחמק לו. ומה תהיה אחרית הדבר? היא תשאר עזובה וגלמודה ומרֻששה, ואני אמות בקרה בחנותו של איזה סוחר בישנות.

— כן — אבל —

— אל תפסיקני — אמר הזקן — עליך יש לי דעה אחרת לגמרי, מֻבטחני, כי אם יפול בגורלך בית־מ־זח. לא תעזבהו ולא תרפה ממנו, כל זמן שתשאר אף רק טפה אחת בבקבוקיו.

— מודה אני לך בשביל דעתך הטובה עלי, סיר — ענה תום.

— ועל־כן — הוסיף הזקן בקול נגיד ומצוה — על־כן תשא אתה אותה ולא הוא.

— ומי ומה יפריע אותו? — שאל תום בתשוקה עזה.

— הודעה קטנה זו: הוא כבר נשוי.

— ובמה אוכיח אמתת הדבר? — קרא תום, ומתוך התרגשות קפץ למחצה מעל מטתו.

הזקן סלק את זרוע־ימינו מעל צדו ויַראה באצבע על אחד מארונות־האלונים, ותכף השיב את ידו למקומה הראשון.

— הוא שכח כבר — אמר הזקן -- כי בכיס הימני של מכנסים ישנים שבארון הזה עזב מכתב של אשתו האֻמללה, אשר בו היא מתחננת אליו לשוב אליה ואל ששת ילדיו — השמעת, תום? ששה ילדים! וכֻלם קטני־קטנים.

לאחרי שהוציא הזקן את המלים האחרונות מפיו בהדגשה נמרצה ומיֻחדת, התחילו רשמי־פניו מִטַשטשים לאט־לאט, וכל גופו הלך נמוג. על עיניו של תום התמתח לאט־לאט צעיף־עלטה. הזקן התמזג מעט־מעט עם הכסא, המקטֹרן הדמשקי נהפך לכר, והסנדלים האדֻמים התפתחו לרגלי־כסא פשוטות. האש אשר באח דעכה בנחת, עד אשר כבתה כליל, ותום סמרט נפל אהורנית על כרי־המטה וישן וירדם.

כל הלילה ישן בנשימה אחת, וכאשר הקיץ בבֹקר מן התרדמה העמֻקה, שנפלה עליו לאחרי התעלמות· של הזקן, היתה השעה כבר מאֻחרת קצת. הוא התעורר ויֵשב במטה, ובמשך רגעים אחדים התאמץ

לשוא להעלות בזכרונו את מאורעות הלילה. אך פתאם נצנץ במוחו. הוא הציץ אל הכסא: זה היה באמת כלי־בית משֻׁנֶה, פנטסטי, והזרתו קיצרה, אבל רק דמיון עז וחי וחריף עד־מאד היה יכל למצא איזו השתוות בינו ובין איש זקן.

– מה שלומך, בחור זקן? – שאל תום. לאור היום היה לבו אמיץ יותר, – כך הן דַרכן של הבריות.

הכסא עמד בלי־נוע ולא ענה דבר.

–בֹקר מבֹער – הוסיף תום.

אין קול ואין עונה. הכסא אינו רוצה להִכנס בשיחה, בשום אֹפֶן.

– על איזה משני הארונות הראית אמש באצבע? זאת הלא תוכל להגיד לי – אמר תום.

לאו. הכסא, כפי־הנראה, בדק ומצא, שהשתיקה יפה לו.

– אין בכך כלום – התנחם תום – סוף־סוף אין זו טרחה גדולה לפתוח את שניהם.

ובארשת של החלטה תקיפה קפץ וירד מעל מטתו והלך ישר אל אחד הארונות. המפתח היה תקוע במנעול. תום הפך את המפתח, וכרגע נפתחה דלת הארון – ומאחריה נמצאו באמת מכנסים ישנים. הוא שלשל את ידו לתוך הכיס והוציא לאור־עולם את המכתב, אשר אמר הזקן:

– זהו מעשה משֻׁנֶה! – אמר תום סמרט, בהביטו ראשונה אל הכסא, ואחר אל הארון, ואחרי־כן אל המכתב, ולאחרונה שוב אל הכסא – מעשה משֻׁנֶה עד־מאד!

אך מאחרי שהסתכלותו והבטתו לא החכימה אותו יותר ולא המעיטה אף במקצת את הזרות, שבכל אותו המאורע, לכן מצא תום לטוב לפניו למהר ולהתלבש ולסַדר, בלי דחוי, את עסקו עם האדם הארֹך, כדי להפטר ממנו תכף־ומיד.

ברדתו מן המדרגות ללכת אל אולם־המזנון, סקר וחקר את כל החדרים והדירים והמסדרונים שעל דרכו בעין חדה של בעל־הבית ובנחת־רוח השב בלבו, כי אפשר שעוד מעט יהיו הם ומלֹאם כֻּלם שלו. באו״ם מצא את הארֹך עומד כבר מאחרי התֵבה של המזנון, ידיו על גבו, כאדם העומד בתוך שלו, הוא שחק לקראת תום בנפש פזורה

בהשקפה שטחית. אפשר היה לחשוב, שצחק רק כדי להראות את שִׁניו הלבנות; אבל תום ראה בצחוק זה גאות־נצחון, שממלאה את לבו של הארך, אם רק יש לב לארם שכזה. בתור תשובה צחק לו תום בפניו ויקרא לבעלת־הבית.

– שלום לך, גברתי – אמר תום, בסגרו את דלת התא הקטן, תכף לאחרי שנכנסה האלמנה.

– שלום, אדוני – ענתה האלמנה – מה יש את נפשך לקחת לארֻחת־הבֹּקר?

תום נמלך בלבו, כיצד יסדר תכף־ומיד את הענין הנכבד, ולכן לא ענה כלום.

– יש תחת ידינו כתלי־חזיר מצֻינים מאד, וצלי־עוף קר, נפלא במינו – הוסיפה הפונדקית – האצוה להעלותם לך בּ דרך, סיר?

הדברים האלה העירו את תום מהרהוריו והגבירו עוד את הערצתו לאלמנה. בריה מפֻקחת שכזו! בעלת־השגחה נחמדה כמותה!

– מי הוא זה אותו הג'נטלמן, העומד מאחרי התֵּבָה, גברתי? – שאל פתאם.

– שמו ג'ינקינס, סיר – ענתה האלמנה, בהאדימה מעט.

– הוא כלונס ארך מאד – אמר תום.

– הוא אדם הגון מאד, סיר – השיבה האלמנה – ובעל־נמוס כג'נטלמן גמור.

הם...

– ובכן, מה אתן לך לארֻחת־הבֹּקר, סיר? – שאלה הפונדקית, שנבוכה קצת על־ידי מנהגו המשֻׁנֶּה של אורחה.

– כן, בודאי – אמר תום – אבל קֹרב־כל, הואילי־נא, גברתי היקרה, לשבת מעט.

האלמנה השתוממה מאד, ומכל־מקום עשתה כדברו; ותום ישב סמוך אצלה. אינני יודע, רבותי, איך אֵרַע הדבר, ודודי היה אומר, שגם הוא עצמו לא ידע, איך אֵרַע הדבר, – אבל אם כה או כה, עובדה היא, שֶׁכַּפּו של תום נחתה על־גב ידה של האלמנה ונחה עליה כל־זמן השיחה.

– גברתי היקרה – פתח תום בחבה יתרה, שהיתה מְיֻחדת לו בשעת הצֹרך – אשה שכמותך ראויה להנשא לאיש טוב מאד, – באמת ראויה והגונה אַת לכך.

– אדוני! – קראה האלמנה בתמהון גדול; ועל זה אין להתפלא; שהרי פתיחה זו של תום היתה באמת מפתיעה עד־מאד, ובפרט שמעולם לא ראו זה את זה עד ליל־אתמול – מה אתה סח, אדוני?

– אין דרכי לעשות חֹנף ולדבר חלקות – אמר תום סמרט – אבל בתם־לבבי אני אומר, כי ראויה אַת לבעל מן המֻבחר, ואשרי מי שיזכה להיות בעלך.

ובדברו עברו עיניו, מבלי משים, מפרצופה של האלמנה אל הדברים היפים והנחמדים שעל המזוין.

האלמנה נבוכה יותר ויותר, ואף נסתה לקום מכסאה. אך תום דחק בנחת את ידה, כדי לעצרה, והיא נשארה על מקומה. האלמנות, רבותי, אינן אֻמה פחדנית; כך היה דודי אומר.

– אני מודה לך מאד, סיר, בשביל דעתך הטובה עלי – אמרה הפונדקית הדשנה, צוחקת למחצה – ואם בזמן מן הזמנים תעלה על דעתי לבוא שוב במסֹרת ברית־הנשואין –

– אם תעלה על דעתך? קרא תום, בהציצו בה בטבט־ערמה בקצה הימני של עינו השמאלית.

– אמנם כן – ענתה האלמנה, בצחקה עתה בכל־פה – אם אנשא לאיש, אזי, אקוה, שאבחר לי בעל טוב כאשר אמרת.

– למשל: ג'ינקינס?

– מה אתה סח, סיר!

– הניחי לי – קרא תום – אני יודע מה טיבו של עֶבר זה.

– ואני מְבטחת, כי אין בכל יודעיו ומכיריו, מי שיודע רעות על־אודותיו – אמרה האלמנה, שהתחילה כועסת על דבוריו העוקצים של תום.

– האמנם? – לעג תום.

האלמנה בדקה ומצאה, כי כבר הגיע זמנה לתת בבכי קולה; ועל־כן הוציאה את מטפחתה ושאלה את תום, אם מתכון הוא להעליבה; או, אם חושב הוא לנמוס ראוי והגון לג'נטלמן, לספר בגנותו

של ג'נטלמן אחר שלא־בפניו; ואם יש לו דבר לאותו הג'נטלמן, מ־וע זה לא פנה ישר אליו, כגבר אל גבר, תחת להפחיד אשה עלובה, רפת־אונים; וכהנה וכהנה.

— אני אֹמר לו את הדבר בשפה ברורה למדי — ענה תום — אלא שצריך אני, שתשמעי אֶת הדבר תחלה.

— מה זה אפוא? — שאלה האלמנה, בהביטה אליו בסקרנות מְרֻבה.

— רוצה אני להפתיע אותך עד להשתומטות — ענה תום, בשלשלו את ידו להוך כיס־בגדו.

— אם יש במחשבתך להגיד לי, כי אין כסף לאותו ג'נטלמן, אזי הנך טורח לחנם; זה ידוע לי מכבר.

— כסף! מי זה ישים לב להבלים כאלה! גם אני עצמי מְחֻסר־כסף. אבל לא לזאת התכַּוַנתי.

— הה, אלי, מה זה אפוא בפיך? — קראה האלמנה הנפחדת והנרעשה.

— אל־נא תבהלי! — אמר תום, בהוציאו לאטו את המכתב מכיסו ובפרשו אותו — הן לא תצעקי ולא תתיפחי? — הוסיף, בהביטו אלית בספקפק.

— לא, לא — ענתה האלמנה בקֹצר־רוח — הראני־נא אפוא!

— ולא תתעלפי, ולא תעוללי אף אחד מתעלולי הנשים ממין זה!

— לא, לא — השיבה האלמנה בחפזון.

— ולא תרוצי אליו אל האולם, כדי לכלות חמתך בו? — הוסיף תום — שהרי כל זה אעשה אני בעדך, ולך אין כל צֹרך להתרגש ולהתקצף.

— כן כן — מהרה האלמנה לענות — תן לי אפוא את המכתב.

— אם־כן אתנהו לך — אמר תום, במסרו את המכתב לידה.

דודי אמר לי, כי תום היה מסַפר, שכמעט הציצה האלמנה במכתב, נתנה קולה ביללה מרה כל־כך, עד שאפילו לב־אבן היה נמס מדמעותיה, — ואף־כי לב תום הָרַך עד־מאד גם בלאו־הכי. האלמנת האֻמללה פֵרשה בכפיה והתנודדה בכסאה הנה והנה.

— הוי על התרמית והנבָלה של הגברים! — זעקה האלמנה.

– רמאות אִימה, גברתי היקרה! אבל הרגעי־נא –

– לא אוכל להרגע ולהתנחם – התיפחה האלמנה – עד־עולם לא אמצא עוד איש, שאֶהֱבֵהוּ בכל לבבי ובכל נפשי כאשר אהבתי אותו!

– אל־נא, אל־נא! עוד תמצאי, נִשמתי היקרה! – קרא תום, ועיניו זרמו דמעות, טפות כבירות ועבות עד־מאד, מתוך השתתפותו בצערה הגדול. ובתגבֹּרת חמלתו ורחמיו המרֻבים, לפת בזרועו את גִזרתה של האלמנה; והאלמנה אף היא, בתגברת יגונה ויאושה, לחצה אל לבה את ידו של תום והרימה את עיניה אל פניו של תום ושחקה מתוך דמעות; ותום הוריד את עיניו אל פניה שלה ושחק גם הוא מתוך דמעות.

עד־עתה לא הֻברר ולא נודע לי בוַדאות, אם נשק תם לאלמנה באותה השעה הגדולה או לא. הוא היה מבטיח תמיד לדודי המנוח, כי לא עשה כזאת; אך אני מסֻפק מאד באמתת החלטתו זו. בינינו לבין עצמנו אמר לכם, רבותי, שלפי־דעתי נשק לה.

איך שיהיה, כעבור חצי־שעה השליך תם את האדם הארֹך בעד הפתח החוצה, וכעבור חֹדש ימים לקח לו את האלמנה לאשה. ואז היו הבריות רואות אותו לפעמים קרובות נוסע ומטַיֵל ארֻכּות וקצרות בכל הסביבה בקרונו האפֹר עם האופנים האדֻמים, הרתום לסוסה העקשנית, הדוהרת לה על־פי דרכה. ולאחרי כמה שנים פרש מכל עסקיו והשתקע עם אשתו בצרפת; ואז נהרס הבית הישן.

– הרשני־נא לשאלך – אמר הזקן הסקרן אל הסוכן־הנוסע – מה היה בסופו של הכסא?

– ביום החֻתֻנה הרגישו הכל, שחרק ורעש יותר מן הרגיל – ענה בעל־העין האחת – אך תום סמרט לא יכֹל להגיד בבֵרור, אם היה זה מתוך עֹנג גדול או מתוך יסורים של זִקנה. תום היה נוטה לתפוס לשון אחרון, מפני שמן היום ההוא והלאה לא הוסיף עוד הכסא לדבר.

– והכל האמינו באמתת ספורו של תום? – שאל בעל־הפנים המלֻכלכים, במַלאו שוב את מקטרתו.

– הכל, מלבד שונאיו של תום – ענה הסוכן־הנוסע – אלה אמרו, שבדה את כל הדבר מלבו; ואחדים מהם אמרו, שהוא היה, פשוט, שִׁכּור, וכל זה נדמה לו בהזיות־שכרותו, ומתוך בלבול הדעת טעה במכנסים, קֹדם ששכב על מטתו. אך לכל הדברים הללו של שונאיו לא שם איש לב.

– ותם עצמו הבטיח, כי כל ספורו הוא דברים כהויָתָם?

– הוא הבטיח, כי הספור אמת לאמתו בכל פרטיו.

– ודודך המנוח?

– קִיֵם ואִשֵׁר כל מלה ומלה.

– שניהם, כפי־הנראה, לצים גדולים היו – אמר בעל־הפנים המְלֻכלכים.

– כן הדבר – ענה הסוכן־הנוסע – באמת בדחנים מצֻינים היו!

פרק טו

בו תבוא תמונה מְדיקת של שתי נפשות חשובות ותֵאור מפֹרט של סְעֻדת־שחרית פומבית, שנערכה בביתן. אותה סְעֻדה מביאה לידי פגישה של מכר ישן ולהתחלת פרק חדש.

לבו של מר פיקויק היה נוקפו קצת, על אשר הזנית ככה את חבריו, המתאכסנים ב„מַטָּס הכסף"; ועל־כן היה מוכן ומזֻמן, בבֹקר של יום השלישי אחרי הבחירות, ללכת לבקר אותם. — והנה מסר לו משרתו הנאמן כרטיס, אשר עליו נדפסו הדברים האלה:

מרת לֵיאו הוֹנטֶר 1).

המאורת. איטנסויל.

— אותה הנפש מחכה — אמר סם בלשון קצרה.

— האמנם היא שואלת לי, סם? — חקר מר פיקויק.

— הוא דורש רק אותך, אותך ולא שום אחר תחתיך, כמו שאמר המזכיר הפרטי של השטן, כאשר סחב את הדוקטור פויסט אל מלאכי־החבָּלה — ענה מר וֶלר.

— ה ו א? אם־כן, זה ג'נטלמן?

— בודאי; ואם לאו, הרי הוא חקוי מצֻין של זָכר — ענה סם.

— אבל הכרטיס הוא של אשה — תמה מר פיקויק.

— ובכל זאת מסר אותו ג'נטלמן לידי, ועתה הוא מחכה באולם ואומר, שהוא נכון להמתין כל היום כֻּלו, עד אשר יראה את פניך.

---

1) Leo Hunter. „ליאו" ברומית פירושו „אריה"; ו„הונטר" באנגלית — צַיָּד, ובזה יובן הכנוי ההלצי „המאורה". הערת המתרגם.

לשמע ההחלמוה הנמרצה הזאת, מִהר מר פיקויק לרדת אל האולם. שם ישב איש, שחזותו הפיקה רצינות גדולה; וכאשר נראה מר פיקויק בפתח, קפץ הלה ממקומו ויאמר בארשת של כבוד גדול:

– מר פיקויק, אם לא אשגה?

– אני הוא.

– אם־כן הרשני־נא, סיר, להתכבד ללחוץ את ידך – אמר האיש הרציני – הרשני־נא לתקוע לך כפי.

– בכל לבי – ענה מר פיקויק.

הזר הניע את היד המושטה, ויוסף ויאמר:

– שמענו את שמעך, סיר. הרעש אשר עורר גִלוי־העתיקות שלך, הגיע לאזני מרת ליאו הונטֶר – זו אשתי, סיר, ואני בעלה, מ ר ליאו הונטר –

כאן הפסיק הזר בדבורו, כאלו חִכה, שישתומם מר פיקויק על הידיעה הזאת; אך בראותו, שהאדם הגדול שומע לדבריו במנוחה שלמה, הוסיף:

– אשתי, סיר – מרת ליאו הונטר – מתגאה למנות בין מכריה את כל מי שעשה לו שם־תהלה במפעליו ובכשרונותיו. הרשני־נא, סיר, לרשום על הגליון הזה, במקום היותר נראה לעינים, את שם מר פיקויק ושמות חברי הקלוב, שנקרא שמו עליו.

– אחשוב לי לאֹשר גדול להתודע לגבירה חשובה שכזו, סיר – ענה מר פיקויק.

– תתודע אליה, סיר – אמר האיש הרציני – מחר בבֹקר, סיר, אנחנו עורכים סעֻדה פומבית – חג חקלאי – למספר גדול של אותם, שעשו להם שם־תהלה במפעליהם ובכשרונותיהם. הואילה־נא, סיר, להמציא למרת ליאו הונטר את העֹנג, לראות גם אותך בין הבאים אל המאורה.

– בהנאה מְרֻבה – ענה מר פיקויק.

– מרת ליאו הונטר עורכת לפעמים קרובות סעֻדות־שחרית ממין זה, סיר – הוסיף המַכּר החדש – „חגיגות של התבונה והשתפכות־הנפש", כמו שהביע זאת ברגש ובסגנון מְיֻחד אותו המשורר בסוֹנֵיטה, שחִבר לכבודה של מרת ליאו הונטר בגלל סעֻדות־שחרית שלה.

— הגם הוא מהַלל היה במפעליו ובכשרונותיו? — שאל מר פיקויק.

— כמובן, סיר — השיב האיש הרציני — הלא כל מכריה של מרת ליאו הונטר מהַללים ככה. מכרים אחרים אין לה כלל, ובזה היא מתגאה.

— זו היא גֵאות נאצלת מאד — העיר מר פיקויק.

— כשאגיד למרת ליאו הונטר, כי הערה זו יצאה מפיך, אדוני, אזי תלבש גאות באמת — אמר האיש הרציני — אך, כמדֻמני שבין בני־לויתך יש ג'נטלמן אחד, שחבר שירים קטנים יפים, הלא?

— ידידי מר סנודגרס חובב מאד את הפואֶסיה — ענה מר פיקויק.

— וכן גם מרת ליאו הונטר, סיר. היא מתפעלת מן השירה עד לטֵרוף־הדעת, סיר. היא מעריצה אותה. ואני רשאי לאמר, כי כל רוחה ונשמתה אחוזים ודבוקים וסבוכים וממֻזגים בפיוט. היא עצמה חִברה שירים אחדים נחמדים מאד, סיר. אל־נכון נזדמנה לך יצירתה המפֻרסמת „אודה אל צפרדע גוֹעה", סיר?

— כמדֻמני שלא נזדמנה לי — ענה מר פיקויק.

— הנך מתמיה אותי, סיר — אמר מר ליאו הונטר — הלא אותה אודה עשתה רעש גדול בעולם. היא נדפסה ראשונה במכתב־עתי לנשים, ותחתה היתה חתומה אות L עם שמנה כוכבים. וזוהי התחלתה:

— יפה מאד! — אמר מר פיקויק.

— עד להפליא! — קִיֵם מר ליאו הונטר — ואיזו פשטות!

— במאד־מאד! — הסכים מר פיקויק.

— ה„בית" השני מעורר ומגיע־לב עוד יותר. רשאי אני לקראו באזניך?

— אנא — בבקשה ממך —

— כך לשונו — אמר האיש הרציני, בלבשו צורה רצינית עוד יותר:

— זה הָבע יפה מאד! — אמר מר פיקויק.

— בכל הבחינות, סיר — קִיֵם מר ליאו הונטר — אך עוד תשמע את מרת ליאו הונטר עצמה, כשהוא מדַקלמת אותה. היא, רק היא יכלה

להבליט בקריאתה את כל יפיה של היצירה. מחר בבֹקר תדקלם אותה, כשהיא מתחפשת בתלבֹשת.

— מתחפשת בתלבֹשת?

— כן, בדמות מִנֶירבה. עִקר שכחתי —: זאת תהיה סעֻדה במלבושים דמיוניים.

— אל רחום וחנון! — קרא מר פיקויק, בהביטו במבוכה על גופו שלו — אני לא אוכל בשום אֹפֶן —

— לא אוכל! לא אוכל! — הפסיקו מר ליאו הונטר — אצל שלמה לוּקַס, התגרן היהודי ברחוב הגדול, תמצא אלפי מלבושים דמיוניים. השיבה־נא אל לבך, כמה מיני מלבושים נאים ויאים לך: יכֹל אתה להופיע בתור אפלַטון, זֵינון, אפיקורוס, פִּתַגוֹרַס — הרי כל אלה היו מְיַסדי קלובים.

— כל זה ידוע לי — השיב מר פיקויק — אך מכיון שאינני יכל להִדַמות לאנשים הגדולים האלה, לא ימלאני לבי גם להתחפש במלבושיהם.

האיש הרציני העמיק לחשוב רגעים אחדים ואחר אמר:

— לאחרי עֹמק־העיון, נראה לי, כי מרת ליאו הונטר תשמח יותר להציג לפני קרואיה ג'נטלמן מהֻלל כמוך בבגדיו שלו, מאשר בלבוש זר. כמדֻמני שאני רשאי להבטיחך בשם מרת ליאו הונטר, שאותך תוציא מן הכלל בנִדון זה, ותקבל אותך ברצון כצורתך וּכְהֲוָיָתְךָ.

— אם־כן, אבוא אל החג בעֹנג גדול — אמר מר פיקויק.

— אבל הרי אני מאבד את זמנך לחנם, סיר — קרא האיש הרציני, כאלו נזכר פתאם בדבר — יודע אני את ערכו, סיר, ולכן לא אעצרך עוד. ובכן, רשאי אני לאמר למרת ליאו הונטר, שהיא יכֹלה לחכות בבטחה לך ולחבריך המצֻינים? שלום לך, אדוני. אני מלא שמחה וגאון, שזכיתי לראות אדם גדול ומהֻלל ברֹב התשבחות כמוך. אף לא פסיעה אחת, סיר; אף לא מלה אחת.

ומבלי תת זמן למר פיקוִיק להשיב על דבריו, הפליג מר ליאו הונטר מן האולם ברצינות וחשיבות מרֻבה.

מר פיקויק לקח את מגבעתו וילך אל „טַוָס הכסף". ואולם שם כבר נודע דבר חג־המסכות עוד לפני בואו, על־ידי מר וינקל.

– מרת פַּט תהיה גם היא שם – בדברים האלה קדם הלה את פני מורהו ומנהיגו, כאשר אך ראהו.

– האמנם? – אמר מר פיקויק.

– בתלבשת של אַפּולו – הוסיף מר וינקל – ואולם פט מתנגד לטוניקה.

– והדין עמו. הוא צדק מאד – אמר מר פיקויק.

– כן, ועל־כן החליטה ללבוש שמלת אַטלס לבנה עם פסי זהב.

– כמדֻמני שאז לא ידעו הבריות על־נקלה, דמות מי היא; האין זאת? – שאל מר סנודגרס.

– איך זה לא ידעו! – השיב מר וינקל נכעס – הלא יראו את הלִירה בידה!

– אמנם כן: את דבר הלירה שכחתי – אמר מר סנודגרס.

– ואני אתחפש בלבוש גזלן – הודיע מר טופמן.

– מה? – שאל מר פיקויק ונרתע לאחוריו.

– בתור גזלן – שָׁנה מר טופמן בנחת.

– כלום התכַונת לאמר, שיש בדעתך להתלבש במעיל־קטיפה יְרֻקה, שכנפיו אינן ארֻכּות יותר משתי אצבעות? – אמר מר פיקויק, בהביטו ברצינות גדולה אל תלמידו־חברו.

– כך היא מחשבתי באמת – השיב מר טופמן בחמימות – ומדוע לא, סיר?

– יען כי, סיר – ענה מר פיקויק נרגש מאד – משום שאתה זקן יותר מדי לכמו זה.

– זקן יותר מדי! – צוח מר טופמן.

– ואם לא די לך בטעם זה, הרי לך טעם שני – הוסיף מר פיקויק – הנך שָׁמן, בעל־בשר יתר מדי סיר.

– סיר! – קרא מר טופמן, ופניו אדמו כתולע – אתה מעליב אותי!

– סיר! השיב מר פיקויק באותו נגון עצמו – אם תתיצב לנגד עיני בקהל רב במעיל קצר של קטיפה יְרֻקה עם כנפים בנות שתי אצבעות, הרי זה עלבון גדול הרבה יותר.

– סיר, הנך חסר־נמוס!

— גם אתה, סיר.

מר טופמן צעד שתים — שלש פסיעות לנכח מר פיקויק והביט אליו בעינים יורות זיקים. מר פיקויק השיב לו גם הוא מבט קודח, ששלהב עוד יותר, מתוך שנתרכז בנקֻדת שרפה בעד המשקפים, וכלו היה בערוך־מלחמה. מר סנודגרס ומר וינקל עמדו כנדהמים למראה מחזה כזה בין שני אנשים כאלה.

— סיר — פתח מר טופמן שוב, לאחרי הפסקה קצרה, בקול נמוך ועמום — קראת לי בשם זקן.

— כן הדבר — ענה מר פיקויק.

— ובעל־בשר —

— אני שונה זאת גם עתה.

— וחסר־נמוס —

— כזה הנך.

קמה דממה אימה.

— סיר, דבקותי באישיותך גדולה וחזקה מאד — פתח שוב מר טופמן בקול רועד מהתרגשות, בהפשילו בינתים את שרוליו — גדולה וחזקה מאד! אבל הפעם מחֻיב אני להתנקם באישיות זו, לקחת נקם חיש־מהר, בלי דחוי.

— קרב־נא, סיר! — ענה מר פיקויק.

גרוי על־ידי השיחה המרגיזה, התיצב האדם הגדול בעמידתו של נגוע־שבץ, בחשבו אל־נכון — כפי ששערו שני עדי־הראיה הנדהמים — כי זוהי העמדה היותר נאותה להגנה.

אך אז קפץ מר סנודגרס ועמד בין שניהם, אף כי נשקפה לו סכנה לקבל מכת־אגרוף ברקתו משני הצדדים כאחד.

— מה־זאת! — קרא בקול רם, כי פתאם שב אליו הדבר, שנעתק ממנו בהשתוממותו הראשונה — מה־זאת! אתה, מר פיקויק, אשר עיני כל העולם עליך! ואתה, מר טופמן, אשר כמונו כלנו, הנך מואר מנגה אור תהלתו! אוי לאותה בושה, רבותי, אוי לאותה כלמה!

בהמת רשימות עפרון על־ידי שפשוף של גומי, כן נמחו והחלקו לאט־לאט, תחת השפעת הדבורים האלה, רשומי העברה והחמה

בפניו של מר פיקויק, שלא היו כלל לפי הרגלו. ועד שֶׁכִּלָּה מר סנודגרס את דבריו, כבר לבש האדם הגדול את צורתו הרגילה הנוחה והשלֵוה והמפיקה רצון לכל!

– אכן נמהרתי להתעבר – אמר מר פיקויק – נמהרתי מאד. טופמן, תנה לי את ידך.

גם מעל פני מר טופמן סרה הענוה הקודרה, לשמע הדברים האלה, הוא לחץ בחֹם את יד ידידו ויאמר:

– גם אני נמהרתי להתעבר.

– לא, לא – הפסיקו מר פיקויק – אני לבדי אשם בכל הדבר. הלא תלבש את מעיל-הקטיפה הירֻקה?

– חלילה לי!

– אנא, לבש-נא; עשה זאת למעני – הפציר מר פיקויק.

– למענך אעשה זאת בכל לבי.

אחרי-כן הֻחלט, כי מר טופמן, מר וינקל ומר סנודגרס, יתחפשו במלבושים דמיוניים. ובכן הביא לבו הטוב ורֹך-רגשותיו את מר פיקויק לידי-כך, להסכים למעלל, אשר בינתו היתרה היתה סולדת בו. ואמנם קשה היה להמציא מופת יתר בהיר מזה למזגו הטוב ולנפשו היפה, אפילו אם כל המאורעות, המסֻפרים בספר הזה בדויים ודמיוניים היו.

מר ליאו הונטר לא הפריז כלל על מדת עשרו של אוצר המלבושים הדמיוניים בחנותו של מר שלמה לוקס. המלבושים היו רבים עד-מאד, אף כי אפשר שלא היו קלַסיים בתכלית-הדיוק, וגם לא חדשים לגמרי, וגם קשה היה למצא ביניהם אף תלבֹשת אחת עשויה בטעמה של מדינה ידועה או של תקופה ידועה, – אבל כֻּלם היו מקֻשטים, פחות או יותר, בנקודות כסף וזהב: וכלום יש דבר יפה ונחמד יותר מנקֻדות כאלה? אמנם אפשר היה לערער עליהן, שאין הן עושות רשם לאור-היום; אבל הלא הכל יודעים, כמה הן נוצצות ומבריקות לאור-נרות ומנורות. וזה ברור ומובן לכל, שאם עורכים משתה-מחולות עם מלבושים דמיוניים ב י ו ם, והמלבושים אינם עושים רשם כל-כך, כמו שהיו עושים בלילה, הרי אשמות בזה רק אותן הבריות, העורכות משתאות כאלה בשעה כזו, ולא נקֻדות הכסף והזהב שבמלבושים. כך היו

טעמיו ונמוקיו של מר שלמה לוקס, ובכח הוכחותיו אלה, שאין עליהן תשובה, נפתו מר טופמן, מר וינקל ומר סנודגרס, להתחפש באותם המלבושים, אשר הציע לפניהם, בטוב־טעמו וכיד־הנסיון הטובה עליו, כמתאימים עד להפליא לחג שכזה.

הפיקויקאים שכרו להם מרכבה ב„מגן העיר", ועוד מרכבה קטנה הָזמנה באותו המלון בשביל מר פט וזוגתו, להוביל את כֻּלם אל מאורתה של מרת ליאו הונטר. בתור הכרת־טובה מנֻמסה ודקה על ההזמנה שקבל, בִשר מר פט מראש ב„גזיט האיטנסוילי", ברמזים מעֻלפים סוד, כי ה„מאורה" תגלה תמונה מקסימה רבת־צבעים — זֹהר מסַמא של יפי וכשרון — הכנסת־אורחים במדה נפרזה — וביחוד יקר־תפארת של לוקסוס, שזווגו עולה יפה עם טעם מדֻקדק — פאר והדר מֻאחד עם הרמוניה מֻחלטת והנהגה צנועה — בקִצור, פלאי־פלאים, אשר לפניהם יֶחֱוִרו אוצרות העֹשר והתפארת האגדיים של ארץ־הקדם, ויתראו קודרים ואפלים, כמו שהוא בודאי גם רוחו העכור והגס של אותו היצור הנתעב, אשר מלאו לבו להזות את ארס־קנאתו על ההכנות, שנעשות על־ידי הגבירה החסודה ורבת־התבונה וההשכלה, אשר לנָוָהּ מֻקדשים דברי־התהלה וההערצה המעטים האלה בהכנעה רבה". הרמז האחרון הזה היה לעג עוקץ, מכֻון כלפי ה„אינדיפנדנט", אשר מפני שלא זכה להזמנה אל החגיגה, התאמץ לשים אותה לשחוק ולשנינה ולקלסה בארבעת גליונותיו האחרונים, באותיות היותר גדולות שבבית־דפוסו ובכל מיני הבלטה יתרה.

והנה בא אותו הבֹקר. מה נאוה ומלבב היה מראהו של מר טופמן בתלבֹשת של שודד, שביחוד הֻבלט ממנה המקטֹרן הצר והקצר עד־מאד, שרִפרף על־גבו וכתפיו כבסתית קטנה של מחטים. רגליו היו מברכיו ולמעלה מהֻדקות יפה במכנסים קצרים של קטיפה, ומברכיו ולמטה חבושות וארוזות באותו סבך של קשורים ופתילים, החביב כל־כך על כל הגזלנים. נעים היה להביט אל פניו הגלויים והנוחים, עם השפם המסֻפר ועולה למעלה, שנשקפו ממעל לצוארון של החלוק, הפתוח לרְוָחה; וגם להסתכל במגבעתו, העשויה בתבנית גֻלגלת־סֻכר, ומקֻשטה בהמון פתילים מכל מיני צבעים, שהיה מֻכרח אמנם לשאתה, לא על

ראשו, אלא על ברכו, מפני שבשום מרכבה מכֻסה שבעולם לא היה אפשר למצא לה מקום בין ראשו של אדם ובין גגה של המרכבה. מבדחת ונעימה היתה גם חזותו של מר סנודגרס: מלבש היה מכנסי־אטלס כחֻלים, ואדרת מאותו המין עצמו, ופוזמקאות ונעלים של משי לבן, ועל ראשו התנוסס קֹבע־נחשת יְוָני; כי הכל יודעים (ואם לא הכל, אזי לכל־הפחות מר שלמה לוקס), שזו היתה תלבשתם האמתית, הרגילה, היום־יומית, של הטרֻבדורים, למן הדורות היותר קדומים, עד אשר ספו תמו מעל פני האדמה.

כל זה היה מענֵין ומלבב, אך במה נחשב כל זה לעֻמת עליצותו ותרועת־הסכמתו של ההמון, כאשר נסעה המרכבה המכֻסה הזאת אחרי הכרכרה שנועדה למר פט, וזו עמדה לפני פתח ביתו של מר פט, והדלת נפתחה, ובפתח הופיע העורך הנעלה, הדור בלבושו של שופט רוסי עם מגלב אים בידו, – רמז טוב־טעם לכח שלטונו הכביר של ה„גזיט האיטנסוילי” ולמכות־מרדות, שהוא מלקה בזעם־אפו את מתקוממיו המדיניים.

– חזק! – הריעו מר טופמן ומר סנודגרס, כשראו את האליגוריה החיה הזאת צועדת אל הכרכרה.

– חזק! – נשמע גם קול קריאתו של מר פיקויק מתוך המסדרון.

– הו, הו, הריעו לפט! – שאג ההמון.

ובתוך קריאות החבה וההסכמה הללו, עלה מר פט אל הכרכרה, בחַיְכו בחשיבות רבה, שהעידה למדי, כי הוא מכיר ומרגיש בכחו הגדול ויודע להשתמש בו כראוי.

ומאחרי בעלה נגלתה מרת פט בכל הדרה, שהיתה יכלה באמת להֵחשב כאפולו, אלמלא השמלה שעליה. היא באה בלוית מר וינקל, אשר במלבושו האדֹם היה צריך בודאי להחשב כצַיָד, אלא שמתוך־כך היה דומה עוד יותר גם לנושא־מכתבים. המאסף לכל המחנה היה מר פיקויק, אשר למראהו הריעו נערי הרחוב ומחאו כף לא פחות, מֵאשר לכבודם של שאר בני־החבורה – אף שהוא לא התחפש בלבוש זר – בודאי מפני שמכנסיו ונעליו נראו להם כשרידי דורות קדומים.

אז נסעו שתי המרכבות אל ה„מאורה" של מרת ליאו הונטר. ועל דוכנה של המרכבה, שבתוכה ישב אדוניו, תפס לו מקום מר וֶלר, שהיה צריך לסַיֵע את משרתי הַבית בשִמוש האורחים.

כל אותם האנשים והנשים, הנערים והנערות, הזקנים והעוללים, שהתאספו לפני ביתה של מרת ליאו הונטר, לחזות בתלבשתם של האורחים המתחפשים, הריעו כלם בגיל ובהתפעלות, כשפסע מר פיקויק בחגיגיות אל מבוא ה„מאורה", ידו האחת מְשֻלבה בזרועו של השודד, והשניה בזו של הטרְבַדור. אך מעולם לא נשמעו באיטנסויל שאגות וקריאות התפעלות, כאותן שהרעישו את האויר, כשראה ההמון את מאמצי־כחו של מר טופמן לחבוש לראשו את מגבעתו, גֻלגֹלת־הסְפר, כדי להכנס אל הגן כגזלן גמור, אשר לא יחסר כל בו.

ההכנות שנעשו לחגיגה זו היו באמת מרהיבות־עין; הן אִמתו וקימו בשלֵמות את היעודים הנבואיים של פט, אשר חזה מראש על־אודות קסמי ארץ־הפלאות; ויחד עם זה סתרו לגמרי את הודעותיו הארסיות של ה„אינדיפנדנט" השפל והבזוי. הגן – שטח של אקר ורבע – היה מלא אדם. מעולם לא נראה קבוץ נהדר כזה של יֹפי, פאר וספרות. היתה כאן הגבירה הצעירה, „עושׂת" הפואסיה ב„גזומ האיטנסוילי", בלבוש – מצֻמצם מאד – של שְלמנה, והיא נשענה על זרועו של „עושֶׂה" הבקֹרת, שמלבוש הפֶלדמַרשַל שבחר לו, הלם אותו יפה, מלבד המגפַים. היו כאן גדודים־גדודים של גאונים כאלה, וכל בר־דעת היה חושב לו לכבוד להִפגש אתם. אך לא זו בלבד, אלא שהיו כאן גם כחצי־תריסר „אריות" מלונדון גופה, סופרים מחַברים ממש, שכתבו ספרים שלמים וגם הדפיסו אותם אחרי־כן, – ופֹה הם מתהלכים להם כאחד האדם, משַחקים, מתלוצצים, מפטפטים; ולא עוד אלא שהם מוציאים מפיהם גם הרבה דברי־שטות, מסתמא משום שבחסדם הגדול הם משתדלים, שיבינו אותם גם האנשים הפשוטים הסובבים אותם. וחוץ מכל אלה היו בגן גם מקהלת־מנגנים עם כִּפות של נְיָר מְזהב על ראשיהם; ארבעה מזמרים מאיזו ארץ נכריה, מלֻבשים בגדי עמם וארצם; וכתריסר משרתים שכורים, וגם הם בתלבשתם הלאומית שלהם – בדרך־אגב, תלבֹשת מְזֻהמת מאד. ולכל לראש היתה כאן

מרת ליאו הונטר בכבודה ובעצמה, בתלבשת של מינֵירבה; היא קבלה את קרואיה בסבר פנים יפות, וכֻלה מתמוגגת מתענוג וגאוה, על שעלתה בידה להקהיל יחדו חבורה גדולה כזו של אנשים מצֻינים כל־כך.

— מר פיקויק, גברתי! — הכריז המשרת, כשהקריב האדם הגדול עם השודד מימינו והטרֻבדור משמאלו, אל בת־האֵלים, המולכת בגן־הפלאות הזה.

— מה! איפה? איהו? — קראה מרת ליאו הונטר, בנתרה ממקומה בהתפעלות והפתעה עשויה.

— פה — אמר מר פיקויק.

— האמנם זכיתי לענֹג הגדול לראות את מר פיקויק פנים אל פנים? — קראה מרת ליאו הונטר.

— הנהו לפניך, גברתי — ענה מר פיקויק בהשתחויה עמֻקה — והרשיני־נא להציג את ידידַי, מר טופמן, מר סנודגרס, מר וינקל, לפני יוצרת „הצפרדע הגוַעת".

מי שלא נסה בזה לא יוכל כלל לשער ולצַיֵר בדמיונו, כמה קשה היא העבודה, להשתחוות במכנסים צרים של קטיפה ירֻקה ובמקטֹרן קצר וצר ובמגבעת עשויה כגלֻגֹלת־סֻכָּר, או במכנסי אטלס כחֹל ובפֻזמקאות של משי לבן, או בקשורי ברכים ומגפים מֻפשלי־השולַים; ביחוד כשאותם הבגדים לא נעשו בכונה תחלה בשביל לובשם, אלא נמתחו על גופו בלי דאגה כל־שהיא, אם הם לפי מדתו או לא. לכן קשה גם לתאר את ההעויות והעקולים, שהתעבט והתחבט גופו של מר טופמן, מתוך התאמצות יתרה להתראות נוח וקל ומהיר־התנועה, או את העמידות המשֻנות, שהתחכמו חבריו המתחפשים להמציא לגופם הם מתחת למלבושים, שאינם הולמים אותם כל־עִקר.

— מר פיקויק — אמרה מרת ליאו הונטר — צריכה אני לבקש ממך, שלא תזוז מצדי כל היום כלו; כי יש כאן מאות נפשות, שאני רואה לי חובה להציגך לפניהם.

— מה רב חסדך, גברתי! — השיב מר פיקויק.

— ראשית כל, הנה ילדותַי; כמעט שכחתי אותן — הוסיפה מינֵירבה, בהראותה בתנועה מרֻשלת על שתי עלמות מגֻדלות למדי, כבנות־עשרים

ועשרים ושתים, שהיו מלֻבשות בגדי פעוטות, אם כדי להבליט יותר את צעירותן, או כדי שתתראה הורתן צעירה יותר – על זה לא חִוה לנו מר פיקויק את דעתו המכרעת ברשימותיו.

– יפות הן עד־מאד – אמר מר פיקויק, באשר פנו משם שתי הפעוטות המסֻימות, אחרי־תֹּם סדר ההצגה.

– הן דומות מאד־מאד לאִמן, סיר – העיר מר פט בהדרה מיֻחדת.

– הוי איש־בליעל! – קראה מרת ליאו הונטר, בטפחה, דרך הלצה, במניפה על זרועו של העורך (מיֻגירבה עם מניף!)

– כלום יֵלין זה אמת לאמִתו, מרת הונטר יקירתי? – ענה מר פט, שהיה שופרה הקבוע של ה„מאורה" – הלא יודעת אַת היטב, כי בשנה שעברה, כשהֻצגה תמונתך בתערוכה של האקדימיה הממלכית, שאלו הכל, אם זו היא דמות־דיוקן שלך, או של בתך הצעירה; כי היית דומה אליה כל־כך, עד שאי־אפשר היה להבדיל ביניכן.

– ואם גם שאלו כזאת, כלום צריך אתה לשנות את דבריהם בפני זרים? – אמרה מרת ליאו הונטר וטפחה שוב במניפה על כפו של האריה המתנמנם של ה„גזיט האיטנסוילי".

– דֻכּס! דֻכּס! – קראה מרת ליאו הונטר בקול רם מאד אל איש בעל־שפם כביר, מלֻבש בגדי־שרד של ממשלה נכרית, שעבר על־פניהם באותו רגע.

– אַה, מה חפצך גברתי? – שאל הדֻכּס, בשובו על עקביו.

– חפצה אני להציג שני חכמים מחֻכמים איש לפני רעהו – ענתה מרת ליאו הונטר – מר פיקויק, אני שמחה מאד להציגך לפני הדֻכּס סמורלטורק – ובלחשה באזני מר פיקויק הוסיפה בחפזון: – „זהו אותו בן־חוץ־לארץ המפֻרסם, המאסף חֹמר בשביל ספרו הגדול על־אודות אנגליה" – הדֻכּס סמורלטורק – מר פיקויק.

מר פיקויק השתחוה לפני הדֻכּס בכל הכבוד הראוי לאדם גדול שכזה, והדֻכּס הוציא פנקס מכיסו.

– איך אמרת, מרת הונט? – שאל הדֻכּס, בחַיְכו בחסד גדול אל בעלת־הבית, המדֻשנת־עֹנג – פיג ויג, או ביג ויג? זהו עורך־דין בלשונכם, אל־נכון? כן, כן, בודאי כך הוא. ביג ויג –

והדְפס התחיל רושם בפנקסו, כי מר ביג ויג הוא עורך־דין מפֻרסם, שנקרא כך על־שם אֻמנותו, — אך מרת ליאו הונטר הפסיקה אותו בכתיבתו:

— לא, לא, דְפס! פיק־ויק!

— אה, עתה אני מבין — ענה הדְפס — פיק, זה שמו הפרטי, ויקס — זה כנוי משפחתו. טוב מאד, מאד. פיק ויקס. מה שלומך, ויקס?

— תודה רבה; שלום לי בכל -- ענה מר פיקויק בטוב־לבו הרגיל — כבר עבר זמן רב מעת שבאת לאנגליה?

— זמן רב — ימים רבים מאד — שני שבועות — ועוד יותר קצת —

— ועד כמה יארכו ימי שבתך בארצנו?

— עוד שבוע אחד.

— אם־כן הנך מטֻפל בעבודה עד־מאד — אמר פיקויק בבת־צחוק — לאסוף כל החֹמר הדרוש לך בזמן מועט כל־כך, זהו עסק לא־קל.

— כל החֹמר כבר נאסף — ענה הדכס.

— האמנם? — תמה מר פיקויק.

— פֹּה הוא — הוסיף הדכס, בהראותו על מצחו ברמז רב־הכונה — ספר גדול בביתי — מלא הערות — מוסיקה, צִיָרות, מדעים, שירה, פוליטיקה — הכל, הכל.

— המלה האחת „פוליטיקה" מכילה מקצוע גדול ורחב, הדורש חקירה עמֻקה ולמוד מְרֻבה.

— אה! — קרא הדכס, בהוציאו שוב את פנקסו — „יפה אמרת — דבריך אלה נאים ויאים להתחלת פרק. פרק ארבעים ושבעה: פוליטיקה — מלה זו מכילה מקצוע —

ודבריו של מר פיקויק נרשמו תכף בפנקסו של הדכס, עם כל אותם השנויים וההוספות, שטפל עליהם כיד דמיונו הנפרז ומתוך ידיעתו הלקויה בלשון האנגלית.

— דכס! — אמרה מרת ליאו הונטר.

— מרת הונט? — השיב הדכס בחבה.

— הנה לפניך מר סנודגרס, ידידו של מר פיקויק, ומשורר.

— חכי־נא מעט — קרא הדכס, בהוציאו שוב את פנקסו — „הכתֹבת:

פואסיה – תֹכן הפרק: מַקָּרים ספרותיים – השם: סנוגרס. טוב מאד.
הָצגרתי לפני סנוגרס – משורר מְהֻלָּל, ידידו של פיק ויקס – על־ידי מרת הונט, שכתבה בעצמה שיר נחמד ונעים – מה שמו? – כן, הצפרדע – פגירת הצפרדע – טוב מאד, באמת יפה מאד.

והדכס סגר את פנקסו ושלשל אותו לתוך כיסו, ומתוך השתחויות ותודות מְרֻבּות פנה וילך לו, ולבו שמח ובטוח, שהעשיר את אוצרות החֹמר שלו בידיעות היותר חשובות והיותר יקרות בערכן.

— איש נפלא, הדכס סמורלטורק – אמרה מרת ליאו הונטר.

— פילוסוף מעמיק – הוסיף מר פט.

— מוח בריא, דעת צלולה, רוח חזקה – מִלא אחריהם מר סנודגרס.

והאנשים העומדים בקרבתם, כששמעו את תהלתו של הדכס מפי שלשת אלה, נענעו להם בראשם כידענים ומבינים וּמְמחים וקראו במקהלה: מאד, מאד!

ההתפעלות על־אודות הדכס סמורלטורק הלכה והתגברה, הלכה ותקפה חוגים יתר רחבים, ומי יודע אם לא היו מאריכים לספר בשבחו עד כלות החגיגה, אלמלא התיצבו באותה שעה ארבעת המזמרים הנכרים מסביב לעץ־תפוח קטן, כדי לעשות רֹשם יתר גדול, והתחילו מזמרים את שיריהם הלְאֻמיים. האמת נִתְּנה להֵאמר, כי הזמירות הללו לא דרשו יגיעת־בשר ורוח יתֵרה מבעליהן; שהרי כל סוד אמנותן נכלל, כפי־הנראה, בזה, ששלשה מן המזמרים צריכים לנחר כחזיר, בשעה שהרביעי גועה כשור־פר. את המזון הרוחני הזה עִכלו הקרואים בהנאה מְרֻבה, וככלות הזמירות ומחיאות־הכפים, הראויות להִנתן למזמרים משכילים כאלה, ושנִתנו להם במדה גדושה, קפץ פתאם איזה פרחח מִפִּנה מסְתרת, חטף לו כסא והתחיל מדלג עליו וזוחל תחתיו ונדחק בין רגליו ומתגלגל עמו על־פני האדמה – בקִצור, עשה בו כל מיני עסקים, רק לא העסק האחד הנאות לו: לשבת עליו. אחרי־כן עשה לו הפרחח עניבה מרגליו וכרך אותן מסביב לצוארו, ולאחרונה הראה לעיני כל, כמה נוח הוא לאדם להתהפך לְקַרְפָּד. וכל מפעלותיו השביעו עֹנג ורצון את כל הקהל הנכבד. אך פתאם נשמע מעין צפצוף רפה. זה היה קולה של מרת פט, שהשומעים

הסכימו לקבלו, מתוך נמוס, בקול־זמרה – מה שהיה באמת קלסי ומתאים בדיוק לתפקידה: שהרי אפולו קומפוזיטור היה, והכל יודעים, שהקומפוזיטורים אינם נוהגים כמעט כלל לזמר את המנגינות שחברו בעצמם, ואף לא מה שחברו אחרים.

לבסוף השמיעה גם מרת ליאו הונטר את הוד־קולה, אך לא בזמרה, אלא בדֶקלַמַציה: היא דִקלמה את האודה המפֻרסמת שלה „אל הצפרדע הגוַעת", שעוררה כמובן, התפעלות עצומה ומחיאות־כפים סוערות כל־כך, עד שראתה לה לחובה לִשנות את קריאת יצירתה. ובודאי היתה גם משַלשת אותה, אלא שבינתַיִם באו רב־הקרואים לידי הכרה, כי כבר הגיע זמן לסעוד את לבם גם בקצת מזון גשמי, ולכן גערו במוחאי־הכפים ויאמרו, כי חרפה היא להשתמש בטוב־לבה של מרת ליאו הונטר, עד כדי להלאותה. לשוא הוכיחה והבטיחה, כי אין היא עיֵפה כל־עִקר, וכי בכל לבה נכונה היא לשוב ולקרא את האודה, – לשוא! ידידיה הטובים עמדו על דעתם, כי לא יתנו לה בשום אֹפֶן לעשות כזאת. ובכן נפתחו דלתות חדר־האֹכל, וכל הקהל השתער אליו בחפזון נמרץ; ביחוד השתדלו להיות מן הראשונים אותם הקרואים, שידעו כבר מן הנסיון את הלכות האכילה בחגיגות הללו; כי כך היה דרכה של מרת ליאו הונטר, לשלוח כרטיסי־הזמנה למאה אנשים, ולהכין אֲרֻחת־הבֹקר לחמִשים, או, במלים אחרות, להאכיל כהֹגן רק את האריות שבחבורה, ולעזוב לנפשן את החיות הקטנות להתפרנס באשר תמצאינה.

– איה מר פט? – שאלה מרת ליאו הונטר, בהושיבה בקרבתה, מימינה ומשמאלה, את האריות.

– הנני – נשמע קולו של העורך מקצהו האחרון של החדר: הוא נואש כבר מתקוה להגיע אל השלחן ולטעום קצת, אם לא תחוש בעלת־הבית בעצמו לעזרתו.

– אולי תאבה לקרֵב הלום ולשבת אצלנו? – קראה אליו בעלת־הבית.

– אל־נא תדאגי לו – אמרה מרת פט בחבה רבה – אַת מטריחה עצמך לחנם, מרת הונטר, גם שָם טוב לו מאד, – האין זאת, יקירי?

– בודאי, מחמד־נפשי – ענה הבעל האֻמלל בהעויה של שחוק.
חבל על המגלב שבידו! אותה היד, שהלקתה בכח אדיר כל־כך את העסקנים הצבוריים, שבה אחור כאחוזת שבץ, מרזימת־עין אחת של זוגתו, הרודה בו.

מרת ליאו הונטר הביטה סביבה בגאון של נצחון, הדכס סמורלטורק רשם בשקידה בפנקסו את תכנן של כל הקערות והפְּנָכות. מר טופמן הגיש ללביאות אחדות את החסה של סרטני־הים בחֵן נעים, שלא נמצא דֻגמתו בשום שודד איטלקי, שהיה לפניו. מר סנודגרס, שהצליח לסלק לצדדין את המבקר הצעיר של ה„גזיט האיטנסוילי", היה שקוע בוכות נלהב עם הגבירה הצעירה, המפקחת על מחלקת הפואסיה; ומר פיקוויק השתדל להיות נעים וחביב לכל.

ובכן נדמה, לכאורה, כי החבורה המֻעלה הזאת היא שלמה בתכלית השלמות, אין היא חסרה כלום ואיש לא נעדר בה. אך הנה פתאם קרא מר ליאו הונטר – שבחגיגות הללו היתה מֻטלת עליו החובה לעמוד ליד הפתח ולשיח עם האורחים, הפחותים במעלה – :

– יקירתי, הנה מר צ'רלס פיץ־מרשל.

– אַה, סוף־סוף בא – אמרה מרת ליאו הונטר – ואני חכיתי לו בקֹצר־רוח. אנא, שימו־נא ידים למר פיץ־מרשל לעבור אלי. אמור־נא, יקירי, למר פיץ־מרשל, שיבוא תכף־ומיד אלי, כדי לקבל נזיפה על אשר אֵחר כל־כך.

– הנה באתי – נשמע קולו של האורח המאֻחר – מהרתי ככל יכלתי – המוני אדם – חדרים מלאים מפה אל פה – עבודה קשה – מאד.

מר פיקוויק השמיט את הסכין והמזלג מכפו; הוא שלח מבטו אל מר טופמן, שהפיל גם הוא את סכינו ומזלגו מידו, ונראה היה כאלו נוטה גם הוא עצמו לנפול ארצה.

– אַה – נשמע שוב אותו הקול, בעת שבעליו פרץ לו דרך בין עשרים וחמשה הטורקים, האופיצירים, הפרשים, החצרונים של קַרל השני, שהצצו עוד בינו ובין השלחן – זהו גֵהוץ – מן המין המֻבחר – אף לא קפל אחד בבגדי – אחרי כל הלחץ והדחק – מלאכה נקיה, בלי

כובסת — הַ הַ הַ! רעיון מְצֻין — לגהץ בגדים בעודם על גופו של בעליהם — על־ידי דחיקה מכמה צדדים — אף שזה מכאיב קצת — מאד.

בדבורים מְרסקים הללו פלס לו נתיב אל השלחן איש צעיר לימים, מְלֻבש בגדי אופיצר של חיל־הים; וכאשר הגיע סוף־סוף למחוז חפצו, הכירו בו הפיקויקאים המשתאים את מר אלפריד י׳ינגל.

ואולם הוא גם הוא, אך הספיק לאחוז ביד, שהושיטה לו מרת ליאו הונטר, והנה נפגשו עיניו במבטו הזועם של מר פיקויק.

— אלה תולדות שכחה! — קרא י׳ינגל — הנה שכחתי לצוות לעגלון — עלי לעשות זאת תכף — כרגע אשוב.

— הלא המשרת או מר הונטר יוכלו למסור את פקודתך לרַכָּב — אמרה מרת ליאו הונטר.

— לא, לא — עלי לעשות זאת בעצמי — לא אתמהמה — כהרף־עין אשוב — ענה י׳ינגל, ותוך־כדי־דבור נעלם בתוך הקהל.

— גברתי! — אמר מר פיקויק נגרש ונרגז, בקומו ממושבו — הרשיני־נא לשאלך, מי הוא הצעיר הזה ואיה מִשכנו?

— זה ג׳נטלמן עשיר, מר פיקויק — ענתה מרת ליאו הונטר — ונפשי אִותה מאד להציגך לפניו. גם הרכס ישמח מאד להתודע אתו.

— בודאי — ענה מר פיקויק בהתרגשות — ואיה מקום־כבודו?

— לפי־שעה הוא מתאכסן במלון „המלאך", בבֶּרי.

— בבֶּרי?

— בברי־סנט־אֶדמונדס, דרך מילים אחדים מכאן. אבל, אֵל אלהים! מה זה היה לך, מר פיקויק? כלום אומר אתה לעזבנו? הן לא תעלה על דעתך ללכת מזה בשעה מֻקדמת כזו!

אבל עוד לא כלתה מרת ליאו הונטר את דבריה, וכבר צלל מר פיקויק בתוך הקהל, ועד־מהרה עמדו רגליו בגן. גם מר טופמן יצא כרגע בעקבותיו.

— לשוא כל עמלנו! — אמר מר טופמן — הוא הספיק כבר לברוח.

— זאת יודע אני — ענה מר פיקויק — ואני ארדוף אחריו.

— לרדוף אחריו! לאן? — שאל מר טופמן.

— אל ה„מלאך" בברי — השיב מר פיקויק בחפזון נמרץ — מי יודע,

כמה בריות הוא מרַמה שם! הוא רְמה כבר אדם חשוב מאד, ואנחנו גרמנו לכך, אם גם שלא מדעתנו. אבל עתה לא יחרוך רמיה צידו, — אני אקרע את המסוה מעל פניו ואגלה את תרמיתו, ואם לא אאחר את המועד, אוציא בִלעו מפיו. איה משרתי?

— פֹה הנך, סיר, — ענה מר וֶלר, בצאתו לאור מאיזו פנה חבויה, ששם היה עסוק ב„בדיקת" בקבוק יין מדֵירה, שמשך לו מעל שלחן הקרואים כשתי שעות קֹדם־לכן — ופֹה הנני גם אני משרתך, סיר. מתגאה אני בשם־התֹאר הזה, כמו שאמר אותו השלד החי, כשהֻצג לרַאוה לפני הקהל, בשכר כניסה של שלשה פֵּיני לגלגֹלת.

— בוא וסע אתי תכף־ומיד — אמר מר פיקויק — ואתה, טופמן, אם אתעכב שם בברי, תבוא שמה אחרי, תכף לכשאכתוב לך. ועד־כה — היה שלום!

טענותיו ומענותיו של מר טופמן היו ללא־הועיל. מר פיקויק היה נגרש ונרגז, והחלטתו היתה נמרצה ותקיפה. ובכן שב מר טופמן אל חבריו, וכעבור שעה הטביע את כל זכרונותיו המרים על־אודות מר אלפריד ג׳ינגל, המכֻנה עתה צ׳רלס פיץ־מרשל, בבקבוק של יין שמכני ובקדריליה עליזה. ובאותה שעה ישבו להם מר פיקויק וסם וֶלר על גג הדילג׳נס והתבוננו, איך עם כל רגע ורגע הולך ומתמעט המרחק שביניהם ובין העֲיָרה הטובה, העתיקה, בֶּרי־סנט־אֶדמונדס.

פרק טז

עָשִׁיר במאורעות כל־כך עד שאי־אפשר לפרטם בתֹכֶן קצר.

בכל חדשי השנה אין אף אחד, אשר בו ילבש הטבע צורה יפה ורבת־צבעים כל־כך, כבחֹדש אבגוסט. יפיפותו של האביב היא למעלה מכל ספק, והחדש מַי מלא זיו, רענן ופורח; אבל חִנה ולבובה של תקופה זו גדול ביותר על־ידי הנגוד, שבינה ובין החורף, שחלף ועבר זה עתה. ואולם לאבגוסט אין יתרון כזה: כשהוא בא, כבר נמחו כליל מזכרוננו – כמו מעל־פני האדמה – עקבות השלג והקרח והערפל והרוחות הקרים, ועינינו כבר נִזּונו למדי בתכלת־הרקיע, בירקרק השדות והכרים ובצבעים המאליפים של פרחים נותני־ריח – ובכל־זאת מה יפה ומה נעימה אותה תקופה! השדות והכרמים הומים מרִנת הקוצרים והבוצרים; העצים כופפים את קומתם תחת סבל אשכלות פֵּרותיהם המבֻשלים, המורידים את ענפיהם לארץ; והבר, שנערם בעמרים נאים, או שעודנו מתנענע בשבלי־הקמה לכל רוח קל הנושף בהן, כאלו הוא עורג למגל, משַוה גַוָן זהבהב על כל הנוף. נדמה, כאלו רֹך נעים פרוש על כל הארץ; ונעימותה של התקופה נראה, כאלו השפיעה גם על הקרון, שתנועתו המתונה על־פני השדה שנקצר יפה, מֻרגשת רק לעין ואינה משמיעה שום קול־שאון לאֹזן.

כשמרכבת הדיליג'נס מתגלגלת במהירות ליד השדות והגנים, אשר על־שפת המסלה, אזי הנשים והילדים, העוסקים בצבירת הפֵּרות בכברות או בלקיטת השבלים המפֻזרות, מפסיקים רגע קטן במלאכתם, מאהילים על פניהם השזופים בכפם השזופה עוד יותר, ומציצים

בסקרנות אל הנוסעים; ופעוטות בריאים ואדמונים, שעודם קטנים מלעשות מלאכה, ושובבים ורותחים מלעזבם לנפשם בבית, מרימים את ראשיהם ממעל לשפת הסלים, שבהם נכלאו ליתר במחון, וממפחים בידיהם ושואגים ומריעים מתוך הרחבת־הדעת. גם הקוצרים הניחו לרגע את מגליהם לארץ, ובזרועות מְצלבות על חזיהם הם עומדים ומביטים על המרכבה, המתעלמת והולכת. והסוסים הגסים, ההמוניים, המושכים בקרונות האכרים בשדה, שולחים מבט עצלני־מתנמנם אל אחיהם הקרתניים, הרתומים למרכבת־הדאר המהֻדרה; והמבט הזה כאלו אומר: „אמנם כל זה יפה למראית־עין, אבל להתנהל לאט על־פני שדה רך נעים סוף־סוף יותר, מלדהר בזֵעת־אפים על־פני מסלה בתוך עמודי אבק". והנוסעים נִשָׂאים הלאה הלאה, ובהגיעם לקרן־זוית, הם מפנים ראשם לסקור במבט אחרון את המחזה: והנה הנשים והילדים שבו כבר למלאכתם, הקוצרים מניפים שוב את מגליהם, הסוסים מושכים שוב בקרון, והכל מלא שוב תנועה וזריזות.

תמונות כאלה לא עברו על־פני מר פיקויק, בלי להשפיע על רוחו הער והמתרשם. מסור כֻּלו להחלטתו אשר גמר בלבו, לגלות את תרמיתו של י'ינגל הבליעל, בכל מקום אשר ינסה להפיק מזמות נכליו, ישב לו מר פיקויק במרכבה, בתחלה דומם ושקוע במחשבות, בשיתו עצות בנפשו, איזו דרך יבֹר לו, כדי להגיע במהִירות ובבטחה אל המטרה הנכספה. אך לאט־לאט נמשכו עיניו יותר ויותר אל המחזות הסובבים אותו, ולאחרונה היה שבע־נחת כל־כך מנסיעה זו, כאלו היתה מכֻוֶנת מעִקרה רק להנאתו ולהרחבת דעתו.

– מחזות נפלאים, סם! – אמר מר פיקויק.

– כן; הם עולים על הגגות ועל הארֻבות הגבוהות שבעיר, סיר – ענה מר וֶלר, בנגעו בשפת מגבעתו משום הנמוס.

– כמדֻמני, שבכל ימי־חייך לא ראית כלום מלבד ארֻבות, גגות, לבֵנים ומרצפות – אמר מר פיקויק בשחוק.

– לא כן, אדוני – ענה סם במנוד־ראש – הן לא תמיד הייתי מנקה־נעלים בפונדקות. לפנים הייתי משרת אצל בעל־עגלה.

– מתי היה הדבר?

— כשהִשלכתי מקני לתוך עמק־הבכא, כדי להיות מְלֻמד במכות ופגעים ולרכב על כל האסונות שבעולם — ענה סם — בתחלה הייתי נער־מכריז אצל רוכל, המחזר בעגלת־יד על הפתחים; אחרי־כן — משרת אצל בעל־עגלה; אחרי־כן שַמש בבית־מרזח, ואחרי־כן — מנקה־נעלים. עכשיו הנני משרת לג'נטלמן, ואפשר שלא רחוק היום, אשר אהיה בעצמי ג'נטלמן, ואשב לי בסֻכה רעננה, בירכתי גן־ביתי, עם מקטֹרת בין שפתי. מי יודע? אני לא הייתי תמה על זה כל־עקר.

— הנך פילוסוף גמור, סם — אמר מר פיק־יק.

הפילוסופיה היא, כפי־הנראה, נחלתה, או מחלתה של משפחתנו — ענה מר וֶלר — אבי מצֻיָן עתה מאד במקצוע זה. כשאמי־חורגתי שופכת עליו כל חמתה ומררתה, הוא יושב לו ושורק. אז יעשן אפה עד־מאד, ובעברתה הקשה היא חוטפת את מקטרתו מבין שִניו ומנפצת אותה לרסיסים; והוא קם והולך ומביא לו מקטֹרת אחרת. או אז היא צועקת וצורחת וצֹוַחת בכל גרונה, ולבסוף היא נופלת ארצה ומתעלפת; והוא יושב ומקטר לו בנחת, עד אשר יהי רצון מלפניה להתעורר בעצמה מהתעלפותה. זוהי פילוסופיה, — האין זאת, סיר?

— על כל פנים היא ממלאה מקומה על צד היותר טוב — ענה מר פיקויק בשחוק — ובודאי הביאה לך תועלת גדולה במשך חיי־נדודיך, סם.

— תועלת! — קרא סם — בודאי ובודאי, סיר. לאחרי שברחתי מן הרוכל, ועד שבאתי אל המנוחה והנחלה אצל בעל־העגלה, הייתי מֻכרח להתגורר כשבועַים־ימים בדירה בלי כלי־בית.

— דירה בלי כלי־בית? כיצד?

— פשוט, מתחת לסִפון המקֻטר של גשר־וַטרלו. מָלון מהֻדר — מהלך עשרה רגעים מן המרכז של העסקנות ושל כל בתי־הפקידות. רק חסרון אחד יש למצא בו: מושבו הרם יתר מדי. ואמנם שם ראיתי מראות —

— כן, יכל אני לשער — אמר מר פיקויק בארשת של התענְיְנות מרֻבה.

— מראות, אדוני — הוסיף מר וֶלר — שהיו עלולות לדקור את לבך הטוב ולצאת מן הצד השני. אינך מוצא שם את הנַדדנים האמתיים, הקבועים — הם, המֻמחים, יודעים למצא להם מקום טוב מזה. לעתים

רחוקות תוקע שם אהלו איזה זוג צעיר של קבצנים, זכר ונקבה, שלא הספיקו עדיין להשתכלל באֻמנותם. אך על־פי־רוב מתגלגלות אל הפנות החשכות של המקומות הבודדים הללו רק הבריות הבָּלות, הנִלאות, הגוֵעות, יצורים מחֻסרי־תקוה ומעון לגמרי, יצורים דלים ועלובים, שאין ידם משגת אפילו חבל של שתי פיני.

— מה זאת אומרת: חבל של שתי פיני? באר־נא לי, סם.

— זאת אומרת לינת־לילה בשכר שתי פיני, במלון זול — השיב מר וֶלר.

— ולמה קוראים ללינת־לילה חבל?

— אלהים יחנך, סיר, אותך ואת תמימותך! — ענה סם — פֵּרוש הדברים הוא כך: בתחלה היו הג'נטלמן והלידי, בעלי אותה האכסניא המפֹארה, מציעים מצעות לאורחיהם הנכבדים פשוט על הקרקע. אך עד־מהרה נוכחו הבעלים, כי זה עסק ביש להם: כי האורחים החשובים היו ישֵׁנים במלון כל הלילה וחצי־היום למחרתו — וזהו יותר מדי בשכר שתי פיני. ובכן נמלכו הבעלים והתקינו מִטות ממין חדש: מתחו מסוף האולם ועד סופו שני חבלים, רחוקים זה מזה כשש רגל וגבוהים מן הקרקע כשלש, וביניהם תפורים ה„מצעות": בלואי־סחבות ובד גס של שקים, המשתרעים גם־כן לאֹרך כל האולם.

— ומה הועילו בתקנתם זו?

— התועלת מובנת על־נקלה: בשש שעות בבֹּקר באים הבעלים ומתירים את החבלים מקצה מזה, ותכף־ומיד נופלים אפַּים ארצה כל האורחים הנעלים. ומכיון שכבר התעוררו והתנערו כל־צרכם, הרי בעל־כרחם הם לוקחים את כל הכבודה שלהם והולכים לדרכם ולעסקיהם המרֻבים. — סלח־נא, סיר — קרא סם, בהפסיקו פתאם את זרם דבורו השוטף — הלא זאת ברי־סנט־אֶדמונדס?

— זאת היא — ענה מר פיקויק.

מרכבת הדיליג'נס השתקשקה על מרצפת הגונה של עִירָה יפה, נקיה ועשירה למראה־עינים, ועד־מהרה עמדה לפני בית־מלון גדול ברחוב רחב, מול המנזר העתיק.

— זהו ה„מלאך", סם — אמר מר פיקויק, בנשאו את עיניו — וכאן

נתאכסן. אבל עלינו להיות זהירים קצת בראשונה. צו לתת לנו חדר מיֻחד, ואל תגלה להם את שמי. הלא תבין?

— הבינותי יפה, סיר — ענה סם ברמז רב־הכונה; ולאחרי שהוציא את שק־הנסיעה של מר פיקויק מתוך התבה שמאחרי המרכבה, שאליה הֻשלך בחפזה, כשעלו אל הדיליג'נס, התעלם אתו יחד, במהרו ללכת למלא את פקֻדת אדוניו.

חדר מיֻחד נמצא בלי טֹרח מרֻבה, ותכף־ומיד הֻכנס אליו מר פיקויק.

— ועתה, סם — אמר מר פיקויק — ראשית־כל עלינו —

— להזמין ארֻחת־הצהרים, סיר — השלים סם את דברי אדוניו — השעה מאֻחרת כבר.

— צדקת — אמר מר פיקויק, בהסתכלו בשעונו.

— ואלו הֻרשיתי להציע הצעות — הוסיף סם — הייתי יועץ לשכב לישון אחרי אכלנו, ולבלי החל בחקירות ודרישות, אלא למחר בבקר, לאחרי מנוחת־לילה שלמה. אין לך דבר המשיב את הנפש כשֵנה יפה, כמו שאמרה אותה המבשלת לפני שתותה גביע אופיון.

— גם בזה צדקת, סם — אמר מר פיקויק — אפס כי תחלה הייתי חפץ להִוָכח, שהוא נמצא במלון זה וכי לא יתחמק ממני.

— עסק זה הנח לי, סיר — ענה סם — הרשני־נא ללכת להזמין בשבילך סעֻדה קטנה וערֵבה, ועד אשר יכינו אותה אֶתהֶה על קנקנם של המשרתים בדבר אותו האיש. חמשה רגעים מספיקים לי לדלות מעמקי לבבו של מנקה־הנעלים כל הסודות שבעולם.

— כן תעשה כאשר אמרת.

כעבור חצי־שעה ישב מר פיקויק לפני סעֻדה מספיקה למדי, וכעבור עוד רבע־שעה הביא לו סם את הידיעה הברורה, כי מר צ'רלס פיץ־מרשל שכר לו באכסניא זו חדר מיֻחד לזמן בלתי־מֻגבל, ולפי־שעה איננו בחדרו, כי הלך לבלות את הערב באיזה בית פרטי שבשכונה, ולפני צאתו צוה את מנקה־הנעלים להמתין לו עד אשר ישוב, ואת משרתו הפרטי לקח אתו.

— ועתה, סיר — הוסיף סם לאחרי שכלה את הרצאתו — עתה

אין לי אלא להכנס בשיחה עם משרתו זה, מחר בבקר, והוא יגיד לי את כל עסקי אדוניו בפרוטרוט.

— ומאין אתה יודע שיגיד?

— אלהים יחנך, סיר! — ענה מר וֶלר — כלום אינך יודע, שהמשרתים מגלים תמיד כל סודות אדוניהם?

— כן, כן, צדקת; זאת שכחתי.

— אם־כן, התישב־נא בדבר, וככל אשר תאמר כן אעשה.

מר פיקויק בדק ומצא, כי אין עצה טובה יותר מזו של סם, ועל־כן נתן לו הסכמתו, וגם הרשה לו לבלות את הערב באשר יחפוץ וכטוב בעיניו. סם הלך תכף־ומיד לאולם־המרזח, וכעבור זמן מועט בחרו בו כל המסֻבים פה־אחד לראש־המדברים ויושיבוהו על כסא־הכבוד. ואף אמנם השתדל להוכיח בעליל, כי הוא ראוי מאד־מאד למשרה רמה זו, והצליח בהשתדלותו זו כל־כך, עד שכָּל הג'נטלמנים, מבקרי אולם־המרזח, לא פסק פיהם ממצהלות־צחוק ומתרועות־הסכמה והתפעלות; ושאונם והמונם בקע ועלה עד לחדר־משכבו של מר פיקויק והִקציר את זמן שנת־מנוחתו הרגילה בכדי שלש שעות, לכל־הפחות.

ביום־המחרת, בבקר־השכם, מצא סם לנכון להשמיד כלה את שרידי קדחת־התלהבותו מן המשתה של אמש, על־ידי סילון של צונן בשבר חצי־פיני; כלומר: בכח מטבע זו נשמע לו אחד מפרחי הג'נטלמנים, המפקחים על הסוסים, לדלות מים מן המשאבה ולצקת על ראשו ופניו, עד אשר יֵרָגע רוחו הנסער כָּליל. ובעוד שהוא עסוק במרפא־נפש זה, נמשכו עיניו על צעיר אחד, לבוש בגדי־שְׂרות כחֻלים, שישב על ספסל בחצר וקרא, לְבאורה, בעיון גדול בספר, שנראה כסדר־תפלה, מה שלא הפריע אותו בכל־זאת מהציץ לרגעים אל הנפש המתרפאה שם תחת פי־המשאבה, כאלו התעַנֵן מאד בדרכי־רפואה הללו.

— זוהי בריה משֻנה! — חשב סם בלבו, כשנפגשו עיניו בפעם הראשונה במבטו של בעל־המלבוש הכחֹל, שפניו היו רחבים, חולנים ומכֹערים, ועיניו שקועות מאד בחוריהן, וראשו הענקי מֻקף שֵׂעָר שחור מדֻבלל — „בריה מוזרה ומגֻחכה מאד!" — אמר סם בלבו, בהוסיפו להתרחץ, ועד־מהרה נשתכח האיש מלבו.

ואולם אותו האיש הוסיף להסב עיניו מסדר־התפלה שלו אל סם ומסם אל ה„סדור״ שלו, כאלו הוא מבקש להכנס בשיחה. אז ראה לו סם לחובה, סוף־סוף, לתת לו פתחון־פה; ובנענעו לו בראשו דרך התקרבות, שאל בחבה עליזה:

— מה שלומך, דירֶקטור?

— שמח אני לענותך, כי שלום לי בכל, סיר — ענה הלץ, ברבת במתינות ובישוב־הדעת, ובסגרו את ספרו בזהירות — אקוה, כי גם לך שלום, סיר?

— בודאי, אלא שרגלי מפקפקות קצת בלכרנן, ואני מרגיש עצמי בבקר הזה כבקבוק־יי״ש נודד — השיב סם — הלא גם אתה, זקן נשוא־פנים, מתאכסן בבית הזה?

הנשאל ענה על זה בחיוב.

— אם־כן, מדוע לא היית גם אתה בין בני־החבורה שלנו אמש? — שאל סם, בשפשפו את פניו באלונטית — הן למראית־עין הנך מן העליזים, שאינם בורחים משחוק והוללות — (ובדברו לעצמו הוסיף: מראהו עליו כדג התלוי בחכה.

— אמש הייתי עם אדוני מחוץ לבית — ענה הזר.

— ומה שֵם אדונך? — שאל סם, ופניו התאדמו גם מתוך שפשוף האלונטית גם מתוך התרגשות פתאומית.

— פיק־מרשל — ענה הלץ.

— ועתה תקע לי את כפך — אמר סם, בגשתו אליו — אני חפץ מאד להתודע אתך. אתה מוצא חן בעיני, זקן נכבד.

— נפלא הדבר — אמר הלץ בתמימות גדולה — גם אתה מצאת חן בעיני עד־מאד, ומן הרגע הראשון, שראיתיך תחת פי־המשאבה, כלתה נפשי להִכנס אתך בדברים.

— האמנם?

— בהן־צדקי. האין זה דבר פלא?

— באמת, מעֻנין מאד — ענה סם, בשמחו בלבו על פשטותו ותמימותו של הזר — ומה שמך אתה, ישישי?

— איוב.

— זהו שם טוב ומפֻרסם מאד, — האחד, לפי ידיעתי, שלא טפלו עליו כנוי הלצי. ומה שם משפחתך?

— פרוטר — ענה איוב — ומה שמך אתה?

סם זכר היטב את מצות אדונו בדבר הזהירות, ולכן כחש לו:

— שמי ווֹקֶר, ושם אדוני וִילְקִינס. היש את נפשך לסעד את לבך באיזו טפה, מר טרטר?

מר פרוטר הסכים להצעה נעימה זו, ואחרי ששלשל את ספרו לתוך כיס-בגדו, הלך אחרי סם אל אולם-המזנון. וכעבור רגעים מועטים היו שקועים בבדיקה וטעימה של משקה מלבב: תערֹבת יי"ש הולנדי, שנעשה באנגליה, עם מיץ-צפֹרן ריחני, שמרסו ביחד בכלי של בדיל.

— ואיך היא מִשׂרתך? שמח אתה בחלקך? — שאל סם, לאחרי שמזג לחברו החדש כוס שניה.

— לא כלל! משרה גרועה עד-מאד — ענה איוב, בלקקו את שפתיו.

— באמת ובתמים?

— בהן-צדקי. ורע עוד מזה, שאדוני מתעתד לִשָׂא אשה.

— האמנם?

— כן, כן, ורע עוד מזה בכפלים, שהוא מתעתד לגנוב יורשת עשירה מבית-חנוך ולברוח אתה.

— איזה נחש-שָׂרף! — קרא סם, במזגו כוס שלישית לחברו — ובית-החנוך הוא, מסתמא, בעיר זו, הלא?

סם הוציא את השאֵלה מפיו בקול מְרֻשל, כמו בדרך-אגב, כאלו אין הדבר נוגע לו כלל. ובכל-זאת הראה מר איוב טרטר על-ידי תנועותיו, שהוא מרגיש היטב בקֹצר-רוחו של סם למצא מענה, הוא שתה את כוסו, הביט אל סם, בקרצו אליו בשתי עיניו הקטנות, בזו אחר זו, ברמיזות רבות-הכונה; ואחרי-כן הניע את זרועותיו, כדולה מים ממשאבה, ובתנועה זו התכַּוֵן, שאיש-שיחתו מבקש לדלות סוד מלבו הוא.

— לא, לא — ענה מר טרטר לבסוף — זה לא נִתָּן להאמר לכל-אדם. זהו סוד, סוד גדול, מר ווֹקֶר.

ובדברו הפך את כוסו על פיה, כדי להזכיר לחברו ברמז מנֻמס, שאין לו עוד במה לשבור את צמאו. סם הבין כרגע את כונת הרמז הדק,

ויצו למלא שנית את כלי־הבדיל – ועיני מר טרוטר אורו למראת המהדורא החדשה.

– ובכן, זהו סוד? – אמר סם.

– כפי־הנראה – ענה מר טרוטר, בגמעו את המשקה בפנים שוחקות.

– אדונך הוא, בודאי, עשיר מאד?

מר טרוטר שחק לשמע שאלה זו, ובתפשו את כוסו בידו השמאלית טפח ארבע פעמים בכף־ימינו על כיס־מכנסיו הריק, לרמוז בזה, שגם אדוניו יוכל לעשות כך, מבלי עורר שום שאין בצלצול המטבעות.

– אה! – אמר סם – אם כן, זהו מצב הדברים!

חברו נענע לו בראשו ברמז רב־הכונה.

– כלום לא השיבות אל לבך, חבר נכבד – דבר אליו סם דברי כבושים – כי בהניחך לאדונך להטוף אותה העלמה, הרי אתה נבל מנֻול?

– נפשי יודעת זאת מאד! – ענה איוב טרוטר באנחה, בהסבו אל חברו פנים מביעים דכדוך־נפש – ועל זה דוה לבי מאד. אך מה אוכל לעשות?

– לעשות! – קרא סם – פשוט: להודיע את הדבר למפקחת על בית־החנוך, ולשלח את אדונך לעזאזל!

– אך מי זה יאמין לדברי? – השיב איוב טרוטר – אותה עלמה נחשבת בבית־החנוך כסמל התֹם והצניעות. היא תכחיש את הדבר, וכן יעשה גם אדוני, ואני אהיה בעיני הכל כמתעתע. ממשרתי אגרש, ועוד יתבעוני לדין על הוצאת דבת־שוא וכיוצא־בכך. זה יהיה חלקי מכל עמלי.

– גם זה אמת – הסכים סם לאחרי ישוב־הדעת.

– אלו ידעתי איזה ג'נטלמן נכבד שיתערב בדבר – הוסיף מר טרוטר – אזי אולי אפשר היה לקדם פני־הרעה. אבל, שוב אותו המעשה בעצמו: אינני מכיר כאן שום ג'נטלמן, וגם אלו ידעתי, בודאי שלא היה מאמין לדברי ספורי.

– בואה אתי! – קרא סם, בקפצו פתאם ממושבו ובהחזיקו בידי איוב – רואה אני, כי אדוני שלי הוא האיש אשר יסכון לך!

איוב טרוטר סרב קצת, אך לבסוף נאות ללכת אחרי סם. וזה הכניס את מכרו החדש לחדרו של מר פיקויק, ויציגהו לפניו, וימסר לו בקצור את התכן השיחה שהבאנו למעלה.

– מצטער אני מאד־מאד, שאני מֻכרח להלשין על אדוני – אמר איוב טרוטר, בהקריבו אל עיניו מטפחת־כיס אֻדמה, גדולה כמדת שש אצבעות מְרֻבעות.

– בשביל הרגשה זו ראוי אתה בודאי לכבוד – ענה מר פיקויק – אך אף־על־פי־כן הרי זוהי חובתך.

– ידעתי, ידעתי, כי זוהי חובתי, סיר – השיב איוב בהתרגשות עצומה – כֻּלנו מְחֻיבים להשתדל למלא את חובתנו, וגם אני מתאמץ לעשותה במעוט כחותי, סיר. ובכל־זאת, קשה, קשה מאד לבגוד באדון, שאתה לובש את בגדיו ואוכל את לחמו, גם אם נוכל גמור הוא.

– הנך בחור טוב מאד – אמר מר פיקויק בהמון־לבו – בחור הגון וכשר.

– הרף־נא – התערב סם בשיחתם, כי קצרה רוחו למראה דמעותיו של איוב – פקק־נא את החבית המטפטפת. הן בזלוף זה לא תביא שום תועלת:

– סם – קרא מר פיקויק בקול־תוכחה – מצטער אני מאד, על שאינך מעריך כראוי את רגשותיו של עול־ימים זה.

– רגשותיו, סיר, בודאי יפות ועדינות – השיב מר וֶלר – ומפני שהן עדינות ודקות כל־כך, הרי הן טעונות שמירה מעֻלה, לבל תלכנה לאִבוד חם ושלום. ולכן חושב אני לנכון, כי מוטב שיצפנן עמֹק־עמֹק בחֻבו, ואל יתנן להתנדף ולהמס במים הרותחים, ובפרט שאין בזה שום תועלת. דמעות לא כוננו משלם שום שעון ולא הזיזו מעולם שום מכונה. כאשר תלך בפעם אחרת אל אספת מקטרים תמלא את מקטרתך בכלל הגדול הזה, עול־ימים; ולפי־שעה השב את המטלית האדֻמה הזאת אל כיסך. לא נאה לך לנפנף בה, כאלו היית מרקד על חבל.

– באמת צדק האיש הזה – אמר מר פיקויק, בפנותו אל איוב – אף שהוא מביע על־פי־רב את דעתו בדבורים בלתי־מְהֻקצעים, ולפעמים גם בלתי־מובנים.

– הדין עמו, סיר – קִיֵם מר טרוטר – ואני אשתדל לכבוש את רגשותי.

– טוב מאד – אמר מר פיקויק – ובכן, איה אפוא אותו בית־החנוך?

– זהו בית־לְבֵנִים גדול, עתיק־ימים, תכף מאחרי העיר, סיר – ענה איוב טרוטר.

– ומתי הוא אומר להוציא את מזמתו הנתעבה – את בריחתו? – שאל מר פיקויק.

– בלילה הזה, סיר – ענה איוב.

– בלילה הזה! – קרא מר פיקויק בקול רם.

– כן, בעצם הלילה הזה, סיר – שנה איוב טרוטר – ועל־כן אני נרעש ונגרש כל־כך.

– אם־כן, נחוץ לאחוז בתחבולות נמרצות תכף־ומיד – אמר מר פיקויק – אני אסע כרגע אל בעלת בית־החנוך.

– סלח־נא, אדוני – אמר איוב – אבל בדרך הזה לא תגיע לעולם אל התכלית הנכספה.

– ומדוע לא? – שאל מר פיקויק.

– האדון שלי הוא ערום מאד ואיש־מזמות, סיר.

– זה ידוע לי מכבר.

– והוא הערים כל־כך להתגנב אל לבה של הגבירה הזקנה – הוסיף איוב – שהיא לא תאמין שום דבר לרעתו, גם אם תכרע לפניה על ברכיך ותשבע בשם אלהים. ובפרט שאין בידך שום אותות ומופתים, מלבד עדותו של משרתו, – וכמובן יאמר האדון שלי, כי הוא פטר אותי, מפני שמצא בי איזה דבר רע, וכדי להנקם ממנו על־זאת בדיתי עליו עלילה כזו.

– ומה אעשה אפוא? – אמר מר פיקויק – כלום יודע אתה עצה טובה מזו?

– הגבירה הזקנה לא תאמין לדבריך, אלא אם תראינה עיניה, שהוא נתפש במקום־המעשה – ענה איוב.

– כל אותן השונרות הזקנות עלולות להשתער בראשן על אבני־ריחַיִם – העיר סם בתור מאמר המֻסגר.

– אבל חוששני, שיהיה קשה לנו לתפשו בשעת הבריחה – דאג מר פיקויק.

– אינני יודע, סיר – אמר מר טרוטר, לאחרי רגע קטן של הרהור – אבל כמדֻמני, שזה דבר קל ופשוט מאד.

– איככה זה? – שאל מר פיקויק.

– הנה האדון שלי שִׁחד שתי משרתות של בית־החנוך, שתַסתרנה אותו ואותי בחדר־הבִשול בשעה העשירית בערב. וכאשר ישכבו כֻּלם לישון, נצא אנחנו מחדר־הבִשול, והעלמה המדֻברת תצא אלינו מחדר־משכבה. בחוץ תחכה לנו מרכבת־הדֹאר, – והכל תם ונשלם.

– ובכן? – אמר מר פיקויק.

– כי על־כן חשבתי, כי אם תארב לנו שם בגן, אתה לבדך, יחידי –

– למה דוקא יחידי? – התעורר מר פיקויק.

– מפני, שלפי־דעתי, טבע הדבר מחַיֵב, שלא ינעם לגבירה הזקנה, שיִגָלה דבר כזה בפני עדים רבים, יותר מן הצֹרך ההכרחי. ומלבד זה – גם העלמה הצעירה – הלא צריך להתחשב גם עם רגשותיה היא –

– אכן צדקת מאד – אמר מר פיקויק – והערתך זו מעידה על דק ת־הרגשתך ויפי־נפשך. הדין עמך. ועתה המשך־נא את דבריך.

– ובכן חשבתי, כי, אם תחכה שם בגן, יחידי, ואני אפתח לך את דלת־הבית, הפונה אל הגן מצד המסדרון, בשעה האחת־עשרה וחצי בדיוק, אזי נוכל שנינו להפר את זממו של אותו רשע, שלדאבון־נפשי הדיח גם אותי מן הדרך הישרה.

ומר טרוטר התאנח בשברון־מתנים.

– אל־נא תצטער ככה – נחם אותו מר פיקויק – אלו נמצא בו רק מקצת מן ההרגשות העדינות, שאתה מצטַיֵן בהן, למרות שפלות טעמךָ, אזי לא נואשתי עוד מתקוה שיחזור למוטב.

איוב טרוטר הודה על הדברים האלה בהשתחויה עֲמֻקה, ולמרות תוכחתו הקודמת של סם, מלאו עיניו שוב דמעות.

– מעולם לא ראיתי בכַּיָן כזה – קרא סם – כה יעשה לי אלהים וכה יוסיף, אם אין לו שם בראשו צנור עם ברז, שנפתח מאליו בכל עת ובכל שעה.

– סם! – דבר מר פיקויק קשות – נצור לשונך!

– טוב מאד, סיר – ענה מר וֶלֶר.

– לא טובה העצה הזאת בעיני – השמיע מר פיקויק, לאחרי רגעים אחדים של עיון עמֹק – ומדוע זה לא אפנה מיד אל קרוביה או ידידיה של העלמה?

– מפני שהם מתגוררים במרחק מאה מיל מכאן, סיר – השיב איוב מרוטר.

– זוהי בודאי מניעה גדולה למי שאינו רגיל בקפיצת־הדרך – אמר סם לעצמו.

– ועתה בדבר הגן – הוסיף מר פיקויק – כיצד אכָּנס בו?

– גדר־האבנים אינה גבוהה, סיר, ומשרתך יהיה לך במקום סֻלָם.

– משרתי יהיה לי במקום סֻלָם – שָנה מר פיקויק מוכנית – ואתה תפתח לי בלי־אִחור את הדלת שאמרת?

– כמובן, סיר. וגם אי־אפשר לך לטעות בה; כי רק פתח אחד של הבית פונה אל הגן. תכף כשישמיע השעון את חצי־השעה השתים־עשרה תדפוק בדלת, וכרגע אפתחנה לך.

– העצה אינה מוצאה חן בעיני ביותר – אמר מר פיקויק – אבל מכיון שאיני יודע אחרת טובה ממנה, ומפני שהדבר נוגע לאשרה ועתידותיה של אותה העלמה הצעירה, הריני מחֻיב לקבלה. אני מבטיח אפוא לבוא למועד האמור.

ובכן גרם לו למר פיקויק טוב־לבו הטבעי להשתקע עוד פעם בעסק מסֻבסך, שהשכל הטוב לא היה מניחו בודאי לקבל עליו.

– ומה שמו של אותו הבית? – שאל מר פיקויק.

– וֶסטגֵט־היז, אדוני. כשתגיע לקצה העיר תפנה קצת לימין. הבית עומד בדד, לא רחוק מן המסלה, ושמו חקוק על לוח־נחשת על השער.

– אַהה, יודע אני את הבית – אמר מר פיקויק – ראיתיו והתבוננתי אליו, כשהייתי בעיר זו פעם אחת קֹדם לכן. ובכן, היה־נא בטוח, כי בוא אבוא.

מר טרוטר השתחוה שוב ויפן ללכת, אך מר פיקויק עצרהו רגע קטן, כדי לתקוע לו בכפו מטבע־זהב של גִיני, באמרו:

— הנך בחור טוב והגון, ואני מעריץ ומוקיר את טוב־לבך. לא, לא! אל־נא תודה לי! — זכור ואל תשכח: בשעה האחת־עשרה וחצי,

— אל־נא תדאג, סיר, אני לא אשכח — ענה איוב טרוטר וילך לו.

— רואה אני — אמר אליו סם. שיצא אחריו החוצה — רואה אני, שבכינותך קרובה לשכר ורחוקה מהפסד. בתנאים כאלה הריני מוכן ומזומן לשפוך קיתונות של מים מלוחים, כמרזב הגון בשעת גשם שוטף. כיצד עלתה זאת בידך לעשות את מקור דמעותיך למעין הנובע בכל עת ובכל שעה?

— זה יוצא מן הלב, מרווקר — ענה איוב בקול חגיגי — שלום לך, סית

— הנך קנה רך, וסוף־סוף דלינו מלבך את הסוד הגדול לכל פרטיו — חשב סם בלבו, לאחרי שהלך איוב לדרכו. אין אנו יכולים למסור לקוראינו את מיבן של המחשבות, אשר העסיקו באותה שעה את רוחו של מר מרוטר, מפני שאנו בעצמנו איננו יודעים על־אודותן כלום.

עבר יום, אתא ערב, וקרוב לשעה העשירית בא סם והודיע לאדונו, כי מר י׳ינגל ואיוב הלכו להם יחדו, וצרורותיהם חבושים וארוזים, ומרכבת־הדֹאר הֻזמנה לשעה האחת־עשרה. ובכן אין עוד כל ספק, כי י׳ינגל אומר להוציא את מחשבתו הרעה אל הפֹעל, ככל אשר הודיע איוב מרוטר מראש.

השעון צלצל עשר וחצי. הגיע זמנו של מר פיקויק לצאת לפעלו תמסֻבסך. כדי להמנע מכל הכבדה ועכוב בטפסו על גדר הגן, סרב ללבוש את אדרתו, שהגיש לו סם, ויצא מן האכסניא במלבושו הקל והנוח בלוית משרתו הנאמן.

הירח יצא כבר על חוג־השמים, אך לפי־שעה הסתתר מאחרי העבים. היה ליל־חֹרב יפה, אבל אפל מֻדח: הנתיבות, המסֻכות, השדות, הבתים, האילנות, הכל היה שקוע בעלטה עבה. האויר היה חם ומחניק; לפרקים נצנצו חזיזים רפויים בקצה האֹפק, שנראו כשביבים כהים־ארעיים בתוך חֲשרת החשכה, שהליטה את הכל, דומיה מֻחלטת שררה בכל הככר, שהֻפרעה לפעמים רחוקות רק על־ידי נביחתו של איזה כלב נרגז.

הם מצאו על־נקלה את הבית, קראו את הכתֹבת שעל לוח־

הנחשת, סבבו את כל החומה, ויעמדו תחתם אצל חלק הגדר, המכֻוָן לירכתי הגן.

— אתה תשוב אל האכסניא, סם, לאחרי שתעזר־לי לעלות — אמר מר פיקויק בלחישה.

— טוב מאד, סיר,

— ותחכה לי, ולא תשכב לישון עד אשר אשוב.

— כמובן, סיר.

— אחז ברגלי, וכאשר אֹמַר „הַעֲל!", תרימני לאט בדחיפה קלה.

— כן אעשה, סיר.

אחרי ההקדמות וההכנות הללו אחז מר פיקויק את ידיו בראש החומה הנמוכה והוציא מפיו את המלה „העל" — וכרגע מלא סם את הפקדה הזאת בדיוק. ואולם, אם מפני שמקצת ממהירות רוחו של מר פיקויק עברה גם לגופו, או מפני שהמֻשג „דחיפה קלה" הצֻיר במוחו של מר וֶלר באֹפֶן אחר קצת, מזה של אדונו, אך איך שיהיה הנה עובדה היא, כי על־ידי אותה „דחיפה קלה" התגלגל גופו של האדם הגדול בֶּן־רגע מעל לגדר־האבנים ונפל על היצוע הרך של קרקע־הגן, ואחרי שמעך ורצץ שם שלשה שיחים של ענבי־שועל ואחד של שושנים, השתטח מלוא־קומתו ארצה.

— אקוה כי לא נקפת שום אבר, סיר? — אמר סם בלחישה רמה, לאחרי שהתעודד מן ההפתעה, שהחרידה אותו למראה התעלמותו הפלאית של אדונו.

— אני בעצמי לא נקפתי שום אבר — ענה מר פיקויק מאחרי החומה — אבל, כמדֻמני, שאתה נקפת אותי קצת.

— אקוה, כי לא כן, סיר.

— אל תשים לבך לזאת — אמר מר פיקויק, בקומו ובעמדו על רגליו — אין כל סכנה, רק שריטות אחדות. מַהר ולך מזה, פן ירגישו בנו אנשי הבית.

— היה שלום, סיר!

— שלום!

סם וֶלר הלך לו חרש, ומר פיקויק נשאר לבדו, בודד בגן.

בהלונות בית־החנוך ומעל המדרגות נצנצו לפרקים אורות מתנועעים; נִכָּר היה, שהחניכות פורשות לחדרי־משכבן. מר פיקויק נזהר מִקָּרֵב אל הפתח לפני המועד הקבוע, ויצטמצם בפנת החומה, וישכב ויחכה במנוחה שלמה עד אשר תגיע השעה.

המצב אשר בו נמצא מר פיקויק, היה עלול לדכא את רוחו של אדם פשוט. ואולם האדם הגדול לא הרגיש שום דאגה או מֹרֶך. הוא ידע כי מפעלו רצוי, ובטחונו באיוב בעל־הנפש העדינה היה חזק ומוצק בלי שום פקפוק. המצב היה, בודאי, לא נעים כלל, וכמעט שאפשר לאמר: משעמם ומעציב, אבל אדם בעל־עיון יכל להעסיק את רוחו במחשבות והרהורים בכל עת ובכל מצב. מר פיקויק העמיק לחשוב עד שתקפה אותו תנומה, וכאשר נעור לקול־צלצול השעון של מגדל בית־התפלה הסמוך, היתה כבר השעה האחת־עשרה וחצי.

— הנה המועד המְדֻבר — אמר מר פיקויק לעצמו, ויקם ויעמוד על רגליו בזהירות, וישקף אל עֵבר הבית. האורות נעלמו כבר, התריסים נסגרו, — אות הוא כי הכל נחים בשלום על משכבם. הוא נגש על בהונות רגליו אל הדלת וידפוק דפיקה קלה. וכאשר עברו רגעים אחדים ואין קול ואין עונה, דפק פעם שנית ושלישית, דפיקות יתר חזקות ויתר קולניות.

לבסוף נפתחה הדלת כלפי חוץ, וככל אשר התרחבה הפתיחה, כן נסוג מר פיקויק אחור יותר ויותר. ומה גדל תמהונו, כשהציץ לתוך הפתח בזהירות, מן הצד, וראה כי הפותח את הדלת היה — לא איוב טרוטר, אלא נערה משרתת עם נר בידה! אז נרתע לאחוריו במהירות שאינה מצויה כלל באנשים פשוטים, אלא במוקיון של בתי־תיאטראות וקרקסאות.

— שרה — אמרה המשרתת, בפנותה אל נפש אחת שבתוך הבית — זה היה, בודאי, החתול. קיס, קיס, קיס! גש הנה, חתולי!

אך מכיון ששום חיה ביתית לא נפתתה ולא נענתה לקריאה של־חבה זו, סגרה המשרתת בנחת את הדלת והבריחה אותה שוב במוטות, בעת שמר פיקויק נלחץ אל הקיר בזהירות יתרה.

— משֻׁנֶּה הדבר — חשב מר פיקויק בלבו — כפי־הנראה הן מאחרות

לשבת הפעם, שלא כפי הרגלן, צר לי מאד מאד, שעלתה על דעתן לשנות ממנהגן דוקא בלילה הזה.

ומתוך הרהורים הללו שב לו מר פיקויק בלאט לאותה פנת־החומה, ששם הסתתר בראשונה ויחלט ליחל דומם עד אשר תגיע שעה, שיוכל לחדש את נסיון הדפיקה ביתר בטחון.

אך עוד לא עמד על מקומו חמשה רגעים, והנה ברקים, מסמאים את העינים התלהטו בחשכת הלילה, ואחריהם התגלגלו ובאו רעמים מחרישי־אזנים, והקולות והברקים התגברו מרגע לרגע, ועוד מעט וגשם סוחף נִתַּך ארצה בזעף.

מר פיקויק ידע היטב, כי אילן הוא שכן רע ומסֻכן מאד בשעת שואה. והנה אילן מימינו ואילן משמאלו, אילן מלפניו ואילן מאחריו. אם יוסיף לעמוד על מקומו, צפוי הוא לסכנת־נפשות; ואם ימלט על נפשו לאמצעיתו של הגן, אפשר שירגישו בו וימסרוהו לשוטר. פעם ושתים נסה לטפס ולעלות על החומה; אך מפני שעכשו לא היה אתו מי שיסַיֵע לו, לא בדחיפה קלה ולא בדחיפה גסה, לכן היה חלקו מכל עמלו רק שריטות מְרֻבות בברכיו ובשוקיו ושפע נפרז של זֵעה.

– אכן, זה מצב נורא מאד – אמר מר פיקויק, בהפסיקו את נסיונותיו הבלתי־מֻצלחים, כדי למחות זעת־אפיו. הוא נשא את עיניו והשקיף אל הבית – והנה הכל שקוע באפלה. עתה בודאי כבר שכבו כֻלן על מטותיהן. עכשו אפשר לנסות לדפוק שוב.

הוא צעד על בהונות־רגליו בתוך אבני החצץ הלחות, ואחרי שהגיע אל הדלת דפק עליה בנחת. הוא עצר בנשימתו והדביק אזנו אל חור־המנעול להקשיב. אין קול ואין עונה, זהו דבר מְשֻנה מאד! הוא דפק שוב והטה אזנו שוב – והנה נשמע מאחרי הדלת קול־מתלחשים ואחריו קול רם הקורא:

– מי כאן?

– אין זה איוב – אמר מר פיקויק לעצמו, בהלחצו שוב חיש־מהר אל הקיר – הקול קול־אשה.

ואך בא לידי הכרה זו, והנה בדיוטה הראשונה נקרע חלון בבהילות וקולות־נשים אחדים שנו את השאלה.

— מי שם?

מר פיקויק לא ערב לבו להגיע יד או רגל. אין כל ספק, כי כל בני או בנות־הבית קמו על רגליהם. הוא גמר בלבו לעמוד בלי־נוע על מקומו עד אשר תקום סערת הנשים לדממה, ואז יאמץ את כל כחותיו לטפס ולעבור את החומה, או להִסָפות בנסיון זה.

ככל החלטותיו של מר פיקויק היתה גם זו הטובה והנוחה ביותר להתקבל בתנאים כאלה. אך, להֲוָתו, נוסדה על ההנחה, שבנות־הבית לא תמצָאנה עז בלבן, לפתוח שוב את הדלת. ומה גדול פחד־נפשו, בשמעו את חריקת הבריחים והמוטות הנִתָּקים שוב ובראותו, כי הדלת נפתחת לרוָחה יותר ויותר. הוא נסוג מאחריה אל החומה צעד אחר צעד — אך זה היה ללא־הועיל: עבי גופו לא הניח לדלת להִפתח עד הקצה האחרון.

— מי זה שם? נשמעה מעל המדרגות צעקת מקהלה של קולות־נשים. במקהלה זו השתתפו: הבתולה הזקנה המפקחת על בית־החנוך, שלש מורות, חמש משרתות ושלשים חניכות — כֻּלן מלֻבשות למחצה, לשליש ולרביע, ומראשיהן בולט יער של קפולי־נְיָר.

כמובן לא הגיד מר פיקויק מי שם; כי על־כן פצחה המקהלה רנה חדשה:

— אהה אלהים, מה נבהלה נפשי! מה מאד אני מפחדת!

— המבשלת! המבשלת! — צעקה הבתולה הזקנה, שהשתדלה והצליחה לעמוד על המדרגה העליונה, מאחרי השורה האחרונה של המקהלה — מדוע זה אינך נכנסת קצת לתוך הגן, לראות מי ומה שם?

— אנא, גִבִרתי — אי אפשי — ענתה המבשלת.

— אֵל אלהים! כמה טפשית היא מבשלת זו! — קראו שלשים החניכות במקהלה.

— מבשלת! — השמיעה הבתולה הזקנה בחשיבות גדולה — אל־נא תבואי אתי בוכוחים וטענות. אני דורשת במפגיע, שתצאי כרגע אל הגן, לראות מה שם.

אז התחילה המבשלת בוכה ומתיַפחת, והמשרתת גלתה דעתה בקול רם, כי „חרפה היא להתנהג ככה עם עלובה זו", מה שעורר

את הבתולה הזקנה לפטור אותה ממשמרתה תוך־כדי־דבור, בשביל השתתפות כזו.

— שומעת אַה, מבשלת? — צעקה הבתולה הזקנה ברקעה ברגלה מקֹצר־רוח.

— התשמעי לקול גבִרתך, מבשלת? — החרו החזיקו אחריה שלש המורות.

— כמה גדולה חֻצפתה של מבשלת זו! — קראו שלשים החניכות במקהלה.

המבשלת האֻמללה, רחופה ומבֹהלת כל־כך, צעדה לפנים שתים שלש פסיעות, בהחזיקה את הנר בידה מול עיניה, באֹפן שלא יכלה לראות כלום, ותשב ותודיע, כי לא ראתה שום דבר השוד בגן, ומסתמא רק הרוח אשם בכל אותה המהומה. ובכן הָחלט לסגור את הדלת שוב, — והנה אחת החניכות תקפה עליה סקרנותה כל־כך, עד שערבה את לבה להציץ לתוך הגן בעד צירי הדלת, ופתאם השמיעה קול זעקה אֻימה כל־כך, עד שהמבשלת והמשרתת עפו בטיסה אחת לתוך הבית, ואפילו האמיצות שבחניכות דלגו בקפיצה אחת אל השלבים העליונים של המדרגה.

— מה זה היה למיס סמִתֶּרס? — קראה הבתולה הזקנה בראותה, כי אותה מיס סמִתרס מתכוננת להשתקע בהיסטֵריקה מֻרבת־הכמות, שהיתה מספיקה לצרכן של ארבע עלמות צעירות, לכל־הפחות.

— אהה אלהים! מיס סמִתרס היקרה! — יִבבו עשרים ותשע החניכות האחרות.

— אוי, אוי — אותו האיש — אותו האיש — שם — מאחרי הדלת! — צרחה מיס סמִתרס בקול מֻרסק.

אך שמעה הבתולה הזקנה את הדבר הנורא הזה, ותעף כחץ מקשת אל חדר־משכבה, ותסגור את הדלת בעדה, ותנעל אותה שתי פעמים, ותגדר אותה בבריחים ובמוטות, ואחרי כל ההכנות הללו התעלפה לה בהרוָחה רבה. והחניכות והמורות והמשרתות לא טמנו גם הן ידיהן בצלחת: הן עלו על המדרגות במנוסה ובצווחה, נפלו על השלבים, נפלו זו על־גבי חברתה, דחקו ולחצו זו את זו, ותהי מהומה ומבוכה

ומבוסה וצעקה והתעלפות, אשר כמוהן לא נראו בשום בית־חנוך לעלמות כבודות, מיום הִוָסדו.

ובתוך המהומה הזאת הופיע מר פיקויק ממחבואו, ויתיצב לפני העדר הנפחד.

— גבירות — גבירותי היקרות! — קרא אליהן.

—הוי, הוי, הוא מכַנה אותנו „יקרות" — צרחה הזקנה והמבֹערת שבמורות — הבליעל!

— גבירותי! — שאג גם מר פיקויק, שרֹע מצבו הביאו לידי יאוש והתמרמרות — הלא תשמענה, גבירות! אינני לא גנב ולא גזלן. דבר לי אל הגבירה המפקחת.

— אוי, הפריץ האכזר הזה! — צרחה מורה אחרת — הוא צריך לִמים טומקינס!

— כאן קמה צוחה וצעקה כללית.

— יצלצלו בפעמון, במצלת־ההתרעה! — צרחו כתריסר קולות בבת אחת.

— לא, לא! חלילה לכן מזה! — שאג מר פיקויק — הבֵטנה אלי! כלום גזלן אני למראית־עין? גבירותי היקרות, הרשות בידכן לאכור את ידי ואת רגלי ולסגרני באיזה חדר שהוא, ככל אשר ייטב בעיניכן. רק הטינה אזנכן לשמוע את הדבר, אשר בשבילו באתי הלום. רק הקשבנה, שמעוני־נא!

— איככה זה באת לגננו? — גמגמה המשרתת.

— קִרְאנה לגבירה אשר על הבית ואני אגיד לה הכל — הכל! — שאג מר פיקויק, באמצו את כל כח רֵאתו — קראנה לה! רק הרגענה וקראנה לה, ואז יוָדע לכן הדבר לכל פרטיו.

אפשר שהיתה זאת פעולת חזותו של מר פיקויק, או פעולת דברנותו ונמוסיו, או אפשר שהתוחלת לשמוע דבר המעֻלף סודות לפי־שעה — נסיון־הסקרנות, ששום אשה אינה יכֹלה לעמוד בפניו — גרמה לזאת, — אבל איך שיהיה, הנה ארבע, חמש מן היותר נבונות שבבנות־הבית באו לאט־לאט לידי מצב של מנוחת הרוח, או לכל־הפחות, כדומה לזאת. והן הציעו למר פיקויק, שבכדי להוכיח יָשרו ואמתת

דבריו, יואיל להרשות שישימו אותו במשמר לפי־שעה. והוא הסכים לכך בתנאי, שתנתן לו האפשרות לדבר עם מיס טומקינס ממקום־כלאו; ומיד הלך ברצון עצמו אל ה„תפישה", אשר יעדו לו: זהו תא קטן, שהחניכות היו תולות בו ביום את מגבעותיהן ואת צקלוני פת־שחרית שלהן. ואחרי שנעלו את הדלת מאחריו נעילה מעלה, נרגעו הרוחות והסערה קמה לדממה. אז השיבו לתחיה את מיס טומקינס המתעלפת ויוציאוה מחדרה ויורידוה למטה ויושיבוה ליד הדלת של „חדר־הכלא", והחקירה והדרישה החלה.

— מה זה עשית בגני, גבר? — שאלה הבתולה הזקנה בקול רפה.

— באתי להזהירך, כי אחת מן העלמות הכבודות שבבית־חנוך שלך עומדת לברוח בלילה הזה — ענה מר פיקויק מאחרי דלת כלאו.

— לברוח! — צעקו בקול אחד מיס טומקינס, שלש המורות, שלשים החניכות וחמש המשרתות — עם מי?

— עם ידידך, מר צ'רלס פיק־מרשל.

— ידידי שלי?! אינני יודע כלל איש בעל שם כזה.

— אם־כן, יש לו עוד שם אחר: מר ג'ינגל.

— גם שם זה לא שמעתי מימי.

— אם כן, אין זאת כי אם רמו אותי והוליכוני שולל — אמר מר פיקויק — הנני קרבן של קשר נתעב, של נכלי אנשי מזמות. אם לא תאמיני לי, גברתי היקרה, שלחי־נא אל ה„מלאך". אני מתחנן אליך, גברתי: שלחי־נא אל ה„מלאך", לשאל שם למשרתו של מר פיקויק.

— כפי הנראה אדם הגון הוא, מכיון שהוא מחזיק לו משרת מיחד — אמרה מיס טומקינס בלחישה אל המורה של מלאכת־הכתב ומלאכת־החשבון.

— ואני אדמה, כי משרתו מחזיק בו — השיבה המורה — אני חושבת, שהוא משגע, ואותו המשרת הוא שומרו המשגיח עליו.

— כמדמני שצדקת, מיס גוין — ענתה הבתולה הזקנה — תלכנה אפוא שתים מן המשרתות אל פונדק ה„מלאך", ויתרן תשארנה פה, להגן עלינו.

ובכן נשלחו שתי משרתות אל ה„מלאך", להביא את מר שמואל

וֶלֶר. ושלש האחרות נשארו להגן על מים טומקינס ועל שלש המורות ושלשים החניכות. ומר פיקויק ישב לו בתא־כלאו לרגלי תל של צקלוני פת־שחרית, ויחכה לשוב המַלאכות במנוחת נפש ובאמץ־לב, כיד הפילוסופיה הטובה עליו.

מקץ שעה וחצי שבו המשרתות ממשלחתן, ובבואן קלטו אזניו של מר פיקויק, מלבד קולו של סם, עוד קולות של שני אנשים, שידע והכיר בהם מכבר, אך בשום אֹפֶן לא יכל להעלות בזכרונו למי הם.

אחרי שיחה קצרה נפתחה דלת התא, ומר פיקויק יצא ממסגרו, ולפניו עמדו כל הנפשות שבבית־החנוך, וגם סם וגם — ורדל הזקן ומר טרונדל, המיֻעד להיות חתנו של זה!

— ידידי היקר! — קרא מר פיקויק, ברוצו לקראת הג'נטלמן הזקן ובתפשו את ידו — אנא, ידידי היקר, בשם אלהים, באר־נא לידידי זו את המצב הקשה והאים, שאני שרוי בו. בודאי כבר שמעת את כל הדבר מפי משרתי. הבטיחה־נא אותן, על־כל־פנים, שאני אינני לא גזלן ולא משֻגע.

— כבר אמרתי, כבר בררתי ובארתי הכל, ידידי היקר — ענה מר ורדל בנענעו את ידו הימנית של ידידו, בעת שמר טרונדל נענע את ידו השמאלית.

— ומי שאומר או שאמר כזאת על אדוני — הכריז סם בצעדו לפנים — אינו מדבר אמת, אלא ההפך הגמור של האמת, ממש נגד האמת. ואם יש אנשים בבית הזה, שאמרו כזאת, הריני מוכן ומזֻמן בשמחה רבה להוכיח להם במופתים חותכים, באותו חדר עצמו, שלא דברו נכונה, — אם רק תואלנה הגבירות הנכבדות מאד לצאת מן החדר ולשלוח אלי הנה את עדי־השקר הללו, אחד אחד, בזה אחרי זה.

ואחרי שהשמיע את הכרזת־המלחמה הזאת בשטף־לשון ובמרץ מרֻבֶּה, הכה סם באגרופו הימני על כף־ידו השמאלית, דרך אתליטים, וקרץ בחבה אל מים טומקינס. אך הבתולה הזקנה עמדה נדהמה לשמע ההנחה, או ההשערה, שאפשר שיש „א נ ש י ם״ באותו בית־החנוך

לעלמות כבודות, הנודע בשם וָסטגִים־הויז, לחשוב, כי דבר כזה הוא בגבול האפשרות – הרעיון הזה הביא אותה לידי זועה.

אחרי שכבר נתברר הדבר בעִקרו, לא הוסיפו עוד לדבר בענין זה, ומר פיקויק ובני־לויתו שמו לדרך פעמיהם. ואולם בכל הדרך וגם אחרי־כן, בשבתו עם ידידיו ליד האח המבֹערת אל שלחן מלא – שהיה נצרך לו כל־כך – לא עלתה ביד חבריו להוציא מפי מר פיקויק אף מלה אחת. הוא נראה כמהֻמם ומבֻלבל. רק פעם אחת פנה אל מר ורדל בשאלה:

– איזה הדרך באת הלום?

– אני וטרונדל נדברנו לצוד ציד בסביבה זו – ענה ורדל – בלילה הזה באנו הֵנה ללון פֹּה, בפונדק זה. ומאד השתוממנו כשנודע לנו מפי משרתך, שגם אתה כאן. – ואולם עתה אני שמח על פגישתנו – הוסיף הזקן העליז בטפחו למר פיקויק על גבו בחבה – אני שמח מאד. כאור הבקר נסע למקום הציד, ושם נִתּן מקום למר וינקל להראות לנו שוב את כחו וגבורתו באֻמנותו של נִמרֹד – הלא גם אתה תשתתף בחבורתנו העליזה, נער זקן?

מר פיקויק לא ענה דבר. הוא גם לא שאל לשלום ידידיו הטובים שבדינגלי־דיל; ותכף לאחרי הסעודה פרש לחדר־משכבו, בצוותו את סם לבוא אליו לקחת את הנר, לכשיצלצל בפעמון.

בעוד רגעים מועטים צלצל הפעמון, ומר וֶלר בא ויתיצב לפני אדונו, ששכב כבר במטתו.

– סם – אמר מר פיקויק בהציצו מתחת לשמיכה.

– סיר – השיב מר וֶלר.

מר פיקויק החריש, ומר וֶלר מחט את פתילת הנר

– סם – פתח מר פיקויק שוב במאמצי־כח כנראה.

– סיר – השיב מר וֶלר שוב.

– איה אותו טרוטר?

– אותו איוב, סיר?

– כן.

– נָסע מזה, סיר.

– עם אדונו, כמובן?

— אדון הוא לו, או ידיד, או שֻתף, — אך איך שיהיה, הם נסעו מזה יחדו — ענה סם — זהו צמד נחמד, בלי עין־הרע!

— אל־נכון הרגיש ג'ינגל בזממי, ולכן שלח עליך אותו הבחור היפה עם הבדותא שלו; האין זאת, סם? — אמר מר פיקויק, בנשמו בכבדות מתוך התרגשות וכעס.

— כדברך כן הוא, סיר — ענה סם.

— וכל ספורו היה, כמובן, בדוי מראשו ועד סופו?

— מראשו ועד סופו! אך האמת נִתנה להֵאמר, זו היתה בדותא מעשה־ידי־אמן, מלאכה יפה.

— אבל בטוח אני, כי בפעם הבאה לא ימלט עוד מידינו על־נקלה כל־כך; האין זאת, סם?

— כן נראה גם לי, סיר.

— בכל מקום ובכל עת אשר אפגוש שוב אותו ג'ינגל — קרא מר פיקויק בהזדקפו במטתו ובהכותו באגרופו על הכר בחמה שפוכה — לא אסתפק עוד בגלוי קלונו בכל הראוי לו, אלא עוד יסר איסרהו בעצם ידי, אני בעצמי. כן אעשה, או לא יקָרא עוד שמי פיקויק.

— ובכל מקום ובכל עת שיזדמן לידי אותו הבחור הבכיָן עם שערותיו השחורות — קרא סם — אדלה מתוך מֵעיניו הנרפש הזה מלא מים ממש, או לא יקרא עוד שמי וֶלר! תערב עליך שנתך, סיר!

פרק יז

יוכיח בעליל, כי רומטיסמוס יוכל, לפעמים, להמריץ ולהגביר את כח־היצירה של גאון אמתי.

מר פיקויק היה איש אמיץ וחזק בגופו וברוחו, ומבנה־גוו מסֻגל היה לשאת הרבה עמל ותלאה ויגיעת־בשר. ובכל־זאת לא יכל עמוד בפני ההרפתקאות המרֻבות והשונות, שעברו עליו במשך ליל הזְוָעות, שסֻפּרנו בפרק הקודם. לעמוד בחוץ בליל־סופה ומטרות־עֹז ולהֵרטב עד העצמות, ולהתיבש אחרי־כן על הרצפה בתא סגור ומסֻגר – זהו בכלל עסק ביש ומסֻכן. ולכן אין לתמוה, שלא יכל מר פיקויק לקום ממשכבו ממחרת היום ההוא, כי אחזהו רומטיסמוס.

אבל, אף כי כחות גופו כשלו ורופפו במעט תחת כֹבד משא התלאות, הנה כחות רוחו של האדם הגדול הזה נשתמרו בכל תעצומות עֻזם ובכל גמישותם. גם בדיחות־דעתו שבה אליו עד־מהרה, ולבו היה טוב עליו כמקדם; אותה התרגזות, שתקפה אותו אחרי מפעלו האחרון, חלפה עברה עם ענני בֹקר, ובלי כל רֹגז וטינה ומבוכה השתתף במצהלות צחוקו של מר ורדל, שהתפרצו מפיו על כל רמז וזֵכר לאותו המאורע.

בשני הימים, שהוכרח מר פיקויק לשכב על מטתו, לא סר ממנו משרתו הנאמן. ביום הראשון השתדל סם לשעשע את אדונו בספורי־מעשיות ובשיחות. ביום השני צוה מר פיקויק להביא לו את עמוד־הכתיבה שלו עם דיו ועט, וכל אותו היום היה עסוק בעבודה רוחנית בעֹמק העיון. וביום השלישי, כאשר כבר שב לאיתנו עד כדי לשבת בכֻרסה בחדרו, שלח את סם אל מר ורדל ומר טרונדל, בבקשה שיגדילו חסדם אתו, לבוא אליו לפנות ערב, לשתות אתו כוס יין. ההזמנה נתקבלה בחפץ־לבב, וכאשר ישבו שלשתם אל שלחן־המשתה,

הוציא מר פיקויק מכיסו, באדמומית־בַּיְשָׁנוּת של ענוה, כתב־יד של הספור הקטן הבא להלן, שלפי דבריו חִבר אותו על־פי מעשׂיה, שהרצה לפניו סם, כששכב על ערש דויו, וקרא אותו באזניהם.

לבלר הכָּמְרִיָּה

מעשה באוהב נאמן.

לפני כמה שנים חי בְּעֲיָרה קטנה, רחוקה למדי מלונדון, אדם נוֹח, נתנאל פִּיפּקִין שמו. הוא היה לַבְלָרָה של הכָּמריה באותה הָעֲיָרה הקטנה, ודר בבית קטן ברחוב הראשי הקטן, מהלך עשרה רגעים לבית־התפלה הקטן; ובכל יום, מתשע עד ארבע, היה מורה למודים קטנים לילדים קטנים. נתנאל פיפקין היה יצור שוקט, רך וטוב, צנוע, עַנותן, עם חֹטם חרום ורגלי „קדמא ואזלא", עינים פוזלות ורגלים צולעות קצת. הוא חלק את עתו בין בית־התפלה ובין בית־ספרו, חציה לזה וחציה לזה, והאמין באמונה שלמה, כי אין על־פני כל הארץ איש חכם ונבון ככהן הכָּמריה, חדר נהדר כמלתחה של בית־התפלה, ובית־ספר מסֻדר יפה כבית־ספרו. רק פעם אחת, אחת בכל ימי־חייו, ראה נתנאל פיפקין הגמון, בישוף בפֹעל ממש, עם שרווּלי־בד רחבים ופאה נכרית על ראשו, הוא ראה אותו מהלך ושמע אותו מדבר בשעת קונפירמציה; וכאשר הניח ההגמון, בשעת מעשה, את ידו על ראש נתנאל פיפקין, נתמלא זה התפעלות ויראת־הכבוד מֻרבה כל־כך, עד שנפל ארצה מתעלף, והשַׁמש נטל אותו על ידיו מבית־התפלה.

והנה בא מאורע אחד, מקרה רב־הערך, שיצר תקופה חדשה, נרגשה, רותחת, בחייו השאננים של נתנאל פיפקין, השוטפים להם לאט. פעם אחת, ביום בהיר אחרי הצהרים, כשהיה עסוק בעֹמק העיון, לרשום על הלוח השחור חשבון של „חבור" מסֻבסך, כדי להגיע בפתרונו — לשם עֹנש — את מוחו של איזה פרחח עצל, הרים פתאם את ראשו למעלה, מתוך פזור־הנפש, והנה נתקלו עיניו בפניה הרעננים והנעימים של מירי לובס, בתו היחידה של הכֹּרר העשיר, לובס הזקן, שהשקיפה בעד חלון ביתה ממולו בעבר הרחוב. אמנם לא זו היא

הפעם הראשונה, שמבטו של מר פיפקין נח בקורת־רוח על פניה היפים של מירי לובס: פעמים רבות כבר זן בה את עיניו, בבית־התפלה ובכל מקום שנפגש אתה; אך מעולם לא היו עיניה מלאות זיו ומפיקות נגה כל־כך, מעולם לא פרחו שושני לחייה ברעננות מלבבת כל־כך, כבאותו יום־הזכרון. כי על־כן לא נפלא הדבר, שנתנאל פיפקין לא יכל הפעם לגרוע עיניו מפרצופה הנחמד; וגם אין לתמוה, כי בראות מיס לובס, שאיש צעיר לימים נעץ עיניו בה, נסוגה אחור ותסגור את החלון ותורֶד את הוילון; וכן אין להתפלא, שתכף־ומיד אחרי הדבר הזה התנפל נתנאל פיפקין על הפרחח, שסרח קֹדם לכן, ויכל בו את כל חמתו בסטירות ובמכות־אגרוף, היוצאות מן הלב. כל זה היה טבעי בתכלית הטבעיות, ואין כאן שום זרות ושום פליאה.

רק על זה יש להתפלא, כי איש ענו וצנוע ונחבא אל הכלים כמר נתנאל פיפקין, עם הכנסה מועטת כל־כך, ערב את לבו לשאוף, מן היום ההוא והלאה, אל ידה ולבה של בתו היחידה של לובס הזקן, הגאה והכעסן — של אותו הפָּרר העשיר, אשר במשיכת־קולמוס אחת יכל לקנות את כל העֲיָרה כֻלה, מבלי שהיה מרגיש על־ידי כך שום חסרון־כיס: — של אותו לובס הזקן, שהכל ידעו, כי יש לו תלי־תלים של ממון בבית־הבנק של הכרך הסמוך; — של אותו לובס הזקן, שאמרו עליו, כי אוצרות זהב וכסף לאין־מספר צבורים לו בביתו בארגז־הברזל הקטן עם חור־המנעול הגדול, אשר ממעל למוסף־התנור בחדר הפנימי; — של אותו לובס הזקן, שהכל ידעו, כי בימי חגים ומועדים עלו על שלחנו קומקום של כסף ממש, פך־חלב של כסף ממש וקופסת־סֻכר של כסף ממש, ובגֹדל־לבב היה מתפאר ואומר, כי כל כלי־יקר הללו יהיו לבתו לאחרי שתמצא לה איש כלבבה. ולכן, כאמור, יש לתמוה ולהשתומם מאד מאד, כי נתנאל פיפקין מלאו לבו לשאת עיניו אל מטרה רמה ונשגבה ממנו כל־כך. אבל הלא האהבה עִוֶרת היא, ונתנאל פיפקין היה פוזל בעיניו מטִבעו, ולכן אפשר מאד, כי שתי אלה ביחד גרמו לו, שלא יכל לראות נכוחות.

ואמנם, אִלו עלה על דעתו של לובס הזקן אף צל־צלו של חשד על־אודות נטיות־לבו של נתנאל פיפקין, אזי היה בודאי מקעקע ומערער

את כל בנין בית־הספר עד היסוד בו, או שהיה מוחה את מורהו מעל פני האדמה, או שהיה עושה מעשה נורא אחר מעין זה. כי אים ואכזרי היה אותו לובס הזקן, כשפגעו בכבודו ובגאותו וכשבערה חמתו בו. מה מאַיֵם היה רעם האלות והקללות והחרופים והגדופים, שהיו מתפרצים מפיו בקולי קולות בחרות אפו! לפעמים כשהיה שופך את חמתו על השוליא הכחוש שלו, בעל הרגלים הצנומות, היה רעם קללותיו מתגלגל מֵעבר הרחוב ובוקע ועולה לבית־הספר ומרעיד את כל גופו של נתנאל פיפקין מכף־רגלו ועד קדקדו, ומסמר את שערות־ראשם של התלמידים מאימה וזועה.

ולמרות כל זה, בכל יום ויום, לאחרי שתמו הלמודים והתלמידים נפטרו לביתם, היה נתנאל פיפקין יושב לו אל החלון, וספר פתוח לפניו, כאִלו הוא אומר לקרא בו כביכול, אך את עיניו לא היה נותן בספרו, אלא שולחן באלכסון אל הבית אשר מנגד, לבקש את עיניה של מירי לובס, המלאות זיו ומפיקות נֹגה. ולא עברו ימים מועטים לצִפִּיָתו, והנה אותן העינים המזהירות והמאירות הופיעו בחלון של הדיוטה השניה, וגם הן כאִלו היו שקועות בעיון עמֹק בספר אשר לפניהן. זה היה עֹנג גדול לנתנאל פיפקין, ולבו שמח על זה מאד. ואמנם גדול תענוגו לשבת כך שעות רצופות ולזון עיניו בבריה הנעימה והנחמדה הזאת, כשעיניה מְשפלות למטה, אבל כשהיתה מירי לובס מרימה עיניה מעל ספרה ויורה קרני־אורן אל עֵבר פני נתנאל פיפקין, אז לא היה קץ וגבול להתפעלותו ולעליצות־נפשו. ופעם אחת, כאשר ידע בבֵרור, כי לובס הזקן אינו באותה שעה בביתו, מצא עֹז בלבו לשלוח למירי נשיקת־יד באויר; ומירי לובס לא סגרה את החלון ולא הורידה את הוילון, אלא נשקה ידה למו־פיה גם היא בצחוק נעים. ואז גמר נתנאל פיפקין בלבו בהחלטה נמרצה, לגלות את רגשי לבו למירי לובס בלי אִחור, ויעבור עליו מה!

מעולם לא פרחו על־פני האדמה בקלות וחן מרֻבֶּה כל־כך רגלים נאות ומהֻקצעות, לב שמח, פנים שוחקות ותבנית מהֻדרה, כאותן של מירי לובס, בת הכרר הזקן. בעיניה המזהירות אָרבה קריצה של ערמה וזדון, שהיה בה כדי להלהיב גם את הלבבות שאינם נוחים להתפעל, כאותו של נתנאל פיפקין; ובצחוקה העלז היתה בדיחות מֻרבה כל־כך,

עד שגם שונא־הבריות היותר קודר וזועם היה מֻכרח לחַיֵך לשמעו. אפילו לובס הזקן בעצמו, בשעת חמת־שגעונו היותר פראית, לא יכל לעמוד בפני לטיפותיה של בתו הנחמדה. וכשהיא עם בת־דודתה קיטי – בריה קטנה מלאה חֻצפה מקסימה – שמו עליו מצור (מה שאֵרע לעתים קרובות מאד), לא יכל הזקן להשיב פניהן, לוא גם שאלו ממנו חצי אוצרות החֹשך, הטמונים וסמויים מן העין שם בארגז־הברזל שלו.

ומה פעם לב נתנאל פיפקין בקרבו, כאשר נראו לו באחד מערבי הקיץ, במרחק מאה צעדים, אותן שתי הבריות הנעימות, באותו שדה עצמו, אשר בו התהלך פעמים רבות בין־הערבים, שקוע בהרהוריו על־אודות יפיה של מירי לובס. ואולם אף כי בטיוליו אלה היה גומר תמיד בלבו, כי אם אך יזדמן לו להפגש אתה יגש אליה בלי שום פקפוק ובַישנות ויגיד לה את כל לבו, – בכל־זאת, עתה כאשר עמדה לפניו לפתע־פתאם, הרגיש, כי כל דמיו שבקרבו פרצו ועלו אל פניו, מה שגרם נזק מוחשי ביחוד לרגליו, שמחסר־דם המגיע לחלקן התחילו מטות ורועדות תחתיו. וכאשר עמדו שתי העלמות תחתן, לקטוף איזה פרח או להאזין לזמירות בעל־כנף, עמד גם הוא תחתיו ויעמד פניו כשקוע במחשבות עמֻקות. ואף אמנם היה שקוע במחשבות; כי הוא התחבט בשאלה חמורה, מה יעשה כאשר תפנינה העלמות אליו ותפגשנה אתו פנים־אל־פנים, מה שמחֻיב לבוא בעוד שעה קלה. ואולם אף כי לא מצא עֹז בלבו ללכת לקראתן, בכל־זאת היה מצטער מאד, מאד אִלו פנו לו עֹרף ונתעלמו מעיניו. ועל־כן, כאשר הרחיבו הן צעדיהן, הרחיב גם הוא צעדיו, וכאשר הלכו הן לאִטן, הלך גם הוא לאטו, ובעמדן עמד גם הוא. וכן היו ממשיכים את דרכם בודאי עד בוא הלילה, אלמלא הסבה קיטי את ראשה בערמה ורמזה לו לגשת אליהן. בהליכותיה של קיטי היה דבר־מה, שמנע את כל אדם מלסרב ולהתנגד לה; ובכן נשמע נתנאל פיפקין להזמנתה, ומתוך מבוכה ובַיְשָנות והתאדמות בלתי־פוסקת מצדו, ומצהלות־צחוק אין־סוף מצד הקוזינה המרשעת הקטנה, כרע על ברכיו בתוך העשב הרטֹב, והודיע את החלטת הנמרצה, שלא יזוז ממקומו זה ומאותו מצב, עד אשר תנתן לו הרשות והזכות לקום בתור אוהבה־בחירה של מירי לובס.

על זה הצהילה מירי לובס קולה בצחוק עלז, שנשמע בצלצול פעמוני־כסף באויר הערב השוקט, מבלי הפריע בכל־זה את הדומיה השאננה של הכבר – כל־כך היה קולה נעים ורך – והקווינה, המרשעת הקטנה, צחקה עוד ביתר־עז מבראשונה, ונתנאל פיפקין התאדם עוד יותר מבתחלה. לבסוף, כאשר הִרבה האיש הגוץ, אכול־אש האהבה, להפציר במירי לובס, הסבה את ראשה ולחשה באזני הקוזינה לאמר לו – או על־כל־פנים אמרה קיטי כן בשמה של מירי – שהודעתו וגלוי־אהבתו של מר פיפקין הוא כבוד גדול לה, וכי ידה ולבה הם אמנם ברשות אביה, אך כמובן אין איש אשר לא יכיר ויודה בערכו הגדול ובמעלותיו המְרֻבות של מר פיפקין. ומפני שכל זה נאמר בכֹבד־ראש וברצינות גדולה, ונתנאל פיפקין הֻרשה ללוות את מירי לובס עד פתח ביתה, ובהִפטרו ממנה התאמץ לגזול נשיקה משפתותיה, על־כן שב לחדרו בשמחה רבה וישכב על מטתו כאדם מאֻשר עד מאד, וכל הלילה ראה בחלומו, איך שהֻרג את לבו של לובס הזקן, ואיך שנפתח לפניו ארגז־הברזל, ואיך שחגג את חֻתנתו עם מירי.

ביום־המחרת ראה נתנאל פיפקין בעד החלון, כי לובס הזקן רכב לו על סוסו האמֹץ; ואחרי המון רמיזות וקריצות של הקווינה, המרשעת הקטנה, שלא ידע ולא הבין פתרונן כל־עִקר, בא אליו השוליא דק־הרגלים להודיעהו, כי אדוניו לא ישוב לביתו עד הבֹקר השני, וכי העלמות הכבודות מזמינות את מר פיפקין אל המַטה בשעת הששית בערב בדיוק. מה היה טיבם של הלמודים בבית־כפרו באותו יום, זאת לא ידעו לא נתנאל פיפקין ולא תלמידיו – אך איך שיהיה סוף־סוף נגמרו הלמודים, והילדים נפטרו לביתם, ונתנאל פיפקין התחיל עוסק בתלבשתו, שנמשכה עד השעה הששית. לא שהיה קשה לו להכריע, באיזו מבגדיו יבחר לאותו הבקור – לא מפני זה נמשכה תלבשתו זמן רב כל־כך; מבוכת בחירה כזו לא היתה אפשרית כלל במלתחה שלו. אבל נקיונם וגִהוצם של בגדיו ולבישתם על צד היותר־טוב, זו היתה מלאכה לא־קלה, שאינה נעשית על רגל אחת.

בביתו של הכרר מצא נתנאל פיפקין חבורה קטנה ונעימה, שֶׁבָּהּ השתתפו, מלבד מירי וקיטי, עוד שלש, ארבע נערות וְרֻדות־לְחָיַיִם,

עליזות־שובבות. וכאן ראה בעליל, כי השמועות על־אודות אוצרותיו של לובס לא היו כלל נפרזות; היו שם על השלחן גם הקומקום של כסף ממש, של כסף אטום, גם פך־החלב וקופסת־הסֻכר מאותה המתכת היקרה עצמה, גם כפות קטנות של כסף ממש לבחוש בהן את הטה, ובזיכים של פורצילן ממש לשתות בהם, ופנכות מאותו החֹמר עצמו, לשים בהן את העֻגות והתופינים. כל זה היה תאוה לעינים ועָרֵב ללבו של נתנאל פיפקין. רק נגע אחד נראה לו במסבה זו: זה שאר־בשרה של מירי לובס, אחיה של קימי, שמירי קראה לו „הנרי" ושהוא, כפי הנראה, השתדל להתיחד אתה בקצה השלחן, כדי שתהא כַּלָּה שלו. יפה לראות חבה וידידות בין קרובים, – אבל גם לרגשי משפחה יש גבול ותכלית, ונתנאל פיפקין הֻכרח להודות בעמקי לבבו, כי מירי לובס היא קרובה „חמה" מאד, אם היא מתיחסת לכל קרוביה באותה חבה יתרה, שהיא מראה לבן־דודתה זה. ועוד זאת, כי אחרי משתה התה, כשהתחילו משחקים, על־פי הצעת הקוזינה, המרשעת הקטנה, בשחוק שמשון, יצא הדבר כך, שנתנאל פיפקין היה כמעט תמיד „העִוֵר", ובכל פעם שעלתה בידו לתפוש את הקוזין, נמצאה תמיד מירי בקרבתו. ובעת שהקוזינה, המרשעת הקטנה, ושאר הנערות לא חדלו לדחוף ולהדוף ולצבוט את נתנאל פיפקין ב„עִורונו" ולתלוש בשערו ולהציב כסאות וכל מיני מכשולים על דרכו, – הנה מירי לובס, כנראה, לא נגשה אליו כלל, ופעם אחת שמע ב„עורונו" – והוא יכל להבטיח באָלה ובשבועה, שלא היתה כאן טעות שמיעה – קול צלצולי־שפתים, נשיקה ממש, ואחריה גערה רפויה של מירי וצחוק כבוש של חברותיה. כל זה היה משֻׁנה – משֻׁנה מאד – ומי יודע מה היה נתנאל פיפקין עושה סוף־כל־סוף, אלמלא קרה בינתים דבר, שהטה פתאם את רעיוניו לצד אחר.

הסבה שנתנה מהלך חדש לרעיוניו היתה זו, שפתאם נשמע קול דפיקה הזקה בדלת החיצונה, והאיש אשר דפק בקול אדיר וחזק כזה היה לובס הזקן בכבודו ובעצמו. הוא שב הביתה לפתע־פתאם, בשעה שלא חכו לו כלל, ולכן דפק והלם בשקידה עצומה כעושה ארונות־מתים, כי היה רעֵב מאד. אך הודיע השוליא דק־הרגלים את

הבשורה המרעישה הזאת, מסו הנערות האורחות למעלה, לחדר־משכבה של מירי לובס, והקוזין ונתנאל פיפקין נדחפו בחפזון לתוך שני תאים שעל־יד האולם, מאין מחבוא טוב מזה, ואחרי שמירי לובס והקוזינה המרשעת הקטנה סגרו בעדם, ואחרי אשר מחו כל עקבות המשתה והשיבו את סדרי האולם למכונם, רק אז פתחו את הדלת החיצונה ללובס הזקן, שלא פסק כל אותה העת לדפוק ולהלום בכל כחו.

מעשה־שטן שב לובס הזקן לביתו רעב כזאב, ועל־כן היה סר וזעף עד מְאד. נתנאל פיפקין שמע במקום־מחבואו, איך נהם ונבח ככלב שנחר גרונו, ובכל פעם שנכנס השוליא האֻמלל דק־הרגלים אל האולם, התחיל לובס הזקן מקלל אותו קללות נמרצות, ממש כעובד־אלילים, בלי שום טעם וסבה, אלא, פשוט, למען יְרוַּח מעט ללבו המלא חמה על־ידי שפיכת קללות. לבסוף העמידו לו על השֻׁלחן את ארוחתו, שנצרכו להחם אותה תחלה, ואז התנפל עליה לובס הזקן וישמד אותה בְּן־רגע, שלא נותר ממנה אף פֵּרור אחד ואף עצם כשעורה, ואחרי ככלות הכל נשק לבתו ויצו להביא לו את מקטָרתו.

ברכיו של נתנאל פיפקין היו סמוכות מאד זו לזו מתחלת בריָתן, אך כאשר שמע את לובס הזקן דורש את מקטָרתו, התחילו נוקשות זו על זו עד להתפוצץ לרסיסים. כי באותו התא, אשר בו הצפינו אותו, היתה תלויה על זוג של וָוִים מקטֹרת צהֻבה גדולה משֻׁבצת כסף, היא המקטרת אשר היה רואָה בפי לובס בכל אחרי־הצהרים ובכל ערב, זה חמש שנים רצופות. שתי העלמות אצו, רצו, עלו למעלה וירדו למטה, בקשו וחפשו אחרי המקטרת בכל החורים והסדקים, רק לא במקום שידעו שהיא שם. בינתַּים רעש וגעש, זעף ורתח לובס הזקן בעברה וזעם, עד כי נזכר לבסוף באותו התא, ויקם וילך לבקש בו בעצמו את מקטרתו. מובן מאליו, כי כל מאמצי־כחו של בר־נש גוץ כנתנאל פיפקין למשוך אליו את הדלת מבפנים, בעת שענק אדיר וחסֹן כלובס הזקן משָׁכָה אליו מבחוץ — היו לשוא. במשיכת יד אחת של הזקן נפתחה הדלת לרוָחה, ולנגד עיניו של לובס הופיעה תבניתו העלובה של נתנאל פיפקין, שעמד בתוך התא רועד כלו מכף־רגלו ועד קדקדו.

אֵל אלהים! מה אים וזועם היה מראהו של לובס הזקן, כשסחב את פיפקין מתוך התא והדף אותו מלפניו כמלא־זרוע, בהחזיקו אותו בצוארונו.

— איזה שד הביאך לכאן? — הרעים עליו לובס הזקן בקול־זוועות.

נתנאל פיפקין נבעת מפניו ככה, עד שלא יכל להוציא הגה מפיו, ועל־כן טלטל אותו הענק הזקן הֵנה והֵנה במשך שנים, שלשה רגעים, כדי שתתישב דעתו עליו.

— מה לך פה? — שאג לובס — אפשר שבאת בשביל בתי? מה?

לובס הזקן אמר זאת בלצון, כמובן; שהרי לא יכל להעלות על דעתו, כי בריה עלובה כנתנאל פיפקין תעֵז לשאת עיניו אל בתו. ומה גדלה התמרמרותו וחרון־אפו, כשענה אותו העלוב:

— כדברך כן הוא, מר לובס: באתי בשביל בתך. אני אוהב אותה, מר לובס.

— מה אתה סח, אתה המְנֻול המגֻחך, אתה הקוף הנבזה? — שרק לובס הזקן בנשימה מְרֻסקה, כי פשטותה של הודאה זו הביאה אותו כמעט לידי שבץ — אדרבה, באר לי את דבריך! חי השטן, אם לא אשים מחנק לך כרגע!

אפשר מאד, שלובס הזקן, בחמת שגעונו, היה מוציא את איומו אל הפֹּעל, אלמלא נמשכו עיניו ולבו ברגע זה אל פנים חדשות. כי פתאם נפתחה דלת התא השני, והקוזין יצא ממחבואו ויגש אל הזקן ויאמר:

— אינני יכל להניח לאיש הנקי הזה, שהֻזמן הֵנה מתוך משובת נערות, לקחת על עצמו בנדיבת־רוחו את העון — אם יש בזה עון — שהעויתי אני. הנני מודה בפה מלא, כי א נ י אוהב את בתך, סיר, ואני באתי הֵנה להתראות אִתה.

לשֵמע הדבר הזה הביט לובס הזקן אליו בעינים מרחבות מאד, אבל לא יותר מאותן של נתנאל פיפקין.

— א ת ה באת בשביל־כך? — אמר לובס, לאחרי שעלתה לו לשאוף רוח די־הצֹרך לדבור קצר.

— כן הדבר.

— והלא אני אסרתי עליך לדרוך על מפתן ביתי זה כבר!

— כן הדבר; שהרי אלמלא כך, לא הייתי צריך לבוא הֵנה חרש, כמתגנב.

צר לי לספר כל־כך הרבה בגנותו של לובס הזקן, אבל מֻבטחני, שהיה מכה ארצה את הקוזין בלי שום רחמנות, אִלו לא נתלתה על ידו באותו רגע בתו הנחמדה עם עיניה המזהירות, הרוחצות בדמעות.

— אל תשיבי את ידו, מירי! — קרא אליה שאר־בשרה — אם רוצה הוא להמיתני, יעש־נא כרצונו. אני לא אפיל אף אחת משערות שיבתו ארצה, בעד כל הון שבעולם.

לשֵמע תוכחה זו הוריד הזקן את עיניו לארץ, והן נפגשו באותן של בתו. כבר אמרתי ושניתי, שהן היו מזהירות ומאירות מאד, וגם הפעם, אף שהיו באותו רגע מלאות דמעות, לא נפחת בשביל כך לבובן וקסמן אף כל־שהוא. לובס הזקן הסב את ראשו, כאלו ירא פן יכנע תחת השפעת העינים הנפלאות הללו, — והנה נתקל מבטו בפרצופה של הקוזינה המרשעת הקטנה, שמתוך שהיתה דואגת ומפחדת לגורל אחיה, וחציה שוחקת על נתנאל פיפקין, הפיקו פניה ארשת מקסימה כל־כך, עם קורט של פחדנות, ששום אדם, זקן או צעיר, לא יכל לגרוע עין ממנה. היא שלבה את ידה, דרך לטיפה, תחת זרועו של הזקן, ולחשה דבר־מה באזנו. והוא, אף שהתאמץ להתאפק, הִכרח סוף־סוף להשמיע קול־צחוק קל, בעת שדמעה השאית התגנבה מעיניו על לחיו.

חמשה רגעים אחרי־כן הורדו הנערות־האורחות מחדר־משכבה של מירי, כשהן מחַיְכות מתוך מבוכה של בַּיְשָנות. ובעוד שבני־הנעורים שבו להשתעשע על־פי דרכם, ישב לובס הזקן לעשן את מקטַרתו. ונפלא הדבר: מעולם לא ערבה לו מקטרתו ולא נהנה מן העָשן כל־כך, כבפעם הזאת.

נתנאל פיפקין מצא לטוב לו לשמור את סודו בלבו ולבלתי גלותו לאיש, ובגלל זה גדל חנו לאט לאט בעיני לובס הזקן, שהתחיל מלמד אותו את מלאכת־העָשון. ושנים רבות אחרי־כן היו יושבים יחדו בערבי הקיץ היפים, בגנו של לובס הזקן, ושותים ומקטרים בחשיבות

גדולה. כפי הנראה נרפא נתנאל פיפקין עד־מהרה ממחלת אהבתו; כי בפנקס של הכמריה אנחנו מוצאים את שמו בין העדים החתומים על תעודת החתֻנה של מירי לובס עם שאר־בשרה. ומתוך תעודות אחרות נראה, כי בליל־החתֻנה הושם בבית־הכלא, מפני שפרע פרעות משֻנות ברחובות העִירה, במצב של שכרות גמורה, שבכלן המריץ אותו וסִיַע בידו השוליא דק־הרגלים של לובס הזקן.

פרק יח

יוכיח בקצור שני דברים: א) כחה של היסטריקה; ב) כחה של הזדמנות המאורעות.

שני ימים אחרי סעודת־הבקר, שערכה מרת הונטר, נשארו עוד הפיקויקאים באִיטנסוִיל וחכו בדאגה וכליון־עינים לקבלת ידיעות מאת מנהיגם הנערץ. מר טופמן ומר סנודגרַס היו שוב עזובים לנפשם, לבקש להם בעצמם שעשועים באשר יוכלו; כי מר וינקל הוסיף לשבת בבית מר פָּט – בהעתרו להפצרתם הנמרצה של בעלי־הבית – ולבלות את כל שעתו בחברתה של בעלת־הבית הנעימה והחביבה, שלפעמים הואיל להשתתף בה גם מר פט בכבודו ובעצמו – מה שהגדיל עוד את לבוב שיחותיהם. אמנם, מר פט היה שקוע תמיד בעיוניו העמֻקים לטובת הכלל, ולרעתו ולחורבנו של ה„אינדֶיפֶּנדֶנט", ועל־כן לא היה דרכו של האדם הגדול הזה לרדת מטרומי רוחו אל השפלה של מחשבות בני־אדם פשוטים. ואולם הפעם, משום כבודו של תלמיד חבר של מר פיקויק, הרכין שמים וירד והתהלך עלי אדמות כאחד האדם, ובחסדו הגדול הואיל להתאים את דבורו ואת הערותיו לפי הבנתו של העדר ולהדמות להם, אם גם לא ברוח, לכל־הפחות למראית־עין.

כך התנהג העסקן הצבורי המהֻלל הזה עם מר וינקל. ועל־כן נקל לשער, מה גדל תמהונו של ג'נטלמן זה, כשישב לבדו בבֹקר אחד בחדר־האֹכל, ובראותו ובשמעו שהדלת נפתחה ונסגרה ברעש גדול, ומר פט שהתפרץ החדרה נגש אליו בגאון ובחשיבות חמורה, ואחרי שסלק הצִדה בחרי־אף את היד שהושיט לו מר וינקל לברכת־שלום, חרק בשִׁניו, כאלו חפץ לחדד יותר את עֻקצם של הדברים, שהוא עתיד להוציא מפיו, ובקול שדָמה לנסירת מַשור קרא:

— נחש!

— סיר! — קרא מר וינקל, בנתרו ממושבו.

— נחש, סיר — שָׁנה מר פט, בהרימו את קולו עוד יותר; אך רתוך־כדי־דבור הנמיך אותו והוסיף: — אמרתי „נחש", סיר, ואקוה, כי בִּין תבין את אשר לפניך.

כשנפטרת מאיש בשעה השנית אחרי חצות־הלילה בּרֵעות וידידות, ובחצי השעה העשירית בבֹקר הוא מקדם פניך בקריאה של חבה „נחש", הרי אין כל ספק, כי בינתַּיִם קרה מקרה לא־טהור. כזאת חשב לנכון גם מר וינקל. ובכן השיב למר פט את מבט־הקרח, וכדי לעשות רצונו של אותו ג'נטלמן, התאמץ להבין את כַוָּנת הכנוי „נחש"; אך בכל עֹמק עיונו לא העלה כלום, ועל־כן פנה אל בעל־הבית ואמר, לאחרי דומיה עמֻקה של רגעי־מספר:

— נחש, סיר! נחש, מר פט! מה היא כַוָּנתך, סיר? זהו בודאי חדוד, הלצה?

— חדוד, הלצה, סיר? — שאג פט בתנועת־יד, שהעידה על חפצו האדיר לזרוק את קומקום־הנחשת שעל השלחן אל ראשו של אורחו — אך לא, אתאפק, אשתדל להרגע, סיר.

ולאות על השתדלותו להתאפק ולהרגע התנפל לתוך כורסה, כשפיו מלא קצף.

— אדוני היקר — פתח מר וינקל.

— אדון יקר? — קרא פט — איך ערבת את לבך לקרא לי „אדון יקר", סיר? איך מלאך לבך להביט בפני ולכנות אותי כך?

— אם־כן הדבר, סיר — ענה מר וינקל — איך מלאך לבך, אתה, להביט בפני ולקרא לי „נחש", סיר?

— יען כי נחש אתה — השיב מר פט.

— הוכַח לי זאת! — קרא מר וינקל בחֻמו — הוכיחה־נא!

על־פני העורך עלה ענן קודר ומאַיֵם, בהוציאו דומם מכיס־בגדו את גליון ה„אינדיפנדנט" של אותו בקר. ובהראותו באצבעו על מאמר מיֻחד, זרק את העתון אל מר וינקל מעֵבר השלחן.

אותו ג'נטלמן חטף את הגליון וקרא בו כדברים האלה:

„חברנו המנוּל השפל, עורך ה„גַזיט", בהערותיו הבזויות על הבחירות האחרונות בעָירה זו, התעיב עלילה לחלל את קדושת החיים הפרטיים ולרמז ברמזים שקופים למדי על עסקיו ויחוסיו הפרטיים של הקנדידט שלנו, – ואנחנו מוסיפים: – למרות מפלתו על־ידי נבלי הצד השני, – של ציר הפרלמנט העתיד שלנו, מר פיזקין. מה זה עולה על דעתו של חברנו הנבל? מה זה היה אותו הבליעל אומר, אִלו השלכנו גם אנחנו אחרי גֵוֵנו, כמוהו, את כל חֻקי הנמוס ודרך־ארץ של החיים החברתיים, והיינו מגלים את המסך, המסתיר, לאשרו, את חייו הפרטיים מן הלעג והקלס של הקהל, או, כנכון יותר, מן הבוז והתִעוב של הקהל? מה היה הוא אומר, אִלו היינו מצַינים ומבארים את העובדות והמעשים הידועים וגלויים לכל, מלבד לחברנו הטפש ושתום־העין? מה היה אומר, אִלו היינו מדפיסים את המִכתם, שקבלנו תוך־כדי כתיבת מאמרנו זה, מאת בן־עירנו רב־הכשרון וסופר מצֻין של עתוננו, אשר זו לשונו:

אל סיר נחשת *).

– ומה? – קרא מר פט בחגיגיות מיֻחדת – מה פשר האות הסתומה ו...? וכי מה יוכל לחרוז עם tinkle (צלצל)? הגידה, נבל!

– מה יוכל לחרוז עם tinkle? כמובן, וינקל, לפי־דעתי – אמרה מרת פט, שנכנסה החדרה ברגע שאמר וינקל לענות על השאלה.

ובדברה שחקה בנעימות אל הפיקויקאי הנבוך והושיטה לו את ידה. וינקל הנגרש והנדהם אמר, בכל־זאת, ללחוץ את כפה, אלמלא התערב ביניהם פט בזעם־אפו.

– הסוגי אחור, גבירה! – קרא העורך – ואל תעֵזי לתקוע לו כפך בפָנין!

– מר פט! – השתוממה זוגתו.

– הבִיטי הֵנה, אשת־בליעל! – שאג בעלה – שימי עיניך על הכתוב

---

*) Pot סיר, באנגלית; לשון נופל על לשון עם שמו של העורך Pott, והכונה היא: פַט בעל מצח נחושה.

כאן, גבירה! „אל סיר נחשת". סיר נחשת, זה אני. „היא רמתה אותך", זו את, גבירה, את!

ובעברתו הקשה זרק את גליון העתון לרגלי אשתו; אך למרות חמתו הבוערת בו, הזדעזע קצת, כשהציץ במקרה אל פני אשתו וראה את ארשת עיניה.

– באמת, סיר – אמרה מרת פט בתמהון, בהכפפה להרים את הגליון – באמת סיר!

מר פט התכוץ ונכפף תחת מבטה־בוז של אשתו. הוא התאמץ, אמנם, להחיות וללבות שוב את גבורתו; אך עמלו כבר היה לשוא, אמץ־לבו עזבהו ולא שב אליו עוד.

כשאתה קורא בספר את הדבור הפשוט „באמת, סיר", הרי אין בו, לכאורה, שום דבר מאים ומירא; אבל הקול אשר בו נאמרו המלים הללו, והמבט אשר לוה את אמירתן, רמזו, כנראה, על נקם ושלם, שעתיד להתחולל על ראשו של מר פט, ועל־כן עשו עליו רשם מפוצץ כל־כך. גם מסתכל שטחי היה יכל לגלות על־נקלה בפניו הנפחדים של העורך סמנים מבהקים, שהוא מוכן ומזמן למסור את מגפיו לכל מי שיאבה למלא מקומו ולעמוד בהם בשעה זו. מרת פט קראה את המכתם, השמיעה קול זעקה איֻמה והתנפלה מלא־קומתה על השטיח שלפני האח, והתחילה מטפחת עליו בעקבי נעליה, מתוך צריחות וצוחות, במהירות סחרחרות כזו, שלא הניחה עוד שום מקום להסתפק בהרגשותיה על־אודות אותו הענין.

– יקירתי, חביבתי! -- גמגם מתוך אימה ופחד – הן לא אמרתי שאני מאמין בזה – אני – אבל קולו של הבעל האמלל נחבא בתוך הצעקות והנאקות ותפיפות הסנדלים של זוגתו.

– אנא, מרת פט, הרשיני־נא לחלות את פניך, גברתי היקרה, להרגע ולשוב למנוחתך – אמר מר וינקל. אך הצוחות והתפיפות גברו ונעשו תכופות עוד יותר מבתחלה.

– יקירתי – התחנן מר פט – צר לי מאד. אם אינך חסה על בריאותך, רחמי־נא עלי, יקירתי. הלא עוד מעט יסבו כל אנשי העיר על ביתנו.

אבל ככל אשר הוסיף מר פט להתחנן אליה, כן הוסיפה היא לצרוח ולהתיפח ביתר־עז. ואולם לאשרו של מר פט סרה למשמעתה של זוגתו נפש אחת, מעין שומרת לראשה, איזו לידי צעירה, שמִשמרתה הראשית והגלויה היתה לפקח על תלבָשתה של גבִרתה, אך מלבד זאת היתה לה להועיל בכמה וכמה בחיִות, וביחוד הצטַינה בזה, שהיתה מסַיעה וממריצה את גבִרתה לעשות כל מה שהוא למורת־רוח למר פט, ולבטל רצונו מפני רצונה.

צוחותיה וצריחותיה של מרת פט הגיעו עד־מהרה לאזניה של הלידי הצעירה הזאת, וכרגע התפרצה לתוך חדר־האֹכל בחפזון נמרץ, שהעמיד בסכנה את סדר המערכה היפה של כִפָּתה ותלתלי קְוֻצותיה.

– הוי, גברתי היקרה, המסֻלאה מפז! – קוננה השומרת־לראשה, בהתנפלה על ברכיה כמטֹרפת לצדה של מרת פט, השוכבת ארצה בפשוט ידים ורגלים – אוי, מה היה לך!

– אדונך–אדונך הגס, האכזרי כפריץ־חיות! – דובבה המתעלפת.

רוחו של פט נפל בקרבו באֹפן מוחשי.

– חרפה וכלִמה היא! – אמרה שומרת־הראש בתוכחה מגֻלה – מראש ידעתי, כי הוא יצעידך לבאר־שחת, גברתי. הוי, נפש יקרה, נפש עלובה!

רוחו של פט רפה יותר ויותר; והצד השני השתער ביתר־עֹז.

– הה, אל־נא תעזביני – אל תטשיני, גודוִין! – דובבה מרת פט, בהאחזה בידה של אותה גודוִין בתנועת עוִית היסטֵרית – אַת הנך הנפש האחת המרחמת אותי, גודוִין!

לשמע הקריאה המעוררת הזאת, ראתה גודוִין חובה לעצמה להוסיף נֹפך משלה על הטרגדיה הביתית, והתחילה שופכת דמעות כמַעין הנובע.

– עד עולם, עד עולם לא אעזבך – התיפחה גודוִין – אהה, סיר – עליך להיות זהיר יותר – באמת חַיָב אתה להתהלך אִתה ביתר זהירות וביתר רֹך, – אינך יודע ומרגיש כלל, איזו רעה אתה עלול להביא על גברתנו. יבוא יום תנחם ותתחרט – לאחר זמן – בזה בטוחה אני – כזאת אמרתי תמיד.

פט האֻמלל הביט לפניו בפחד ובַיְשָׁנוּת, אך לא ענה דבר.

– גודוין – קראה מרת פט בקול רך ורפה.

– גברתי – השיבה גודוין.

– אִלו ידעת, כמה אהבתי את האדם הזה!

– אל־נא תעַני את נפשך בזכרונות כאלה, גברתי! – ענתה השומרת־לראשה.

פט נפחד ונרעש מאד. כבר הגיע זמן לשים קץ למצב זה.

– ועתה! – יללה מרת פט – זו אהבה, וזה שכרה! עתה מגנים ומעליבים אותי במעמד של שלישי – בפני איש זר כמעט לגמרי – אבל אני לא אקבל זאת בשתיקה ובהכנעה. הפעם לא אמחל על עלבוני, גודוין – הוסיפה מרת פט בהתעודדה בסיועה של השומרת־לראשה – אחי, הליטננט, יריב את ריבי, אני רוצה להתגרש, גודוין!

– באמת, כך נאה לו, גברתי! – קִימה גודוין.

קשה לדעת, איזו מחשבות התעוררו בלבו של מר פט לשמע האִיום של גֵרושין; אך בכל אֹפן התאמץ לבלי הביע את רעיוניו בטו־פיו, והסתפק רק בקריאה נכנעת ועַנְוְתנית זו:

– אנא, יקירתי, שמעי־נא לי!

בתשובה על זאת באה התפרצות חדשה של יללות ויבבות, ומרת פט השתקעה בהיסטֵריקה יותר ויותר והתחילה שואלת, למה יצאה לאויר העולם, ועוד שאלות חמורות מסוג זה, שדרשה עליהן בֵרורים ובֵאורים בלי דִחוי.

– יקירתי – השתדל מר פט להרגיעה – אל־נא תתמכרי להרגשות קשות ומרות כאלה. אני לא האמנתי אף רגע, שיש איזה יסוד לדברי אותו המכתם הנתעב – הן כזה לא יכל לעלות על לבי כלל, יקירתי. אלא שהתרגשתי והתרגזתי מאד – וגם היטב חרה לי – על הבריות המנֻולות של „האינדיפנדנט", שמלאם לבם להדפיס כתב־פלסתר שכזה. זהו כל הדבר, ולא יותר.

ובדברו זרק מר פט מבט של תחנונים אל אותו האיש, שבשֶלו – אם גם לא באשמתו – היה כל הסער הגדול הזה, כאִלו בקש ממנו, שלא יזכיר את דבר ה„נחש".

– ובאיזו תחבולות אתה אומר לאחוז, סיר, כדי שינָתן לך ספוק כראוי והגון? – שאל מר וינקל, שאמץ-לבו התגבר בראותו, כי רפתה רוחו של פט.

– הוי, גודוין – דובבה מרת פט – האומר הוא להכות בשוט את עורך „האינדיפנדנט?" – כך הוא אומר לעשות, גודוין?

– הסי, הסי-נא, גברתי – ענתה שומרת-ראשה – אנא, הרגעי-נא. בטוחה אני, שיעשה זאת, אם רצונך בכך, גברתי.

– כמובן, כמובן – מהר פט לקַיֵם את הדבר בראותו, כי אשתו עושה כַוָנים להתעלף שוב – כמובן אֶיַסר אותו בשוט.

– מתי, גודוין, מתי? – הוסיפה מרת פט לשאול, בעודה מפקפקת, אם הגיעה שעתה להשתקע שוב בהיסטריקה.

– כמובן, תכף-ומיד – השיב מר פט – עוד בטרם יפנה היום לערוב.

– הו, גודוין – הוסיפה מרת פט – הלא זוהי התחבולה היחידה לקדם את הדבה הנתעבה ולהשיב לי את כבודי הראשון בחברה.

– בודאי, גברתי – ענתה גודוין – כל איש בתור איש לא יסרב לעולם לעשות כן, גברתי!

סכנת היסטריקה חדשה היתה עֲדַיִן מרחפת באויר, ועל-כן מהר מר פט להבטיח עוד פעם, כי יעשה כן. ואולם הרעיון, שהֵעֵזו להטיל עליה צל של חשד כזה, הרעיש אותה כל-כך, עד שמְדי זכרה אותו היה כפשע בינה ובין היסטריקה, וכחצי-תריסר פעמים היתה מוכנת ומזומנת להתעלף – ובודאי היתה מוציאה את מחשבתה זו אל הפֹּעַל, אלמלא פקוחה והשגחתה השוקדת של השומרת-לראשה ובקשות-הסליחה המְרֻבות של הבעל הנכנע. ורק לאחרי שאותו היצור האֻמלל קבל שכרו משֻלם, בדברי-כבושים ובמוסר השכל ובגערות-נזיפה, ולאחרי שהֻטל באימה ופחד ונכנע ונדכה עד לאותה המדרגה השפלה, הראויה לו, רק אז שבה מרת פט לאיתנה, ושלשתם ישבו אל השלחן לסעודת-שחרית.

– אקוה, מר וינקל – פתחה בעלת-הבית בבת-צחוק, שזרחה מבעד לעקבות דמעותיה – אקוה, כי לא תעלה על דעתך לקצר את ימי שבתך אתנו, בשל אותה הדבה המנֻולת של העתון?

– זאת היא גם תקותי אני – החרה החזיק אחריה מר פט, שבסתר לבבו חפץ מאד, שאורחו יֵחָנק בחתיכת הצלי הקר, שהגיש באותו רגע לפיו, ובזה יבוא קץ מֻחלט לישיבתו בביתם – גם אני אקוה כן.

– אני מודה לכם על רֹב טובכם – ענה מר וינקל – אבל היום בבקר קבלתי פתק מאת מר טופמן, המודיע אותי, כי מר פיקְויק מבקש אותנו לבוא אליו לבורי עוד היום; ולכן הננו לנסוע במרכבת דדילינ'גס, היוצאת מזה בצהרים.

– אבל הלא תשובו הלום? – אמרה מרת פט.

– כן, בודאי – ענה מר וינקל.

– בטוח אתה בזה בלי שום ספק? – אמרה מרת פט בזורקה בחשאי מבט רך אל אורחה.

– בלי שום ספק – הבטיח מר וינקל.

הסעודה עברה בשתיקה, כי כל אחד מן המסֻבים היה שקוע בהרהורי דאָגתו וצערו הפרטי. מרת פט הצטערה על אבוד מחַזר נעים; מר פט התחרט על הבטחתו הנמהרה ליסר בשוט את עורך „האינדפנדנט"; ומר וינקל היה מֵצַר, מפני שהביא את עצמו לידי מצב לא־נעים כזה, בעוד שהוא נקי מכל עָון.

לבסוף הגיעה שעת־הצהרים, ואחרי כמה ברכות־פטורים והבטחות לשוב במהרה, עזב מר וינקל בנפש עגומה את הבית, שהיה בראשונה חביב עליו כל־כך.

– אם יערוב את לבו לשוב, אֲרעיל אותו – הרהר מר פט, בפנותו אל הלשכה שבירכתי ביתו, ששם היה עושה את הברקים והרעמים של מאמריו.

– אם תעלה על דעתי לשוב הֵנה ולהתערב שוב בתוך הבריות הללו, אהיה ראוי בעצמי להִוָסר בשוטים – ולא יותר – הרהר מר וינקל, בשימו פעמיו אל „טַוס הכסף".

חבריו כבר היו נכונים, וגם מרכבת הדדילינ'גס היתה נכונה לצאת; ולא עבר חצי־שעה והפיקויקאים שלנו התגלגלו על אותה הדרך, אשר בה עבר זה לא כבר מר פיקויק עם משרתו הנאמן; ומפני

שכבר תארנו את יפיה, לכן איננו רואים לנו חובה להוציא מפנקסו של מר סנודגרס את תֵאורו הפיוטי.

ליד פתח ה„מלאך" חכה להם סם וֶלר, שהכניס אותם תכף־ומיד לחדרו של מר פיקויק. שם מצאו, לתמהונם הגדול של מר וינקל ומר סנודגרס ולמבוכתו, הגדולה עוד יותר, של מר טופמן, את ורדל הזקן ואת טרונדל הצעיר.

— מה שלומך? — קרא הזקן בתפשו בחבה את ידו של מר טופמן — אל־נא תָבוך, ואל־נא תלבש צורה עגומה־רגשנית כזו. דברים כמו אלה אין להשיב, חבר זקן! למענה הייתי חפץ שתנשא לך; אך למענך שמח אני, שלא נפלה בגורלך. בן־חיל כמוך ימצא לו, במהרה בקרוב, אחרת, טובה ממנה — הלא?

ומתוך דברי תנחומים כאלה ספק לו הזקן על שכמו ויצחק מטוב־לב.

— ומה שלומכם אתם, ידידי הנעימים? — הוסיף הזקן העליז, בלחצו את ידיהם של מר וינקל ומר סנודגרס בבת־אחת — זה עתה אמרתי לפיקויק, כי אדיר חפצי, שתבואו אלינו כֻּלכם לחג־הלֵדה. בביתנו תהיה אז חתֻנה — והפעם חתֻנה אמתית.

— חתֻנה! — קרא מר סנודגרס ופניו חָורו מאד.

— כן, חתֻנה. אך אל־נא תבהל — אמר הזקן בבדיחות־דעתו הרגילה — זאת תהיה רק חתֻנתו של טרונדל עם בֶּלה.

— אה, רק הם בלבד! — ענה מר סנודגרס בשאפו רוח ברוָחה, לאחרי שנשתחרר מן הספק הנורא שהעיק על לבו — אם־כן, אני מברך אותך במזל־טוב, סיר. ומה שלום יוסי?

— טוב עד מאד. הוא מתנמנם לרגעים, כמקדם.

— ואמך, והכהן, וכל בני־ביתך?

— שלום לכֻלם.

— ואיה — אמר מר טופמן בהתאמצות גלויה — ואיה ה י א, סיר?

— היא? — שָנה הג'נטלמן הזקן בנענעו ראשו בארשת של ערמה — האם כונָתך לבת־אמי הטפשית? מה?

מר טופמן הרכין ראשו לאות, כי שאלתו היתה מכֻוֶנֶת באמת לרחל המרמה.

– היא עוזבת אותנו ותלך לעיר רחוקה, לגור בבית אחת מקרובותיה – ענה הג'נטלמן הזקן – היא לא יכלה להביט בפני בנותי, ועל־כן הנחתי לה לנסוע ממנו. אבל, הנה הגיע זמן סעודת־הצהרים, ואתם בודאי רעבים מאד אחרי טלטול הדרך. אני רעב בלי שום נסיעה. אם כן, הבה, נגש אל המלאכה!

הסעודה נאכלה לתֵאבון, ואחרי גמר המלאכה, כאשר ישבו להם כֻּלם סביב לשלחן בהרחבת־הדעת, ספר להם מר פיקויק את כל אשר קרהו באותו הלילה רב־העלילה, ואת הצלחת ערמתו הבזויה של ג'ינגל בן־התֹּפת. חבריו קצפו והתמרמרו מאד לשמע הדברים.

– ועד היום הזה – סִיֵּם מר פיקויק את ספורו – עודני צולע על ירכי מן הרומטיסמוס, שאחזני באותו הגן.

– גם לי אֵרַע מאורע מְשֻׁנֶּה – אמר מר וינקל בשחוק קל, ולבקשת מר פיקויק ספר בפרוטרוט את דבר כתב־הפלסתר של „האינדיפנדֶנט" ואת התרגשותו של ידידם העורך, שבאה בעקבן.

בשעת ספורו של מר וינקל נתכרכמו פניו של מר פיקויק. החברים הרגישו בזאת, ולאחרי שגמר מר וינקל את ספורו החרישו כלם. ומר פיקויק הכה באגרופו על השלחן בכל כחו, ויאמר כדברים האלה:

– הלא נפלא הדבר, וכפי הנראה כך נגזר עלינו, כי בכל בית אשר תדרוך בו כף רגלנו, נכנים מהומה ומבוכה במדה ידועה! או אולי צריך אני לראות בזה סִמן לחֹסר זהירות ולמעוט ענוה, או – רע מזה – רֹע־לב וקלקול המוסר של חברי ותלמידי? תחת צל קורתו של כל בית, שהם מתארחים בו, הם מפריעים את מנוחת הלב ואת אשרה של איזו אשה בוטחת תמימה. ואני שואל: האין זה – –

מר פיקויק היה מוסיף בודאי לדבר בסגנון זה עוד זמן רב, אלמלא נפסק נאומו הנמלץ על־ידי כניסתו של סם, שבא החדרה ומכתב בידו. אז העביר האדם הגדול את מטפחתו על מצחו, הסיר את משקפיו מעל עיניו ושפשף אותם והרכיבם שוב על חָטמו, וקולו היה רך ונוח ככל הימים בשאלו את משרתו:

– מה זה הבאת, סם?

– הייתי זה עתה בבית־הדֹאר ומצאתי את המכתב הזה, שמֻנח שם

זה שני ימים. הוא חתום בחֹמר־חֹתם והאדריסה כתובה באותיות עגֻלות.

– הכתב אינו ידוע לי כלל – אמר מר פיקויק בפתחו את המכתב – אל רחום וחנון! מה זאת? אין זה כי אם שחוק של לץ. הן אי־אפשר – אי־אפשר – שיהיה הדבר אמת.

– מה זאת? – שאלו כל המסֻבים קול אחד.

– אקוה, כי לא מת איש? – אמר מר ורדל, נפעם מאד למראה פניו של מר פיקויק, שנעוו מזועה.

מר פיקויק לא ענה כלום, אלא הושיט את המכתב למר טופמן היושב ממולו ובקש אותו לקראו בקול רם; והוא עצמו הטה ראשו לאחור על גב־הכסא בארשת של תמהון תוהֶה, נורא למראה.

בקול רועד קרא מר טופמן את דברי המכתב, לאמר:

פרִימֶנס־קוֹרט, קוֹרנהִיל, 28 אבגוסט, 1830.

ברדל בתביעה אל פיקויק.

סיר,

מרת מרתא ברדל מלאה את ידינו לתבוע אותך לדין על אשר לא קִיַמת את הבטחתך לשא אותה, והיא שמה את הנזק והצער והבֹשת שהגיע לה על־ידי חלול הבטחתך, לסך של אלף וחמש מאות ליטרה; ועל־כן אנו נוטלים לנו רשות להודיעך, כי כבר הגשנו את כתב־הקובלנה עליך לבית־דין, במחלקת „התביעות הפשוטות", ומבקשים ממך להודיענו בפוסטה החוזרת: את שֵם עורך־דינך בלונדון, אשר יעמוד למשפט מצד הנתבע.

והננו, אדון נכבד, עבדיך הנכנעים

דודסון ופוג.

אל מר שמואל פיקויק.

השתוממותם של המסֻבים גדלה כל־כך, עד שלא יכלו להוציא הגה מפיהם: כל אחד הביט בפחד ודאגה אל שכנו או אל מר פיקויק. לבסוף הפריע מר טופמן את הדומיה, בשנותו בדרך מוכני:

– דודסון ופוג.

– ברדל ופיקויק – פטפט מר סנודגרס בנפש פזורה.

— אשרה ומנוחת לבה של איזו אשה בוטחת, תמימה — דובב מר וינקל מתוך הרהור.

— הלא זה קשר! — קרא מר פיקויק לבסוף, לאחרי שׁשב אליו כח־הדבור — זהו קשר, קנוניה נתעבה בין שני המסיתים והמדיחים הללו, רודפי־הבצע, דודסון ופוג. על דעתה של מרת ברדל לא היתה עולה מעולם לעשות כדבר הזה — לבה לא היה נותנה לעשות זאת — גם אין לה כל זכות ונמוק לכך. פשוט, מגֻחך הדבר, מגֻחך!

— בנוגע ללבה — העיר מר וינקל בבת־צחוק — הנך אתה, בודאי, השופט היותר מֻמחה לכך. ואולם בנוגע לזכותה ונמוקה, הריני מְחֻיב להגיד לך — אף שאינני רוצה כלל להעציב את רוחך — כי דודסון ופוג בקיאים וּמֻמחים בענינים כאלה הרבה יותר מכל אחד מאתנו.

— זהו רק נסיון נבזה להוציא כסף ממני — אמר מר פיקויק.

— אקוה, כי כן הוא — אמר מר ורדל בשִׁעוּל קצר ויבש.

— מי זה שמע אותי מדַבר אִתה, כל הימים, בלשון אחרת מזו של דַיָר עם בעלת־הבית שלו? — הוסיף מר פיקויק בהתרגשות עצומה — מי זה ראה אותי מעולם מתיחד עמה? שום אדם! אף לא אחד מחברי היושבים פה אתנו —

— מלבד פעם אחת — הפסיקו מר טופמן.

פניו של מר פיקויק האדימו והלבינו חליפות.

— אה, זה חשוב מאד! — קרא מר ורדל — אך אקוה, כי גם בפעם ההיא לא נפל שום דבר חשוד ביניהם?

מר טופמן הציץ בבַיְשָׁנות ופחדנות אל מנהיגו ויען:

— כמובן, שום דבר חשוד — אבל — אינני יודע איך קרה הדבר — אך זכורני, שהיא היתה תפושה בזרועותיו וראשה נטוי לאחור.

— אל־אלהים! — קרא מר פיקויק, כשנצנץ פתאם במוחו בתכלית הבהירות זכרונה של אותה הסצי.ה, שאליה התכַּון מר טופמן — איזה משל נורא של כח־המקרה והזדמנות־המאורעות! באמת, כך היה הדבר — כך היה באמת.

— וחברנו הנכבד התאמץ להפיג את עצבונה — מִלא אחריהם מר וינקל בקצת רִשעוּת.

— כן עשיתי באמת – קרא מר פיקויק – אין בדעתי כלל לכחד את הדבר. כן היה באמת.

— הו, הו – קרא מר ורדל – בשביל דבר שאין בו שום שמץ פסול וחשד, הרי הפרטים הללו, לכל־הפחות, משֻנים קצת. הַ הַ הַ, פיקויק! כלב ערום שכמותך!

והוא נתן קולו בצחוק אדיר, עד שצלצלו הכוסות שעל השלחן.

— איזו הצטרפות אֲיֻמה של אמתיות מדֻמות! – קרא מר פיקויק בתמכו את סנטרו בשתי ידיו – וינקל, טופמן, אני מבקש מכם סליחה על הדברים, שהעירותי קֹדם לכן. כֻּלנו, שלשתנו, הננו קרבנות של צֵרופי מקרים משֻנים, וביחוד אני.

ומתוך התנצלות זו כבש האדם הגדול את פניו בכפות־ידיו והשתקע בהרהורים, בעת שורדל הזקן ירה אל המסֻבים רמיזות וקריצות על־אודותיו.

— אבל איך שהוא, רוצה וצריך אני, שיתבררו ויתלבנו הדברים! – קרא מר פיקויק בהרימו את ראשו ובהלמו באגרופו על השלחן – צריך אני לראות אותם השֻתפים היפים דודסון ופוג! מחר אסע לונדונה.

— לא מחר! – העיר מר ורדל – עד יום מחר לא יחדל צלעך.

— אם־כן מחרתים.

— מחרתים הוא יום הראשון לחדש סֶפּטֶמבר, ואתה הבטחת לרכב אתנו עד לקרקעותיו של סיר ג'ופרי מֶנִינג, ולכל־הפחות לבוא אלינו לסעודת־הבֹקר, אם לא תוכל להשתתף בציד.

— אם־כן, ביום שאחרי מחרתים, ביום ה'. סם!

— סיר? – השיב סם.

— הזמֵן שני מקומות על גג מרכבת הדיליג'נס, ההולכת לונדונה ביום ה' בבֹקר, בשבילך ובשבילי.

— טוב מאד, סיר.

מר וֶלר עזב את החדר וילך למלא את פקודת אדונו, כשידיו תחובות לו בכיסי־בגדו ועיניו נעוצות בקרקע.

— אדם משֻנה הוא האדון הגדול שלי – אמר בלבו בצעדו לאטו במעלֵה הרחוב – לרדוף אחרי אותה מרת ברדל, שמלבד שנותיה

הטְרבות יש לה עוד פריי־בטן לא־קטן, בתור הוספה! וכן הם כל אותם הרַוָקים הזקנים, אף שהם מעמידים פניהם כפרושים קדושים. ובכל זה לא היתה עולה על דעתי, שהוא יעשה כזאת – לא היתה עולה על דעתי כלל!

ומתוך הרהורים מוסריים כאלה שָׂם מר שמואל וֶלר את פעמיו ללשכת־הפקידות של הדיליג'נס.

פרק יט

יום נעים ושמח, שאחריתו לא־נעימה כלל.

הצפרים המאֻשרות, אשר, לשלותן ולמנוחת לבן, לא ידעו, בתמימותן הברוכה, מאומה מן ההכנות שנעשו להבעיתן ולהדהימן, קִדמו את יום הראשון לחֹדש ספטמבר, בלי־ספק, בשמחה רבה, כאחד הבקרים היותר יפים ונעימים שראו בתקופה זו. הרבה מן הק־ראים 1) הצעירים, שטִיְלו להם בנחת־רוח בין הקַשים של השדות שנקצרו, עם כל החֻצפה והשחצנות של בני־הנעורים; והרבה מן הזקנים שבהם, שהציצו מתוך עיניהם הקטנות והעֻגלות על קלות־ראש זו, במבט־בוז של עוף שקנה חכמה ונסיון, — כאלה כן אלה לא חשו ולא הרגישו את הרעה הגדולה הבאה עליהם, ובחדוה רבה התענגו על אויר הבֹקר הרענן, ושעות מועטות אחרי־כן שכבו פגרים מתים על־פני הארץ. אבל נחדל־נא מזה, פן תתקוף אותנו רגשנות יתרה; הבה, נוסיף־נא לספר דברים כהוָיָתם.

ובכן, בלשון בני־אדם פשוטה, היה אותו הבֹקר יָפֶה מאד, נחמד ונעים כל־כך, עד שקשה היה להאמין, שכבר חלפו ונגוזו הירחים המעטים של קיץ אנגלי. המשוכות, השדות והאילנות, הגבעות ואדמת הבֹץ, חשפו לעיני הרואים שפעת־צבעים של ירקרק עז. רק זעיר־שם, זעיר־שם, הזכיר איזה עלה נושר או איזו נְקֻדה צהֻבה, שהתערבה בין גַוני הקיץ, כי הסתיו מטשמש ובא. פני השמים היו טהורים מכל שמץ־עב, השמש יצא על הארץ בהיר וחם. האויר היה מלא רְנַת

1) תרנגלת־בר (רעבהוהן).

צפרים וזמזום של רבבות רמשי־קיץ, והגנים, מטֻפלים בהמון־פרחים מכל הגוָנים, נצנצו בטל־בֹקר כשבבות אבני־חן מתנוססות. בקִצור: על הכל היה טבוע עוד חותמו של הקיץ, ושום אחד מגוָניו הנחמדים לא נטשטש עדַין.

ובבֹקר מהֻדר זה, במרכבה מגֻלה, יצאו לפעֻלם, לצוד ציִד, שלשת הפיקויקאים (מר סנודגרס בחר לשבת בית) ומר ורדל ומר טרונדל, עם סם וֶלר, שתפש לו מקום על הדוכן ליד הרַכב. המרכבה עמדה לפני שער של בית ישן, לשפת המסלה. ליד השער חכה להם ציָד גבה־קומה ודק־בשר, עם נער יחף למחצה, לבוש מכנסי־עור ארֻכים: לכל אחד מהם זוג של כלבים, ועל כתפו תלוי לו ילקוט־צַיָדים מרֻבֵּה־הכמוּת.

– הגידה־נא לי – לחש מר וינקל באזנו של מר ורדל, כשנגש האדם הגבוה להוריד את הדום־המרכבה – האמנם חושבים הם, כי אנחנו נצוד ציד רב כל־כך, עד כדי למלא את השקים הגדולים הללו?

– למלא את השקים! – קרא ורדל הזקן – אלהים עמך! אתה תמלא את האחד, ואני את השני, ואחרי־כן נתחוב לתוך כיסי בגדי־הציד שלנו, ועוד ימצא לנו ציד די־והותר.

מר וינקל ירד מן המרכבה, בלי ענות דבר על הערה זו; אבל בלבו חשב, כי אם יצטרכו בני־החבורה לעמוד ביער ולהכות עד אשר ימלא הוא את הילקוט המיֻעד לו, אזי יש לחוש שיצטננו כֻלם ואף אחד מהם לא יִמָלט מִנַזֶלֶת.

– הו, הו, יונא, בתולה זקנה; ואתה, דיף, עמוד על מקומך – אמר ורדל בלטפו את הכלבים – ומה, מרטין? סיר ג'ופרי עודנו בשוטלנד?

הציד הארֹך ענה „הן", בעוד שהוא מביט בתמהון, פעם אל מר וינקל, שאחז את רובהו אחיזה משֻנה כל־כך, עד שנראה כאִלו חפץ, שכיס־בגדו יפתח את המַקור תחתיו, ופעם אל מר טופמן, שאחז את שלו אחיזה משֻׁנה עוד יותר, שנראה כאִלו הוא ירא ממנו – ויש רגלים לדבר, שהרגשה זו מלאה באמת את לבו של הפיקויקאי הזה באותה שעה.

– ידידי אלה אינם בקיאים עֲדַין כל־כך באותה אֻמנות, מרטין – אמר מר ורדל, שהרגיש במבטי־תמהונו של הציד – הלא ידעת: כל

דבר דורש רגילות. לא יעברו ימים מועטים וגם הם יהיו רובים מְצינים. מעיתי — יסלח־נא לי ידידי מר וינקל — הוא כבר בעל־נסיון במקצוע זה.

בתשובה על הקומפלימנט הזה חִיך מר וינקל בשפה רפה לתוך המטפחת הכחֻלה שעל צוארו! אך מתוך מבוכת ענְוְתו בא באיזה סכסוך מסתורי עם רובהו, שאִלו היה זה ממֻלא, היה ממית אותו לאלתר.

— אל־נא תחזיק, סיר, ברובה שלך אחיזה משֻנה כזו, ביחוד לכשיהיה ממֻלא — העיר לו הצַיָד הארֹך בפנים זועפות — ואם לאו, יקחני השד, אם לא תהפוך את מי מאתנו לחתיכת בשר צונן.

נבוך ונכלם מן העצה הטובה הזאת, מהר מר וינקל לשַנות את מצב רובהו לטוב, אך בהחפזו הביא את קָנהו במגע מוחשי מאד עם ראשו של מר וֶלֶר.

— הו, הו — קרא סם בהרימו את מגבעתו שהֻשלכה ארצה ובשפשפו את רקתו שנחבלה — אם תלך בכחך זה, אזי תמלא בירִיה אחת את כל השק ולא תניח חיים לכל בריה!

לשמע הדברים האלה צָהַל הנער, בעל מכנסי־העור הארֻכים לבלי־קץ, את קולו בצחוק פרוע, וכרגע לבש צורה רצינית, כאִלו התפרץ הצחוק מפי אחר; ומשום־כך הביט עליו מר וינקל ברֻגזה מלאה הוד וגאון.

— לאן צוית להביא לנו את הלגימה, מרטין? — שאל מר ורדל.

— על גבעת האלון בשעה השתים־עשרה, סיר.

— הלא זאת, כמְדֻמני, אדמת סיר ג'יופרי — הלא?

— לא, סיר, אבל היא סמוכה לגבולו, אדמת הקפיטן בולדוִיג היא; אך איש לא יפריע אותנו שם, והמקום יפה מאד.

— טוב מאד — ענה ורדל הזקן — ועתה, מוטב שנמהר לצאת לפעלנו. הלא תבוא שמה לעת הצהרים, פיקויק?

מר פיקויק חפץ מאד להשתתף בציד — בתור צופה ומביט, כמובן — ביחוד מפני שהיה חרד ודואג לשלֵמות גופו ואבריו של מר וינקל. ומלבד זה, הנה בבֹקר מְהֻדר כל־כך, הלא צער וסִגוף גדול הוא לשוב

הביתה, בעת שהחברים הולכים להתענג על טובו ויפיו, כי על־כן היו פניו של מר פיקויק עגומים מאד בענותו:

– כן – הלא צריך אני –

– כלום אין הג'נטלמן צַיָּד? – שאל האיש הארֹך.

– לא – ענה מר וורדל – ומלבד זה הוא צולע לפי־שעה.

– חפץ הייתי מאד מאד ללכת עמכם למקום הציד – אמר מר פיקויק בתוגה.

רגעים מועטים החרישו כֻּלם, מתוך השתתפות בצערו.

– שם מאחרי הגדר יש עגלת־יד – הפסיק הנער אֶרֶךְ־המכנסים את הדומיה – ואם משרתו של הג'נטלמן יובילהו בה בנתיבות, הרי יוכל להִמצא בקִרבתנו כל עת הציד; ועל הגדרות והמשוכות היינו נושאים אותו יחדו.

– זאת היא עצה מחֻכמה! – קרא סם, שהיה נוגע בדבר, כי עזת תשוקתו לחזות בציד – עצה מחֻכמה! יפֶה דרשת, חזירזיר! כרגע אביא את עגלת־היד.

אבל כאן קמה מניעה חדשה, הציד הארֹך מחה בכל תֹקף נגד ההצעה, שג'נטלמן המובל בעגלת־יד ישתתף בחבורה של צידים: שהרי זה נגד כל החֻקים והנמוסים המְקֻבלים באֻמת הנִמרודים.

זו היתה טענה חזקה – אך סוף־סוף עלתה בידם לפַיְסו ולהרגיעו בדברים רכים ובמזונות ומיני תרגימא; והוא עצמו הֵשך את חמתו בלטיפות־אגרוף על ראשו של הנער בעל־ההצעה. ובכן הושיבו את מר פיקויק בעגלת־היד, והחבורה שָׂמה לדרך פעמיה: מר וורדל והצַיָּד בראש, להורות את הדרך, ומר פיקויק בעגלה המובלת בידי סם, כמאסף לכל המחנה.

– עמוד, סם! – קרא פיקויק לאחרי שעברו את חצי השדה הראשון.

– מה זה אֵרַע שוב? – שאל מר וורדל.

– לא ארשה להסיע את העגלה אף צעד אחד הלאה, אם לא ישא וינקל את רובהו באופן אחר – הודיע מר פיקויק בהחלטה תקיפה.

– וכיצד עלי לשאתו? – שאל וינקל העלוב.

– שָׂאֵהו בפיו למטה – ענהו מר פיקויק.

— אבל הרי זה שלא כדרך הצַיָדים — טען מר וינקל.

— אחת היא לי, אם זה כדרך הצַיָדים או לא — השיב מר פיקויק — העִקר הוא, שאינני חפץ לַהֲרֹג בּיריה בעגלת־יד, משום איזו נמוסים חיצוניים שלך, וכדי לעשות כרצונו של מי־שהוא.

— אני יודע מראש, כי הג'נטלמן הזה ישלשל את זיון רובהו לתוך גופו של אחד מאתנו, בטרם נמצא את ידינו ורגלינו — נהם הציָד הארֹך.

— יהי כן, אני לא אעמוד עוד על דעתי — אמר וינקל האֻמלל בהפכו את קנה־הרובה למטה.

— פקוח־נפש דוחה כל מצוות הנמוס — העיר סם, והחבורה זזה שוב ממקומה.

לא עברו אַמות מועטות והנה נשמע שוב קולו של מר פיקויק הקורא בכח:

— עמדו!

— מה עוד? — שאל ורדל.

— רובהו של טופמן אינו תפוס כהוגן; אני יודע בברור, שסכנה נשקפה ממנו — ענה מר פיקויק.

— מה? סכנה? כיצד? — קרא מר טופמן בהתרגשות עצומה.

— בודאי יש בו סכנה, אם תוסיף לשאתו כך — אמר מר פיקויק — צר לי מאד, שאני בא שוב בטענה ותביעה, אבל אני מכריז ומודיע, כי לא אזוז מכאן אף מלֹא פסיעה אחת, אם לא תשאהו כנשיאת וינקל.

— גם אני חושב, כי זה עדיף, סיר — הסכים גם הציָד הארֹך — ואם לאו, תוכל על־נקלה להשקיע את הזיון בבטנך שלך כמו בזו של אחרים.

מר טופמן מהר, ברצון גדול, להפוך את רובהו, כחפץ הקהל, והחבורה שָׂמה שוב לדרך פעמיה, עם שני הפיקויקאים המתלמוים, שנשאו את רוביהם הפוכים למטה, כחַיָלים אחרי ארונו של מלך.

פתאם עמדו הכלבים תחתם, וכרגע עצרו גם הצַיָדים במהלכם.

— מה זה היה לרגליהם של הכלבים? — שאל מר וינקל בלחישה — במה משֻׁנה עמידתם!

— הס! — לחש לו מר ורדל — האינך רואה, כי עמדו לצַיֵּן?

— לצַיֵּן? — שָׁנה מר וינקל בהביטו סביבותיו, כאלו קוה לגלות איזו פִּנה יפה בנוף זה, שהכלבים הפקחים רוצים לעורר את הלבבות עליה — מה הם מצַיְּנים ומראים בעמידתם?

— פקח עיניך! — קרא מר ורדל, שמתוך התרגשות צַיָּדנית לא שמע כלל את השאלה — הנה הנם!

באויר קם שאון עז של משק־כנפים, שהרתיע את מר וינקל לאחוריו, כאִלו ירו בו בעצמו. אחרי־כן התפרצו שתי יריות, ושני פתילי עשן דקים הסתלסלו באויר על השדה.

— איה? איפה הם? — קרא מר וינקל בהתרגשות עצומה, בפניתו סביבותיו לכל רוחות השמים — אים אפוא? הגידו־נא לי, מתי אירה. איה, איפה הם?

— אַיָּם? — ענה מר ורדל, בהרימו מעל הארץ זוג של קיראים, שזרקו הכלבים לרגליו — הנה הנם!

— לא לאלה אני מתכַּוֵּן, אני שואל לאחרים, לאותם שחיים — אמר וינקל הנבוך.

— לעת כזאת הם כבר רחוקים מאד מכאן, בלי־ספק — ענה ורדל בקרירות, בשובו למַלא את רובהו.

— כפי הנראה, תזדמן לנו בעוד חמשה רגעים, כנופיה חדשה של אותם העופות — אמר הציד הארך — ואם יתחיל הג'נטלמן לירות עתה, אזי אפשר שתתפרץ היריה מקנה־רובהו למועד הנכון, בעת שיתרוממו לפרות באויר.

— הַ הַ הַ! — הרעים מר וֶלר במצהלות־צחוק.

— סם! — קרא מר פיקויק, שנכמרו רחמיו על חברו הנבוך ונכלם.

— סיר?

— אל תצחק!

— חלילה לי מזה! — ענה סם בהכנעה. אך כדי לתת לעצמו קצת פצוי על האִסור הזה, עמד מאחרי עגלת־היד והתחיל מעַוה את פניו בהעויות משֻׁנות, להנאתו העצומה של הנער אֶרֶךְ־המכנסים, שהתפרץ בצחוק אדיר, ועל זה קבל סטירה הגונה מידו הרחבה של הציד

הארֹך, שבקש לו תֹּאֲנה להִסב, כדי להסתיר את הגִחוך, שתקף אותו בעצמו.

– חזק, נער זקן! – קרא מר ורדל אל מר טופמן – הפעם היטבת לירות!

– כן נראה גם לי – ענה מר טופמן ברגש־גאון של הכרת־ערכו.

– יפה ירית. בודאי יעלה בידך איזה ציד בפעם הבאה, אם רק תכַון יפה. הלא זה נעים מאד – מה?

– כן, נעים מאד – השיב מר טופמן – אבל זה נוקף את הכתף כדבעי. כמעט שנפלתי על־גבי! ואמנם לא עלתה על דעתי כלל, כי רובים קטנים כאלה חובטים והודפים ככה.

– אין דבר, ברבות הימים תתרגל לכך! – אמר הג׳נטלמן הזקן בחיוך – ומה? הכל נכון לדרך? ובעגלת־היד גם כן הכל מוכן ומזֻמן?

– הכל שלום, סיר! – ענה מר וֶלר.

– אם כן, נלכה הלאה.

– התחזק על מושבך יפה, סיר! – הזהיר סם את אדונו, בהרימו את מוטות־העגלה.

– כן, כן – ענה מר פיקויק; והארחה יצאה לדרכה במהירות הדרושה.

– עתה צריכה העגלה להֵחשל אחרינו, כדי לעמוד רחוק מעט מן החבורה – קרא מר ורדל אל סם, לאחרי שהעבירו את מר פיקויק בשלום מעל לגדר והושיבוהו שוב בעגלתו.

– שומע אני, סיר – ענה מר וֶלר ויעצור בהובלתו.

– ואתה, וינקל – הוסיף הג׳נטלמן הזקן – לֵך עתה בעקבותי והשתדל־נא לבל תאחר הפעם.

– אל תדאג לזאת – ענה מר וינקל – הפעם לא אאחר. כלום הם „מצינים" שוב?

– לא, עֲדַין לא. ועתה החרישה־נא!

והם הלכו לאטם בשתיקה גמורה, וכך היו משיגים בודאי את מטרתם, אלמלא עלתה פתאם על דעתו של מר וינקל לעשות איבולוציות משֻנות עם רובהו, ומתוך־כך התפרצה מִקָנהו יריה, דוקא ברגע המכריע, ממעל לראשו של הנער בעל מכנסי־העור, שהיתה

פוגעת בדיוק במוחו של הציד הארך. אִלו עמד על מקומו הרגיל באותו רגע.

— בשם אלהים! מה הכריח אותך לירות ברגע זה? — שאל מר ורדל בהביטו למעלה ובראותו, כי העופות פרחו להם, שלמים בכל אבריהם.

— חי נפשי, אם ראיתי מִיָמַי רובה כזה! — ענה מר וינקל העלוב, בהסתכלו בעֹמק העיון בְמַקור של רובהו, כאלו היה אפשר להחזיר הכל למוטב בהבטה זו — הן הוא, פשוט, מורה מאליו. וכן יעשה תמיד.

— כן יעשה תמיד! הוא מורה מאליו! — אמר מר ורדל בקצת התמרמרות — אם כן, מי יודע, אם לא יהיה רצון מלפניו להרוג את מי־שהוא!

— בודאי יארע כזה במהרה בקרוב, סיר — העיר הצַיָד הארך בלחש כמתנבא.

— מה פשר דבריך אלה, סיר? — שאל מר וינקל בתרעֹמת.

— אין דבר, סיר, אין דבר — ענה הציד הארך — אני הנני בגפי, אינני בעל־משפחה; ואמו של הנער הזה שבכאן תקבל מידי סיר ג׳ופרי סכום הגון, אם יֵהָרג בנה על אדמתו, מַלא את רובך שוב, סיר, מַלא־נא!

— קחו מידו את הָרובה! — שאג מר פיקויק מתוך עגלתו, נרעש ונפחד מאד לשמע נבואתו הרעה של הציד הארך — קחו־נא! הלא שמעתם!

אבל שום איש מן החבורה לא אבה למלא את הפקדה הזאת; ומר וינקל, לאחרי שֶיָרָה מבט של מרי ומרד כלפי מורהו ומנהיגו, מִלא שוב את רובהו, וילך הלאה עם שאר בני־החבורה.

הננו רואים לנו חובה להודיע, על־פי עדותו המְבהקה של מר פיקויק ברשימותיו, כי מר טופמן התנהג עם רובהו שלו ביתר זהירות וביתר בינה ממר וינקל. ואולם עובדה זו אינה מפחיתה כלל את ערכו של זה בתור בקי וּמֻמחה בכל הענינים הנוגעים לספורט; כי, כמו שהעיר יפה מר פיקויק, מאז מעולם ובכל הדורות נמצאו פילוסופים מְצֻינים, שהיו מאורות גדולים בתֵאוריה של המדעים. וכשנִסו להוציא את תורתם אל הפֹעל, לא מצאו למעשה את ידיהם ורגליהם.

שִׁיטָתוֹ של מר טופמן היתה, כרב ההמצאות הנעלות, פשוטה עד מאד. בחריפותו ומהירות תפיסתו של גאון אמתי בא תכף־ומיד לידי הכרה, כי שתי המטרות הראשיות, שאליהן יש לשאוף בציד, הן: א) לירות מבלי הזיק לעצמו; ב) לירות בלי סכנת־נפשות לבני־החבורה. ומזה יוצא, כי התחבולה היותר מעֻלה להשגתן – (אם אי־אפשר להפטר מן המלאכה הקשה של היריה בכלל) – היא, לעצֹם את העינים ולירות באויר.

ופעם אחת, כשהתנהג בדיוק לפי הכלל הגדול הזה, ובפקחו את עיניו לאחרי היריה, ראה והנה קורא גדול ושמן נופל פצוע על הארץ. הוא אמר כבר ללכת אל מר ורדל ולהביע לו שמחתו וברכתו על הצלחתו שאינה פוסקת, והנה הג'נטלמן הזקן נגש אליו ובלחצו את ידו בחֹם קרא:

– טופמן, בחרת את העוף המצֻין הזה לך מכל הכנופיה?

– לא – ענה מר טופמן – כלל וכלל לא!

– אל־נא תשתמט, ידידי! – אמר ורדל – בעיני ראיתי איך ברֹרת אותו לך – אני הסתכלתי בך, כשהרימות את רובך לכַונו למעלה. ואני מחֻיב להגיד לך, כי המורה המֻבחר שבעולם לא היה מיטיב לעשות ממך. זו היתה יריה נפלאה, מצֻינה במינה! עתה רואה אני, שאינך כלל טירון למלאכה זו, כמו שחשבתי בתחלה. בטוח אני, שהנך זקן ורגיל.

לשוא מחה מר טופמן בחיוך של ענוה נגד התשבחות הללו, שאינן ראויות להנתן לו כלל; לשוא הבטיח בכל תֹקף, כי מעולם לא השתתף בשום ציד. איש לא האמין לדבריו. ולא עוד, אלא שהחיוך הענוַתני שלו נתקבל כסִמן מֻבהק, שהוא משתדל להעלים את האמת. ומן־הוא והלאה יצא לו שֵׁם של רובה־ציד מצֻין. ואמנם לא זה שם־התהלה האחד, שנרכש בדרך קלה כזו, וגם אין מקרים מֻצלחים כאלה מצוים רק בציד־קוראים.

ובינתַים עורר מר וינקל קולות וברקים ביריותיו, והתעטף בענני־עשן של אבק־שרפה, וכלום לא העלה בידו. עתים עפו יריותיו אל לב־השמים, ועתים טסו על־פני האדמה, סמוך לשטח כל־כך, שחיי שני

הכלבים היו בסכנה גדולה. בתור מְשחק של דמיון חפשי היו היריות, רבות־ההחליפות הללו מעניְנות עד מאד; אבל בתור יריות, המכֻוָנות לתכלית מעשית ולעצם ידוע, לא השיגו את מטרתן כלל וכלל. יש פתגם שגור ומקֻבל בעם: „לכל כדור יש המחאה על דירה, מוכנת לו מראש". ואם הפתגם נכון גם על רסיסי העופרת של רובי־הצידים, אזי יש לשער, כי אותם שברובהו של מר וינקל היו מין אסופים אמללים, משוללי זכיותיהם הטבעיות, שהֻשלכו על־פני תבל בלי השגחה ובלי שום המחאה על דירה.

— ומה? — אמר מר ורדל, בגשתו אל העגלה ובמחותו פלגי זעה מעל פניו העליזים־המאָדמים — יום בוער כתנור, מה?

— כן הוא באמת — ענה מר פיקויק — השמש לוהטת גם אותי היושב בְּטל בצל, ואף כי אתכם העמלים ויגעים!

— אין לכחד, חם מאד — אמר הג'נטלמן הזקן — ואולם הנה כבר עברה השעה השתים־עשרה. רואה אתה שם את הגבעה הירֻקה?

— בודאי.

— זהו המקום אשר נֹאכל שם את ארוחת־הבֹקר שלנו. חי יְפִיטר! הנה הנער שלי מחכה לנו שם כּבר עם הסל. הוא דַיקן; ממש דיוק של שעון!

— כן הוא באמת — אמר מר פיקויק ופניו נהרו — בחור מְשֻבח הוא. אתן לו שילינג בלי־אִחור. ועתה, סם, מהר להסיעני.

— התחזק יפה על מושבך, סיר — ענה מר וֶלר, שגם הוא החליף כֹח לשמע הבשורה הטובה על־אודות הארוחה — פנה דרך, בעל מכנסי־העור! „אם אתה מוקיר את חיי ככל ערכם, הזהר־נא שלא תשליכני מן הקרון", כמו שאמר אותו הג'נטלמן אל הרַכָּב, כשהובל אל התליה.

ובהרחיבו את צעדיו גלגל סם את העגלה בנשימה אחת עד לראש הגבעה, ובזריזות מצֻינה ירה את אדוניו מתוכה סמוך לסל ממש, וכרגע התחיל לפַתח את זה ולהריקו.

— פשטידה ממֻלאת בבשר־עגל — דובב לעצמו בסדרו את המאכלים על־פני הדשא — מאכל יפה. ביחוד כשאתה מכיר בגבירה, שהכינה אותו ואתה מֻבטח, שאין זה בשר־החתול. וסוף־כל־סוף גם זה לא יועיל.

שהרי הוא דומה כל־כך לבשר־עגל, עד שגם עושה־הפשטידות בעצמו אינו יודע להבחין ביניהם.

— האמנם אינם יודעים? — שאל מר פיקויק.

— לא ולא, סיר — השיב מר וֶלר בנגעו במגבעתו בקצה אצבעותיו — פעם אחת גרתי עם עושה־פשטידות בבית אחד; זה היה איש נעים וחביב מאד, וגם בר־דעת כהוגן — חליטר מצֻין, שהיה עושה חליטות ופשטידות מכל הבא בידו. — „כמה חתולים אתה מגדל בביתך, מר ברוקס!" אמרתי אליו פעם אחת, לאחרי שהתרועענו בקֻרבה יתרה. — „כן, יש לי רב" אומר הוא. — מסתמא אתה אוהב חתולים מאד", אומר אני. — „אחרים חובבים אותם", אומר הוא בקרצו אלי בעיניו, „אבל עתה אינה עונתם, אלא בחֹרף". — „כיצד אינה עונתם?" אומר אני. — „כן הדבר", אומר הוא, „כשהפֵּרות מבשילים, מכחישים החתולים". — „מה היא כוָנתך?" אומר אני. — „כוָנתי", אומר הוא, „שאיני רוצה להיות שֻתפם של העמלקים הללו, הקצבים, המעלים תמיד את מחיר הבשר. מר וֶלר", לוחש הוא באזני בלחצו את ידי לחיצה שיש בה ממש, „אל תגיד את הדבר לאיש: העִקר הוא לדעת סוד התִּקון. הם באים אצלי כֻלם בחשבון, כל החיות העדינות הללו" — אומר הוא בהראותו באצבע על חתלתול מנֻמר נחמד — „ואני עושה מהם מטעמים שונים: ביפסטֶק, צלי־עגל, צלי־כליות — כרצון איש ואיש. יתר על־כן: אני יכל להפוך ביפסטק לצלי־עגל, או כליות לביפסטק, או שניהם לצלי־כבש, — כל זה מעשי ידי הוא בִּן־רגע, הכל לפי דרישת השוק ולפי השתנות טעם הקהל.

— זה היה, כפי־הנראה, בחור זריז ובעל־המצאות — העיר מר פיקויק מתוך הזדעזעות קלה.

— כן היה באמת, סיר — ענה סם, בהוסיפו להריק את הסל — והפשטידות שלו היו מצֻינות וטובות־טעם עד מאד. הנה לשון; זוהי דבר טוב מאד, אם רק אינה של אשה. הנה לחם — כתלי־הויה, רעננים ומבהיקים ממש כמו בציור. צלי צונן, בפרוסות חתוכות - גם זה לא רע. אך מה שם באותם קנקנים של אבן? אולי יודע אתה, ציר צעיר?

— באחר שֶׁבר, ובשני פונש צונן — ענה הנער בהורידו מעל כתפו זוג של בקבוקי־אבן גדולים, המקֻשרים יחד ברצועת־עור.

— בסך־הכל: סעֻדת־שחרית מספקת למדי — אמר סם בזונו את עיניו במערכה שסִדר על־פני הדשא — ועתה, ג'נטלמנים, „השתערו־נא", כמו שאמרו האנגלים אל הצרפתים בחרזם אותם על כידוניהם.

כמובן לא היה כל צֹרך לְשנות את ההזמנה. כל בני־החבורה „השתערו" על הסעֻדה השמֵנה בכוָנה עצומה לעשות אִתה כלה. ולא הרחק מן החבורה תפסו להם מקום על הדשא: מר וֶלר, הציר הארֹך, הבחור שהביא את הסעֻדה והנער בעל מכנסי־העור; וגם הם השתדלו להשמיד בשקידה עצומה כל מה שהגיע לחלקם. עבְתֵי אלון זקן פרשו צִלם המקרר על כל המסֻבים, ולנגד עיניהם השתרעו שדות וכרים, מֻפסקים במקומות שונים על־ידי משוכות רעננות ומֻכתרים בחורשות ויערים.

— זה יפה מאד, נחמד ונעים לאין־קץ! — קרא מר פיקויק, שעור פניו המבהיקים התחיל מתקלף בשבתו לנגד השמש.

— כן הוא באמת, חבר זקן — השיב מר ורדל — הבה, נשתה כוס פונש.

— בכל לב ונפש — ענה מר פיקויק, וארשת ההנאה ונחת־הרוח, שהביעו כל רשמי פניו תכף לאחרי הגמיעה הראשונה, העידה, כי דבריו יצאו מן הלב באמת ובתמים.

טוב, טוב מאד — אמר מר פיקויק בקשקשו בשפתיו מתוך הנאה — אשתה־נא כוס שנית. משקה מקרר; מקרר מאד. הבה, רבותי — הוסיף מבלי סלק ידו מן הבקבוק — הבה, נשתה לחיי ידידינו שבדינגלי־דיל.

ברכת־הכוס הזאת נתקבלה במחיאות־כפים שואנות.

— אגיד לכם את אשר אעשה, כדי להחזיר לי את זריזות הירִיה שאבדה לי — אמר מר וינקל בברתו לו לחם ובתלי־חזיר בסכין של כיס — אתלה פוחלץ של קורא על ראשו של מוט ואתחיל לירות בו, בתחלה במרחק מועט, ולאט לאט במרחק יותר ויותר גדול. מֻבטחני, שעל־ידי כך אתרגל יפה ביריה.

— ידעתי ג'נטלמן אחד, סיר — אמר מר וֶלר — שעשה כדבר הזה־

והתחיל לירות ברחוק שתי אמות. אבל נסיון שני לא עשה עוד, כי ביריה הראשונה הבריח את העוף למרחקי־מרחקים, שאיש לא ראה עוד אף נוצה אחת ממנו.

– סם! – השמיע מר פיקויק.

– סיר? – השיב מר וֶלר.

– הואילה־נא לצפון בלבך את ספורי־המעשיות שלך, עד אשר ידרשו ממך.

– כן אעשה, סיר.

אך כאן קרץ סם באופן מהֻדר כל־כך בעינו האחת, שלא נתעלמה מאחרי קִתון השֵכר, שהגיש לשפתיו באותו רגע, עד ששני הנערים התפתלו מצחוק, כאלו אחזותם עוית, ואפילו הצַיָד הארוך הואיל לחַיך קצת.

– הפונש הקר הזה הוא לעילא ולעילא! – דִבר מר פיקויק בהביטו בעיון עמֹק אל בקבוק־האבן – וחֹם היום גדול מאד – ומה, טופמן? הלא תשתה עמי כוס פונש?

– בתענוג גדול – השיב מר טופמן.

ואחרי כוס זו שתה מר פיקויק עוד אחת, רק כדי להוָכח, אם אין קלִפת תפוחי־זהב בפונש, כי קלִפה זו היתה תמיד קשה לו, ואחרי אשר נוכח, כי אין כאן שום קלִפה, שתה מר פיקויק עוד כוס אחת לחיי מר סנודגרס, שחסר בחברתם. ואחרי־כן ראה לו חובה מתוך מדת־ישרו, לשאת ברכה על הכוס לחייו ולכבודו של המוזג הפֶלאי של המשקה המצֻין הזה.

השתיה התכופה הזאת פעלה פעולה כבירה על מר פיקויק: פניו נהרו מתוך עליצות זורחת, גִחוך שאינו פוסק סלסל את שפתיו, ועיניו קרצו בלי־הרף מטוב־לב. תחת השפעת המשקה הקר, שהתגברה עוד יותר על־ידי חֹם היום הלוהט, התחיל מר פיקויק מתאמץ להעלות בזכרונו זמר אחד, ששמע בילדותו; ובראותו, כי הנסיון אינו עולה יפה כלל, בקש להעיר ולעורר את כח־זכרונו בעזרת מספר מסֻים של כוסות־פונש חדשות; אבל תחבולה זו עשתה ממש ההֵפך ממה שחפץ: כי עתה לא רק שלא יכול להעלות בזכרונו את דברי הזמר, אלא

שלא יכול עוד להוציא, בכלל, שום מלה מפיו. ולאחרונה, כאשר נסה לעמוד על רגליו ולנאום נאום, נפל אחורנית לתוך עגלתו, ובן־רגע נשתקע בתרדמה עזה.

בינתַים החזירו את שרידי הסעֻדה אל הסל, ובני־החבורה אמרו לשים לדרך פעמיהם הלאה, והנה בדקו ומצאו שאי־אפשר בשום אֹפֶן להעיר את מר פיקויק מתרדמת שכרותו. התחילו מתוכחים, אם יסיע עתה סם את אדונו בעגלתו הביתה, או כי ישאר אתו כאן כמות שהוא וִיחכה עד אשר יגמרו את צידם, ואז ישובו כֻּלם יחד הביתה. נתקבלה הדעה השנית, ויען כי הציד לא היה יכל להִמשך עוד יותר משעה אחת, ומתוך שמר וֶלר הפציר בם מאד להרשותו ללכת אתם, לכן החליטו לעזוב את מר פיקויק הנרדם בעגלתו, עד אשר ישובו מצידם ויקחוהו עמהם. ובכן הלכו כֻּלם לדרכם; ומר פיקויק נשאר נוחר בהנאה עצומה בצל האלון.

אין כל ספק, כי מר פיקויק היה מוסיף לנחור בצל עד שוב חבריו, ואם לא היו שבים למועד האמור, אזי — גם עד אשר כסה החשך את כל הככר, אך בתנאי, שלא יקום לו כל שטן ומפריע. אבל התנאי העִקרי הזה לא נתקַים: קם לו שטן, שלא נתנהו לנחור במנוחה.

הקפיטן בולדוִיג היה איש גוץ, מהיר־חמה, לבוש מעיל כחֹל עם צוארון שחור נקשה; בכל פעם כאשר הואיל לסַיֵר את נכסיו, היה לוקח אתו, מלבד מַטה של קנה הֹדי עם חִשוק נחֹשת. גם את אחד מגנניו עם סגנו, שהיו מקשיבים בהכנעה של עבדות לפִקודיו, שיצאו מפיו בזעף ובגַדלות וחשיבות הראויה לו: כי אחות אשתו של הקפיטן בולדויג נִשאה למרקיז, ולכן היה ביתו של הקפיטן „וִילה״, וקרקעותיו „אחֻזה״, והכל היה רם ונשגב ומאֹד נעלה.

עוד לא הספיק מר פיקויק לישון חצי־שעה, והנה הקפיטן בולדויג, בלוית שני גנניו, עבר על אותו המקום בצעדים רחבים, ככל אשר הרשה לו קֹצר־קומתו ורום מעמדו החברתי. וכאשר בא בקרבת האלון עמד לנוח, שאף רוח בנשימה אֲרֻכה והשקיף על הככר במבט מֻיחד, כאִלו חשב בלבו, שהנוף צריך להיות מאֻשר מאד על־ידי שימת־עינו זו; ואחרי־כן הקיש במטהו על הקרקע בתקיפות וקרא אל הגנן:

— הונט!

— הנני, סיר — ענה הגנן.

— סלו את הככר הזה למחר בבקר — השמעת, הונט?

— שומע אני, סיר.

— והשתדל, שהמקום הזה יהיה תמיד נקי כהוגן — השמעת?

— שומע אני, סיר.

— והזכר לי, להזמין מודעה גדולה על דף־עץ, להזהיר את הבריות, שלא יכנסו בגבולי, ולאים עליהם במוקשים ובתותחים נסתרים ובכל יתר הדברים, המועילים להרחיק את ההמון הגדול מאדמתי. שומע אתה? שומע אתה, הונט?

— לא אשכח, סיר.

— סלח־נא, סיר — אמר הגנן השני בגשתו עם מגבעתו בידו.

— מה־לך, וילקינס? מה קרך? — שאל הקפיטן בולדויג.

— סלח־נא, סיר, אך כמדמני, שהיום היו כאן אנשים זרים.

— האמנם? — קרה הקפיטן בהביטו מסביב בעינים מזרות אימה.

— כן, סיר, וכמדמני, שהם ערכו כאן סעדה.

— ארורים הם וחצפתם! — שאג הקפיטן בולדויג, כשהרגיש בפרורים שהיו פזורים על־פני הדשא — הם העזו באמת למלא את בטנם על אדמתי! מי יתן ונפלו ארחי־פרחי הללו לידי! — הוסיף הקפיטן בנופפו את מטהו בזעם.

— סלח־נא, סיר — אמר וילקינס — אבל...

— אבל מה? — שאג הקפיטן; ובכוננו את מבטו אל עבר רמיזותיו הפחדניות של וילקינס, פגשו עיניו בעגלת־היד ובמר פיקויק הנרדם בתוכה.

— מי אתה, נבל? — נתן הקפיטן בקולו על מר פיקויק, בהרקידו את מקלו העב על גופו הבריא — מה שמך? הגידה!

— פונש צונן — דובב מר פיקויק ונרדם שוב.

— מה? — שאל הקפיטן.

אין קול ואין עונה.

— מה אמר? איך קרא את שמו? — שאל הקפיטן את בני־לויתו.

— כמדמני, פונש — ענה וילקינס.

– איזו העזה! איזו חֻצפה ארורה! – שאג הקפיטן בזעם־אפו – הלא הוא רק עושה את עצמו כאלו הוא ישן. שִכור הוא, מן הסובאים ההמוניים. גלגל אותו מכאן, וילקינס; הסירהו מעל פני, כרגע.

– לאן אובילהו, סיר? – שאל וילקינס נפחד.

– הובילהו אל השד! – ענה הקפיטן.

– טוב מאד, סיר – אמר וילקינס.

– עמוד! – קרא הקפיטן.

וילקינס עמד תחתיו.

– הכניסהו לדיר – אמר הקפיטן – ונראה־נא, אם יוסיף לקרא את שמו „פונש", לכשיתפכח. אני לא אתן להתל בי. אני אורהו תרבות ודרך־ארץ. הובילהו מזה!

על־פי הפקֻדה הנמרצה הזאת הובל מר פיקויק בעגלתו אל הדיר, והקפיטן התקיף, מלא־חֵמה, הלך לדרכו.

אין לתאר את תמהונם של בני־החבורה, כששבו מצידם וראו, כי מר פיקויק חלף הלך לו, וגם את העגלה לקח אתו. זה היה מעשה משֻנה, דבר־פלא, שלא נשמע כמוהו. כי איש צולע על ירכו יקום פתאם על רגליו והלך לו כאחד האדם, זהו בודאי מחזה שאינו מצוי; אבל כי אותו האיש יגלגל לפניו, לשם שעשועים, עגלה כבדה – זהו ממש מעשה־נסים. בני־החבורה התחילו מבקשים ומחפשים אחריו, אחד אחד ובצבור, בכל פִנה וקרן־זוית, בין השיחים ובכל המעמקים; קראו, הריעו, שרקו, צהלו – אך כל עמלם היה לשוא: מר פיקויק נעלם ואיננו. ואחרי אשר בלו שעות אחדות בחפושי־חנם, באו לידי ההכרה המרה, שעליהם לשוב הביתה בלעדיו.

ובינתַים נתגלגל מר פיקויק אל הדיר והֻכנס אליו בשלום, כשהוא נרדם בתוך עגלתו, בין בני־הצאן השונים הרובצים שם, לגֹדל עליצותם והנאתם ושעשועיהם של כל הילדים ובני־הנעורים שבכפר, וגם של שלשת רבעי הגדולים, אשר כֻלם נסבו על העגלה וחכו ליקיצתו של הישן בתוכה. כבר היה גדול תענוגם למראה העגלה, המתגלגלת ובאה עם האיש הנרדם, אך שִבעתים התענגו וצהלו, כאשר התעורר וישב בעגלתו, לאחרי שקרא פעמים אחדות בקול נמוך בשם „סם", והתחיל

מביט בתמהון ובעינים מרחבות אל הפנים החדשות הסובבים אותו.

מובן מאליו, כי יקיצתו עוררה תרועת־גיל כללית; וכאשר שאל מבלי משים „מה זאת?" התגברו התרועות ומצהלות־הצחוק עוד יותר.

— הנה משחק־שעשועים! — הריע ההמון.

— איה אפוא אני? — קרא מר פיקויק.

— בדיר הצאן! — ענהו ההמון.

— איזה הדרך באתי הנה? מה עשיתי? מאין הובאתי?

— בולדויג! הקפיטן בולדויג! — היתה התשובה האחת על שאלותיו.

— הוציאו אותי מכאן! — זעק מר פיקויק — איה משרתי? אַיָם חברי?

— כֻּלנו חבריך וידידיך. הורא! — שאגו לו מכל העברים, ולאות על אמתת דבריהם עף לתוך עגלתו בתחלה סלק, ואחריו תפוח־אדמה, ואחריו ביצה, ועוד כמה סִמני חבה קטנים כאלה, אבל מספיקים להעיד על טוב־לבו של ההמון הנחמד.

קשה להגד, עד־כמה היתה נמשכת סצֵינה זו וכמה יסורים היו באים עוד על מר פיקויק, אלמלא עמדה פתאם ליד הדיר מרכבה מגֻלה, שעברה על אותו מקום. מן המרכבה קפצו ורדל הזקן וסם וֶלר, ובמהירות מפליאה פלס לו הראשון נתיב בתוך ההמון אל מר פיקויק והושיבהו במרכבה, בעוד שהשני גמר בהצלחה את התאבקותו עם שומר־הכפר.

— מהרו לקרא לשופט־הכפר! — קראו תריסר קולות בבת־אחת.

— רוצו, מהרו — ענה סם בעלותו על דוכן המרכבה — ואִמרו לו שלום בשמי — בשמו של מר וֶלר — והגידו לו, כי חבטתי יפה יפה את השומר שלו, ואם יְמַנה אחר במקומו, אבוא מחר ואחבוט גם אותו כל־צרכי. נהג ולֵך, חבר זקן!

— תכף לכשאבוא לונדונה אגיש קובלנה על אותו קפיטן בולדויג על תפיסת־חנם — אמר מר פיקויק, כאשר אך יצאה המרכבה בשלום מן הכפר.

— כמדֻמני, שגם אנחנו חיבים, כי נכנסנו בגבול קרקעותיו — העיר מר ורדל.

— אחת היא לי! — אמר מר פיקויק — אני אתבעהו לדין.

— לא, לא תעשה כזאת — אמר מר ורדל.

— אעשה ואעשה, נשבעתי ב —

אך כאן הרגיש בארשת־הבדיחות שבפני ורדל, ולכן לא כלה את שבועתו, אלא שאל:

— ומדוע לא?

— מפני — ענה מר ורדל, שלא יכל עוד להתאפק מצחוק — מפני שהוא יוכל לטעון, ולהעמיד אותנו בעצמנו להעיד על כך, שאחדים מבני־החבורה שתו פונש צונן יותר מדי.

למרות כעסו הכרח גם מר פיקויק לגחך קצת, והגחוך נהפך לאט לאט לצחוק, והצחוק — לצהלה, והצהלה היתה מיד לחובה כללית. וכדי לתת חזוק ובצרון למצב־הרוח העליז הזה, סרו אל הפונדק הראשון שנזדמן להם על דרכם, והזמינו כוס גרוג לכל אחד מבני־החבורה, עם תוספת־חריפות לכוסו של מר שמואל וֶלֶר.

פרק כ

בו יראו הקוראים, כי דודסון ופוג אנשי־מעשה היו, ולבלריהם רודפי תענוגות; גם יתאר ראָיון מניע־לב בין מר וֶלר ובין מולידו, שנתעלם מעיניו ימים רבים; גם יראו בו הקוראים איזו אנשי־רוח מְצֻיָנים התאספו בבית־המרזח „העורב והגזע", ומה יפה ומְהֻדר יהיה הפרק הבא.

באחד החדרים בדיוטה התחתונה של בית קודר ומכֹער, בקצהו האחרון של פרִימַן־קורט, קורנהִיל ישבו להם ארבעת הלבלרים של האדונים דודסון ופוג, שני עורכי־דין ממלכתיים בבית־המשפט של ספסל המלך ושל המשפטים הפשוטים בוֶסטמִינסטֶר, ומֻרשים בבית־דין העליון לפשרות. בעשותם את מלאכתם בחדר הזה, לא היתה ללבלרים הללו תקוה לקלוט בעיניהם משהו מזֹהר־הרקיע ומנֹגה קרני־השמש, יותר ממה שישנה לאיש, שעומד על קרקעיתה של באר עֲמֻקה כהוגן; אלא שאותו האיש יש לו לכל־הפחות אפשרות לראות את כוכבי השמים בחצי־היום ממעמקי כלאו, מה שאי־אפשר ללבלרים הכלואים הללו.

אותה הלשכה של האדונים דודסון ופוג היתה אפלה, טחובה, ספוגה ריח־רקבון, עם חַיִץ־עץ גבוה באמצעיתה, כדי להסתיר את הלבלרים מעיני המערופיה. חלק הלשכה שהֻקצה למערופיה הכיל את הכלים והחפצים הללו: זוג של כסאות־עץ ישנים, שעון־קיר מר צורח, „לוח" של קיר, כלי־קבול למחסיות ושמשיות, שורה של יתדות לתלִיַת מגבעות, מַדָפים אחדים שעליהם נחו צרורות־נְיָרות מזֻהמים, תֵבות־עץ ישנות עם כתֻבות עליהן, ודיותות־אבן פגומות משעורי־קומה שונים. דלת־זכוכית נשקפה מן החדר הזה אל המסדרון הפתוח אל החצר, ומאחרי הדלת הזאת עמד מר פיקויק עם משרתו הנאמן

בבֹקר של יום השלישי לאחרי המאורעות המסֻפרים בפרק הקודם.

– פתחו את הדלת והכנסו! כלום אינכם יכֹלים? – קרא קול רם מאחרי החיץ, בתשובה על תפיפתו הצנועה של מר פיקויק על הזכוכית.

מר פיקויק וסם נכנסו החדרה.

– מר דודסון ומר פוג בביתם הם עתה, סיר? – שאל מר פיקויק בקול רך ונוח, בגשתו אל החיץ עם מגבעתו בידו.

– מר דודסון אינו בביתו, ומר פוג עסוק מאד – ענה הקול, ותוך־כדי־דבור שרבב בעל־הקול את ראשו, שקולמוס תהוב לו מאחרי אזנו, ממעל לחיץ, והציץ אל מר פיקויק.

זה היה ראש מנֻול למדי, עם שערות אדֻמות, שחריץ לבן עובר באמצעיתן בדיוק, והן מדֻבקות לשני צדדיו על־ידי איז שמנונית, ומהן ירדו תלתלים קטנים על מצחו כמסגרת לפנים חִורים ושקועים, עם זוג עינים קטנות; ומתחת לראש זה הזדקף צווארון־חלוק מֻזהם עם ענק שחור בלה.

– מר דודסון אינו בביתו, ומר פוג עסוק עתה מאד – שָנה בעל הראש הזה.

– ומתי ישוב מר דודסון, סיר? – שאל מר פיקויק.

– איני יכֹל לדעת.

– ומר פוג יהיה עסוק עוד זמן רב, סיר?

– איני יודע.

כאן התחיל הצעיר מתקן את קולמוסו במתינות גדולה, בעוד שלבלר אחר, שהיה עוסק בבחישת אבקת־זידליץ בכוס מים, מתחת לגגו של שלחן־הכתיבה, גִחך בצחוק של הסכמה.

– אם כן אשב ואמתין – אמר מר פיקויק.

על זה לא בא שום מענה; ועל־כן ישב מר פיקויק על כסא בלי הזמנה, והתחיל מקשיב לטִיקטַק הקולני של השעון הישן ולשיחות־הלחש של הלבלרים.

– זה היה מעשה יפה, הלא? – אמר האחד, לבוש בגד נכתם בדיו עם כפתורי־נחשת, בגמר ספורו על־אודות מאורעותיו בלילה שעבר.

– הפלא ופלא – הסכים בוחש האבקה.

– תַם קוֹמינס היה ראש־המדברים – הוסיף המספר – וכאשר

באתי לסומֶרס־מון היה כבר חצי השעה החמישית, ואני הייתי „מלא" וגרוש, עד שנבצרה ממני להכנים את המפתח בחור המנעול, והֻכרחתי לדפוק ולהעיר את הזקנה. תאב אני לדעת, מה היה פוג הזקן אומר על זה, אִלו נודע לו הדבר. כמדֻמני, שהיה נותן לי פטורים תכף־ומיד — מה?

על ההנחה הזאת צהלו כל הלבלרים במקהלה, ובעל הבגד הנכתם הוסיף:

— תעלול יפה עולל פֹּה פוג היום בבקר, באשר עסק דֶזֶ'ק למעלה בסִדור הנְיָרות ואתם שניכם נשלחתם לקנות נְיָר חותמי. פוג ישב כאן ופתח את המכתבים, והנה בא אותו בן־אדם מקֶמבֶּרוֶל, שהגשנו קובלנה עליו — הלא ידעתם — מה שמו אפוא?

— רֶמסי — ענה הלבלר, שדִבר קֹדם לכן עם מר פיקויק.

— בן, כן, רמסי — מערופיה יקרת־ערך — חזותו מעידה עליו, שקבצן הוא. ופוג הזקן לוטש אליו עינים מטילות אימה — הלא ידעתם — ושואל אותו בזעף: „מה חפצך, סיר? באת לסלק?" — „כדברך, סיר", עונה אותה בריה עלובה „החוב עולה לשתי ליטראות ועשרה שילינגים, והוצאות־המשפט נקצבו לסך שלש ליטראות וחמשה שילינגים; הרי לך כל הסכום, סיר", כך הוא אומר בהוציאו מכיסו את הכסף לוט בפסת־נְיָר מְזֹהמה, שהושיט לפוג, בהאנחו בכבדות כמפוח הגון. והזקן דנן לוקח את הצרור, מסתכל תחלה בכסף ואחרי־כן באותו האיש, ולבסוף הוא משתעל על־פי דרכו, שאני מבין מיד שהוא חורש מזמה.— „כפי הנראה", הוא אומר „אינך יודע, כי אל פסק־הדין מְקֻשרת גם אגרת־שום, מה שמעלה את ההוצאות לסכום יותר גדול". — „מה אתה סח, סיר?" אומר רֶמסי בהרתעו לאחוריו „הלא מועד השִלום עבר רק אמש, ומתי היה אפוא אפשר לרדת לנכסי?" — „זה אינו כלום", אומר פוג „הלבלר שלי הלך זה עתה עם האדרכתא לבית־המשפט". והוא פונה אלי ואומר: „כלום לא נסע מר דוֶ'קסון לבית־המשפט לקשור אגרת־שום אל פסק־הדין, בדבר בולמֶן ורמסי?" „האין זאת, מר ויקס?" כמובן אמרתי „הן", ואז השתעל פוג שוב ונעץ עיניו ברמסי.

— „אהה, אלהים!" מיַבב רמסי „הן כמעט יצאתי מדעתי עד

שאספתי את הסכום הזה, וסוף־סוף היה כל עמלי ללא־הועיל!״ — „מדוע ללא־הועיל?״ עונה פוג בקרירות „מוטב שתלך לאסוף עוד סכום מועט, ותביא את כל הכסף הַנה בעתו״. — „אין לי עוד, אין לי עוד שום מראה־מקום לכסף, חי אלהים!״ קורא רמסי בהכותו באגרופו על השלחן. — „אל־נא תאַיֵם עלי, סיר!״ אומר פוג בהעמידו פנים נזעמים במתקצף — „אינני מאַיֵם עליך כלל, סיר״ אומר רמסי. — „לא, כי אתה מאַיֵם!״ צועק הזקן דנן „צא מזה, סיר; צא מן הלשכה הזאת, סיר, ואל תשוב עד אם למדת להתנהג כהוגן, סיר״. רמסי נסה להצטדק ולהתנצל, אך פוג לא נתנהו לדַבר; ובכן החזיר את המעות לכיסו וַיֵצא בפחי־נפש. ואך נסגרה הדלת אחריו, פנה פוג אלי בצחוק נעים, ובהוציאו את אגרת־השום מכיסו אמר: „הרי לך, ויקס, נְיָר זה, ואתה מהר וסע בעגלה אל בית־המשפט, כדי לאַשר את האדרכתא. אנחנו בוא נב׳א על שכרנו, כי זהו אדם הגון, עובד זריז, ומשתכר חמשה ועשרים שילינגים לשבוע, ובני־ביתו מְרֻבים, ואם גם יגיש עלינו ערעור — מה שיֻכרח לעשות סוף־כל־סוף — מֻבטחני, שבעליו ישתדלו, שהכל יְשֻׁלם בשלֵמות. ובכן, נפשיט מעליו ככל אשר נוכל, מר ויקס; ובזה נעשה פעולת־חסד נוצרית אמתית, מר ויקס, כי זה יהיה לקח טוב לבעל משפחה מְרֻבה והכנסה מועטת כמוהו, שלא ישתקע שוב בחובות. האין זאת, מר ויקס״? — והוא חִיֵך בנחת־רוח מְרֻבה כל־כך בלכתו למעשהו, עד שפשוט תענוג היה להביט אליו. זהו איש־מעשה חרוץ, אמן גדול במקצוע שלו!״ — סִיֵם ויקס בהתפעלות עצומה.

שלשת הלבלרים הסכימו גם הם לדברי־שבח הללו, וכֻלם היו שבעי־עֹנג מאד מכל הספור.

— בריות נאות הם הללו כאן, סיר — לחש סם באזני אדונו — מרגישים הם יפה מעמם של מעללי התרמית הנעשים כאן.

מר פיקויק נענע בראשו לאות הסכמה והתחיל משתעל, כדי להפנות אליו שימת־לבם של הצעירים המספרים מאחורי הפרגוד. הללו, לאחרי שנתרחבה ונתבדחה דעתם עליהם מתוך שיחה פרטית קצרה, הואילו לשים לב במקצת לזָר היושב וממתין.

— אולי פנוי עתה פוג מעסקיו? — אמר ויקס.

– אלך לראות – ענה דז'קסון, ברדתו בעצלתים מעל כסא־עורו הרם – בשם מי אקרא לפני מר פוג?

– פיקויק – ענה הגבור המפֹאר של ספרי־הזכרונות הללו.

מר דז'קסון עלה במדרגות למעלה, ומיד שב והודיע, כי מר פוג יקבל את מר פיקויק בעוד חמשה רגעים. ואחרי אשר עשה שליחותו התעלם שוב מאחורי הפרגוד ויֵשב שם אל שלחנו.

– איך קרא את שמו? – שאל ויקס בלחישה.

– פיקויק – השיב דז'קסון – זהו הנתבע בדבר האלמנה ברדל.

וכאן נשמע מאחורי החיץ שאון קל של מלילה ברגליב, מְבלע בתוך צחוק כבוש.

– עכשו הם מפצלים אותך, סיר – אמר סם בלחישה.

– הם מפצלים אותי סם? – שאלהו מר פיקויק – מה זאת אומרת? מה פשר דבריך?

במקום תשובה רמז סם באגודלו על כתפו כלפי מעלה, וכאשר נשא מר פיקויק את עיניו, ראה את העובדה המעניֶנת, כי כל ארבעת הלבלרים שִרבבו ראשם מעל לחיץ, ובפנים מביעים הנאה עצומה עִינו יפה־יפה בפרצופו ובתארו ובתבניתו של החשוד לשַחק בלבות נשים ולהשבית מנוחת נפשן. ואך הרים את עיניו אליהם, נעלמה כרגע שורת הראשים. ומיד נשמעה שוב חריקת ארבעת קולמוסים, השורטים בחפזון נמרץ על הנְיָרות שלפניהם.

צלצול פתאֹמי של הפעמון התלוי בלשכה קרא את מר דז'קסון אל לשכתו הפרטית של מר פוג. ובעוד רגע שב הלבלר ויודיע, כי האדון נכון לקבל את מר פיקויק, אם יואיל זה לעלות אליו.

יבכן עלה מר פיקויק למעלה, ואת סם עזב למטה. על לוח־נחשת שעל־גבי הדלת בדיוטה הראשונה, היה חרות באותיות מאירות־עינים: „מר פוג”, ועל דלת זו דפק דז'קסון, ואחרי שקבל מבפנים תשובה חיובית, הכניס את מר פיקויק אל מר פוג.

– הכבר שב מר הודסון? – שאל הלה.

– זה עתה בא, סיר – ענה דז'קסון.

– אם כן, בקש אותו לבוא הֵנה.

– כן אעשה, סיר – ענה דז'קסון, ויצא.

– שב־נא, סיר – פנה פוג אל מר פיקויק – אולי תואיל לעיין בינתים בעתון הזה, סיר? שֻתפי יבוא כרגע ואז נשיח באותו ענין, סיר.

מר פיקויק ישב על כסא ולקח את העתון בידו, אך תחת לקרא בו סקר בעיניו, ממעל לו, את איש המעשה היושב מכולו. זה היה איש, שהגיע כבר לשנות זקנה, ויגיטריאני, ארך ושחוף, לבוש בגד שחור, מכנסים כהי־צבע ונעלים קטנות שחורות; מין בריה, שנראה כאלו היא חלק מסים משֻלחן־הכתיבה, שהיא יושבת לפניו, וכאלו אינה עולה עליו בשכל ובהרגשה.

כעבור חמשה רגעי־דומיה הופיע מר דודסון, אדם שמֵן, כבד, עם פנים רצינים מזרי־אימה וקול צעקני. ומיד נגשו לעצם הענין.

– זהו מר פיקויק – הציגו מר פוג לפני שֻתפו.

– אַה, אתה הוא הנתבע בדבר משפטה של האלמנה ברדל, סיר? – אמר דודסון.

– כן, אני הוא, סיר – ענה מר פיקויק.

– ובכן, סיר, מה יש לך להציע לנו? – שאל מר דודסון.

– כן, מה יש לך להציע לנו, מר פיקויק – חזר אחריו פוג, בתקעו את ידיו בכיסי מכנסיו ובהפשילו את ראשו ורֻבו על גבו של הכסא.

– הס, פוג – השתיקו שֻתפו – אני רוצה לשמוע, מה שיש לו למר פיקויק להגיד לנו.

– רבותי – פתח מר פיקויק בהביטו בטוב־לב אל שני השֻתפים – באתי לכאן להביע לכם את התמהון וההשתוממות, שעורר בי מכתבכם, וגם לשאלכם, על־מה אתם תובעים אותי לדין.

– על־מה? – קפץ וקרא מר פוג.

– מר פוג – השתיקו שֻתפו – אני רוצה לדבר.

– אם כן, סלח לי, מר דודסון – נענה לו פוג.

– בנוגע למִדת אשמתך – פתח מר דודסון בהרימו קולו מתוך התגעשות מוסרית – זהו דבר המסור ללב, ועליך לעשות בעצמך את חשבון־הנפש שלך. אנו, סיר, אין לנו אלא אותן העובדות והטענות, שערכה לפנינו הקלִינטה שלנו. אותן העובדות, סיר, יכולות להיות

דברי־אמת או דברי־שקר, אפשריות או אי־אפשריות; אך, אם הן אמתיות ואפשריות, אזי אני מחיב להגיד לך, סיר, כי יסודות תביעותינו חזקים ומצקים, אשר לא ימוטו. אפשר, סיר, שאתה איש אמלל, ואפשר שהנך ערום ואיש־מזמות; אבל אלו הזמנתי להשתתף במשפט זה בתור אחד המשבעים, אזי אני מחיב להגיד לך, סיר, כי לא הייתי מפקפק אף רגע אחד לחוות דעתי על מנהגך, ורק דעה אחת היתה יכלת להיות לי בנדון זה.

כאן הפסיק מר דודסון את נאומו, כאדם שרגשי־צניעותו נעלבו עד היסוד, והציץ אל מר פוג. והלה העמיק עוד לתקוע את ידיו בכיסי־מכנסיו, ובנענעו את ראשו בבינה יתרה ובהסכמה מחלטת, אמר:

— בלי שום ספק.

— אם כן, סיר — אמר מר פיקויק ופניו הפיקו צער גדול — הרשני־נא להבטיחך, כי אני באמת איש אמלל מאד, בנוגע לנדון זה.

— אני רוצה להאמין, כי כן אתה באמת, סיר — השיב דודסון — ואפשר מאד, כי כן אתה. ואם באמת נקי אתה ואין בך שמץ מן האשמה שטפלו עליך, אזי הנך אמלל עוד יותר ממה שאפשר היה לשער. מה היא דעתך אתה, מר פוג?

— ממש כדעתך שלך — ענה פוג בבת־צחוק של ספקנות.

— פתיחת הקובלנה נעשתה כדת וכסדר — הוסיף דודסון — איה פנקס הרשימות, מר פוג?

— הנהו — ענה פוג בהניחו על השלחן ספר כרסני מכרך בקלף.

— והנה הרשימה — המשיך דודסון את דבריו — הנה היא בפנקסנו: נדונה מ ר ת א ב ר ד ל, א ל מ נ ה, נגד ש מ ו א ל פ י ק ו י ק. תביעת־נזק: אלף וחמש מאות ליטרה סטרלינג. העומדים מצד התובעת: דודסון ופוג. כ״ח אבגוסט 1830. ובכן, הכל שריר וקים, סיר.

דודסון השתעל והציץ אל שתפו, שהסכים גם הוא ואמר: „שריר וקים!" ואז הביטו שניהם אל מר פיקויק.

— מדבריכם רואה אני — אמר מר פיקויק — כי אתם חושבים באמת ובתמים לתבוע אותי לדין?

— אתה רואה זאת, סיר? אם כן, היטבת לראות — ענה דודסון,

ובפניו נראתה מעין בת־צחוק, במדה שהיא אפשרית אצל אדם חשוב ורציני כזה.

— ותביעת־הנזק נקצבה באמת ובתמים לסך אלף וחמש מאות ליטרה? — הוסיף מר פיקויק.

— ואני מבטיחך, סיר — אמר דודסון — כי לוא שמעה מרת ברדל לעצתנו, אזי היה הסכום גדול פי־שלשה מזה.

— ואולם, כמדֻמני, שמרת ברדל אמרה בפֵרוש, כי מן הסכום הזה לא תפחית אף פרוטה אחת — העיר מר פוג בהביטו בכַוָנה עצומה אל מר דודסון.

— כמובן — ענה דודסון בחֻמרה יתרה, כי רק זה עתה היתה פתיחת הקובלנה, ולא יאה להם להכָּנס תכף במשא־ומתן על־אודות פשרה, גם אם היה מר פיקויק מביע רצונו להתפשר.

— ומכיון שאין אתה מציע לנו שום תנאים, סיר — אמר דודסון בהחזיקו ביד־ימינו באיזה קלף ובהושיטו בשמאלו, בתנועת־חן, למר פיקויק את כתב־ההעתק שלה — הריני מוסר לך את העתק כתב־הקובלנה, והמקור שמור אתי כאן.

— טוב מאד, רבותי, טוב מאד — אמר מר פיקויק בקומו מתוך כעס — על כל זה ידבר אִתכם הפרקליט המֻרשה שלי.

— על זה נשמח מאד — אמר מר פוג בשפשפו את ידיו.

— מאד! — קִיֵם מר דודסון בפתחו את הדלת.

— ובטרם אלך מכם, רבותי — אמר מר פיקויק הנכעס בהפכו פניו אליהם מתוך המסדרון — הרשוני־נא להגִדכם, כי מכל העלילות המנֻולות והנתעבות — —

— עמוד, סיר, עמוד! — הפסיקו דודסון בנמוס מדַקדק — מר דזָ'קסון! מר ויקס!

— סיר? — קראו בבת־אחת שני הלבלרים, שהופיעו כרגע בתחתית המדרגה.

— אני רוצה, שתשמעו את דברי הג'נטלמן הזה — אמר דודסון — אנא, סיר, המשך־נא את דבריך. כמדֻמני, שאמרת „מעללים מנֻולים ונתעבים”?

— כן אמרתי — ענה מר פיקויק, שכבר נתמלא חמה על כל גדותיו — אמרתי, סיר, כי מכל העלילות המנֻולות והנתעבות, שאנשי־בליעל מתנכלים לעשותן, זו היא היותר נתעבה שבהן, כך היתה כונתי, ואני מביע אותה עתה בפֵרוש.

— השמעת את הדברים, מר ויקס? — קרא דודסון.

— זכור ואל־נא תשכח את הבטויים הללו, מר דזֶ'קסון! ענה גם פוג חלקו.

— אולי התאוית לכנותנו נוכלים ורמאים, סיר? — אמר דודסון — אנא, אל־נא תעצור ברוחך, אם רצונך בכך. אנא. אמר־נא, סיר.

— כן, אני אומר — ענה מר פיקויק — אתם הנכם נוכלים, רמאים.

— טוב מאד — אמר דודסון — אקוה, כי אתה יכול לשמוע הכל שם לממה, מר ויקס?

— אני שומע יפה, סיר — ענה ויקס.

— מוטב שתעלה דרגה אחת או שתים, אם אינך שומע היטב — הוסיף מר פוג — ואתה, סיר, המשיכה־נא את דבוריך. מוטב שתכַנה אותנו גנבים, סיר; או אולי יש את נפשך להתנפל עלינו בפֹעַל־כפים? אנא, אל־נא תמָנע מהוציא חפצך אל הפֹעל. אנחנו לא נעמוד בפניך ולא נתנגד אף כל־שהוא. אנא, סיר, עשה כן.

ומר פוג העמיד את עצמו קרוב כל־כך אל אגרופו הקפוץ של מר פיקויק, כאלו התכַוֵן לגרות את יצרו; ואין כל ספק, שהג'נטלמן הזה היה נעתר לו והיה עושה את בקשתו, אלמלא קפץ ועלה סם באותו רגע על המדרגות (לאחרי ששמע את הוִכוח החריף) להשיב אחור את זרוע אדוניו.

— הבה, נלכה מזה — אמר מר וֶלר — משחק־ההתגוששות, שבחרת לך, בודאי שחוק יפה מאד כשהוא לעצמו, אבל לא כשהצד השני הוא זוג של עורכי־דין, כי אז אין השחוק מלבב ונעים, אלא מכעיס ומרגיז. נלכה מזה, סיר. ואם, כדי להרגיע את רוחך הנסערה, נחוץ לך במאד מאד ללוש את מי־שהוא, נצא־נא אל החצר ותגַבל אותי ככל אַות־נפשך. אבל למלא את תאותך כאן, בשני אלה, זה אינו כדאי, זה יעלה בדמים מרבים יתר מדי.

ובלי שום הכנות וצירימוניות יתרות, תפש סם באדונו וישאהו למטה, דרך כל החצר; ואחרי אשר הביאהו בשלום לקורנהיל, העמידהו על רגליו, והוא בעצמו עמד בהכנעה מאחריו, נכון ללכת אל כל אשר יוליכהו.

מר פיקויק הלך הלאה בנפש פזורה, עבר את המֶנשן־הויז וכונן צעדיו לצ׳פּסִיד. סם התחיל כבר תמה על הדרך המשֻׁנה, אשר בחר לו אדוניו, והנה הפך הלה פתאם את פניו אליו ויאמר:

– סם, רצוני ללכת מיד אל מר פרקר.

– זהו בדיוק אותו המקום ואותו האיש, שהיית צריך ללכת אליו עוד אמש, סיר – העיר סם.

– גם אני כן אדַמה, סם.

– ואני בטוח בזה.

– כן, כן, סם, ועוד מעט נלך שמה. אבל אני התגעשתי ורתחתי קֹדם לכן, ולכן רוצה אני לשתות לפי־שעה כוס יי״ש עם מים חמים. איפה נוכל למצא בכאן משקה זה, סם?

סם, אשר כל שבילי לונדון היו נהירים לו לכל פרטיהם, ענה מיד, בלי חשוב אף רגע קטן:

– בחצר השנית לצד ימין. בבית שלפני האחרון. ישב תשב אל השלחן אשר ליד התנור, כי לו אין רגל באמצעיתו, תחת אשר ליתר השלחנות יש כזאת; ורגל באמצע אינה כלל מן הבושרות וההרוָחות, המרהיבות דעתו של אדם.

מר פיקויק מלא בדיוק את הוראות משרתו, ויחד עם סם נכנס לאותו בית־המרזח אשר תאר לו, ועד־מהרה העמידו לפניו כוס גרוג רותח, תחת אשר לסם, שישב אִתו אמנם אל אותו השלחן עצמו, אבל בקצת רִחוק, מפני הכבוד, הֻגש קנקן פּורטֶר.

תכונתו וכליו של האולם אשר ישבו בו היו פשוטים עד־מאד; וכפי הנראה, עמד הבית תחת חסותם ופטרונותם המיֻחדת של עגלוני הדיליז׳נס; כי ג׳נטלמנים אחדים מבעלי אֻמנות נקיה זו ישבו אל שלחנותיהם ושתו ועשנו מתוך הרהבת־הדעת, כאדם העושה בתוך שלו. ביניהם היה זקן אדמוני אחד, בעל־בשר, שישב ממול מר פיקויק ומשך עליו

עיניו ביחוד. האדם השמן הזה עשן בשקידה ובתאוה עזה, אך אחרי כל חצי־תריסר שאיפות־עשן היה מוציא את מקטרתו מפיו ומביט בעיון, תחלה אל סם ואחר אל מר פיקויק. אחרי־כן היה כובש בקנקן אשר לפניו חלק מפרצופו, ככל אשר יכל בלי־קבול זה לקלוט, והתחיל שוב מציץ בסם ובאדוניו. לבסוף הניח האיש השמן את רגליו על הכסא אשר לפניו ונשען בגבו אל הקיר והתחיל מעלה עשן ממקטרתו בלי־הפסק ומשקיף בעד הענן על שני האורחים, כאִלו גמר בלבו לבדוק אותם יפה יפה עד מקום שעינו מגעת.

בראשונה לא הרגיש סם כלל במנהגיו המְשֻׁנים של האדם השמן, אך מעט־מעט, כאשר ראה, כי מר פיקויק נושא עיניו מעת לעת אל אותו האיש, התחיל גם הוא מביט עליו בעיון, בהאהילו בכפו על עיניו, כאִלו מכיר הוא. לכאורה, באדם זה, אלא שהוא מתאמץ לזכור נשכחות ולהוָכח, אם אין כאן טעות־ראיה. ואמנם עד־מהרה עברו ובטלו כל ספקותיו: כי האדם השמן, לאחרי שהעלה ענן כבד ממקטרתו, הוציא מבעד למטפחות העבות, אשר עטו את צוארו וחזהו, קול צרוד וגם כקול אוב, שהשמיע בנחת את המלים הללו:

— ומה, סמי?

— מי הוא זה, סם? — שאל מר פיקויק.

— מעולם לא האמנתי כזאת, סיר — ענה סם בעינים תמהות — הלא זה הזקן!

— הזקן? — אמר מר פיקויק — איזה זקן?

— אבי, סיר — ענה סם — מה שלומך, ישישי?

ואחרי השתפכות זו של אהבת־בן חמה ורכה, פִּנה סם מקום על הכסא הסמוך לו לאדם השמן, שהקריב לבוא עם המקטרת בפיו והקִתון בידו, לתת שלום לבנו.

— ומה, סמי? — אמר האב — הן לא ראיתי פניך זה שתי שנים ויותר.

— בודאי לא פחות מזה, כפרי זקן — השיב הבן — ומה שלום אמי חורגתי?

— שמע־נא מה שאֹמר לך, סמי — אמר מר וֶלר הזקן בחגיגיות מְיֻחדת — מעולם לא נראתה אשה אלמנה יפה מזו, שנשאתי בזווג שני,

בריה נעימה ומתוקה היתה, סמי. וכל מה שאוכל לאמר עליה עתה, הוא, כי מכיון שהיתה אלמנה נעימה ונחמדה כל־כך, יש להצטער הרבה על שלא נשארה באלמנותה כל הימים. בתור אשת־איש לא הצלחה כלל, סמי.

— האמנם? — שאל מר וֶלר הצעיר.

מר וֶלר הזקן הניע בראשו וענה באנחה כבדה:

— הזווג השני שלי היה מיֻתר, סמי; מיֻתר לגמרי. כפי הנראה, יהי־נא אביך לך למשל, נערי, והזָהר כל ימיך מן האלמנות, ביחוד ממי שהיתה פונדקית, סמי.

ולאחרי שהשיא עצה טובה זו, עצת אב חכם ומנֻסה לבנו התמים בחמימות יתרה, מִלא מר וֶלר הזקן שוב את מקטרתו טבק מתוך קופסת־בדיל שהוציא מכיסו, הצית בה אש ברמץ שנשאר בה מן העשון הישן, והתחיל מעלה עשן בכל־פה.

— סלח־נא, סיר — אמר לאחרי הפסקה ארֻכה למדי, בפנותו אל מר פיקויק באותו ענין עצמו — אקוה, כי לא נפגעת מדברי, סיר. אקוה, כי לא נכשלת באלמנה, סיר.

— עדין לא — ענה מר פיקויק בצחוק. ובעוד הוא צוחק, באר סם ליולדו בלחישה את יחוסו לאותו ג'נטלמן.

— סלח־נא, סיר — אמר מר וֶלר הזקן, בהרימו את מגבעתו — אקוה כי לא מצאת דֹפי בסמי, סיר?

— לא כלום — ענה מר פיקויק.

— שמח אני מאד לשמוע כזאת מפיך, סיר — אמר הזקן — יגעתי ועמלתי הרבה בחנוכו, סיר. כשהיה עוד קטן מאד, נו.תיו להתרוצץ ברחובות לבדו, כדי שיקדים ללמוד לדעת את החיים ופגעיהם ויתלמד להחלץ בעצמו מכל צרה שלא תבוא. זהו הדרך היותר טוב לעשות את הנער זריז וחרוץ ופקח.

— אך, כמדֻמני, שהדרך הזה מלא חתחתים וסכנות — העיר מר פיקויק בבת־צחוק.

— וגם אינו מביא כלל אל המטרה הנכספה — מִלא אחריו סם — ולמשל, עוד זה לא כבר נלכדתי בפח־יוקשים.

– אי־אפשר! – אמר אביו.

– אפשר ואפשר! זהו מעשה שהיה – השיב הבן; והוא ספר לאביו בקִצור נמרץ, איך עקב אותו איוב טרוטר בנכלי ערמתו.

מר וֶלר הזקן שמע את הספור בשימת־לב עצומה, וכאשר כלה הבן לספר שאל:

– האם לא היה אחד מאנשי־חיל הללו דק־בשר ורם־הקומה, עם שערות אֲרֻכות, והדברים יוצאים מפיו דהרות־דהרות?

מר פיקויק לא הבין היטב את הציור המליצי האחרון, אך מכיון שהחלק הראשון של שאלתו היה מְחֻור כל־צרכו, ענה „הן”.

– והשני בעל שערות שחורות וראש גדול מאד, ולבוש בגדי־שְׂרות כחֲלים?

– כן, כן, הוא הוא – ענה מר פיקויק וסם קול אחד בהתרגשות עצומה.

– אם כן, יודע אני איפה הם רועים, איפה הם רובצים – אמר מר וֶלר הזקן – הם יושבים להם שניהם באִיפסוִיץ', בשלום ובשלוה.

– האמנם? – קרא מר פיקויק.

– זוהי עובדה – השיב מר וֶלר הזקן – ואני אגיד לכם, מאין אני יודע זאת: לפעמים אני נוהג במרכבת־הדיליג'נס לאיפסויץ', במקום אחד מחברי. וגם בבקר לאחרי אותו הלילה, שאחז אותך ריומטיסמוס, נסעתי לשם במקומו, וכאשר הגעתי עד „הנער השחור” בצֶ'למספורד, הכנסתי למרכבתי את שני הנוסעים הללו – שישבו והמתינו שם – והמשרת – אותו הצעיר בבגד הכחל – אמר לי, שהם ישהו באיפסויץ' זמן מרֻבה.

– אני אסע לשם, לבקש את מקום מחבואם – קרא מר פיקויק – סוף־סוף אחת היא איזו עיר נבקר, איפסויץ' או אחרת. אבקשם ואמצאם.

– ההנך בטוח, ישישי, כי הם הם באמת? – שאל מר וֶלר הצעיר.

– בלי כל ספק ופקפוק, סמי – ענה אביו – ראשית, מפני שחזותם וכל חיצוניותם משֻׁנה מאד; שנית, תמהתי מאד לראות, ג'נטלמן מדבר עם משרתו, כאשר ידבר איש אל אוהבו הנאמן, אך ביחוד, מפני

שבשבתם במרכבה מאחרי, סמוך לגבי, שמעתי אותם צוחקים ואומרים, כי רמו יפה את הפטריה הישנה.

— הפטריה הישנה? מי זאת? — שאל מר פיקויק.

— אני בטוח, ואין כל ספק בעיני, שהם התכונו בזה לך, סיר.

באמת, אין כל נבלה וכל רִשעות בכנוי „פטריה ישנה"; אבל עם זה צריך להודות, כי אין בו גם כבוד גדול וחבה יתרה. ואמנם תכף כאשר התחילו לדבר באותו ענין, חזר וניעור בלבו של מר פיקויק זֵכר כל המעשים המגנים של ג'ינגל, וכל אשר עולל לו מיום דעתו אותו, והזכרונות האלה עשו כבר את לבו כמרקחה, והנה עתה בא הכנוי „פטריה ישנה" להגדיל את המדורה והעלה את חמתו עד להשחית.

— ארדוף אחריו ואשיגו ואחשוף את מצפוניו! — קרא מר פיקויק בהכותו באגרופו על השלחן להדגשה יתרה,

— נכון אני לנהוג את עגלת־הדיליג'נס לאיפסויץ' מחרתים, סיר — אמר מר וֶלר הזקן — המרכבה תצא מפונדק „השור" בוַיטצ'יפל, ואם יש בדעתך לנסוע באמת ובתמים, הרי מוטב שתסע אתי.

— בודאי, זהו טוב מאד — ענה מר פיקויק — אכתוב לחברי, שיבואו אלי לאיפסויץ'. אנחנו נסע אתך. אבל אל־נא תמהר ללכת מעלינו, מר וֶלר: אולי תשתה דבר־מה?

— מה גדול חסדך, סיר! — ענה מר וֶלר הזקן בשבתו כרגע שוב על כסאו — אפשר שבאמת לא יזיק לשתות כוס יי"ש קטנה לחייך, סיר, ולהצלחת סמי.

— בודאי לא — השיב מר פיקויק — הבו הֵנה כוס יי"ש!

היי"ש הֻגש, ולאחרי שתקע מר וֶלר הזקן את כפו למר פיקויק ונענע בראשו לסם, הריק את הכוס לתוך גרונו הרחב והעמֹק בגמיעה אחת, כאִלו היתה בית־אצבע.

— הנך בן־חיל, אבא! — אמר סם — אבל איעצך להיות זהיר ומתון יותר בשתיה, ישישי, ואם לאו, יפגעך מכרך הישן, הפודגרה.

— מצאתי רפואה, סגֻלה מאד נעלה, למחלה זו, סמי — ענה הזקן בהציגו את הכוס הריקנית על השלחן.

— רפואה בדוקה ומְנסה לפודגרה? — אמר מר פיקויק בהוציאו חיש־מהר את פנקסו מכיסו.

— פודגרה, סיר, היא מחלה שבאה מתוך חיים טובים ומעֻדנים, מתוך הרוָחה יתרה, לכן, אם תאחוז פודגרה, סיר, מהר וקח לך לאשה אלמנה בעלת קול רם כדבעי, עם נטיה מסֻימת להשתמש בו כהוגן, והמחלה תסור מעליך כרגע. זוהי סגֻלה מצֻינה, סיר. אני משתמש בה כסדר, ואני יכֹל להבטיח, שהיא מגרשת כל מחלה, שבאה מתוך עליזות יתרה וחיי־נֹעַם.

ואחרי אשר גִלה את הסוד החשוב הזה, מזג לו כוס שנית והריק אותה בבת־אחת מתוך קריצה של ערמה, התאנח מעֹמק הלב, והלך לו לאטו.

— ומה דעתך אתה, סם, על דברי אביך? — שאל מר פיקויק בבת־צחוק.

— דעתי, סיר? — ענה סם — אני חושב, כי הוא קרבן של האִשות, כמו שאמר כהן־הבית של האביר המֻרוה „הזָקֵן הכחֹל", בדמעת צער, כשקבר אותו.

על המסקנה הנכונה הזאת לא היה מה להשיב, ולכן, לאחרי שסלק מר פיקויק כפי החשבון, שָׂם פעמיו שוב לגְרֵיס־אִין, מקום־משכנו של מר פרקר. כאשר הגיעו לשדרות־האילנות של אותו המקום, כבר עברה השעה השמינית, והזרם הכביר של ג׳נטלמנים בנעלים מֻרפשות ומגבעות מֻזהמות לבנות ופנים זועפים, שהשתפך לתוך השדרות השונות, העיד בם בלי אֹמר ודברים, כי רֹב הלשכות כבר נסגרו.

לאחרי שטפסו ועלו במדרגות זקופו֗ת ומֻרפשות אל הדיוטה השלישית, נוכח מר פיקויק, כי כאשר חשש כן הוא: הדלת החיצונה של לשכת מר פֶּרקר היתה נעולה, והדומיה המֻחלטת, שקמה אחרי דפיקותיו התכופות של סם, העידה בבֵרור, כי עוזריו ולבלריו של מר פרקר הלכו להם גם הם לנוח מעסקיהם היומיים.

— צר לי מאד — אמר מר פיקויק — לא הייתי צריך לאבד אף רגע קֹדם שראיתיו ודברתי אתו. עתה יודע אני, ששנתי תִדד מעיני כל הלילה, עד אשר אוכל להרגיע את רוחי, שמסרתי את הדבר לידי מֻמחה.

— הנה אשה זקנה עולה על המדרגות, סיר — קרא סם — אולי יודעת היא, איפה נוכל למצא את מי־שהוא.

— הו, מרתי הזקנה, איה הם אנשיו של מר פרקר?

— אנשיו של מר פרקר — ענתה הזקנה הצנומה ורעת־המראה, בעמדה לשאף רוח אחרי עליה קשה שכזו — אנשיו של מר פרקר הלכו להם, ואני באתי לפנות את הלשכה.

— ההנך המשרתת של מר פרקר? — שאל מר פיקויק.

— אני הכובסת שלו — ענתה הזקנה.

— אָה — אמר מר פיקויק בפנותו למחצה אל סם — זהו מנהג משֻׁנה, סם, שהם קוראים בחדרים הנשכרים הללו למשרתות הזקנות כובסות. באמת, איני יודע טעמו של דבר.

— לפי־דעתי, זהו מפני שיש להן שנאה כבושה לכל כִּבוס ורחיצה — השיב סם.

— זה אינו רחוק כלל — אמר מר פיקויק בהביטו אל הזקנה, אשר חיצוניותה היא ופנימיותה של הלשכה, שפתחה בינתַּים, העידו גם שתיהן על שנאתה העזה לבורית ולמים — הגידי־נא, אשה טובה, איפה אוכל למצא את מר פרקר?

— לא, איני יודעת — ענתה הזקנה בפנים זועפים — הוא עתה מחוץ לעיר.

— זה רע מאד — אמר מר פיקויק — אולי יודעת את, לכל־הפחות, איה הלבלר שלו—?

— זאת יודעת אני, אבל הוא לא יאבה שאגידכם — ענתה הכובסת.

— יש לי דבר נחוץ אליו — אמר מר פיקויק.

— כלום אי־אפשר לחשוך את הדבר למחר?

— לא, זה דבר שאין להחמיצו — ענה מר פיקויק.

— אם כן — אמרה הזקנה — מכיון שהדבר נחוץ כל־כך, אדמה, כי מֻתר לי להגיד לכם מקומו איהו. אם תלכו מיד אל „העורב והגזע" ותשאלו שם במזנון למר לוטן, יוליכוכם אליו, וזהו הלבלר של מר פרקר. על־פי ההוראות הללו, בצֵרוף הסִמנים המֻבהקים, שמסרה להם

הזקנה לתוספת באור, כי אותו בית־המרזח נמצא בחצר אחת, שמזלה עמד לה להיות סמוכה גם לקלֶר־מרקֶט וגם לניוּ־אִין, — מזֻינים בידיעות הנחוצות והברורות הללו, ירדו מר פיקויק וסם בשלום מן המדרגה הרעועה והזקופה וילכו לבקש את „העורב והגזע".

בית־המשתה החביב הזה, אשר בו בחרו מר לוטן וחבריו למקום הוללותם בלילות, היה, מה שקוראים בלשון בני־אדם פשוטים, בית־מרזח. על מעשיותו של הפונדקי העידה העובדה, שמתחת לחלון של אולם־המשתה נמצא לול קטן, שהִשכיר למתקן־נעלים; ועל רגשותיו הפילנטרופיות העידה העובדה השנית, שעל סף־הבית תפס לו מקום מוכר־עֻגות, שעשה את עסקיו המתוקים תחת חסותו, בלי מעצור ומפריע. בשמשות התחתונות של החלונות, המקֻשטות בוילאות בעין הכרכום, התדלדלו שתים־שלש מודעות מְדפסות על־אודות יין־תפוחים מדֶיוונשַׁיִר ויי"ש מדַנציג, ומודעה גדולה אחת, באותיות לבנות על לוח שחור, הודיעה את הקהל הנכבד והנאור, כי במרתפיו של בית־המשתה הזה מונחות חמש מאות אלף חביות גדולות של שֵׁכר; ומבקרי הבית היו תמיד מתחבטים בשאלה הנעימה, לאיזה צד פונים המרתפים הרחבים והעמֻקים האלה בבטן האדמה. ואם נוסיף על זה, כי על השלט הישן אבול־רקבון נראו עוד עקבות ציור של מין ע"ף הדומה לעורב, המביט בעיון אל איזו רצועה עקֻמה מצֻירת, אשר יושבי הסביבה למדו מילדותם לחשוב לנקניק (זהו „הגזע"), אז תארנו את תבנית הבית לכל פרטיו ודקדוקיו.

כאשר נגש מר פיקויק אל שלחן־המזנון, יצאה מאחרי מחיצת־הידיעות שלאחריו אשה באה בימים ותתיַצב לפניו.

— היש בזה מר לוטן, גברתי? — שאל מר פיקויק.

— כן, ישנו, — סיר — ענתה הפונדקית — צַ'רלי, הולך את הג'נטלמן אל מר לוטן.

— הג'נטלמן לא יוכל להִכנס שמה עתה — ענה המלצר, נער אדמוני, כבד־התנועה — כי מר לוטן מזמר עתה פזמון מבדח, והג'נטלמן יבלבל אותו. אך עוד מעט יכַלה את זמרתו, סיר.

אך כלה הנער המַשקה, אדום־השֵׂער, לדַבר, והנה קול צלצול

כוסות ותפיפת אגרופים על השלחנות בצבור בִשרו, כי תם הזמר. מר פיקויק הציע לסם לסעוד את לבו במזנון, והוא עצמו הלך אחרי הנער האדמוני אל מר לוטן.

– ג׳נטלמן רוצה לדבר אתך, סיר – הכריז הנער האדמוני, כשבא עם מר פיקויק אל החדר המיֻחד.

לשֵמע כרוז זה הרים את ראשו עול־ימים, בעל פנים נפוחים, שישב בראש השלחן והביט בקצת תמהון אל עֵבר הפתח. שמשם נשמע הקול; ותמהונו לא התמעט כלל כאשר ראה, כי האיש הרוצה לדבר אתו אינו ידוע לו כל־עִקר.

– אני מבקש ממך סליחה, סיר – ומאד צר לי, כי הפרעתי את יתר הג׳נטלמנים המסֻבים בכאן, אבל דבר נחוץ לי אליך, שאין להחמיצו. יהי־נא חסדך עמדי ללכת אתי לירכתי החדר לחמשה רגעים, ושם אגיד לך את דברי.

הצעיר בעל הפנים הנפוחים קם ויגרור אחריו את כסאו לפִנה אפלה של החדר, ושם שמע בקשב רב לשֶפך שיחו וצרת לבו של מר פיקויק.

– אַה – אמר, כאשר כלה מר פיקויק את דבריו – דודסון ופוג אנשי־מעשה הם, זריזים וחרוצים הם מאד באֻמנותם, סיר.

מר פיקויק הודה במעשיותם וחריצותם של דודסון ופוג, ומר לוטן הוסיף ואמר:

– פרקר אינו עתה בעיר, ומסֻפקני אם ישוב לפני קץ השבוע הבא, אך אם רצונך שיהא הוא פרקליטך בדבר המשפט הזה, מסר־נא לי את העתק הקובלנה, ואני אכין הכל עד שובו.

– טוב מאד; שהרי בשביל־כך באתי אליך – ענה מר פיקויק במסרו את הכתב לידו – ואם בינתַים יארע איזה דבר נחוץ. תואיל להודיעני במכתב לאיפסויץ׳ „עד הדָרשו״.

– כן אעשה – ענה לבלרו של מר פרקר. ובראותו, כי עינו של מר פיקויק נטויה בסקרנות אל השלחן והמסֻבים, הוסיף: – רצונך לשבת אתנו כחצי־שעה? בערב הזה הננו כאן חבורה מהֻדרת: פה הלבלר הראשי של סֶמקין וגרִין, וכל לשכת הסופרים של סמִיתֶרס ופרֵיס, והמשגיח של פִימקִין ותוֹמַס – מזמר פזמון נפלא – דזֶ׳ק בַמבֶּר, וכהנה

ובהנה. כמדְמני, שאתה בא מן הכפר? התואיל אפוא להשתתף בחבורתנו?

מר פיקויק לא יכל לסרב ולהזנית הזדמנות יפה כזו ללמוד לדעת את טבע הבריות. ובכן הובל אל השלחן, ואחרי שהֻצג לפני המסֻבים בכל דקדוקי הנמוס, הושיבוהו ליד הנשיא, ועל־פי הזמנתו הֻגש לו משקהו החביב עליו ביותר.

אחרי קבלת הפנים החדשות קמה דממה מֻחלטת, מה שהתמיה את מר פיקויק והכזיב את תוחלתו. אך לאחרי זמן מועט פנה אליו שכנו מימין, בעל כתֹנת מנֻמרת עם כפתורי פסַפס, ובהראותו על הסיגרה שבפיו שאל:

— אקוה, כי לא רע הדבר בעיניך, סיר?

— כלל וכלל לא — ענה מר פיקויק — אדרבה, אני אוהב מאד את ריח הסיגרה, אף שאני בעצמי אינני מעשן.

— ולי נורא הרעיון להיות מן הבלתי־מעשנים — העיר ג'נטלמן אחר, שישב בקצה השלחן מול מר פיקויק — העשון זהו בשבילי מזון ומעון גם יחד.

מר פיקויק הציץ אל בעל ההערה ובא לידי הכרה, כי יש להצטער על שאין לו העשון גם כבוס ורחיצה.

ושוב קמה דממה. מר פיקויק היה כאן סוף־סוף איש זר ומציאותיו בתוכם העיקה עליהם קצת.

— מר גרונדִי יבדח את החבורה בזמר — אמר הנשיא.

— לא, הוא לא יבדח — השיב מר גרונדי.

— ומדוע לא? — שאל הנשיא.

— מפני שאינו יכול — ענה מר גרונדי.

— זאת אומרת: אינו רוצה? — אמר הנשיא.

— יהי כן, אינו רוצה — השיב מר גרונדי.

סרובו המָ... ל של מר גרונדי להַנות את החבורה מגרונו הִשליט שוב דומיה בחדר.

— כלום אין איש רוצה לפתח בנו רוח־חיים ולבדח את דעתנו? — קרא הנשיא מתוך יאוש.

– ומדוע אין אתה בכבודך ובעצמך מחיה ומשמח אותנו, אדוני הנשיא? – שאל מקצה השלחן צעיר אחד, מפֻזל, בעל שפם, אשר צווארון חלוקו (המזֹהם) היה פתוח ומֻפשל.

– שמעו! שמעו! – קרא הג'נטלמן המעשן, בעל 'תכשיטי הפסֹפס.

– מפני שאיני יודע אלא זמר אחד, וכבר שַרתי אותו – ענה הנשיא – ומי שמזמר פזמון אחד שתי פעמים באותו ערב עצמו משלם קנס.

זו היתה תשובה שאין עליה פִרכה, ועל־כן קמה שוב דממה.

מר פיקויק, שהשתדל להמציא לבני־החבורה חֹמר לשיחה, שכֻּלם יוכלו להשתתף בה, פתח ואמר:

– בערב הזה הייתי במקום אחד, שלכם הוא ידוע היטב בלי שום ספק, אבל אני לא עברתי בו זה כמה שנים, ולכן כמעט שאיני מכיר בו כלל. אני מתכוין לגרים־אִין. כמה מוזר הוא מראֵהם של ה„אינים״ 1), אלה המבואות המעֻקלים עם בתיהם הישנים והמשֻׁנים בעיר גדולה כלונדון.

– חי יופיטר! – אמר הנשיא בלחישה למר פיקויק – הנה נתת ענין לענות בו, לכל־הפחות לאחד מן החבורה שלנו. אתה נתת בזה פתחון־פה לדזֶ'ק בַּמבֻּר הזקן; הוא אינו מדבר לעולם על שום דבר, אלא על־אודות ה„אינים״ בלבד: הוא התגורר בהם זמן רב כל־כך, עד שכמעט נטרפה דעתו עליו.

אותו האיש, אשר עליו רמז מר לוטן, היה זקן שחוח עם כתפים מורמות, שהיה רגיל להוריד את ראשו לארץ בשעת שתיקתו, כי על־כן לא הרגיש בו מר פיקויק בתחלה. ואולם כאשר הרים הזקן את פניו המכֻּרכמים והמקֻמטים ונעץ עיניו במר פיקויק במבט סוקר וחוקר, תמה זה על עצמו, איך לא שָׂם לבו עד־עתה לבעל צורה מעניֶנת כזו. בת־צחוק מרה עִותה תמיד את שפתיו; סנטרו היה נשען על ידו הארֻכה והצנומה, עם צפרנים ארֻכים מאד; ראשו היה מֻטה לצד אחד, וכשהיה מציץ בעיניו החודרות מתחת לגבותיהן השבות והמרֻסקות,

1) Inns, כן נקראים בלונדון חדרים בודדים עם כלי־בית, שבהם מתגוררים פקידים רוָקים, סטודנטים, עורכי־דין, וכד'.

היתה במבטו האלכסוני איזו ערמומית מוזרה, פראית, שעוררה ממש גֹעַל־נפש.

כך היתה צורתו של השתקן הזקן, שהתעורר פתאם והתחיל מדבר בשטף מלים, כמעין הנובע. אך מפני שהפרק הזה כבר ארך מאד, והזקן הזה ראוי לשימת־לב מיֻחדת, לכן יהיה יותר נאה לו ולנו לתת מקום לדבריו בפרק חדש.

פרק כא

בו משתקע הזקן ראשו ורֻבו בחֹמר ההביב עליו, ומספר מעשה בקלִיֶנט משֻׁנה.

– אֶהַא! – קרא הזקן, שתארנו אותו בקצרה בסוף הפרק הקודם – מי דבר כאן על־אודות ה„אִינים"?

– אני הוא, סיר – ענה מר פיקויק – אני העירותי, כמה משֻׁנים הם הבנינים העתיקים הללו.

– א ת ה! – אמר הזקן בבוז – וכי מה יודע אתה על־אודות הימים ההם, אשר אנשים צעירים היו סוגרים עצמם בחדרים הבודדים הללו והיו קוראים בספרים, קוראים בלי הפסק, שעה אחרי שעה, ולילה אחרי לילה, עד אשר רופף מוחם תחת מאמצי עיוני הלילות, עד אשר נהרסו ונחרבו כחותיהם הרוחניים, עד אשר אור־בֹּקר לא הביא להם עוד רעננות ובריאות, והם כרעו ונפלו בלי־קום מפני התמכרות אי־טבעית זו של כל כחותיהם הרעננים וכל מרץ עלומיהם לספרים בלים ויבשים? וכשאנו עוברים אל עת מְאֻחרת יותר, אל זמן שונה לגמרי, כלום יודע א ת ה מאומה על־אודות דַּיָּרֵי אותם החדרים, שגָּוְעו ונמקו לאט־לאט בשחפת או נקטפו כחתף בקדחת ממאירה – תולדותיהם המפֻרסמות של חיי הוללות ותענוגים ומותרות? כלום יודע א ת ה, כמה אֻמללים שבקשו לשוא יֹשר וצדק, יצאו בלב נשבר מלשכתו של עורך־הדין, והלכו למצוא להם מנוחה נכונה במצולות התֶּמזה או מחסה בבית־הכלא? לא בתים פשוטים הם הבנינים הללו. כל צלע־קיר באותם החדרים – אִלו חֻנן בכח־הדִבור ובכח־הזכרון – היה יכול לספר מעשים נוראים, ספורי־זוועות, רומנים אמתיים, עובדות כל חיי המציאות, סיר. הבתים העתיקים הללו נראים לכם עתה רק

משֻׁנים ומגֻחכים, ואולם בוחר הייתי לשמוע את ספורי המעשיות היותר איֻמים עם השמות היותר מזעזעים, מלשמוע ספור אמתי אחד של שורת־חדרים אחת בבתים הישנים הללו.

ההתרגשות העזה, שתקפה פתאם את הזקן הנוח והשתקן מטבעו והחֹמר, שהביא אותו לידי התרגשות זו, היו גם שניהם מוזרים מאד, ועל־כן לא מצא מר פיקויק מה לענות על דבריו. ואולם הזקן צִנן לאט־לאט את חֲמו, ובלבשו שוב את צורתו הראשונה, שנתעלמה בשעת נאומו הנרגש, הוסיף:

— ואולם נשקיף־נא עליהם באספקלריה אחרת, במבט יותר פכח ופחות רומנטי: כמה מצֻיָנים הם ה„אינים״ הללו בתור מקומות של עניים אֻמללים! שוו לנגדכם את האמלל, שהוציא את כל אשר לו, רושש את עצמו ומצץ את ידידיו, כדי להתמכר לאֻמנות, שלא תספיק לו לעולם אף פת־לחם. הצִפִּיָה — התקוה — התוחלת הנכזבה — הפחד — המחסור — הדלות — חֻרבן עתידותיו — אפשר גם אבוד־עצמו לדעת, או גם השכרות המנֻוֶלת, בבלואי־סחבות ונעלים בלות וקרועות. האם לא צדקתי במשפטי עליהם?

והזקן שפשף את ידיו והביט אל המסֻבים בארשת של נחת־רוח, כאִלו שמח על אשר הצליח לגלות קו חדש בחֹמר החביב עליו כל־כך.

מר פיקויק הציץ אליו בסקרנות מֻרבה, ושאר בני־החבורה חִכו להם בשתיקה.

— אתם מדברים בהתפעלות על האוניברסיטאות הגרמניות שלכם — הוסיף הזקן הגוץ — למה לנו להביא ממרחק לחמנו? יש לנו רומנטיקה סביבותינו די והותר, בלי שום צֹרך להלוך אחריה אף חצי־מיל. אלא שהבריות אינם משגיחים בה: עינים להם ולא יראו.

— באמת לא עלתה על דעתי מעולם לבקש רומנטיקה ופואֶזיה במבואות האפלים הללו — אמר מר פיקויק בשחוק.

— כמובן לא עלתה על דעתך — אמר הזקן — בודאי לא. כמו שהיה אומר אלי תמיד אחד מידידי, מדַיָרי אותם החדרים: „איזה דבר מְיֻחד מוצאים אתם בחדרים הללו?״ — „בנינים עתיקים משֻׁנים״, הייתי

עונה אני — „כלל וכלל לא!" היה משיב הוא. — „בודדים הם מאד", הייתי מוסיף אני. — „גם זה לא", היה משיב. ואולם בבקר אחד, כאשר אמר לצאת מחדרו, אחזהו השבץ, והוא נפל מת, ראשו בתוך תבת־המכתבים שלו, וכך שכב שמנה־עשר חדשים רצופים, כי הכל חשבו, שהוא נסע מלונדון.

— ואיך מצאו אותו לבסוף? — שאל מר פיקויק.

— אחרי שלא שלם שכר־דירה שתי שנים רצופות, החליטו בבית־דין לשבור את דלת חדרו, כדי להפרע ממנו שלא בפניו. וכן עשו: שברו את המנעול — ושלד של אבק פורח, במעיל כחל ומכנסים שחורים ופוזמקאות של משי, נפל בזרועותיו של השוער, אשר פתח את הדלת. מעשה משֻׁנה. הלא?

והזקן הגוץ הטה ראשו לצד אחד ושפשף את ידיו בשחוק של הנאה עצומה.

— יודע אני עוד מאורע מעין זה — אמר הזקן לאחרי שנשתתקו מצהלות צחוקו — זה היה בקליפורדס־אין. אחד מבני „עליה", אדם שסורו רע, נסגר בתא־משכבו, ובלע מנה יפה של זַרניך. המפקח על הבית ראה, כי דלת העליה פתוחה ואין איש, וחשב, כי הדַיָר ברח לו, ולכן הדביק על הדלת מודעה, שהדירה עומדת להשָׂכר. בא דַיָר חדש, הכניס כלי־בית בחדרים והכין לו מעונו ברוָחה — אבל לישון לא יכֹל: לא ידע מה זה ועל מה זה, אבל שנתו נדדה. „מוזר הדבר", אמר בלבו, „הבה, אעמיד את מטתי בחדר השני, והחדר הזה יהיה לי ללשכת־עבודתי". וכן עשה, ושנתו לא נגזלה עוד; אלא שבדק ומצא, שאין הוא יכֹל עוד לקרא במטתו לפני שנתו: עצביו מזֻעזעים, לבו נרגז, ואי־אפשר לו אלא לכבות את הנר ולנעוץ עיניו בתוך חשכת החדר. „זה אינו מובן לי כלל", אמר בשובו באחד הלילות מבית־התיאטרון, ובשתותו כוס גרוג צונן, כשהוא נשען בגבו אל הקיר, כדי שלא ידַמה שאיש עומד מאחריו — „זה אינו מובן לי כלל", חזר ואמר, ופתאם נתקל מבטו בתא־המשכב של הדַיָר הקודם, שהיה סגור מבפנים כל אותה העת, ורעדה חלפה את כל גופו מכף־רגליו ועד קדקדו. „כזאת הרגשתי גם קֹדם לכן", אמר לעצמו: „ואי־אפשר לי להפקיע עצמי מן הרעיון,

כי בתא הזה יש איזה דבר שלא כדת". והוא אמץ את לבו, התאזר עז, נִפֵּץ את המנעול בשנים־שלשה מקושים של מקבת, פתח את הדלת — ושם בפִנה עמד לנגד עיניו, זקוף כמקל, הדַיָר הקודם. עם צנצנת קטנה בכפו הקפוצה, ועם פרצוף — הלא תוכלו לשער כמו.

והזקן הגוץ הביט סביבותיו בבת־צחוק של הנאה אָיֻמה אל פניהם המשתוממים של היושבים המקשיבים.

— מעשים משֻׁנים אתה מספר לנו, סיר — אמר מר פיקויק בהסתכלו בעֹמק העיון בפניו של הזקן בעד משקפיו.

— משֻׁנים! — שָׁנה הזקן הגוץ — כלל וכלל לא. הם נראים לך כמשֻׁנים, מפני שאינך יודע כלום בענינים הללו. הם משעשעים, אבל אינם כלל בלתי־מצוים.

— משעשעים! — קרא מר פיקויק שלא בטובתו.

— כן, משעשעים; האין זאת? — ענה הזקן בצחוק של שד; ומבלי חכות למענֶה, הוסיף:

— אני ידעתי איש אחר — זה היה, כמדֻמני — כן, זה היה לפני ארבעים שנה. אותו האיש שכר לו דירה של חדרים אחדים! אפלים, מעֻפשים, רקובים, באחד ה„אִנים" היותר עתיק־ימים, — דירה כגורה, שלא ישב בה איש זה עִדָן ועדנים. על הדירה הזאת העבירו הנשים הזקנות המון שמועות וספורי־מעשיות, ובכל אֹפן לא היתה השמחה במעון הזה, אך האיש היה עני והחדרים היו בשכר זול, ולכן היה שוכר אותם, גם אם היו רעים שבעתים. הדַיָר קבל יחד עם החדרים גם מקצת כלי־בית נושנים־רעועים, שנשארו שם משכבר הימים, ובינירהם ארון גדול מאד לשמירת כתבים וניָרות, עם דלתי־זכוכית, שמסך ירֹק פרוש עליהן מבפנים. הארון הזה היה לו ללא כל תועלת, כי כתבים וניָרות לא היו לו כל־עקר, ואת בגדיו נשא כֻּלם על בשרו, ומשאם לא כבד עליו כלל. אך אין דבר; הכל נעשה יפה, ולעת ערב הביא אל דירתו את כל כלי־הבית שלו — בסך־הכל משא עגלת־יד קטנה — ובבינה יתרה העמיד את ארבעת כסאותיו בחדר, מפזרים ומפֹרדים יפה יפה, כדי שיתראו לכל־הפחות כתריסר שלם, וַיֵשב אל האח המבֹערת לשתות את הכוס הראשונה משׁשת בקבוקי היי"ש, שלקח

בהקפה, – ישב ושתה וחשב, התעלה בידו לפרוע את הקפתו בזמן מן הזמנים, ובכמה שנים יוכל לסלק את החוב. ובעוד הוא מהרהר בחשבונות של-מה-בכך הללו, פגשו עיניו פתאם בדלתי-הזכוכית של הארון הגדול. – „אה", הוא אומר לנפשו: „אִלו לא הכריחוני לקבל את החפץ המכֹער הזה לפי הערכתו של הסוחר-בישָנות, אזי יכלתי לקנות לי תחתיו דבר מועיל, כלי נאה המרחיב את הדעת". „שמע-נא ואגדך, זקן הרֵב ומְחרב", התחיל מדבר בקול רם אל הארון, מפני שלא היה לו שום אחר לשוחח אתו: אִלו לא היה רסוק אבריך עולה בעמל רב יותר משָוִיו של כל העסק, אזי הייתי מנפץ אותך לשברים להסיק בך את התנור תכף-ומיד". אך כמעט יצאו הדברים מפיו, והנה כקול נאקה חלושה הגיע לאזנו מתוך הארון. בתחלה נבעת קצת, אך לאחרי ישוב-הדעת בא לידי החלטה, כי זהו בודאי קולו של הדיָר בחדר הסמוך, ששב מאיזה משתה. ובכן הניח את רגליו על שבכת-האח ולקח את המגרפה לנער את הפחמים; והנה נשמע שוב אותו הקול, ובו ברגע נפתחה בנחת אחת מדלתי-הזכוכית, ומאחריה נגלו פנים חִורים וכחֻלים של איש לבוש בגדים בלים ומזֹהמים, שעמד זקוף בתוך הארון. האיש היה ארֹך ודק, ופניו הביעו דאגה ופחד; אך צבע עורו וכחישותו היתֵרה וכל חזותו העידו, שאין הוא מן העולם הזה. – „מי אתה?" שואל הדַיָר החדש ופניו חָורו מאד, אלא שבכל-זאת הניע את המגרפה בידו וכִוֵן אותה כלפי פניה של התבנית המשֻנה: „מי אתה?" – „אל-נא תקלע בי את המגרפה", ענתה התבנית: „כי גם אם לא תחטיא את המטרה, תחלוף אותי, מבלי מצוא בי כל התנגדות, ותנקוף בדֹפן העץ שמאחרי, כי רוח אני ולא בשר"; „ומה חפצך פה?" שואל הדַיָר בקול רועד ומגמגם. – „בחדר הזה", עונה הרוח: „נהרסו ונחרבו חיי הארציים ואני ובני רוששנו. בחדר הזה נערמו, במשך כמה שנים, תלי-תלים של כתבים ותעודות, בעקבו של משפט מסֻכסך, שנמשך לאין-קץ. בחדר הזה, אחרי אשר מַתי מיגון ויאוש ומפח-נפש, הלקו שני שואפי-דמים את ההון, שבשבילו נלחמתי כל ימי חיי העלובים, ואשר ממנו לא נשאר לבסוף אף פרוטה אחת לצאצאי האֻמללים. הטלתי עליהם אימה גדולה כל-כך עד שהברחתי אותם,

מן המקום הזה; ומאז אני בא בכל לילה ולילה — זו העת היחידה, שאפשר לי לבקר את האדמה הזאת — לפקוד את נָוִי, את מקום יסורי המְמֻשכים. הדירה הזאת שלי היא; עזבֶהָ לי!"

„— רצונו של אדם הוא כבודו — ענה הדַיָר, שבמשך הספור המשעמם של הרוח הספיק להשיב נפשו למנוחתה, — ומכיון שאתה עומד על דעתך לשוב ולהופיע כאן, הריני מוכן ומְזֻמן לעזוב לך את הדירה בעֹנג גדול; רק הרשני־נא לשאלך שאלה אחת קטנה.

„— שאל! ענה הרוח קשות.

„— באמת — אמר הדַיָר — אין שאלתי מְכֻוֶנת דוקא לך, אלא לכל הרוחות שבעולם, ששמעתי את שמעם. כי לכאורה תמוה ומוזר מנהגכם, שאתם מתעקשים לשוב ולסַיֵר דוקא אותם המקומות, שבהם סבלתם בימי הייכם יסורים קשים וכל מיני פורעניות, בעת שהרשות בידכם לבקר את המקומות היותר יפים שבעולם; שהרי אתם עומדים — כפי הנשמע — למעלה מן המקום.

„— בחיי ראשי! — קרא הרוח — זוהי באמת הערה נכונה מאד, אלא שעד־עתה לא עלתה על דעתי כלל.

„— ראה־נא, סיר — הוסיף הדַיָר — הן הדירה הזאת אינה מְרֻוַחַת ואינה נאה ואינה עשויה כלל להרחיב דעתו של אדם. ולפי הזותו של הארון הזה, חוששני, שאין הוא נקי גם מפשפשים. והרי בטוח אני, שתוכל למצא לך מעון יפה ומְרֻוָח יותר; מלבד מה שאוירה של לונדון אינו בכלל מן המשֻבחים ביותר.

„— דבריך נכוחים מאד, סיר — ענה הרוח בנמ״ס — עד־עתה לא שמתי לבי לזאת. אך עתה אנסה מיד לבקש לי מקום אחר, לשם שנוי אויר.

„ובאמת, תוך־כדי־דבור, התחיל מתעלם מן העין: בתחלה שקעו רגליו, ואחריהן שאר חלקי גופו.

„— אנא, סיר — מהר הדַיָר לקרא אחריו, כשנראה עוד מקצת ראשו של הרוח — אולי תגדיל חסדך לדבר על לבם של שאר הלידִוֹת והג׳נטלמנים שם למטה, הָאוהבים לתעות ולנוע בלילות ולרדוף דוקא אחרי בתים נושנים, — אולי תואיל להביא אותם לידי הכרה, שבמקומות

אחרים ישב וירוַח להם הרבה יותר. אם כזאת תעשה, תביא טובה מְרבה לחברה האנושית.

„– כן אעשה – ענה הרוח – ואמנם טפשים גדולים היינו עד־עתה, ולא אוכל להבין, איככה זה לא נמלכנו בעצמנו לעשות כדבריך.

וככלותו לדבר חלף ואיננו, כָלה כענן; ומה שמתמיה ביותר – סִיֵם הזקן את ספורו, בסקרו במבט־ערמה את המסֻבים – מה שמתמיה ביותר, הוא, שלא שב עוד לפקוד נוהו עד־עולם.

– זה לא רע, אם אמת הוא – העיר בעל כפתורי־הפספס, בהציתו אש בסיגרה חדשה.

– א ם! – קרא הזקן בבוז גמור; ובפנותו אל לומן הוסיף: – אם כן, אפשר שעוד מעט יאמר, כי גם ספורי על־אודות הקלִיֶנט המשֻנה, שנזדמן לנו כשהייתי משמש בלשכתו של עורך־דין, גם הוא אינו אמת. מדוע לא?

– על אותו הספור לא אֹמר כלום, פשוט, מפני שמעולם לא שמעתיו – השיב בעל התכשיטים של פספס.

– אני מבקש ממך, שתואיל לספרו לנו, סיר – אמר מר פיקויק.

– גם אני מצטרף לבקשה זו – אמר לומן – הן איש לא שמע את הספור חוץ ממני, ואני כבר שכחתיו כמעט.

הזקן הקיף את כל המסֻבים במבט אלכסוני, זועם עוד יותר מבראשונה, ובארשת של נצחון, בראותו אותות של סקרנות בפני כֻלם. ואחריי־כן שפשף את סנטרו בידו ונשא עיניו אל התקרה, כמתאמץ לזכור נשכחות, ולבסוף פתח ואמר:

מעשה בקלִיֶנט משֻנה.

„אין זה מעלה ואינו מוריד לדעת, איך ואיפה בא הספור הקצר הזה לידי. אִלו הייתי מספר אותו באותו הסדר שהגיע אלי, אזי הייתי צריך להתחילו באמצע, ולשוב לראשיתו רק לאחרי שגמרתיו. די לי להגיד, כי מקצת מן המאורעות הייתי להם עֵד־ראיה, ויתרם יודע אני בבֵרור, כי קרו ויאתיו. וכמה אנשים שעודם בחיים זוכרים אותם היטב. „ברחוב הראשי של אחד הפרברים בלונדון, סמוך לבית־התפלה

של ג׳ורג׳ הקדוש, עומד, כידוע לכל, בית־כלא קטן ללוים ואינם משלמים, שנקרא בשם מַרשַלשֵי. אף שבזמן הזה שֻנה הבית לטוב ואינו דומה עוד כלל לאותו בור הרפש והסחי שהיה לפנים, בכל־זאת גם עתה, במצבו המתֻקן, אין הוא עשוי למצא חן בעיני הפזרנים או לשלם נחומים לנמהרי־לב, שנפלו לתוכו. האסיר כבד־הפשע הכלוא בניוגֵיט, יש לו אויר ומקום־טיול לא־פחות מאותו שעור, שהֻרשה לבעלי־חובות סרבנים במרשַלשֵי.

איני יודע, אם זו היא אצלי תולדת דמיון חולני או תולדת זכרונות מרים, אבל עובדה היא, שאינני יכל כלכל את הפרבר הלונדוני הזה. הרחוב רחב, החֲנֻיות גדולות ורחבות־ידים, רעש המרכבות והקרונות, קול־המונם של זרם אנשים, השוטף שם בלי־הפסק, כל אותו השאון של המסחר והעבודה מנסר שם מן הבקר ועד חצות־הלילה; אבל הרחובות שמסביב צרים ומרֻפשים, עֹני ופריצות רובצים ומשימים סְחִיָם בסימטות המלאות אדם מפה לפה, מחסור ומצוק וכל מיני פורעניות צרורים וסגורים בין חומות הכלא הצר הזה; וכאִלו אד של יגון ושִמָמון פרוש על כל הסביבה ומלביש אותה צורה חולנית ומזֻהמת, — כן נראה, לפחות, בעיני אני.

כמה וכמה עינים, ששנת המות סגרה אותן לעַד זה כבר, היו מביטות בקלות על הכבר, כשנפתחו לפניהן ונסגרו בעדן בפעם הראשונה שערי בית־הכלא הישן הזה: כי לא תמיד מתיאש האדם תכף בהשתערות הראשונה של הצרה. בשעה כזו בוטח האדם ברֵעים, שלא נסה עדַיִן את אמונתם; הוא נזכר אז, כי כמה וכמה פעמים הציעו לו ידידיו הטובים, חבריו בשתיה, את שֵרותם, מבלי אשר בִקשה מהם, ומבלי אשר הצטרך לה כל־עִקר. לו יש עדין תקוה — אותה תקוה של הסר־הנסיון המבֹרך; וגם אם יִכַף וישח תחת ההשתערות הראשונה של הפורענות, הנה תקוה זו תנץ בחֻבו ותפרח זמן מועט; אך עד־מהרה תִבול ותקמל מתוחלת נכזבה, מבגד רֵעים ומִזָנות. אז תשקענה אותן העינים עמֹק בחוריהן, ובאש זרה תתנוצצנה מתוך פנים, שנרזו מרעב והוריקו מחֹסר אויר ותנועה, בימים ההם, שבלי שום מליצה אפשר לאמר, שהלוים היו נמקים בבית־כלאם, בלי כל תוחלת לדרור וחֹפש.

אותה אכזריות אינה נוהגת עוד, בכל אימותיה, בימינו אלה, אך עוד נשתמר ממנה גם עתה חלק גדול, שיש בו כדי להביא לידי מעשים נוראים המרתיחים את דמי הלבבות לזכרם.

לפני עשרים שנה היתה אשה צעירה באה יום יום עם ילדה לרמוס חצר בית־הכלא הזה. בבקר בבקר, עם הנץ החמה, היתה עומדת עם בנה הקטן לפני השער; ויש אשר אחרי ליל־נדודים, כשרעב ומחסור והרהורי יגון ופחד ודאגה גזלו שנתה, היתה באה אל השער שעה תמימה לפני זמן פתיחתו. אז תפנה משם האם הצעירה בהכנעה, תקח את התינוק בנחת ותובילהו אל הגשר הישן, תשאהו על זרועותיה להראותו את מי התמזה, הנוצצים לאור קרני שמש־בקר, והמלאים חיים ורגשה מאלפי ההכנות העסקניות לעבודה ולתענוגים, שהנהר הגדול מלא מהם בשעות־הבקר הראשונות. האם האמללה משתדלת לשעשע את הילד בחליפות מחזות המאליפים אשר לפניו, ולהסיח דעתו מחיי ביתם הרעים והמרים. אך עד־מהרה תוריד אותו מזרועותיה על הארץ, ובהסתירה פניה במטפחתה תתן מוצא לדמעותיה, שכבר החשיכו את עיניה; כי על פניו הדלים והחולניים של התינוק לא נראה אף רמז קל של התענינות ושעשועים. הילד האמלל היה שקוע בזכרונותיו שלו; הם לא היו רבים ולא שונים: להפך, מעַטים מאד היו וממין אחד וגַוָן אחד – כֻלם היו קשורים בדלותם וצרותיהם של הוריו. שעות רצופות היה יושב על ברכי אמו, ומביט בהשתתפות ילדותית אל הדמעות, הנגרות חרש על לחייה, ואחר היה צונח בנחת ארצה והולך אט אל פִנה אפלה, ושם היה מיבב ומתיפח, עד אשר התנמנם מאין־אונים. המציאות המרה של החיים עם הרבה מפגעיהם היותר אכזרים – רעב וצמאון וקֹר ושאר תולדות הדלות – תפסו מקום בבית הוריו בישיבת־קבע, למן היום אשר החל שכלו להכיר ולהבחין בדברים; ואף שלמראה־עינים היה דומה בכל לילד, אך שמחת הילדות, מנוחת לבה, צחוקה העליז ועיניה הנוצצות – כל זה חסר לו.

אביו ואמו היו מביטים עליו, ואחרי־כן זה אל זה, בהרהורים מציקים ומעֻנים, שפחדו להביעם בדברים. האיש החזק והחסן, אשר

בשחוק היו לו כל יגיעות הגוף וכל עבודה קשה, היה מתנונה והולך בבטלה האנוסה ובאויר המחניק של בית־הכלא המלא אסירים. והאשה הרכה והחלושה נחרבה ונהרסה תחת ההשפעה הכפולה של מחלות הגוף ויסורי הרוח. ולב הילד הרך כבר נשבר בקרבו.

בא החורף, ועמו שבועות של גשמים קרים ומעציבים, האשה האמללה הלכה לגור בחדר צר ודל, סמוך לבית־כלאו של בעלה, ואף כי שנוי הדירה בא מתוך התגברות דלותם, בכל־זאת היתה עכשו שמחה ומאֻשרה יותר, מפני שהיתה קרובה יותר לאישה. שני חדשים תמימים היתה באה יום־יום עם בן־לויתה הקטן אל השער לחכות עד אשר יִפָּתח. אך באחד הימים נפקד מקומה שם; זו היתה הפעם הראשונה אשר לא באה. ממחרת היום ההוא באה שוב, אבל יחידה: הילד מת.

יש אנשים רבים, המדברים בקרירות על מיתתם של בני עניים, כעל גאולה ממצוקות לנפטר והמעטה רצויה של הוצאות־הבית לנשארים אחריו. אך האנשים האומרים כזאת אינם יודעים את נפש העני ואת רגשותיו בשעת אבדה כזו: מבט דומם של חבה והשתתפות, בעת אשר כל העינים מוסבות ממך בקרירות – ההכרה, שיש לך אהבתה של בריה אחת, בעת אשר כל הבריות עזבוך, – זוהי משענת, חזוק ונחמה בעת צרתך היותר גדולה, שאין לקנות בעד כל הון ושאין לאל־ידו של שום שלטון להמציא לך. הילד ישב לרגלי אבותיו שעות תמימות, כשידיו הקטנות חובקות דומם זו את זו ופניו הכחושים וכמושים נשואים אליהם. הם ראו אותו הולך וכבה מיום ליום; ואף כי ימי־חייו המעטים היו רעים ומחֻסרי עליזות־הילדות, ואף כי עתה בא אל אותה המנוחה והשלוה, אשר לא ידע מעולם עלי אדמות, בכל־זאת הלא הוריו היו, ואבֵדתו הוגתה את נפשם עד היסוד.

כל מי שהסתכל אז בפני האם השכולה ראה והכיר, כי בקרוב ישים המות קץ לצרותיה ונסיונותיה הקשים. חבריו של בעלה במאסר נסוגו אחור, כדי שלא להיות עליו למֹרח בעת צרתו ויגונו, ויעזבו לו לבדו את התא הצר, אשר קֹדם לכן היו לו בו עוד שני שֻתפים.

עתה באה היא אליו לשבת אתו יחד. כאן הלכה וכבתה, לאט־לאט, בלי מכאובים, אך גם בלי כל תקוה.

פעם אחת בערב התעלפה בזרועות בעלה, וכאשר נשא אותה אל החלון הפתוח, להשיב רוחה אליה באויר הזך, נפלה על פניה קרן־אורה של הירח, ואז נגלה לעיניו שנוי נורא כל־כך ברשמי פניה, שלמראהו אחזתהו רעדה, והוא התמוטט והתנודד תחת סבל משאה כילד רפה־אונים.

— הושיבני־נא, ג׳יורג׳ — אמרה בקול רפה מאד.

הוא עשה כדבריה, ובשבתו גם הוא אצלה כבש פניו בכפות־ידיו, ועיניו זלגו דמעות.

— קשה עלי מאד פרֵדתנו, ג׳יורג׳ — דברה בלחישה — אבל כן הוא רצון אלהים, ועליך לשאתו בגבורת אנשים למעני. אה, כמה מודה אני לאל רחום, שלקח את הילד שלנו קֹדם לכן. הוא מאֻשר עתה, שם בשמַים. ומה היה עושה פה עלי־אדמות בלי אם!

— לא תמותי, מירי, אַל תמותי! — קרא אישה בהִנָתרו ממקומו ובקומו על רגליו.

בחפזון התהלך בחדר פעמים אחדות, אילך ואילך, בהכותו על ראשו באגרופיו הקפוצים. אחר ישב שוב אצלה, לקח אותה על זרועותיו כילד והוסיף בקול נרגע יותר:

— התעודדי־נא, יונתי! אנא, אל־נא תתיאשי. עוד תשובי לאיתנך וחיה תחיי.

— לא עוד, ג׳יורג׳, עד־עולם לא — ענתה האשה הגוַעת — יקברוני־נא עתה אצל קברו של התינוק שלנו; אבל הבטיחני־נא, כי אם תצא לחפשי מן הבית הנורא הזה ותצליח בעסקיך ותתעשר, תקח את עצמותינו מזה ותקברנו בבית־עלמין שוקט שבאחד הכפרים, הרחק הרחק מן המקום הזה, למען ננוח על משכבנו בשלום. אנא, ג׳יורג׳ יקירי, הבטיחני־נא לעשות כן!

— כן אעשה, אני מבטיחך! — ענה אישה בהתנפלו על ברכיו לפניה בסערת־רוחו — אמְרי־נא לי, מירי, עוד מלה, הביטי־נא אלי, עוד מבט אחד!

פתאם נשתתק; כי זרועה, שחבקה את צוארו, נעשתה קשה וכבדה. אנחה עמֻקה התפרצה מן הגוף ההרוס אשר לפניו, השפתים נעו ובת־צחוק פזוה על הפנים. אך השפתים נעשו חורות־כחֻלות והצחוק נהפך להעויה קלה ואימתנית. ג'יורג' נשאר ערירי ואלמן בעולם.

בלילה ההוא, בדומית היגון של תאו הקודר, בכרעו לפני גופת אשתו המתה, נשבע האיש האֻמלל שבועה אֻימה – ואת אלהים קרא לעֵד על שבועתו – כי מהיום והלאה לא ישקוט ולא ינוח עד אשר יִקום את מיתת אשתו ואת מיתת התינוק שלו; כי משעה זו ועד הרגע האחרון של חייו יקדיש את כל כחו ואונו רק לאותה נקמה; כי נקמתו תהי ארֻכה ואֻימה; כי איבתו תיקד בלבו אש־תמיד, לא תכבה, וכי יניע את כל העולם בכברה, עד אשר ימצא את שנוא־נפשו לכלות בו זעמו ונקמתו.

יאושו הנורא ואש עברתו, אשר בערה בו כתֹפת, עשו שַמות אֻימות כל־כך בפניו ובכל תארו, בלילה האחד ההוא, עד כי כל חבריו במאסר נבעתו למראהו וגרתעו לאחוריהם בזועה, בעברו על פניהם ממחרת בבֹקר. עיניו צבו ומלאו דם, פניו חָורו כמת וקומתו נכפפה, כאלו קפצה עליו זקנה. מתוך ענויי־נפשו, הקשים מנשוא, נשך את שפתיו בשִניו עד שפך דם, והדם נגר על סנטרו והִכתים את כֻתנתו ואת עניבת־צוארו. אף דמעה אחת לא נזלה מעיניו, אף אנחה או אנקה אחת לא התפרצה מפיו, אבל מבטו התועה כמבֻלבל ופסיעותיו הפזיזות בלי־קצב, בהתהלכו אילך ואילך בחצר בית־הכלא, העידו למדי על אש־הקדחת היוקדת בקרבו.

בא צו להוציא מבית־הכלא תכף־ומיד את גופת המתה. הוא שמע את דבר הפקודה הזאת במנוחה שלמה והסכים לנחיצותה. במעט כל האסירים התאספו לראות בהוצאת המתה; אך כאשר בא האלמן נסוגו אחור בבהילות לשים לו ידים, והוא עבר בתָוך בצעדים מהירים ויעמוד יחידי על ככר קטנה, מֻקפה שבכת־ברזל ליד פתח השער: ההמון, שנקהל מסביב, השתמט לצדדים מתוך רגש של נמוס אינסטינקטיבי. בעוד רגע נשאו ארבעה אנשים על כתפיהם דומם את הארון הפשוט. דממת־מות שררה בתוך הקהל, שנפסקה רק על־ידי

יבבותיהן של הנשים ושקשוק נעליהם של נושאי הארון על מרצפת האבנים. כאשר הגיעו אל המקום, אשר עמד עליו הבעל שנתאלמן, עצרו במהלכם. הוא שלח ידו אל הארון, תקן מיכנית את המכסה הפרוש עליו וירמוז להם ללכת הלאה. השומרים העומדים במבוא־השער הרימו את מגבעותיהם, כאשר עברו נושאי הארון על פניהם; ובעוד רגע הוגפו שוב הדלתות הכבדות. הוא הביט רגע קטן בעינים תועות על ההמון, ופתאם נפל ארצה כמו אבן.

שבועות אחדים התהפך על מטתו בקדחת עזה, וכל אותה העת היה מעון שמירה מעלה בלי הפסק יום ולילה, כי נטרפה דעתו עליו; אך גם בהזיות־קדחתו היותר קשות לא שכח אף רגע אחד לא את צרותיו ואבדתו ולא את השבועה אשר נשבע. לנגד עיניו עברו חליפות מחזות שונים ומשנים, מקום הופיע אחר מקום, מאורע רדף מאורע, בחפזון נמרץ של הזית־שגעון; אבל כלם היו קשורים, אם כה או כה, ברעיון העקרי, אשר מלא את מוחו ורוחו. הוא רואה בהזיותיו, והנה הוא מפליג בספינה בים גדול בלי חוף ובלי סוף, השמים שעל ראשו אדמים כדם, והמים הזידונים שמתחתיו הומים ומתגעשים כגלים נגרשים ומרדפים מכל עבר. והנה אניה אחרת הולכת לפניהם, והיא נאבקת במאמצי־כח עם הגלים המשתובבים בסערת־הסופה: מפרשיה קרועים ומתנפנפים ברוח מעל התרנים כסחבות מדלדלות, ועל המכסה נצברו המונים־המונים של נוסעים. דהופים ומשלכים בחמת־הסער אל דפנות האניה, ששם נערמים ממעל לראשם גלים אימתניים בעבי־גבם, מתפרצים ומשתפכים בקול רעש גדול וסוחפים לרגעים עשרות אמללים לתוך הים הזועף. והאניה שלו נשאת הלאה־הלאה בתוך ערמת המים הזידונים בכח ובמהירות, שאין לעמוד בפניהם, — ופתאם משה על האניה שלפניה, ותשברה ותמגרה תחת קרקעיתה. ומתוך גלגל־המים שהתחולל על־ידי הספינה השוקעת, עלתה זעקה גדולה ואימה — קול־פחדים, נאקת־מות של מאות בריות טובעות — והקול הנורא הזה החריש את שאגת האיתנים, את קריאות־המלחמה של הים הזועף, והלך והתגבר בהד כפול ומכפל, עד שנדמה כאלו הוא בוקע את האויר, את הרקיע ואת האוקינוס גם יחד. אבל

מה זה? מי הוא זה ראש־השיבה, המבצבץ ועולה על־פני המים, ובמבטי־גסיסה ובקריאות תחנונים לעזרה הוא מתאבק כנואש עם גלי־המות? — הוא הציץ אליו, וכרגע קפץ מעל אניתו לתוך הים, ובמאמצי־כח זרועותיו חצה לו דרך בין הגלים המשתערים אליו, עד אשר הגיע אל הטובע. הוא קרב אליו — כן, כן, ה ו א הוא — אלה הם רשמי פניו ש ל ו. הזקן הכירו גם הוא, ובפחד התאמץ להמלט ממנו. אך לשוא! הוא כבר תפש אותו, אחז בו ביד חזקה והשקיע אותו עמֹק עמֹק מתחת למים. יָרד, יִצלול מאות אמות, עד לנבכי הים. התנגדותו של הזקן רפתה יותר ויותר, עד אשר פסקה לגמרי, הזקן מת; הוא הטביע אותו, הוא קִים את שבועתו.

וחוא הוזה שוב: והנה הוא עובר במדבר גדול, בחול הצורב, והוא הולך יחף ובדד. החול מעַוֵר את עיניו ומחניק אותו: אבקותיו הדקות מן הדקות חודרות לתוך נקבוביות עור־בשרו ומרגיזות אותו עד להשתגע. ערמות ענקיות של אותו החול נִשאות בסערת־הרוח, מופזות בקרני השמש הלוהטת, ונראות מרחוק כעמודי־אש מתנועעים. עצמות אנשים שנִספו בישימון הנורא הזה מונחות פזורות לרגליו; על הכל מסביב שפוך אור מבהיל; עד־כמה שהעין מגעת נראים רק מחזות אימה וזועה. לשוא הוא מתאמץ להוציא מפיו קול־פחדים, קול קורא לעזרה, — לשונו דבקה אל חכו בצמא! הוא רץ הלאה כמשֻגע. נאזר בכח שלמעלה מן הטבע הוא צועד בעֹז בתוך ערֵמות החול; אך סוף־כל־סוף גברו עליו הצמָא והלֵאות, והוא נופל ארצה מתעלף. אך מה זאת? איזו קרירות מחַיָה השיבה נפשו אל קרבו? איזו המיה נעימה של קִלוח הגיעה לאזנו? מים. מַעין מים חיים! והזרם הזך מקלח לרגליו בקול נעים ורענן. הוא שתה ממנו בכל־פה, ואחר התנפל על שפתו באבריו הכואבים והשתקע בתרדמה של התאבנות נעימה. והנה קול צעדים העיר אותו: איש זקן, עם ראש־שיבה, מתקרב לאט־לאט, בהתאמצות עצומה, אל המעין לשבור צמאו. ה ו א הוא שוב! חיש לפת את הזקן בזרועותיו ולא נתנו לגשת אל מחוז־חפצו. הזקן נאבק עמו, בכה והתחנן וצעק בקול מר, בקש מעט מים, רק טפה אחת, להצילו ממות! אך הוא תפש אותו בחזקה ולא נתָנו למוש ממקומו, ובתענוג

אכזרי הבית אל העוויות-גסיסתו של הזקן; וכאשר שקע ראש-הישיבה על לבו, באפס-חיים, הדף מלפניו את גופת המת וגלגל אותו ברגליו הלאה.

כאשר סרה מעליו הקדחת ובינתו שבה אליו, נודע לו, כי בינתים נתעשר ונשתחרר: אביו, שחפץ להניח אותו למות בבית-האסורים – ולא רק חפץ, אלא גם הניח למות במחסור ובכאב-לב שאין לו רפואה את הנפשות היקרות לו מחייו הוא – אביו זה נמצא מת על יצועו הרך. הוא גמר בלבו זה כבר להעביר נחלתו מבנו ולעזבו אחריו עני ואביון; אך מתוך שהתגאה בבריאותו ובכחו, דחה מיום ליום את מעשה בית-דין, הדרוש לצרך זה, עד אשר אחר את המועד. ועתה אפשר שהוא חורק שניו, שם בעולם האמת, לזכר ההון הרב, שעזב לבנו מתוך התרשלות.

אך לא רק לחרות ולעשר קם מחליו, כי אם עוד לדבר גדול יותר: לזכור, כי תכלית חייו היא מעתה לקים את השבועה אשר נשבע, ולזכור, כי אויבו הוא אבי אשתו המתה, זה האיש אשר השליך אותו לבור-הכלא, וכאשר באה בתו עם תינוקה והתנפלה לפניו לבקש רחמים, בעט בה והדף אותה מפתח ביתו ברגל-גאוה. הוי, כמה ארר את מחלתו, שהפריעה אותו מהוציא את מחשבת-נקמתו אל הפעל בלי-דחוי!

הוא צוה להוציאו מן המקום, אשר ראה בעניו ובאבדן הנפשות היקרות לו, ולהובילו אל נוה שאנן על שפת הים; לא בתקוה למצא שם אשר או, למצער, מנוחת-הנפש, – כזה כן זו גזו חלפו ולא ישובו אליו עוד עד-עולם – אך רק כדי לקומם את הריסות כחותיו ולהתישב היטב בדבר תבנית זממו האחד, אשר הוא היה כל ישעו וחפצו. וכאן, באותה העירה הקטנה והשלוה, המציאה לו איזו רוח רעה את ההזדמנות לנקמתו הראשונה והאימה ביותר.

הדבר היה בימי הקיץ. שקוע במחשבותיו הקודרות, היה יוצא בערב בערב ממעונו הבודד והולך במשעול צר אל מקום עזוב ובודד, מקום סלעי-מגור, שעורר את שימת-לבו בנדודיו הרבים. שם היה יושב לו על פלח-צור, כובש פניו בכפות-ידיו ושוהה בישיבתו זו כמה וכמה

שעות. עד אשר אתא לילה, והצללים הארֻכים של הסלעים הקודרים אשר ממעל לראשו השליכו עלטה שחורה ועבה על כל אשר בקרבתו.

כך ישב לו בערב שוקט ובהיר אחד, כשפניו כבושים בכפות־ידיו, ורק לפרקים הרים את ראשו, כדי לחזות במעופו של שחף או כדי לזון עיניו בנתיב־הארגמן של זהר־הרקיע, שתחלתו בלב האוקינוס וסופו בקצה האֹפק, ששם שוקעת השמש ויורדת לטבול בים. ופתאם הֻפרעה הדומיה המֻחלטת של המקום הבודד על־ידי זעקה גדולה ומרה, הקוראה לעזרה. הוא הִטה אזנו להקשיב יפה, שמא היתה זאת טעות־שמיעה? אך קול־השַועה התגבר ביתר עֹז וביתר יאוש, אז קפץ ועמד על רגליו וַיָרץ חיש אל מקום הקריאה.

המחזה, שנגלה שם לעיניו, היה מובן בלי שום בֵאור: על החוף היו מונחים בגדים מפֻזרים, ובמרחק מועט משפת הים נראה ראש אדם, שמתאמץ להתרומם מעל לגלים; ועל החוף מתרוצץ איש זקן כנואש, מפרש כפיו ומשַוע לעזרה. החולה שלנו, שכבר שב לאיתנו במדה מספקת, פשט כרגע את בגדו וישתער אל הים בכֻונה לקפוץ לתוך הגלים ולהעלות אל היבשה את הטובע.

— חושה, מַהרה, סיר, בשם אלהים! הושיעה־נא, סיר, הצילה־נא את בני! — קרא הזקן ברוצו כמטֹרף לקראתו — זהו בני יחידי, סיר, והוא הולך למות לעיני אביו!

אך הוציא הזקן מפיו את המלים הראשונות, עצר הזר במרוצתו ובשלבו את זרועותיו על לבו עמד תחתיו בלי־נוע.

— אֵל־אלהים! — קרא הזקן בהררתיעו מלפניו — הלא זה הֵילִינג! הֵילִינג הביט אליו בשחוק דומם.

— הֵילינג! — התחיל הזקן מתחנן בדבורים מקֻטעים כמשתגע — „נערי הטוב, הילינג, נערי יקירי, שורה, שורה, שם! —

ומתוך נשימה מרֻסקת הראה האב האמלל באצבעו על המקום, ששם נאבק העלם עם מר המות.

שמעה! — קרא הזקן — הנהו משַוע שוב. עודנו חי. הצילה, הצילהו־נא, הֵילינג!

הילינג חִיֵּךְ שוב, והוסיף לעמוד בלי־נוע כפסל.

– אמנם חטאתי לך – צעק הזקן בכרעו על ברכיו ובפרשו כפיו – התנקם בי! קח כל אשר לי – קח את נפשי – השליכני הטימה, כאן לרגליך, ואני אתאמץ להתגבר על החוש הטבעי, אתאמץ לבלי התנגד, ואמות בהכנעה, מבלי הניד יד ורגל. עשה זאת, הילינג, עשה זאת, רק הצילה־נא את בני, הוא צעיר לימים כל־כך, הילינג, עוד לא הגיע זמנו למות!

– שמע־נא – אמר הילינג בתפשו בפזיזות נגרשה את יד הזקן – אני דורש נפש תחת נפש, והנה נפש אחת. הילד שלי מת לעיני אביו ביסורים קשים הרבה יותר מאותם שסובל עתה במיתתו הנבל הצעיר הזה, שהפיח כזבים על אחותו. אתה לעגת אז בבוז לבתך, צחקת לה בפניה, באותם הפנים, שכבר תקע בם אז מלאך־המות את צפרניו – שחקת לצרות נפשנו בימים ההם. מה דעתך עליהן עתה? שורה, הביטה שמה!

ובדברו הראה באצבעו על הים. זעקה חלושה עלתה משם וגֹועה על פניו: ההתאבקות האחרונה של הטובע, בחגרו שארית כחותיו, בלבלה רגע קטן את תנועתם המסֻדרת של הגלים; אך עוד מעט ולא נִכר עוד מקום קברו המְקֻדם של העלם במים הרבים, שאָטרו עליו. –

עברו שלש שנים.

באחד הימים עמדה מרכבה פרטית לפני שער ביתו של עורך־דין לונדוני, שהיה מפֻרסם לאדם, שאינו מקפיד כל־כך על נקיות בעסקי־אֻמנותו. מן המרכבה ירד ג'נטלמן, אשר חזותו העידה, שעוד לא הגיע אף לחצי שנותיו, אך פניו היו חִורים, כחושים ועצובים מאד, עד שגם בלי כשרון הסתכלות חדה כאותה של עורך־הדין החרוץ, אפשר היה להכיר ולהבין כרגע, כי מחלות או צרה ויגון עשו שַׁמות בג'נטלמן הזה הרבה יותר ממה שיכלה לחולל יד הזמן, אפילו בכפלַים מִימי חיי אדם.

– רוצה אני להפקיד בידך דבר־משפט – אמר הג'נטלמן אל עורך־הדין, כאשר הִכנס אל לשכתו.

הלה השתחוה בנעימות והציג אל צרור־ניָרות גדול, שנשא הג'נטלמן בידו. האורח הרגיש במבט זה ויוסף ויאמר:

— זה אינו עסק שכיח. והניָרות שבצרור זה לא הגיעו לידי, אלא בעמל כבד ובהוצאות מרֻבּות.

עורך־הדין הביט אל הצרור עוד ביתר סקרנות. והזר התיר את הפתיל, שהדק את הצרור ופרש לפניו מספר גדול של שטרי־חובות עם העתקות של מעשי בית־דין ועוד תעודות שונות.

— כאשר תחזינה עיניך — אמר הזר — הנה האיש החתום על הכתבים הללו לָוה עליהם סכומים גדולים לפני כמה שנים. בינו ובין המַלוים — שמהם קניתי מעט־מעט את כל השטרות הללו — היה הסכם בשתיקה, שהם יאריכו לו תמיד את זמן־הפרעון ויחדשו תמיד את ההלואה עד מועד ידוע. ואולם בכתב אין כל זֵכר להסכם זה. בעת האחרונה הפסיד אותו האיש ממון רב בעסקים רעים, ואם יוטלו עליו עתה כל שטרי־ההתחַיְבות הללו בבת־אחת, ידַכאוהו לעפר.

— סך־הכל של המְלוות עולה לאיזו אלפים ליטרות־העיר עורך־הדין אחרי שימת־עין קצרה על הכתבים.

— כן הוא.

— ובכן, מה עלינו לעשות? — שאל עורך־הדין.

— לעשות! — קרא הזר בהתעוררות פתאֹמית — השתמש בכל דקדוקי הדין ובכל חֹמר הדין, בכל מצדקה, שהחריפות יכלה להמציא לַהַנבלות — להוציא אל הפֹּעַל; בתחבולות כשרות ומכֹערות; בנגישה הגלויה של החק, נעזרת בכל הערמומית של הדַיָנים היותר חריפים וחכמים להרע. אני רוצה שימות מיתה ממֻשכה ורבת־יסורים. רושש אותו, טרוף ומכור את קרקעותיו ואת כל רכושו, גרש אותו מביתו וממעונו, וסחֹב אותו לבור־הכלא בימי־זקנתו, וימות בדלי־דלות ויקבר בקבר של דַלת העם.

— אבל ההוצאות, אדוני היקר, ההוצאות על כל זאת — העיר עורך־הדין, לאחרי ששב למנוחתו מהשתוממותו הראשונה — אם הנתבע יֵצא נקי מנכסיו, מי זה ישלם את הוצאות המשפט, סיר?

— נָקבה סכום! — קרא הזר, וידיו רעדו כל־כך מהתרגשות, עד

שבמעט לא יכל לתפוש בעט, שלקח מעל השלחן בדברו – יהי איזה סכום שיהיה, אתנהו לך, אל תירא לנָקבו, בן־אדם. כל שכר לא יגדל בעיני, אם רק יגָמר הדין לטובתי על ידך.

עורך־הדין נקב לו סכום גדול בתור ערבון על ההוצאות, אם הקלִיֶנט שלו לא יזכה בדין. הוא נקב את הסכום כמנחש, מבלי אשר דִמה כלל, שהקלִיֶנט יסכים לשלם כל־כך הרבה, אלא רק לראות, עד־כמה יש בדעתו וביכלתו של האיש לתת באמת. ואולם הלה כתב לו מיד צֶ׳ק אל השֻלחני שלו, על כל הסכום, וילך לו.

הצֶ׳ק נשתלם בלי־אִחור; ובראות עורך־הדין, כי הקלִיֶנט המשֻנה הוא „בעל־יכֹלת", התחיל לעסוק בדבר המשפט ברצינות. יותר משתי שנים היה מר הֶילינג יושב עמו יום יום בלשכתו, מחטט ומעַין בכונה עצומה בערֵמות הכתבים, שהלכו הלוך ורב, וקורא וחוזר וקורא בעינים נוצצות מגיל את האדרכתות ואגרות־ש״ם ושאר מעשי בית־דין מצד אחד, ואת הטענות והתחנונים ובקשות־ארכה ומסירות־מודעה של החשת־החֻרבן ושאר מכתבי־בקשה של הצד השני, שמספרם התגבר במדה שהתרבו המשפטים והתביעות. על כל הבקשות ממין זה נשלחה תשובה אחת בנוסח אחד: הוא מחֻיב לשלם.

הקרקעות, הבתים, המטלטלים נמכרו בזה אחר זה, כסדר המִלוות שנכתבו עליהן אדרכתות; והזקן בעצמו היה מֻשלך לבור־הכלא לשארית ימי־חייו, אִלולי עלתה בידו להוליך שולל את השוטרים שבאו לאסרו ולהמלט על נפשו.

ותאות־נקמתו של הֶילינג לא ידעה שָבעה; להפך, בכל אשר גדל החרבן וההרס, שגרם לשנוא־נפשו, כן התגבר יותר ויותר צמאון־נקמתו. וכאשר נודע לו דבר בריחת הזקן, עלתה חמתו עד להשתגע. הוא חרק שִניו בשצף־קצף, תלש שערות־ראשו והתנפל בחרפות וקללות איֻמות על האנשים, שנצטוו לאסרו ושנתנו לו להִמלט מידם. רק לאחרי הבטחות מרֻבות, שהבורח ימָצא ויתָפש בלי שום ספק, רק אז נרגע רוחו מעט. מיד נשלחו רודפים ומרגלים לארבע רוחות השמים; לא היתה תחבולת־ערמה שלא השתמשו בה, כדי לגלות את מחבואו של הזקן. אך כל עמלם עלה בתֹהו. ששה חדשים רצופים בקשוהו ולא מצאוהו.

לבסוף, באחד הלילות בשעה מאֻחרת מאד, והנה היליגג, שבמשך שבועות אחדים נתעלם מן העין, בא אל מעונו הפרטי של עורך־הדין ויצו את המשרת להגיד לאדונו, כי ג'נטלמן אחד מבקש לדבר אתו תכף־ומיד. עורך־הדין, שעמד באותו רגע על המדרגה למעלה, הכיר כרגע את קולו של הקלִיֶנט המשֻנה שלו, ועד שהספיק לצוות למשרת להכניסו, טס הלה על המעלות והשתער אל החדר חִור ובלי נשימה. ולאחרי שנעל את הדלת, לבל ישמע איש בדברו, התנפל על כסא ויאמר בקול נמוך:

— הס! מצאתיו סוף־סוף.

— אה, טוב מאד, אדוני היקר, טוב מאד — ענה עורך־הדין.

— הוא מתחבא באיזה צריף דל ,ומסֹאב בקֶמדן־טון. ואולי טוב הדבר, ש ל א עלתה בידינו לתפשו עד־עתה; כי בכל העת ההיא הוא חי שם בעֹני ובמחסור נורא מאד. הוא עתה אביון גמור.

— טוב מאד — אמר עורך־הדין — ובכן אתה חפץ, מסתמא, שיתפשוהו תכף למחר?

— כן — ענה הֵילינג — אך לא! חכה־נא עוד יום אחד. „אתה תמה בודאי על שאני רוצה לדחות את הדבר" — הוסיף בגִחוך אים — „אבל שכחתי ענין חשוב: מחרתים הוא יום־זכרון לי: יֵעָשה אפוא הדבר אז".

— טוב מאד. הואילה־נא לכתוב את פקודותיך בשביל הבולשת.

— לא. יחכה־נא לי פקיד־הבולשת פֹּה בשעה השמינית בערב. אני בעצמי אוליכהו שמה.

בשעה הקבועה נועד עם הפקיד ויֵשב אתו במרכבה שכורה ויצו לעגלון לעמוד בקרן־זוית של רחוב פֶּנקרֶס־רוֹד, בקרבת בית־המחסה לעניים. כאשר הגיעו שמה כבר כסה החשך את הככר, ואחרי אשר הלכו לארך קיר־החומה עד בית־החולים הוֶטירינרי, פנו אל סימטה קטנה, שהיתה בימים ההם מקום שמם במעט, מֻקף שדות וחריצים ותעלות.

היליגג הוריד את כובע־המסע שלו עד לחצי פניו ויתעטף באדרתו ויעמוד לפני הבית היותר דל ומכֹער שבאותו מקום וידפוק בנחת על הדלת. כרגע פתחה לו אשה אחת, שפלטה מפיה איזה

דבור נמוסי, כאלו היא מכירה אותו מכבר. ואחרי שלחש לפקיד. שיחכה לו למטה, עלה בלאט במעלות, ומבלי דפוק על הדלת נכנס פתאם לחדר הראשון.

איש־חרמו ואויבו, אשר רדף בלי־חנות בעברתו הקשה ואשר בקש חפש מחפש בקשיות־ערף עזה כל־כך, היה עתה זקן רעוע, אין־אונים. הוא ישב אל שלחן ערם וריק, שעליו עמד רק נר דל. כאשר נכנס היילינג נזדעזע הזקן ובעמל כבד קם ממושבו.

— מה שם? מה עוד? — אמר בקול רפה — איזו צרה חדשה? מה חפצך פה?

— לדבר אתך שתים שלש מלים — ענה היילינג, ובדברו ישב אל קצה השלחן ממול הזקן, ובהשליכו מעליו את אדרתו ואת כובעו גלה את פניו.

הזקן נבעת כל־כך, עד כי לא יכל להוציא הגה מפיו. הוא נפל אחורנית על כסאו, ובקפצו את ידיו בחזקה הביט אל היושב ממולו בתעוב וחרדה גם יחד.

— לפני שש שנים בעצם היום הזה — פתח היילינג — דרשתי את נפשך, שחיבת לי בעד נפש הילד שלי. לפני גופת בתך המתה, זקן, נשבעתי להקדיש את כל חיי רק לעשות בך נקמות. אני לא הסחתי דעתי מתכלית־חיי זו אף לא רגע אחד; ואלו שכחתי את שבועתי אף רגע, אזי די היה זכר מבטה הדומם והמלא צער אין־קץ של הנפש היקרה בדעכה, או זכר פניו הנרזים והנרעבים של ילדנו הנקי, כדי לעוררני ולהמריצני ולזרזני שוב למלא את תעודת־חיי. הלא תזכור את נקמתי הראשונה? ועתה הנה האחרונה.

הזקן רעד בכל גופו וידיו ירדו מדלדלות על צדדיו באין־אונים.

— מחר אני עוזב את אנגליה — אמר היילינג אחרי הפסקה מועטת — ובלילה הזה אמסור אותך להיי־המות, אשר להם הסגרת אותה — למאסר עולמית בלי תקוה — —

הוא נשא עיניו אל הזקן וכרגע עצר בדבריו. הוא הרים את הנר להאיר על פניו, ומיד העמידו שוב על השלחן ויצא מן החדר.

— מוטב שתלכי אל הזקן — כמדמני, שהוא חלה — אמר אל

האשה בפתחו את הדלת! ואל הפקיד רמז שיֵצא אחריו החוצה.

האשה סגרה אחריהם את הדלת ותעל במרוצה אל הזקן, ותמצא אותו יושב על כסאו בלי רוח־חיים. —

באחד משדי־הקברות היותר שאננים והיותר בודדים שבמדינת קֶנט, ששם צומחים פרא פרחי־צבעונים בתוך הדשא הירקרק הדשן, והנוף הנעים והרך שמסביב הוא המקום היותר יפה בגן־עדן זה של אנגליה, שם, תחת מצבת־אבן פשוטה, נחות עצמותיהם של האם הצעירה וילדה הנחמד. ואולם עצמותיו של האב אינן עמהן; ומן הלילה ההוא והלאה לא נודע עוד לעורך־הדין דבר או חצי־דבר על־אודות קורותיו של הקליינט המשֻנה שלו. —

* *
*

כאשר כלה הלבלר הזקן את ספורו, נגש אל הקולב התקוע בקרן־זוית, לקח משם את מגבעתו ואת אדרתו ולבשן בישוב־דעת מרֻבה, ומבלי אמור מלה יצא לאטו מן הבית. הג'נטלמן בעל כפתורי־הפספס התנמנם, ורֹב המסֻבים היו שקֻועים בכַונה עצומה בעסק המבדח, להַטיף חֵלב מֻתך לתוך הגרוג שלו. לכן יכול מר פיקויק לצאת מן האולם, מבלי אשר הרגיש איש בזה. ואחרי אשר שִלם, לפי החשבון, בעדו ובעד סם, עזבו שניהם את בית־המרזח של „העורב והגזע".

פרק כב

מר פיקויק נוסע לאיפסויץ, ושם קרה לו מאורע רומנטי עם מטרונה מ"ימי הבינים", בעלת סלסלות־נְיָר צְהֻבּות.

– זוהי הכבודה של הזן ומפרנס שלך? – שאל מר וֶלר את בנו אהובו, כשנכנס הלה לחצר הפונדק של ה"פר", בוַיטצ'פל, עם שק־מסע קטן ואדרת חבושה וצרורה בידו.

– הנך מנַחש לא־גרוע, ישישי – ענה מר וֶלר הצעיר בהניחו את משאו על הארץ ובשבתו עליו – הזן ומפרנס יבוא גם הוא הלום תכף־ומיד.

– כמדֻמני, שהוא פחדן קצת – אמר האב.

– כן הוא: בדרך של שני מילין הוא מחשב ומוצא אלפים אסונות – ענה הבן – ומה שלומה של החורגת לעת כזאת?

– אשה משֻנה היא, סם, משֻנה מאד – ענה מר וֶלר הזקן ברצינות יתרה – בימים האחרונים התחברה לאותם המיתודיסטים, ופתאם נעשתה צדקנית וחסידה עד לאין־חקר. בריה טובה היא עד־מאד, סמי, טובה היא בשבילי יתר מדאי, ואני מרגיש, שאיני כדאי לה.

– מה גדולה ענותנותך, ישישי! – העיר סם.

– מאד – ענה האב באנחה – היא התנפלה על המצאה חדשה, זו של הולֶדת חדשה של אנשים מגֻדלים. התחדשות החיים, כך כמדֻמני, הם קוראים לזאת. אני הייתי חפץ מאד לראות בהצלחתו של החִדוש הזה. מאד מאד הייתי חפץ לראות את אמך חורגתך נולדה מחדש – אזי לא הייתי נותן אותה למינקת מחוץ־לבית.

– הידעת, מה עוללו אותן הנשים זה לא כבר? – הוסיף מר וֶלר הזקן אחרי הפסקה קצרה, אשר בה הקיש באצבעו על צדו הימני

של חָטמו כחצי־תריסר פעמים – הידעת, מה עוללו אותן הנשים, סטי?
– איני יודע – ענה הלבן – ומה עשו?
– ערכו משתה מַה גדול בשביל בן־אדם אחד, שקראו לו הרועה שלהן – ענה האב – והנה קרה מקרה, שבאותה שעה עמדתי והצצתי בחנות הציורים, שם אצל מקום מעמד הקרונות שלנו, ופתאם רואה אני שם בחלון מודעה קטנה באותו ענין, שגומרת בלשון זו: „מחיר כרטיסי־כניסה שני שילינגים וחצי. לפנות בהזמנות אל הועד. המזכיר: מרת וֶלר". וכאשר באתי הביתה מצאתי את הועד נכנס לישיבה בט־קלין שלנו. ארבע־עשרה נשים. חבל, שלא היית באותו מעמד, סטי, ולא ראית ולא שמעת אותן! ישבו והציעו הצעות וקִימו וקבלו החלטות, ועמדו למנין, ועוד מיני שעשועים כיוצא בזה. והנה התחילה החורגת שלך להתקוטט בי, מפני מה ולמה אני עומד כאן ומציץ ומחַיך, וכי להתל בהן באתי? בקִצור, ראיתי לי חובה להזמין לי כרטיס, וביום הששי בערב לבשתי את בגדי היותר מהֻדרים, לקחתי את הזקנה שלי, ונלך. באנו אל המקום, והנה בחדר מעֻבש יושבות המון נשים מסביב לשלחן, אשר עליו עומדות כבר כשלשים כוסות עם שאר מכשירי המַטה. ואך נכנסתי התחילו המסֻבות מתלחשות אשה עם רעותה ומביטות עלי בסקרנות, כאלו לא ראו מימיהן ג'נטלמן בן חמשים ושמֹנה, שָמן קצת. ופתאֹם קם שאון והתרגשות על המדרגות, ואל החדר נכנס איזה גֹלם גבה־קומה ודק־בשר, עם חֹטם אדֹם ועניבה לבנה, והוא מבשר בקול־זמרה: „הנה הרועה בא לבקר את עדרו הנאמן". ותכף לאחריו הופיע איזה בן־אדם בריא־בשר, לבוש שחורים, עם פרצוף רחב ולבן, שאינו פוסק לחַיך אף רגע אחד, מעשה אבטומַטוס. ואז הולך כל העסק כסדרו! „נשיקת השלום!" מכריז הרועה. והוא אומר ועושה: נושק את כל המסֻבות בזו אחר זו; ואך כלה את מלאכתו, והנה בא הגֹלם אדום־החֹטם ועושה גם הוא כמוהו. ובעוד אני חושב ומהרהר: מדוע לא אעשה גם אני כמוהם, ובפרט שבקרבתי ישבה לידי נאה ונעימה מאד – והנה נפתחה הדלת ואל החדר הובא המַטה, ואחריו הופיעה החורגת שלך, שהיתה עסוקה בהכנתו שם למטה. אז התחיל סדר העבודה בשקידה יתרה. איזה הַמון

יפה וקולני בשעת מזיגת הכוסות! איזו תפלה מהֻדרה לבני המשרה! ובאיזה חשק נגשו כֻלם אל מלאכת האכילה והשתיה! לוא ראית, סמי, איך שלח הרועה את שִׁניו בכתלי־החזיר ובעֻגות־החמאה! לא ראיתי מעולם אדם שאוכל ושותה כמוהו. גם אדום־החֹטם איננו מן הנחשלים במקצוע זה, ובשום אֹפֶן לא הייתי לוקח אותו בין אוכלי־שֻׁלחני, — אבל כמוהו כאין לעֻמת הרועה. ואחרי אשר אכלו ושתו דַים, ברכו בצבור ברכת־המזון, ואז התחיל הרועה לדרוש דרשתו; והוא עשה את מלאכתו יפה למדי, אם נביא בחשבון את המון עֻגות־החמאה, שהעיקו תחת חזהו. אך פתאֹם הוא עוצר בנאומו ומתחיל צורח: „איה החוטא? איה החוטא הבליעל?" כל הנשים למשו עיניהן אלי והתחילו נואקות, כאִלו סר אליהן מר־המות. משֻׁנה היה הדבר בעיני, ובכל־זאת החרשתי ולא אמרתי כלום. והנה שוב הפסיק הרועה בדרשתו, ובנעצו עיניו בי שאג: איה החוטא? איה החוטא הבליעל? והנשים שבו לאנוק, פי־עשרה מבראשונה. אז לא יכלתי עוד להתאפק, — הלא ידעת, שאינני מן הנעלבים ואינם עולבים — ובצעדי לפנים שתים־שלש פסיעות, כך סמוך אליו, שאלתיו: „אמֹר־נא, ידידי, האם אלי מכֻונת הערתך זו?" אך הוא, תחת להתנצל ולבקש ממני סליחה ומחילה, כנהוג בין ג'נטלמנים, התחיל מחרף ומגדף אותי עוד יותר: קרא לי כלי — השמעת, סמי? — כלי מלא חמה וזעם, ועוד שמות ממין כזה. אז התעברתי עד־מאד ודמי רתח בקרבי: הענקתי לו שתים־שלש סטירות לו לעצמו, ועוד שתים־שלש, בבקשה למסרן לאותו אדום־החֹטם, ויצאתי לי מן האולם. חבל, שלא היית שם, סמי, בשעת מעשה, ולא שמעת את צוחת הנשים ויבבותיהן ויללותיהן, כשהוציאו את הרועה מתחת לשֻׁלחן! — אך הנה הזן ומפרנס שלך, בכל מלֹא־קומתו.

עודנו מדבר ומר פיקויק ירד ממרכבה שכורה ויכנס אל החצר.

— בֹקר מהֻדר, סיר — אמר מר וֶלֶר הזקן.

— יפה באמת — ענה מר פיקויק.

— יפה באמת — שָׁנה כהֵד אדמוני אחד עם חֹטם סקרני ומשקפים כחֻלים, שירד ממרכבה שניה ברגע אחד עם מר פיקויק — אתה נוסע לאיפסויץ', סיר?

– כן הדבר – ענה מר פיקויק.

– הזדמנות מפליאה! גם אני נוסע לשם.

מר פיקויק ענה על זה בהשתחויה נמוסית.

– תשב בדיליג'נס מלבר? – הוסיף האדמוני לחקור.

מר פיקויק השתחוה שוב, לאות „הן".

– אל־אלהים, מה נפלא הדבר! הן גם אני אשב מלבר – אמר האדמוני – ובכן הלא נסע יחדו.

והאדמוני בעל החֹטם המחֻדד, שהוציא כל מלה מפיו בחשיבות יתרה, כמעט בסודיות, ואשר על כל דבור ודבור היה עושה בראשו תנועת־נדנוד מהירה כצפור, חִיֵּך לו בהנאה עצומה; כאִלו פתר בדבריו האחרונים אחת מחידות־עולמים, שנלאו כל חכמי־לב למצאה.

– אני שמח מאד על המקרה המְצלח לנסוע בחברתך, סיר – אמר מר פיקויק.

– אַה – קרא האדמוני – זהו דבר השוה לשנינו, הלא? חבורה – חבורה –יודע אתה? – חבורה, היא – היא – שונה לגמרה מן הבדידות, האין זאת?

– זוהי אמת מֻחלטת, שאין להכחישה בשום אֹפֶן – השתתף סם בשיחה בבת־צחוק נעימה – לזאת אני קורא אמת גלויה לכל, כמו שענה אותו שוליא של הקצב לאותה שפחה, שאמרה לו, שהוא אינו ג'נטלמן.

– אה – אמר האדמוני בסקרו את סם מכף־רגלו ועד קדקדו בעין גאותנית – אחד מידידיך, סיר?

– לאו דוקא ידידי – ענה מר פיקויק בשפל קולו – באמת הוא רק משרתי, אבל אני מרשה לו מדה גדולה של חֹפש ביחוסו אלי; כי – בינינו לבין עצמנו – אני מתגאה בו כמעט, מפני שלפי־דעתי הוא אוריגינל, מְצֻין במינו.

–אה – השיב האדמוני – זהו דבר התלוי בטעם. ולמשל אני איני אוהב בכלל שום דבר אוריגינלי; לא לפי טעמי הוא; איני רואה שום נחיצות באוריגינליות. מה שמך, סיר?

– הרי לך כרטיסי, סיר – ענה מר פיקויק, שהתעבדח מאד על־ידי

פתאֹמיוּתהּ העזה של שאלת האדמוני ועל־ידי נמוסיו המשֻנים בכלל.

— אַה — קרא הלה בהניחו את הכרטיס בפנקסו — „פיקויק", זה טוב מאד. אני אוהב לדעת את שמות האנשים, שיש לי עסק עמהם: זה חושך ממני הרבה עמל וכעש. הנה כרטיסי שלי, סיר. מַגנוס, כמו שעיניך רואות, סיר, מַגנוס, זהו שם־משפחתי, לפי־דעתי זהו שם נאה למדי, האין זאת, סיר?

— שם יפה מאד, באמת — קִיֵם מר פיקויק, שבקֹשי גדול התאפק מצחוק.

— כן, כמדֻמני -- הוסיף מר מַגנוס — וגם שמי הפרטי, שרשום לפניו, גם הוא טוב, כאשר תחזינה עיניך. הרשני־נא, סיר — אם תחזיק בידך את הכרטיס קצת בשפוע — כזה — יזהר אור השמש על השורה הראשונה, ושם כתוב: פטר. כן: פטר מגנוס. זה מצלצל יפה, לפי־דעתי; האין זאת, סיר?

— בודאי, יפה מאד! — הסכים מר פיקויק.

— ועתה שים־נא לבך אל ראשי התיבות של שמי וכנויי: P. M. הלא זהו בלשון לטינית Post meridiem (אחרי הצהרים). בפתקאות קצרות אל ידידַי אני חותם לפעמים: „אחרי הצהרים". וזה משעשע ומבדח את ידידי מאד.

— כמובן יש בזה כדי לתת לנפשם את העֹנג היותר גדול — אמר מר פיקויק, שבסתר לבו קִנא בידידיו המאֻשרים של מר מגנוס, שנקל כל־כך לשעשעם ולבדחם.

— ג'נטלמנים, הכל מוכן ומזֻמן, הדיליג'נס עומד ומחכה לכם — הפריע את שיחתם אחד הנערים המפקחים על הסוסים.

— וכל צרורותי הונחו בדיליג'נס כהוגן? — שאל מר מגנוס.

— הכל שלום, סיר!

— והצקלון האדֹם?

— מונח בשלום על מקומו, סיר!

— וצקלון הפסים?

— בתֵבה הראשונה, סיר.

— וצרור הנְיר הכחֹם?

— מתחת למושב, סיר.

— ותיק־המגבעת של עור?

— הכל מונח בשלום, סיר.

— ובכן נעלה ונשב? — הציע מר פיקויק.

— סלח־נא — ענה מר מגנוס בעמדו על אופן מרכבת הדיליג'נס, מבלי מוש ממקומו — סלח־נא, מר פיקויק. אבל אני יכל לעלות ולשבת, באין לי בטחון מֻחלט. וחזותו של הבחור הזה מוכיחה לי, שתיק־המגבעת של עור א י נ ו מונח בדיליג'נס.

כל הבטחותיו ושבועותיו של הנער לא הועילו, ומר מגנוס לא נח ולא שקט עד אשר העלו את תיק־המגבעת ממעמקי התֵבה, מבין גלי הצרורות שנערמו שם, כדי שיוָכח למראה־עיניו, שהתיק מונח בשלום. ואחרי אשר נרגע רוחו מצד זה, התחיל מתרגש ודואג מצד אחר: לבו אמר לו, ראשונה, שהצקלון האדֹם נדחה למקום, שלא ימצאוהו עוד, שנית, שצקלון הפסים נגנב; ושלישית, שצרור הניָר הכתֹם הֻתר ונתפזר. ורק לאחרי שנוכח למראה־עיניו, כי כל חשדיו ופחדיו אין להם שום יסוד, רק אז הואיל לטפס ולעלות על גג המרכבה, בהודיעו, כי עתה אין עוד כל דאגה בלבו ועתה הוא שוקט ומאֻשר.

— עצביך מזֻעזעים קצת יתר מדאי, סיר, האין זאת? — העיר מר וֶלר הזקן בעלותו על דוכנו ובסקרו את הזר במבט אלכסוני.

— כן — ענה הלז — אני בכלל מקפיד מאד על קטַנות כאלה. אך עתה כבר שבה נפשי למנוחתה — לגמרי.

— טוב מאד, תהלה לאל! — אמר מר וֶלר הזקן — סמי, עזר־נא לאדונך לעלות לדוכן. ברגלך השנית, סיר! כן, באותה רגל גופה! תנה לנו את ידך, סיר. הבה, עלֵה! צלח ורכב! בודאי היית קל יותר בילדותך, סיר.

— בלי שום ספק, מר וֶלר — ענה מר פיקויק בבדיחות־הדעת, אף שכמעט לא נותרה בו נשמה בעליה דחופה ומבֹהלה זו. ואחרי אשר תפס לו מקום על הדוכן לצדו של מר וֶלר הזקן, הוסיף הלה:

— טַפס גם אתה אלינו, סמי. ועתה, ויִלַּם, הוצא את הסוסים בעד השער. היו זהירים ג'נטלמנים, בקֶשת הקמורה של השער.

„ראשיכם!" כמו שקורא מוכר־הלביבות עם הסל שעל ראשו. זה יספיק, ויַלַם. עתה הנח להם, ילכו־נא מאליהם.

הנער משך ידו מן הסוסים, והמרכבה רקדה על מרצפת וַימצ׳יפל, להתפעלותם של כל אנשי הפרבר הזה, המרֻבה באוכלוסין כל־כך.

– הסביבה והשכנות אינן נאות ביותר, סיר – העיר סם בנגעו בראשי אצבעותיו בקצה מגבעתו, מה שהיה תמיד סִמן מֻבהק, שהוא נכנס בשיחה עם אדונו.

– אמנם כן הוא, סם – ענה מר פיקויק בסקרו את הרחוב המרֻפש, ההומה מאדם, שעברו בו.

– ומה נפלא הדבר, סיר – הוסיף סם – שעניות וצדפות הולכות צמדים.

– איני מבין יפה את כונתך, סם – אמר מר פיקויק.

– רצוני לאמר, סיר, כי כל מה שהמקום עני ביותר, כן מרבים לאכול בו צדפות, כפי הנראה. הבט וראה, סיר: הנה חנות של צדפות אצל כל חצי־תריסר בתים. החניות עומדות שורות שורות לשני צדי הרחוב. אל יחשוב לי אלהים עון, אבל כמדֻמני, שכאשר תגדל העניות בביתו של אדם, הוא מתפרץ החוצה ואוכל צדפות מתוך יאוש.

– בודאי כן הוא – קִיֵם מר וֶלֶר הזקן – והוא הדין באלתית כבושה.

– הנה באמת שתי עובדות מצֻינות, אשר עד־עתה לא שמתי לב להן כלל – אמר מר פיקויק – תכף בתחנה הראשונה ארשום זאת בפנקסי.

בינתַים הגיעה המרכבה עם שער מַיל־אֶנד. במשך שנים שלשה מילים שררה דומיה מֻחלטת על גג הדיליג׳נס. אך פתאֹם פנה מר וֶלֶר הזקן אל מר פיקויק ואמר:

– חיי המוכסנים הללו משֻנים וזרים מאד, סיר.

– של איזה מוכסנים? – שאל מר פיקויק ואחריו מר פטר מגנוס.

– הזקן מתכַּוֵן לשוערים הללו, גובי מס־הדרכים – באר להם סם את דברי אביו.

— אַה, עתה אני מבין — אמר מר פיקויק — חייהם של הללו משֻׁנים מאד באמת: חיים קשים, בלתי־נעימים כלל.

— הם כֻּלם אנשים שנכזבה תוחלתם בחיים — הוסיף מר וֶלר הזקן.

— האמנם? — אמר מר פיקויק בתמיה.

— כן הדבר. כי על־כן הם פונים עֹרף לחיים וסוגרים את עצמם בצריפי השערים הללו: קצת כדי להתבודד, וקצת כדי להנקם בבריות, בקחתם מהן מסים.

— האמנם? — קרא מר פיקויק — הי נפשי, כי לא ידעתי זאת עד היום.

— זוהי עובדה — אמר מר וֶלר הזקן — אִלו היו ג'נטלמנים, הייתם קוראים להם מיזַנתרופים, עכשו שהם שוערים פשוטים, הם מסתפקים בגבַיַת מסים בלבד.

בשיחות נאות כאלה, שיש בהן התמזגות מקסימה של הערֵב והמועיל, של שעשועים ולמוד, השכיל מר וֶלר הזקן להשכיח את נוסעיו את שעמום הנסיעה, כמעט בכל הדרך. חֹמר לשיחות היה די־והותר, ואם לעתים רחוקות הפסיק מר וֶלר בדברנותו, כאִלו יבש מַעְיָנוֹ לפי־שעה, מִהר מר מגנוס למלא את החסרון, בשאלותיו וחקירותיו הסקרניות על־אודות תולדותיהם ופרטי חייהם של חבריו־בנסיעה, ועל־ידי דאגותיו שאינן פוסקות לשלומם ושלֵמותם של שני צקלוניו ותיק־המגבעת של עור וצרור הניָר הכתֹּם, — דאגות, שהיה מביע בקול רם בכל תַחנה ותחנה.

ברחוב הראשי של איפסויץ', לצד שמאל, לא רחוק מן הככר הריק אשר לפני בית־המ‧עצה, עומד פונדק מפֻרסם, הנודע לקרובים ולרחוקים בשמו „הסוס הלבן הגדול", והמצֻין ביחוד באנדרטה של אבן, המתנשאה ממעל לשער הגדול, אנדרטה של מין בעל־חי דוהר עם דעמה וזנב מתנפנפים, שיש לו איזה דמיון רחוק עם סוסה זקנה שנשתטתה. הפונדק הזה זכה לפרסום גדול בכל הסביבה, בגלל שעורי קומתו הענקיים, כפרסומו של שור מקרין, שקבל פרס בתערוכה, או של לפת רבת־הכמות, שדברו על־אודותיה בעתון החקלאי, או של גור־חזיר כבד־התנועה ביותר.

בשום בנין לא היה מעולם לַבירינת כזה של מסדרונות בלי־

שטיחים, צפיפות כזו של הדרים מחובים ואפלולים ומספר גדול כל־כך של תאים צרים לאכילה ולשנה, כאותם שחברו יחדו בין ארבעת הקירות של „הסוס הלבן הגדול" באיפסויץ'.

לפני שערו של המלון הכפת הזה, עמדה מרכבת הדיליג'נס הלונדוני, בערב באותה שעה עצמה, והקיאה את נוסעיה העיפים והמשעממים. ומאותה המרכבה עצמה יצאו מר פיקויק עם סם ומר פטר מגנוס באותו הערב, אשר עליו מדבר בפרק הזה.

– התתאכסן כאן, סיר? – שאל מר פטר מגנוס, לאחרי שהוצאו והנחו לפניו בשלום גם הצקלון האדם, גם צקלון הפסים, גם צרור הניר הכתם וגם תיק־המגבעת של עור.

– כן אעשה – ענה מר פיקויק.

– רבונו של עולם! – קרא מר מגנוס – מעולם לא ידעתי ולא שמעתי הזדמנות מפליאה כזו! שמעו ושמו: הן גם אני מתאכסן כאן! אקוה, שנסעד על שלחן אחד?

– בענג גדול – ענה מר פיקויק – אלא שאיני יודע עדין, אם כבר יש כאן איזה מחברי או לא. הגידה, מלצר, המתאכסן כאן ג'נטלמן ששמו טופמן?

בן־אדם בריא־בשר, עם מפה בת־שבועים לשמוש תחת בית־שחיו, ופוזמקאות „לבנים" בני־גילה על רגליו, שהשקיף עד עכשו בעצלתים בעינים תוהות על המסלה, הואיל עתה להפנות ראשו אל מר פיקויק, לשמע שאלתו זו. ואחרי אשר בחן ובדק אותו במבט סוקר וחוקר, מהדה של מגבעתו ועד שרוך־נעליו, ענה בהדגשה נמרצה:

– לא –

– ואף לא ג'נטלמן ששמו סנודגרס? – הוסיף מר פיקויק לשאול.

– לא! –

– וגם לא וינקל? –

– לא –

– חברי עוד לא באו היום, סיר – אמר מר פיקויק – ובכן נסעד רק אנחנו שנינו. מלצר, הביאנו אל חדר מיחד.

רק לאחרי ששמע את הדרישה הזאת, הואיל האדם השמן

לצוות למנקה־הנעלים להכניס הביתה את צרורות הג'נטלמנים, והוא בעצמו הלך לפניהם והעבירם דרך מסדרון ארך ואפל אל חדר גדול, שרהיטיו מעטים וגרועים, עם שבכה מזהמה, שבתוכה התאמצה אש קלושה להראות פנים שוחקות, אך עמלה היה לשוא, והיא הלכה ושקעה תחת ההשפעה המדכאה של הסביבה האפורה־העצובה. שעה תמימה אחרי־כן העלו על השלחן לפני האורחים חתיכת דג וצלי בשר, וכאשר תמה הסעודה הקריבו מר פיקויק ומר מגנוס את כסאותיהם אל האש; ואחרי שהזמינו בקבוק יין אופורטו, שאיכותו היתה רעה עד־מאד ומחירו יקר עד־מאד, לטובת בעל־האכסניה, שתו לטובת עצמם גרוג רותח.

מר פטר מגנוס היה כבר על־פי טבעו מן „המודיעים״, איש גלוי־לב, אשר כל מחשבותיו על לשונו תמיד; ואולם הגרוג הרותח הפליא לפעול על מדתו זו, עד כי לא השאיר במעמקי לבו אף סוד כמוס אחד. ואחרי אשר ספר בפרוטרוט על־אודות עצמו, על־אודות משפחתו, מכריו ומיֻדעיו, הלצותיו וחדודיו, עסקיו ואחיו (רֻבם של הפטפטנים יש להם לדבר הרבה על־אודות אחיהם), הציץ מר פטר מגנוס דומם רגעים אחדים מבעד למשקפיו הכחֻלים על מר פיקויק, ואחרי־כן אמר בלבשו צורה של ענוַת־חן:

– ועתה – עתה הגידה־נא מר פיקויק – מה היא, לפי־דעתך, מטרת בואי הלום?

– בהן־צדקי – הבטיח מר פיקויק – אי־אפשר לי בשום אֹפֶן לדעת את סבת בואך; אולי לרגלי עסק?

– במקצת כֻונת יפה, ובמקצת לא. נַס־נא לנַחש שוב.

– אם כן, הנני בידך לעשות אתי כטוב בעיניך: לגלות לי את הדבר או לא, כי אני בעצמי לא אוכל לעמוד עליו, גם אם אנחש כל הלילה כֻלו.

– ובכן, הִי־הִי־הִי! – אמר מר פטר מגנוס בחיוך בישָׁני – מה תאמר, מר פיקויק, אלו באתי הֵנה כדי להשתדך – מה, סיר? הי־הי־הי!

– מה הייתי אומר? שלפי־דעתי תצליח ויכול תוכל – ענה מר פיקויק בבת־צחוק מזהירה.

— אה! — קרא מר מגנוס — האמנם אתה חושב בן באמת ובתמים מר פיקויק? בלב שלם?

— בודאי! — השיב מר פיקויק.

— לא, לא! מסתמא אתה מהתל בי.

— חלילה לי מזה! אני מדבר בתם־לבבי.

— אם כן — אמר מר מגנוס — אם כן, הנני לגלות לך סוד קטן: גם אני חושב כך. וגם לא אמנע מלהודיעך, מר פיקויק, עוד סוד אחר — אף שאני קנאי נורא מאד — כי אותה לידי מתאכסנת גם היא במלון הזה בשעה זו.

ובדַברו את הדברים האלה הסיר מר מגנוס את משקפיו מעל אטמו, כדי לקרוץ בעיניו אל מר פיקויק, ואחר החזירם למקומם.

— זהו אפוא מה שהיית רץ מן ההדר לרגעים כל אותה העת לפני הסעודה? — אמר מר פיקויק במבט־ערמה.

— הס! כמובן בשביל־כך. אך בכל־זאת עוד לא נטרפה עלי דעתי כל־כך, עד כדי ללכת להתראות עִמה.

— ומדוע לא?

— לא טוב להתראות תכף־ומיד אחרי נסיעה שכזו. טוב להמתין עד מחר, סיר. בזאת אבַצר יסודות תקותי להצלחה. ראה־נא, מר פיקויק, בשק־המסע הזה יש חליפת־בגדים, ובאותו תיק — מגבעת, ואני בטוח, כי הם יעשו רשם גדול, שיביא לי תועלת מְרֻבה.

— האמנם?

— כן הדבר. הלא בודאי ראית, כמה דאגתי להם כל אותו היום. ואני בטוח, כי חליפת־בגדים כזו ומגבעת כזו לא תמצא ולא תשיג בעד כל הון, מר פיקויק!

מר פיקויק ברך את בעליהם של הבגדים כבירי־היכֹלת הללו לקנינו המַצלח; ומר פטר מגנוס השתקע בהרהורים, כפי הנראה, על־אודות קנינו זה.

— גם היא עצמה בריה יפה — אמר מר מגנוס אחרי דומיה קצרה.

— האמנם?

— מאד, מאד — ענה מר מגנוס — היא מתגוררת במרחק עשרים

מיל מכאן. והנה נודע לי, שהיא תבוא הֵנה היום ותשהה כאן כל הלילה ולמחרתו עד הצהרים — על־כן מהרתי להשתמש בהזדמנות זו. אני חושב, כי פונדק הוא המקום היותר נאה ויאה לעשות בו „הצעה" לאשה פנויה. כי כאן, בנסיעה, נוטה היא, לפי־דעתי, להרגיש יותר את בדידותה, מאשר בשבתה בביתה. ומה דעתך אתה, מר פיקויק?

— גם לי נראה, שכך צריך להיות לכאורה — ענה מר פיקויק.

— סלח־נא, מר פיקויק — אמר מר פטר מגנוס — ואולם אני סקרן מטבעי, ולכן תאב אני לדעת, בשביל מה באת אתה הלום?

— בשביל עסק פחות נעים משלך, סיר — ענה מר פיקויק ופניו אדמו לזכר הדבר — אני באתי הֵנה, סיר, לגלות את תרמיתה ובגידתה של נפש אחת, אשר בתחלה נתתי אמון בלי־מצרים ביָשרה ואמתתה.

— הוי, אֵלי! כמה לא־נעים דבר שכזה! — קרא מר מגנוס — אותה נפש היא, במדֻמני, אשה? מה? אַה! הנך ערום, מר פיקויק, ערום מאד. כמובן אין בדעתי לחקור ולבדוק את מצפוני הרגשותיך, חלילה לי מזאת! — זהו, כמובן, עסק ביש, ענין רע ומכאיב מאד. אל־נא תבוש מפני, מר פיקויק, אם רצונך לפרוץ דרך להתמרמרותך. אני יודע, מה קשה לסבול תרמית ובגידה שכזו, סיר. אני נִסיתי בזאת שלש־ארבע פעמים.

— תודה רבה לך, סיר, על השתתפותך באותו ענין רע שלי, שלפי־דעתך הוא מכאיב מאד — אמר מר פיקויק בכוננו את שעונו ובהניחו אותו על השלחן — אבל — —

— לא, לא — הפסיקו מר מגנוס — אל־נא תוסיף דַבר. זה ענין מכאיב מאד. אני יודע, אני רואה. איזו שעה היא עתה, מר פיקויק?

— אחרי חצות־הלילה.

— הוי, אֵלי! כבר הגיע זמני לשכב ולישון. לא טוב לי לאחר שֶבת כל־כך. הלא מחר בבֹקר אהיה חִוֵר, מר פיקויק!

נרעש ונפחד מאפשרותה לבד של צרה גדולה כזו, מִהר מר פטר מגנוס לצלצל בפעמון, כדי לקרא למשרתת; ואחרי שהעבירו את הצקלון האדֹם ואת צקלון הפסים ואת תיק־המגבעת של עור ואת צרור הניָר הכרֻם אל חדר־משכבו, הלך לו גם הוא בעצמו, בלוית מנורה

מצַפּה לַק, אל עֵבר אחד של הבית, בעת שמר פיקויק, עם מנורה כזו, הובל דרך המון לבירינתים עקלקלים אל עֵבר אחר.

— זהו חדר־המשכב שלך, סיר — אמרה המשרתת.

— טוב מאד — ענה מר פיקויק בהביטו סביבותיו.

זה היה חדר גדול, לא־גרוע, עם שתי מטות ואח מבֹערת; בכלל, הדר מְרוח ונעים למראה, הרבה יותר ממה שיכל מר פיקויק לקוות על־פי נסיונותיו, שרכש לו בזמן מועט כזה, במקצוע הכושרות של „הסוס הלבן הגדול".

— אקוה, כי איש לא יבוא לישון בְמִטה השנית? — אמר מר פיקויק.

— לא, סיר, חלילה־וחס!

— טוב מאד. אמרי־נא למשרתי, שיביא לי מחר בבֹקר, בשמֹנה וחצי, מים רותחים, והיום בערב אין לי עוד כל צֹרך בו.

— כן אעשה, סיר — ענתה המשרתת, ואחרי אשר ברכה אותו בליל־מנוחה, עזבה את החדר, ומר פיקויק נשאר לבדו.

הוא ישב בכורסה לפני האח המבֹערת, ורעיונות שונים התחילו מתרוצצים בטוחו. ראשונה העסיקה אותו המחשבה על־אודות רֵעיו המתמהמהים והשאלה מתי יבואו אליו. אחרי־כן קפצו הגיונותיו אל מרת מַרתה ברדל, וממנה עברו, בשתוף־רעיונות טבעי, אל הלשכה המזוהמה של דודסן ופוג. משם טסו רעיוניו על קו־מגע, אל הנקודה המרכזית של ה„מעשה בקלֵינט משְׁנה"; ואחרי־כן שבו אל „הסוס הלבן הגדול" באיפסויץ' והוכיחו לו במופתים חותכים, שהוא הולך ומתנמנם. אז קם ממושבו והתחיל פושט את בגדיו, — והנה נִזכר, שעזב את שעונו, שם למַטה, בחדר המיֻחד.

ואותו השעון היה חביב ויקר מאד למר פיקויק, מפני שנשא אותו, תחת צל מקטֹרנו, מספר־שנים גדול הרבה יותר ממה שאנחנו רשאים, לפי־דעתנו, לגַלות בשעה זו. על דעתו של מר פיקויק לא היתה יכולה לעלות כלל האפשרות שהוא ישכב לישון, מבלי אשר יתַקתֵק השעון בנחת מתחת לכר מראשותיו או בכים התלוי ממעל לראשו. ויען כי השעה היתה כבר מאֻחרת למדי, והוא לא חפץ לצלצל בפעמון בדומית־הלילה, לכן לבש שוב את מעילו, אשר פשט

זה עתה, לקח את הנר בידו והתחיל יורד בלאט מן המדרגות.

אך ככל אשר הוסיף לרדת, כן נדמו לו המדרגות מְרֻבּות יותר ויותר. ופעמים רבות, לאחרי שכבר עמדו רגליו באיזה מבוא צר, והוא התברך בלבבו, כי זכה להגיע לדיוטה התחתונה, והנה הופיעו שוב מעלות לנגד עיניו התמהות. לבסוף בא אל מסדרון רצוף אבנים, שכפי הרשום בזכרונו ראהו, כאשר נכנס אל הבית בראשונה. ושוב התחיל לתור מבוא אחר מבוא ולהציץ בעד חור־הדלת בכל חדר וחדר; וכאשר כבר אמר נואש וכבר גמר לשוב על עקביו, נזדמן לו אותו החדר, אשר בו בלה את הערב, ואך פתח את הדלת ראה והנה שעונו מונח על השלחן.

מר פיקויק תפש את שעונו בשמחת־נצחון ויכונן את צעדיו לשוב לחדר־משכבו. אך אם ירידתו למטה היתה קשה וכרוכה בכמה וכמה הרפתקאות, הנה עליתו בחזרה היתה מטרידה ומבלבלת הרבה יותר. שורות שורות של דלתות, מקֻשטות בנעלים ומגפים מכל המינים, מכל הנוסחאות ומכל שעורי־קומה, השתרעו סביביו לכל עבר. כתריסר פעמים נסה להרים בנחת את כף־המנעול של דלת חדר, שדמותה לזו שלו, ובכל פעם הרעימה באזניו מתוך החדר קריאת־חבה: „איזה שד מתחכך בדלת?", או: „מה לך פה?" שזרזה אותו להתגנב משם חרש על בהונות־רגליו במהירות מפליאה. הוא בא כבר שוב לידי יאוש, והנה נמשכו עיניו על דלת פתוחה למחצה. הוא הציץ לתוך החדר: – תהלה לאל! סוף־סוף הנה חדרו שלו, הנה שתי המטות עומדות באותו סדר, שהוא זוכר היטב, והאח מבֹערת עֲדַיִן. הנר שבידו, לא היה גדול ביותר גם בעת שנִתן לו בחדר המיֻחד ללכת לחדר־משכבו, ואחרי שנֻשפו בו כמה וכמה רוחות במבואות ובמסדרונים המְרֻבים הגיע לקִצו, ועתה, באשר סגר מר פיקויק את הדלת אחריו, שקע לתוך שפופרת המנורה וכבה לגמרי.

– אין בכך כלום – אמר מר פיקויק – אני יכל להתפשט את בגדי גם לנגה אש־האח.

המִטות עמדו לשני עברי הפתח, ובין כל אחת ובין הקיר היה מַעֲבר צר, אבל מספיק לעלות בו על המטה או לרדת ממנה, ובקצהו

עמד כסא עם מושב של מקלעת־גמי. מר פיקויק הֵדק היטב את יריעות המִטה אשר לעֵבר החדר, ויֵשב על הכסא שבמעבר הצר, ובמתינות שלֵוה חלץ את נעליו ואת פוזמקאותיו. אחרי־כן פשט וקפל בכַונה, בזה אחר זה, את מעילו, את מקטרנו, את ענק־צוארו ושאר בגדיו, ולאחרונה חבש לראשו בנחת את מצנפת־הלילה המצֻיצת, והדק אותה יפה בפתילים מתחת לסנטרו, לבל תִזח. ובשעת מעשה זה שָוה לנגדו פתאם את כל המגֻחך והמבדח שבמקרה הלילה שלו, בתעותו כשה אובד במבואות ובמסדרונות שאין להם סוף. ולזכר הרפתקאותיו המשֻנות נפל אחורנית על גב הכסא וצחק בינו לבין עצמו בכל־לב ובנחת־רוח גדולה כל־כך, עד שכל בעל־נפש היה מדֻשן־עֹנג למראה הצחוק העליז, המאיר את הפנים הרחבים והמסבירים הללו, הנשקפים מתחת למצנפת־הליל.

— כמה משֻנה ומבדח הדבר! — אמר מר פיקויק לעצמו והוסיף לצחוק בכל־פה, עד שכמעט נתפקעו פתילי מצנפת־הליל — כמה משֻנה ומגֻחך הדבר, לראות אותי תועה ואובד־דרך ונע־ונד על המדרגות הללו. מעשה משֻנה ומבדח כזה לא שמעתי מימי!

ומר פיקויק הוסיף לחַיך בצחוק רחב עוד יותר והתכונן לגמור מתוך בדיחות־הדעת את פשיטת בגדיו עד תֻמם, והנה פתאם הפריעו אותו משני מעשיו אלה: כי אל החדר נכנסה איזו נפש־אדם עם נר בידה, ואחרי אשר נעלה את הדלת נגשה אל שלחן־התלבשת ותעמֵד עליו את הנר.

החיוך שהגיהה את פני מר פיקייק גז חיש, בִן־רגע, ומקומו ירש מבט של השתוממות והפתעה ותמהון אין־קץ. אותה הנפש — תהי מי שתהיה — נכנסה לפתע־פתאם כל־כך ובדממה דקה כל־כך, עד שלא הספיק מר פיקויק אף להוציא מלה של מחאה, ואין צריך לאמר, להתנגד לכניסתה בפֹעל. אך מי היא הנפש הזאת? גנב. שודד? אולי איזה רע־מעללים, שראה אותו בעלותו על המדרגות עם שעון יפה בידו. ומה עליו לעשות עתה?

תחבולה אחת היתה לו למר פיקויק, להסתכל באורח המאֻחר, הלא־קרוא, ולהיות עם זה רואה ואינו נראה, — הַיְנו: לזחול אט על

המטה ולהציץ מבעד ליריעות לתוך החדר. וכן עשה: עלה על המטה, הרכיב את משקפיו על חטמו, תחב את ראשו עם מצנפת־הליל בין היריעות ותפש את שתי כנפותיהן בידו, הדק היטב מתחת לסנטרו, לבל יֵרָאה שום אבר אחר מגופו, מלבד הראש והמצנפת המְציצת, ואז התאזר עז והתחיל מֵציץ לתוך החדר.

אבל מיד, בהשקפה ראשונה כמעט, התעלף מפחד ובהלה. לפני הראי שעל שלחן־התלבשת עמדה מטרונה „מימי־הבינים”, עם ראש מלא סלסלות־נְיָר צהֻבות, וסרקה בכונה עצומה את הקוֻצה, שנקראת בפי הנשים „שערות־העֹרף”. ואף שהיא באה אל החדר שלא ברשות, בכל זה היה נִכָּר בכל מעשיה, שהיא מתכוֶנת לשהות כאן כל הלילה; כי הביאה אתה נר גדול, ובזהירות הראויה לשבח העמידה אותו בתוך פך של מים, ששם נראה, בדָלקו, כמגדל־אור ענקי בתוך לשון־ים קטנה מאד.

— אל רחום וחנון! — חשב מר פיקויק בלבו — מה אעשה עם פגע־רע שכזה!

— המ... המ... — השתעלה הלידי. ומיד נעלם ראשו של מר פיקויק מאחרי הקלעים, במהירות של אבטומטוס.

— פגע־רע כזה לא קרני מעולם — אמר מר פיקויק האֻמלל לנפשו וזעה קרה מפטפה על מצנפת־הלילה שלו — מה נורא הדבר!

עם זה לא יכול להתגבר על חפצו האדיר, להוסיף להביט אל הנעשה בחדר. ובכן הופיע שוב ראשו עם המצנפת המְציצת בין היריעות. והנה הורע המצב עוד יותר: הלידי גמרה את מלאכת התסרֹקת, כסתה את ראשה בדקדוק בסב־ת־לילה של מַלְמָלה והתחילה מסתכלת בעינים תוהות ומתוך הרהורים באח המבֹעֶרת.

— הענין הולך ומרגיז ומדאיג אותי יותר ויותר — טען מר פיקויק לעצמו — אינני רשאי לשבת בחבוק־ידים. רואה אני, כי הלידי מתנהגת כאדם העושה בתוך שלו, ומזה אני למד, כי א נ י הוא ששגיתי ונכנסתי לחדר זר. אם אשמיע עתה קול, מֻבטחני, שתזעיק את. כל אנשי הבית. אך אם אוסיף לשהות כאן, תהיה אחרית הדבר מרה עוד יותר.

אין לנו צֹרך להגיד, מה שמובן מאליו, כי מר פיקויק היה בַּיְשָׁן ביותר ובעל נמוסים מדְקדקים מאין כמוהו. הרעיון להתיצב לפני לידי במצנפת־לילה על ראשו הוציא אותו כמעט מדעתו. אך, מעשה שטן, קשר הפעם את פתילי מצנפתו בקשר אמיץ כל־כך, שבשום אֹפֶן לא עלתה בידו להסירה מעל ראשו. אבל הלא צריך לעשות קץ לעסק המסֻבסך, ולזה יש רק תחבולה אחת: הוא הסתתר שוב מאחורי הקלעים והשמיע בקול רם למדי את ההברות:

– האַ, הום!

אין כל ספק, כי לשמע הקול הזה לפתע־פתאם נזדעזעה הלידי במדה מסֻימת; וראיה לדבר, שהרי הפילה מידה את סכך־הנר. אך גם זה ברור, שעד־מהרה הרגיעה את רוחה, בחשבה לנכון שזו היתה רק טעות־שמיעה; וראיה לדבר, כי כאשר אִמץ מר פיקויק את לבו להציץ אליה שוב, בחשבו לנכון, שבודאי התעלפה ולא נותרה בה נשמה מפחד פתאם, ראה והנה היא עומדת ומסתכלת בעינים תוהות באח המבֹערת, כבראשונה.

– זוהי אשה שאינה מצויה – אמר מר פיקויק לנפשו, בהֵעלמו שוב מאחרי הקלעים – הא! הום!

הפעם יצאו ההברות בקול רם כזה, עד שאי־אפשר היה עוד לחשבן ליצירי הדמיון.

– אלהי הרחמים! – קראה הלידי – מה זה?

– זה – זה – רק ג'נטלמן! גברתי – ענה מר פיקויק מאחרי הקלעים.

– ג'נטלמן! – שאגה הלידי בזעקת־זועה.

– עתה אבדתי! – אמר מר פיקויק בלבו.

– איש זר! – צרחה הלידי. בעוד רגע תזעיק את כל אנשי הבית. כבר נשמע רשרוש שלמותיה בהשתערה אל הדלת.

– גברתי – דִבר מר פיקויק בהוציאו את ראשו מבין היריעות בגֹדל יאושו – גברתי!

מר פיק יק לא התכַּוֵן, כמובן, לאיזו תכלית ידועה, כשהוציא את ראשו; ובכל־זאת הביאה הוצאה זו תכף־ומיד תועלת מוחשית: כאמור, עמדה כבר הלידי ליד הפתח. וכדי לרדת במדרגה לא היה

לה אלא לפתוח את הדלת, – מה שבודאי היתה עושה באותו רגע. אבל הופעתה הפתאומית של מצנפת־הלילה של מר פיקויק הרתיעה אותה לאחור, לפנה היותר רחוקה שבחדר. שם עמדה והביטה כמבֻלבלת אל מר פיקויק, והוא גם הוא הביט אליה כמבֻלבל.

– רשע – אמרה הלידי בכסותה את עיניה בכפות־ידיה – מה לך פה?

– לא כלום, גברתי; לא שום דבר, גברתי – ענה מר פיקויק ברצינות.

– לא כלום! – שנתה הלידי בהסירה את ידיה מעל עיניה.

– לא כלום, גברתי, בהן־צדקי! – הבטיח מר פיקויק, וכדי לקַיֵם את הדבר, נענע בראשו באנרגיה רבה כל־כך, עד שציצת־מצנפתו העליונה התחילה מרקדת כמשתטה – הנני מלא בושה וכלִמה, שאני מֻכרח לדבר אל לידי עם מצנפת־הלילה על ראשי (כאן מהרה הלידי ו טפה את זו שלה מעל ראשה), אבל בשום אֹפֶן איני יכול להֵהלץ ממנה (כאן משך מר פיקויק בחזקה במצנפתו, בתור ראיה מוחשית לדבריו). עתה הֻברר לי, גברתי, ששגיתי בחשבי את החדר הזה לחדר־משכבי שלי. עוד לא שהיתי כאן חמשה רגעים, והנה נכנסת את, גברתי, פתאֹם.

– אם ספורך זה, שאינו נראה קרוב לאמת, הוא יציב ונכון – אמרה הלידי מתוך התיפחות שאינה פוסקת – אזי צא כרגע מכאן.

– בודאי, גברתי! בעֹנג גדול – ענה מר פיקויק.

– תכף־ומיד, סיר!

– בודאי, בודאי, גברתי! – מהר מר פיקויק לענות – בודאי, גברתי. אני – אני – אני מצטער מאד, גברתי – הוסיף בהופיעו כֻלו לרגלי המטה – שהייתי, אם גם שלא במתכַּון, הגורם לבהלה זו ולהתרגשות זו. מאד מאד צר לי על זה, גברתי.

הלידי לא ענתה כלום, אלא הראתה באצבעה על הדלת. ובשעה קשה זו, במצב של מבוכה אֲיֻמה כזו נגלתה אחת ממדותיו המצֻינות של מר פיקויק בכל יפיה והדרה. כי אף־על־פי שמתוך הפזון חבש את מגבעתו לראשו על־גבי מצנפת־הלילה, אף־על־פי שנשא בידו האחת את נעליו ואת פוזמקאותיו, ואת מעילו ומקטֹרנו על

זרועו, בכל־זה אי־אפשר היה לו להזניח אף רגע אחד את נמוסיותו הטבעית.

– אני מצטער מאד מאד, גברתי – אמר מר פיקויק בהשתחויה עמֻקה.

– אם ככה צר לך, עזָב־נא מיד את החדר – השיבה הלידי.

– תכף, גברתי; בזה הרגע, גברתי – אמר מר פיקויק בפתחו את הדלת ובהפילו מתוך־כך את נעליו על הרצפה ברעש גדול.

– אני חפץ לקוות, גברתי – הוסיף מר פיקויק בהרימו את נעליו ובהתהפכו אליה שוב, כדי להשתחוות עוד פעם – אני חפץ לקוות, גברתי, כי בֹר־לבבי והכבוד הגדול שאני רוחש למין שלך יועילו ללמד עלי זכות מועטת ב – –

אך בטרם הספיק לסַיֵם את נאומו, דחפתהו הלידי לתוך המסדרון, ואת הדלת סגרה אחריו והבריחה במוט.

אמנם גדולה היתה שמחתו של מר פיקויק, כאשר נחלץ ממבוכתו, והמאורע הנורא תם ונשלם בשלום; אבל גם מצבו החדש לא היה נעים כל־עִקר. הוא עמד בודד, ערֹם למחצה, בתוך מבוא עקלקל, בבית זר ומוזר לו לגמרי, בחשכת־עלטה שלאחרי חצות־הלילה; וקשה היה לשער, כי תעלה בידו למצא באפלה מֻחלטת את הדרך לחדרו, שלא הצליח לגלות קֹדם לכן לאור הנר. ואם ינסה בכל־זה לגשש באפלה, הרי אי־אפשר שלא יתקל באיזה זוג נעלים או במכשול אחר, שבזה יעורר, שלא במתכַון, שאון קל, ואז הרי הוא צפוי לסכנת־נפשות, להִפָּצע או גם לֵהרג בירִיָתו של איזה אכסנאי רתחן שנגדדה שנתו. ובכן אין לו עצה אחרת, אלא לעמוד תחתיו על מקומו עד אשר יֵאור הבֹקר. וכן עשה: לאחרי שצעד פסיעות אחדות במבוא האפל ונתקל, לחרדתו, בכמה זוגות של מגפַים, הצטמצם בקרן־זוית, לצפות לעלות־השחר באֹרך־רוח של פילוסוף אמתי.

אבל הפעם לא נגזר עליו להעמיד את סבלנותו שוב בנסיון קָשה. עוד לא עמד במחבואו כעשרה רגעים, והנה נגלה אליו מקצה המבוא, לפחדו הגדול, איש עם נר בידו. אך בִּן־רגע נהפכה חרדתו לחדוה, בהכירו באותו האיש את משרתו הנאמן. זה היה, באמת, מר שמואל וֶלֶר, שהלך עתה לנוח על משכבו, אחרי אשר בלה את

הערב ואשמורה בלילה בשיחה נעימה עם מנקה־הנעלים, שהמתין לבוא הדיליג׳נס.

— סם! — קרא מר פיקויק בהופיעו פתאם לנגדו — איה חדר־משכבי?

סם הביט אל אדוניו בעינים מ־חבות, מתוך הפתעה והשתוממות אין־קץ, ומר פיקויק הֻכרח לשנות ולשלש את שאלתו, עד אשר שב משרתו על עקביו והוליכהו אל החדר הנכסף והמבֻקש כל־כך.

— סם — אמר מר פיקויק לאחרי שעלה על מטתו — עשיתי היום משגה, שלא נשמע כמוהו.

— על זה אין לתמוה כלל — ענה סם בדבור יבש.

— אך מעתה באתי לידי החלטה, סם, כי גם אם אצטרך לשהות בבית הזה ששה חדשים רצופים, לא אעז עוד ללכת יחידי במבואות העקלקלים הללו.

— זוהי החלטה מחֻכמה מאד, סיר — ענה סם — לך נחוץ מאד, שישגיח איש עליך, בעת שבינתך יוצאה לטַיל.

— מה פרוש המלים הללו, סם? — אמר מר פיקויק. הוא התרומם במטתו ופשט ידו, כאלו הוא מתכונן לנאום נאום; אך פתאם שב ממחשבתו, שכב שוב, ולא אמר למשרתו כלום אלא: לילה טוב!

— לילה טוב, סיר — השיב סם.

וכאשר יצא מן החדר עמד תחתיו רגע קטן והניע בראשו — צעד פסיעות אחדות, ושוב עמד תחתיו — כבה את הנר, ושוב הניע בראשו — ולבסוף הלך אט אל חדרו, שקוע במחשבות עמֻקות מאד, כפי הנראה.

פרק כג

בו מתחיל מר שמואל ולר להקדיש כל כחו ומרצו לתשלום־גמול למר טרוטר.

באותו בקר, אשר בו נקרו ויאתיו המאורעות המסֻפרים למעלה, בשעה קדומה, ישב לו מר וֶלר הזקן בחדר קטן, הסמוך לאֻרוות הסוסים ועשה את הכנותיו לנסיעת־חזירתו ללונדון. אפן ישיבתו היה הפעם מסֻגל ביחוד לציור תמונתו, ולכן הננו משתמשים בהזדמנות זו לתאר לקוראינו את דמות־דיוקנו בדיוק האפשרי.

אפשר מאד, שבימי עלומיו היו רשמי־פניו משֻרטטים בקוים בולטים, ומדֻיקים ומסֻימים, שנגלו גם למי שמביט עליו מן הצד. אך ברבות הימים התפשט והתרחב פרצופו, מתוך כלכלה רבת הכמות והאיכות, ומתוך נטיה ברורה לקבל במנוחה וברוח שלֵוה את כל מקרי החיים; וחלקי־הבשר של לחייו עברו את הגבול, שהֻתוה להם בידי הטבע, הרחק מאד, עד שבהבטה מן הצד לבד לא תוכל העין לקלוט מכל פרצוף פניו, אלא קצהו של חֹטם אדֹם מאד. איתה סבה עצמה, האמורה למעלה, גרמה גם לסנטרו, שיקבל אותו שעור־מדה מסֻים והגון, שעל־ידו זוכה חלק־הפנים רב־הארשת הזה לשם־לוָי של „כפול". ומלבד כל זה היה מראה־פניו תערובה מנֻמרה של צבעים שונים, כאותה שאפשר לראות רק בפניהם של בני אֻמנותו או ב„רוסטביף" שלא נצלה כל־צרכו. על צוארו ענד מטפחת־נסיעה אֻדמה כתולע, שעלתה והתמזגה עם סנטרו בהדרגת־צבעים דקה מן הדקה כל־כך, עד שאי־אפשר היה להבחין בין קפוליה של זו לכפליו של זה. מתחת למטפחת הופיע מקטֹרן של ארג עב עם פסים אֻדֻמים, ומעל לכל זה מעיל ירֹק רחב־הכנפים עם כפתורי־נחֹשת כבירים; וכדאי

להעיר, כי שני הכפתורים, שקשטו את מעילו מאחוריו על „גזרתו", היו מרֻחקים זה מזה כל־כך, עד ששום עין אדם לא יכלה לקלוט אותם בבת־אחת. שערות ראשו השחורות היו קצרות וחלקות, וכמעט שלא נראו כלל מתחת לשוליה הכבירים של מגבעתו השפלה, הכתֻמה. רגליו היו חבושות במכנסים של קטיפה ובמגפים צבועים מְפשלי־השולַים. ושרשרת־שעון של נחשת עם חותם בקָצֶהָ ומַפתח גדול מאותה מתכת עצמה התדלדלו בחֵן מאֵזור־מכנסיו.

אמרנו, כי מר וֶלר הזקן היה עסוק בהכנות לנסיעתו ללונדון, — ביתר דיוק: הוא סעד את לבו. על השלחן אשר לפניו עמד קנקן מלא שֵכר, חתיכת צלי קר הראויה להתכבד, וככר־לחם של שְעור־מדה שאינו מצוי כל־כך; ולכל אחת משלש אלה הראה חבתו במדה שוה, בלי שום הבדל. זה עתה בצע לו פת־לחם כבירה, והנה שאון צעדים בקרבתו עורר אותו להרים ראשו לראות, מי בא החדרה. לנגד עיניו הופיע בנו.

— שלום, סמי! — אמר האב.

הבן צעד ישר אל קנקן השֵכר, ובקרצו בעיניו אל מולידו גמע מן השכר יותר ממלֹא־לוגמיו, בתור תשובה על ברכת האב.

— חוש המציצה שלך מפֻתח כהוגן, סמי — העיר מר וֶלר הזקן בהציצו לתוך הקנקן, לאחרי שבכורו החזירו למקומו ריק למחצה — היית עלוקה מצֻינה, אִלו נולדת באותה משפחה.

— כן אדַמה גם אני — ענה סם והתחיל מתעסק בצלי הקר במרץ מצֻין.

— צר לי מאד, סמי — הוסיף מר וֶלר הזקן בסבבו את הקנקן באויר בעגולים קצרים, כדי לנער את השכר קֹדם לשתיה — צר לי מאד, סמי, לשמוע מפיך, האיך שנתת לאותו האיש בעל בגדי־התות לרַמות אותך עד־היסוד. עד לפני שלשה ימים חשבתי תמיד, שהשם „וֶלר" והמלה „מרְמה" אי־אפשר שיתחברו יחד, אי־אפשר לעולם, — כך חשבתי, סמי.

— מלבד, כמובן, כשיד אלמנה באמצע — העיר סם.

— אלמנות, סמי — ענה מר וֶלר בהתאדמו קצת — אלמנות יוצאות תמיד מן הכלל. שמעתי, כי לענין צֵיד־גבר, שקולה אלמנה אחת כנגד

במה וכמה נשים פשוטות. כמדֻמני, כנגד עשרים וחמש, ואולי עוד יותר. איני זוכר בדיוק את המספר.

— בכל אֹפן, זהו שעור הגון — אמר סם.

— וחוץ מכל זה — הוסיף מר וֶלר מבלי שים לב להערת בנו — הרי זה ענין אחר לגמרי. הלא ידעת, סמי, מה שאמר הסניגור בלמדו זכות על אותו ג'נטלמן, שהיה רגיל להכות את אשתו במגרפה כטוב לבו: „וחוץ מכל זה, אדוני השופט — אמר — הלא זוהי רק חולשה נעימה". וכך אומר גם אני בנוגע לאלמנות. וכן תחשוב גם אתה, כאשר תגיע לשנותי.

— מסֻפקני מאד — ענה סם.

— מסֻפקני מאד! — שנה מר ולר בהכותו באגרופו על השלחן — לא כשר הדבר לפניך? ואולם אני יודע בחור אחד, שלא קבל חנוך כמוך, אף לא למחצה ואף לא לרבע, והוא צעיר ממך לימים, ואפילו הוא היה כובש פניו בקרקע מבזיון וחרפה, אִלו הניח להיות מרֻמה כמוך, סמי.

ומתוך צערו הגדול לזכר העלבון הזה צלצל בפעמון ויצו להביא לו עוד קנקן־שֵׁכר.

— כלום יש תועלת בדבורים בטלים על־אודות ענין זה? — אמר סם — מה שעבר עבר, והנעשה אין להשיב, וזאת תהיה נחמתנו, כמו שרגילים לאמר בטורקיה, כשהם מתיזים בטעות את ראשו של זה תחת זה: לכל זמן, ישישי, עוד יבוא יומו של אותו טרוטר, וכאשר אך יזדמן לידי, אעשה אתו חשבון־צדק.

— הלואי, הלואי! כן אקוה גם אני — השיב מר וֶלר — לחיים, סמי! והלואי שתמחה במהרה בקרוב את אות־הקלון, שהכתמת בו את שם משפחתנו.

ולסמן ברכה הריק מר וֶלר בגמיעה אחת לערך שתי שלישיות של הקנקן החדש, ואת הנותר הושיט לבנו לברך על המֻגמר.

— ועתה, סמי, — אמר מר וֶלר הזקן בהסתכלו בשעון־הכסף הגדול, התלוי לו בקצה שרשרת־הנחֹשת — עתה הגיע זמני ללכת אל לשכת־הפקידות, לקבל שם את תעודת־המסע ולראות, האיך לטעון את הקרון, כי הדיליג'נסים, סמי, דומים לתותחים — צריך „לטעון" אותם בהשגחה מעֻלה בטרם „יצאו".

מר וֶלר הצעיר ענה בבת־צחוק של כבוד־אב על החדוד הזה של מולידו. והלה הוסיף בקול חגיגי:

— עוד מעט אפָּרד ממך, סמואל בני, ואין לדעת מתי אראך שוב. אפשר, שאמך־חורגתך תגדיש לי את הסאה — ובכלל הלא אפשר שיארעו אלפי מִקרים עד אותה השעה, שתשוב לשמוע דבר על־אודות מר וֶלר המהֻלל, השוכן מול „הפראית היפהפיה". לכן זכור ואל תשכח, סמואל, כי כבוד שם משפחתנו מסור בידך, — ואני מקוה, כי תמלא את חובתך כהוגן. ובנוגע לשאר עניני תרבות ודרך־ארץ, יודע אני, שאוכל לסמוך עליך כמו עלי בעצמי. רק עצה אחת קטנה אני רוצה להעניקך: אם תזכה להגיע למעלה מחמשים, ויתעורר בך החפץ לקחת לך אשה — תהי מי שתהיה — אזי מהר־נא להסגר בחדרך, אם יהיה לך מעין־זה, ולהרעיל את עצמך תכף־ומיד. להתלות — זהו המוני יתר מדאי, לכן מוטב שתעשה כדברי. הרעל עצמך, סמואל, נערי הטוב, הרעל עצמך, ואני מבטיחך, שאחרי־כן תשמח על אשר שמעת לעצתי.

אחרי הדברים המְרגשים הללו הסתכל מר וֶלר בכונה עצומה בפני בנו אהובו, ובהתהפכו על עקבו במתינות יצא מן החדר והתעלם מן העין.

דברי אביו נסכו על סם רוח כהה, ולכן תכף לאחרי הפרֵדה החמה הזאת, עזב את „הסוס הלבן הגדול", וכדי לגרש את הרהוריו הנוגים, כונן צעדיו אל בית־התפלה של קלימנט הקדוש והתהלך בסביבה העתיקה שלו. אחרי אשר טִיֵל זמן מסים, ראה את עצמו כגור במקום בודד, מעין חצר, שאין לו מוצא אחר, מלבד צורת הפתח אשר בו נכנס. כבר אמר לשוב על עקביו, ופתאם עמד תחתיו כמְסֻמר לקרקע, כי לעיניו נגלה מחזה, אשר לא פלל לו. אך נספר־נא את הדברים על הסדר.

מתוך פזור־הנפש היה מר שמואל וֶלר נושא עיניו לרגעים אל בתי־הלְבֵנים הישנים, וברֹב שרעפיו בקרבו היה שולח קריצות ורמיזות אל המשרתות הבריאות, שסלקו את הוילאות או פתחו את החלונות. והנה נפתח הפשפש הירֹק של הגן אשר בירכתי החצר, והאיש אשר

יצא ממנו סגר אחריו את הפשפש בזהירות יתרה וצעד ברגלים ממהרות אל המקום, אשר עליו עמד מר וֶלר.

מובן מאליו, כי עובדה זו, כשהיא לעצמה, אין בה שום זרות ושום הפתעה; שהרי בכמה חלקי תבל יוצאים להם אנשים מן הגנים וסוגרים אחריהם את השערים הירֻקים, וגם צועדים אחרי־כן ברגלים ממהרות למחוז־חפצם, ואין משגיח בכך, — כי כל זה אינו יוצא מגדר הרגיל. ולכן ברור הוא, שאלמלא נמצא איזה דבר מיֻחד באותו האיש או בהליכותיו, או בשניהם יחד, לא היה סם שם אליו לבו בכונה עצומה כל־כך. אם היה בו אותו הדבר המיֻחד או לא, זאת אנו מניחים לקוראינו להכריע, לאחרי שנתאר בדיוק את הליכותיו של אותו האיש.

לאחרי שסגר האיש את הפשפש הירֹק אחריו, הלך ברגלים ממהרות — כמו שכבר אמרנו ושָׁנינו — אל מוצא החצר. אבל כמעט הרגיש במציאותו של מר וֶלר, כשלו רגליו ועמד תחתיו, כמפקפק באיזה דרך ילך. אך מכיון שהפשפש הירֹק שמאחריו היה סגור, ומוצא אחר מלבד זה שלפניו אין, על־כן נוכח עד־מהרה, כי אין לו דרך אחרת, אלא לעבור על־פני מר וֶלר. ועל־כן הוסיף ללכת קדימה ברגלים ממהרות, ועיניו הישירו נֹכחו בעֹז־נפש. אך הדבר היותר זר ומשֻׁנה שבאותו האיש, זה היה מנהגו לעַוֵת ולקלקל פניו בהעויות אֲיֻמות, שמעולם לא נראו כמוהן.

— משֻׁנה הדבר! — אמר סם לעצמו, כאשר הלך וקרב האיש — משֻׁנה מאד. ואני הייתי נכון כבר להִשבע כי הוא הוא.

וככל אשר קרב האיש, כן השחית ועוה פניו בהעויות אֲיֻמות יותר ויותר.

— אני נכון להשבע, בנוגע לשערות השחורות הללו ולתלבשת זו בעין התות — דבר סם לנפשו — אך פרצוף כזה לא ראיתי מעולם.

ובעוד הוא מדבר אל לבו, לבש האיש צורה אֲיֻמה ומאוסה כל־כך, עד לגעל־נפש. אך כל זה לא הועיל לו, כי סוף־סוף הֻכרח לעבור על־פני מר וֶלר, סמוך לו מאד, ועינו הבוחנת של סם גלתה בפרצוף זה, שנשחת ונֶעוָה בכונה, דבר־מה שדומה דמיון גדול כל־כך לעיניו

הקטנות של מר איוב מרוטר, עד שאין עוד כאן שום מקום לטעות.

— הו, הו, אתה הסיר! — קרא סם בשאגת־פרא.

האיש עמד תחתיו.

— הו, הו! — שאג סם שוב בחֵמה יתר עזה.

בעל הצורה האיֻמה התחיל מביט בתמהון גדול, לפניו ולאחריו ולצדדים, אל תוך החצר ואל מוצא החצר, וגם אל חלונות הבתים מסביב, — בקִצור: אל כל מקום ולכל צד, רק לא אל עֵבר פני סם וֶלר — ואחרי־כן התחיל פוסע הלאה; אך תכף בצעד הראשון הֻכרח לעצור שוב בלכתו, לקול שאגה חדשה של סם:

— הו, הו, אתה הסיר! — שאג סם בשלישית.

עכשו לא היה עוד אפשר להסתפק, כביכול, אֵי מזה בא הקול; ומכיון שאין מנוס ואין עצה ואין תחבולה אחרת, מצא האיש טוב לפניו לעמוד תחתיו ולהסתכל בסם בכל מלֹא־עיניו.

— רב לך, איוב טרוטר! — קרא סם — הרף ממעשי־שטות! הן פרצופך אינו יפה כל־כך, שתוכל להרשות לך העויות מכֹערות כאלה. השיבה את עיניך למקומן הראשון, ואם לאו, אוציאן אני החוצה באגרופי. השמעת?

ראה מר טרוטר, כי מר וֶלר נכון למלא בידיו את אשר אמר בפיו, וישמע לעצתו, ופניו התחילו מעט־מעט לפשוט צורתם המלאכ־תית וללבוש צורתם הטבעית. ופתאם קרא כמתוך הפתעה של חדוה:

— את מי אני רואה לפני? הלא מר ווקר.

— אָה! — ענה סם — הנך שמח מאד לראותני? הלא?

— שמח! — שנה איוב טרוטר בקול רם — הו, מר ווקר, לוא ידעת כמה חכיתי בכליון־עינים לפגישה זו! הו, מר ווקר, זוהי שמחה גדולה יותר מדאי בשבילי, — לא אוכל לשֵׂאתה — באמת איני יכול! —

ובדברים האלה התיפח מר טרוטר וזרם־דמעות פרץ מעיניו, ובלפתו בזרועותיו את מר וֶלר חבק אותו ואִמצו אל לבו בתגבֹרת רגשות עליצותו.

— סור מעלי! — צוח סם, מתקצף על המעשה הזה, ובהתאמצו לשוא להֵחלץ מחבוקיו של מכרו, הנוח להתפעל כל־כך — אני אומר לך: הרף

ממני! מה זאת עלתה על דעתך לבכות על צווארי, אתה מכונה מטַלטלת!

– מפני שאני שמח כל־כך לראותך – ענה איוב טרוטר בהוציאו לאט־לאט את סם מבין זרועותיו, אחרי אשר נוכח, שאין זה עוד נכון למלחמה כבראשונה – הו, מר ווקר, זהו יותר ממה שאוכל שאֵת!

– יתר מדאי! – שנה סם – גם אני חושב, שזה יותר מדאי. ועתה, אמר־נא, מה תוכל להגיד לי? פתח פיך!

מר טרוטר לא ענה כלום; כי מטפחת־אפו האדמדמת הקטנה היתה עתה עסוקה במלאכתה בשקידה עצומה.

– מה יש לך להגיד לי, בטרם ארוצץ את גלגלתך? – שאל שוב מר וֶלר בקול מאַיֵם.

– הו, הו! – פלט מר טרוטר במבט נפתע של נקי ותמים.

– מה יש לך להגיד לי?

– אני? מר ווקר! –

– אל תקרא לי ווקר! שמי וֶלר, זה ידוע לך די־והותר. ובכן, מה בדית להגיד לי?

– ינוחו לך ברכות על ראשך, מר ווקר – רציתי לאמר וֶלר – הרי יש לי המון דברים להגיד לך, אם רק תואיל ללכת אתי אל מקום אחר, ששם נוכל לשיח באין מפריע. לוא ידעת כמה בקשתיך וחפשתיך, מר וֶלר –

– חֻפש מחֻפש, בודאי, הלא? – העיר סם בדבור יבש.

– בודאי, סיר – השיב מר טרוטר, ואף אחד משרירי־פניו לא נע ולא זע – ואולם תקע־נא לי את כפך, מר וֶלר.

סם סקר דומם את איש־שיחתו רגע קטן, ואחר, כאִלו מתוך דחיפה פנימית פתאומית, תקע לו כפו.

– מה שלום אדונך הטוב והיקר? – שאל איוב טרוטר כאשר הלכו משם – אָה, הוא ג'נטלמן חשוב והגון מאד, מר וֶלר! אקוה, כי לא אחזתו צנה באותו הלילה הנורא, סיר?

בדברו את הדברים האלה נצנץ בעיניו של איוב טרוטר, רגע קטן, מבט של ערמה עמֻקה כשאול. סם הרגיש בכך, ואגרופיו הקפוצים חָשבו כבר לצאת במחול על צלעותיו של בן־לויתו. אך כבש את יצרו ויען, כי אדונו בריא ושלם בכל אבריו.

– האח, מה מאד שמח אני על זה – אמר מר טרוטר – והוא כאן עִמך?

– וזה שלך? – שאל סם במקום תשובה.

– אהה, הוא כאן, ולצערי הגדול אני מְחֻיב לאמר לך, מר וֶלר, כי הוא הולך ורע, מרשיע לעשות שבעתים מבראשונה.

– האמנם? –

– כן הדבר, הוא חורש מזמות־רשע אִימות!

– שוב בבית־חנוך לנערות? – שאל סם.

– לא, לא בבית־חנוך – ענה איוב טרוטר, ושוב נצנץ בעיניו אותו מבט־ערמה, שהרגיש בו סם בתחלה – לא בבית־חנוך.

– בבית עם השער הירֹק? – שאל סם בנעצו באיש־שיחתו את עיניו הסוקרות וחוקרות.

– לא, לא! לא שם – השיב איוב בחפזון, שאינו כלל לפי הרגלו – לא שם!

– ומה עשית א ת ה שם? – שאל סם במבט חודר – מסתמא נזדמנת במקרה לפנים מן השער?

– ראה־נא מר וֶלר – השיב איוב – אין אני ירא כלל לגלות לך את סודותי הקטנים, מפני שנתחבבנו איש על רעהו מן השעה הראשונה שנפגשנו בתחלה, כפי שידוע לך בעצמך. הלא תזכור, האיך בִּלינו בנעימים אותו הבֹקר?

– בודאי! – ענה סם בקֹצר־רוח – בודאי אני זוכר. ובכן?

– ובכן – אמר איוב בהשפילו קולו ובהדגישו כל מלה בהטעמה מְיחדת, כאדם המוסר לחברו סוד חשוב – באותו הבית עם השער הירֹק יש הרבה משרתות.

– כזאת אפשר לשער לפי חזותו – העיר סם.

– כן – הוסיף מר טרוטר – וביניהן יש מבשלת אחת, שצברה לה סכום קטן, מר וֶלר, והיא הפצה, לכשתמצא לה זִווג הגון, לפתוח חנות קטנה לממכר פֵּרות ומזונות וכיוצא בזה.

– כך, כך!

– כן הדבר, מר וֶלר. והנה נפגשתי עמה בבית־תפלה קטן, שאני מבַקר בו לעתים קרובות; זה בית־תפלה קטן ונאה מאד בעיר זו,

מר וֶלר, ששם מזמרים אותם ההמנונים שבספר הקטן, שאני נושא אתי תמיד ואשר אולי ראית אותו לפעמים בידי. ובכן התוַדענו זה לזה, ולאט־לאט באנו לידי התקרבות גמורה. וכמדֻמני, שאני רשאי להחליט, מר וֶלר, שבקרוב אהיה חנוָני.

– אַה, אתה תהיה חנוני נחמד ונעים! – אמר סם בהביטו עליו מן הצד בבוז עמֹק.

– התועלת העִקרית שתגיע לי מזה, מר וֶלר – הוסיף איוב ועיניו מלאו דמעות – היא זו, שאז אוכל להתפטר ממשמרתי הבזויה אצל אותו האדם הרע ולהקדיש עצמי לחיים יתר הגונים ויתר כשרים, כראוי לי לפי חנוכי, מר וֶלר.

– בודאי נתחנכת באֹפֶן מאד נעלה – העיר סם.

– מאד מאד, מר וֶלר – ענה איוב. ולזכר תֻמתו ובר־נפשו בימי ילדותו הוציא מר טרוטר שוב את מטפחתו האדמדמת וַיַּרְוֶהָ דמעות כמַעין הנובע.

– אתה היית בודאי תלמיד נחמד ואשר גדול היה ללכת אתך יחד לבית־הספר – אמר סם.

– כן הדבר, סיר – ענה איוב באנחה עמֻקה – הכל העריצוני במקום מגורי.

– אה – אמר סם – על זה אין לתמוה, ובודאי היית ששונה ונחמתה של אמך עליה השלום!

לשמע הדברים האלה תחב מר טרוטר את קצה האחד של מטפחתו האדמדמת בזוית עינו האחת ואת קצה השני בזו של השנית, והוריד כנחל דמעה.

– מה זה היה לבן־אדם זה! – קרא סם בהתמרמרות – גם מרזב בימות־הגשמים כאין וכאפס נגדו. על־שום־מה אתה מתמוגג עכשו? או אולי זו ראשית הכרת נבלותך ורֹע־מעלליך?

– איני יכול להתגבר על רגשותי, מר וֶלר – ענה איוב לאחרי דומיה קצרה – כשאני זוכר, האיך הוליך אותי אדוני משם במרכבת הדֹאר, מפני ששִׁער את תֹכן השיחה, שהיתה ביני ובין אדונך, והאיך פִתה אחרי־כן את הלידי הצעירה והנעימה לאמר, שאין היא יודעת

אותו כלל, והאיך עזב אותה בשביל עסק עדיף מזה — כשאני זוכר כל זה, הוי מר וֶלר, תאחזני רעדה ופלצות!

— האמנם כן היה הכל כאשר אמרת? — שאל מר וֶלר.

— כמובן, כן היה — ענה איוב.

— אם כן — אמר סם, כאשר קרבו אל בית־המלון — אם כן, יש לי דבר אליך, איוב; ואם אינך עסוק ביותר, אחפץ מאד להתראות אתך בערב הזה ב„סוס הלבן הגדול", סמוך לשעה השמינית.

— בודאי אבוא — ענה איוב.

— ובזה תשכיל לעשות — אמר סם במבט רב־הכונה — כי אם לאו, אפשר שאלך לחקור על־אודותיך שם מאחרי השער הירֹק, ואז אפשר שאהיה אני לחנוני תחתיך — הלא תבין?

— אני אבוא אליך היום בערב, בלי כל ספק — אמר מר טרוטר, ואחרי אשר לחץ את יד סם בהתלהבות עצומה, הלך לו משם.

— עתה פקח עין, איוב טרוטר, השמר והזהר! — אמר סם בהביטו אחריו — נראה־נא, מי יהיה הפעם המרֻמה; אקוה, כי הפעם תהיה ידך שלך על התחתונה.

ובכלותו את המונולוג הקצר הזה, עמד עוד רגעים אחדים והביט אחרי ההולך, עד אשר נעלם כליל מעיניו, ואז מצא סם טוב לפניו לעלות לחדר אדונו.

— הכל הולך בשורה, סיר — הודיע סם בבואו החדרה.

— מה הולך בשורה, סם? — שאל מר פיקויק.

— גליתי את מחבואם, סיר.

— את מי מצאת?

— את ידידך המשֻנה ואת נערו בעל השֵער השחור והמרה השחורה.

—האמנם? — קרא מר פיקויק במרץ כביר — אַיֵם אפוא, סם? אַיֵם?

— הס, הס! — השיב סם, ובעזרו לאדונו בלבישת בגדיו, ערך לפניו את התכנית, אשר לפיה הוא אומר לצאת לפעולות.

— אך מתי יבוא כל זה לידי גמר? — שאל מר פיקויק.

— עת לכל חפץ, צריך לחכות לשעת־הכֹשר, סיר — ענה סם.

אם נעשה הדבר בשעת־הכֹשר או לא, זאת נראה להלן.

פרק כד

בו לובש מר פטר מגנוס קנאה, והלידי מימי־הבינים לובשת פחדים, ומתוך־כך נאחזים הפיקויקים בצפרני המשפט.

כאשר ירד מר פיקויק אל החדר, אשר בו בִּלָּה אמש את הערב עם מר פטר מגנוס, מצא את זה מתהלך בחדר בהתרגשות עצומה, ועליו מתנוססים רִבּי תָכנם של שני הצקלונים, של תיק־העור ושל צרור הנְיָר הכתֻם, ערוכים בהשתדלות יתרה, להגדיל חִנו והדרו ככל האפשר.

– שלום עליך, סיר! – אמר מר מגנוס – מה זה בעיניך, סיר?

– עושה רֹשם כביר מאד, באמת – השיב מר פיקויק בבחנו בבת־צחוק של טוב־לב את מלבושו של מר פטר מגנוס.

– גם אני חושב, כי עשה אעשה ויכול אוכל – אמר מר מגנוס – מר פיקויק! שלחתי אליה את כרטיסי.

– האמנם?

– והמשרת שב והגיד לי, שהיא תקבל אותי באחת־עשרה – באחת־עשרה, סיר: הַיְנו בעוד רבע־שעה.

– בזמן קרוב כל־כך! – אמר מר פיקויק.

– כן, בזמן קרוב, ואולי קרוב יותר מדאי מהיות נעים; האין זאת, מר פיקויק?

– בענינים כאלה עִקר גדול הוא, שיהא לאיש במחון חזק בו בעצמו – העיר מר פיקויק.

– גם אני כן אדַמה, סיר – ענה מר מגנוס – ואני בוטח בי מאד, סיר. ובאמת, מר פיקויק, איני רואה, מדוע ירגיש האיש איזה פחד ודאגה או פקפוק בענין שכזה, סיר. כי מהו כל הענין הזה, סיר? אין

כאן להתבַּיֵש כלל; זהו רק ענין של הסכם הדדי, חוזה, ולא יותר: בעל מצד אחד ואשה מן הצד השני. כך דעתי בענין זה, מר פיקויק.

— וזו דעה פילוסופית באמת — ענה מר פיקויק — ואולם הנה ארֻחת־הבֹּקר כבר מחכה לנו. הבה, מר מגנוס!

והם ישבו לאכול. אבל נִכָּר היה, כי למרות התפארותו של מר פטר מגנוס, הוא נגרש ודואג מאד; מה שנראה על־פי הסִמנים המֻבהקים הללו: אבדן התֵּאבון, נטיה מְיֻחדת להפוך ולהפיל את כלי־הַטֵּה, התאמצות בלתי־מְצֻלחת להתלוצץ, דחיפה פנימית להסתכל בשעון בכל שתי סיקונדות וכיוצא בזה.

— הי־הי־הי! — חִיֵּךְ מר מגנוס בבדיחות מְעֻשה, בעת שכל גופו רעד מהתרגשות — עוד רק שני רגעים, מר פיקויק. ומה? חִוֵּר אני מאד, סיר.

— לא מאד — ענה מר פיקויק.

ושוב החרישו שניהם.

— סלח־נא, מר פיקויק — אבל — האם עשית מִיָּמיך כדבר הזה? — פתח מר מגנוס לאחרי הפסקה קצרה.

— אתה מתכַּוֵּן להשתדכות?

— כן.

— לא, מעולם לא — ענה מר פיקויק בהדגשה נמרצה — מעולם לא!

— ובכן, אינך יודע כלל, כיצד צריכים להתחיל בדבר?

— כמובן, יש לי איזה מֻשג ודעה פרטית גם בענין זה — אמר מר פיקויק — אך מפני שאין לי שום נסיון מעשי באותו מקצוע, לכן יצר לי מאד, אם תצטרך לכונן מעשיך לפי עצותי שלי.

— ואולם אני אודך מאד, על כל עצה והוראה שתתן לי, סיר — אמר מר מגנוס בהציצו שוב אל השעון, שהראה כבר על חמשה רגעים אחרי אחת־עשרה.

— אם כן, סיר — פתח מר פיקויק באותה חגיגיות נהדרה, אשר בה יָדע האדם הגדול הזה לעשות את דבריו לכבירי־רֹשם, כשהיה רצון מלפניו — אם כן הנני להגיד לך את דעתי בנִדון זה. אני הייתי מתחיל בתהלות ותשבחות ליפיה של הלידי ולמִדותיה הנעלות; ומתוך שבחה הייתי עובר לגנות עצמי, שאיני כדאי —

– טוב מאד! – קרא מר מגנוס.

– כלומר: שאיני כדאי והגון לה, רק לה לבד; שים־נא לבך לזאת, סיר. כי למען הראותה, שאינני כלל וכלל אדם שאינו־הגון, הייתי מתאר לפניה ציור קצר מחיי בעבר וממצבי בהוה, ומתוך־כך הייתי בא לידי מסקנה והוכחה, כי לכל אשה, חוץ ממנה, הנני זווג נכסף מאד מאד. אחרי־כן הייתי מאריך לדבר על חֹם אהבתי ועל התמכרותי המֻחלטת לה. ואפשר שהייתי מנסה אז לאחוז בידה.

– כן, כן, זהו פרט חשוב מאד.

– אחרי־כן, סיר – הוסיף מר פיקויק, שהתחמם יותר ויותר, במדה שהענין המְדֻבר הלך והצטַיֵר בדמיונו בבהירות יתרה – אחרי־כן, סיר, הייתי מוציא מנרתיקה את השאלה הפשוטה והערומה: „רוצה אַת בי?” כמדֻמני, שלא אשגה אם אחליט, שבאותו רגע תסב את ראשה.

– אתה חושב, שאין כל ספק שהיא תסב את ראשה? – הפסיקו מר מגנוס – שהרי אם לא תעשה זאת ברגע הנכון, אפשר לבוא לידי מבוכה.

– אני חושב, שהיא תסב, סיר – הרגיעו מר פיקויק – אחרי־כן הייתי לוחץ את ידה, ואני חושב – אני רק ח ו ש ב כן, מר מגנוס – כי אחרי זאת – בהנחה שלא בא שום אות של מֵאון מצדה – הייתי מסלק בנחת את המטפחת – שלפי ידיעתי הקלושה בטבע הבריות, צריכה הלידי לכסות בה על עיניה באותה שעה – והייתי הוטף נשיקה של כבוד מעל שפתיה. כן, מר מגנוס, אֲדמה, שהייתי נושק לה; ואני בטוח בהחלט, כי אם רק תחפוץ בי הלידי, אזי תלחש לי באזני, באותו הרגע החשוב, את הסכמתה הבַּיְשָׁנית.

מר מגנוס קפץ ממקומו, הסתכל דומם רגע קטן בפני מר פיקויק המפיקים חכמה ובינה, ואחר – כבר עברו עשרה רגעים אחרי השעה האחת־עשרה – לחץ את כפו בחמימות יתרה, ויגש מן החדר, מלא גבורה נואשה.

ומר פיקויק התחיל מתהלך בחדר אילך ואילך, והאצבע של שעון־הקיר הולכת לפנים, עד שהגיעה לסִמן של חצי־השעה – והנה נפתחה הדלת בחפזון. מר פיקויק הפך אל הפתח, באמרו לקדם בברכה

את פני מר מגנוס, ששב מדרכו הצלֵחה, והנה הופיעו לקראתו, תחת זה, צורתו העליזה של מר טופמן, פניו המסבירים של מר וינקל, ופרצופו המפיק השכלה של מר סנודגרַס. ובעוד מר פיקויק אומר שלום לחבריו, פִזז מר פטר מגנוס החדרה.

— ידידַי, זה הג'נטלמן, שדברתי על־אודותיו — מר מגנוס — אמר מר פיקויק.

— עבדכם אני, ג'נטלמנים — אמר מר מגנוס, וחזותו הוכיחה, כי התרגשותו גדולה עד־מאד — מר פיקויק, הרשני־נא לדבר אתך ביחידות, רגע קטן.

ובדברו תחב את אצבעו בלולאת־מעילו של מר פיקויק ומשך אותו אל משקע־החלון.

— ברכני במזל־טוב, מר פיקויק! — אמר בלאט — עשיתי כעצתך, אות־באות.

— והכל היה כאשר אמרתי? — שאל מר פיקויק.

— הכל, סיר, הצליח על צד היותר טוב. מר פיקויק! שלי היא.

— אני מברך אותך בכל לבי — ענה מר פיקויק בלחצו בחמימות את כף ידידו החדש.

— אתה מחֻיב לראותה, סיר — אמר מר מגנוס — אנא, הנה הדרך. סלחו־נא, ג'נטלמנים — רק רגע קטן.

ובהאיצו ככה בבהילות של התפעלות, משך אחריו את מר פיקויק מתוך החדר אל המסדרון. ותכף אצל החדר הסמוך עמד תחתיו וידפוק בנחת על הדלת.

— יבוא! — נשמע קול אשה מבפנים.

הם באו החדרה.

— מיס וִיתְרְפֶלד — אמר מר מגנוס — הרשיני־נא להציג לפניך את ידידי המעֻלה, מר פיקויק. מר פיקויק, הרשני־נא להכירך למיס ויתרפלד.

הלידי עמדה בקצהו השני של החדר, מול הפתח. מר פיקויק השתחוה לה, ובשעת־מעשה הוציא בזריזות את משקפיו מכיס־מקטַרנו והרכיבם על חטמו. אבל, אך נשא את ראשו ואת עיניו המזֻינות, נרתע לאחוריו בקול־קריאה של הפתעה, וגם הלידי השמיעה קול

צוחה כבושה למחצה, כבשה פניה בכפות־ידיה ונפלה על הכֻרסה. ומר פטר מגנוס עמד כאיש נדהם, הסב עיניו חליפות מזה אל זו, בארשת של תמהון וזועה אין־קץ.

בהשקפה ראשונה נדמה כל זה לכאורה כזרות בלתי־מובנת כלל. אך פתרונה של פליאה־חידה זו הוא פשוט מאד: כמעט הרכיב מר פיקויק את משקפיו על חָטמו, הכיר מיד באותה המיֻעדת להיות מרת מגנוס, את הלידי, שנמצא אמש בחדרה כבמתתרת; וכמו־כן, כמעט התקשט חטמו של מר פיקויק במשקפים, הכירה הלידי מיד אותו פרצוף, שראתה אמש מֻקף בכל אימותיה של מצנפת־ליל. על־כן צעקה הלידי; על־כן נזדעזע מר פיקויק.

— מר פיקויק! — קרא מר מגניס כמבֻלבל מתוך השתוממות עצומה — מה פשר כל זה, סיר? מה פֵּרושו של דבר, סיר? — הוסיף מר מגנוס בקול מאַיֵם ורם יותר.

— סיר — ענה מר פיקויק, נכעס קצת על ההטיה הפתאומית של דבורו של מר מגנוס לדרך הצווי — אני מסרב לענות על שאלה זו.

— אתה מסרב, סיר?

— כן, סיר — השיב מר פיקויק — אני ממאן להגיד דבר, העלול להביא במבוכה את הלידי או לעורר בלבה זכרונות אי־נעימים, בלי הסכמתה ורשיונה.

— מיס ויתרפֶלד — אמר מר מגנוס — יודעת אַת את האדם הזה?

— יודעת אני אותו? — שנתה הלידי מימי־הבינים כמפקפקת.

— כן, גברתי, היודעת את אותו? כך אני שואל בפֵרוש — קרא מר מגנוס מלֵא־חמה.

— ראיתיו — גמגמה הלידי.

— איפה? הוסיף מר מגנוס לחקור — איפה, גברתי?

— זאת — ענתה הלידי מימי־הבינים בקומה ממושבה ובהסבה את פניה מנגדו — זאת לא אוכל לגַלות בעד כל הון.

— אני מבין אותך, גברתי — אמר מר פיקויק — ואני יודע לכבד את נקיות־דעתך. היי־נא בטוחה, כי גם אני לא אגלה את הדבר עד־עולם.

— בהן־צדקי, גברתי! — קרא מר מגנוס בהתמרמרות — בשים לב אל היחוסים אשר בין שנינו הריני מוצא, שאַת מתיחסת אל הענין הזה בקֹרת־רוח — כן, בקרת־רוח יתר מדאי, גברתי.

— אה, אכזרי אתה, מר מגנוס! — ענתה הלידי והתחילה שופכת דמעות.

— פנה־נא בהערותיך ותוכחותיך אלי, סיר — התערב מר פיקויק בדבר — אם יש כאן את מי לגַנות, אני לבדי הוא.

— אה, אתה לבדך ראוי לגנאי, סיר? האמנם? — קרא מר מגנוס — עכשו, עכשו אני מבין יפה את כל הדבר, סיר. הנך מתחרט עתה על החלטתך, סיר? הלא?

— על החלטתי? — שנה מר פיקויק בתמהון.

— כן, על החלטתך, סיר — ענה מר מגנוס — אָה, אל־נא תלטוש עיניך לי ככה, סיר! אני זוכר היטב את הדברים שאמרת לי אמש, סיר. הלא באת הֵנה לגלות את בגידותה ותרמיתה של נפש אחת, אשר באמתתה ובהגינותה בטחת בטחון בלי־מצָרים, — מה?

כאן השתקע מר פטר מגנוס בצחוק־לעג ממֻשך, ובהסירו את משקפיו — שכנראה חשבם למיֻתרים בשעה שתוקפת אותו קנאה — התחיל מגלגל את עיניו הקטנות בחוריהן באֹפן מאַיֵם מאד.

— ומה? — אמר מר מגנוס בלעג נורא — ואולם דע לך, סיר, כי מידך אדרוש זאת!

— מ ה תדרוש? — שאל מר פיקויק.

— אין דבר, סיר! — השיב מר מגנוס בהתרוצצו בחדר בפסיעות גסות — אין דבר!

צריך לשער, כי בדבור „אין דבר", או „לזאת אל תדאג", יש איזו כַּוָנה מיֻחדת, מועט המחזיק את המרֻבה. כי מעולם לא ראינו קטטה ברחוב, או בתֵּאַטרון, ובכל מקום של פומבי, שלא נשמע בה דבור זה בתור תשובה על כל מיני שאלות ארסיות. „ואתה חושב את עצמך לג׳נטלמן, סיר?" — „לזאת אל תדאג, סיר!" — „כלום נועזתי לאמר דבר אל האשה הצעירה, סיר?" — „אין דבר, סיר!" — „רצונך שתנַפץ גלגלתך אל הקיר הזה, סיר?" — „לזאת אל תדאג, סיר!" — וגם צריך

להעיר, כי בדבור הכללי הזה צפון, כפי הנראה, איזה לעג מסֻתר, המעלה את חמתו של האיש, שאליו נאמר, יותר מן הגִדוף היותר גס.

ואולם אין כונתנו לאמר, שהדבור הקצר הזה עורר גם את קצפו של מר פיקויק באותה מדה, שהיה מעורר אצל אדם פשוט. אנחנו רוצים רק לקבוע את העובדה, כי מר פיקויק פתח את הדלת ובקול מֻרסק קרא:

– טופמן, בוא הֵנה!

מר טופמן הופיע כרגע ופניו הפיקו תמהון מֻרבה מאד.

– טופמן – פנה אליו מר פיקויק – סוד הנוגע לילדי זו, ושאין דרכם של נקיי־הדעת לגלותו, נתן זה עתה מקום למחלֹקת בין הג'נטלמן הזה וביני. והנה עתה אני נותן לו הבטחתי בפניך, שאותו סוד אינו נוגע לו כל־עִקר ואין לו שום שיָכות עם עסקיו ויחוסיו. ועכשו, כמדֻמני, שאין לי צֹרך לברר לך, כי אם אחרי כל זה עוד יוסיף לפקפק ולחשוד, הרי זה אות, שאינו מאמין באמתתי. וזאת אחשוב לעלבון ולפגיעה גדולה בכבודי.

וככלותו לדבר הציץ אל מר פטר מגנוס בעינים, האומרות מה שאין הפה יכול לדבר.

ארשת־פניו של מר פיקויק, המפיקה תם־לב והגינות, בצרוף אותו העֹז והמרץ של דברנותו, שבזה הצטַין מכל אנשי־השם, היו מספיקים בודאי להביא את כל בר־דעת לידי הכרת האמת ולהרגיע את רוחו; אבל דא עקא, שבאותה שעה לא היה מר מגנוס נוטה כלל וכלל לכלכל דבריו ודברי אחרים בחשבון ודעת. כי על־כן, תחת לקבל את באורו של מר פיקויק כהוגן וכראוי לו, הוסיף להשתקע בחמה עזה, קודחת, מתמרמרת, יותר ויותר, ולדבר ולצעק על מה שהיו חַיָבים להרגשותיו הדקות והרכות, וכיוצא בזה, – ועדי לתת יתר תֹקף לשיחו וכעסו, התרוצץ בחדר הֵנה והנה, כל עת דַברו, ותלש את שערות ראשו; ולפרקים היה משַוה לְוית־חן על שעשועיו אלה, בנופפו את אגרופו על פרצופו הפילַנטרופי של מר פיקויק.

ואולם גם מר פיקויק, מתוך שידע בעצמו, כי נקי הוא ודובר אמת, ומפני שהיה נגרש ונכעס על אשר על־ידו – אם גם שלא במתכַוֵן –

נסתבכה הלידי מימי־הבינים בעסק לא־נעים שכזה, – מתוך כך יצא גם הוא הפעם מגדרו ומשַלותו הרגילה. כי על־כן נזרקו משני הצדדים מלים חריפות ובקול רם יותר מן המדה הנכונה; והדברים הגיעו לידי כך, עד שלבסוף קרא מר מגנוס אל מר פיקויק, כי עוד שמוע ישמע דבר ממנו, ועל זה ענהו מר פיקויק בנמוס הראוי לשבח, כי בכל אשר ימהר להשמיעהו את הדבר, כן ינעם לו; ולשֵמע הרמזים הגלויים האלה התפרצה הלידי מימי־הבינים בזָועה מתוך החדר, ומר טופמן משך אחריו את חברו הגדול החוצה, ומר מגנוס נשאר לבדו עם הרהוריו הקודרים.

אִלו היתה הלידי מימי הבינים מעֹרבת עם הבריות של עולם העסקים, או אִלו היתה בקיאה קצת במִנהגיהם ודרכיהם של אותם היוצרים את החֻקים והקובעים את הנמוסים, אזי היתה יודעת, כי מין זה של „אף וחמה וקצף גדול” הוא באמת מן הדברים הנוחים והשלֵוים ביותר, ואין בו אף בבואה דבבואה של סכנת־נפשות. אבל היא בִלתה רֹב ימיה בכפרים ובערֵי־השדה, ומעולם לא קראה את הפרוטוקולים של ישיבות הפרלמנט, ולכן לא ידעה כמעט כלום מאותם דקדוקי הנמוס המיֻחדים של העולמות העליונים. ולפיכך, לאחרי שבאה בחדרה וסגרה ונעלה את הדלת בעדה והתחילה מהרהרת בדברים אשר ראו עיניה ושמעו אזניה זה עתה, הצטַירו בדמיונה התמונות היותר אֲיֻמות של הרג ושפיכות־דמים; ולמשל, זו של מר פטר מגנוס, המוטל מלא־קומתו באלנקי, נשוא על כתפיהם של ארבעה אנשים, עם חבית שלֵמה של כדורי־עופרת בצדו השמאלי – זו היתה כבר התמונה היותר נוחה ושלֵוה במראות דמיונה. וככל אשר הוסיפה להעמיק לחשוב בדבר, כן גדלה חרדתה ואימתה, ולבסוף החליטה לפנות אל שליט־העיר ולבקש ממנו לאסוף אל מִשמר תכף־ומיד את מר פיקויק ואת מר טופמן.

לידי החלטה זו באה הלידי מימי־הבינים מתוך טעמים ונמוקים שונים, והראש והראשון שבהם היה זה, שעל־ידי כך תֵראה בבֵרור ובפֵרוש את מסירותה למר פטר מגנוס ואת דאגתה לשלומו. היא ידעה היטב את נטיתו הנִמהרה לקנאה, ולכן נזהרה, שלא לגַלות אף ברמז

כל־שהוא את הסבה האמתית, שעוררה את התרגשותה למראה מר פיקויק, ואולם היא בטחה בהשפעתה ובכח־דבורה ופתויה, שתצליח להשקיע את אש־קנאתו של האדם הקטן ולהרגיע את רוחו, לאחרי שלא יהיה עוד מר פיקויק לנגד עיניו, ולא יוכל עוד להתעורר ריב חדש וחשד חדש. מלאה הרהורים אלה, חבשה את מגבעתה לראשה, התעטפה במטפחתה, ותשם פעמיה ישר אל ביתו של ראש־העיר.

והנה האדון ג׳ורג׳ נופקינס, השליט העליון של העיר איפסויץ׳, היה אדם גדול, גדול כל־כך, עד שאפילו מי שרגיל בהליכה וקל ברגליו לא ימצא דוגמתו על־נקלה, אפילו אם יחזור אחריו למן הנץ־החמה ועד שקיעתה ביום כ״א לחודש יוני, שהוא הארך בכל ימות השנה, לדברי כל „הלוחות״. ובאותו הבקר היה מר נופקינס סר וזעף ונגרש עד־מאד, מפני שהתחוללו פרעות בעיר: התלמידים של בית־הספר היותר גדול שבעיר התקשרו על מוכר־תפוחים אחד, שמפני איזו סבה קצפו עליו, וינפצו את שמשות חלונות חנותו, ויגרשו בקריאות לעג ובקולי־קולות את שמש בית־הכפר, ויחרפו ויכו את פקיד המשטר, ג׳נטלמן בא־בימים עם מגפים מכשלי־השוקים, אשר נקרא להשקיט את המהומה, ושמש בכהונתו מנעוריו ועד עתה זה כיובל שלם, לכל־הפחות.

ובכן ישב לו מר נופקינס בכרסה המרוחה שלו, מלא הוד נורא, בפנים נזעמים, ונחלים בערו ממנו, — והנה נכנס המשרת ויודיע, כי לידי אחת מבקשת לדבר עם רום־מעלתו בענין השוב ונחוץ מאד, שאינו סובל אף דחוי כל־שהוא. מר נופקינס העמיד פנים של־יום־אימים ויצי להכנים את הלידי. פקודה זו, כאותן של המלכים והקיסרים וראשי־הערים ושאר התקיפים של העולם הזה, נתמלאה כרגע, ומיס ויתרפלה, כלה נגרשה, ומשום־כך מעניינת יותר, הובאה החדרה.

— מוזל! — קרא השליט.

מוזל היה משרת בעל־קומה למטה מבינונית, עם גוף ארך ורגלים קצרות.

— כן, רום־מעלתך.

— הגישה כסא וצא מן החדר

— כן, רום־מעלתך.

— ועתה, גברתי, הואילי־נא להציע לפני את הענין, שבשבילו באת.

— אָה, זה ענין רע ומכאיב מאד, סיר.

— מסתמא כן הוא, גברתי, אבל הרגיעי־נא את רוחך הנסערה (כאן האיר מר נופקינס קצת את פניו המעֻננים) והגידי לי, איזה דבר־משפט הביאך לכאן, גברתי. (כאן גָבר השַליט התקיף על האדם שבו, ופניו נעשו שובֹ קשים וממילי אימה).

— קשה עלי מאד לבוא בהודעה כזו, סיר — אמרה מיס ויתרפלד — אבל חוששת אני, שמלחמת־שנַים מתעתדת להיות פה.

— כאן, גברתי? — קרא השליט — איה אפוא, גברתי?

— כאן באיפסויץ'.

— באיפסויץ', גברתי? דואֶל באיפסויץ'? — קרא השליט נדהם ממש לרעיון שכזה — זה אי־אפשר, גברתי. דבר שכזה או כיוצא בזה לא יוכל לעלות כלל על הדעת בעיר זו; בזה בטוח אני. אי שמים! האם שמת לבך לזריזותה ושקידתה של הרָשות המקומית? הלא ידעת, אם לא שמעת, גברתי, כי ביום הרביעי לחדש מאי שעבר, התפרצתי, בראש גדוד קטן של רק ששים שוטרים בחורים, לתוך הקִרקס, בשעת התגוששות של פרס, ומבלי שים לב לסכנה הצפויה לי מצד ההמון הנלהב, העלול לקרוע כרגע את מי שמונע ממנו את תענוגו הפראי, לא הרשיתי בשום אֹפן את מלחמת־האגרוף בין דומפלינג, העומד מצד המידֶלסיקסים ובין בֶנטֶם, העומד מצד הסופולקים? דואל באיפסויץ', גברתי? לא, אינני מאמין, לא א ו כ ל להאמין — אמר השליט, כמתוכח עם עצמו — „כי נמצאו שני בני־אדם, שהעֵזו לחשוב מזמה כזו בעיר הזאת.

— לצערי הגדול הנני מחֻיבת להגיד לך, כי הדבר שהודעתיך הוא אמת ונכון — ענתה הלידי מימי־הבינים — אני בעצמי הייתי עֵד־ראיה ועֵד־שמיעה בשעת הקטָטה.

— זהו ענין היוצא מגדר הרגיל לגמרי! — קרא השליט המשתומם — מוזל!

— כן, רום־מעלתך!

— שלח אלי כרגע את מר דז'ינקס, תכף־ומיד!

כן, רום־מעלתך!

מוזל יצא, ובעוד רגע נכנס החדרה לבלר בחצי־ימיו, לבוש בגדים בלתי־מהֻדרים כלל, ופניו החִורים וחטמו המחֻדד העידו, כי גם מזונותיו אינם מהֻדרים.

— מר דזִ'ינקס — אמר השליט — מר דז'ינקס.

— שומע אני, סיר — ענה מר דז'ינקס.

— מר דז'ינקס, לידי זו באה אלי להודיע על־דבר דואל, שזוממים להלחם בעיר זו.

מר דז'ינקס, שלא ידע היטב מה לענות על זאת, גחך בהכנעה.

— על מה אתה שוחק, מר דז'ינקס? שאל השליט.

מר דז'ינקס לבש מיד צורה רצינית.

— מר דז'ינקס. — אמר השליט התקיף — הנך שוטה.

מר דז'ינקס הביט בהכנעה אל האדם הגדול, ונשך בשִניו בקצה קולמוסו.

— אפשר שאתה רואה בהודעה זו דבר־מה מגֻחך מאד, סיר — הוסיף האדון הראש — ואולם אני אומר לך, מר דז'ינקס, שאין לך סבות מיֻחדות לצחוק.

הלבלר הרש והרעב התאנח, כאִלו הכיר והודה בעצמו, שבאמת אין לו סבה מיֻחדת לבדיחות־הדעת. ואחרי אשר נצטוה להעלות על הגלון את הודעת הלידי, הסתחב אל כסאו ויֵשב לכתוב מפיה.

— אותו האיש פיקויק הוא, כפי הנראה. בעל־המזמה הראשי — אמר מר נופקינס אל הלידי אחרי שנגמרה גבִיַת עדותה.

— כן הוא — ענתה הלידי מימי הבינים.

— והבריון השני — מה שמו, מר דז'ינקס?

— טופמן, סיר.

— טופמן הוא הסיקונדנט שלו?

— כן.

— והצד שכנגד התחמק, לפי דבריך, גברתי?

— כן — ענתה מיס ויתרפלד בהשתעלה קצת.

— טוב מאד — אמר הראש, — ובכן אלה הם שני בריונים מלונדון, שהתגנבו לעירנו, כדי להשמיד ולאבד את נתיניו של הוד־מלכותו,

בהתברכם בלבבם, כי במרחק כזה מן המטרופולין כשל כח־החק וזרוע המשפט תקצר מהשיגם. אבל אנחנו נתן להם לקח טוב, למען יהיו למשל, לאות לבני־מרי. כתוב את פקודת התפישה, מר דז׳ינקס! — מיד!

— הנני, רום־מעלתך.

— גרומר עודנו למטה?

— כן, רום־מעלתך.

— יעל־נא אלי!

מול המקשיב והזריז יצא מן החדר, ובעוד רגע שב עם אותו הג׳נטלמן הבא־בימים, בעל המגפים מפשלי־השולים, ששמש בכהֻנת שומר כמעט מעריסתו, ושהיה מצֻין ביחוד בחֹטם עשוי כבקבוק, בקול צרוד, באדרת בעין הטבק ובעינים תועות.

— גרומר — אמר הראש.

— רום־מעלתך.

— ומה? שקט ושלוה בעיר?

— הכל שלום, רום־מעלתך — ענה גרומר — התושבים שבו למנוחתם לאט־לאט, במדה שהתפזרו הנערים לשחק בקרוקט.

— בעתים הללו אי־אפשר לפעול אלא בתחבולות נמרצות, גרומר — אמר הראש בתקיפות יתרה — מכיון ששׂמים לאל את אבטוריותם של פקידי המלך, עלינו להכריז את הפקודה על דבר שעת־חֵרום. מכיון שאין לאל יד הרשות האזרחית להגן על שמשות החלונות, צריך שלטון הצבא להגן על הרשות האזרחית, ועם זה גם על שמשות החלונות. כמדֻמני, שבכלל גדול זה נקבע בסעיף מיֻחד של הקונסטיטוציה, האין זאת, מר דז׳ינקס?

— בודאי, סיר — ענה הלבלר.

— טוב מאד — אמר הראש בחתמו על פקודת התפיסה — גרומר, תביא אלי את בני־האדם האמורים כאן, היום אחרי הצהרים תמצא אותם ב„הסוס הלבן הגדול". הלא תזכור את המעשה בדומפלינג המידלסיקסי ובנמֵם הסופולקי, גרומר?

מר גרומר הביע בתנועת־ראש של נזכר במה שעבר, כי הוא

לא ישכח את הדבר עד־עולם, — מה שבאמת לא היה אפשר לו כלל, אחרי שהאדון חוזר ומזכירו יום יום.

— ואולם הענין אשר לפנינו עתה מתנגד עוד יותר לקונסטיטוציה — הוסיף הראש — כאן יש הרבה יותר הפרעת המנוחה והסדרים ופגיעה גסה בזכותו של הוד־מלכותו. במדֻמני, שהדואֶל הוא אחת מזכיותיו המיֻחדות והיותר ברורות של הוד־מלכותו, — מה, מר דז׳ינקס?

— כך נאמר בפֵרוש בסעיף מיֻחד של הקונסטיטוציה, סיר.

— זו אחת מאבני־הנזר הבריטי המתנוססות ביותר, שהבריונים התאמצו להוציא מידו של הוד־מלכותו, — במדֻמני, מר דז׳ינקס?

— כדברך כן הוא, סיר — ענה הלבלר.

— טוב מאד — אמר הראש בהזדקפו בגאון — זכותו זו של הוד־מלכותו לא תחֻלל בחלק זה של ממלכתו. גרומר, קח לך שוטרים לעזרה והוצא את הפקֻדה הזאת אל הפֹעל בלי שום אִחור. מיד!

— כן, רום־מעלתך.

— לַוה את הילדי החוצה.

מיס ויתרפלד הסתלקה לה, כֻלה מלֵאה התפעלות והערצה לראש־האזרחים על למדנותו המצֻינת וחריפות חקירתו ובדיקתו; מר נופקינס הסתלק לו לאכול פת־שחרית; מר דז׳ינקס הסתלק לתוך עצמו — כי זה היה המקום היחידי, שהיה יכול להסתלק אליו, מלבד הספה ללינת־לילה בחדר הקטן, שביום היתה משמשת מקום משחק ושעשועים לילדיה של בעלת־הבית שלו; ומר גרומר הסתלק לו, כדי למחות, על־ידי הוצאתו לפעולות את שליחותו זו, את העלבון שנדבק בו ובעוד אחד מבאי־כחו של הוד־מלכותו — זהו שַמש בית־הספר — באותו הבֹקר.

ובעוד שנעשו ההכנות הנמרצות והתקיפות הללו לשמירת שלום המלכות, ישב לו מר פיקויק עם חבריו, במנוחה שלמה, אל השֻלחן לסעודת־הצהרים, ולא חשו ולא פללו כלל את המאורעות הכבירים, המתרגשים לבוא. דעתם של כל בני־החבורה היתה בדוחה ביותר, ופיהם לא פסק משחוק ושיחה נעימה. מר פיקויק התחיל זה עתה לספר בפרוטרוט את מקרה־הלילה שלו, לתענוגם הגדול של רעיו וביחוד של מר טופמן, והנה נפתחה הדלת, ואיזה פרצוף מאוס קצת

הציץ לתוך החדר. עיניו של הפרצוף הסתכלו בכונה עצומה במר פיקויק, במשך סיקונדות אחדות, וכפי הנראה, השביעתן רצון סקירתן זו: כי תכף לאחרי־כן הכנים בעל הפרצוף המאוס לאט־לאט את כל גופו לתוך החדר, ולעיני המסבים נגלה בַר־נַש בא־בימים עם מגפַים מְפשלי־השולַיִם, — וכדי שלא לעַנות יתר מדי את סקרנותו של הקורא, הנני אומר בפֵרוש ובקִצור, שהעינים היו עיניו התועות של מר גרומר, והגוף גם הוא של אותו הג'נטלמן עצמו.

מר גרומר התחיל להוציא את משלחתו אל הפֹעל, בדרך־כלל כמנהגם של כל פקידי המשטר, אבל בפרט בתוספת נפָכים מיֻחדים משלו: ראשית־כל נעל והבריח את הדלת מבפנים; שנית שפשף ומרק בדקדוק עצום את ראשו ופרצופו במטפחת של צמר־גפן; שלישית. הניח את מגבעתו, עם אותה המטפחת בתוכה, על הכסא הקרוב אליו ביותר; ולאחרונה, ברביעית, הוציא מכיס־אדרתו, מצד החזה, מקל קצר ועב, עם גֻלת־נחֹשת, ובו רמז כלפי מר פיקויק ברצינות מְאַיֶמֶת של רוח או מת שעלה מקברו.

מר סנודגרַס היה הראשון שהפסיק את דומית־התמהון, שתקפה את כל החבורה. הוא הסתכל במר גרומר רגע ממֻשך, ואחר אמר בהדגשה מיֻחדת:

— זהו חדר מיֻחד, סיר. חדר מיֻחד.

מר גרומר הניע בראשו ויען:

— בשביל הוד־מלכותו אין שום חדר מיֻחד, לאחרי שנכנסו בעד פתח הרחוב. כך הוא החֹק. יש ג'נטלמנים שאומרים, כי ביתו של אנגלי הוא מבצר־משגבו. וזוהי שטות.

הפיקויקאים הביטו זה אל זה בעינים תמהות.

— מי מכם הוא מר טופמן? — שאל מר גרומר; את מר פיקויק הכיר ברגע, בחוש אינסטינקטיבי.

— שמי טופמן — ענה אותו הג'נטלמן.

— ושמי אני — ה ח ֹ ק — אמר מר גרומר.

— מה? — שאל מר טופמן.

— כן, החֹק — ענה מר גרומר — החֹק, הרָשות האזרחית והשלטון;

הפועל, הם הם זכיותי. והנה טֹפס הפקודה: טופמן (בשביל שמו הפרטי שלא נודע, נשאר מקום פָנוי) — פיקויק (גם־כן מקום פנוי, כנ״ל) — הפרעת שלומו של אדוננו המלך — בקִצור, הכל שריר וקַיָם. אני אוסר אותך, פיקויק! ואת טופמַן האמור כאן.

— מה פֵרושה של חֻצפה זו? — קרא מר טופמן בקפצו ממקומו בקצף — צא מן החדר! תכף־ומיד!

— הו, דובלי! — קרא מר גרומר בהִסוגו אל הדלת בזריזות יתרה ובפתחו אותה כמלֹא־אצבע או שתים.

— הנני — ענה קול עב מן הפרוזדור.

— גש הֵנה, דובלי!

הדבר יצא מפי בא־כחו של השלטון הפועל, ואיש בעל פנים מלֻכלכים, גבהו למעלה משש רגל, ועָביו גם־כן לפי אותו ערך, נדחק ונכנס החדרה בעד הפתח הפתוח לשליש ולרביע, עבודה לא־קלה, שהאדימה פניו כתולע.

— יתר השוטרים המיֻחדים אתך הם כאן? — שאל מר גרומר.

מר דובלי, שלא אהב להכביר מלים, ענה „הן״ בהרכנת־הראש גרידא.

— צו לפלֻגה שלך להִכנס! — פקד מר גרומר.

מר דובלי עשה כמצֻוֶה עליו, וכרגע זרמו לתוך החדר כחצי־תריסר שוטרים, איש ומקלו הקצר עם גֻלת־הנחֹשת בידו. מר גרומר החזיר את מקלו לתוך כיס־בגדו והציץ אל מר דובלי; מר דובלי השיב גם הוא את מקלו לתוך כיסו והציץ אל אנשי הפלֻגה שלו; אנשי הפלֻגה תחבו גם הם את מקלותיהם לתוך כיסי־בגדיהם והציצו אל מר טופמן ומר פיקויק.

מר פיקויק ותלמידיו־חבריו קמו ממושבם כאיש אחד.

— מה פֵרושה של התפרצות גסה זו לתוך חדרי הפרטיִ? — קרא מר פיקויק.

— מי זה יעֵז לאסרני? — קרא מר טופמן.

— מה לכם פֹה, נבלים? — קרא מר סנודגרַס.

מר וינקל לא אמר כלום, אבל נעץ את עיניו במר גרומר והעניק

לו מבט מפוצץ, שהיה עלול למחוץ ולחלוף את מוחו ולצאת מערפו, אִלו היה מר גרומר בעל־הרגשה; אבל מפני שזה לא היה מן המרגישים, לפיכך עבר עליו המבט בלי שום רֹשם.

כשראו באי־כחו של השלטון הפועל, כי מר פיקויק וחבריו אומרים להתנגד לאבטוריותו של החֹק, התחילו מפשילים את שרוולי אדרתם במנוחה שלמה, כאִלו אותה הצירימוניה, להפיל ארצה „מורדים במלכות" כאלה ולנשאם ולנטלם אחרי־כן אל המקום המיֻעד, היתה אצלם מן הדברים הפשוטים והמובנים מאליהם, שמִשרתם המיֻחדת מחַיֶבת אותם, בלי שום ישוב־הדעת ממֻשך. ואף אמנם ההכנות רבות־הכונה הללו לא נעלמו מעינו הפקוחה של מר פיקויק. כי על־כן משך את מר טופמן הצדה והתיעץ אתו בלחש במשך רגעים מועטים, ואחר הודיע לשליחי הרָשות, כי נכון הוא ללכת עמהם אל ראש־העיר, אלא שהוא מוסר מודעה בפני האזרחים שבחדר ושמחוץ לו, כי איננו מוחל על עלבונו ודרוש ידרוש נקם ושִלם על הפרעת שלומו ומנוחתו בחדרו הפרטי ועל זלזול זכיותיו בתור איש אנגלי, כאשר אך יֵצא לחפשי. על מסירת מודעה זו ענו בתרועת־צחוק כל האזרחים שבחדר ושמחוץ לו, מלבד מר גרומר, שכפי הנראה השב כל פקפוק והטלת ספק כל־שהוא בזכיותיה האלהיות של הרָשות העירונית, למין חלול־הקֹדש, פשוט חרוף וגדוף כלפי מעלה, שאין לעבור עליו בשתיקה.

ואולם בו ברגע שהודיע מר פיקויק, כי נכון הוא להכנע לחֻקי ארצו, והמשרתים והמשרתות והמבשלות והאמהות ונערי הסוסים ונערי הדֹאר ועגלוני הדיליג'נס, שמן הנסיון הראשון של התנגדותו קוו לתוצאות רבות־הענין, התחילו מתפזרים במפח־נפש ובכעס כבוש על חזיון־שעשועים שנִטל מהם, — בו ברגע נסתבך כל הדבר מחדש, על־ידי מכשול, שלא פללו לו מראש. למרות כל הכבוד וההערצה שרחש מר פיקויק לשלטון הרוממות ולבאי־כחו בכל מקום, הודיע בכל־זאת בכל תֹקף, כי בשום אֹפֶן לא יסכים, שיוליכוהו ברחובות מֻקף שוטרים ופקידי הרשות, כחוטא ופושע. אבל גם מר גרומר, שלא היה בטוח עֲדַין כל־צרכו במצב הרוחות של הצבור (כי אותו היום היה מעין יומא דפגרא ונערי בתי־הספר עוד לא התפזרו לבתיהם), מהה גם

הוא בכל תֹקף נגד הצעת מר פיקויק, שהוא ילך בצד הרחוב מזה, והשוטרים – בעֵבר השני. וכמו־כן סרבו מר פיקויק ומר טופמן בכל פרץ להוציא כסף על שכר מרכבה, שזה היה הוִתור היחידי, שהואיל מר גרומר לעשות להם לשמירת כבודם. בקִצור, הוכוחים והטענות משני הצדדים הלכו הלוך וגבור, והשאלה החמורה הלכה הלוך והסתבך יותר ויותר, עד שכבר אמרו נואש למצא לה פתרון השוה לשניהם; וכבר התבוננו באי־כחם של השלטון הפועל לנַצח את סֵרובו העקשני של מר פיקויק ל ל כ ת אל ביתו של ראש־העיר, על־ידי התהבולה הפשוטה והנדושה ל ש א ת אותו שמה, – והנה נזכר אחד מן העומדים בפרוזדור, כי באחת הפִנות בחצר המלון עומדת איזו אלנקי ישנה, שהתקינו לפני כמה שנים בשביל ג׳נטלמן אחד בעל נחלה ופודגרה, ובשעת־הדחק כזו תוכל לשמש מרכב־ומושב הגון למר פיקויק ומר טופמן, לא פחות הגון ומרֻוָח ממרכבת־דֹאר של העת החדשה. האלנקי הובאה אל האולם, ומר פיקויק ומר טופמן התקַבצו והשתקעו במעמקיה והורידו את וילאותיה! עד־מהרה נמצא גם זוג של „בעלנים״, שהתנדבו לשאת את המרכבה המטֻלטלת, והתהלוכה משה ממקומה בסדר מדֻקדק. את גוף האלנקי הקיפו השוטרים, מלפניה צעד בחגיגיות של נצחון מר גרומר עם מר דובלי, מאחריה הלכו שלובי־זרוע מר סנודגרס ומר וינקל, והמאסף לכל המחנה היה ההמון האיפסויצ׳י, כל קהל היחפים והפוחחים, אשר לא רֻחצו.

בעלי־החנֻיות שבעיר, אף שלא ידעו בבֵרור את גוף הענין ואת חטאת התפושים, בכל־זאת נהנו ושמחו למראה התהלוכה. ראו בנחת־רוח, כי זרוע־המשפט החזקה נִחתה, בכל כחה וכֻבדה של מכונת־מכבש, על שני עברְיָנים, שבאו לכאן מעיר־הבירה גופא; מצאו קורת־רוח וספוק מיֻחד בזה, שכל אותה המכונה הכבירה הובאה לידי תנועה בעצם ידו של ראש־האזרחים ש ל ה ם ויוצאת לפעלה על־ידי פקידי המשטר ש ל ה ם. ועל־ידי שִתוף הכחות הללו נסגרו ונתכוצו הפושעים בכפיפה צרה של אלנקי אחת. כי על־כן רבים היו אותות ההסכמה וההתפעלות, אשר קִדמו פני מר גרומר ברכבו בראש הגדוד עם מקל־עֻזו ותפארתו בידו; צעקניים וממֻשכים היו הקולות והשאגות, שהריעו

היתפים והפוחחים לקראתו ולכבודו; ובתוך הבעות קולניות הללו של הרצון וההסכם והאשור הכללי התקדמה התהלוכה לאט־לאט בחגיגיות יתרה.

סם וֶלר, לבוש מעיל־הבֹקר שלו עם שרוולי־הבד השחורים, נמצא באותה שעה ברחוב, בדרך אל „הסוס הלבן הגדול", ולבו היה רע עליו ל מ ד י, כי שב זה עתה מטיול־ארב לפני הבית הסודי עם השער הירֹק, ומאומה לא עלתה בידו מרגולו זה, שנמשך כל הבֹקר. וישא סם את עיניו וירא והנה המון קולני משתפך במורד הרחוב מסביב למין תבה ושִׂדה, הדומה מאד לאלנקי. וברצותו להסיח דעתו מרגזו ומצערו על תוחלתו שנכזבה, עמד תחתיו, כדי להסתכל יפה בתהלוכה המשֻׁנה, העוברת על פניו, ובראותו, כי ההמון שואן ומריע מטוב־לב ובהנאה עצומה, דבקה הבדיחות הכללית לאט־לאט גם בו, ולבסוף השתתף גם הוא בקול־התרועה בכל כֹחו ויכלתו.

עבר מר גרומר, עבר מר דובלי, עברה גם האלנקי ואחריה פלֻגת השוטרים המיֻחדים, וסם עודנו מוסיף לכבד מגרונו את התהלוכה ולענות בכל כֹח רֵאתו על קריאות ההתפעלות של המֹון הפוחחים, בנפנפו את מגבעתו באויר כמתהולל, כאִלו שָׂרתה עליו עליצות אין־קץ (אף שכמובן לא ידע כל־עקר, לשמחה מה זו עושה), — והנה פתאם הופיעו לפניו מר וינקל ומר סנודגרס, וכרגע נדם קולו ושככה הוללותו.

— מה קול־ההמון הזה, ג'נטלמנים? — קרא אליהם סם — את מי הם סובבים בסֻכה רעועה ועגומה זו?

שני הג'נטלמנים ענו כאחד, אבל קול מליהם נחבא בהמולה המהרישה.

— את מי? — חזר ושאל סם.

ושוב ענו שניהם פה אחד; אבל אף כי גם הפעם לא הגיעו דבריהם לאזניו, אך לפי תנועתן של שני זוגות השפתים הכיר והרגיש סם, שהם במאו את השם המקסים „פיקויק".

והקסם שבשם זה פעל על סם תכף־ומיד. ברגע אחד פרץ לו דרך בתוך ההמון, עצר את נושאי האלנקי, ונגש אל בעל־הגוף גרומר.

– הו, אתה הג'נטלמן הישיש! – קרא אליו סם – את מי תחברתם בקרון זה?

– גש הלאה! – הרעים עליו מר גרומר, שחשיבותו וגאותו – כאותן של רֹב הבריות – התגברו במדה כבירה על־ידי אותות החבה המועטת, שהראה לו ההמון.

– הך אותו ארצה, אם לא יסוג לאחור – מִלא אחריו מר דובלי.

– אני מודה לך מעֹמק הלב, ישיש נכבד, על עצתך הטובה למעני – אמר סם – ועוד יותר הנני אסיר־תודה לג'נטלמן השני, שנראה כאִלו התפרץ זה עתה ממאורת ענקים – בעד הצעתו היפה. אבל עוד יותר נעים היה לי, אִלו עניתם לי על שאלתי, אם לא כבר הדבר מכם. – מה שלומך, „סיר?

שאלה זו שיצא מפי סם בארשת של פטרון, היתה מְכֻוֶנת למר פיקויק, שהציץ מן החרך של האלנקי באותו רגע.

מר גרומר, שמרֹב כעסו נעתקו מלים מפיו, הוציא מכיסו המְיֻחד לכך את מקלו עם גֻלת־הנחשת ונופף אותו על עיניו של סם.

– אַה, זהו דבר יפה מאד – אמר הלה – ביחוד הגֻלה, שאינה כלל מן הרגילות, בעטרה ממש.

– גש הלאה! – קרא מר גרומר מלא־חמה. וכדי לתת יתר תֹקף לפקֻדתו זו, תפש את סם בצווארונו בידו האחת, ובשנית תחב לו מאחרי עניבת־צווארו את סמל הנהֹשת של הרוממות. על סִמני חבה הללו השיב לו סם תוך־כדי־דבור: הפיל ארצה את הישיש החשוב, וכדי שלא תהא שכיבתו קשה, שָטח תחתיו, קֹדם לכן, את אחד מנושאי האלנקי, למען ירַך לו.

אין אנו יודעים, אם תקף את מר וינקל אותו מין שגעון עובר של נעלב הנם, שנֻזכר פתאם בעלבונו או שמפעל גבורתו זו של סם המריץ והלהיב גם אותו למעשה רב, – אך עובדה היא, כי אך ראה את נפילתו של מר גרומר, השתער מר וינקל בהתמרמרות אֻימה על פוחח פעוט שעמד בקרבתו. אז לבש גם מר סנודגרס רוח־גבורה ואש־חשק־קרבות נִשקה בו. אך מתוך שנפשו היפה היתה סולדת לבוא בחתף על הבריות, לכן הכריז מראש בקול רם, כי עוד מעט יבוא לנגוף,

ובינתַים התחיל מתפשט את מעילו במתינות ובזהירות יתרה. כרווז זה עשה את אשר חפץ, ובן־רגע סבבוהו ותפשוהו. ואמנם לשבחם של מר סנודגרס ומר וינקל צריך להודות, כי כזה כן זה לא עשו אף שמץ־נסיון, לשחרר את עצמם או את סם; וזה האחרון, אחרי אשר עמד על נפשו בגבורה מפליאה, הֻכרח סוף־סוף להִכנע וללכת שבי לפני אויביו הרבים. אז שבו הסדרים לקדמותם, נושאי האלנקי משו ממקומם, והתהלוכה התנהלה הלאה.

במשך כל המאורעות הללו גברה חמתו והתמרמרותו של מר פיקויק למעלה־ראש. הוא הספיק לראות בעד סדקי הוילון, היך שהפיל סם ארצה את השוטרים והיך שהתרוצץ אחר־כך אל כל עבר בנסותו להִמלט. אך יותר לא יכול לראות; כי דלת האלנקי סרבה להִפתח, למרות כל מאמצי־כחו, והוילאות גם הם התעקשו ולא נתנו להפשילם למעלה בשום אֹפן. לבסוף הצליח, בעזרתו של מר טופמן, לפתוח ולהרים את גג האלנקי; ואז טפס על הספסל, ובהשענו על חברו הוציא את ראשו ורֻבו בעד מכסה המגדל, והתחיל נואם נאום אל ההמון המשתתף בתהלוכה. הוא הרבה להטעים ולהדגיש את המנהג הגס, שהתנהגו אתו, ואת המעשה הנורא, שעוללו לו על לא־חמס בכפו, וגם בקש מאת הקהל הנכבד לצפון בלבם, שמשרתו עשה מה שעשה רק אחרי שהתנפלו עליו.

וכך הגיע התהלוכה לביתו של ראש־האזרחים: נושאי המגדל משקשקים ברגליהם, השבויים הולכים אחריהם, מר פיקויק נואם נאומו בעד מכסה־התבה, וההמון מתהולל ומריע.

פרק כה

מראה בעליל, בתוך שאר דברים מעניינים, כמה גדול ונאדר היה מר נופקינס וכמה אין לפניו משוא־פנים; וגם היך מדד מר סם וֶלר למר איוב טרוטר במדה שמדד הוא לו; ועוד דבר אחד שימָצא במקומו.

עזה וקולנית היתה חמתו והתמרמרותו של מר וֶלר, כשנשאו אותו על כפים בתוך התהלוכה, לאחרי שהבריעוהו אויביו; מרֻבים היו רמזיו, המחֻדדים פחות או יותר, כלפי חיצוניותו ומנהגיו של מר גרומר וחברו; ונועזים ומחֻצפים היו דברי הלעג והבוז, שזרק בפני חצי־תריסר של ג'נטלמנים מתוך הקהל, למען הרעימם. כאלה וכאלה עשה, כדי לרתת מוצא לכעסו וספוק לעלבונו. ומר סנודגרס ומר וינקל האזינו בכבוד קודר לשאון זרם הנאום, שהמטיר מורם ומנהיגם ממרום המגדל, ואשר פרצו כשטף מים כבירים בלי־הפוגות, למרות בקשותיו הנמרצות של מר טופמן, לסגור את מכסה האלנקי ולשים מעצור למַעין הנובע של דברנותו.

ואולם כעסו של סם נתחלף עד־מהרה בסקרנות עזה, כששמה התהלוכה פעמיה לאותה החצר גופה, אשר בה נפגש עם איוב טרוטר קל־הרגלים; וסקרנותו נתנה מקום להשתוממות ולקֹרת־רוח גם יחד, כשצוה מר גרומר התקיף לנושאי התֵבה לעמוד תחתם, והוא בכבודו ובעצמו נגש בצעדי־און וחשיבות אל אותו השער הירֹק, אשר בו יצא ונכנס איוב טרוטר. מר גרומר משך בכח בחבל הפעמון, שהיה תלוי מבחוץ, ולקול הצלצול הופיעה מאחרי השבכה משרתת בעלת פנים יפים מאד ותנועות זריזות ונעימות, ואחרי שהריטה ידיה למרום בתמהון למראה פני השבויים, המפיקים מרי ומרד, ולשמע דבוריו המפוצצים של מר פיקויק, קראה בקול רם אל מר מוזל.

מר מוזל פתח את השער רק למחצה ולשליש, דֵי עבור בו בדוחק האלנקי והשבויים והשוטרים, ומיד סגר ונעל אותו ברעש בפני ההמון. נעלב על קבלת־פנים כזו ותאב מאד לדעת, מה יהיה בסופו של דבר, בקש ומצא ההמון תנחומים וספוק לרגשות נפשו, בנקשו על דלתות השער ובמשכו בפעמון כשתי שעות רצופות. בשעשועים הללו השתתפו כל הפוחחים חליפות, מלבד שלשה, ארבעה מאֻשרים, שגִלו בשער פשפש מסֹרג קטן, שגם בו אמנם לא נראה כלום, ובכל־זאת עמדו והציצו בו באותה התמדה עקשנית, שבה מדביקים המונים סקרנים את הטמטם אל שמשות חלון של בית־מרקחת שכלפי הרחוב, בשעה שבחדר הפנימי לעֵבר החצר עושים חִתול לשִׁכּור, שנסתבך בין אופני קרון.

האלנקי הֻעמדה לרגלי מדרגת־אבנים העולה אל פתח הבית, שלשני צדדיה נִצבו כשומרים שני סירים יְרֻקים עם צמחי אהלות. מר פיקויק וחבריו הובאו בראשונה אל האולם, ואחרי שהודיע מוזל את דבר בואם, הֻכנסו לפני ולפנים, לפני רום־מעלתו של מר נופקינס, המושל התקיף בקרית איפסויץ'.

הסצֶנה היתה מכֻוֶנת בחשבון לעשות רֹשם כביר, להפיל אימה ופחד על הנאשמים ולתת בלבם את הכרת ההוד הנורא של החֹק. ליד שלחן כביר, ממול ארון־ספרים כביר, ישב על כסא כביר, לפני כרך כביר, מר נופקינס, שנראה עתה כביר וגדול יותר מכל הסביבה הזאת. השלחן היה מלא תלי־תלים של נְיָרות, ומאחריהם בצבץ ועלה ראשו עם כתפיו של מר דז'ינקס, שהיה עסוק בהתאמצות יתרה להתראות כעסוק מאד. לאחרי שהֻכנסו הנאשמים, סגר מוזל את הדלת מאחריהם בעיון גדול, ואחרי־כן התיצב מאחרי כסאו של אדונו התקיף, לחכות לפקודותיו. ומר נופקינס התנפל אחורנית על גב־הכסא בחשיבות ותקיפות ורצינות אימה וסקר במבט חודר וקשה את אורחיו־מאֹנס.

— מי הוא בן־אדם זה, גרומר? — שאל מר נופקינס בהראותו באצבע על מר פיקויק, שבתור מנהיג וראש־המדברים של חבריו, נגש אל השלים בהשתחויות של כבוד ונמוס מְדֻקדק, בהחזיקו את מגבעתו בידו.

— זה שבכאן הוא פיקויק, רום־מעלתך! — ענה גרומר.

— הו, הו, אל־נא בלשון כזו, גפרורית יְשָׁנה! — התערב סם בשיחה,

בפרצו לו דרך במרפקו עד השורה הראשונה – סלח־נא לי, סיר, אבל פקידך זה שבכאן עם המגפים מְפשלי־השולַים, לא ימצא עד־עולם את פרנסתו בתור מפקח־על־הנמוסים. זה שבכאן, סיר – הוסיף סם בסלקו את גרומר הצדה ובפנותו אל הראש התקיף בהתקרבות נעימה – „זה שבכאן הוא האציל שמואל פיקויק; זה שבכאן הוא מר טופמן; זה שבכאן הוא מר סנודגרס; ולהלן, סמוך לו מעֵבר מזה, הוא מר וינקל, – כֻּלם חשובים ונחמדים, כֻּלם ג'נטלמנים, סיר, שתהיה מאֻשר מאד להתוַדע עמהם. כי על־כן, ככל אשר תמהר לשלח את פקידיך אלה לטחון בריחים־של־רגל במשך חֹדש או שנַים, כן נמהר לבוא לידי רֵעות וחבה. העסק בראש, והשעשועים אחרי־כן, כמו שאמר המלך ריכרד השלישי, כשדקר אותו המלך אויבו שם במגדל, לפני חנקו את הפעוטות".

ובכלותו את נאומו זה, התחיל מר וֶלר מנקה את מגבעתו במרפקו וקרץ בעיניו מטוב־לב למר דז'ינקס, ששמע את דבריו בזועה אין־קץ.

– מי הוא אדם זה, גרומר? – שאל הראש.

– בריה חצופה ומסֻכנה מאד, רום־מעלתך – השיב גרומר – הוא נִסה לשחרר בחזקה את האסירים והתנפל על פקידי המשטר; על־כן תפשנו אותו והבאנו אותו הלום.

– ובזה היטבת לעשות – הסכים עמו הראש – אין כל ספק, שהוא בריון מסֻכן.

– זהו משָׁרתי, סיר – העיר מר פיקויק נבעס.

– אַה, זהו משרתך! האמנם? – אמר מר נופקינס – ובכן: קֶשר לשם הריסות אשיות המשפט ולהרוג את המפקחים על החק. משרתו של פיקויק. כתוב כל זאת בפרוטוקול, מר דז'ינקס.

מר דז'ינקס עשה כמצֻוֶּה עליו.

– מה שמך, אדם? – הרעים מר נופקינס בקולו על סם.

– וֶלר – ענה הלה.

– זהו שם נאה לפאר בו את רשימת האסירים בניוּגֶט – אמר מר נופקינס.

זו היתה, כפי הנראה, הלצה, כי על־כן תקף צחוק אדיר, במשך

חמשה רגעים רצופים, את דז׳ינקס, את גרומר, את דובלי, את ששת השוטרים, ואף את מזל.

– כתוב את שמו, מר דז׳ינקס – צוה הראש.

– בשתי 1, ישיש נכבד – העיר סם.

כאן פרץ שוב צחוק מפי איזה שוטר רע־מזל, ועל זה התרה בו הראש התקיף, שיאסרהו תכף־ומיד, אם יוסיף לעשות כדבר הזה. אמן סכנה גדולה היא לצחוק שלא בזמנו ולאשר לא נתכּוּן התקיף.

– איפה אתה מתגורר? – המשיך הראש את החקירה־ודרישה שלו.

– בכל מקום אשר אוכל – ענה סם.

– כתוב גם את זאת, דז׳ינקס! – פקד הראש, שכבר החלה חמתו לבער בו.

– ושׂרטט את המלים יפה־יפה – העיר סם.

– הוא פוחז וריק, מר דז׳ינקס – קרא הראש – פיו ענה בו, כי הוא פוחז וריק; האין זאת, מר דז׳ינקס?

– בודאי, סיר!

– על־כן אצוה לאסרהו. אאסרהו בתור ריק ופוחז – אמר מר נופקינס.

– זהו באמת מקום של משפט צדק – העיר סם – אין לך כאן בעל־משטר, שאינו נותן את עצמו לבוז, כפלים ממה שהוא מבזה אחרים.

על הלצה זו צחק שוב שוטר אחד, ותכף התאמץ ללבוש צורה רצינית מאד; אך על־ידי התאמצותו זו גלה הראש את אשמתו בן־רגע.

– גרומר – קרא מר נופקינס ופניו אדמו מקצף – איך נועזת לבחור באדם שאינו הגון ובלתי־מועיל כזה לשוטר מיֻחד? איך מלאך לבך לעשות כזאת, סיר?

– צר לי מאד, – רום־מעלתך – גמגם גרומר.

– צר לך! – הפסיקו האדון התקיף בחמה עזה – אני אורך איך למלא חובתך! עוד תתחרט ותצטער הרבה על התרשלותך וקלות־ראשך זו! ענוש אענשך, למען תהיה למשל לאחרים. ועתה קח את המקל מיד הגלם הזה. הן שכור הוא. הנך שכור, בן־אדם.

– אינני שכור, רום־מעלתך – אמר האיש.

– אתה הנך שכור – הרעים התקיף – איך ערבת לבך לאמר שאינך שכור, סיר, בעת שאני מחליט שהנך שכור? כלום אין ריח יי"ש נודף ממנו, גרומר?

– ריח חריף וקשה מאד – קִיֵם גרומר, שחטמו קלט באיזה מקום ריח קלוש של משקה.

– כזאת הרגשתי תכף – אמר מר נופקינס – מיד כאשר נכנס החדרה, הכרתי בעיניו התועות והמתנועעות בלי־הרף, כי „מלא" הוא. התבוננת יפה בעיניו התועות, מר דז'ינקס?

– בודאי, התבוננתי והרגשתי, סיר – ענה דז'ינקס.

– היום לא באה אל פי אף טפה אחת של משקה משַכר – הבטיח השוטר, שהיה באמת אחד מן הפכחים ביותר בין חבריו.

– איך נועזת לכַזב לי? – קרא מר נופקינס – כלום אין הוא שָכור ברגע זה, מר דז'ינקס?

– בודאי, סיר – ענה דז'ינקס.

– מר דז'ינקס – אמר הראש – אצוה לאסור את האדם הזה על שזלזל בכבודי. כתוב פקודת־התפישה, מר דז'ינקס!

והשוטר האֻמלל היה בודאי נתפש ונאסר כרגע; – אפס, כי דז'ינקס, שהיה המֻמחה והיועץ של אדונו בעניני דת־ודין (כי קנה לו בקיאות במקצוע זה בשַמשו בלשכתו של עורך־דין פרובינציַלי במשך שלש שנים), נגש אל השליט התקיף ואמר לו בלחישה, כי לפי דעתו אין לעשות כדבר הזה. אז העמיד השליט פניו כמתישב בדבר, ואחרי רגעים מועטים נאם נאום, אשר בו הודיע, כי מפני שהוא חס על בני־ביתו של השוטר, הוא נכון לעשות אתו חסד ולהסתפק הפעם רק בגערת־נזיפה. ובכן הוכיח את השוטר בדברים עזים ובחרפות מעליבות במשך רבע־שעה, ואחר שלחהו לעשות מלאכתו. וגרומר ודובלי ומוזל ושאר השוטרים המיֻחדים הביעו בקול־מלחשים את רגשי התפעלותם על נדיבות־רוחו ורחמיו הרבים של מר נופקינס.

– ועתה, מר דז'ינקס – אמר התקיף – הַשבַּע את גרומר וגבֵּה עדות מפיו.

גרומר נשבע והתחיל להגיד עדותו. אך מפני שהיה מאריך מאד, ומר נופקינס הרגיש בקֵבתו, כי שעת סעודת־הצהרים ממשמשת ובאה, לפיכך נמלך השליט להחיש את קץ גבית־העדות על־ידי שאלות עִקריות, שערך הוא בעצמו אל גרומר, ועליהן ענה זה תמיד בחיוב. וכך עברה בדיקת העדות בשלום ובנחת ובמהירות הנכספה, והמסקנה היתה, שמר וֶלר נאשם בשתי התנפלֻיות על שומרי המשטר, ומר וינקל – באִיום כלפי השלטון, ומר סנודגרס – בדחיפה ובעיטה. ואחרי שנקבע כל זה בראיות ברורות, לקֹרת־רוחו של הראש, רָמז זה אל מר דז'ינקס לגשת אליו, ולהתיעץ אתו בלחש.

המועצה ארכה בעשרה רגעים. ואחר שב מר דז'ינקס למקומו, לקצה השלחן, ומר נופקינס הזדקף בחשיבות ותקיפות בכִּרסה שלו, ואחרי שעול־של־הכנה, אמר לפתוח את פסק־דינו בנאום הראוי לכך, – והנה בא מר פיקויק והפסיק אותו ובלבל אותו.

– סלח־נא לי, סיר, על אשר אני מפסיקך – אמר מר פיקויק – אבל בטרם תביע דעתך ותחרוץ משפטך על־פי דברי העדות שהֻגדו פֹּה, אני מֻכרח לדרוש זכותי, שישמעו דברי, לכל־הפחות, בנוגע לאשמה שטפלו ע ל י.

– שים ידך על פיך, סיר! – קרא הראש בקול נגיד ומצַוה.

– הנני מֻחיב להכנע לתקיף ממני – ענה מר פיקויק.

– שים ידך על פיך, סיר! – הפסיקו הראש – ואם אין, אצוה להוציאך מכאן.

– הרשות בידך לצוות לפקידיך כל מה שלבך חפץ, סיר – אמר מר פיקויק – ולפי הדוגמאות שהראוני מן המשמעת השוררת ביניהם, אין כל ספק אצלי, שהם יוציאו אל הפֹּעל כל מה שתצוה אותם. אך בכל־זאת אַרשה לי, סיר, לעמוד על זכותי ולדרוש שישמעו לטענותי, עד אשר יוציאו אותי מזה בחֹזק־יד.

– יחי פיקויק והפרינציפיון! – קרא סם וֶלר בקול רם.

– דֹּם, סם – אמר מר פיקויק.

– אִלם כתֹף נקוב – השיב סם.

מר נופקינס ירה אל מר פיקויק מבט של השתוממות עזה על

אשר העֵז לדבר בחֻצפה שאינה מצויה כזו; וכנראה היה נכון כבר לענות לו באף ובקצף גדול, — אך פתאם משך מר דז'ינקס בשרוּלו ולחש לו באזנו דבר־מה. אדונו ענהו גם הוא בקול נמוך, אך דז'ינקס הוסיף לדבר אליו בלחישה; ברור היה, כי הוא עורך אליו תוכחות, כביכול. לבסוף קבל האדון בכעס גלוי את הוכחותיו של הלבלר, וכדי לשים קץ לוִכוח החשאי, פנה אל מר פיקויק וישאלהו קשה:

— מה יש לך להגיד לי?

— ראשית־כל — ענה מר פיקויק בירוּתו בעד משקפיו מבט, שזעזע קצת אפילו את נופקינס על מושבו — ראשית־כל חפץ אני לדעת, בשביל מה הובאנו הֵנה אני וחברי?

— האם מחֻיב אני להגיד לו את הדבר? — לָחש התקיף למר דז'ינקס.

— לפי־דעתי מוטב שתגיד, סיר -- השיב הלבלר לאדונו בלחישה.

— הוּעַד לפני בשבועה — ענה הראש למר פיקויק — כי יש לחשוש, שאתה מתעתד להלחם בדואל, וכי זה השני, טופמן, הוא עוזרך ומסַיעך לידי עֲבֵרה זו. ומשום־כך — כן, מר דז'ינקס?

— בודאי סיר.

— ומשום־כך הזמנתיכם שניכם, כדי — הלא בלשון זו, מר דז'ינקס?

— כן, כן, סיר.

— כדי — כדי — מה, מר דז'ינקס? — הוסיף מר נופקינס מתוך כעס.

— לדרוש מהם עֲרֵבים; אחראים, סיר.

— כן, משום־כך הזמנתיכם שניכם — כמו שהייתי נכון להגיד, ברגע שהפסיקני לבלרי — כדי לדרוש מכם ערבים.

— ערבים בטוחים — לחש לו מר דז'ינקס.

— אני דורש מכם ערבים בטוחים — אמר הראש.

— מאזרחי העיר — לחש לו מר דז'ינקס.

— הערבים צריכים להיות מאזרחי העיר — אמר הראש.

— חמשים ליטרה כל אחד — לחש לו מר דז'ינקס — וכמובן בעלי־בתים.

— ובכן אני דורש מכם — אמר התקיף בקול רם ובחשיבות יתרה — שתתנו לנו שני ערבים, אחראים בעדכם, וכל אחד מהם יתן עֲרֻבּתו בסך חמשים ליטרה, וכמובן צריכים הם להיות בעלי־בתים.

– אלהים עמך, סיר! – אמר מר פיקויק, שכמוהו כמר טופמן היו מלאים תמהון והתמרמרות – הלא אנחנו אנשים זרים לגמרי בעיר זו! אינני יודע ומכיר כאן אף בעל־בית אחד, כמו שלא עלתה על דעתי מעולם לערוך קרָב עם מי־שהוא.

– ואני אומר – השיב הראש – אני אומר – הלא כן, מר דז'ינקס?

– בודאי, סיר.

– היש לך עוד מה להגיד? – שאל הראש את מר פיקויק.

אמנם היו לו למר פיקויק עוד הרבה דברים להגיד, ובודאי היה אומר אותם, אם גם מסתמא, לא הביא תועלת לעצמו או קֹרת־רוח לראש התקיף – אלמלא משך אותו סם וֶלר בשרוּלו, תכף לאחרי שכִּלה לדבר, ואז השתקע מר פיקויק עם משרתו בשיחה רצינית כל־כך, עד שלא הרגיש ולא השגיח כלל בשאלתו של הראש. ומר נופקינס לא היה עשוי כלל לשְׁנות שאלה כזו שתי פעמים; כי על־כן, לאחרי שעול־של־הכנה, התחיל קורא את פסק־דינו בתוך דממת־הכבוד וההתפעלות של השוטרים.

וזהו המשפט אשר חרץ: וֶלר ישלם קנס שתי ליטרות בשביל התנפלותו הראשונה, ושלש ליטרות בשביל השניה. על וינקל הוטל קנס של שתי ליטרות ועל סנודגרס ליטרה אחת, ומלבד זה עליהם להתחיב בחתימת־ידם בבית־דין, שלא יוסיפו להפריע מנוחתם ושלומם של שום אחד מנתיניו של הוד־מלכותו, וביחוד של עבדו הנאמן דניאל גרומר. ופיקויק וטופמן צריכים לתת ערבות, כאמור.

אך כלה הראש התקיף את דבריו, נגש מר פיקויק אל השלחן, ובשחוק נעים על פניו, שהפיקו שוב טוב־לב, אמר:

– יסלח־נא לי האדון הראש, אבל אני מחֻיב לבקש רשות, לדבר אתו ביחידות בענין חשוב מאד, הנוגע לו לעצמו.

– מה? – קרא התקיף.

מר פיקויק שִׁנה את בקשתו.

– זוהי בקשה היוצאת מגדר הרגיל – אמר מר נופקינס – שיחה פרטית!

– כן, שיחה פרטית – קִיֵם מר פיקויק בהדגשה מְיֻחדת – אך מפני

שאיזו מן הדברים, שאני צריך להודיע לך, נמסרו לי על־ידי משרתי, לכן הייתי חפץ, שגם הוא ישתתף בראיון הפרטי.

האדון הראש הביט אל מר דז'ינקס, מר דז'ינקס הביט אל האדון הראש, והפקידים והשוטרים הביטו זה אל זה בתמהון. פתאם חָורו מאד פני מר נופקינס: אולי נמלך אותו האיש וֶלר — מתוך שה־צ'יקהו מוסר כליותיו — לגלות לו דבר קשר חשאי של חבריו בני־בליעל, המתנכלים להמיתו, אותו, את השליט התקיף? מה נורא רעיון זה! הן הוא עסקן מדיני, ועל־כן חָורו פניו יותר ויותר, בזכרו מה שארע ליוליוס קיסר ולמר פֶּרסֶוַל.

מר נופקינס הסתכל שוב במר פיקויק, ואחר רָמז למר דז'ינקס.

— מה דעתך על בקשה זו, מר דז'ינקס? — שאל הראש בלחישה.

מר דז'ינקס לא ידע בעצמו מה היא דעתו בנִדון זה, וגם ירא שמא תהיה „דעתו" לא לפי רוחו של האדון, לפיכך לא ענה כלום, אלא גִחך בבת־צחוק רפויה, דרך פקפוק, עִוה את זויות פיו והניע ראשו במתינות מצד לצד.

— מר דז'ינקס — אמר האדון ברצינות וחשיבות — הנך חמור!

לשמע הבעת־דעתו זו של האדון, גִחך מר דז'ינקס שוב — עוד ביתר רפיון מבראשונה — ולאט־לאט הסתלק למושבו בקצה השלחן.

מר נופקינס התישב בדעת עצמו רגע קטן, ואחר קם מכסאו, רמז למר פיקויק ולסם ללכת אחריו, והכניסם לחדר קטן, הנשען לאולם־המשפט. שם צוה את מר פיקויק להתיצב בירכתי החדר, ממול הפתח, והוא עצמו עמד אצל הדלת הפתוחה למחצה, וידו אוחזת בכפות־המנעול, למען יוכל להמלט על נפשו כרגע, כאשר אך ירגיש סמן־כל־שהוא של מחשבת־התנפלות מצד שכנגד. ואחרי הכנות־של־זהירות הללו הודיע למר פיקויק, כי הוא נכון לשמוע את הודעתו, תהי מה שתהיה.

— אני נגש מיד לעצם הענין, סיר — פתח מר פיקויק — הוא נוגע מאד־מאד לך ולכבוד שמך. יש לי יסוד להאמין, סיר, שאתה מאָרח בביתך רמאי גס!

— שנַים! — הפסיקו סם — גם אותו התותי אין כמוהו לשפיכת־דמעות ולהונאת הבריות.

— סם — אמר מר פיקויק — כדי שאוכל לבאר היטב לג'נטלמן זה את כל הענין, הריני מחֻיב לבקשך לכבוש את רגשותיך.

— אנא, סלח־נא סיר — השיב סם — אבל כשאני נזכר באותו איוב, מֻכרח אני לחלוץ קצת את הפקק, כדי שלא אפָקע.

— בקצור, סיר — המשיך מר פיקויק את דבריו — האם צדקה השערת משרתי, כי איזה קפיטן פיץ־מרשל מבקר בביתך בתמידות? — כי, אם כן הדבר" — הוסיף מר פיקויק בראותו כי מר נופקינס אומר להפסיקו בכעס — אם כן הוא, אזי עלי להגיד לך, שאותו האיש ידוע לי ל —

— הס, הס! — אמר מר נופקינס בסגרו את הדלת כראוי — הוא ידוע לך ל —, ל מ ה, סיר?

— הוא פוחז וריק, נבל, ה מ ר מ ה את הבריות ועוכר את הבריות, המתפרנס מטפשותם וקלות־דעתם של המאמינים לו, ואחרי אשר מצץ אותם כל־צרכו הוא לועג להם, סיר — אמר מר פיקויק בהתרגשות רבה.

— אי שמים! — קרא מר נופקינס בהתאדמו כלו ובשַנותו לגמרי את מנהגו עם איש־שיחתו — אי שמים, מר — —

— פיקויק — חש סם לעזרתו.

— פיקויק — אמר מר נופקינס — אי שמים, מר פיקויק — אנא, שב־נא — האמנם אתה מדבר באמת ובתמים? כך הוא הקפיטן פיץ־מרשל!

— אל תכַנהו קפיטן וגם לא פיץ־מרשל — התערב סם בשיחה — הוא אינו לא הא ולא הא. הוא קומדינט נודד, כך הוא, ושמו ייִנגל; ואם יש בעולם זאב בטעיל־תות, הרי זה איוב טרוטר שלו.

— כל זה אמת נכון, סיר — אמר מר פיקויק בתשובה על מבטי השאלה התמהים של מר נופקינס — וכל־עִקר ביאתי לעיר זו הוא רק כדי לגלות את נבלותו של אותו האדם המדֻבר.

ומר פיקויק סִפר בקצרה למר נופקינס, המזדעזע למשמע אזניו, את כל התועבות אשר עולל ייִנגל. הוא ספר, היך נפגש אתו בראשונה; היך ברח בהתחבא עם מרת ורדל; היך וִתֵר בהנאה על לידי זו בשכר הגון; היך משך אותו, את פיקויק, במרמה אל בית־חנוך לנערות

בחצות־הלילה; והיך הוא (פיקויק) חושב לו עתה לחובה להפשיט את האדם המסֻכן הזה את השם הזר וכנוי־הכבוד, שהוא מתקשט בו, ולגלות קלונו לעיני כל.

ככל אשר הוסיף מר פיקויק לספר, כן גם זִנק ועלה מעלה מעלה דמו החם של מר נופקינס מכל אבריו עד לתנוך־אזנו. הוא נזדמן עם הקפיטן בפעם הראשונה בשעת מרוץ־סוסים בעיר הסמוכה. מרת נופקינס ומיס נופקינס, שהתפעלו מן הרשימה הארֻכה של מכריו האצילים וממסעיו הרבים ומנמוסיו האריסטוקרטיים, השתדלו להתראות אתו יחד בכל מקום של פומבי, התפארו בו, התהדרו בו, הזכירו תדיר את דבריו ומשפטי פיהו, – בקִצור, הן צלצלו בלי־הרף בשמו המפֹאר באזני כל מכריהן ומכרותיהן, עד שידידותיהן הנאמנות, מרת פורקֶנהֶם ומיס פורקֶנהֶם וגם מר סֵידנִי פורקנהם חָשבו להִפקע מקנאה וכעס. ועתה, אחרי כל זה, הנה באים ומודיעים, כי אותו האיש, שהיה גאונם ותפארתם, אינו אלא אבַנטורָן רש ורעב, קומדיַנט נודד; ואם גם לא רמאי גמור, אבל דומה לזה כל־כך, עד שקשה להבדיל ביניהם! אי שמים! מה יאמרו עתה הפורקֶנהֶמים! ומה תגדל שמחתו של מר סֵידנִי פורקנהם לאידו (של נופקינס), בהוָדע לו עתה מהותו של אותו המִתחָרה, שבשבילו הזניח נופקינס בגֹבה־אפו אותו, את פורקנהם, שבקש קרבתו כל־כך! איך יוכל להרים פניו אל פורקנהם הזקן בישיבות בית־דין המשְׁתפות, הקרובות לבוא! איזה נשק מסֻכן יהיה עתה בידי המפלגה המתנגדת לו, לכשיתפרסם הדבר ברבים!

– ואולם אחרי כל זה – אמר מר נופקינס לאחרי דומיה ארֻכה, ופניו אורו שוב רגע קטן – סוף־כל־סוף אין אלה אלא דברי עֵד אחד. הקפיטן פיץ־מרשל הוא אדם הלוקח לבבות בנמוסיו ובאישיותו המצֻינה, ויש לשער, שבגלל זה רבים אויביו. במה תוכל להוכיח את אמתת עדותך?

– העמד אותי אתו פנים אל פנים – ענה מר פיקויק – זהו כל מה שאני מבקש, וכל מה שדרוש לחפצי. העמד אותו פנים אל פנים אתי ועם יתר חברי שבכאן, ואז לא תדרוש עוד ראיות והוכחות.

– זה נקל מאד לעשות – אמר מר נופקינס – כי הן בערב הזה

יבקר אותנו, ואז לא יהיה גם כל צֹרך לתת פרסום לדָבר — לטובת הענין — כלומר לטובתו של אותו הצעיר עצמו, כמובן. אלא — אלא שאני רוצה להתיעץ מראש עם מרת נופקינס, עד־כמה נאה ויאה תחבולה זו. אך קֹדם־כל, מר פיקויק, עלינו לגמור את דבר המשפט, בטרם נתחיל בעסק אחר. אנא, נשובה־נא לאולם־המשפט.

והם שבו איש איש למקומו הראשון.

— גרומר! — פתח הראש התקיף בקול, העשוי לעורר יראת־הכבוד.

— רום־מעלתך — ענה הלה בבת־צחוק של מקֹרב חביב.

— גש הנה — אמר הראש ברצינות קשה — ואל־נא תנהג קלות־ראש במקום זה. זהו שלא־כהוגן כלל, ואני יכול להבטיחך, כי לא עת צחוק לך עתה. האם אותם הדברים, שהרצית לפני זה עתה, היו כֻּלם דברי אמת גמורה? היה עתה זהיר בתשובתך, סיר!

— רום־מעלתך — גמגם גרומר — אני — אני — אני —

— אַה, הנך נבוך! — אמר הראש — מר דז'ינקס, המרגיש אתה במבוכתו?

— בודאי, סיר — ענה דז'ינקס.

— ובכן — פנה הראש שוב אל גרומר — שְׁנֵה עתה את דברי עדותך, גרומר, ואני מזהירך שוב לדַיֵּק בהודעותיך. מר דז'ינקס, רשום על גליון את כל אשר יגיד.

גרומר העלוב התחיל שונה את הרצאתו; אבל — מתוך נטיתו הטבעית לפטפט ולהאריך בדברים צדדיים ולערבב את הדברים הנחוצים, וגם מפני שכתיבתו האטית של דז'ינקס ומבטו הקשה של אדונו על כל מלה ומלה, שהוציא מפיו, הביאוהו לידי בלבול ומבוכה, — לא עברו שלשה רגעים, וכבר נאחז בסבך של סתירות מְרֻבות כל־כך, עד שהאדון הראש הודיע בהחלט, שאין הוא יכול להאמין לו כל־עִקר. ובכן בִּטל הראש את פסק־דינו הראשון: אין כאן לא קנסות ולא ערבים אחראים, ולא שום הבטחות וחתימות. וגרומר, אשר בראשונה מִלא תפקיד חשוב כל־כך, גֹרש עתה בבוז מלפני האדון, — מה שמוכיח ע.ד פעם, כמה אי־מתמידה ואי־קַיֶּמת היא גֻדלת האדם, וכמה אי־בטוח ואי־נאמן הוא חסדם של תקיפי העולם הזה.

מרת נופקינס היתה אשה גאיונה וקשה, עם צניף של גַז בּוֹל ופאה נכרית מטראה קנמון עז. ומיס נופקינס ירשה כל גאותה של אמה, חוץ מן הצניף, וכל רֹע־לבה, חוץ מן הפאה הנכרית. ואם עֵקב שתי המדות הנעימות הללו הסתבכו האם והבת במבוכה קשה, מה שאֵרַע לעתים לא־רחוקות כלל, אזי היו שתיהן בדעה אחת לגלל את האשמה על שכמו של מר נופקינס. כי על־כן, כאשר נכנס מר נופקינס לחדר־הנשים ומסר לזוגתו את כל הדברים, שהודיעהו מר פיקויק, גזכרה מרת נופקינס תכף־ומיד, כי מראשית כזאת חשה והרגישה, וכי כל העת אמרה, שבוא יבוא כדבר הזה, וכי מאז מעולם אין משגיחים בדבריה ובעצתה, וכי באמת אין היא יודעת, למי חושב אותה מר נופקינס, ועוד ועוד כיוצא בזה.

– אוי לי! – קראה מיס נופקינס, שהצליחה בהתאמצות יתרה לסחוט מזוית כל אחת מעיניה דמעה אחת, אם גם קטנה מאד – הלא נורא הוא הרעיון, שהוליכוני שולל באחת הפתיות?

– ועל זה עליך להודות לאבא שלך, יקירתי! – אמרה מרת נופקינס – עד־כמה פעמים בקשתי והתחננתי אליו, שיחקור וידרוש על־אודות משפחתו של הקפיטן! כמה פעמים הֵאַצתי בו והפצרתי בו, לעשות צעד מכריע! עתה מְבטחתני, ששום אדם לא יאמין לי – בודאי לא!

– אבל, יקירתי – נסה מר נופקינס לענות.

– אל תפן אלי ואל תדבר אלי, בריה אִיֻמה שכמותך! – הפסיקתהו מרת נופקינס.

– אבל, אהובת נפשי – אמר מר נופקינס – הלא אַת בעצמך אמרת פעמים רבות, כי הקפיטן פיץ־מרשל חביב ויקר בעיניך מאד, א ת, יקירתי, הזמנת אותו תדיר אלינו, ובכל הזדמנות הצגת אותו לפני מכרינו וספרת בשבחו.

– האם לא מראשית כזאת אמרתי, הֶנריטה? – צָוחה מרת נופקינס בפנותה אל בתה במבט של אשה נעלבה עד־מאד – האם לא אמרתי לך מראש, כי אבא שלך ישתמט מכל הענין ויגלגל הכל עלי? הלא כן אמרתי לך?

וכאן התחילה מרת נופקינס בוכה ומתיפחת.

— הוי, אבא! — קראה מיס נופקינס בתוכחה והתחילה בוכה ומתיפחת גם היא.

— לא די שהוא המיט עלינו חרפה וקלסה כזו, כי עוד הוא מדבר אלי תוכחות, כאלו אני סבותי בכל זה! הלא נורא הדבר! — קראה מרת נופקינס.

— איך נוכל עתה להראות שוב בחברה! — יללה מיס נופקינס.

— איך נשא פנינו אל הפורקנהמים! — התיפחה מרת נופקינס.

— ואל הגריגים! — התיפחה מיס נופקינס.

— או אל הסלומינטוקנים! — יללה מרת נופקינס — אך כלום דואג אביך לכל זה? כלום נוגע לו הדבר כל־עקר!

ולרעיון הנורא הזה הורידה מרת נופקינס כנחל דמעה, וגם מיס נופקינס שפכה דמעות באותו שעור עצמו.

דמעותיה של מרת נופקינס נזלו בלי־הפוגות, כדי לתת לה פנאי להתישב בדבר ולגמור בלבה, מה לעשות בענין רע זה. לבסוף באה לידי החלטה, כי העצה הטובה ביותר היא, לבקש את מר פיקויק וחבריו לחכות בביתה עד אשר יבוא הקפיטן, ולהעמידם פנים אל פנים, כהצעתו של מר פיקויק. והיה, אם יאמנו דברי מר פיקויק, אזי אפשר יהיה לשלח את הקפיטן תכף־ומיד, ולהפטר ממנו בלי שום רעש ופרסום, ולהגיד אחרי־כן לפורקנהמים, כי הוא נעלם לפתע־פתאם כל־כך, מפני שעל־ידי השפעת בני־משפחתו הקרובים למלכות, נתמנה לשר־הפלך בסיירה־ליאונה או בסוגור־פוינט, או בכלל באחת מאותן הקולוניות הברוכות, שבשביל אקלימן הטוב והמבריא הן חביבות כל־כך על האירופיים, עד כי כל באיהן לא ישובון בשום אפן לארצם כל עודם בחיים.

אחרי אשר נעלה מרת נופקינס את שערי דמעותיה, יבש כרגע גם מקור דמעותיה של מיס נופקינס, ומר נופקינס הסכים ברצון ובענג גדול, לסדר את הדבר בעצת זוגתו. ובכן, לאחרי אשר מחו מר פיקויק וחבריו באולם־המשפט את כל עקבותיו של המאורע המשנה שלהם, הובאו אל החדר השני והצגו לפני הנשים, ותכף־ומיד הזמנו לסעודת־הצהרים. ומר ולר, שהשליט התקיף, כיד חריפותו הטובה

עליו, הכיר בו תכף לאחרי חצי־שעה, שהוא בחור נחמד ונעים עד־מאד, הָפקד על־ידו של מר מוזל, שנצטוה מפי מר נופקינס לכבדו ולַנְשאו ולארחו בחדר־הבִשול על צד היותר־טוב.

– מה שלומך, סיר? – אמר מוזל ברדתו עם סם לחדר־הבשול.

– במצב גופי ונשמתי לא נתהוה שום שנוי נִכר, למן העת שראיתיך עומד בכל הדר־גאונך מאחרי כסא אדונך, שם באולם, זה לא כבר – ענה סם.

– לדבר הזה תסלח לי, על אשר לא השגחתי בך כל־כך באותה שעה – אמר מוזל – הגע בעצמך: הלא אז עֲדַיִן לא הציגנו אדוני איש לפני רעהו. אבל, אֱלִי, כמה נתחבבת עליו, מר וֶלר! לא יאֻמן כי יְסֻפר!

– כן, כן, בריה נחמדה הוא אדונך – העיר סם.

– האין זאת?

– כמה מבדח הוא! – השיב סם.

– ואיזה דברן הוא! – קרא מוזל – הרעיונות נוזלים מפיו ממש כמים, הלא?

– הפלא ופלא! – השיב סם – הם משתפכים ומתפרצים בחפזון, ומתנקשים ומתדפקים בלי־חשך זה בראשו של זה, עד שנראה כאִלו הם מהממים ומבלבלים איש את רעהו, ולבסוף אינך יודע מה הוא סח, הלא?

– זה יתרונו ואמנותו הגדולה בסגנון דבורו – הוסיף מוזל – הזהר־נא בדרגה התחתונה, מר וֶלר. רצונך לרחוץ את ידיך בטרם נלך אל הגבירות? הנה אבוב של שופכין, והֶבֶרז ממעל לו, סיר, ומאחרי הדלת אלונטית נקיה.

– קצת שטיפה ומריקה לא תזיק – ענה סם במרחו בורית בכמות מסֻימה על האלונטית וברחצו ובשפשפו בה את פניו עד שהבהיקו, ואחרי־כן שאל:

– כמה גבירות יש אִתכם כאן?

– רק שתים בחדר־הבשול שלנו: מבשלת ומשרתת. מלבד זה יש לנו נער לעבודה גסה וריבה אחת לשליחות, אבל שני אלה אוכלים בבית־הכבוס.

— אה, בבית־הכבוס? האמנם?

— כן — ענה מר מוזל — בימים הראשונים לשֵׁרותם נסינו לסעוד עמהם יחד על שלחננו כאן, אבל סוף־סוף לא יכולנו לשבת אתם במחיצה אחת. אותה ריבה יש לה מנהגים המוניים, גסים עד־מאד, ואותו בחור נושם ונוחר כל־כך בשעת אכילתו, עד שאי־אפשר לנו לשבת אתו אל שלחן אחד.

— אה, מין לויתן קטן! — העיר מר וֶלר.

— כן, הוא נורא מאד — הוסיף מר מוזל — וזהו הצד היותר רע שבשֵׁרות בערי־השדה: המשרתים הצעירים הם בלתי־מְהֻקצעים כל־כך, פראים גמורים. הנה הדרך, סיר, אנא, בדרך הזה.

ומר מוזל הלך לפני סם, ובנמוס מְדֻקדק פתח לו את הדלת והכניסו לחדר־הבשול.

— מירי — אמר מוזל אל האמה הנאה — הרי לפניך מר וֶלר, זה ג'נטלמן, שאדוננו שולח כאן למטה, כדי שנאָרח אותו על צד היותר־טוב.

— ואדונכם הוא בר־דעת, והוא שלחַני אל המקום הנכון — אמר סם בירותו מבט של חבה והתפעלות אל מירי — לוא הייתי אני בעל־הבית הזה, אזי הייתי מבקש ומוצא את הצד היותר־טוב תמיד בצִדה של מירי.

— אֱלִי, מר וֶלר! — אמרה מירי בהתאדמה מאד.

— ואני אינני במציאות כלל? — קראה המבשלת.

— אל רחום! הנה שכחתיך לגמרי, מבשלת — גמגם מוזל — הרשני־נא, מר וֶלר, להציגך לפניה.

— מה שלומך, גברתי? — אמר סם — באמת ובתמים אני שמח מאד לראותך, ואקוה, כי הכָּרותנו תהיה לאֹרך־ימים, כמו שאמר אותו הג'נטלמן לשטר של חמש־לטרות.

בכלות הצֶרימוניה של ההצגה, פרשו המבשלת והאמה לירכתי חדר־הבשול, כדי לגחך במשך עשרה רגעים, ולאחרי ששבו בחיוך ובפנים מאדמים, ישבו כלם אל השלחן לסעוד.

נמוסיו הנעימים וכשרון־השיחה של סם פעלו פעולה עזה כל־כך על מכריו החדשים, עד שעוד בחצי־הסעודה כבר עמד אִתם ביחוסי־

ידידות היותר חמים, וכבר הספיק להודיעם את כל תועבותיו של איוב טרוטר לכל פרטיהן.

— לא יכולתי כלכל את איוב זה מן הרגע הראשון — אמרה מירי.

— וכך היה צריך להיות, יקירתי — השיב סם.

— ומדוע זה? — שאלה מירי.

— מפני שהכֵּעור והרמאות אינם יכולים למצא חן בעיני היֹפי והצדק — ענה סם — האין זאת, מר מוזל?

— בלי שום ספק! — ענה אותו ג'נטלמן.

כאן נתנה מירי קולה בצחוק ואמרה, שהמבשלת גרמה לה לכך; והמבשלת צחקה גם היא ואמרה, שלא היא הגורמת לכך.

— לי לא נתת כוס, המבשלת! — קראה פתאם מירי.

— אנא, שתי־נא מכוסי, חמדתי — אמר אליה סם — תגענה־נא שפתיך אל גביעי זה, ואז כאשר אגיעהו אני אל שפתי, אחשוב כאלו נשקתיך בהרשאה.

— הלא תבוש, מר וֶלר! — אמרה מירי.

— מה יש כאן להתבַיֵש, יקירתי?

— על הדברים שאתה מוציא מפיך.

— מה בכך? אין כל רע בדברי אלה. כל זה הוא דרך־הטבע. האין זה, גברתי המבשלת?

— אל תשאלני דברים בלתי מהֻגנים כאלה! — ענתה המבשלת ופניה הבהיקו מהנאה עצומה. ואז נתנו שוב שתיהן, היא ומירי, את קולן בצחוק אדיר וממֻשך, עד שהלידי הצעירה, הנקובה באחרונה, כמעט שנחנקה מרֹב חוכה ושֵכר ומאכלים קרים, אלמלא הציל אותה מר ולר מן הסכנה הזאת על־ידי דפיקות אחדות על גבה ועוד „סְגֻלות" ביתיות ונחוצות כיוצא־בהן, שהעניק לה בנמוס מְדֻקדק ובנקיות־הדעת המיֻחדת לו.

באמצע הסעודה ובתוך השיחות העליזות, נשמע פתאם קול־צלצול חזק בפעמון של שער הגן. הג'נטלמן הצעיר, שאכל את סעודתו בבית־הכבוס, מִהר לצאת לפתות. מר וֶלר היה שקוע באותה שעה בדברי־חלקות ובאותות־חבה כלפי האמה הנאה; מר מוזל היה עסוק

בתפקידו של מכניס-אורח; והמבשלת הפסיקה זה עתה בצחוקה והתעתדה להכניס אל פיה חתיכה הראויה להתכבד, - והנה נפתחה הדלת ואל חדר־הבשול נכנס מר איוב טרוטר.

הנה אמרנו „מר טרוטר נכנס", אבל הדבור הזה אינו מצטַיֵּן באותו הדיוק המֻחלט הנהוג אצלנו במסירת העובדות בספורנו זה. באמת צריך לאמר כך: הדלת נפתחה ומר טרוטר נ ר א ה בפתח. הוא ה ת כַּ וֵּ ן להִכנס, אבל תוך כדי הליכה הרגיש במציאותו של מר ולר, ומיד נרתע לאחוריו שתים־שלש פסיעות, ומתוך תמהון וזועה למראה־עיניו נשאר עומד תחתיו כנטוע במסמרים.

- הריהו לפנינו! - קרא סם בקומו ממושבו בשמחה רבה - הנה ברגע זה שוחחנו על־אודותיך. מה שלומך? איפה היית כל אותם הימים? הִכָּנס־נא!

ובדברו תפש בצוארונו התותי של טרוטר, ובלי שום התנגדות מצדו של זה משך אותו לתוך חדר־הבשול, נעל את הדלת ומסר את המפתח למוזל, וזה תחב אותו בקרירות בכיס־מכנסיו ורכס עליו את כל כפתורי בגדו.

- זהו מעשה מברח מאד! - קרא סם - הגע בעצמך: הנה אדוני מתענג בשעה זו על הראיון עם זה שלך, שם למעלה, ואני מאֻשר לקבל פניך כאן למטה. ובכן, היך עכשו מצב ענינך? ומה נשמע בדבר החנות, שאתה עתיד לפתוח במזל טוב? האח, מה מאד שמח אני לראותך! הלא זהו עֹנג יקר־המציאות! וחֶברתו נעימה כל־כך! האין זאת, מר מוזל?

- פשיטא! - ענה מוזל.

- הן, הוא בחור עליז כל־כך! - אמר סם.

- ולבו טוב עליו תמיד - הוסיף מוזל.

- והוא שמח כל־כך לראות א ו ת נ ו! משום־כך תגדל עוד חֶדוַת הפגישה - אמר סם - ובכן שב־נא, אנא, שב־נא.

איוב טרוטר היה כגבר אין־אֱיל וחסר־רצון, ובלי שום התנגדות נתן לסם להשקיעו בכסא ליד האח המבֹערת. הוא הציץ בעיניו הקטנות רגע אל סם ורגע אל מוזל, אך לא הוציא הגה מפיו.

— ועתה – אמר סם – הנני רוצה לשאלך בפני הגבירות הללו – מתוך סקרנות גרידא – ההנך באמת אותו הג'נטלמן הצעיר, הנעים והמנֻמס, עם המטפחת האדֻמה והקונטרסים הקדושים, המעוררים לבכי?

— ואשר אמר לארוש לו מבשלת – הוסיפה גבירה זו בהתמרמרות עזה – הבליעל!

— ולעזוב את דרכיו הרעים ולהיות חנוָני כשר בחנות קטנה – העירה מירי אף היא חלקה.

— ועתה אומר א נ י לך דבר, עול־ימים – פתח בחגיגיות יתרה גם מוזל, כי עלה עשן באפו לשמע שני הרמזים האחרונים – לידי זו (והוא הראה באצבעו על המבשלת) היא ידידתי הטובה, ואם אתה, סיר, מעֵז לפטפט, שיש בדעתך לפתוח חנות בשֻתפות עִמה, אזי הנך פוגע באֹפן גס בהרגשותי היותר דקות והיותר רכות. המבין אתה את דברי, סיר?

ומוזל, שחשב את עצמו לדברן מצֻין, כי לקח לו את אדונו למופת, עשה כאן הפסקה קצרה, כאלו חכה לראות פעולת דבריו על טרוטר. ואולם הלה לא פצה פה.

ובראות מוזל, כי אין מענה, הוסיף לדבר בקול חגיגי כמקדם:

— יש לשער, סיר, כי לפי־ישעה לא יקראו אותך למעלה; יען כי שם עסוק עתה אדוני שלי לתת לזה שלך, סיר, את שברו משֻלם. ולכן יהיה לך פנאי, סיר, לשיח אתי קצת ביחידות, סיר. המבין אתה את דברי אלה, סיר?

מוזל הפסיק בנאומו שוב, כמחכה לתשובה; אך איוב טרוטר הכזיב שוב את תוחלתו.

— אם־כן אפוא, סיר – הוסיף מוזל – הנני מחֻיב לברר את הסכסוך שבין שנינו במעמד הגבירות. צר לי על זה מאד; אבל ההכרת לא יֻגנה, ונחיצות הדבר תהיה לי להתנצלות. הנה החדר הסמוך ריק, סיר; נסורה־נא שמה, סיר, ומר וֶלר יהיה העד והמשגיח על כשרות ההתאבקות, ואנחנו נוכל לתת ספוק איש לרעהו, עד אשר יצלצלו מלמעלה. לכה־נא אחרי, סיר.

וככלותו לדבר שם פעמיו אל הדלת, וכדי לקמץ בזמן התחיל פושט את בגדו בלכתו.

כאשר שמעה המבשלת את הדברים האחרונים של הקריאה האיֻמה הזאת למלחמת־שנים ובראותה, כי מר מוזל נכון להוציאה אל הפעל באמת ובתמים, הוציאה מפיה קול־צוחה יורד חדרי־בטן, ובחמה עזה התנפלה על איוב טרוטר, שקם כרגע מכסאו, ובאותה אֶנרגיה המיֻחדת לנשים בשעת התרגשותן, סטרה והלמה ביד ימינה על פרצופו הרחב והשטוח, בעוד ששמאלה הסתבכה בשערותיו הארֻכות והשחורות ותלשה מהן כמות מסֻימה, דֵי קלוע חמשה, ששה תריסר של טבעות־זכרון. ואחרי אשר כִלתה את מפעלות־הגבורה הללו בהתלהבות עצומה, שהשפיעה עליה אהבתה הנאמנה למר מוזל, התחילו רגליה מתמוטטות לאחור, ומתוך שהיתה בכלל לידי אסטניסית רכת־עצבים ודקת־הרגשה מאד, נפלה מיד תחת השֻלחן ותתעלף.

בו־ברגע צלצל הפעמון מלמעלה.

— זה מֻכָן לך, איוב טרוטר — אמר סם; ועד שלא הספיק טרוטר לענות דבר ואפילו רק למחות את עקבות הדם של הפצעים אשר חוללה בו יד הלידי המתעלפת, תפש אותו סם בזרועו האחת ומוזל בזרועו השנית, והאחד סחב אותו לפנים והשני דחף אותו מאחור, וכך העלוהו במעלות והכניסוהו לאולם־הקבלה שם למעלה.

המחזה שנגלה שם לעיניהם היה מלבב מאד. אלפרד ג'ינגל, המכונה קפיטן פיץ־מרשל, עמד ליד הפתח, מגבעתו בידו ובת־צחוק על פניו וכֻלו שָלֵו ובוטח, למרות מצבו הבלתי־נעים כל־עִקר. נֹכח פניו עמד מר פיקויק, שכפי הנראה הטיף כשעה זו לקח־מוסר זך ונעלה, כי שמאלו היתה תחובה לו מתחת לכנף־בגדו, וימינו פשוטה בחלל האולם, כאשר הסכין לעשות בשעה שהוציא מפיו לאויר העולם נאום רב־הערך. לא רחוק ממנו עמד מר טופמן, שהכרת־פניו ענתה בו, כי חמתו בוערת בו עד־להשחית, אלא ששני חבריו הצעירים שמרו עליו בהשגחה יתרה, כדי לכבוש את יצרו. ובירכתי האולם עמדו מר נופקינס ומיס נופקינס בגאון קודר וברֹגז מאַיֵם.

כאשר נדחף טרוטר אל האולם, קרא מר נופקינס בחשיבות של שליט תקיף:

– זכי מה זה יעצרני מלאסור בכלא את הבריות הללו כרמאים ונבלים? הלא זו רק רחמנות של שטות. מה זה יעצרני?

– גאוה, ישישי הטוב, גאוה – השיב י׳ינגל בשלוה מְחלטת – לא יצלח – לא יועיל אלא יזיק – צָרת קפיטן, מה? – הַ הַ הַ! טוב מאד – חתן נאה בשביל הבת – הרמאי נתפש – לא טוב הפרסום – תִגָלה טפשותכם – מאד!

– בליעל! – קרא מר נופקינס – רמזיך המְגֻלים מעוררים בקרבנו רק בוז וגֹעל־נפש.

– אני תעבתיו כל הימים – מְלאה אחריו הֶנרִיֶטה.

– כמובן – הוסיף י׳ינגל – בחור רם־קומה – עוגב ישן – סֵידְנִי פורקהם – עשיר – יפה־תאר – אבל לא עשיר כקפיטן, מה? – פנו לו עֹרף – גרשו אותו כָלה – הכל בשביל הקפיטן – מי ידמה לקפיטן! – כל הנערות – הגו בו יום ולילה – עד להשתגע – הלא כן, איוב?

כאן צחק מר י׳ינגל בקול אדיר; ואיוב שפשף את ידיו בהנאה עצומה, והוציא מפיו את ההגה הראשון מעת אשר בא היום אל הבית – קול־חִיוך אִטי, חשאי, בלי שאון, שנראה כאִלו הוא מתענג בצחוקו כל־כך, עד שאינו רוצה שיתפוצץ ויתנדף מהרה בקול רם.

– מר נופקינס – אמרה הלידי הזקנה – שיחה זו לא נאה ולא יאה לאזני המשרתים. צו להוציא את הנבלים האלה מן הבית.

– צדקת מאד, יקירתי – ענה מר נופקינס – מוזל!

– רום־מעלתך.

– פתַח את הדלת!

– כן, רום־מעלתך.

– צאו מזה! – קרא מר נופקינס בנופפו ידו בתקיפות.

י׳ינגל גִחך וקרב אל הפתח.

– עמוד! – קרא מר פיקויק.

י׳ינגל עמד תחתיו.

– אני – פתח מר פיקויק – אני יכול הייתי לקחת נקם הרבה יתר אכזרי על כל אשר עוללתם לי, אתה ורעך החנף הזה –

איוב טרוטר השתחוה בנמוס מדֻקדק בשימו ידו על לבו.

— אני אומר — הוסיף מר פיקויק בהתרגזו יותר ויותר — כי היתה לאֵל ידי לקחת נקם יתר גדול, אבל אני מסתפק בזה, שגליתי את קלונכם, מה שאני חושב לחובתי נגד החברה האנושית. זוהי מתינות מצדי, סיר, שאקוה, כי זכור תזכרוה —

כאן סכך איוב טרוטר בכפו על אזנו ברצינות מבדחת, כאִלו התאמץ, שלא תאבד לו אף הברה אחת מנאומו של מר פיקויק.

— ועלי רק להוסיף — סִיֵם מר פיקויק, שכבר התקצף עד־מאד — שאני חושב אותך, סיר, לנבל — לרמאי — ו — ולרע מכל האנשים, אשר ראיתי מימי או ששמעתי על־אודותם, מלבד זה הנַדרן החסיד והקדוש בבגדי־התות הללו.

— הַ הַ הַ! — צחק ג׳ינגל — חבר טוב, פיקויק — בחור זקן ושָׁמן — רק אל־נא תתרגש — זה לא טוב לך — מאד מאד — שלום — עוד נתראה באחד־הימים — חזק ואמץ — ביחוד ברוח — ועתה, איוב — שא את רגליך!

ובדברים האלה חבש מר ג׳ינגל את מגבעתו לראשו בשפוע, כמלפנים, ובצעדים רחבים יצא מן האולם. ואיוב טרוטר עמד רגע קטן דומם בפתח, הציץ סביבותיו בגִחוך, ובהשתחויה חגיגית־מלעיבה כלפי מר פיקויק ובקריצת־עין, מלאה ערמה חצופה שאין לתאר, כלפי סם, ויָצא בעקבות אדונו הנכבד.

— סם — אמר מר פיקויק בהרגישו, כי מר ולר אומר לרדוף אחרידהם.

— סיר —

— עמוד פה אתנו.

סם נראה כמפקפק.

— עמוד פה אתנו — שנה מר פיקויק.

— כלום אינני רשאי למסור לאותו איוב איזו סמנים לזכרון, שם בגן? — אמר סם.

— בשום אֹפן לא — ענה מר פיקויק.

— ולכל־הפחות לתת לו דחיפה מועטת בעד שער הגן? — הוסיף סם לבקש.

— לא, לא כלל! — ענה אדונו בהחלט.

מעת שבא סם לשרת את מר פיקויק היתה זאת הפעם הראשונה

שנראה רגע קטן כסר וזעף. אבל עד־מהרה אורו פניו שוב; כי מזל הערום הסתתר בשעת־הכשר מאחרי הדלת, ואך יצאו ז׳ינגל ומרוטר אל המִרפֶּסת, התנפל עליהם כחתף וביד־חרוצים גלגל אותם מעל המדרגות ישר לתוך סירי־האהלות שעמדו למטה. ובזה נתקררה דעתו של סם.

— ועתה אחרי אשר מלאתי את חובתי — אמר מר פיקויק אל מר נופקינס — הננו להִפרד ממך, אני וחברי. הנני מביע לך את תודתנו על שהתנהגת אתנו במדת הכנסת־אורחים יפה כזו; אך עם זה הרשני־נא להבטיחך בשם כֻּלנו, שאנחנו לא היינו משתמשים בה, ולא היינו מסכימים להחָלץ בדרך כזה מן המצר, שהיינו נתונים בו קֹדם לכן, אלמלא הכריחנו לכך רגש־חובה חזק. מחר אנו שבים ללונדון. סודך שמור בטוח אצלנו.

ואחרי אשר הביע מר פיקויק בדרך כזה את מחאתו על כל מה שעוללו להם באותו הבֹקר, השתחוה בקִדה עמֻקה כלפי הגבירות, ולמרות הפצרותיהם של כל בני־הבית, עזב תכף את החדר יחד עם חבריו.

— קח את מגבעתך, סם — אמר מר פיקויק למשרתו בצאתו.

— הריהי שָׁם למטה, סיר — ענה סם וימהר לרדת לחדר־הבשול.

ושם, בחדר־הבשול, לא היה באותה שעה שום אדם, מלבד האמה היפהפיה; ומפני שלא נודע מקומה של המגבעת, הצטרך סם לחַפשה, והאמה הנאה האירה לו בנר שבידה. המגבעת נתעלמה מן העין, והם הֻכרחו לחפשה חפש מחֻפש. והאמה הנאה, בהשתדלותה היתרה למצֹא את האבדה, כרעה על ברכיה והתחילה מהפכת בגל החפצים השונים, שנערמו בפִנה ליד הדלת. זו היתה קרן־זוית משֻׁנה, שאי־אפשר היה להגיע אליה, אלא לאחרי שנסגרה הדלת.

— הנה המגבעת — אמרה האמה הנאה — הלא שלך היא?

— הראיני־נא — ענה סם.

האמה הנאה הציבה את הנר על הארץ; ומפני שאורו היה כהה מאד, הֻכרח סם לכרוע על ברכיו גם הוא, כדי להתבונן במגבעת, אם שלו היא או לא. ואותה קרן־זוית היתה צרה עד־מאד, ומתוך־

כך – וכמובן, רק באשמת האיש, אשר בנה את הבית – נמצאו סם והאמה הנאה סמוכים מאד זה לזה.

– כן, שלי היא – אמר סם – שלום לך!

– שלום לך! – השיבה האמה הנאה.

– שלום לך! – שנה סם, ובדברו הפיל מידו את המגבעת, שנמצאה בעמל רב כל־כך.

– הוי, גבר לא־יצלח! – אמרה האמה הנאה – היא תאבד לך שוב, אם לא תִזָהר יותר.

וכדי שלא תשמט מידו שוב, חבשה בעצמה את המגבעת לראשו.

עֲדַיִן לא נתברר הדבר: אם משום שפרצופה של האמה הנאה נראה יפה עוד יותר, כשפנתה אליו בשעת־מעשה זו, או שזו היתה, פשוט, תולדה טבעית ומְכרחת של ישיבתם הרצופה, – אך עובדה היא, כי באותו רגע נשק לה סם.

– הרי לא עשית זאת בצדִיה? – אמרה האמה הנאה בהתאדמה.

– לא, שלא במתכַוֵן – ענה סם – אבל עתה אעשה במזיד.

והוא נשק לה שוב.

– סם! – קרא מר פיקויק אליו בהִכּופו על מסעד־המעלות.

– הנני בא, סיר – ענה סם ברוצו על המדרגות.

– כמה הארכת שם! – אמר מר פיקויק.

– שם היה איזה דבר מאחרי הדלת, שעצר בעד פתיחתה זמן רב, סיר – השיב סם.

ובזה נגמר הפרק הראשון של אהבתו הראשונה של סם ולר.

פרק כו

יכיל הרצאה קצרה על מהלך דבר המשפט של „ברדל נגד פיקויק".

אחרי אשר בִּצע מר פיקויק את עִקר תכלית־נסיעתו, זהו גִלוי תועבותיו של י'ינגל, גמר בדעתו לשוב תכף־ומיד ללונדונה, כדי להוָדע, מה פעלו בינתַים נגדו האדונים דודסון ופוג. את מחשבתו זו הוציא אל הפֹּעַל באותו המרץ ובאותה מהירות־ההחלטה המיֻחדים לו, וכבר בבֹקר למחרתו של אותו היום רב־העלִיליה, שפרטנו את מאורעותיו בארֻכּה בשני הפרקים הקודמים, ישב לו על גג הדיליג'נס הייצא מאיפסויץ' אל המטרופולין, ועוד באותו הערב בא מר פיקויק ללונדונה, שָׁלם בגופו וברוחו, בלוית שלשת רֵעיו ומשרתו הנאמן.

כאן נפרדו החברים איש מעל רעהו לזמן מועט. האדונים טופמן, וינקל וסנודגרס הלכו איש איש לביתו, לעשות הכנות למסע־בקורם השני לדינגלי־דיל; ומר פיקויק עם משרתו לקחו להם דירת־עראי באכסניה טובה ומרֻוָחה מאד, על־פי הנוסח הישן, זהו הפונדק ובית־המלון „ג'יאורג והדֵיה", בככר ג'יאורג, רחוב לַמִבַּרד.

מר פיקויק גמר זה עתה את סעודת־הצהרים, שתה את כוסו השנית של פורטר מֻבחר, כסה את ראשו במטפחת־המשי שלו, הניח את רגליו על שבכת האח המבֹערת והסתמך ברוָחה אחורנית על־גב הכסא, — והנה נכנס סם עם שק־המסע והעירהו מהרהוריו השלֵוים.

— סם — אמר מר פיקויק.

— סיר — ענה סם.

— לפני בואך עלה על לבי רעיון כזה סם — הוסיף מר פיקויק —

הנה עזבתי עוד הרבה חפצים אצל מרת ברדל ברחוב גַסוֶל, ולכן צריך לקחתם משם במרם אלך למסעי שוב.

— טוב מאד, סיר — הסכים סם.

— לפי־שעה אוכל לשלחם אל מר טופמן — הוסיף מר פיקויק — אבל מקֹדם צריך לאספם ולחבשם יפה. לכן רצוני שתשים פעמיך לרחוב גַסוֶל, כדי לסַדר את הדבר כהוגן.

— תכף־ומיד, סיר? — שאל מר וֶלר.

— תכף־ומיד — ענה מר פיקויק — ועוד זאת, סם — הוסיף בהוציאו מכיסו את צרור־הכסף — הנה אני חיָב לה קצת שכר־דירה. הרבע יתּם, אמנם, רק למועד חג־הלֵדה; אבל אתה תשלם לה בעד כל הרבע, כדי להביא את הדבר לידי גמר. על־פי החוזה שבינינו, צריך אני להודיעה חֹדש ימים לפני עזבי את הדירה. הנה כתב־ההודעה: תנהו לה, ואמֹר למרת ברדל, שהרשות בידה להשכיר את הדירה לאחר, בכל עת שתחפוץ.

— טוב מאד, סיר — ענה סם — ויותר לא־כלום, סיר?

— לא־כלום, סם.

סם צעד לאטו אל הפתח, כאלו חכה עוד לדבר־מה; הוא פתח את הדלת לאט, יצא מן החדר לאט, וסגר את הדלת לאט, עד מלֹא שתי אצבעות, — והנה קרא אליו אדונו שוב:

— סם! —

— סיר — ענה סם בשובו במהירות החדרה ובסגרו את הדלת אחריו.

— לא אתרעם עליך, סם, אם תשתדל לחקור לדעת, מה יש בלבה של מרת ברדל עלי, וכלום יתכן הדבר, שאותה התביעה הבדויה והבזויה תבוא באמת עד לפני בית־דין ותתברר עד תֻמה. אני אומר, שאני לא אתרעם על עשותך זאת, אם רצונך בכך, סם.

סם ענה על זה בתנועת־ראש קלה ובקריצת־עין של הסכמה והבנת דבר מתוך דבר, ויֵצא מן החדר.

מר פיקויק פרש על ראשו טוב את מטפחת־המשי שלו, והכין מושבו בהרוָחה בכֻרסה נֹכח האח, לשם נמנום קל. ומר וֶלר שם לדרך פעמיו, לעשות שליחותו בלי־אִחור.

כאשר הגיע סם למחוז־חפצו, ברחוב גַּסוֹל, כבר היתה כמעט השעה התשיעית. בחדר־האורחים הקטן של מרת ברדל דלקו זוג נרות, ועל יריעות־החלון פזז צֵלם של זוג צניפים, — אות הוא, כי מרת ברדל יושבת בחבורה של אורחות.

סם דפק על הדלת; עבר זמן לא־מעט (שהעומד מבחוץ בִּלה בשריקת פזמון עלז, והעומד מבפנים — בהשתדלות עצומה להביא את הנר העקשני שבידו לידי הדלקה) עד שנשמע קול־שקשוק של זוג מנעלים קטנים על הרצפה, ומר ברדל הצעיר הופיע בפתח.

— ומה, בחור חשוב? — אמר אליו סם — מה שלום אמא?

— שלום לה, וגם לי שלום — ענה הנער.

— מהַלל שם אלהים על חסדו הגדול — אמר סם — אמֹר אפוא לאמך, כי דבר לי אליה; אנא, ילד־פלאות!

הנער העמיד את הנר העקשני על המדרגה התחתונה, וכחץ מקשת עף אל חדר־האורחים לעשות את בקשתו הנמרצה של סם.

שני הצניפים, שצִלם פזז על וילון החלון, היו פארי־ראשיהן של שתי ידידותיה היותר נאמנות של מרת ברדל. הן באו זה עתה לשתות אִתה בנחת־רוח כוס תֵּה ולטעום קצת מסעודת־הערב החמה שלה: מעט רגלי־חזיר מבֻשלות וגבינה צלויה. הגבינה הנִצלית קִרקרה עֲדַיִן בנעימות בתנור הקטן כלפי האש, ורגלי־החזיר הלכו וקרבו בהנאה מרֻבה לגמר בשולן בקלחת הקטנה על האח המבֹערת; ובינתַים התעסקו מרת ברדל ושתי אורחותיה ברעותיהן הטובות ובכל מכריהן וידידיהן הנאמנים, כלומר: הן ישבו ודברו בהם ובכל הנוגע להם. והנה הֻפרעה שיחתן הנעימה על־ידי מר ברדל הצעיר, ששב מן הפרוזדור ומסר לאמו את דברי מר שמואל וֶלר.

— משרתו של מר פיקויק! — קראה מרת ברדל ופניה חורו מאד.

— אל מלא רחמים! — השתוממה מרת קלוּפִּינס.

— פשוט לא הייתי מאמינה כי יסֻפר, אלמלא הייתי במקרה בעצמי באותו מעמד — ענתה מרת סֶנדֶרס אף היא חלקה.

מרת קלוּפִּינס היתה אשה קטנה, נחפזה, רותחת ועסקנית;

ומרת סֶנדרס היתה אשה גדולה, בריאת־בשר, מתנהגת בחשיבות ומתנהלת בכבדות.

מרת ברדל בדקה ומצאה, כי יפה לה התרגשות בשעה זו. אבל אף אחת משלשתן לא ידעה אל־נכון, אם לעת כזאת יפה לה לבוא ביחוסים עם משרתו של מר פיקויק, שלא באמצעותן של האדונים דודסן ופוג; ועל־כן היו שלשתן נבוכות מאד. במצב של מבוכה כזו, מובן וברור הוא, כי הדבר האחד, שאפשר ושצריך להֵעשות קֹדם־כל הוא, לחבוט יפה את הנער, על אשר מצא מאחרי הדלת את מר וֶלר. ובכן חבטה אותו האם יפה־יפה, והוא צרח בנעימה.

– אל תרים קולך בצוָחה כזו, אתה – אתה, בן־בליעל! – נהמה עליו אמו בקולה.

– כן; אל תצער ככה את אמך האֻמללה! – גערה בו גם מרת סֶנֶדרס.

– יש לה כבר, ברוך־השם, צער ויסורים, די־והותר, גם בלעדיך, תומי – הוסיפה מרת קלופינס באנחה של השתתפות.

– הוי, מה רע מזלה, כִּבשה עלובה שכמותה! – נאנחה גם מרת סנדרס.

אך למרות כל פתגמי־המוסר הנאים הללו, הוסיף מר ברדל הצעיר לצרוח ולצוח עוד יותר.

– אבל, סוף־סוף, מה אעשה עתה? – שאלה מרת ברדל את מרת קלופינס.

– לפי־דעתי, צריכה אַת לקבל אותו ולשמוע את דבריו – ענתה מרת קלופינס – אבל בשום אֹפֶן לא בלי־עֵד.

– ולפי־דעתי, דוקא בפני שני עדים; כי על־פי שנים עדים יקום דבר – העירה מרת סנדרס, שגם היא התפקעה מסקרנות, לא פחות ממרת קלופינס.

– אולי מוטב שאכניסהו לכאן? – אמרה מרת ברדל.

– בודאי בודאי! – התנפלה מרת קלופינס בשמחה על הרעיון המצלח – בוא־נא החדרה, עול־ימים, אבל סגור ונעל בראשונה את דלת הפרוזדור.

סם לא סֵרב וכרגע נכנס החדרה, ובפנותו אל בעלת־הבית פתח ואמר:

– צר לי מאד, כי עלי להפריעך ולהטריחך קצת, גבִרתי, כמו שאמר אותו הבא במחתרת אל הלידי הזקנה בהניחו אותה על האש. אבל יען כי אני ואדוני באנו העירה זה עתה, ועוד מעט נסע לדרכנו שוב, הרי אי־אפשר לעשות הדבר באֹפֶן אחר, כאשר תביני בעצמך.

– כמובן אין עול־ימים זה אשם על חטאות אדונו – אמרה מרת קלופינס, שחיצוניותו של סם ודרכי־דבורו עשו עליה רֹשם כביר.

– בודאי לא – הסכימה גם מרת סֶנְדֶרס, שמתוך מבטה התוהה אל הקלחת הקטנה נראה שהיתה שקועה בשעה זו בחשבון חשאי, עד־כמה תספֵקנה רגלי־החזיר, אם יְזמן סם לסעוד עמהן.

–ובכן, זהו הדבר שבשבילו באתי – הוסיף סם מבלי השגיח בהערותיהן של שתי הגבירות – בסך־הכל דבר מועט הוא. – ראשית, כדי למסור את הודעת אדוני על־אודות וִתורו על הדירה והרי כתב־ההודעה לפניך. שנית לשלם שכר־הצירה – והרי הוא לפניך. שלישית, להגיד, כי כל חפציו צריך לצֹר ולחבוש ולמסור לאיש אשר נשלח לקחתם. רביעית, שהרשות בידך להשכיר את הדירה בכל עת ובכל שעה שתחפצי. – וזה הכל כאשר לכל.

– למרות המאורע המעציב שעבר בינינו – ענתה ואמרה מרת ברדל – הנה כה היו דברי תמיד וכן יהיו תמיד, כי מר פיקויק התנהג תמיד בכל הבחינות, חוץ מאחת, כג'נטלמן גמור. הוא שלם תמיד בדיוק וכהוגן, כבנק האנגלי גופא, – תמיד.

ובדברים האלה הגישה מרת ברדל את ממפחתה אל עיניה ותצא אל החדר השני לכתוב את השובר.

סם ידע היטב, כי אם רק יחריש הוא, תפתחנה הנשים לבטח את פיהן ותפטפטנה עד־בלי־דין; ולכן ישב לו במנוחה והביט, חליפות, אל קלחת־הבדיל, אל הגבינה הקלויה, אל הקיר ואל הסִפּון, בלי הוצא הגה מפיו.

– עלובה זו! – נאנחה מרת קלופינס.

– הוי, העלובה! – נאנחה גם מרת סנדרס.

כם שתק לחלוטין. הוא ראה, שהן הולכות וקרובות לעצם הענין.

— באמת לא אוכל התאפק — אמרה מרת קלופינס — כשאני נזכרת באותה בגידה. איני רוצה להגיד דבר אשר לא ינעם לך, עול־ימים, אבל האמת צריכה להֵאמר: אדונך הוא בהמה גסה זקנה; מאד הייתי חפצה, שיהי הוא כאן, כדי שאוכל לאמר לו זאת בפניו.

— גם אני הייתי חפץ בכך — ענה סם.

— ממש מחזה קורע־לב הוא לראות בצערה, איך היא מעַנה את נפשה בלבתה כל היום קודר בלהץ יגון, מבלי מצוא חפץ וקורת־רוח בשום דבר. רק זאת נחמתה ונחת־רוחה האחת בעָניה, כשבאות אליה ידידותיה, מתוך חבה ורחמנות, לשבת אִתה ולשיח אתה ולעודדה מעט — הוסיפה מרת קלופינס בהציצה אל הקלחת ואל התנור — נורא הדבר!

— מעשה ברברי! — קראה מרת סנדרס.

— ואדונך, עול־ימים! — הוסיפה מרת קלופינס בלשון ממהרת — הלא הוא ג'נטלמן בעל־ממון, שאינו צריך לקמץ בהוצאות, ובכלכלת אשה כאין נחשבת בעיניו. ובכן אין לו אף צל של התנצלות והצטדקות על התנהגותו! ומדוע אפוא אינו לוקח אותה לאשה?

— אה — ענה סם — באמת, זוהי שאלה!

— שאלה! — השיבה מרת קלופינס — היא היתה צריכה לשאול ולדרוש ממנו בחזקה, אִלו היתה אמיצת לב ורוח כמוני. ובכל־זאת הלא יש חֻקים ומשפטים גם בשבילנו הנשים, אף שהגברים היו רוצים לעשות אותנו לבריות עלובות ושפלות, אִלו רק יכלו. וזה יוָדע היטב לאדונך, עול־ימים, על חשבונו, עוד בטרם יוָספו על שנותיו ששה ירחים.

לרעיון־תנחומים זה הזדקפה מרת קלופינס בכִרסה שלה בגאות־נצחון וּחִכה בנחת־רוח אל מרת סנדרס, וזו השיבה לה גם היא בת־צחוק של הנאה.

— דבר־המשפט הולך אפוא למישרים — אמר סם בלבו בהביטו אל מרת ברדל, ששבה עם השובר.

— הנה השובר, מר וֶלר, והנה מעות־החזרה — אמרה מרת

ברדל – ואקוה, כי תואיל לשתות אתנו טפה כל־שהיא, כדי לגרש את הקֹר מן האברים, – ולוא גם רק בשביל הכרותנו הישָׁנה, מר וֶלר.

סם מצא, כי אך טוב לו לעשות כדבר בעלת־הבית, ולכן קִבל את הזמנתה בלי סֵרוב כל־שהוא. ואז הוציאה מרת ברדל מארון קטן בקבוק שחור וגביע; ופִזור־נפשה, מתוך צערה העמֹק, היה גדול כל־כך, עד שלאחרי אשר מזגה את הכוס לסם, הוציאה מן הארון עוד שלשה גביעים ומִלאה גם אותם.

– אֵלִי, מרת ברדל! – קראה מרת קלופינס – ראי־נא מה עשית!

– אכן זו היא בעלת־הבית כבתוב! – מִלאה אחריה מרת סנדרס.

– הוי, ראשי העלוב! ענתה מרת ברדל בבת־צחוק עגומה.

סם הבין את כל זה יפה, ולכן הודיע מיד, כי מעולם לא הסכין לשתות לפני סעודת־הערב, אם לא תשתתף עמו גבירה אחת. הודעה זו הביאה את שלש החברות לידי צחוק ממֻשך, ולבסוף הואילה מרת סנדרס לגמוע קצת מכוסה, רק כדי לעשות נחת־רוח לסם. אז דרש סם, שהגביע יעשה הקפה מיד ליד; ובכן גמעו כֻלן לגימה מועטת. אחרי־כן הציעה מרת קלופינס הקטנה והרותחת ברכה על הכוס: להצלחת „ברדל נגד פיקויק"! ואז ראו להן כֻלן לחובה להריק את כוסותיהן עד גמירה לכבוד הברכה; ומתוך־כך נפתחו כרגע מעינות־דבורן.

– אל־נכון ידוע לך אותו הענין, מר וֶלר? – פתחה מרת ברדל.

– שמץ מנהו התגנב לאזני – ענה סם.

– מה נורא הוא להיות מֻצג ככה לרַאוה בפומבי, מר וֶלר! – הוסיפה מרת ברדל – אבל אני רואה עתה, כי אין לי דרך אחרת, ועורכי־הדין שלי, האדונים דודסון ופוג, מבטיחים אותי, כי באותם העדים, שנביא לבית־דין, אי־אפשר שלא נזכה. ובאמת, מר וֶלר, איני יודעת מה אעשה, אם לא יִגָמר הדין לטובתי.

הרעיון לבדו, כי יש אפשרות שרעותה הטובה לא תזכה בדין, הרעיש כל־כך את מרת סנדרס, עד שהֻכרחה למלא את כוסה שוב ולהריקה בִּן־רגע; כי הרגישה בעצמה (כמו שאמרה אחרי־כן), שאלמלא מצאה עֹז בלבה לעשות זאת, אזי היתה מתעלפת תכף־ומיד.

– ומתי יצא המשפט לאור? – שאל סם.

— בפברואר או במַרס – ענתה מרת ברדל.

— ומה גדול יהיה מספר העדים! האין זאת? – קראה מרת קלופינס.

— מספר גדול ועצום מאד! – מִלאה אחריה מרת סנדרס.

— וכי לא ישתגעו דודסון ופוג מחֵמה וצער, אם לא תזכה התובעת בדין? – הוסיפה מרת קלופינס – הלא הם מנהלים את כל הדבר רק על אחריותם שלהם, ועל שכרם יבואו רק אם יגמר הדין לטובת התובעת.

— בודאי ובודאי תטרף עליהם דעתם – הסכימה עִמה מרת סנדרס.

— אבל התובעת תזכה בדין, בלי שום ספק! – קראה מרת קלופינס בתרועת־נצחון.

— כן אקוה גם אני – נאנחה מרת ברדל.

— אין כאן שום מקום לפקפוק ולספק כל־שהוא! – עודדה את רוחה מרת סנדרס.

— טוב מאד – אמר סם בקומו ממושבו ובהעמידו את כוסו על השלחן – כל מה שאני יכול להגיד לך הוא, שאני חפץ בכל לבי שתזכי.

— תודה רבה לך, מר וֶלר – ענתה מרת ברדל ברגש.

— ובנוגע לדודסון ופוג, המקבלים דברים ממין זה על אחריותם – הוסיף סם – וכן גם בנוגע לשאר האנשים הטובים והרחמנים, בעלי העסקים מאותו הסוג עצמו, המסכסכים את הבריות חנם אין־כסף, ומשליחים את לבלריהם בבתי שכניהם ומכריהם, להריח ולרַגל ולתור, אולי יש שם איזו קטטה של הבל או סכסוך של־מה־בכך, שאפשר להעלות על שלחן בית־המשפט, – כל מה שאני יכול להגיד בנוגע לכל אלה, הוא, שאני מברך אותם בכל לבי, שיקבלו את השכר, שהייתי אני רוצה לתת להם.

— אַהּ, אני חפצה מאד מאד, שיקבלו את השכר, אשר כל בעל נפש יפה ולב טוב היה רוצה להעניק להם! – אמרה מרת ברדל בקורת־רוח מְרֻבה.

— אמן! — ענה סם — ואז יהיה ביכלתם לערוך להם חיים עליזים ושמֵנים. ובזה הנני מברך אתכן בלילה טוב, גבירותי!

לשמחתה הגדולה של מרת סנדרס פטרה בעלת־הבית את כם בלי שום רמז כלפי הגבינה ורגלי־החזיר; ותכף לאחרי יציאתו של סם התנפלו שלש הידידות על המטעמים הללו בחשק ובשקידה עצומה. וגם הבחור החשוב, מר ברדל הצעיר, החרה החזיק על ידן, בכל אשר יכול לפי מעוט שנותיו, עד שלאחרי רגעים אחדים לא נותר מהם שריד כמעט.

סם שב לבית „ג׳יאורג׳ והדיה” ומסר לאדונו, בהרצאה נאמנה ומפֹרטת, כל מה שהצליח להציל מפי מרת ברדל וחברותיה על־אודות מחשבותיהם ומפעלותיהם של דודסון ופוג באותו ענין. וממחרת היום ההוא, כשהתראה מר פיקויק עם עורך־דינו, מר פרקר, קִיֵם זה את כל דברי סם. ובכן התהיל מר פיקויק עוסק בהכנות למסעו לדינגלי־דיל, מתוך הכרה נעימה, שבעוד שנים, שלשה ירחים, תתברר בבית־דין של פומבי תביעה וקובלנה נגדו, על אשר לא שמר את הבטחתו לקחת לו את מרת ברדל לאשה, — ויפה כחה של התובעת בזה, שהטוענים מצדה הם האדונים דודסון ופוג, אנשים אשר לא יבצר מהם מאומה ואשר ישתמשו בכל הערמומיות והעקיפים המשפטיים, כדי שלא ימָלט מכפם הטרף, אשר כבר לטשו עיניהם לו.

פרק כז

שמואל וֶלר עולה לרגל לדורקינג ונראה את פני אמו־חורגתו.

מפני שנשארו עוד שני ימים שלמים עד המועד, שקבעו הפיקויקאים לנסיעתם לדינגלי־דיל, לפיכך ישב לו סם וֶלר – לאחרי שהקדים לאכול את סעודת־הצהרים שלו – באחד החדרים האחרונים שב„ג'יאורג' והדיה", להתיעץ בנפשו, כיצד יבַלה את זמנו הפנוי הזה על צד היותר־טוב. מזג האויר היה טוב מאד; ועוד לא עברו עשרה רגעים מעת שהחל להרהר ולהתישב בדבר, והנה תקפו אותו פתאם רגשי אהבה עזה לאביו ורגשי כבוד גדול לאשת־האב. וגעגועיו אלה, ללכת לחַדות את פני אביו ולתת כבוד ויקר לאמו־חורגתו, חזקו עליו כל־כך, עד שהשתומם ותָמה על עצמו, היך לא עלתה על דעתו עד־עתה למלא את חובתו המוסרית הזאת. וכדי לכפר על הזנחתו זו בלי־אִחור, קפץ ודלג על המדרגות לחדרו של מר פיקויק ובקש ממנו רשות וחֻפשה, להוציא את מחשבתו הטובה הזאת אל הפֹעל.

– כמובן, סם, כמובן – ענה מר פיקויק ועיניו הזהירו משמחה על התגלות הרגשות רכות ודקות כאלה אצל משרתו – בכל לבי אתן לך רשות.

סם השתחוה לאדונו לאות תודה.

– אני שמח מאד לראות, שיש לך מֻשג רם כל־כך מחובות הבן לאבותיו – אמר מר פיקויק.

– כזה היה לי תמיד, סיר – השיב סם.

– זוהי הרגשה הראויה לשבח, סם – אמר מר פיקויק.

– מאד, סיר! – ענה סם – תמיד כשהייתי נצרך לדבר־מה מאת

אבי, הייתי מבקשו בכבוד גדול ובחבה יתרה. ואם לא נתן, לקחתיו בעצמי, מדאגה, פן יפתני יצרי לעבור עברה, אם לא יהיה לי אותו דבר. בדרך כזה חשכתי ממנו עמל וצער הרבה מאד.

– אמנם לא לזאת התכונתי בעצם, סם – העיר מר פיקויק בהניעו ראשו בבת־צחוק קלה.

– כל זה עשיתי מתוך הרגשות יפות, סיר – במחשבות היותר טובות, כמו שאמר אותו ג'נטלמן כשברח מאשתו, משום שנראתה כאלו אינה מאשרה אצלו – ענה סם.

– רשאי אתה ללכת, סם – אמר מר פיקויק.

– תודה, סיר – ענה סם בקדה היותר מבחרת, שהיתה ביכלתו לעשות.

ואחרי אשר לבש בגדי יום־טוב, עלה על גג הקרון של הדיליג'נס ויסע לדורקינג.

„המרקיז גרנבי" היה בימי שלטונה של מרת ולר בית־מרזח מן הסוג המעלה, שיכול להיות למופת לכל הבתים ממין זה, זה היה פונדק שעמד ליד דרך־המלך, לא קטן ביותר, כדי שלא יצטרכו אורחיו לדחוק זה את זה, ולא גדול ביותר, כדי שירגישו בו מעין אותה הרחבת־הדעת של אדם היושב בתוך שלו. לעבר המסלה, מטולו, היה תלוי דף־עץ גדול לשם שלט על מוט גבוה, ועל השלט מצירים ראשו וכתפיו של ג'נטלמן אדום־הפנים מאד, כנוטה לשבץ; בגדו אדם מאד, ושוליו המפשלים מלמעלה הם ממראה תכלת עזה, וגם ממעל למגבעתו שלש־הקרנות היו מפזרים כהמים אחדים מאותו הצבע לשם רקיע. למעלה מזה התנוסס זוג של דגלים, ומתחת לכפתור התחתון של בגדו – זוג של תותחים. כל זה היה צריך לשוות לנגד עיני העוברים־ושבים את דמות־דיוקנו של המרקיז גרנבי, זכרו לתהלה ולתפארת, באפן שלא תהא שום אפשרות לפקפק בדיוק הדמיון וההשתוות.

ובחלון הפונדק נראתה קבוצה נבחרה של פרחי ג'ירניום ושורה של בקבוקי־משקה מאבקים יפה. על תריסי־החלון המפשלים התנוססו כתבות רבות ושונות באותיות מזהבות, שספרו בשבחן של המטות הנאות והמרוחות והיינות המצינים של נוה שאנן זה. וכתות האכרים

והרַכָּבים, מן המין המֻבחר, שטילו להם על־פני הארוה או רבצו בתוכה ליד האבוסים, היו עדות נאמנה — בלי אֹמר ודברים — על איכותם המעֻלה של השֵׁכר והמשקאות החריפים, הנמכרים בחדר־המשתה פנימה.

סם וֶלר עמד תחתיו רגעים אחדים — לאחרי שירד מעל גג הקרון — כדי לבחון בעיניו, עיני נוסע בקי ובעל־נסיונות, את כל אלה הסְטנים הקטנים של עסק מצליח! ושבע־רצון מכל מראה־עיניו, נכנס ישר לתוך הבית פנימה.

— מה שם? מה חפצך, עול־ימים? — קרא אליו קול־אשה דק וחודר, כמעט הכנים ראשו וֻרבו בפתח.

סם השקיף אל המקום, שמשם הלך הקול. בעלת־הקול היתה אשה בריאת־בשר למַדי, עם פנים מפיקים נחת־רוח, שישבה אל האח המבֹערת, מאחרי שלחן־המזיגה, ולִבתה את האש, כדי להביא לידי בשול את סיר־המַּטה, ששָׁפתה עליה. האשה לא ישבה בדד, כי ממולה, לעֵבר השני של האח, הזדקף בכֻרסה רמת־הגב איש לבוש בגדים שחורים בלואים ושחוקים, אשר גבו היה ארֹך וזקוף־ישר כאורח של הכֻּרסה עצמה.

האיש הזה משך אליו תכף את שימת־לבו המיֻחדת של סם. זה היה אדם בעל פנים אֻרכים ודקים, חֹטם אדֹם, שפתים חשוקות ומהֻדקות, ועינים קטנות ודוקרות, שמַבטן הרע דָמה הרבה לאותו של הנחש המקשקש. מכנסיו הקצרים ופוזמקיו השחורים של צמר־גפן היו בלואים וממֻשמשי־הצבע מאד, ככל מלבושיו. חזותו היתה קשה־מתוחה, מה שאין כן עניבת־צוארו הלבנה, ששתי ציציותיה הארֻכות היו תלויות בדלדול לא יפה ולא ציורי כל־עקר על מקטָרנו, המֻרכס בְּלו עד הצואר. על־ידו עמד כסא, שעליו היו מונחות: זוג של נעלי־יד ישָנות וגסות, מגבעת רחבת־השולים, מחסה־ממטר עתיק־ימים, שלפנים היה ירֹק ועכשו כבר נטשטש מראהו, ורֹב המוטות שבתוכו כבר התפרצו החוצה מלמטה, כאִלו אמרו למלא את חסרון בית־היד שלמעלה. כל החפצים הללו היו מסֻדרים על הכסא בדקדוק מיֻחד, שהעיד להדיא, שבעליהם אדום־החֹטם אין בדעתו כלל לעזוב את הבית בהפזון.

ואף אמנם צריך להודות, שאלו היתה כזאת בדעתו, אזי הסכיל לעשות; כי למראה עיני־בשר, אי־אפשר היה לו למצוא בבית אחר (מלבד אם היה לו חוג מכרים מן המעלים שבמעלים) יתר הרוָחה ויתר נעימות. האש בערה בלהבה עליזה תחת השפעתו של המפוח, וקומקום־המטה הרתיח בזמזום נעים תחת השפעתו של זה ושל זו. על השחן היתה ערוכה שורה קטנה ונאה של כלי־המטה, ובמחבת שעל שבכת האח הצטלו בחמאה פרוסות לחם, ואדום־החטם בעצמו התעסק בשקידה בהכנת המטעמים הללו בהפכו לרגעים פרוסות הדשות בתוך אותו המגון השמן במזלג ארֹך שבידו. לפניו עמדה כוס של גרוג רותח עם חתיכת לימון בתוכה, ובכל פעם שהשח ראשו, כדי להסתכל בפרוסה הנצלית, לראות אם קרמו פניה כהוגן, היה גומע לגימה מועטת מן המשקה, ומציץ בבת־צחוק אל הלידי בעלת־הבשר, שלבתה את האש.

סם היה שקוע כל־כך בהסתכלות במחזה הנעים הזה, עד שמתוך־כך לא השגיח כלל בשאלה, שערכה אליו הלידי המסֻבלת. ורק כאשר שנתה ושלשה את שאלתה, ובכל פעם בקול יתר רם, רק אז הרגיש, עד־כמה חטא לחֻקי הנמוס.

— בעל־הבית כאן? — שאל לבסוף במקום תשובה.

— לא, איננו בביתו — ענתה מרת וֶלר; כי הלידי המסֻבלת היתה, כמובן, אלמנתו ויורשתו היחידה של מר קֶלַרק המנוח — לא, איננו, וגם איני מחכה לו.

— מסתמא הוא נוהג בקרון היום? — שאל סם שוב.

— נוהג או אינו נוהג — ענתה מרת וֶלר במרחה חמאה על הפרוסות, שאדום־החטם גמר זה עתה את צליתן — איני יודעת, וגם לא אִכפת לי כלל. בָּרך על הפת, מר סטִיגִ׳ינס!

אדום־החטם קרא את הברכה, ותכף־ומיד התנפל על הלחם הצלוי ברעבתנות של חית־טרף.

תכף בהשקפתו הראשונה על אדום־החטם עלה רעיון־חשד בלבו של סם, שזהו שליחו של ה„רועה" הנאמן, שעל־אודותיו ספר לו אביו הנכבד. ואולם כמעט ראה את דרך אכילתו, נתאמתה הדבר אצלו

בודאות גמורה, בלי שום פקפוק, והוא בא תכף לידי הכרה, כי כדי להבין כאן מושבו הזמני ברוָחה, עליו להוציא את זכיותיו ולתפוס לו מקום בלי־אִחור. ולכן, ראשית כל, ובלי שום הקדמות והכנות, שִׁרבב את זרועו מעֵבר לסִיָג, החוצץ בין החדר ובין התא של בעלת־הבית, סִלק את בריתו לצדדין בקורת־רוח, וכאדם הנכנס לתוך שלו בא פנימה, השתחוה אל הלידי המסֻבלת ואמר:

– מה שלומך, אמי־חורגתי?

– הו, הו! כמדֻמני, שזה אחד מן היְלָדים? – אמרה מרת וֶלר בהסתכלה בפניו של סם, שלא בחבה יתרה.

– גם אני כן אדַמה – ענה סם העשוי לבלי־חת – ואקוה, כי הג'נטלמן החסיד העומד כאן, יסלח לי, אם אֹמר, שמאד הייתי חפץ להיות א ו ת ו וֶלר, שזכה לאוצר נחמד כמוך, אמי־חורגתי.

זה היה קומפלימנט כפול; כי מתוכו משמע, שמרת וֶלר היא אשה נעימה מאד, וגם כי מר סטִיגִ'ינס נראה כאיש רוחני. הדברים עשו רֹשם גָבֵּר, וסם הוסיף ללכת בדרך אשר הִתוה לו מראש, ובלי ישוב־הדעת נגש לאמו־חורגתו ונשק לה.

– גש־הלאה! – אמרה מרת וֶלר בהדפה אותו מלפניה.

– הלא תבוש, עול־ימים! – אמר אדֹם־החֹטם.

– לא התכוַנתי להעליב שום אדם, סיר. שום אדם – ענה סם – ובכל־זאת צדקת; באמת אין הדבר כתקונו, כשאִמות־חורגות הן צעירות לימים ויפות־מראה. האין זאת, סיר?

– אין אלה אלא דברי שטות ושחצנות – אמר מר סטיגִ'ינס.

– כן הוא באמת – הסכימה עמו מרת וֶלר בתקנה את שביסה על ראשה.

סם חשב גם הוא כן, אבל טמן את מחשבתו בחֻבו.

האיש החסיד אדום־החֹטם, לא היה, כפי־הנראה, שבע־רצון מאד מביאתו של סם; וכאשר נמחה הרֹשם הראשון של הקומפלימנט, נראתה גם מרת וֶלר כאִלו יכלה לוַתֵּר, בלי שום צער, על בקורו של האורח הלא־קרוא. ואולם מכיון שהוא נמצא כאן, ולשַׁלחו מזה באֹפֶן

הגון אי־אפשר, הֻכרחה בעלת־הבית להזמין גם אותו אל הטה, ושלשתם ישבו אל השלחן.

– ומה שלום אבא? – שאל סם.

לשֵמע השאלה הזאת הרימה מרת וֶלר את ידיה ועיניה למעלה, כאִלו נגע בנה־חורגה בענין מכאיב, שהשתיקה יפה לו מהדבור.

מר סטיגִ׳נס נאנק.

– מה זה היה לג׳נטלמן זה? – שאל סם.

– הוא מצטער על דרכיו ומנהגיו של אביך – ענתה מרת וֶלר.

– אה! האמנם כן? – קרא סם.

– ויש על מה להצטער, די־והותר – הוסיפה מרת וֶלר ברצינות גדולה.

מר סטיגִ׳נס לקח לו פרוסה חדשה, ונאנק מעֹמק הלב.

– הן הוא איש־בליעל נורא מאד –׳אמרה מרת וֶלר.

– כלי מלא תועבה! – מִלא אחריה מר סטיגִ׳ינס, נשך מתוך הפרוסה חצי־עגול כביר ונאנק שוב בקול־פחדים.

סם הרגיש בקרבו תאוה עזה לתת סִבה מספיקה לאנקותיו של האיש החסיד, אבל כבש את יצרו, ורק הוסיף לחקור.

– ומה הם מעלליו של הזקן לעת כזאת?

– אהה, הוא הכביד את לבו עד־מאד! – ענתה מרת וֶלר – בערב בערב בא האדם היקר הזה – אל־נא תקצוף, מר סטיגִ׳ינס: אני מ חֻ י ב ת לאמר, שאתה אדם יקר – ויושב עמנו כאן כמה שעות רצופות, וכל זה אינו עושה שום רֹשם עליו.

– באמת, זה דבר מתמיה מאד – אמר סם – לוא הייתי אני תחתיו, אז מֻבטחני, שהיה עושה עלי רֹשם כביר, בלי שום ספק.

– ידידי הצעיר – פתח מר סטיגִ׳ינס בקול חגיגי – טעם הדבר הוא, כי לבו לב־אבן. הוי, ידידי הצעיר, אלמלא התאבן לבו כל־כך, איככה זה יכול לסרב בעקשנות שכזו לשש־עשרה מן המעֻלות שבאהיותינו, ולאטום אזנו משמוע את טענותיהן המוכיחות ובקשותיהן הנמרצות, לתת תרומה לחברתנו הנדיבה, העוסקת במעשה־הצדקה הנעלה: להמציא מקטֹרני־פלֶנֶל ומטפחות־אף מוסריות לילדי הכושים בהֹדו המערבית?

— מה טיבן של מטפחות־אף מוסריות? — שאל סם — מעולם לא ראיתי מין כלי־בית כאלה.

— אלה מטפחות, שבהן חִברו יחדו שעשיינים עם מוסר־השכל, ידידי הצעיר — ענה מר סטיג'ינס — כי עליהן נדפסים ספורים נבחרים עם ציורים פִּתוחי־עץ.

— אַה, עכשו אני מבין — אמר סם — הלא הן אותן התלויות בחנֻיות של כלי־לבן, עם בקשות של קבצנים, ועוד דברים ממין זה שעליהן?

מר סטיג'ינס התחיל מתעסק בפרוסה השלישית, ונענע בראשו לאות „הן".

— והוא מאן לשמוע לפתויי הגבירות, לא חפץ בשום אֹפֶן? — הוסיף סם לחקור.

— ישב והעלה עשן במקטרתו ואמר, שהכושים הפעוטים הם — איך כנה אותם, מר סטיג'ינס?

— הבל וריק ורמאות פעוטה! — ענה מר סטיג'ינס ונאנח בשברון־מתנים.

— אמר, שהכושים הפעוטים הם הבל וריק ורמאות פעוטה! — שנתה מרת וֶלר. ושניהם נאנחו ונאנקו על מעלליו הרעים ודרכו הרשָׁעה של מר וֶלר הזקן.

בודאי היו מתפרסמים עוד הרבה מעשים מכֹעָרים כאלה של הפושע הזקן, אִלו נמשכו השאלות והתשובות. אבל מכיון שהפרוסות כבר נאכלו כליל והטה כבר רפה מאד, וסם לא הראה אף סִמן כל־שהוא של הכנה להִפטר, — מכיון שכן, נזכר מר סטיג'ינס פתאם, כי עליו למהר לראיון נחוץ מאד עם הרועה, וכרגע התפטר והלך לו.

כמעט פִּנו את כלי־הטֵה וגרפו את הכירה, והנה הגיעה עגלת־הדיליג'נס הלונדונית ופלטה את מר וֶלר הזקן לפני הבית. רגליו הובילוהו אל התא ועיניו הראוהו את בנו.

— האח, סמי! — קרא האב.

— האח, זקן אשמאי! — הריע הבן; והם תקעו כפם זה לזה בחבה יתרה.

— אני שמח מאד לראותך, סמי — אמר מר וֶלר הזקן — אף־על־פי שזוהי חירה פליאה אצלי, כיצד עלתה בידך לקנות את לב אמך־חורגתך. הייתי מבקשך מאד, לכתוב לי את פתקת־הרפואה לשם־כך; זה כל חפצי.

— הס! — אמר סם — הנה היא בבית, חבר זקן!

— היא לא תוכל לשמוע את דברינו — ענה מר וֶלר הזקן — תמיד, לאחרי ששתתה את התה, היא יורדת למטה ומתקוטטת וסוערת ושואגת שתי שעות רצופות. ובכן יש לנו פנאי להיטיב את לבנו, סמי.

ובדברו מזג שתי כוסות גרוג והביא שתי מקטָרות, והאב והבן ישבו בהרחבת־הדעת איש מטול רעהו, ליד האח המבֹערת, בכְּרסות רמות־הגב, והתחילו נהגים זה מזיוו של זה בחשיבות דוממה, הראויה לכך.

— ההיה בזה איש, סמי? — שאל מר וֶלר הזקן אחרי דומיה ממֻשכה.

סם ענה בהרכנת־הראש רבת־הכַוָנה.

— אותה בריה אדומת־החֹטם? — הוסיף הזקן לשאול.

סם נענה שוב בראשו לאות „הן”.

— בן־אדם נחמד, האין זה, סמי? — אמר הזקן בהעלותו עשן ממקטרתו במרץ גדול.

— כפי הנראה — ענה סם.

— ובעל־חשבון מצֻין — הוסיף וֶלר האב.

— האמנם? — אמר וֶלר הבן.

— לוה ביום ב׳ שמונה־עשר פֶּני, ובא ביום ג׳ ומבקש עוד שילינג, כדי שיעלה חובו לחצי ה„כתר” בדיוק; בא שוב ביום ד׳ ולוה עוד הצי־הכתר, כדי שיהא בסך־הכל חמשה שילינגים שלמים; וכן הוא הולך ומכפיל את הלוואותיו, עד שעוד מעט והנה הגיע לשטר של חמש ליטרות, — ממש כאותם הסכומים שבספר־החשבון בענין המסמרות בפרסות־הברזל של הסוס, — הלא ידעת, סמי?

סם רמז בהרכנת־הראש, שהוא זוכר את שאלת־החשבון, שאליה התכַּון אביו.

— ובכן לא חפצת בשום אֹפֶן להתנדב למקטְרני הפלֶנֶל? — שאל סם, לאחר ששאפו דומם את עשן־הקטֹרת במשך רגעים אחדים.

— בודאי לא — השיב וֶלר הזקן — וכי מה יועילו מקטָרנים של פלֶנֶל לילדי הכושים שם במרחקים? אבל אני אגיד לך דבר — הוסיף הזקן בהנמיכו את קולו ובהטותו ראשו וְרבו לצד בנו — הייתי מתנדב ברצון גדול סכום הגון לכתנות־כפיה של משֻׁגעים, בעד בריות ידועות כאן במחננו.

ולאחרי שהגיד זאת הזדקף הזקן שוב על מושבו וקרץ בעינו לבנו בכורו בכַוָּנה מיֻחדת.

— וגם זה רעיון מֹטרף, לפי־דעתי, לשלֹח מטפחות־אף לאנשים, שאינם יודעים כלל לקנח את חָטמם — העיר סם.

— תמיד הם ממציאים מיני שגעונות ורמאֻת כאלה, סמי — ענה האב — ביום א' שעבר עליתי במסלה, כך, לשם טיול, והנה רואה אני אשה עומדת בפתח של בית־כניסה קטן ובידה פִּנכה כחֻלה של מרק, ומי היתה: אותה מאספת־הנדבות? כמובן, אמך־הורגתך, ובקערה: כבר היה מספר גדול על פרוטֹת, כמדֻמני, קרוב לשתי ליטרות, והכל בחצאי־פנסים, סמי. וכאשר התחיל הצבור לצאת מבית־התפלה, נִתך ממש ברד של פרוטֹת אל הקערה, עד שלא הייתי יכול לשער, סמי, היך אפשר לכלי־יוצר שכזה לסבול נקישות תכופות ומֻרבות כל־כך, מבלי הִפָּקע, והידעת לצֹרך־מה ירד גשם־הנדבות?

— אפשר שוב למשתה־טה? — נִחש סם.

— לא מינה ולא מקצתה! — אמר האב — בשביל מס־המים של הרועה, סמי.

— מה פֵּרוש המלות הללו? — שאל סם בתמהון.

— פשוט מאד — ענה מַר וֶלר הזקן — מעשה שהיה כך היה, הרועה שלנו היה חַיָב שכר שמוש המים בדירתו, בעד שלשה רבעים תמימים, ולא שִׁלם אף פרוטה אחת, — אולי, מפני שהוא אינו זקוק כל־כך למים, כי יודע הוא דרכים ותחבולות להמציא לגרונו משקאות אחרים לגמרי, סמי. איך שיהיה, — הוא לא שִׁלם, והם סתמו לו ארז הבארות, כלומר: הצנורות. ובכן הולך לו הרועה דנן לבית־הגלות,

מכריז ומודיע, שהוא קדוש נרדף, ואומר, שהוא מקוה, כי לבו הערל של אותו המסגר, שנעל בפניו שערי־המים, יתרכך ועוד יתיצב על דרך טוב; ובכל־זאת הוא חושש, שהוא נרשם כבר בספרו של שר־הגיהנם. על זה מקהילות הנשים אספה רבה, מזמרות פזמונים, בוחרות את אמך־חורגתך, ליושבת־ראש, עורכות ביום א׳ הסמוך קבוץ־נדבות, ומשלשלות את הכל לידו הפשוטה והרחבה של הרועה. וזאת אמר לך, סמי: אם לא הספיקה לו מתנה זו לתשלומי־שכר לחברת־המים לכל ימי־חייו, אזי אין אני מי שהייתי, אלא איזה הולנדי, וגם אתה בך, ויותר לא־כלום.

רגעים אחדים עשן מר וֶלר הזקן דומם, ואחר הוסיף:

— ואני אומר לך, נערי, כי הרע ביותר בענין הרועים הללו הוא, שהם מוליכים שולל את כל אותן הנשים הצעירות. יברך אלהים את לבותיהן התמימים: הן מאמינות בכל נפשן, שהכל אמת ונכון וישר, ואינן מבינות כלום בעניינים כאלה. אבל באמת הן קרבנות טהורים של רמאות, סמיאל, קרבנות של רמאים.

— כך נראה גם לי — אמר סם.

— לא פחות ולא יותר! — הוסיף וֶלר הזקן בהניעו ראשו ברצינות — ומה שמרגיז אותי ביותר הוא, שהן מאבדות זמנן וכחותיהן על תפירת בגדים לאנשים אדְמי־העור, שאינם זקוקים להם כל־עִקר, ואינן שמות לב כלל לאנשים נוצרים לִבְנֵי־העור, שנצרכים ונצרכים לכך מאד. אִלו נִתנה רשות לי, סמיאל, הייתי רותם כל אותם הרועים העסקנים־העצלנים לקרון־יד כבד ביותר, והייתי מכריחם לגרור אותו כל היום על־פני קרש בן י״ד אצבעות לרֹחב, הלוך ושוב. זה היה מנער את הבליהם מקרבם, אם רק יש להם תקנה.

ואחרי אשר הקריא מר וֶלר הזקן את פתק־הרפואה הנעים הזה ברגש עֹז ובלוית המון קריצות ורמיזות ונענועי־ראש לתוספת הדגשה והטעמה, הריק את כוסו בגמיאה אחת, ודִשן את מקטרתו על־ידי נִקוש, בחשיבות טבעית מִלֵדה ומבטן.

ובעוד הוא עסוק בעבודה זו, והנה קול דק וחודר עולה מן הפרוזדור.

– הנה אמך החביבה, סמי – אמר וֶלר הזקן, ובו ברגע השתערה מרת וֶלר החדרה.

– אַה, הנה שַבת, באמת! – קראה מרת וֶלר.

– כן, יקירתי – השיב מר וֶלר במַלאו שוב את מקטַרתו.

– ומר סטיגִ'ינס לא שב עֲדַיִן? – שאלה מרת וֶלר.

– לא, יקירתי, לא שב – ענה מר וֶלר בהציתו אש במקטרתו בגחלת לוחשת, שהוציא במלקחים מתוך האח – ולא זו בלבד, יקירתי, אלא שאני אשתדל לחיות ולא למות, אם גם לא ישוב עוד עד־עולם.

– אוי לך נבל! – קראה מרת וֶלר.

– תודה לך, אהובת נפשי – השיב בעלה.

– רב לך, אבא! – אמר סם – אל־נא במחזות־אהבה כאלה בפני זרים. הנה האיש החסיד הולך ובא.

לשֵמע הודעה זו מחתה מרת וֶלר בחפזון את הדמעות, שהתחילה סוחטת במאמצי־כח לתוך עיניה זה עתה. ומר וֶלר הסיע את כסאו ברֹגז, הלאה לתוך פנת האח.

מר סטיגִ'ינס לא סֵרב הרבה לשתות שוב כוס גרוג עם לימון, וגם כוס שנית, וגם כוס שלישית, ואחרי־כן התרצה גם להשיב נפשו בסעודת־ערב קלה, כדי לחזור ולהתחיל בשתיה; הוא ישב סמוך לבעל־הבית, ובכל פעם שנראה לו למר וֶלר הזקן, שזוגתו אינה מרגישה בכך, היה מביע לבנו את הרגשותיו הכמוסות בחֻבו, על־ידי נפנוף אגרופו ממעל לראשו של אדום־החֹטם, מה שגרם לבכורו תענוג גדול וקֹרת־רוח, וביותר מפני שהאיש החסיד הוסיף לשתות את הגרוג הרותח במנוחה שלמה, מבלי שֶער כלל את הרמזים המאֻימים, המתחוללים ממעל לו.

בשיחה השתתפו כמעט רק מרת וֶלר ומר סטיגִ'ינס, וברֻבה נָסַבה על צדקותיו של הרועה, על גֹדל מעלתו של עדרו, ועל פשעיהם הכבדים של שאר הבריות זולתם. ורק לפרקים הפסיק מר וֶלר הזקן את הדרשות החסודות הללו על־ידי הערות חשאיות, הרומזות לג'נטלמן ידוע המכֻנה ווקר, ועוד בֵאורים ופֵרושים מִמין זה.

לבסוף, לאחרי שנראו במר סטיגִ'ינס המון סִמנים ברורים, שכבר שתה כּכל אשר יוכל שאת, לקח האיש החסיד את מגבעתו ונפטר

בשלום; ותכף לאחרי־כך הוביל מר וֶלר הזקן את בנו לחדרו ולמטתו. הישיש הנכבד חבק את יד בנו בחטימות יתרה, וכנראה היה מתכַּוֵן לערוך אליו הערות אחרות; אבל מכיון שהרגיש, כי זוגתו החביבה הולכת וקרובה אליו, שב ממחשבתו זו, ובקצור נמרץ ברך אותו ב„שֵׁנה עֲרֵבה".

למחר השכים סם לקום, ואחרי אשר סעד לבו בפת־שחרית המופה, התכונן לשוב לונדונה. אך כמעט יצא מפתח הבית החוצה, והנה אביו עומד לקראתו.

— בחזרה, סמי? — שאל הזקן.

— רתכף־ומיד — ענה הבן.

— מאד מאד הייתי חפץ, שתסכור את פיו של אותו סטיג'ינס ותסחבהו מזה אִתך — אמר מר וֶלר הזקן.

— אני מתבַּיֵש בך, ישישי! — השיב סם בקול־תוכחה — וכי למה זה אתה מניח לו ב כ ל ל לתחוב את חָטמו האדם ב„מרקיז גרֶנבִּי"?

מר וֶלר הזקן הציץ בבנו במבט רציני מאד וענה:

— בשביל שאני נשוי: סמיאל, בשביל שאני בעל־אשה. לכשתקח אשה, סמיאל, אזי תבין המון דברים, שאינם מובנים לך לעת כזאת. אלא שספק גדול הוא, אם כדאי לעבור דרך ארֻכה וקשה כל־כך, כדי ללמוד לדעת מועט קטן כל־כך, כמו שאמר אותו תלמיד בית־הספר לעניים, אחרי שהגיע לאות האחרונה של האלף־בית. זהו דבר התלוי בטעם. לפי טעמי אני א י ן זה כדאי.

— ובכן — אמר סם — שלום לך!

— המתן־נא עוד רגע קטן, סמי — הפציר בו האב.

— עוד דבר אחד עלי להגיד לך — ענה סם בשובו על עקבו — וזה הוא: אִלו הייתי אני בעליו של „המרקיז גרנבי", ואותו סטיג'ינס היה בא אל תא־המכירה שלי לצלות פרוסות על האח, אזי הייתי —

— אזי היית עושה — מה? — שאל הזקן בסקרנות חרֵדה — מה? מה?

— פשוט, הייתי מרעיל את הגרוג שלו — השיב סם.

— האמנם, סמי? — קרא הזקן בחבקו יד בנו בהתפעלות — באמת ובתמים היית עושה זאת, סמי?

– באמת ובתמים – ענה סם – אמנם בראשונה לא הייתי מתאכזר אליו כל־כך. הייתי טובל אותו בגינית הגדולה, וסוכך עליו בכסויה, כדי שלא יצטנן. וכשהייתי רואה, שבמדת־הרחמים אי־אפשר להביאו לידי הכרה, אזי הייתי מנסה בפתויים ממין אחר.

מר וֶלר הזקן הביט בפני בנו בארשת של הערצה עמֻקה והתפעלות בלי־מצרים, ואחרי אשר חִבק שוב את ידו בחמימות יתרה, הלך לו אט לדרכו, בהשתדלו לברר ולסדר את המון הרעיונות, שעוררה בלבו עצת בנו.

סם הביט אחריו, עד אשר נעלם בקרן־זוית, ואחר נשא רגליו ויעל במסלה לונדונה. הוא הרהר בראשונה על התוצאות המשׂערוֹת של עצתו, ואם אפשר או אי־אפשר הוא שיקבל אביו את עצתו. אך עד־מהרה זנח את הרהוריו המטרידים הללו בהשיבו אל לבו, כי „ימים ידברו“. וברעיון המֻצלח הזה אנחנו נפטרים כאן גם מן הקורא.

תם חלק ראשון